

Ratholski Posol.

Ludowy czasopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Nedaktor: Jakub Skala.

Dziewiecza dwachy lětnik.

W Budyschinje.

Czilic Smolerjec knihczicjernje w macziczym domje.

1891.

W op schijecz o.

	Strona
Budź chwaleny Jezus Chrystus. Wot r.	1
Drobne myslisczki. Wot —mz—	2
Towarstwo „Afrika“. Wot r.	9
Moje wulhody. Wot J. L.	10, 17, 30, 82, 94
Serbiskim hohopdarjam. Wot J. Ćisienskoho	25
Bjedrich Baron Schmidt. Wot J. L.	26
Vatikancki koncil. Wot —mz—	26
Biblijscze stawizny. Wot J. L.	37, 55
Nom sluh woporniwozje knieza Hórnika. Wot J. K.	39
Hdze mamy swoju holcu dacz? Wot r.	40
Zalożenjo missioniskej stacije w Löbtawje. Wot K.	42
Dr. Ludwik Windthorst †. Wot r.	49
Worjedzmy nashe modlitwy. Wot Hórnika	51
Nowa cyrk w Hanoverje. Wot —č.	53
Jutrowoni hchizjer. Wot r.	56
Ludwik Windthorst. Wot J. L.	61
Slowezko i jutram. Wot —z—	63
Dajęce dżeczatam te mni pszczinež. Wot *	69
Slonečzto i rožpominanju. Wot —č.	70
Družki na kwasach. Wot N.	77
Krajna jubilejna wustajenica w Prazy. Wot Š.	81
Marija — meje kralowna! Wot M. Š.	89
Kólik a khachlonk. Wot Sporuška	90
Swj. Marija, swrjo thorych. Wot js.	91
Swjaty Józef a jutrowna swęca. Wot —č.	92
Dr. Jan Petr Jordan. † Wot Hórnika	101
Starokatholicismus w Némstee. Wot —mz—	103
Moje puczowanjo do Bajersteje. Wot J. L. 106, 115, 122, 131, 139, 149, 176, 194, 219, 231	103
Wo letnich kolonijach za serbske dżeczzi. Wot Parczewskoho	113
Swjedzeń swjatoho Alouisia. Wot r.	114
Cyrkwińska statistika Mužakowskaje woſady. Wot K.	121
Nowa katolicka cyrk w Lubiju. Wot r.	129
Drobne poweszeźe za nashe katolickie towarzstwa. Wot —mz—	137
Sam swój kniez. Wot r.	145
Někotre słowa wo njezmylnosczi bamža. Wot Kr.	147, 157, 188
Skoczli w Africy. Wot r.	151
Wutn swjaty hchiz. Wot H.	159
Generalne zhromadzizna katholikow Némstee a wopomnježo Windthorstowe. Wot J. L.	165
Wustajenjo a częszczenjo swjatoho wobleka w Trieru. Wot J. L.	173
Serbiski spewaniſi swjedzen. Wot r.	175
Hłowna zhromadzizna towarzstwa swjateje Cäcilije w Schährskim Hradcu. Wot r.	185
Kejjor Franc Józef w Prazy. Wot —i.	186
Wérežin Hattala. Wot r.	193
Dżen khudych duszhow w Prazy. Wot —i.	197
Starokatholicismus w Schwajcariskej a Rakuskej. Wot —mz—	199
Sakli sejm. Wot M. K.	206
Smjeczenjo Baczonistkoho kerchowa. Wot js.	206
Starokatholicismus w Szallstej, Francjofstej a Oriençze. Wot —mz—	207
Wérowanjo prynca Friedricha Augusta z archiwów wodowej Luisu z Tostany. Wot r.	213
Nowa protyka „Krajan“. Wot Hórnika	215
Wiele zboža. Wot —z—	216
Někto wo swjedzenju swj. Miklawicha. Wot —i.	216
Katolickie towarzstwa a ich nadawki. Wot M. Š.	218
Nadwór a joho farška cyrk. Wot Žura	225
Založenjim lutowarńje a požęteńje! Wot Shymanta	226

3 Lujic̄ a Sat̄je

3 cyloho įwēta

Naležnosće našo towařstwa

Dary za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju
" za cyrkičku s. Józefa w Hajnicach
" za cyrkę w Lubiju
" za wudaćo Nowoho Zakonja
" za serbski seminar w Prazy

} stajne rubriki.

Wschelc̄izny, dopišy, zjatwe rozmōtvenja w někotrych čjislach. — Nawējchki.

Ps̄dhipomnjenjo.

Dokonjawski 29. lētnik našchoho „Katholicko Posoła“ džakujemy so wutrobnje ws̄chitkim ps̄dhezelam a dobroc̄erjam, kotsiž su tež w tym lēcze nas z naſtawkami, dopišami, z rozeſtanjom abo rozdawaniem, ps̄chedpłaczenjom, rožſherjenjom a poruczenjom podpjerali.

Nastawki do tutoho lētnika su pôdla redaktora 19 spisac̄erjo podawali:
f. can. cap. scholasticus Hórnik, dale ff. duchowni Kubasch, Kummer,
Lihšč, Žur, Rjenc̄, Barjeňk, Nowak w Radworju, f. rycznik Parczewski,
ff. wuc̄erjo Kral, Symank, Rēzak, f. zapóslanc Michał Kokla, studenc̄i
Jakub Schewc̄ik, Kschijank a Andricki, skórczne ff. Holka, M. Scholka,
J. Haščka. — **Dopisy** podawac̄u pôdla spomnjenych knjezom hishc̄e ff. can. farař Herrmann, farař Bžedrich, kaplan Nowak w Chrósc̄icach, wuc̄er Wjenc̄ka, theolog Scholka, J. Hicka, Miklawšč Barjeňk a Michał Warwik.

Tuciž česczeni ſobudželac̄erjo su redaktora pilnje podpjerowali. Jen ož z ich pomocu je jomu mōžno, ps̄chi mnohim zaſtojniskim džele redakciju hishc̄e wołkhowac̄. — Wschitkim wutrobnie Zapłacž Bóh tón Enjez! — Njech nam tež dale ſwērni wostanu!

Klownu expediciju w Budyschinje nětko hižo dolhe lēta tachantski zwônk knjez Jakub Wjenc̄ka wustojnije a z wulkej ſwēru wiedže. Tomu ſwoj naj-wutrobnischi džak wuprajamy za ws̄chitke zaſkužby, kotrež je za naſhe zhromadne naležnosće ſebi dobył. Ps̄chi ws̄chelakim a mnohim zaſtojniskim džele by nam nijemôžne bylo, „Katholicki Posoł“ tak porjadnje wudawac̄, hdy bychmy joho pomoc nijemeli. Bóh zdžerž jomu ſtrowotu hishc̄e wjele lēt! — Wutrobny džak wuprajamy dale ws̄chitkim, kotsiž su w jenotliwych wosadach „Katholicki Posoł“ roždželili a pjenježne ps̄chinoschki dobroc̄iwiye podawali. Běhu to, ſhtož wěm: w Chrósc̄icach ff. kaplana Scholka a Nowak, ps̄chekupcaj Domanja a Barjeňk, we Wołtrowje f. can. farař Herrmann, w Marijnej Hwězdze ff. P. Malachias a poselnič Lehmann, w Rjebjelc̄icach ff. farař Kubasch, klamat Kubasch a Scheweda, w Kamjencu ff. farař Rēzak a ps̄chekupc Lōſche, w Róžencze f. administrator Matušč, w Kalbicach f. farař Bžedrich, w Kulowje f. farař Krause, w Radworju f. administrator Žur, w Vac̄onju f. kubler Piech a w Zdžeri f. Čgorlich. Wjele prócy su wosebje někotsi z nich měli. Tim jo wutrobnje džakujemy. Runje tak tež tym, wo kotryžž zhonili njeſtym, zo su za „Katholicki Posoł“ ſobu ſo prócowali. Bóh čeyl jim ws̄chitkim mytowac̄! — Na zaſywidzenjo tež w nowym lēcze!

W Budyschinje, 19. decembra 1891.

Redakcija „Katholicko Posoła“.

Katholicki Poſoł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Ludo w y czaſopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodijs w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cíšlo 1.

3. januara 1891.

Lětnik 29.

Budź khwalenij Jezus Chrystus!

Džensa sebi wschón swět zbožo pscheje. Schtó by pscheliečicę a wo-
pišacę chył wschitke tele pscheczą? Tón pscheje z džakownoscze, tamón z wino-
wateje zdwořliwoscze, tón, dokelž je tak waschnjo, tamón z wérnoho pscheczel-
stwa. Tón z hľubokoscze swojeje wutroby, tamón bjez myslow bjezdžať.

„Katholicki Poſoł“ je svojim čítarjam kózde lěto zbožo pschak a
ejini to lětsa 29. krócz. Zo sprawnje měni, drje njetrjeba wobkrucęcę; pschetož njeboji ſo, zo by schtó na tym dwělował. Poſtrōjenjo, z kotrymž
nowe lěto zapoczynamy, je zavdak za to, zo žane hole ſłowo njeje, hdyž
projimy: Bóh žohnuj was w nowym lěcže! Bóh žohnuj washe domy,
washe wsy, washe woſady! Bóh žohnuj washe džélo a čjaſne prćowanjo,
Bóh žohnuj washe duchowne běženjo za zbožnu wěčnosć!

Tola wschě pscheczą, býrnje nutrniſche býše, hisčeje zbožo njezawěscza.
Najmócnischa budža, hdyž ſo w pobožnej modlitwje psched Bohom wuprajeja.
Pshee pač a wschudžom wostanje prawidło wérne: Kóždý sebi ſam ſwoje
zbožo kowa. Tohodla pschejemý kóždomu: Pomhaj ſebi ſam a Bóh
budže czi pomhacz!

Dolhe je lěto, kaž cžemna puſčina leži psched nami rozſchérjena plonina
365 dnjow. A tola, hdyž je pschekroczena, hdyž ſu tele dny ſo minyše, kaž
krótké zdachu ſo nam býcž! Haj cžas je krótki a z wulkim wotmachom
býži. Wuzij tohodla cžas, luby serbski ludo, wjèle móžesč w nim dobycž
abo wſho zhubicž.

Amerikan ma pschissowo: Czas je pjeniez. Toho so dzerzi, po tym dzela a niewustawa, a nicto niebudze precz moco, zo by tamon lud w ciasnym derjemeczu wjele niesczechany. Tez my z toho wukimy a pschissad sczechujmy.

Tola za nas je cias wjach. Za nas je cias wiecza zboznosecz. Wieczna zboznosecz, niesiejsa chemicz sebi kupicz w tymle krótkim a speschnym ciasu.

Wuzijmy swoj cias! To budz pochnwanjo, z kotrejmy nastupujemy nowe leto, a Bóh budze z nami.

W Budyschinje, 1. januara 1891.

Redakcija „Katholoskoho Posola“.

Drobne myslizki.

Cechy tebi, katholoski czitarjo, w swoim poslednim nastawku nabožny wobrazk podacz, bę to jenoż wobrazk. Dzensa mózju jón kusł powjetsciecz.

We czim so po prawym pobożne žiwenjo pokazuje? Snadz w modlitwie? Tez we modlitwie, ale nicto nemižož modlitwi, z najmniejsza znutskownu nic, wobledźowacz. Ty mózecz z twojim towarzchom ryczacz a so tola we wutroby modlicz, to reka dys k lubomu Jezusej zdychowacz, jomu swoju luboſez wuznawaj, joho w sptywanjach wo pomoc prosho abo tez ze swiatym so rozyrczuijo. Tatu modlitwu bich tez kózdomu radzik, dokelz czim huſcicjego Jezusej swoju luboſez wuznawasch, czim mócnischo eže won schita. Tute modlitwy su tez trébne k pschewinjenju sptywanjow. Hdyz takle w sptywanjach z twojej wutroby do wutroby Jezusowej czekasch, ménisch, zo budze diabol eže moc pschewiniec? Hdyz Jezusej wuznawasch: Ja tebie nochcu psche radzicz a zasy kschizowacz — by potom hiszceje hrescicz moħl?

Dokelz su pak tute modlitwy znutskowne,* lud tola psched druhimi niespolaza, hacż je pobożny. Schtóż pak znutskownje z lubym Jezusom wobkhadżuje, tón budze toho samoho Jezusa tez zwonkownje čescicjcz a to z wophtowanjom Bożeje mschę a z ciasczijskim hódnym dostawaniem swj. sakramentow. Potajkim hdyż lud husto do Bożeje mschę a husto k swiatym sakramentam khodzicj widzimy, tam mamu wéstym dopolaz pobożnego ludu — nawopak hdyż lubdo to z rečka czinja, tam njeje pobožny, ale móžu prajicž mienje bóle poħanski lud.

Hdyż dyrbi potajkim wérno bycz, zo je Kólnski lud pobożny, dyrbi so to tez na wopycze Božego wopora a na wuziwanju swj. sakramentow pokazacz. Zo tak je, wo tym chcu tebi z krótką powiescę.

Mascha seminarista cyrkę, luby czitarjo, kotaż je z twarjeniom zjednoczena, tak zo mózemy po wschelakich skhodach a khódbach do njeje,** je tez farša cyrkę. Kózde ranjo tam k Bożej mschi khodzimy a tu mózecz widzecj, tak tam hijo ludzo czakaja, zo býchu so wobdżelili na swiatym wopore, kotaż je Jezus z wuskej bolescę, ale jenoż z luboſez za nas na kschizu pschinjeſſ, zo býchu

* Tez pschi zwonkownej modlitwie mäjch so sobu znutskownje modlicz, to reka schtóż ze ritom powedaſch, we wutroby rozpominacz, jeli chcejch so prawje modlicz.

** Ze to starý jezuitiski kóſtħtyr.

so wobdzeli na tuthym woporje nic jenoż z modlitwu a rozpominanjom, ale z tym, zo so z lubym Jezusom zjednoczą w swi. sakramencze. Hdyż takie kózdy dżen' psched kejelskami czrjodu ludzi kleczeż widźimy, wér mi, wulki to zacziszczeń na nas ejini. Husto so woħaujieni ejuju, hdyż taſku horcu luboſęz widżu, fotraž so żymnoho ranja njeboji — nē luboſęz t Jezusej je mócnischa džili żana żemisca należnosć. Hdyż takle psched kejelskami kózdy dżen' ludzi kleczeż widżu, dopominam so zas a zasy na tamne stare eżas, hdzeż pschi kózdy m woporje Bożeje mschë wériwi naisswi. sakrament dostawachu — taſka bē teħdom luboſęz a horlisoſęz a taſka je netke liwtoſęz!

Lubh kſħeſčjanu, prasħam so eže, za koho dha je so wopor Bożeje mschë postajik? — Hdyż pak za tebje, hdyż mózesch telko hnadow dobheż za khude dusche, za so, za druhich, hdyż mózesch tak husto Jezusa t sebi do wutroby wzacż a z nim hiżż do wsħednopho džela, eżohodla so toho tak zdalujeſch, eżohodla hy tak liwki? „Dokelż njeſħi ani eżopħi ani żymny, ale liwki, chen poczinač tebje wupluwacż ze swojoho horta“, — straschnie to ſłowo, fotraž je Bóh prajik. Lubh psħecjelo, njepraj: „ja kħwile nimam“, dokelż ja wém, zo telko masch; njepraj mi: „je żyma“, dokelż wém, zo do swētnejch a samo hrešċ-nyx zabawow w najwjetſchej żymje a najdalsche pucje khodžiſch; njepraj: „so żazymnu“, dokelż wém, zo też na rejach so psħepocžiſch a żazymniſch. — Eżohodla so potajkim wotlakujeſch? Tu hodbjinku, fotruž w cyrkwi pola Jezusa psħebiywas, ezi wón na tħażżeq wasħnjo wuruna; dale hdyż z joho hnadu do džela djeſch, potom też z tutej hnadu sptytowanja psħewinjeſch. Eżohodla so potajkim wotlakujeſch? Winy njewem, też ty masch z redka żanu, kħiba wurxeče; wurxeče pak psched Bohom njeplacża. Toħodla tebi, lubh kſħeſčjanu, poħożach, kaf so druhdje ke mschi khodzi a kaf moħl ty eżiniež, dokelż druhdje maja ludżo też telko dželacż kaž ty.

Ja dale prajach, pobożny lud póżnajesħ na wužiwanju swi. sakramentow, a poħożach hiżo, zo w Kōlnje jara husto t swi. woprawjenju khodža. Też t swi. spowědži potajkim khodža. Kózde ranjo widżu w naszej cyrkwi też spowědacż, zawęscze to rjany dopokaz wo pobożnoſci. Hdyż pak je hiżzo we wulkim měſeże taſki lud, potom dyṛbi na wsach hisheże pobożniſhi bheż po znathym nažħonjenju, zo je mēſħċażiſti lud čaſto we wierje hubjeiſhi hacż wjeſny. Też kózdu sobotu naschi duchowni wuczerjo — su schtyrjo — a farar tu spowědaja, hiżzo zahe popoldnu a hisheże wječor po woſmich. Tak jym njeđżelu psched njeħolblakowanym podječjom swi. Marije wobledżbował, zo jo po woſmich hodž wječor* hisheże ludżo t spowědnym stolam eżiſħeċzaču. Tola je to wsħudżom tač, zo jidu telko t swi. sakramentam khodži, zo mózesch też telko mužow widżecż pola spowědnopho stola kaž w Kōlnje? Wsħudżie Bohu żel nic! Tam a sem so pobożnomu směja. Tola woprawdże pobożny so z tym njeħħi molicż. Też kħixtuſej so smějaču, też joho hanjaču. Druži drje měnja, zo dosaha, hdyż z nužu jedyn kroč abo najwjačy dwójcy wob lěto t swi. sakramentam du. Ja drje njemoužu prajicż, skħi je jidu potrebnie, jenoż to wém, skħoż swi. cyrkxi wuczeri: Ħażiム huscżiſho khodžiſch, eżiム lěpje za njeſmijertnu duħħu. Abo njeſħi snadż slabu, njeħrejħiſhi kózdy dżen' tak čaſto, zo bi kózdy iħdżej mogħi t spowědzi khodžiež a psħeħi by wēđa, eżiħo so spowědacż? Skħoż so swiataħ sakramentow wotlakuje, tomu može so loħix stacż, zo w swo-

* Pola nas je waſħnjo, zo po wobjedże a po wječzeri na kħwilku do cyrkwi dżemni a z lubym Jezusom kħwilku porhejim.

jich hréchach tak rjec wusnje a sebi myssi, zo nicžo zloho cžinil njeje; zo pak wot toho wěcznoſcž wotwiſuje, to njewé. Käk tajkomu něhdý na smjertnym ſožu budže, hdýž budže jomu djabol wſchě joho hréchi a njekhmanoſceze pſched woči ſtajecž, hdýž budže ze zrudobu widzecž, käk snadž je we swojej liwkoſezi hréchow ſpowědacž ſo zabył, dokež bě w nich wusnył? Schtóż derje ſo ſpowěda, tón ſo toho bojeež njezměje.

Schtó je to do zamołwjenja, „ja nochu duchownym ſo wobčežnoſceji býcž?“ Duchowny, to derje wěſch, ſo wjeseli nad pobožnoſcu a pokutu jomu dowérjenych diſchow, njewěſch trasch, zo je wón ſo tomu poſtajeny, za twoju njeſmijertnu duſchu ſo staracž? Käk ſo jandželjo w njeſbesach wiesela nad naſazanjom hréchnika, tak tež měſčník, a runjež by cyſe poſl dnja dyrbiaſ ſpowědacž, runjež by ſo jara napinacž dyrbiaſ, jomu budže to tola radoſcz, dokež wě, zo za Khrystuſia džela, zo chce za njoho duſche djabolej wotdobyčž a tohodla žanoho napinanja nježniwa, pſchetož wěczne zbožo druhich je jomu wažniſche dyžli ſamsne cželne deriemecžo.

Jara rjenje je, zo w Kölne tež ſchulſke džecži kóždy měſac ſo ſwj. sakramentam khoodža. Njeje to runje najrijeuſchi dopokaz pobožnoſce ſwojby a cyloho ludu? Hdý bychu hdže starſhi to za dobre njemeli, chyli wopomnicž, zo ſwoje džecži z ničim lepie wocžahnyč njeſmáža hacž z huſežiſhim doſtawanjom ſwiatych ſakramentow. Pichetož w mlodoſceji ma ſo džecžom dobrý duš a nabožna myſl zaschežepieč. Dokež pak je mlodoſcej njewobſtajna a hibita, dokež ſo radý ſo złomu pſchithila, ſo wobſtajnoſć w dobrym hinaſ dobycž nje-hodži, khiba z tym, zo huſežiſho ſo ſwj. ſakramentam khoodža.

Tež wſchēdne nozhoſenje wucži, zo ſu džecži pſhēc pěknishe a poſkuſhniſche, hdýž tute ſwiatosce ſilnje wužiwaju.

Njeby potajkim hódné bylo, tajki pſchipad ſežehowacž? Sptyaj dha jene leto kóždy měſac jónu ſo ſpowědzi a ſo ſwj. woprawjenju hicž; ſym pſchewwědezeny, zo budžech to tež druhe, tſecže leto, haj pſhēc cžinicž. Schtóż je jónu luboſcž te Khrystusej w ſebi zacžuk, tón tak lochy ſo ſwetej ſo zaſ njevróčci. Schtóż je potom takle w dobrym we swojej ſwj. wérje wobkruczeny, tón zavěſeje ju ſwérne wuznaje, ju nihdý njezapře.

Schtó je na pſchitkład někotrych nježbožowanych do bluda altkatholikow do-hnało? Liwkoſež a njeroda! — Mam myſle, tebi pozdžiſho wo tutej bludnej wérje něchtro praſicž. Džensa njech je jenož to tebi ſo dopokazej jeje wopacžnoſce, hdýž ſo praſham: „Móže ſchtó tých ſežehowacž, kotsiž ſo wot romſko-katholiskeje chřtwie džela? hdýž widži, zo tajen ſo bludej pſchettupuja, kotsiž ſwoje měſčniſte a klóſchtriske ſluby złamaja?“ Dži do Wärnsdorfa a podobne tam namakaſch. Käk móžesch ſluboſamarzej wérječ? Dale, käk móžesch wěrywuznacž ſo pſchizamkneč, hdýž ſam Döllinger, kotsiž je pſhicežina „altkatholicisma“, praſhany, te kotrej wérje ſluſcha, wotmolwi: „ſym wuzamknijen katholik“, hdýž tutón muž ſam wopacžnoſć nowoho wuznacža ſpózna. Móžesch pſchitlushecž wěrywuznacž, kotrej ma jenož horſtu pſchitiſnikow, kotsiž hifczeze džen a bóle woteběraju? Móžesch pſchitlushecž ſo njomu, hdýž widžiſch, zo ſu z pomoci ſwetneje moch ſo wuwili?“ Zo je to werno, ſchtóż tu praſach, cži w bližiſhim času w ſtawiznje tuteje ſekty poſkazam.

—mz—

3 Dužich a ſakſteje.

3 Budyschina. Nasch najdostojniſchi knjeg biskop Ludwik je ſo cžecži Naroda naſchoho Zbójnika woprowaſ: za chrkej w Baczonju 300 m., za chrkej

w Žitawje 300 m., za cyrkę w Lubiju 200 m. a za dwaj katholicki wustawaj w Budyschinie 200 ml.

— Hodowne swiate dny su tež lětsa kaž hacz dotal ze wschelakim wobradzenjom chudym džeczom a dorosczenym wulke wjeselo pschiniesle. Zjawnie wobradzenja tudy zapoczątu so wutoru psched hodami w tačhantskej šchuli, hdež so wulke liczbje džeczji wschelaka wuzitua drasta a wosusckie daricu. Pschi swiatocznosci, kotraž bē wot tójskto wosadnych wopytana, spewachu džeczji rjane hodowne spevach a dwē džeczji ideklamowaschej. Swjedzeniušku rycz mějesche kniez direktor Löbmann, kotryž džeczom pschitlab Ježusdžeczatka k sejehowanju pořazowaſche, tak je chude, ponizne a kaž storži na njeſwěru. — Tutomu wobradzenju pschizamku so druhe, kotrež bē tudomne katholickie towarzystwo žónskich, swj. Hilžbseczine towarzystwo, za chude žónske tudemnoho města, pschihotowalo. Pschi tuthu wobradzenju mějesche k. kapłan Skala, duchowny na-wjedowař spomnjenoho towarzystwa, pschisusknu rycz. — Wulke wjeselo wubudzi tež lětsa kaž hewak hodowne wobradzenjo w Hajnicach, hdež so 76 chudych džeczji ze wschelakej wuzitnej drastu a kóde z wosusckim wobdzeli. Krasny hodowny schtom bē tam tež lětsa kaž hewak w kapali postajen a běchu nimale wschitich do njeje pschipořazani pschi swiatocznosci pschitomni. — Woſebice nadobnie wopytane bē wobradzenjo katholickich towarzishnikich, kotrež so druhí džen hodow w katholickie towarzchni tudy wotbu. Sobustawny towarzystwa pschedstajichu najpriyed rjanu hodownu hru cyle muſtojnje, na to sejehowanſche wulosowanjo darow za zakitnych pschedstojiczerjow, čestnych a pojednych sobustawow mjenowanego towarzystwa. Pschi sejehowanym pschesadzowanju hodownoho schtoma a woſebie joho wierschka so rjany pjenjez wuwikowa, schtož je za towarzchny dom, na kotrymž je hishcze tójskto dolha, jara spomožne.

— W naszej woſadze a sem pschipořazanej diaſporje bu 126 džeczji kſchczennych, 62 holcow a 64 holcow; njemandželskich běſche 18, z tych pak siedma jene wot serbskeje maczerje. K swiatomu woprawienju pobu pschez 8300 woſobow. Werowanjom mějachmy 19, k tomu pschindže hishcze liczba z tačhantskej cyrkwe. Ida Miklawſchku bu 64 poſrjebanych, w Měniſchoncu 18. Či cęsla buchu w druhich woſadach poſrjebane, a dwē z druhzej woſadu na Miklawſchku. Mjez tymi, kotrež dyrbjachu potajkim w naszej knizi zemrétych so zapisacž, běſche 45 džeczji hacž do 14 lět, potom dwaj w starobje wot 14 do 20 lět. Dale wumreſtaj dwaj czlowejkaj w dwaceth lětach, tſjo po 30. lěcze, 5 po 40., 8 po 50., 10 po 60. a 9 po 70. lěcze; jena běſche we 80. Mjez dorosczenymi naliczichmy 12 mandželskich hospodarjow, 7 žonow, 1 wudowca a 9 wudowow; nježenjených abo njewudatých běſche 10.

Z Radworja. W zańdzenym lěcze je so w naszej woſadze 53 džeczji (26 holczatkow a 27 holczatkow) narodžilo, mjez nimi 4 njemandželske (2 lutherſke a 2 katholickie) a 1 morwe narodžene. Wumrelo je 37 woſobow (18 mužſtogo, 19 žónskoho ſplasha; 15 dorosczenych, 22 džeczji). Pschipowědaných bu 14, tudy werowaných 9 porow. K Božomu blidu je pobyla 3100 woſobow; w Zdžeri 183 woſobow. Do bratſtwa Ježuſoweje smiertneje ſtysknoſeje na kſhizu da so 14 woſobow zapisacž. Doma wobstaranych bu 79 woſobow.

Z Aſtroſcic. Tež lětsa je Bože džeczo we naszej ſchuli pobyla. Patoržicu dopołdnia w 9 hod. zbroniadži so 120 džeczji w ſchulſkej iſtw. Kniez can. Werner napominasche džeczji z krótkimi a raznymi ſłowami, zo bychu pschi wobradzenju so woſebie dopomniše na duchowne dary, kotrež je Bože

džecjo nam z njebjes pšchinjesto, je derje wužiwale a tež na daricželov zemſkih darow z džakownoſežu spominale. Potom roždželachu ſo dar, kotrež běchu pſchez darmiwoſc̄ ſchulſkih woſadnyh, woſebje w Kehróſc̄ječach, lēta pravje bohate a dobre. — Wſchitkim daricželam z tutym wtrobne „Zaplacz Boh tón Knjez!“

Z Jaseńcy. Zaúdženu njeđelu mjeſečne naſcha katholſka bjeſada ſwjetženj hodownoſho ſchtoma a wulosowanjo. Pſchedsyda Ž. Juſt bjeſadu wotewriwſki wopomni wažnoſc̄ ſwjetženja. Kaž ſo ſwójba zhromadža wokoło hodownoſho ſchtoma, tak tež my ſo my w bohatej liczbje zhromadžili. Potom poda nekotre ſłowa wo wobradženju Božoho džecjo, a mjenowasche hako najlepſchi dar, kotryž Bože džecjo nam dorosženym wobradža, Božu hnadu, pſchejeſche, ſo by kóždy ſobuſtaſw bjeſadu ſo tajkoho dara hódný ſežinil. Ma to počaza naſ hiſheče na wažny nadawki naſcheje bjeſadu. Poſla naſ wobſtoji wupožęzowatka poſklađnica, a zo by ſo taſama rožſchěrila, radjeſche, zo vychu ſobuſtaſw, kotsiž vychu čheyli, traſch měſacznje 25 p. do poſklađnic placzili. Kóždomu vychu ſo woſebite kwitowanske knižli dake, hdyž ſo zaplaćenja kwituju. Z poſklađnic mohle ſo na pſchillad, hdyž žadny ſobuſtaſw zemrie (kaž je ſo pſched krótkim stało), potom za woſtajenym poſhriebne wudawki zarunacž, to by za nekotružkuli ſwójbu wulke poſloženjo bylo. Hdyž traſch je nechtó 5 lét pſchinioſhovaſ, by 20 markow, za 10 lét 45 m., za 20 lét 100 markow zarunanja doſtaſ. To běſche namjet, a budže ſo dalshe pſchihodnie muradžecž. — Po wuſpěwanju kérliuſha „O paſtyrjo wy“ ſcěhowaſche wulosowanjo darow a pſcheſadžowanjo hodownoſho ſchtoma. Pſchihodna zhromadžigna njebudže njeđelu 11., ale hijo wutoru na ſwj. tſjoch kralow. M-k.

Z Kulowa. Poždže hakle ſo hotuju, zo vych Wam tutón naſtaſk na‐piſal. Mjeſhy mihiſe ženje do „Katholſkoho Poſola“ piſal; njech ſo tutón preni poſpři pſchejara krucze njeſudži. — Mjeſachmy w Kulowje pola Schmyreka zhromadžiznu „Towarſtwa Serbſkih Burów“, kotryž tež naſch knjez student duchownſtva, Jan Scholka z Kulowa, ze ſwojim wophtom poczeſci a naſ z rjony serbſkim pſchednoſchkom zwijeli. Pſchedsyda, knjez miſnik Brézan ze Gulshee, wotewri zhromadžiznu. W ſwojej ryczi wobſzoro‐wasche njerodu, kotraž ſo w pſchitupjenju k naſchomu towarſtej počazuje, a počaza, zo ſu wſchelacy wotradžerjo a kaſerjo, kotsiž pſchitup k ſpomožnomu towarſtej zahacžuju. W ſwojim pſchednoſchku ryczeſche k. stud. theol. Scholka wo čítanju serbſkich knihi a pſchihodnyh čjapoſipow; tak naſch „Katholſki Poſol“, „Krajan“, „Naſcha Wokta“ a naſche mnohe nabožne ſpišy nam poružeſche. Mjejez druhim praji: „Ryczu tudy w burſkim towarſtwie. Kóždy z was ſwoju rolu tak wobdzela a wobhlada, zo jomu joho polo potom tež najwjaſnej wužitka a dobytka pſchinjese.“ Rycžnik ſpomni na ſłowa ſwj. Pawoła: „Bo manu na to fedžbowacž a wſchitko w naſkim živjenju tak naſložowacž, zo ſo naſche ſkutki tež z naſkim ſwědomjom znjuſu, a ſchtož naſche ſwědomjo nam praji, to je dobre, to čjuiumy, z tym wobſtojimy něhdby pſched ſwojim ſudníkem. Rycžnik ſpomni dale, zo je njeđawno w jenych nowinach eſtal, zo na kupje Island tamne džecji, kotrež tak mało ſchule doſtaſowaſ, toſa wot ſwojich starſkih pravje derje ſo rožwucža, tak zo ſo poždžiſho hako dobri kſhesczenjo k ſwj. ſpojedži a woprawjenju pſchivacž hodža. Podobne móhli tež naſchi starſchi ſwoje džecji na doſkih wježorach w serbſkim čítanju wuwožowacž. — Wu‐trobny džak za pohnunach pſchednoſch!“

3 chyloho swęta.

W politycz je w swiętach dñach z wjetšha mēr, khiba zo so nějšto wulke zaběhnje, schtož cžich pokoj budži. Taſke ſo niež ſtaſko njeje. Tuž ſu tež cži, kotiž „ſpomoženjo ludu“ wurađeja, w swojich ſwojbach ſwiate dny ſwjeczicž móhli. W pruskim ſejmje wurađeja nowy ſchulski začon, kotryž drje taſki, kojkiž je ſo pſchedpołożil, nikoho njeſpokoji, najwjenje katholikow. — Kultusminister Goſſler je hiſehe w swoim zaſtojſtwie, hac̄runiž pſchec zaſ piſaja, zo chce hicz. — Kaž je znate, ze centrum w Němſkimi ſejmje na mjet ſtaſilo, zo by začon pſchecžiwo jesuitam ſo z běhnył. Wuhladý za dopjelinenjo namjeta taſe cyle ſchpatne njeſju. Nětko ſu na wſchelakich mějtach w Němſkej napſcheczne žhromadžizny džerželi a peticije pſchecžiwo dowolenju jesuitſkoho rjada w Němſkej rozhřejeli. Tuž dyrbí ſo wocžakowacž, ſchto z chleje wech budže, a taſ w ſejmje wurađenjo wo tutej naležnoſći wotběhnje. Tudy chcemh jeno ſpomnicž, zo ſu žhromadžizny a peticije pſchecžiwo jesuitam Ižé a hanjenja wupłodžile, kotrež — by ſebi myſli — tola oni protestanci, ani cži, kotiž je wuprajeja, wěrič njemóža. Jesuitojo ſu w Němſkej hacž do 1872 nanoſpomožniſho ſkuſkowali. Cžohdla ſo protestanci Němſkeje mačeje čjrjódki pobožnych měſchnikow takle jara boja, njemóžemy rozmicž. Zo tež w Sakſkej ſo taſke žhromadžizny a peticije wotbhywaja, je cyle wysche. W Sakſkej je jesuitſki rjad hido po wuſtawje zaſazany.

Naležnoſće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 1—19. z Budyšina: can. cap. senior Jakub Kućank, can. cap. scholasticus Michał Hórnik, kaplan Jakub Skala, direktor tach. šule Franc Löbmann, njedželski prědař Jurij Kummer, katechet Jurij Libš, kaplan Jakub Rjenč, registrator Jurij Banda, zwóničk Franc Jænich, Jan Nowak za 2 ex., Miklawš Sram, Miklawš Ledžbor, Miklawš Mónik, Jan Bětka, August Wjerab, Korla Mišnař, Jan Nowotnik, Madlena Vesterowa, 20. Michał Rječka z Małych Bobołc, 21. Michał Zmij ze Židowa, 22. Miklawš Robl z Wulkoho Wjelkowa, 23. P. Malachias Stingel z klóſtra Marijneje Hwězdy, 24. Marija Fulkeč ze Smječkec, 25. Pětr Wałda z Pozdec, 26. Pětr Ledžbor z Rumburga, 27. Michał Čornak z Konjee, 28. farař J. G. Kubaš z Njebjelic, 29. Miklawš Šołta w Serajewie w Bosnji, 30. Jurij Šiman z Wutolčic, 31. 32. z Różanta: administrator P. Tadej Natuš, Jakub Šołta, 33. Miklawš Kućank ze Smjerdzaceje, 34. Marija Suchowa z Konjee, 35. Pětr Wawrik z klóſtra w Kadencie w Čechach, 36. Khrystina Donatęc z Khelna, 37. 38. z Jaseńcy: Jakub Just, Michał Just, 39. Miklawš Just z Noweje Jaseńcy, 40. Miklawš Just w Leubenje pola Oschatza, 41. Jan Krasa z Bělsec, 42. administrator Miklawš Žur z Radworja, 43. tachantski hajník Heinrich Kubas ze Zdžerje, 44. Jan Woldrich z Brjemjenja, 45. Pětr Narciř ze Šunowa, 46. twarski mištr Pětr Rocho ze Sernjan, 47. Fr. Pankrac Glawš, kapucin w Brnje na Morawje, 48. 49. z Kamjenej: Miklawš Winař, Jan Handrik, 50. Wórſa Krawcowá z Bronja, 51. Miklawš Wólman z Luha, 52. Jakub Šołta z Radworja, 53. Michał Wawrik (Skala) z Khróſcic, 54. 55. z Hórkow: Pětr Šilak, Michał Jacslawk.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 514. Hana Rězakowa z Bělsec, 515. Jakub Rjeda z Hory, 516. Michał Khóć z Brjemjenja, 517. Jan Čorlich ze Zdžerje, 518. Miklawš Šěrc z Miločic, 519. Michał Pjech ze Swinařne, 520. Miklawš Rachel ze Žuric, 521—530. z Wotrowa: Jakub Kokla, Hana Lebzyna, August Richter, Jan Šołta, Hana Hejdanowa, Jakub Dzisławek, Pětr Čumpjela, Michał Bobík, Jakub Buk, Michał Buk ($\frac{1}{2}$ l.), 531—533. z Nowodwora: Jakub Šołta, Miklawš Wjenk, Michał Stodenik, 534. Jakub Hajniš z Kanec, 535. 536. z Worklec: Michał Kocor, Michał Pjekař, 537. Hana Pjechowa z Časec, 538—541. z Khróſcic: Michał Śwejda, Michał Čěsla, Michał Kokla, Pětr Krawža, 542—544. z Wudwora: Michał Šołta, Jakub Zarjenk, Miklawš Bryl, 545. Michał Sócka z Noweje Wjeski, 546. 547. ze Staroje Cyhelnicy: Marija Brylec, Michał Bräuer, 548. Madlena Knježcyna z Njeradec, 549. Miklawš Robl z Wulkoho Wjelkowa, 550. Jan Kućank ze Smjerdzaceje, 551. Michał Manjok z Pěskec, 552. Pětr Rocho ze Sernjan, 553. Marija Zarjenkowa z Dobrošic, 554. 555. z Khróſcic: Jakub Jurk, Michał Kislink, 556. Michał Krawc z Časec, 557. Jakub Hejduška

z Hórkow, 558. Mikławš Cyž z Kamjenej, 559. Jakub Šołta z Radworja, 560. Jakub Bömak z Radwofskoho Haja, 561. Wórša Krawcowa z Bronja, 562. Marija Kašporka z Mérkowa.

Na lěto 1889 doplăčichu: kk. 648. Marija Ryćerina z Wotrowa, 649. Michał Kocor z Worklec, 650. Michał Śócka z Noweje Wjeski, 651. Jakub Šołta z Radworja.

Na lěto 1888 doplăčištaj: kk. 729. Jakub Kocor z Noweje Wjeski, 730. Jakub Šołta z Radworja.

Dobrowólne dary za towarzstwo: k. senior Jakub Kućank z B. 2 m. 50 p., M. R. z Z. 50 p., J. Sch. z K. 25 p., P. Malachias 1 m., A. W. z B. 50 p., K. D. z B. 50 p., M. R. z M. B. 25 p., K. 75 p., M. Š. z B. 50 p., M. V. z B. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinjeſtej 105,427 m. — p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Najdostojniſi knjież biskop dr. theol. Ludwik Wahl 300 m.**, přez redaktora 50 p., M. J. ze słowami: Wutroba Jézusowa, smil so nad nami! 75 m.

Hromadźe: 105,802 m. 50 p.

Na nowe piščele do Baćońskaſkej cyrkwy: Dotal hromadźe: 5858 m. 19 p. — Dale je woprował: r. 1 m. — Hromadźe: 5859 m. 19 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 10,818 m. 70 p. — Dale je woprował N. přez redaktora 50 p., Prof. K. Konrád w Taborje 5 m. — Hromadźe: 10,824 m. 20 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: Jan Krasa z Bělšec 1 m.

Za serbski seminar w Prazy: ze Šunowa 1 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Ž tuthym wožjewiamy, zo je ſo z nowym lětom

korczmarſtvo a rězniſtvo

w Baćonju wotewrilo, a proſymy wjes a wokolnoſej wo pſcheczelniwu pſchiſtilnoſej. **Gsmola a Petaschaj.**

Wozjewjenjo.

Kath. Bjesada we Lazku njewotbudže so, kaž bě wobzamknjene, na dnju „třoch kralow“, ale hakle **11. januara**. — Na dnju „třoch kralow“ změje so wažna zhromadźizna we **Konjecach**, na kotrejž ma so wo zawěſcenju za připad invalidnosće a čas staroby jednač a wobzamkovač. Wšitcy, kotriž **dželo dawaju**, kaž tež wšitcy **połnolětni dželačerjo** (wot 21. lěta) so k tutej zhromadźiznje najnaležnišo přeprošuja.

Předsydſtvo Kasina a T. S. B. Ralbičanskeje wosady.

Zjawny džak. Mamy za swoju winowatosć, zo wjele-dostojnomu knjezej fararjej **Bjedriczej** w Ralbicach w mjenje wosady tež tudy hiſce **zjawny džak** wuprajimy. Bóh zaplać jomu wſo dobre, štož je za krótki čas swojoho skutkowanja tudy za cyrkej a šulu dokonjal. Wšohomocny spožć jomu móc a stro-wotu, zo by dolhe lěta w swojej nowej wosadze žohnowanjo kaž tudy wu-sywać moħi.

M. Žur, gmejnski předstojičeř w Njebjelčicach.

Jan Žur, gmejnski předstojičeř w Serbskich Pazlicach.

Jakub Bjarš, gmejnski předstojičeř w Pěskocach.

Mikławš Zieschank, předsyda ſulskeho předstojičeřſtwa.

Cijejcež Smolerječ Knihicžiſtvejeſte w macžiežnym domje w Budysjinje.

Katholicki Czasopis.

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzſta ŠS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 2.

17. januara 1891.

Lětnik 29.

Towarſtvo „Afrika“.

Njedželu po ſj. Eſſioch Kralach wotbu w katholickej towarzſhni Budyske towarzſtvo „Afrika“ ſwoju lětnu hlownu zhromadžiznu. Zhromadžizna njebeň tač derje wopytana, kaž toni a tamo lěto, najſkerje dokelž mnozy wo tutej zhromadžizne zhonili njebeňchu. Schtyrjo tudomni kl. duchowni, mjez nimi knjeg senior Šuežank, pſchedyda Budyskoho diöceſanskoho towarzſtwa, běchu pſchitomni.

Pſchedyda kaplan Skala wotewri zhromadžiznu a poda dlejschu rozprawu wo ſkutkowanju wulkoho towarzſta „Afrika“, kotrež je po cyklu Němskej rozhřejene, a Budyskoho towarzſta wosebje. — Dokelž ſu mnozy cíitarji naſchoho Posola tež ſobuſtawy toho abo tamnoho towarzſta za Afriku, podamý tudy trochu dlejschi wuczah spomnjenje rozpraw, zo ſobuſtawy widža, kak ſo jich pſchinostki nałożuſa.

Povſchitowne towarzſtvo „Afrika“ w Němskej ma nětko 11 diöceſanskich a 1500 jenotliwych towarzſtow; tež Eſſas je jomu nětko ſo wotewrili. Poſtečza lěta wobſtoji a je za tón čas 530,000 mk. na hromadžilo. Z tuthy pjenjeſ ſu hac̄ dotal ſejehowace missionske zarjadowanja a towarzſta doſtale:

1. Wótcjojo ſwjatoho Ducha 76,000 mk. Čidle missionarojo zaſtaruja japoſchtoſki vikariat „Sewjerny (połnocny) Zanzibar“ w 9 jenotliwych missionskich staciach; mjez tuthmi zda ſo wosebje wažna byc̄ stacija pſchi a na wyšokich horach Kilima-Ndžaro w najkrasnejšej krajinje cyklu Afriki.

2. Běli wótcjojo abo algerske missionske towarzſtvo doſtachu dotal 80,000 mk. Tutomu towarzſtu missionarow ſu wulkotne krajiny wokoło wul-kih jezorow Viktorija-Njanza, Tanganjika a z džela Njassa doverjene. Tute krajiny ſu do ſchtyrjoch wulkih vikariatow rozdželene: Viktorija-Njanza, Tanganjika, Unjanjembe a Qualaba. Hlowna stacija je w krajeſtwje Uganda, wo ktrymž je Posol jónu piſał, hdžez je wjac krócz wotehnaty

Kral Muanga swoje knjegstwo nětko zas dobył a za katolické misionstwo dobre pschislubjenja czinił.

3. Za Misionské towarzstwo swjatohó Benedikta w St. Ottilien w Bajerskej je so ho hac̄ dotal 116,000 mk. nałożilo. Missionaram spomienohó towarzstwa je japoštofska präfektura w Južnym (południowym) Zanzibaru dworżena. Kaz̄ je R. Posol psched dwemaj létomaj woźiewiał, bu krasnje kęzjaca missionska stacjia w Pugu spoczątk lata 1889 wot rubieżnych Arabow zniciżena. Misionské towarzstwo je nětko nowu stacjju w namórkim mieście Dar-es-Salaam założiło, ktoraz so rjenje rozwijiecz poczyna. Kłowny dzel spomienych pjeniez (100,000 mk.) je towarzstwo za maczeńju w St. Ottilien zwoliso. Tutón spomożny wustaw 1885 założeny je so to rozszerił, zo móže so z dobrzym prawom wulkotny mienowac̄. Hijo wjac krocz je missionarow do Afriki skłal. W tu chwilu so 130 wuczomcow (młodzencow a kniejnow) w tutym wustawie na wulki a swjaty skutk misionstwa pschihotuje.

4. A połdnju wot njesmérnych krajinow, wo ktorzych běsche dotal ryc̄, leża roszczerjene runiny, w ktorzych wulka rěka Zambezi běži. Też tu je misionstwo so kruče założdlo a ma 3 stacjje. Pschedstojoic̄er je Němc P. Schęzepan Zimmermann. Jomu k podpjerje je so 16,000 mk. zwoliso.

5. Na wjeczornej stronie Afriki, nimale siedz̄a, je wulki zaliv, golf w Biafra. Tam leži němſki kraj Kamerun. Psched někotrym časom je swjaty stol tam japoštofsku präfekturu założił. Na zarjadowanju misionstwa tam je towarzstwo 30,000 mk. zwoliso. Prénju stacjju chcedza pola wulkich wodopadów rěki Malimba w Gdea założic̄.

6. Wyšče toho je towarzstwo hiszpeje wudało: 20,000 mk. na wuwużowanju němſkich missionarow a 3000 mk. za misionské fotry. Dale chce so towarzstwo też pschi ważnej węch wobdzelic̄. Na wulki jezor Viktoria chce major Wißmann malu parolódz pscheniecz dac̄. Tajka lódz by tam jara wujitna była, a woſebje by pschedupstwo z njewólnikami so z njej mócnje zaħaczało. Dokelz by tajka parolódz też missionstwu jara spomożna była, je so towarzstwo ſobu poſtaracz̄ chętlo. Lódz, ktoraz so rozebrac̄ hodži, je hotowa, na 165,000 mk. je na nju naſkladowanych a by so z tutym pjeniezom lódz zapłacziecz hodžała; tola transport hac̄ na spomieny hiszpeje wjele wuczini.

Tuż dha je wulke towarzstwo hac̄ dotal 365,000 mk. na missiony w Afričy nałożilo. Wyšče toho je też 100,000 mk. němſkim biskopam poſciežlo na założenju nowych misionskich wustawow w Němſkej.

Skoz̄ nětko nashe diöcesanske towarzstwo „Afrika“ nastupa, mózesche pschedsyda drobnisze powjescze podac̄, dokelz bě kłowny pschedstojoic̄er, knjaz senior Kuczanek, jomu zapiski poſciežil.

W minjenym lęcze je wot jenotliwych pobocžnych abo wosadnych towarzstwów nasheje diöcesy so 1212 mk. 50 p. nahromadžilo. Skladowali su: Budyschin 233 mk. 35 p., Ostriż 200 mk., Chrósczyc 120 mk., Scherachow 110 mk., Kukowske kasino 100 mk., Zitawa 94 mk., Königshajn 80 mk., Wotrow 74 mk., Reichenau 54 mk. 50 p., Radwoř 50 mk., Neuleutersdorf 50 mk., Kalsbich 34 mk. 35 p., Rjebjelczicy 31 mk.

Moje wulhody.

I.

Na woknach kęzjaja róże, na droży sněh třešňa, tak zo wózne kolesa kincza, haj zwonja. Słonco móže so lědma pschedz tolste mrózjele pschedobycz,

zo mohł sebi srjedż „běčko” dnja swęci zaśwęcicż. Tola to hinač bycz nje-może, je džę́ halle so wulki róžk zapoczął.

Pschipolbnju pał też najszurowszha zyma popuszcza, a smęsich sebi na samy dalszhi pucz zviericż. Duż wzach sebi kij a nastajich so na wuchod do hór. Dokelż sym z wjetshā sam, mam wjac hkwile a pschileżnosze, sebi to a tamо wobhlaďacż: neschtożkuli so mi spodoba, neschtożkuli so mi nje-spodoba.

Sym bórgh z města, mam jeno hiszczęze železolijeńju a neschto druhich twarejjenjow psched wocżomaj. W lijerni je runje swiatok, dżelacżerjo du z czrjódami z dwora. Majradsho běch so wrózil a po druhim puczu jim wuschoł, ale běchu hiżo pscheblizko a tak dyrbjach wszechet zetkacż. Njejshym bewak bojażny a sym rad mjez ludžimi, ale — je rozdżel mjez ludžimi a — ludžimi. Samy zwonkowny napohlad tajkich fabrikarjow njeje hiżo jara lubozny: ejorne zakurjene a pokhmurjene woblicża, mutne, njemérne wóćko, mazana zaprószhena draſta su znamienja, po kotrychż mózgach snadnje spóznacż, zo je mjez tutymi dżelacżerjemi jara mnogo tajkich, kotisż ze swojim dónitom spokojom njeſſu. Węzo mi ani z najmiejensha na myſle pschinieč njeſſe, jim samym winu dawacż, nē, wobstejenja naſtichich časow fu najwjac zawiňke.

Zetkach halle njedawno wucżomica, kotryż w lijerni wuknje. Dokelż joho znaju, pschińdech z nim do ryči. Wopraszach so, hacż ma żanu mždu. „Dostawam toler na thđen, ale za to dyrbju schtyri lěta wuknycż. Drużu wuknu jeno tsi lěta, za to pał nimaja mždy.“ Potajkim hiżo pola wucżomcow je rozdżel mjez bohatšimi a — khudšimi a tutón dość nadpadn rozdżel njeſſe wutrobu khudočeca jara zwiesieč: hiżo w tym nastupanju ežuje so jeli nie zaſtorczeny, tola mjenje bóle raneny. Hdyż hiszczęze fabriki njebehū, za to pał ejim wjac ruczeńych rijemjeſlnikow, bē to hinač. Tehdom měachu pola miſchtra wſchitnych wucżomcy jenaisfe bydlenjo, jenaisku jědż, jenaisfe zaſtarano, a tajkich rozdželów, kotrež džensnisci džen čłowjestwo džen a bóle do spokojnych a njeſpokojnych džela, prjedy nichčo njeznaſeshe.

Nětk hiżo sama ſchula z tym zapocząna, z najmiejensha w městach. Bohatsche džeczi khodža do „povhýchentch“, hiszczęze bohatšche do „wyschich“, khude do „jednorých ludowych“ ſchulow. Z dobrym prawom ſkorjeſche mi znath wucżer, kotryż je bjez mała 40 lět na wſchelatich ſchulach ſkutkował, zo jo runje na tuto waſchnjo do samych džesžowſki wutrobow, kotrež bohatoho towarzſha lědma halle wot khudočego rozeznawaja, hrózny, haj furowy rozdżel mjez khudym i a bohatym zaſchęzepia. Na wſach, Bohu džakowan, hiszczęze tak złe njeje, dokelż bycz njeſſe.

Jeli hiżo móže wucżer, kotryż snadż — ſchtoż móže so tež najlepšhomu radječ — hdyż a hdyż bohate džeczo pschi khostanju pschelutuje abo pschi mytowanju khude pschewidzi, jeli móže hiżo wucżer z tym džesžowſku wutrobu ranieč a ze zwiszcžu a njeſchęcęſliskim zmyſlenjom napjelinicż, tak halle potom, hdyż so za bohatše džeczi ze zamysłom woſobniſche ſchule twarja? Hiżo to, zo khude a bohate džeczi hromadże do ſchule a ze ſchule njekhodža, w ſchuli hromadże njeſchębywaja, wonka hromadże njehraja, potajkim so nje-znaja, ale sebi doſpolnie cuze wostawaja, je ſchłodne. Tak džę móže so stacż, zo někotryżkuli bohacżk čas živjenja żaneje vraweje khudočy ani njeſpoznaſe, za-biwschi halle, zo by z njej ſobuzelnoscž měł. Tak twari so w ſchuli, wonka a zwiesieče hiszczęze bóle doma wot pschestaroscziweje maczerje, kotraž na swoje

lubuschi dość horda byz nijemóže, murja, žalostna murja mjez bohatym i a khudymi.

Tomu pszechy tak njebe a tež džensa hishcze wschudzom tak njeje. Tež jow w naschim měscze bě předyh jeno jena schula za wsche džecji, kaž mi starý pscheczelny kniez powědasche, kotrýž je psched nimale 60 lětami do schule khodži. Katholska cyrkj tajich rozdželov njeznaje, w jeje domach Božich ma khudy pschi bohatym a bohaty pschi khudym swoje městno. Tam slyšcha wschitcy famsnu wěrnoſć, tam su wschitcy jeno „khudži“ hřeschnych, tam dyrbja wschitcy koleno zhibowacž a kłowu pochilecž psched jeniczkim wysokim kniežom, tam su wschitcy hōsež za jenym Božim blidom. A skonečnje po smjercji spi bohaty pschi khudym, wobaj jenak khudej, w jenak wuzkej komorech.

Khrystus, nasch Božki wumoznił, je z njebes pchischoł, zo by źle sczehwki hřečha, potajsim tež rozdžel mjez khudobu a bohatstwom, schtož mózno pomjeniščil a dokelž njeje mózno ani dobro, zo bychu wschitcy boha cži byli, bu wón sam khudy, haj na jkhudži, zo bychmy my z najmjenišcha „khudži po duchu“ byli.

To khwalu sebi woſobnu, ale wubjernje katholscy zdžekanu a zmyslenu knjeni w fufodnym měscze, kotrąž mjeſeche swoju radoſć nad tym, zo jeje džowcžicza najradšho z khudej towarzšku, kotrůž ma lubo, duch do schule a ze schule khodži. A mi je wiesele, hdyž z najmjenišcha w mojej hodžinje, w nabožnej wucjbje, wsche džeczi bjez rozdžela, bohatſche a khudsche, pornjo sebi sydaja, so z jenakiej luboscu lubuja. To směm woſebje wo najmjeniščich prajicž, na wulſich je hižo derje widzecž, tak maja so woſobniſche k woſobniſhim, dokelž do „wschitcheje“ schule khodža.

Nicžomu njeje wutroba tak pschitupna kaž hordosći, hordosć přenjoho człowieka je wscho njezbožo zawinyla. Hordosć hižo w samej schuli podpjerovacž, je z najmjenišcha njetrébne. Wězo tym, kotrýž to nastupa, so to prajicž njeſmě, pschetoz „wěrnoſć woczi kole“, ale to mje nijemóže wottraschicž wěrnoſć wuznacž. Wschak sebi nasch młodostny fejzor a najlepši rojenkojo wschu prócu bjeru, socialne wobstejenja do lepskich kolijow dowjescz. Za- wělcze ma w tym nastupanju tež schula swój nadawč, runjež mi na myſle pchicu njeſmě, zo mohla schula telko dokonjecž, kaž so někotři nadžijaja. Zo tohodla dospołniſche wschitche schule nuzne wostanu, to je jene, ale zo so hižo male džeczi po wobſedzeniſtroje starscheju džela, njeje nuzne. Runje tak, kaž ma swój wuzitč, zo so žiwiſche a pomaksche, wobdarjene a mjenje wobdarjene džeczi zhromadnje wucja, runje tak tež by wuzitne bylo — kaž tež woprawdze je — zo bychu bohate a khude džeczi so tak njezdželiſe.

Pschi tym dopomnich so na nasche towarzſwa, woſebje nasche „bjeſady“. Tež w tutych móhli so tu a tam bohatſci bôle wobdželecž, to ani jum ani druhim do schkody bylo njeby. A njeje dha mjez ludžimi, kotsiz pod jenej kſehu bydla, tež we mnogim serbſkim domje cyle njetrébna, haj dospołnie schkodna murja naſtała, kotrąž hižo džeczi wot čjeledze dželi? Kaž chylo so potom čjeledži w tajim domje spodobacž, hdjež je wscho cyle njetrębaſchi na to dopomina, zo „dyrbi“ ſlužicž? Čjeledž ſluſhesc̄e něhdyl swojbie a wěm so hishcze dopomnicž, zo běchu to wschitcy „naschi“, hač domjach, hač ſlužomni. Zena istwa, jene blido, jene dželo, ale džensniſchi djen je to hižo we mnogich domach hinač: wscho na dwioje: čjeledž wostanje cuza domjachym, domjachy čjeledži; „nowe lěto“, jeli hižo nowe lěto, njeje nicžo, schtož by w żanej wutrobje

zrudobu dželenja wubudžalo. Tež na wsi je pschewjele měscjanskoho a to nic najlepšeho ducha doshlo a tež k tomu su nowsche schule sobu pomhale.

Nočeu přeč, zo je tež jow nowy čas wjele zavinył, ale tohodla njeje trjeba, zo byču zwjozki wérneje křesćanstveje luboſcę, z kotrejž dyrbimy měščan wosebje paš swojich domjachych lubowacž, swoju moc zhubjaše.

(Pokracžowanjo.)

3 Eužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Z wulkej radoſežu móžemy swojim czitarjam wožiewicž, zo su nowe Biblijske stawiznų wot Michała Hórnika nětko cyle dokonjane. Za krótki čas budža pola knihwajarja hotowe a potom na pschedan. Kniez scholaſtikus Michał Hórnik, kij je za serbske pismowstwo hjo wulkotne wopory pschinješ, je tež naklad tuteje noweje, može so prajecž, w tu khwilu najnužniſcheje knih i sam na so wzał. Tónle naklad je cžim drožſhi, dokež su w knizy wobrazž, kotrejž je wjele pschez 100, a tsi karty ze serbskim tekton, a dokež je tež papjera jara dobra. Dobrota, kotrejž kniez scholaſtikus Hórnik z tutej nowej knihu wschem katholſkim Serbam wo-pokaza, budže so z tym najlepje mytowacž, zo Serbia knihu jako luboho hoſča do swojich domow pscheproscha. — Wo cyle wustojnym a doſež spróčnym džele w bližszych czislach hishcze nadrobnische naſtarwki pschinjeſemy.

Z Budyschina. Džen swjatych Čsjoch Kralow mějesche tudomne katholſke towarzſtwu mužſkich w katholſkej towarzſchni swój wobradžeiſki wjeczor, kotrejž tež najdostojniſchi kniez biskop Ludwik z tudomnymi duchownymi ze swojim woprytom poczeſeči. Rjany hodowny schtom so zezaswęcza, na cžož někotre ſobuſtawu tudomnoho swj. Čačilinohu towarzſtawa pod naujedowanjom knieza wucžerja Almerta někotre lubozne hodowne ſpěwy jara rjenje wuspěwachu. Pschedſtojičer towarzſtawa, kniez nježelſti predať Jurij Kummer, wułazi w swjedženſkej ryczi jara wustojniſce potajinoſcz hodownoho ſchтомa, kotrejž kaž poloj preduje tak tež wosebje k pschegiednoſczí napomina. Wo wuspěwanju hishcze někotrych ſpěwów wotmołwi najdostojniſchi kniez biskop z luboſciwymi a hukolo vohniuvaczymi ſlowami. Wuloſowanjo wobradžeiſkich darow, kotrejž na to ſzehowasche, a pschedawanjo ſchtomowych halzow z pschedadžowanjom pschitomnym wſchelake wjeseło a zabawu pschihotowa.

Z Budyschina. Zańdżenu ſredju su načni serbscy k. wucžerjo w kujpeli pola Smječkec koncert k ſpomoženju naſchoho towarzſtawa a serbſkoſtego ſeminara w Prahy wuſwiedli. Rozprawu dostańemy za pschichodne cíſko.

W klóſchyrſkej chrkwi w Marijnej Hwězdje je so w minjenym lěcze 14,130 woſobam ſwiate woprawjenjo wudželiko.

Z Kalbic. Nježelu po swj. tſioch kralach mějesche Kalbicjanska katholſka Bjeſada prenu lětuſhu zhrademajznu we Łazku. Sta so vódla pschegzelne powilanjo woſadnoho knieza, kij ve preni kroč zash we Bjeſadze. Džakownje ſpominasche ſo na zemrétoho doholétnoho pschedsydu k. Michała Kumer a z Łazka. Pschi wólbach wuzwoli ſo k. wucžer Wjenka z Róžanta za pschedsydu, k. Jurij Wiczaz z Róžanta za zastupnika, k. wucžer Schewcžik z Kalbic za pismawedžerja. Kniez Wjenka ryczesche wo poſtrawjenjach mjez ludžimi, wuzběhōwasche jako najdospołniſche poſtrawjejo naſche katholſke: "Budž kħwalený Jézus Chrystus" a poručesche je wosebje za naſch čas, hoko znamjo, kaž monturu za woſaka. Kniez Bjeđrich pokazowasche na wažnu agitaciu wo zbehnjenjo jesuitſkoſtego zakonja w Němskej a pschizamku k tomu krótku

rozprawu, kat njesprawne bu tutón rjad lěta 1773 zbehnjeny, ale pschez bamža Pia VII. zaří założeny. — Wjeselimi so, zo je Wjesada pschech syniščho woptyana, a pschejemy sebi hischeze wjach tajkoho wjesela, dokelž někotre sobustawy dawaja sebi wulku prou, skhadzowanki wschitkim zajimawie scžiniež. Pschichodna zhromadžizna budže přenju nježelu posta. (Skawa nowozakrzetaj Wjesadže! Ned.)

Z Ralsic. W zařízenym z Bozej pomocu dokonjanym leče je so w naszej wosadze narodžilo 48 džecži (20 hólcžatkow, 28 holcžatkow). Wumrlo je 25 wosobow (15 mužskich, 10 ženskich, 15 doroszonych, 10 malych). Pschipowědaniow bě 19, werowanjow 9. Swjathych woprawjeni wudželi so 6472.

Z Doktrowa. We zařízenym, z Bozej pomocu dokonjanym leče je so we naszej wosadze narodžilo 14 džecžatkow a w naszej cyrkwi swj. Kschezencu došlo 13 džecžatkow (loni 26), 10 hólcžatkow a 4 holcžatkow, mjez nimi 1 njemandželske (z Porčowa). Skhowanych bu na nasich kérchow 8 cželów (loni 14), 5 doroszonych a 3 džecži. Pschipowědanych bu 9 porow (loni tež 9), 4 pory (loni 7) buchn pola nas weroowane. K Božomu blidu su byli 3023 (loni 3009) — Wunoscky cyrkwińskich woporow a druhich zberkow za cyrkwińskie potřebnošeze běše scžehowach: Za Lyonske towarzystwo k rozcířenju wery mjez pohanami 134 mk. 61 p., za towarzystwo swj. Józefa we Aachenje 56 mk., za towarzystwo swj. rowa we Kölnej 37 mk., za towarzystwo swj. Bonifacij 63 mk. 85 p. a pschinostki sobustawow 18 mk., potajkim hromadže 81 mk. 85 p., za swj. wótca 216 mk., za twarjomnu cyrkji we Sebnicu 85 mk., za džecžatstwo Jezusowe 90 mk. a za Afrikanské towarzystwo 74 mk. We móscniczych naroda so 217 mk., wjeho do hromady 991 mk. 46 p. Boh zarunaj to wschitkim dobroczerjam z bohatym časnym a węcznym mytom.

Z Jasenicy, 6. wulc. róžka. Kaž běše w posledním čísle Rath. Poſoła wojewiſene, zo budže so w naschi vjesadze namjet, poſkadnicu po mortwych naſupach, wuradzowacž, tak so to tež džensa ſta. Chcu tudy drobníšku rozprawu wo tym podacž. Poſkadnica změje wot předka mieno poſkadnica po mortwych (Sterbekasse), budže pak tež z dobom nalutowanſka. Kóždy, kotrž chce sobustaw poſkadních býč, płaczi do njeje měsacznje 25 p. abo létnje 3 marki, a doſtanu potom joho zawoſtajeni zarunanski pohrebny pjeniez, kaž je to hýž w posledním čísle Rath. Poſoła wopisane. Móže pak tež kóždy, hdyž trjebaž je toho potřebny, swoje pjeniez z danju zas dostacž. Sobustawy tuteje poſkadnicy smědža jenož sobustawy vjesadhy býč, tola pak je tym tež dowolene, swojich swójbnych ſobu zapisač dacž. Zadny sobustaw pak njeje nuzovaný, so do tuteje poſkadnich zapisač dacž, a wostanje tohodla poſkadnica po mortwych ſama za ſo, runjež kaž nascha wupoždowanſka. Wsche wobstaranja, poſkadnicu naſupace, maja so darmo ſtač, jenož hdyž ſebi ſchtó swoje pjeniez za živjenjo zas žada, wotczehnje so jomu 15 p. za kwitowanſte knižki. Zo budže to za tajkich, kotsiž moža za ſeto někaf tak wjeho wuzbylkowacž, doſez wujitna wec, njetrieba ſo tudy dolho rozeſtajecž. Chcu tudy pschikkad napisacž. Hdyž traſch někfe jedyn cželadnik ſo zapisač da, pozdžiſho trjebaž ſo woženi, a joho pschekhwata něſaje nježbožo, n. psch. we ſkoče, abo wón hewak swoje pjeniez nuzunje trjeba, hdyž je traſch 10 lét do poſkadních płaczik a někto swoje pjeniez z danju a danju wot danje zas doſtanje, budže to zawěſcze schwarna pomoc we nužy. Tohodla je ſo džensa ta wec tak daloko wobzamknyla, zo budže ſo k pschichodnej zhromadžizne písmo wudželocž, na kotrež maja ſo egi podpiſowacž, kotsiž chcež do nowej poſkadnich zaſtupicž. — Dale je ſo tež wobzamknyla, zo ma naſch założenſki ſwjedzeň zas kaž druhé lěta, tež z džiwadłom ſo woldzerzecž, a to

najskerje 12. hapryla, jeli změjemy mjez tym nowe jewišcze (Bühne) hotowe. Dale chcu tež pchispomnicz, zo smy hjo předy spomnjenoho wurdżowanja krasnu zabawu měli, hdvž nam nasch f. can. a farar Wernař a nasch f. sejmski zaříšlanc Kokla z Khróscie wožniſche zrudne a wjeſole podawki w'chēch krajow a skutkowanjo jich wjednikow pschednoschowaschtaj, schtož tudy nadróbne wo- piſacz by pschewiele ruma trjebalo. Wysche toho mějachmy hishcze tež to wjeſelo, zo mózachmy naschoho nowoho f. kapłana Nowaka we naschej srje- dźizne pomitacz. Tohodla njech so mi za zło njevozmie, hdvž sebi skončenje hishcze dowolu, někotrych liwikh sobustawow f. czasęszczoſmu wopytanju bjesady napominacz, a tych, kotſz naschu bjesadu hishcze njeznoja, f. zastupjenju do njeje pochnuwaćz. . . . nk.

Z Hory. Sobotu 10. wulkoho róžka zemrē tudy ſtaſat (ſamjenjoczefat) Jakub Zarjeník a bu wutoru na to w Khrósczicach khowany. Na toho muža ma ſo woſehje ſpomnicz, a jomu ſo woſebite čeſtne ſwedeženjo dawa ze ſtronu joho miſchtra Jurja Lebzhy z Ruknich a tež wot drugich joho ſobudželaczerjow, zo běche pilny a dobrý dzělačer a jara znijsliwy čłowięſ. Wón dzělaſche pithez 36 lét pola jenohu a tohoſomoho miſchtra z najwjetſchej ſwěru a piſnoſczu; dzělaſche najkuſumſtviſche kruchi, kaž rjane ſamjenje za ſwiate ſchiže, a tych je bylo wjele, z wulkej wuſchifnoſczu a wuſtojnnoſczu; tež wſchelake ſamjenje za pomniki a toho runja ſu wot njoho. Tohodla wupraja ſo jomu do wečnoſcie džak a kħwalba! Všeck wotpočiuje w měrje!

M-k.

Z chloho swěta.

Němska. Zapóſlanc dr. Windthorſt ſwieczi džens 17. wulkoho róžka ſwoj 80. narodny džen. Boh zdžerž joho hishcze mnohe lěta cjerſtwoho.

Ruska. Dotalny pschedſtvoiczer ſwj. synoda w Petersburgu, Pobedo- noſchew, je za kultusministra pomjenowanym. Pobedonoſchew je dobrý Słowjan, ale fanatiſki njepſcheczel wſchekh drugich wěrywuznaczow. Někto drje tež na wbohich katholikow w Russim kejzorstwie, kotſz běchu hacž dotal hjo doſcz podcziszczeni, hishcze zrudniſchi woſud čzaka.

Wot redakcije:

Pſchipis, džak ze Schpitala (Kath. Posol 1890 čo. 24.) naſtupachy, nje- mōjemy wocžiſhczeč, dokež za noho po diſma nima a njewemy, wot koho je, a dokež ſeby z nowa tajkeje zwady njepſchejemy, kaſtuž ſmy zjawnoho džaka dla hjo měli.

Redakcija „Katholſkoho Posola“.

Naležnosće naſho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 56—66. z Budyſina: Handrij Motko, Michał Ella, Jan Wjerab, Khata Dućmanec, Marija Rječyna, Haňza Albertowa, Khata Pawlikc, Wórſa Wobzyna, Marija Ledžborowa, Rychtarjowa, Michał Cyž, 67. Michał Wels z Hněwsec, 68. Mikławš Hajna ze Słoneje Boršče, 69. Jakub Heša, překupc w Ronſperku w Čechach, 70. 71. z Zajdowa: Handrij Haša, Franc Gäbler, 72—74. z Hru- bjelčic: Hana Siebarjowa, Hana Měrcinkowa, Marija Welsowa, 75. Marija Mónikowa z Hórkow, 76—81. z Khróscic: kapłan Jakub Nowak, Hana Hejdaneč, Jakub Holka, Jakub Smola, Hana Herbrichec, Mikławš Besser, 82. Jakub Žur z Hóska, 83. Michał Zur, stud. theol. we Wrótſlawju, 84. Jakub Křižank z Podhroda, 85—90. z Njebjelčic: wuceř Herman Brauner, Pětr Dórník, Mikławš Robl, Mikławš Žur-Kokla, Michał Leuňš, Mikławš Suchi, 91. Mikławš Mič z Dobrošic, 92. 93. ze Šernjan: Jakub Šołta (Dórník), Wórſa Šemlowa, 94. Mikławš Wjesela z Liſeje Hory, 95. Jakub Winear z Róžanta, 96. Michał Kurjat ze Smjerdzaceje, 97—99. ze Sulsec: Jakub Zopa, Michał Lehmann, Marija Hórbankec, 100. 101. z Čemjeric: Jan Mónik, Jan Kral, 102. Mikławš

Bobík z Pančie, 103. Madlena Cyžec ze Zejic, 104. Marija Pjetasowa ze Židowa, 105. kaplán Franc Kolátor ze Slánskova, 106. Hana Jænichec z Budysina.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 563. Miklawš Knježek z Krjepjec, 564. Jakub Ryčeř z Khasowa, 565. Michał Běrk z Radworja, 566. Jan Müller ze Sloňeje Boršće, 567. Jakub Žur z Hóska, 568—571. z Njebjelčic: wučer Herman Brauner, Michał Piečka, Jurij Kljörjenk, Jakub Nagl, 572—577. ze Serbskich Pazlic: Pětr Sočta, Jurij Šiman, Michał Sewc, Jakub Glawš, Madlena Bělkowa, Michał Lukaš, 578. Michał Lehman z Pěskoc, 579. Michał Herman z Wěteńcy, 580—583. ze Smjerdzace: Pětr Krawc, Hauža Ledžborec, Michał Kurjat, Marija Domaškec, 584. Miklawš Sočta z Róžanta, 585. Miklawš Mič z Dobrošic, 586. Miklawš Wjesela z Lišeje Hory, 587. Jakub Sočta ze Sernjan, 588. Hana Kubicowa z Budysina, 589. młynek Sliž ze Swiařne, 590. Madlena Rynčowa z Jawory.

Na lěto 1889 doplăčichu: kk. 652. Jakub Šočta z Radworja, 653. Jan Mónik ze Sloňeje Boršće, 654. Madlena Bělkowa ze Serbskich Pazlic, 655. Jakub Šočta ze Sernjan, 656. Miklawš Šočta z Róžanta, 657. młynek Sliž ze Swinařne.

Dobrowolne dary za towarzstwo: J. Heša 1 mk., H. H. 75 p., M. R. 50 p., J. Š. 25 p., W. W. 50 p., F. G. 50 p., J. Z. 50 p., J. M. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 105,802 mk. 50 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Jaseńcy 3 mk., njemjenowany 1 mk., z Huski 20 p. — Hromadze: 105,806 mk. 70 p.

Na nowe piščele do Baćoſkeje cyrkwy: Dotal hromadze: 5839 mk. 19 p. — Dale je woprował: r. k dorunaju 81 p. — Hromadze: 5860 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,824 mk. 20 p. — Dale su woprowali: z Budysina 1 mk., njemjenowany 1 mk., tři bratřa z Njebjelčic 1 mk. 50 p. — Hromadze: 10,827 mk. 70 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: z Haslowa (za nawčštk) 1 mk., Jan Domanja, překupce w Khróscicach 10 mk., tři dary z Khróscic 1 mk. 70 p., M. C. z Z. 50 p., J. H. z Kh. 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 m.

Zaptać Bóh wšem dobročerjam!

Listowanjo. M. Z. w Č. nowomu dopisowarjej. Džakujemy so wutrobnje za dopis, kotryž je nas zwjeselił. Na zasywidźenjo!

Lokalne „Towarſtvo Serbskich Burów“ za Njebjelčanskú wosadu a wołolinu změje ſrijedu 28. wulskoho róžka popołdnju 5 hodzinach w Kralec hōscenču w Serbskich Pazlicach zhromadziznu.

Onjowy porjad: Pschednoski, ſkazanjo naletnych symieni.

Wo nadobny wopyt proshy

Pschedsydſtwo.

„Towarſtvo Serbskich Burów“ za Malbicžanskú wosadu změje 2. małchoho róžka popołdnju 4 hodz. zhromadziznu (založenſki swjedžen) w Sernjanach. Hac̄ do poſtajenego dnia maju ſo tež lētne pschednoski pola wjeſnych wubjerkownikow wotwieszc. Wſchitke sobustawy naſchoho a tež druhich towarzſtwow kaž tež pschedczeljo „T. S. B.“ ſo na tule zhromadziznu najnaležniſho pschedproſčujuja.

Pschedsydſtwo.

Na tworowym dwórniszechu w Budyschinje je ſo psched dlejskim časom do kože wjazana kniha z čerwjenym rězkom „Pobožny Woſadník“ namakała. Je ſas doſtarz pola redaktora.

→ A tutomu čiſku je pschedpołożene wozjewjenjo, naſtupace: „Biblijske stawizny staroho a nowoho zakonja. Po zrjadowaniu dr. J. Schustera a G. Meyera serbsey wudal Michał Hórnik.“

Czíščez Smolerjec mihičiſčeſtejne w machičnym domje w Budyschinje.

→ Pschedhodne čiſko wniudże za tsi ujedžete, 7. februara. **→**

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Císto 3.

7. februara 1891.

Létnik 29.

Moje wukhody.

(Povrocžowanjo.)

Wjesele wottschasných fabrikske sazý a īhwatach ze spěšnej krocželu dale. Vörzý běž z města.

Cyky svět je běly: pola a luki, pueže a sczezki, třechi a schtomky kryje tolstý sněh; jeno módre hory su swoju barbu, barbu swěry wobkhovale. Trochu wšak su woblednyše, ale cžim jašnisko blyschezi so jim módry plaschež, z cžim milischim módrym wóczkem zhladuju do bělých dolinow, kotrež skónco z poslednjej pruhu rozwětla. Džerí so nahila, k wjedzoru so njebjesa čeřwjenja, kaž by za horami mócný wohén sapal. Hory módre, zemja běla, njebjio čeřwjenje: to su serbske barby, kiz swěru, njevinoſcz a luboſcz znamjenjeja, a hděz tute tsi krvětki we wutrobie ležejø, tam je tež sředž zymy same naležjo. Wóczko njemóže so nahladacž a cžim dleje hladacž, cžim bôle so cži wutroba rozschěrja a z cžim wjetšej radoſežu so napjelnja. Kaž pozłocžený ſerp ſtoji mlody měsacz k poſdnju a tu a tam zafrinkoli hido přenja hwězda. Pod nohu sněh džiwinje piſka a wšcho koło woſko so blyschezi, kaž by cyky svět z demantami wudebjeny był. — Šchtó njebj so pschi tajkum na-pohladě dopomnik na spěw, kotrež něhdyn tamni tſjo mlodžencojo we swjatym piſmje woſrjedž plomjenjow zanochowachu: „Khwaltej skónco a mělacžk Čenjeza, khwalce hřeždy njebes Čenjeza! Khwaltej wohén a horcota Čenjeza, khwaltej zyma a mróz Čenjeza! Khwalce lody a sňehi Čenjeza, khwalce noč a dny Čenjeza!“ —

Mjez tym bě so wjedzor nahilil. W nowych kasernach, kotrež cyku krajinu ze swojej nelepoſcžu wohidzeja, zaſwěčeja plón a lampy; hrozne rycze, wudma a ſakry na kasernskim dworje su wotmijelnyše. Latarnje na měčzan-ſkich wulicach jo zaſwěčeja, do džiwaďla a korejmow khwataja nocni hoſčo — druži doma pschi blukim swětle nowiny cžitaja, hraja abo wot ludži „torhaja“

a njewěđza a njewidža, kaf rjany je jim Boh swět stworil a kaf rjenje tež w zymje wudebit.

Sym ze zamysłom tutej wobrozaſi pornjo a pszechziwo ſebi ſtojiſ, zo by czim ſnadniſſko widzeſ bylo, tajki rozdjel je mjez „wonka“ a „nitska“, mjez swětom na wsach a mjez swětom w mestach. A tajki je tutón rozdjel mjez swětom tam a jow, tajki je tež rozdjel mjez tamnymi a tudomnymi ludzimi, pschetož nicž na człowjeka kaf ſtajnje a to k sylnie njesutkuje kaf ſtworba, kiz joho wſchudzom wobdawa. Widzuſi hñedzu na njebiesach, dñe mi tež wutroba k jeje wychinam a zabýwa na nizku zemju ze wſchej radoſcju a žałoscju. Džeſi ſlónczko Boži domczk, pomyslu ſebi: hdh tež ja „dom“ pónidu? Čujuſi po wſchech ſtaſach, kaf ſurowje zyma nad cikym swětom knježi, spóznamam, kaf sylny je Boh a kaf ſlaby człowiek. Z bělym ſnehom kaf z moſchlowym poſleſežom je Boh pola wodjel, zo bych u hryh njezmierzle. Žolty ſhnadž a wrobl pytatej a namakatej ſebi — byrnje tež ſprócenje — ſwoju chrobu a to dopomina mje na ſłowo, zo ani wrobl z třechi njepradnie bjež wole njebieskoho wóca. A tak wě tomu, ſchtóž ſedźbniſe poſlucha, kózda wěc něſhto wo tym praciež, fotrž je ju ſtworil.

Kamjentne wulicy a kheje w mestach mijelcja a jeli rycza, rycza doſcž husto něſhto, ſchtóž egi wutrobu ani zwjesciež ani k Bohu pozběhnyjež nje-móže. Hdnyž khudy dželačež tamne nadpadnje wulke krasne hrody a wile z wudebjenymi wołnami a wupyschenymi ſtwami widzi, móže boryž zawiſež do joho wutroby pschiuež. Nimo toho je we wſchech klamowych wołnach týſac rjanych, ale drohich wěcow wuſtajnych, fotržk wſchech dyrbi khudy człowjek parowacž, mjez tym zo bohaczi won a nits khoda a njewěđza, z kaf hordym zapęćzom bychu na khudyh zhladowali. Rozdjel mjez wobydlenjom, draſtu a chrobou khudocho a bohatoho je w mestach wjele nadpadniſſi dyžli na wsach a to je czim hórje, czim wjetſche ſu města. Bjež džiwa, zo ſu ſocialni demokratojo, t. r. njeſpokojni, ſkoro jeno w mestach a to wosebje we wulkich mestach: ſkoro nicž dže jich na Boha, ſkoro wſcho jeno na jich hubjenſtwo dopomina. Zawjednik ma z tajkim ludom jeno ſnadnu prócu.

Ani napohlad hordych hrobov ani wulkotnych fabrikow njemóžeſe mi wóčka woſchewicz: w tamnych bydli bohatſtwo z pychu a jeje ſczechwokami, w tutych khudoba z njeſpokojenoſcju a jeje towarzſckami. Tuž poſpějſich kroczele, zo bych město z woczow měl a přenju ſerbsku wjesku powitacž mohl. Ze to khétero puč, po hórlach a po doſach, pak po rjanej ſcheroſej drozy, pak po wuznej khwiwznej ſczejch. Skóńczenje sym dobył, jeno hischeze poſlednia hórfka, hijo widzu, kaf z nizkich wuhenjom kur wuſtupuje, fotrž ſo w tutej czichej krutej zymje runje k njebiesam pozběhuje. Hischeze kroczel dale a přeni ſchězow ſwérnoho ſtražnika mje hijo z nazdala wita; klepanjo a dupanjo chyrow da ſo ſkyſhcz a wyſoke ſwisse přenjeje bróžnje ze zehrawachym konikom ſo pokazuja. Khwatach ...

Sym na hórcy, pschede mnu leža — ecy, ſtará ſerbska wjeska ze ſkomjanymi ſchämami; z tſioch hórok zhladuja móene wyſoke hory: Lubin, Schmorc a Lubjenc do tutoho luboznoho dólčka. Kunaja ſo tſiom starcam, kótrymž drje ſu woſh a broda zechedžiwile, kiz pak hischeze ze ſtrowym módrojaſnym wóčkom na potomnikow tamnych ſerbskich wótcow zhladuja, kotsiž ſu ſebi we ſtarodawnych časach tutón krasny blecz ſužiskeje zemje za ſwoj statot wuzwolili.

Djech dale po wjesnej hasch. Prěnja žiwnoſcž je na prawu ruku.

Wrota a burje do kheže su z wěncami a zelenymi halozami wudebjene: bě tu z krótką hakle młody hospodar z młodej hospozu do domu pschishoł. Dónidzech do sriedz wshy, hdzej so we tsoch hatkach woda hromadži, kiz so pod horu ze zemje puzoli a po bělých kamuschkach pschez keřki a schtomu po rēczech hacj do wshy běži. Pstruhi a druhe rybicítki maja w tutym jaśnym kryształowym žorle swój pschebytki a, schtož sym widział, tež ani woſrjedz kruteje zymy njezamierznię jím jich lubowaný ſhow. Ženo na hatkach leži tolsta ſchruta lodu a wjesne džeczi so wjesole po nim smykaj. Ganzor a faczor, kózdy ze swoim stadłom, czampatej k rēczech, jimmaj wſchak je najzynniſcha woda runje tak ſtrona kož ſczoplena.

Džeczi mie wſchę pěknje poſtrowichu —. Sym nimo nich a bórzy tež hijo ze wshy. Ženo na kózdym boku hishcze dwaj statokaj. Na lewu ruku je rjeniſcha žiwnoſtka, snadz maja dwě kruwje. Je to lubozny ródnje wutwarjeny, ale hishcze ſłomiany dworek. Chechych pozastacj, ale jich „amik“, kotryž bě bórzy czubník wuczuł, pschiběža z wrótkow a pocza tak na mnje ſhcžowkač, zo běch so joho naſtrózecz moħł. Najſkerje ſhcžowkaſche so jomu tohodla tak z lóſchtom, dokelz běch ja prěni czubník, kotryž bě tu za cykl džení nimo pschishoł. Na pjech woſrjewasche so wulka ſchera kózka baſniczki bajo a pod woſtnami kury proſchachu. Istwa bě zwonka ze ſłomu woſkładzena a mjez dwojimi woſtnami zeleniſche so leſny moč. Woi třechi hishcze trochu kapasche po doſlých ſobowych trubkach, kiz poſla pjech ſkoru k ſamej zemi doſahachu.

Wrózich ſo domoj.

(Pſchichodnje dale.)

3. Lusatia a Sakskeje.

Z Budyschina. Dženjiniſhomu cíſlu je pschipołoženy paſtyřski liſt najdostojniſchoho knjeza biskopa Ludwika.

— Schtwórk thđzenja, 29. wulkoho róžka, buchu na tudomnym tachantſtwje w swoim nowym zaſtojnſtwje ſwiatocznje woſkručenj: knjez Miklawſch Vjedrich jako farar w Kalsbicek, knjez Filip Rězak jako farſki administrator w Schpitalu poła Kamjenca, a knjezaj kapłanaj Jakub Nowak w Khróſczejicach a Ernst Haussmann w Oſtriku. Boh spojcz wſchitkim za ważne zaſtojnſtwa ſwoju pomoc!

— Dotalny referendar knjez Jan Kral w Žitawje, rodžený z Čemjeric, je 29. januara w Drježdanzaſtach ſwoje pruhowanjo jako aſſessor khwaloſnje woſtał.

Z Khróſczejic. Rjedzeliu 25. januara mějſche naſcha Žednota swój zaſoñniſki ſwjedzeń, kiz so po zwuczenym waschnju z koncertom we Wienkec hoſczejencu woſtu. Hac̄runje bě jara hroźne wjedro a ſo tež wſchelake druhe ſwjedzeńje w bližszej woſolinje ſamsnu nježeliu woſtměwachu, bě tola wopyt bohaty, rjany dopokaz, zo ma naſcha Žednota tež hacj pschez mjezni naſcheje woſady dobre imeno. Koncertne ſpěw, z džela khory a z džela ſola, běchu jara derje pſchihotowane a tež z wuſtojnoscžu pſchednoschowane. Woſkarowacj ſo jenož dyrbí, zo ſu naſche tenorſke hlosy wot ſwojeje mládnosče a krutoſče, z kotrejž ſu předy doſte ſéta naſchich pſchipoſlucharjow zwieselale, tola něſhto zhubile, tak zo khor wjac̄ doſcž njewoſkneža, a mlódszych naſtupnikow tu w tym časju bohužel žanych nimamy. Z toho drje ſo tež rozijsni, zo po wſchitkownie ſola, mjez nimi woſebje dwoje žónſte, wjac̄ pſchihloſa namakachu, dyzli khory. Powſchitkownu wjeſołoscz paſt zbudziſtaj dwaj žortnaj kruhaj.

-- Wychomu naschomu towarzstwu z wutrobu pscheli, zo by w czaſu hischeje wjac̄h sobustawow dostało, cžim bōle, dofełż so wone tež sweru wo wudokonjenjo cyrkwienskoho spěwa stara, schtož mějachmy hody pschiležnoſć ſlyſhcež. Prěni swjatoh dženii mjenujich wuwiedze Žednota dospolnu kac̄zonku Božju mſchu ze wſchēmi dželemi, mjez tym zo ſo nýchpor huc̄zjichy chyle po tym waschnju spěwa, kaž ſebi cäcilianske towarzſtvo žada. — Pschispolnicz tu hischeje chemy, zo je w nashej Žednoče ſetſa nojstarſchi sobustaw zemrěl, Miklawſch Wawrik z Khrósczic, kiz běſe hižo we towarzſtve, hdyž mějeſe wone ſwoje ſydko hischeje we Swinařni, a kiz je tež pozdžiſhco pschecy jedyn z naſswěrniſhich a naſpilniſhich sobustawow wostal. R. i. p. N.

Z Khrósczic. W Khrósczanskej wosadze je ſo w lécje 1890 narodžilo 135 džecži a to 70 mužskoho, 65 žónskoho ſplaha, njemandželskich 4, morwotrodžených 4. — Zemrělo je 104 wſobow a to 52 mužskoho a 52 žónskoho ſplaha, mjez nimi 4 mormorodžene džecži. — Wěrowanych bu 33, pschipowědaných 44 porow. — Woprawienow bě w nashej cyrkvi 13.964, we Workleczanskej kapali 600, w Bac̄zonuſkej cyrkvi 418, potajkim hromadze 14.982. Podla wſchelatich mjeuſtich darow dari jena wſoba 1000 marčow na wobnowjenjo žonjacych ſawekow w nashej cyrkvi.

Z Khrósczic. Srjedu 14. wulkoho róžka mějachu w bližkej Smjecžkeczanskej kupjeli naſchi ſerbſch katholſch wuc̄jerjo koncert. Kuniež je to jenož 8 knježich, njeju woni tola žaneje cuzeje moch k podpjerje brali, a wuſpěch je dopokažal, zo móže tež mala licžba we ſpěwanju a hudźbie čeſeče-hódne wuwijecž. Jenož jara mało pruhow wotměwſchi, kotrež běchu za jenotliwych mjez ſobu daloko zdalenych ſpěwarjow jara wobežejne, zaſlužichu ſebi woni tola pod rukojnym nawjedowanjom k. Brauneru za wſchę cžiſla swojeho programu ze wſchém prawom mócnym pschihóſ. Spěw běchu z džela ſerbſke a z džela němſke, tak zo buchu wobejrycni pschipofukuharjo ſpojjeni. Nimo rjanyh khotnych khorow a ſolow wuwijedze ſo tež něchtó žortniwych kruchow we ſpěwach a pschednosčkach, wězo bjez toho, zo by ſo hdže pschihódna mjeza pschekročzila. Po koncerze bě zhromicna wjecž, pschi kotrež dobra kuchina a pinca powſchitkownu ſpojnoſć a wjehoſe hischeje pschisporjeſche. — Tučón prěni wopšt naſchich k. wuc̄jerow je wſchudžom dobrý zac̄zihcež cžiniš a ſměmy ſnadž za pschichod hischeje wjac̄h woc̄zakowac̄. — Cžiſty wunoſek (kaž ſlyſhimy: 70 mk.) je poſtajeny za ſerbſki ſeminar w Prahy a za towarzſtvo ſf. Chrilla a Methodija.

— Skawa naſchim czeſečenym knjezam wuc̄jerjam za wotcjiński ſtuk! Wutrobný džak za nadobny dar za naſhe towarzſtvo!

Rедакцијa Katholſkoho Poſoła.

Z Vjebjeljeſzic. W zaúdženym lécje ſo w nashej wosadze narodži a tudy wulſhči 14 džecžatkow a to 8 hólzatkow, 6 hólečkow. Zemrělo je 17 cžolwjeſek, 8 dorosczených, 9 w džecžachých lětach, 12 mužskoho, 5 žónskoho ſplahu. Wosada je potajſim (kaž dotal porjadne) tež w tuthym lécje wo 3 dushe wotebjeraſa. Pschipowědaných bu 6 porow, tudy wěrowanych 4. K ſwj. ſakramentam pobu 4206.

Z Raſbicžanskeje wosady. Líſt „bjez imena“, kotryž je něchtó na zjawnoho wobſkorjerja w Budyschinje poſkaſ, je, kaž ſu ſwědkowje, na ſamjeuſke ſudniſtvo ſazani, dopokažali, wot prěnjoho hacz do poſlednjoho piſmika zelhaný. W líſce cžinja ſo poroki naſchomu předawſhomu knjezej fararzej, wſchém wjeſnymi pschedſtoſicžerjam a miſtrey Ročej w Šernjanach,

jakó bychu tuczi pišći twarjenju a porjedzenju w Ralbicach wosadu wobkischiw-djili. Statny wobkvorzeč, kotrohož je wony čłowiek „bjez imena“ tu khetro za blazna poměk, je so nětko roznjemdril a slédzi za schibakom. Schtóž we wosadze něshco wo wukhadze tutoho lista wè, njech to tola zjewi, zo bychu njewinowaczi do pschephtowanja zaplečzeni njebylí. List samón je na Rözen-čanskim pósce woschtemplowaný, z addressu: „An den Kgl. Staatsanwalt in Bauzen“; písmo je wulke, wot wupisané je ruki — byrnje drje wot wschédnoho čłowjeka, kiz je w pisanju bóle wobhonyen — písmiki su bóle po starym wachnu, wosebje st a h. Tejsko je wèste: Tun i tutón list njebudže, doslédza-li pišarja, schtóž tak cježko njeje.*

Pschißpomnjenjo redakcije: Smy w našim časopisu často doseg warnowali píched listami bjez imena; sprawa na wè so imena boječ njerjeva.

* We wonym ličeje je prajene: 1. zo je k. farat wosadze prajil: Twareče, kloschtur wjeho do hromady zaplaczi. (Komu dha to?) 2. Zo su po wojadze pozdjišho pjenyeži so hromadžile na twarjenju a nictó njevě, hdže su wostale. (Tute sfładowanjo je, koz je „k. P.“ wozjewil, za porjedzenje písczečlow so stalo, a je k. wuežit Schewejit pjenyeži na dan dal: knižja z 250 ml. tu je.) 3. Zo je miichtur Kocho za pěšk sebi 60 ml. placziež dal. (Zenož 30 ml., taž písmá, pschedstojiczerjam pschepodate, wupokazuja, a tute wón došal njeje, ale tón, kiz je pěšk wozyl. Wot zbytnoho pěška je kemischaca schéježka so porjedzila, kotorž dotal su tepejše.) Hórsche njewernošež z lista ne zjawnie dačz njenomžu, zo po hórschku ujerastanje.

Pschißpomnjenjo dopisovaria.

3 chloho sweta.

Němska. Minjenej tydženjej staj wschelake nowinu pschinjeſloj. Hrabja Waldersee je wot nawjedowanja generalnho staba wostupil. Zo je tuton podawek wulke hibanjo w Němskej a tež we wukraju wubudžil, móže sebi kózdy myslieč, hdžž wopomni, zo je postajenjo wjednička generalnho staba w minohim nastupanju porno kanclerjei fejžorſtwa. Schto je pschicžina joho wotkhada, njeje hishcze jasne, byrnje mudri a njemudri na to abo druhe tukali. Móže bycz, zo je jenož wschelakosž nahladow we wojeřskich naležnosžach mijez fejžoram a hrabju Waldersee-om tutoho njenóznoho sežinilo, a zo žane politiske abo nabózne pschicžiny sobuskuſkomale njeſtu. Budje drje cježko, za ważne zaſtojnſtwo, kotrež je hrabja Moltke tak došlo a tak wustojnje zaſtawał, prawoho muža namakacž.

— Boža pschedwidžomnoſež je zapóſlanca dr. Windthorsta w minjennym tydženju psched wulkim njezbožom zakitala. Slowny wjednik centra, taž je znate, nimale niežo wjac njewidži. Hdžž jónu po dołhim posedzenju wjecžor pozdže po sfchodze sejmownje so domoj wróczęſche, wobſuhny so a swojoho wjedžicžerja sobu potorhnywski po sfchodze dele padny. Bě drje so mijez wocži kózterje rozbík, tola su raný zas tak spěšnje zahojile, zo móže so cjeſćomny starc zas na wuradžowanjach porjadnje wobbdželeč. Kultusminister Goſler bě preni, kiz jomu po padze prenju nuznu pomoc poſkicži. Kajki podžél na njezbožu, kotrež bě wjelsche mohlo bycz, wschitcy bjerjech, je z toho wiđecž, zo sam fejžor pschez swojoho adjutanta so da prasheč, taž so jomu wjedze.

— Za biskopa w Straßburgu je nětko na wèste kniez dr. Frižen, kiz bě w swojim času pola prynca Jurija dwórfki kaplan, a nětko dotal direktor w Montigny, pomjenowany.

Awstrija je jenoho swojich najlepšich a najſławniſhih biskopow zhubiła; 23. januara wumre w Granje po krótcej khoroszej kardinal Simor, wjerch-

primas Wuherskeje. Rodzony 1813 jako syn chudoho mesczana w Stuhle-weißenburgu, postupowasze dla swojeje wustojnosceje wot kaplana na professora, sekretara primasa Scitowskoho a ministerstwego radziczerja hacz na biskopa w Rabje a bu 1867 archybiskop w Granje a wjerczprimas Wuherskeje. Pjeez let pozdzisjego powyszsi jeho bamz Pius IX. na kardinala. Nahladne dokhody swojego biskopstwa je Simor na spomoze wustawu, cyrkwe a schule nalozo-wal, sktoz wiele millionow wuczinia. R. i. p.

— Z Prahi pisa so nam w pszechzelnym liscze: Dzensa, 1. małoho ročka, pschedpoda so nakhwilny drzewiany most zjawnosci. Wón zwiazuje njewobsciodżenej dżelej kamienitnoho mosta w dolhosczi něhdze 200 metrow. Też wozy smiedza po nim jazdzic. — Na wustajeniszczu dżela so pilnje dale. Je wam to hara a klepot, hdz tam pschez 1600 muži bucha! Wustajenca budze krasna a wulkotna. (Za posliczene powescze wo njej, kaž z chla z Prahi, budze Posol jara dżakowny. Redakcija.)

Italska. Crispini, pschedsyda italskoho ministerstwa, je ze swoim ministerstwem padnyle. Crispini može so chle pschisprawnje italski Bismark mjenowac; won je jora swojowolne kniežil a zdashe so wskohomocny bycz. Hiszceje poslednie wolsby do italskoho sejma běchu tajke, zo so Crispiona moc njepomalne wobkruczena zdashe. To snadz je jeho pschezwajnho ejinilo. Hdzyz bě sejmey nowy zakon wo powyschenju dawka za psalenc pschedpcložil, a sejm so tomu stajesche, pocza tak nahle a samopaschnje wustupowac, zo tež wulki dzel jeho pschivijnikow wot njoho wotpady a Crispini sam wjetshinje sejma (wo 60 hlosow) podleža. Zo je zažrany a ujeswedomity njepscheczel cyrkwe a swjatoho stoła padnyle, može nas dosež spokojic. Z jeho wotkhamom wskak drje za katholicku cyrkę w Italiskej njeju hiszceje lepsche ejaly zaweszczena, dokelž netežische pomery swérnyh katholikam Italiskeje zakazuja, do sejma wuzwolec a so wuzwolec dac. Crispiony nastupnik potajskim najskerje tež zas z pscheciwnikow cyrkwe so po-wola, a budze drje tu samu nitku, trasch mjenje hrubu pschascz. Tola Boże pucze su dlejsche, dyžli ečlowejcza złosež — tež Italiskej zas nowe nabožne zera zaświtaja.

Belgisca. Prync Balduin, syn kralowoho bratra, kij mjejsche nastupnik na Belgiskim trónje bycz, je, kaž netko pišaja, na ejorne jétra wumreli. Zemrety prync běsche powschitkownje lubowanym, jara pobožny a dobrocziwy. Netko je w Belgiskej jeno hiszceje jedyn prync, prync Albert, na kotorhož so cyka nadžija staja, je pak bohužel slabý a khoroty.

Portugalska. W mjeſce Oporto je revolucijsa pobyla. Zběžt drje tam zas su porazili; tola w tamnym kraju su zbelkařske nahladny tak rozschérjene, zo drje moža hiszceje hórsche powróczenja szézhovacj.

Czeszzeny Katholicki Posole,

kiž so stajne za zbožo swojego ludu starash a kóždy krócz njeſebicznje wernoſcž a prawdu zakitasch. Cechy tak dobry bycz a mi na tute praschenicza wot-motwicž. Njemóžu sebi je sam wujaſnicz:

1. Czini czeladnik prawje, hdz chle lěto lutuje a na konc lěta nalutowanki pschepije a pscherejwje? Wém so hiszceje dopomiež, zo hdz ja tak czinjach, mój hospodař ménjeſche: To je tež „wjesoły bortschicžka a prózdná mójschnicžka“.

2. Czini hospodař prawje, hdz so podobnje zadžerži kaž ja tehdom?

3. Wy Towarstwo Serbskich Burow, kotrež ma wosebje na nalutowanjo

a zbožo svojoho statku hladacž, derje činiło, kdy by na konc sětnohu vobstřača swoje nalutowaní k tomu nažožilo, zo by sebi pſichy bal wuhotovało a pſich tym rjac pſhcečinilo, hacž je wuſutowalo?

So nadžijo, zo mi moju njevědomioč ſe pſchichodném čiſle wohoňi-
biſch, wofstanu Twóri Jakub z Pěška.

Naležnosć našeho towařſtwa.

Sobustawy na leto 1891: kk. 107—110. z Budyšina: Miklawš Rychtař, Miklawš Budař, Jakub Mjechela, Hana Kubaňkowa, 111. 112. ze Židowa: Jurij Zarjenk, Marija Gromanowa, 113 Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 114—116. z Khróscic: Jurij Walda, Marija Šandzina, Jakub Pjech, 117. Jurij Špon ze Slonejie Boršće, 118—125. z Drježdán: vikariatski radíčeř a dworski předář Józef Dienst, kaplán Jakub Bart, kaplán Jurij Kral, inspektor Pětr Lehmann, Jakub König, Jakub Rjeda, Khata Rolic, Marija Suchec, 126—130. z Radworja: Haniža Hórnikowa, Jan Zynda, Karl Nawk, Franc Grubert, Jakub Delan (w aleju), 131. Jan Pollenk z Čornoho Hodlerja, 132—134. z Khelna: Haniža Běrkec, Michał Čunka, Ernst Cymer, 135. 136. z Khasowej: Miklawš Kubaš, Jan Mička, 137. Karl Jenich z Boranec, 138. Jan Winař z Kamjenej, 139—141. z Baćonja: wučeř Jan Symank, Jakub Pjech, Handrij Smola, 142. Haniža Delenkowa z Wutolečic, 143. 144. z Čorneč: Jakub Rjenč, Miklawš Zarjenk, 145. Hana Rječyna z Džehorec, 146. Jakub Cyž ze Stržišća, 147. Jakub Kilank z Hračicy, 148. Hana Kubanjec z Pěškec, 149—151. z klóſtra Marijneje Hwézdy: kaplán P. Benedikt Chejnovský, duchownej knježenje Francha Koklic a Jozefa Domšec, 152—157. z Woťrowa: can. farař Jakub Herrmann, Michał Röbl, Miklawš Böhme, Pětr Nowak, Michał Cyž (Wjetek), Jakub Baćař, 158—161. ze Žuric: Jan Schwarc, Jakub Měřš, Khata Wjacławkec, Jurij Cyž, 162—165. z Kanec: Miklawš Cyž, Pětr Libš, Pětr Kocor, Jan Pječak, 166. Miklawš Krawe z Nowoměsta, 167. 168. z Kašec: Jakub Rjeda, Hana Cyžec, 169—171. z Krjepicej: Jurij Pjech, Pětr Haška, Miklawš Koch, 172—174. z Rablic: farař Miklawš Bžedrich, Pětr Lebza, Pětr Brusk, 175. 176. z Nowoslic: Jakub Wjacławek, Jakub Pječak, 177. Jakub Kral z Konjec, 178 Hana Rochowa ze Šunowa, 179. Michał Domš z Bozankec, 180. Ernst Janaš z Hněwsec, 181. Jan Kmječ z Lutowča, 182. Jakub Wencl z Džěžnikec.

Sobustawy na leto 1890: kk. 591. Jurij Walda z Khróscic, 592. Jakub Kilek z Hračicy, 593. Hana Kubaňkowa z Budyšina, 594. kaplán Jakub Bart z Drježdán, 595—598. z Radworja: Pětr Kurjo, Jan Rječek, Marija Ščapanowa, Haniža Roztokec, 599. Jan Rječek z Kamjenej, 600. Madlena Solčina z Holešowskej Dubrawki, 601. Karl Jenich z Boranec, 602. 603. ze Zdjeřeje: Jan Šmarander, Jan Fulk, 604. M. Zarjenkowa ze Smjerdzaceje, 605. wučeř Karl Wjenka z Róžanta, 606—608. z Woťrowa: Miklawš Čornak, Jakub Symank, Jakub Čemjera, 609. Jakub Čumpjela z Kašec, 610. 611. z Rablic: farař Miklawš Bžedrich, Michał Čoška, 612. Miklawš Lebza z Nowoslic, 613. Jakub Čornak z Konjec, 614. Jakub Čornak z Koslowa, 615. Hana Rochowa ze Šunowa.

Na leto 1889 doplačichu: kk. 658—662. N. N., Marija Ščapanowa z Radworja, wučeř Karl Wjenka z Róžanta, M. Zarjenkowa ze Smjerdzaceje, Michał Čoška z Rablic.

Na leto 1888 doplači: 731. Z. z S.

Dobrowólne dary za towařſtvo: Pojoča čistoho wunoška z koncerta serbskich katholskich wučeřow w Smječkečanskéj kupjeli 35 mk., H. G. z H. K. 75 p., z Drježdán: vikariatski radíčeř Józef Dienst 1 mk., inspektor Pětr Lehmann 1 mk., K. R. 25 p., Jakub Rjeda 1 mk., z B.: w. J. S. 50 p., J. P. 50 p., H. S. 50 p., J. C. z S. 50 p., P. Benedikt 1 mk. 50 p., J. R. z Č. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,806 mk. 70 p.
K česći Božeř a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 mk. 30 p.

Hromadze: 105,808 mk. — p.

Na nowe piſčeče do Baćońskae cyrkwej: Dotal hromadze: 5860 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5861 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,827 mk. 70 p. — Dale je woprował: r. 1 mk. 30 p.
Hromadze: 10,829 mk. — p.

Na wudaco Nowoho Zakonja

su darili: z Bozankec 75 p., za nawěštk z Baćonja 1 mk.

Za serbski seminar w Prazy: Polojece čistoho wunoška z koncerta serbskich katholskich wucjerjow w Smočkečanskej kupjeli 35 mk., Jakub Libš z Hunjowa 20 mk. **Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!**

Wozjevenjo.

Shtwórtk 12. februara popoldnju $\frac{1}{2}5$ hodzin zejdźmy so kath. wucjerjo ze serbskeje vujzic w Smolic hoscenecu w Baczonju.

Dzienški porjad: Słowiecko pschedsydy, wólba, wo zwiażku kath. wucjerjow w Sakisej a dalsche naležnosće. **Pschedsyda.**

Vokalna zhromadzizna "Towarstwa Serbskich Burow" we Chróscicach budże **popielnu srijedu 11. februara** popoldnju w pječiž. — Dnijowy porjad: Pschednosćk wo domiacych wobstojujach zaistariskich Serbow. Skazania za nalečzo hafo: hnoje, symjenja, runklicu a t. d.

Wo bohaty wopyt proš

Pschedsydstro.

NB. Ieli ma żadny sobustaw dobre **dječelowe symjo** na pschedan, njech to hnydom pola pschedsydstra wozjewi, dokelž towarzstwo tajke kupuje.

Towarstwo Serbskich Burow.

Hłowna zhromadzizna budże wtorn (na swj. Matija) **24. februara** popoldnju w tjoħi w Chróscicach.

Dnijowy porjad: Pschednosćk. Rozprawy hłownego a poboczych towarzstw. Namjety a eventualne pschiwaczo nowych sobustawow.

We dwemaj je posedzenjo **cyloho wubjerka**; wubjerownikow na tele posiedzenjo, kaž tež wsħe sobustawu T. S. B. na hłownu zhromadziznu najnaležniščo pschedprosčuje **hłowne pschedsydstro.**

Byta so **služobna holca** z dobrymi wuśwēdczenjemi, kotrąž móže derje plokacż, do Jozefininoho wustawa w Drieždjanach (Jozefinenstift, Gr. Plauensche Str. 16).

Zjawny dżak.

Z Bożej a smiľnych sobuczlowiekow pomocu sny nashe statoki, kotrež bęshe nam 13. mjeje minjeniho lěta straschnym woheń ze wsħejnej nashej nadobu do procha pschedewobrociż, zas natwarili. Z bliška a daloka su ſo nam po wulkim njebožu dopokaz̄i dobroćiwosće a schedroscze stale. — Z wutrobnym dżakom spominamy na wjeleczesęzene **hamtske hejtmaństwo** a na wysokodostojne **tachantstwo** w Budyschinje, kaž tež na wysokodostojnym **klóštr Marijnu Hwědu**, kotsiż ſu nam ejezji domapptanym z bohatymi darami na pomoc pschedischi. Dale spominamy wosebje na wysokodostojnoho k. can. cap. seniora **Kuczanka**, kiz je nam nadobny dar pschedipostał; na wsħitklich tych, kotsiż ſu nas pschedzelnje **hospodowali**, hdyž nashe domy zapuſcenzene leżachu; na wsħitkile **gmejju**, w kotrejż je ſo za nas **skladowalo**; tež na wsħitklich **jenotliwych dobroćerjow**, kotsiż ſu z **pjenieżnym** abo z kajtimżkuli **druhim darom** nas podpjerali; tež na wsħitklich tych, kotsiż ſu nam z **fórami** abo **ruečnym** **dżelom** pomħali; na wysokodostojnoho k. adm. **Zura** w Nadworju, tachantstko hajnika k. **Kubashha** a k. wucjerja **Bjedricha** w Zdžeri, kotsiż ſu w "Katholiskim Posole" za nas wo **pomoc proſili**; ſkončenje tež na wjeleczeszenoħo redaktora "Posola", wysokodostojnoho k. kapłana **Škalu** w Budyschinje, kotrež je dary za nas pschedjimał a do nasheje wsy wobstarał. Wsħitkum prajimy z dżaknych wutrobow: "Zaplać Bóh tón Anjez!"

Jan Schiranz, Michał Czorlich, Handrij Zhnda, Jurij Domashka, Wilhelm Liebig.

À tutomu čiſlu je pschedpoloženy **Pastyrski list** najdostojniščoho knjeza biskopa Ludwika. Pschedož wot Skale.

Għażiex Smolerjee kniċċiżiċċeżenje w-maċċiżiżnum domje w Budyschinje.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósce a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 4.

21. februara 1891.

Lětnik 29.

Serbskim hospodarjam.

Hospodarjo, wam do rukow date
Dželo ważne je. Wy dželacj macze
Serbsku rolu — podlož za wobstacje
Serbowstwa. O powołanie swiate,
Wulkotne! Tuż mějceze tole dželo
Zańcž a czińcze, zo by roštko, kežeo!

Nola, psjchez kotruž pluh brózdu drěje,
Wot waſhich je wółcow wotkazana
Wam a čaſto z krewju pokrjepjana
Sich, zo mał tak czerwieny nětk kežeo.
Nola, do kotrejez waſha syje
Nauka, waſhich wółcow koſcze kryje.

Wy a statoki a domy waſhe
Waſhi wółcojo ſu natwarili,
Za nje čaſto plakali a pili
Wjele hórkosczi we wójnskim strashe.
Shtož nětk waſhoho je zboža bydło,
Bějche čaſto nuzy, bědy sydło.

Wot was, hospodarjo, wotwiſuje,
Zo nam našha zemja zawostanje
Serbska; našhož ludu wukhowanie
W mocj macze wy. O tuž shtož cziuje
Serbsch, njež tež serbscy hospodari,
Hospodarjo młodži wy a starci!

Haj tuž, hospodarjo serbschaj hajcze
Pola, luki, lehy, domy serbske,
Waschich prjedownikow kublo herbiske!
Hruzlik serbskej' zemje njeprjedaječe!
Zadyn! Pod serbowstu khorhoj pōječe!
A Serbow roli, spahej swērje stōječe!

J. Čišinski.

Bjedrich baron Schmidt.

23. wulkoho róžka je we Winje jedyn z najšlawnišich twarskich misichtrow cykloho swęta, Bjedrich (Friedrich) swobodny kniez ze Schmidt wumrēl. Narodzi so 22. oktobra 1825 we Frickenhofen-je we Württembergſtej, hdzej bě joho nan evangelski farar, kij bě tež sam za twarske wumjelstwo zahorjeny, studowaſche na polytechniskej ſchule w Stuttgarcze a nowukny ſamjenjocſarſtwo. Léta 1843 pſchindze do Kuelna nad Rheinom a zaftupi tam do twarskej hětý pſchi domje, do kotrejz so mězo jeno jara wustojni ludjo jako dželaczerjo pſchijimach. 1857 powołachu joho za profeffora twarskoho wumjelſtwa do Milana (Mailanda). Wón twarjescje cyrkj Lazaristow w Milanje, faruku cyrkj w Fünfhausu pola Wina a gotisku cyrkj w Hradcu (Graz) w Schtyrſkej. Joho najwulkotniſche džela ſu: dotwarjenjo měze pola ſwj. Schcjepana a radna křeža we Winje. Schmidt wróciſi so — kaž mnogu ſławni wumjelcy a wuczenych — ke katholskej cyrkwi.

Wón bě runje tak wubjerny čłowjek, ponizny a pobožny křeſčjan kaž ſławny, haj najſkerje najšlawniſchi twarc naſchoho časa. — Hdzej bě ſo pſched něhdje 8 léta mi we Winje tak mjenowany "ringtheater" (džiwadlo na wokolnej [„ring“] drozy) ſpalito, porucji jomu fejjor Franc Žózef, zo dyrbi ſo za joho pjenježy na měscze džiwadla "poputny" dom (Sühnehaus) z kraſnej kapalu natwaricž. Schmidt wuwjedze tutón kraſny twar za krótki čas a maja jón za najlepſche wschéh joho wumjelſtich dželov. Tola dokes bě na tamnym městnje pſchi wotpalenju džiwadla ſo wjele ſtow ludzi ſpalito, njechaſche nichto tuteje hroźneje wopomnjení dla do noweje křeže czahncz. Tuž bě Schmidt sam, kij preni w njej bydlesche a tež preni w njej wumrē. Joho poslednje léta běchu léta mnohich dželov, wulkeje čeſeče a ſlawy. Hdzejkuli mějſeſche ſo ſhoto wulke a kraſne twaricž, tam powołachu Schmidta. Pſchi tym bě wón wubjerny ryčnik a pſchednoschowasche jaſnje a zahorjenje. A ſhotož dyrbimy wosebje křwalicž, wón njeznajesche zawiſeče, ale pſchiſpózna rad, ſhotož běchu druzjy dokonjeli.

J. L.

Batikanski koncil*.

Luby čitarjo, čehch tebi ſtawizny „starokatholicisma“ podacž, ale prjedy hacž z nim zapoczynam, mam egi něchtó rozjaſnicž, hdzej mjenujený wina ſpoczaſka nowoho wěrywuznacža leži, a to je Batikanski koncil. Vjez njoho drje njebyhym „noweje“ wěry neli, ale wjele wjac̄h druhich wopacžnych naſlavow a bludow, wjele druhoho njezboža za naſchu ſwjatu cyrkj. Tohodla ſo nam hijo prenje praschenjo wotewrja a wotmołku žada: Bě dha nuzne, haj ſamo

* Koncil je zhromadžizna biskopow cykle ſzemje. Wšichich runje pſchitomni bycz njetrjebaſa, ale z uajmjeniſha wulki džel, zo běchu w zjenočenju ze ſwj. wotcomi wažne wěch wěry a křeſčauſkoho živjenja wurađeli a poſtajili.

wuzitne, zo koncil w naschim rozhorenym času so wotmewasche? A wotmołwa je: Tera nuzne a potrebne, runje tak nuzne kaž druhe koncile. Čjohodla? so dale praschesch, a tebi wotmołwu, dokelž běchu wschelake bludne nahladby wo moch a prawach swi, wotca naftale, tak zo bě za věritových wulki strach, wěru zhubicz. Tuž dyrbjesche so zjawnje pokazacz: hdze je prawa Chrystusowa cyrkej. Tute nahladny pak su sežehowace.

W Rakuskej bě hžo Józef II. (kejžor wot 1780—1790) cyrkej w swoim kraju potkocžowacz poczał, měno, zo bamž telfo prawa nima wschilko, schtož cyrkej nastupa, postajecz. Tak wón wschelake zakonje, wot bamža wukhadžace, zbehny, to rěka w swoim kraju wuwijeszč neda, tak wón ceremonije w cyrkvi postajesche, poruczesche, telfo swěckow ma so na woltarju swěcicz, telfo worucha ma so spalicz a podobne; tak wón dale zaſy biskopam wjetšchu mōc pschipisowasche, hacž woprawdze maja, zo by z jich pomocu nowe zarjadowanja pschewiescz mohl. Tute wopacine nahladby wo bamžowej moch a wo joho prawach dostachu mieno: Josefismus, kotrež so bórzy tež w druhich krajac rozšheri, abo hžo psched nim kniežesche, runjež pod drugim mienom.

W Francózskej bě kral Ludwik XIV. (1643—1715) kž w swoim kraju cyrkej potkocžowasche a mōc swjatoho wotca wobmjezowasche. Cyrej a bamž drje pschecživo tomu skutkowaschtaj, tola podarmo. Ludwik mějesche čjrzódku jomu poddatych biskopow, kotsiz jomu k woli sežehowace, dochla wopaczne nahladby wobzamkných: 1. Swjath Petr a joho nastupnich, bamžojo, maja jenož mōc we duchownych, nic pak w swětnych wěcach; 2. koncil ma wjac moch dyžli bamž; 3. kaž pschez koncil, tak je bamžowa mōc pschez zarjadowanja, kotrež w Francózskej knježa, wobmjezowana; 4. tež we wucžbje wěry je bamž jenož potom njezmylný, hdźż to cyra cyrkej pschipóznanawa. Potajkim hłowna mysliečka tutoho bludnomo nahlada, kotrež ma mieno: Gallikanismus*, je: Cyrkwistu mōc nima bamž, ale lud. Podobne mysliečki budžemž tež pschi „starokatholicmu“ widzecz.

Tseczí hłowny blud bě tak mienowany: Febronianismus. Wěsty Miklawšč z Hontheim, pomocny biskop a generalvikar Trierški, kě knihu spisał a wudał, w kotrejž tež wo prawach bamža a biskopow jednaſche. Knihu bě z mienom „Febronius“ podpisal a tohodla mieno „Febronianismus“**. Mysliečka tuteje knižki bě: Bamž drje ma čjescz přeni bycž, nic pak prawo; mōc bamžowa je wobmjezowana pschez koncil a biskopow. Wón praji: „Dokelž wěste wostanje, zo wot Boha, schtož wosobu a město Petrowoho nastupnika nastupa, nicž poſtajene njeje, sežehuje, zo ma cyrkej a zo pschi njej wostanje prawo poſtajecz, pschez koho chce přenje zaſtojnſtwo, pschez koho nižsche zaſtojnſtwo wjedzene mécz. . . .“ Potajkim cyra cyrkej ma bamža poſtajecz, jomu prawo dacž; potajkim tute prawo nad cyrkwi zaſy wot Chrystusa, ale z luda wukhadža. Katak wopak ma Gallikanismus a Febronianismus, pozdžiſſho pokazam.

Tute tsi bludy z časom njezujsnych, ale z nowej mocu so w naschich dnach rokozowachu a hiscječe poſkozują. Pschenidžechu mienujech do tak mienowanego: Racionalisma***, kotrež dale bóle do dospołneje njewěriwoscze pschelhadža,

* Francózska rěka lačzonški Gallia a wot toho je mieno „Gallikanismus“.

** Zoho sora bě kniežna a mějesche mieno: Justina Febronia a tohodla měnja, zo je Miklawšč z Hontheim knihu podpisal z mienom: Justinus Febronius.

*** Racionalimus ma swoje mieno wot lačzonškoho słowa racio (wozom) a je tak poſmienowanu, dokelž chedža tež Bože wěrioseže z jeniczim rozmom rođidžecz a hradu ſvjateje wěry nimoja. Katak hlupe taſte počzinanjo je, widzimy z toho, zo racionalistovo ſtoro niežo wjac ujewěrja.

dokelž tón, schtóž jenož to wéri, schtóž jomu rogom praji, schtóž swětko swjateje wéry nima, tón poczina dwelovac̄ na kódej wérnoſci a wéry dołho njewobkhowa. Tohodla tež cyle jaſnie widžimy, zo w tych wérwuznaczach, hdzej racionálismus knježi, wjele wéry njewidžimy, ale cžim bóle holu njewerivoſc̄.

Kóždy tutych bludow ma skoro samšnu hlownu myſliczku: Lud ma sebi duchownych, tucži biskopow a bamža postojac̄. Hdzej potajkim założenjo cyrkwe wot Chrystusa widžimy? Hdzej, so prascham, hdzej racionálismus Chrystusa jako syna Božoho njeznaje? Njeje tuta myſliczka runje wuliu djabolskeje moči, kotryž kóždomu prawo da, wérej schtóž chce, prawo dawa, wotſadječ frutych a njebojažnych pschedſtojicžerjow we wérje? Hdzej pač tak bě, schtó chceč potom hisčeče prajic̄, zo njebe nuzne a trébne zhromadženjo biskopow w powſchitkownym koncilu? Njedyrbjeſche runje w tuthm rozhorjenym bludnym času so pokozac̄, hdzej je prawa cyrk̄ej, zo wérwi njebychu djabołej do rukow panhli? Potajkim přenje praschenjo masč wotmołwjenie: zo bě koncil jara nuzny.

Nětko pač sebi na druhe praschenjo wotmołwu žadasch, na praschenjo: Kaf a z kaſkim postajenjom so koncil wotbu? A to chcu cži, luby čitarjo, někſle poweječ. Swjaty wótc Pius IX. bě 29. julija 1869 z bullu: „Aeterni Patris“ wſchēch biskopow cykle ſzemje na koncil pschedproſyl, kotryž mějeſche ſo 8. decembra 1869 w Rómie w Batikanie** wotewrict. Z japoſchtoſkum písmom „Arcana divinae providentiae“ z 8. sept. t. I. bě tež dželenych Rusow a Grichow, a z ryču z 13. sept. t. I. tež Protestantow na koncil pschedproſyl, zjednoczenja ſo nadžijejo. Bě pač ſo tež tudy, kaž hízo předy, ze ſwojimi měrnymi nahlodami myſl. Za koncil bě ſo hízo předy ſtaral, hdzej bě w lécze 68—69 bohowučencam Němſkeje, Francózſkeje, Žendželskeje, Ŝewjerněje Ameriki, Španiſſkeje a Italskeje węch a wobſtojnoſeče cyrkwe k rozmyſlenju pschedpodak, hdzej bě biskopam 17 praschenjow wo kſchecjanſkum žiwenju k wotmołwjenju dał. 6. februara 1869 wozjewi hízo romski časopis: Civilta cattolica, wo cžim budje koncil jednac̄, mjenujec wo njezmylnosc̄i bamža we węcach „wéry a kſchecjanſkoho žiwenja“ (Unfehlbarkeit in Glaubens- und Sittenlehren). Hízo tute wozjewenjo wulku haru zbudži a we agitaciji pschedcžiwo tomu budžem zapoczątk „staroſatholicisma“ widječ.

8. dec 1869 ſo potom koncil wotewri, na dniu, na kotrymž bě 15. řet předy (1854) ſwj. wótc Pius IX. wuežbu wo Njewoblakowanym Podjeczu najzbožniſcheje knježny zjawnje za cyku cyrk̄ej wozjewiſ. Na koncilu bě dočyla pschedomnych 43 kardinalow, 9 patriarchow***, 8 primatow†, 107 archbiskopow, 456 biskopow, 20 abtow, 43 druhich klóſchtyrfich wyschich. Koncil mějeſche tajne posedzenja a wuradžowanja a 4 zjawné; w zjawných bě ſwjaty wótc Pius IX. ſam pschedſyda. Pschedmjety zjawných posedzenjow ſu ſežehowace:

W 1. posedzenju bu rjad wujednanjom postajeny.

W 2. posedzenju bu zjawné wérwuznaczō wotpołożene, kaž je koncil Tridentiſki postajil a węch, wéru nastupace, ſo wujednac̄ pocžachu. Za naſhe zaměry pač ſtej 3. a 4. posedzenji wažnej.

* Kóžda bamžowa bulla mjenio dostawa po přenich ſlowach.

** Batikan je bamžowy hród, jenička powoſtanča bamžowoho kraja; ſwjaty wótc je ſam kaž zjazath w tuthm hródze. Kóžde joho hibjenjo italscy wojacy wobſtražuju.

*** Patriarch je tak wjele kaž archybiskop.

† Primas je přeni na biskopach a tež archybiskopach cyloho kraja. Tak bě ſw. Bonifacius primas Němſkeje.

Tu so wěrnoſć zjawnje wupraji, wo kotrejž běchu hac̄ dotal ſkoro wſchitc pſcheswēdczeni, po kotrejž běchu hac̄ dotal bamžojo ſtukowali, kotrejž pak zjawnje poſtokr da „starokatholikam“, malej čzrjodc katholikow, kotrejž z tutej wuc̄zbu ſpokojom bhež nochyſche, z wuc̄zbu wo njezmylnosc̄i ſwj. Wótc a we wuc̄zbuje wěry a kſcheczanskoho žiwjenja. Batikanski koncil wo tym poſtaj: „zo je romski biskop (bamž), hdyž z kathedry* ryczi, to je: hdyž jako paſtrí a wuc̄zter wſchitc kſcheczjanow dla swojeje najwyschſcheje japoschtolſteje moc̄ wuc̄zbu wo wěrje a kſcheczanskim žiwjenju, kotrejž ma cyka cyrk̄ej džerzec̄, wupraja (definiuje), pſchez pſchitomnu pomoc Božu, jomu we ſwj. Pětru ſlubjenu, z tej njezmylnosc̄u wobdarjent, z kotrejž ie naſch Zbóžnik ſwoju cyrk̄ej w poſtajenju wuc̄zby wo wěrje a kſcheczanskim žiwjenju wobdarjenu měcz chcež; a poſtakim zo ſu toho ſamoho romskoho biskopa poſtajenja ze ſo, nic pak pſchez pſchihloſowanjo cyrk̄e njeprjedžomne.“ (To reča ſo porjedzic̄ njehodža, ſu njezmylnne.)

Mjez tutym poſedženjemi bě francózſka wójna pſchipowědžena a pocža ſo ſtat do cyrkwinſkih wěcow měſtečec̄; tuž bě hido wjele biffopow dom ſchto. Tohodla ſo 20. oktobra 1870 koncil njeđoſonezeny pſchesta a dalsche poſedženja ſo na pſchichodne, pſchihodniſche čaſhy wobſorečihi. Chcemy ſo nadžijec̄ a wo to chcemy zhromadnje Boha proſiež, zo býchu tute čaſhy ſtora pſchitc, dokelž wjele wažnych wěcow ma ſo hiſcheze wujednac̄.

Mohlo ſo nětko na praschenjo wotmołwiež: Kaf ſo druzy pſcheczimo tutomu poſtajenju zadžeržach? Tola wo tym druhi raz. Džensa mam hiſcheze to za wažniſche, zo hiſcheze z krótka poſazam, kaf wopak maja ſo bludne na-hlady, wo kotrejž horjeka piſach a kaf prawo měſtečne koncil, hdyž tute poſtajenjo wuda. Na tutym žalkadže móžu potom lóže wo „starokatholicmu“ jednac̄.

Khrystus ie ſwojej cyrk̄i móć dał wuc̄zic̄. Tak japoschtolam praſi: „Džiež do cyloho ſwěta, wuc̄zce wſjé ludy atd.“ Hdyž pak je móć wuc̄zjenja, tam dyrbja tež tajey býc̄, kotsiž wuc̄za a kotsiž maja ſo rozwuc̄zic̄. Poſtakim z tym je Khrystus hido wyschnoſež poſtajik nad ludom a tohodla je cykle wopaki praſiež, lud ma ſebi ſwojich paſtrjow wuzwolec̄, dokelž Khrystus ludej njepraſi: wuzwolcze ſebi wuc̄zjerjow, ale wón japoschtolam praſi: wuc̄zce druhich. Tuthym wuc̄zjerjam pak je Khrystus ſwj. Duch ſlubil a poſlaſ, a to na wěczne čaſhy tak dolho hac̄ budže ſwět ſtač. Njech ſo tu jeno na ſlowo w evangeliu ſwj. Jana (14, 16, 17) ſpomni: „A ja budu Wótc proſiež, a da wam druhoho poſkojic̄erja, zo by z wami wofstał do wěznoſeže, ducha prawdy, kotorož ſwět pſchijec̄ niemóže, dokelž joho njevidži ani njeznaje; wý pak joho ſpóznaſec̄, dokelž poła was zwostanje a we was budže.“ Swjath Duch poſtakim budže wěc̄zne pſchi wuc̄zownikach cyrk̄e a tutón duch je tež duch wěrnoſće, poſtakim cyrk̄ej pſchi wuc̄zjenju ženje mylic̄ ujemóže. A wona tež ženje ſo mylika njeje. Nichto jej we wěcach wěry a kſcheczanskoho žiwjenja wopac̄noſeže dopoſazac̄ niemóže. Kaf je Khrystus wuc̄zik, ſchtož je Khrystus wuc̄zik, je tež wona pſchec̄ wuc̄zila a hiſcheze wuc̄zi a niežo druhe. Poſtakim wo tym ſy pſcheswēdczeny, zo cyrk̄e njezmyli, hdyž wuc̄zi a to ſu tež „starokatholikojo“ wěrili.

Nětk pak ſo hiſcheze prascha, hac̄ a čzohodla je bamž, hdyž ſam wuc̄zi, býz biffopow, njezmylny, wo čimž Batikanski koncil jednaſche. A tu dyribi ſo praſiež: Biſkopja ſu jenož tehdom njezmylni, hdyž pod wýſh-

* Kathedra ſo mijenuje wuc̄zterſki ſtol, kléčka; tak tež professorowje z kathedry pſchednoſciuja.

noſcžu bamža ſtoja, to rěka: njezmylny je bamž, a njezmylni ſu biskopja we zjenocženju z bamžom. Khrystus bě ſwjatohu Pétra za prénjoho ſwojeje cyrkwe poftajíl a ze ſwjatym Pétrum tež druhim mōc wucžicž pſchepodal. Tak zjednocženym japoſčtołam (Pétr prěni a druzy pod nim) hafle Khrystus Duha ſwjatohu ſlubi. Poſtaſkim ſu ſwjatym Pétr a jeho naſtupnich, bamžojo, prěni, kotsig ſu njezmylni, a druzy biskopja ſu to jenož w zjednocženju z bamžom. Poſtaſkim bamž može ſam węcy wery a kſchecžanſkoho živjenja poftajecž bjez pſchikloſowanja biskopow; tuž je mōc bamžowa wjetſcha džali biskopſta, ſtoji tež nad koncilom. Tu maſch tak z krótka wſchě wopacžne nahladu, wo kotryhž bě horjeka rycž, wotpoſazane. Nunje kaž bě něhdyn Bóh Mójzeſa, Aaronu a pod nim druhich měſchnikow powołał, tak je tež Khrystus ſebi ſwi. Pétra a pod nim druhich japoſčtołow za wjednikow a wucžerjow cyrkwe wuzwolił. Tuž je cyle wopacžny nahlad, prajicž: lud abo, kaž druzy cheedža, ſwětny wjerch ma prawo biskopow a bamža poftajecž.

Luby čítarjo, wutrobiſe tebie proſhu, rozmýſli ſebi tute myſlizki trochu, poſlagaj tež dys a dys do katechismuſa, kotryž dyrebiał nimale z hłowny mōc, a zawęſeſe ſpóznajesč, kaž woſobne a rjane je cyrkwiſke zarjadowanjo, ſpóznajesč paſ tež, zo je jenož romſko-katholſka cyrkej prawa cyrkej Khrystuſowa. Ćzim jaſniſte tebi tele wěrnoſće budža, ćzim lepie tež wopacžnoſće „staro-katholſicima“ ſpóznajesč. Toho ſtaſižny, kotrež w bližšim podam, ſu wſchak doſč zrudne a ſtruchle, dopoſazuja paſ z nowa, zo kózda wera, koſraž ſo wot romſko-katholſkeje dželi, wobſtača nima, ale paſ zaſidže, paſ pomalu do hotoweje niweriwoſće pſcheiidže, paſ zo ſo do wſchelaſich wuznaczow roſtchęſpi.

—mz—

Moje wukhodý.

(Poſkrocžowanjo.)

Wſchitko bě wocžichło, džecži holk a hara bě wotmijelskyła, pſycežk bě ſo wróejik a we ſwojej khežcy zmierował. Słonečko bě dawno Boži domežk, měſacžk ſtojeſche hižo wyſoko a zhladowaſche z měrnyム jaſnyム woblicžom pſchez hory a doły do cžicheje wjeski. Skódki mér, ſwjatym pokoj, kotryž w cykle ſtwórbje knježesche, bě ſo z wjecžornymi ſmierkami tež na iutu hórfku wjesku Lehnył, podobnje kaž tamne moſchlowe běle poſkranjo, pod kotrymž lěs a polo, hory a runiny cžiſche drémaju, a tutón ſkódki zbožny mér bě tež moju wutrobu napjelnik, hdyz běch jow zdaleny wot hoſka a haru na-hrabnho ſweta woſrjeđ tamnych malych a nižkich khežkow, w kotryhž drje kħudži, ale ſpokojni a zbožowni ludžo w Božim měrje pſchebywaju.

Khwatach, dokež z kóždej kročzelu pſchibjerasche zyma. Wſchinidžech do doka: wſy a hory zmiňchu ſo mi z wóczla, tola nic z myſli. Tich pſchelubn myši wobraz zwostanje mi hľuboko do poniatka zacžiſčezany a hdz bych moſer był, bych jón w najrijetſich njejhinithy barbach wumolował. A tutón wobraz by mje ſtajnje na to dopominat, zo tež pod nižkej třechu najwijetſche zbožo bydli, hdyz tam bydli pobožnoſć a dželawoſć, ſpokojnoſć a wjeſołoſć.

II.

Raſtajich ſo po druhej drozy na wukhod. Sym z města. Wucž wjedże mje do ſcherokeje doliny, pſchez kotruž rěčka bórbotajo běži. Wězo nětke w zymje je zamjerzka, ale tu a tam je ſo lód ſam pſcheklamal, hdyz bě woda nahle ſpadnyła, tak zo bě mjez lodom a wodu wulka prózdnina naſtała. Po

bokomaj so schkruta hisheze brjoha džerži, ale srijedža so puša. Braskanje, kij pschi tym nastava, možesči druhdy hido naždala skyschez. Rybam je to lubo, hdyž so jim na tajke waschnjo durje do zamjerznenoho jaſtva wotankaja: tak može čerstvih powětr k wodze docpęć.

„Tón je strowy kaž ryba we wodze“, skyschich husto. A woprawdze su drje ryby najstrowiſche mjez wschemi zwérjatami a najdlje žive, hdyž na jich njepshcenzelom njedžiwamy. Z toho směmý ſudžic, zo je woda strowy, nadž strowiſhi živoſ (element) hacž powětr. Woda njepshemjenja tak husto swoju czoplotu, ma wjele ſtajniſchu temperaturu dyžli powětr. Wětſiki a wjedro zwérjatam, kotrež su we wodze žive, wjele mjenje ſchłodža dyžli tym, kotrež su na powětsje. Tež człowiek je něhdj fruczishe živjenjo mieli. Tak czitam we ſwiatym višmje, zo be Methusalem 969 lét starý, hdyž wumrē. Pschiczinu su wschaſ wſchelake bycz moħle, ale naſkerje be tež to jena, zo běſtej wjedro a czoplotu ſtajniſchej.

W tajtich a podobnych myſlach kchwatach dale; tola dleje a ejeſzho ſo džesche, dokelž droha wjedże z doliny na hórkę. Z kóždoho boka je wyſoki brjoh a tuž be bjez džitwa, zo be jow droha ze ſněhom zavěta a njebečhu-li mi ſchtomu czér pokazowaſe, ſchtó wě, hacž běch ſo hrjebje zminyl. Tak moja ſchtomki pschi puežu tež w zymje ſwoj wužitk wſebebie potom, hdyž ſu dolhe czimowe nočy. Tola ſchtomu pschi teſle drozy pokazowaſhu mi nic jeno ſwěrnje ſejeſku do dalokoſeje, ale dowjedžechu moje myſle tež bórzy do zańdzenoſcze.

Něhdj dwanacze króč je hido běly ſněh a mróz na jich hałzach poležał wot toho časa, zo tež po ſamsnej drozy do ſamsneje wjeski džech, ale nic ſam kaž džensa. Tehdom pschewodžach jako młodostny studenta, kotoruž hisheze cyh ſwět połny nadžiow liwa, wjele starſchoho knjeza, kotoruž mje luboſciwje na tutón wulkod ſobu wza. Zo ſmědžach joho pschewodžec, mjeſach za nje-maku česčz a to z dobrym prawom. Pschetož běſte to muž, kotoruž mjeſche nic jeno wótry rozm, ſwěrný a bohatý pomjatk a wulku wučzenoſcz, ale tež krafnu złotu wutrobu a, ſchtóž je wſhem czitorjam naſchoho „Poſoła“ a tež mi wſebebie wažne, wón be Serb wot nohow hacž do hłowy. Něhdj wschaſ be tež jomu strach pschenemčenja hrozyl, hdyž be jako mały hólczeč ſe serbſkoſho wótcznoho domu do ſhrotownje we wulkim němſkim měſeče pschischoł, ale Boža pschedwidžiwoſcz chycſe joho serbſkomu narodej zdžeržec a tak ſo ſta, zo do serbſkoho ſeminara w Brazy a do towarziswa „Serbowki“ zaſtupi, hdyž kaž ſe ſpanja wotuczi, a ſpózna, zo je Serb, kotoruž serbſki njemože. Njebe dže, z Drjeđzan pschischedſchi, ſo ani ſe ſwojej ſamsnej serbſkej macžerju zryczečz moħl, a tola, ſchtó be ſo toho nadžał, bu wón pozdžiſho jedyn z najlepſich serbſkich prēdarjow a ſpisowaczelow.

Tehdom, hdyž joho po tutej drozy, po kotrejž džensa ſamluſki króču, pschewodžach, be wón we ſwojich połnych ſtrowych létach. Šchtó be ſebi myſličz moħl, zo jomu ſmijercz pjeru, kotrež wón z runje tak wulkej wuſtojnoſciu kaž z horcej wérnej luboſciu k serbſkomu ludej pilnje wodžesche, tak bórzy z ruſi wozmje? — Běſte lečzo. Šchtonu běch u bjez wſcheye ſchłodny rjenje pschekczele, na horcym ſkóncu zrawjachu plody z džen a mlódniſhim liečkom, tak zo ſo wſcheye hałzy k zemi zbijowaczu. Tuthym ſchtomam runasche ſo tež moj pschewodžer. Małečzo joho lét be pschekczele, běſte woſrjež lěčza ſwojoho živjenja a mnohe krafne plody joho nadobnoho ducha zrawjachu na ſkóncu joho horceje luboſciu a dozrawiczu, a hisheze džensniſchi džen možemv jich wužiwacž w joho ſpiſach. Ale wſcheye a po mojej myſli runje najrjensche

z jošo plođow njedozravichu, pschetož nahka zyma je nadpadže. A wón sam, kotrež hižo džesacž let w khłodnej zemi wotpocjuje, runa so tež nětk chle tutym samsnym schtomam, kotrež mi džensa z holkmi pušthimi hałzami kaž ze zmjerzkej ruku pucž pokazuja a mnoho, mnoho zrudnych dopomijenikow na rjeñsche, ale dawno zařidžene dny we wutrobie wubudžeja: wone su swoje plođy zhibile a tež wón njemôže wjac z wuplođami swojoho ducha zahrodu serbskoho pišmowstwa debicž. —

A tola, hdyz sebi dale pomyslišč a wopomnišč, zo po krutej zymje zas čopke nalečiož pschinidže, milischi wetr zaduje, skonco z nowa zemju zhréje a nowe živjenjo w poln a w holi začjeje a tež do tutych wotemrjethch schtomow so zas narwóči — dha moža eži tute samsne zmjerzke hałzy we wutrobie nowu nadžiju zbudžowac̄.

Z kóždej mlođej meju začjevaja schtomy z nowa a lubja skódne plođy na nazymu. Tola nichčo njenadžija so wot dživjoho schtoma dobrých plođow, ale jeno wot toho, na kotrež bu dobry sad schęzepjeny. Tak njemóžesč so tež ani wot jednotlivoho čjelovjeka ani wot cyhoho ludu nadžijecž, zo plođy kschęzanskih živjenja pschinjese, zo budže z kschęzanskim pocžinkami a poczciwoſćem debjeny, hdyz tu nichčo nijeje, schtož by ze sprócnjej a wustojnej ruku a ze starosćiwej luboſciwej wutrobu tute njebjeſke plođy na njón schęzepil. A Bohu džak, serbski lud je hischeze pschecy taikich dobrých zahrodnikow měl, a jedyn z najlepšich mjez nimi bě moj njezapomnity pschewodžer. Boh dał, zo bychu joho schęzepjeni, kotrež je tež w tymle čjasopisu dolje lěta do serbskich wutrobow zaſchęzepiał, džen a rjeñscho začjevále, džen a skódnische plođy pschinosthale: potom zmeje joho spróčna ruka lohki wotpocžink w tym radostnym wopomnjecžu, zo nijeje podarmo džekala.

Něchtóžkuli snadž budže na joho mjenu zhudowacž a zařeſće niežo ičkobžało njeby, hdz bych je pscheradží, ale wuzitka by to tež malo mělo. Vépie je, zo starše leiniki „Kath. Posols“ z kaſčejka zwucžahaſč a prawje ſedžbniye čjitasč a najſkerje potom wusledžiſč, koho sym tehdom pschewodžaſ. A hdyz ih je zhudał abo tež njezhudał, potom njezabudž na joho dobre wucžby, a hdyz budžesč wjeczor na ſvojich wotemrjethch dobročzelow ſpominacž, ſpomin tež na njoho: tež wón bě twój dobročzel a to nic najmjeñiſhi.

Mjez tym bě ſlěbrojaſn měſacž na njebjeſa wustupil a dopomni mje na pschecžela, kotrež bě něhdh moj stajny pschelubý pschewodžer a kotrež by husto projif: „Hdyž budjecže něhdh wote mije zdalem, ſpominajeze na mije, hdyzkuli budžecže měſacž widžecž. Tež ja budu jón widžecž a tak budžemój wobaj to samsne widžecž a to budže z najmjeñcha jena wěc, kotaž budže naju myſle a wutrobie zjednocžecž: měſacž, z kotrež budžemój sebi »dobru noc thſac krócež« pschez hory a pschez doły ſlacž.“ Hijo mnoga pěſení je wot thych čjasow wuklinežala, thſac žałosćow a radoſćow je pschez wutrobu pscheshko, ale joho wopomnjecžo wostanje mi njezachodne a runje džensa, hdyz na tamnoho hižo zemrjetoho pschewodžerja jow ſamlutki ſpominam, pschinidže mi tež joho pscheluba poſtawa čim žiwiſcho na myſle. Bě džě wón joho wucžer a je joho — ſwojoho ſchulerja — tež po ſmijereži hischeze hacž do džensniſchoho dnia w swérnym pomjatku wobkhował a hdyzkuli by do Budviſchina pschishkoł, by tež na „Miklawſch“ ſchol a na joho rowje ſo čjishe pomodlit.

Mjez tym ſtojachu tež hwězdhy na njebju a dopominachu mje na ſkowa ſwiatohho pišma, zo „budža ſo wucžerjo něhdh hwězdam runja blyſtežicž“.

Tež mój tehdomnišchi pschewodječ bě wubjerny wucječ, kotryž ze słowom a pschikladom, z hortom a z pjerom wucjeſche a tohodla blyſčejí ſo joho imeno hižo nětk jow we wutrobach joho džakownych ſchulerjow a cjtarjow w serbſkim kraju, ale budže ſo hiſčeče jaſniſho blyſčejic w njebojſkim zbožnym raju.

(Pſchichodne dale.)

3 Lutjich a Šakſkeje.

Z Budyschina. Knjez Jurij Lusczanski, präſes ſerbſkoho ſeminara w Prazy, je wot tudomninho tachantskoho konfiftorija za kanonika pomjenovaný. Daž ſkyſhimy, poda ſo najdostojniſhi knjez biskop z knjezom ſeniorom do Brahi, zo by knjezej präſeſei ſam insignije nowohu dostojnſtwa pschepodač. Nowy knjez kanonikus rodženy 1839 a na měſchnika ſwjeczený 1866 pobuſtſtiſi lěta kaplan w Ralbicach, ſkuſkowasche dale halo kaplan w Budyschinje a je halo taſti wot lěta 1871 redakciu a doſhi čas tež hlouvu adminiſtraciu naſchoho „Katholſkoho Poſoła“ ze wſchej ſwēru zaſtaral. Po ſmjerčzi präſeſa Pallmannia wot duchovnjeſe wychinoſcje za präſeſa ſerbſkoho ſeminara w Prazy pomjenowany, poda ſo w januaru 1877 na město nowohu a jara wažnoho powołania, kotrež nětko hižo 14 lět ſpomoženju naſcheje cyrkwoje a wölcinu ze wſchej wuſtojnoscju a ſwēru dokonja. Z knjezom Lusczanskim je liczba tudomných kanonikow zaſy na 11 povhychena. „Katholſki Poſoł“ wupraja ſwojemu blywawſhomu zaſlužbnomu redakteře wutrobne zbožopſcheža. Mnohe lěta!

Z Jasenicy. Njedželu 8. februara. Džensniſhu bjesadu, kotruž město-ſchedsyda Milk. Barjenk wotewri, pocjeſci knjez cau. a farar Werner z pschednoſtchom wo naſchim Windthorſtu, kij je psched krótkim ſwoj 80-lětny narodny džen ſwjeczil. Rycznit wuloži, kajka hnada to je, zo je Bóh tohole ſlawnoho ryežnika w němſkim ſejmje tak doſho zdzeržał, kaž je ſo zaſ psched krótkim z nowa wopokazało, hdnyž Bóh joho psched wulkim njezbožomu zakita. Dale ſpomni ryežnik, zo ſo w Bruskej nowy ſchulſki zakon ſchihotuje, hdjež je straſchna węc pódla, mjenujcy, zo by ſo wera z leſcu ſtatej pschedpodača; tudy budže hiſčeče Windthorſt trébny, zo by tej węc kruče napſhéczo ſtač moħl, pschetož ſkoro ſo zda, zo móže nowe, ſnadž hiſčeče wjetſche kulturne wojowanjo dyžli hdny předy naſtač, jeli tale pschedloha móć zakonja dobudže. Město-ſchedsyda džakowasche ſo knjezej kanonikej, zo naſ tak čaſto ze ſwojimi pschednoſtchami zwjefeli, a wobżarowasche, zo je tak mało ſobuſtawow džens tudy pschitomnych, kotſiž mazu, ſo rozemi, druhe wjesela lubſcho, hacž naſchu bjesadu. Po zaſtupje pschedsydy knjez kanonikus hiſčeče raz ryežesche a nam tež zaſy wjetſche powěſcze zpželi. Spominasche mjez druhim na Žendželku, hdjež katholſtwo tak pschibera, zo je nadžija, zo katholikojo tež hiſčeče na wysoke města pschindu. Po ſlawje, knjezej kanonikej wunjeſenej, ryežesche pschedsyda wo złutniwoſczi a po koza na jeje zaſkadže naſ na zaſložomu nowu po hrjebu u poſkadiču. Petr Nowak pschecžita na to jeje wuſtawki. Na to ſežehowaca debata po koza, zo ujessu wſchitc jenač tež węc pschihileni. Pschedsyda ſtaji namjet, zo blychu ſo eži, kotſiž ſu za tu węc zahorjeni, podpiſali, a ſu eži potom ſobuſtawu poſkadičow wot 1. januara 1891. Na to podpiſachu ſo 15, njebe wſchak tež wjac pschitomnych hacž woſko 30 muži. Skóńczenie ſo wobžamkný, zo ma ſo nowe jewiſhcejo za džiwadlo hacž do założenſkoho ſwjedzenja naſwariež. Pſchichodna zhromadžigna budže njedželu 8. měrca. M—k.

3 chłoho swęta.

Niemiecka. Hrabja Waldersee, kotryž je wot nawjedowanja generalnoho staba wotstupił, je na wosebite pszczożo lejżorowre nawjedowanjo 9. (schleswig-skoħo) wojska pszchijal. Zoho żadano, cyle ze služby stupicž, nochyšhe lejżor dopjelnicž a wupraji w jara pszczożnym liscze, zo joho ważnych službow parowacž njecha. Podhlađ, jakoz byshtaj lejżor a hrabja Waldersee so rozkorisko, njezda so potakim wérje podobny bycz. — Nawjedowanjo generalnoho staba je so wyschšomu quartiermistrzej hrabji Alfredej Schlieffenej doweriko.

— Pszczożivo wustupowanju wjercha Bismarcka, kotryž w swoim liscze „Hamburger Nachrichten“ w schelake moħt rjec čeſczeranjace nastawki napsczożo netcežischemu kniežerstwu a joho zarjadowaniem wozjewja abo wozjewiecž dawa, je so — kaž s wěstoſežu piſaja — někto tež lejżor Wilhelm sam wuprajil. Skoro so zda, hakož by tón, kiz kóždoho za njepsczožela Niemieckie wudawaſche, kotryž so zwaži hinaſchoho zmyſlenja hacž wón bycz, někto sam do njepsczoželov lejżorſtwa pszczožał.

— Tachant dr. Heinrich w Maincu, hako wubjerny měſchnik a wucženc po cyklej Niemieckiej znath, je 10. febr. wumrēl.

Awstrija. Tudy su w minjenymaj tydženjomaj ważne pszczoženjenja so stase. Prénje pszczožwatanjo bě nahke rozpuszczęzenjo lejżorſtoweje rady. To so czim džiwnische zda, dokelž bychu lětſa tak nowe wólby so dokonjecž měle. — Po cyklej Awstriji so někto nowe wólby pszczožotuja a zda so, zo cheedza wſchitke strong so ze wſchemi mocami wubehowacž, zo bychu kniežtvo dobyče. Džiwaſej na ważne naležnoſeže, wo kotrež so jedna, su 32 awstrijscy biskopja z hromadny paſtyřski list na swoich woſadnych wozjewili, w kotrejž na-ležnje napominaja, zo bychu poddani pschi wólbach wosebje na nabožne naležnoſeže džiwal i tajkich mužow wuzwolili, kotsiž cheſli pschede wſchemi wo nabožne zbožo wjerzyčnogo a wjelenarodnogo lejżorſtwa so staracž. W Cjeſkej su starocžesči zastupjerjo ludu wutrobné napominanjo na swoich Čezechow wo-zjewili, a napominaja jich, zo bychu wérne spomoženjo čeſkoho naroda pytali a njewerili tym, kotsiž z hołymi a hordymi ryžemi jich zamolicž pytaju. Derje by bylo, hdź by čeſki lud tutym swoim zastupjerjam, kotsiž hſchęče derje z nim měnja, wéril. Hacž dotal je młodocžesči strona wjac moch na-była, hacž je derje, a je ze swoim nahlym, njerozomnym wustupowanjom wjeli schłodny nacžniu. Majzrudniſche je, zo su z wjerſtha wſchitkých Młodo-čezechoj o njeweriliwcy.

— Na rozpuszczęzenjo sejma sejehowaſche bórzy wotstupjenjo dotalnogo ministra finançow Dunajewskoħo, schtož bě džiwnie doſež. Dunajewski, bratr kardinala Dunajewskoħo w Krakowje, dobry katholik, je w minjenych lětach rakuſke finançy wjeli polepschil a deficit, kiz lětđesatki dołho żadyn minister wotstronicž njemožesche, ale sterje powiętſchesche, zhubi so z joho wustojnymi zarjadowanjemi. Wón bě jara wustojny tež hako ryžniſk w parlamentce. Zda jo, zo je Dunajewski netcežischem poměram so woprowaſ, dokelž che kniežerstwo, t. r. hrabja Taaffe, nowe wólby za kniežerstwo pszczožomne z tym zaměſcicž. Na město Dunajewskoħo je so wyschši zastojniſ Stejnbač powołał, kſchęſzanscy zmyſleny čłowiek a wustojny zastojniſ. Hacžruniž bě Dunajewski dobrý katholik, dha tola Taaffowe ministerstwo wo tym wjeli njewedžesche abo njepočazowaſche; tajſe drje tež ze Steinbachom budže.

Italska ma skončnje zas nowe ministerstwo, kotrež je Rudini hako pschedsyda tworil. Tež we wukraju drje budža powščitkownje spokojom, zo wjac z taikim njepončjivym čłowiekom, kajfiz Crispi je, cžinicz nimaja.

Schpaniška. Njeboželu týdženja buchu tu nowe wólby za kórtex (komor), w kotrychž su konservativni, strona knjezeſtwa, zas wulku wjetšchinu dobyli.

Ruska. W tutych dnjach běše rakufi archywójwoda Franc Ferdinand, psichodny kejzor, na ruskim dworje na wopycze a bu z wulkej cžeczu wuznamjenjeny. Hacž so z taikim wopystom pomery Rússkeje z Rakufskoj porjedža, so prascha.

Starh wežipnū Jakubje z Pěška!

Šy pak wěscze prawje khudy, zo mjeno tak do pěška khowaſch. Njebojíſch so wichora? — Schkoda, schkoda, zo njeſh Twoje praschenja w přjedawſkim cžiſle dał, běch Tebi hako jednore wotmołkwenjo dał radu: „Dži do Sernjan na założenſki swjedženі vobocžnoho Towarſtwa Serbſkich Burow, kij je so tam 2. februara wotdžeržal.“ Ža tam běch, a spominam hisheče džens na tamne hodžinki, kotrež hym w Sernjanach pschebyl. Móžu Tebi tež z wědomoſćemi, kotrež sebi tam načeřpach, wotmołwicž.

Schtož cželadnika nastupa, dopokaza ſ. Kyncž, zo su cžasto starschi sami wina na klaženoſći džecži, hdyz jim jara cžasto pschečzahowacž dadža. Kóždy króč, hdyz k druhomu hospodarjej pschińdu, su „mudriſche“, a złutniwoſć je nimo. Knjez wucžer Wjenka we wustojnym pschednosčku praji, kaf ma so powščitkowne lutowanjo hajicž. Cžitaj w „Serbſkim Hospodarju“.

W nastupanju druhoho praschenja sy Ty sam wotmołwilk, hdyz prajisch: Cžini hospodaré prawje, hdyz pschečzinja? To by tola nic hospodař, ale pschečzinjak byl.

Z tseczim praschenjom bych Tebe tež do tamnogo towarzſtwa wuhaňal. Tam bě tež założenſki swjedženſ ſobu, ale kaki! Po posedženju so zabawiacu, wjesele serbske pejne ſpěwachu, pódla pak tež nikoho hjez napoja a hłodnoho njeſtostajichu. Ženoho herca hym tam tež wohladal, a tón tež runje tak mijelžo dýchaſche kaž ja. Žane rejwarki tež njeſchińdžechu. Hoſežencar je dobrý Serb a tuž je wcho w Serbach wostało. Žich heſlo bě: „Wſitchy za jenobo a jedyn za wſchěch.“ Ty drie pak bě ze swojim balom a rejemi najrođščo k jenomu hoſežencarjej do bližičhoho města ſchol a naſutowanji druhomu narodej k wužilku dał, kij so Tebi potom prawje wuſměje. Ma toho Žatuba tola. — Pschečzitaj sebi w 1. cžiſle Poſola, kaf je w ſkulowje knjez theolog Školka pschednosčhował, zo dýrbja ſo naſche ſkutki tež z naſchim ſwědomjom znejcz. Schto praji Tebi wo tutym nastupanju Twoje ſwědemjo?

Dochla mohl Wam radžicž, khodžeče pilnje do ſuſodneje wosadneje zhromadžizny, tam lutevacž nawuknječe, a je-li we Waschich wustawkach někajſti pohorſhowach paragraf, wurežajcže jón z papery, zo njebychu Waschi potomnich k Waschej hanbje jón wjac wohladali! Ženoz tak ſo hodža krute korenje ſpomožnomu Towarſtwej dacž. Abo piſaſch ſnadž Ty to swojeje zaſlužby dla, zo by na hal piſkacz pschiſcheſ? So nadžijo, zo Ty tola tón ſtrowy herc njeſhy —, kij njeznaje roždžel mjez hospodarjem a pschečzinjakom, wostanu

Twoj

Jan z Wuda.

Naležnosć našo towařstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 183—186. z Budyšina: dr. phil. Jan Grolmus, sem. wyssi wučer, Miklawš Měn, Hana Požerjowa, Marija Holfeldowa, 187. Jakub Zmij ze Šerbskich Pazlic, 188. Jakub Lenš z Njebjelčic, 189. 190. ze Slonej Boršće: Jurij Sołta, Jan Mětowski, 191. Jan Hančko z Rachlowa, 192. Jan Haška ze Salowa, 193. Pětr Nykela z Kulowca, 194. Michał Sołta z Němcow, 195. wučer Jakub Sołta z Kulowa, 196. 197. z Bělsec: Miklawš Šuster, Hana Rězakowa, 198. Clemens Jakubaš z Bojswec, 199. Jakub Kilank ze Zdžerje, 200. Marija Sołcic z klóstra, 201. Michał Nuk ze Smjerdzaceje, 202—211. z Milocic: Michał Wornač, Madlena Kralowa, Pětr Kral, Michał Jawork, mlynk Jakub Sołta, Michał Fulk, Michał Kušk, Jakub Brusk, Miklawš Sěrc, Miklawš Ryčeř, 212. 213. z klóstra Marijnoho Doła: hnadna knjeni Anna Nowak, priorka Paula Mith, 214. Jakub Matka z Konjec, 215—217. z Ralbic: Miklawš Weelich, Miklawš Čornak, Jurij Rachel, 218—222. z Khróscie: Miklawš Kral, Hana Skalina, Marija Zyndzic, Hana Skalic, Khrystina Wingerowa, 223. Jurij Winger, gymnasiast w Prazy, 224. Hana Nowotnowa z Prawočic, 225. Hana Kralowa z Kozaric.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 616. Jurij Sołta ze St. Boršće, 617. 618. z Němcow: Jan Šiman, Jakub Kral, 619. Michał Domaška z Dubrjenka, 620. Michał Kubas z Hóska, 621. Jakub Kilan ze Zdžerje, 622. Michał Nuk ze Smjerdzaceje, 623. Miklawš Weelich z Ralbic, 624. Pětr Čornak z Konjec, 625. 626. z Ralbic: Jurij Rachel, Khata Čornakowa, 627. 628. z Wudworja: Madlena Žeňichowa, Haniža Šerakowa.

Na lěto 1889 doplačichu: kk. 663—665. N. N., Miklawš Weelich a Jurij Rachel z Ralbic.

Na lěto 1888 doplači: 732. N. N.

Dobrowolne dary za towařstwo: J. Š. 20 p., J. K. 10 p., z klóstra Marijnoho Doła 5 m., J. H. 20 p., P. N. 20 p., M. Š 10 p., J. Š. 20 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 105,808 mk. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Jaseńcy 2 mk., z Różanta 2 mk., wot zemrétoho 15 mk. — Hromadze: 105,827 mk. — p.

Na nowe piščele do Baćońskae cyrkwy: Dotal hromadze: 5861 mk. — p. — Dale su woprowali: wot zemrétoho 5 mk. — Hromadze: 5866 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,829 mk. — p. — Dale su woprowali: z Jaseńcy 2 mk.
Hromadze: 10,831 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: J. L. 2 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 mk.

Zaplać Béh wěšem dobroćerjam!

Porjedzeńka: We Wopříjeđu Katholskoho Posola 1890 je stajene: Rubjenjo bamžowoho kraja wot Zarjenka. Z přečelnoho lista tutoho knjeza smy zhonili, zo tón nastawk njeje wot njoho, ale wot k. Nowaka (Horjanskoho), kiž je hižo wjac do Posola pisal.

Red.

Towařstwo Šerbskich Burow.

Hłowna zhromadžizna budže wutorn (na svj. Matija) 24. februara popołdnju w tſjoch w Khróscicach.

Dnijowy porjad: Pschednojšč. Rozprawý hłownoho a pobocžnych towařstw. Namjetý a eventualnie pschedničago nowych sobustawow.

We dwémaj je posedzenjo cyloho wubjerka; wubjerkownikow na tele posedzenjo, kaž tež wšeč sobustawy T. S. V. na hłownu zhromadžiznu najnaležniščho pschednydſtvo.

Czijesč Šmolerjev řuhičiščenje w maciežnym domje w Budyschinje.

Katholicki opis

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we' knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy c̄asopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

7. měrca 1891.

Lětnik 29.

„Biblijske stawizny.“

Nowa ważna a wužitna kniha je wusłka: Biblijske stawizny staroho a nowoho zakonja. Serbcey wudał Michał Hórník. Hijo psched 21 lětami je samym kniez podobnou knihu za serbske wuczérne wudal, ale tuta bě so psched dwémaj lětomaj dospołnie rozpschedala. Tohođla žadachu sebi serbsch knieža katechetojo a wucjerjo nowy wudawł. Z nje-wschédnej horliwości a woporniwości je nasch sławny spisowaczel a wulki wótczinc, wysokođostojny kniez scholastikus Hórník, tutón njesnadny nadawł dokonjal.

Schtóž joho mnoge dotalne spisy znaje — a kotry Serb by je njeznał? — tomu so samo rozhni, zo je tež tuto joho nojnówſche džeko wubjerné, haj, schtóž so čłowieckim mocam hodži, dospołne. Zo pač bychmy wulkotnu wobdarjenioſc, wutrajnoſc a woporniwoſc naschoho najprěnijohho spisowacza tež w tutej knizh nadrobnischo spóznali, dowolam sebi na něotre wobejje ważne a wubjerné samownoſcje w njej počažež.

Nowy wudawł je dospołnie nowe džeko. To wiđijsch hijo na pismje. Stary bě hisćeže z němſkimi, nowy je z łac̄zanskimi pismikami čjischęjaný. To je zaměřeze wulki postup k lěpšhomu wšchem, kij sebi rjane kuloswate a stajniſche znamjehška wajicž wjedža. Nimo toho su tute pismiki wočomoj nic jeno pschijomniſche, ale tež strovſche. Serbske zynki so z nimi wjèle snađniſcho woznamjenicž hodža; pschirunaj: č, ē, š, př, kr, tr a: č, č, sch, psch, ksch, tʃ. Wjez tym zo masch w němſkim pismje za jedyn zynk dwě znamjeni, doňaha we łac̄zanskim jene. Hdyž dječeži — tež w němſkich škulach — hijo tak łac̄zanske pismiki wuknu, pschinawuknu tež za krótki čjas tých něšto mało z kwac̄ku rozdželenych znamjehšlem. Z cyła pač je serbſki prawopis wjèle snađniſchi dyžli němſki. Pač wschelalo jeno na pschikkad so w němečinje došloſcji samozynkow njewoznamjenja?! Pschirunaj: ie, eh, ee, ah,

aa, oo, oh; a zas naropak krötschenja z dwojenjom sobuzynkow: mm, nn, ss, ck a t. d. A pschi wshem tutym nimo mery gestajanym prawopisu njeisu někotre zynki ani woznamienjene, kaž n. psch. i we slowach: mir, wir, hier, w kotrých i njeklinzii kaž i, ale kaž serbske ē we slowach: mér, wéra. Zo je dla podobnoscze z druhimi slowianskimi ryczemi w serbskim prawopisu w neschto slowach neme h, z redka w, to z wjeticha serbski schuler sam spóznaje, hdyz jeno wé, shoto slowo woznamienja. Tola došč wo prawopisu! Schtóż može kath. Bosol, Serbski Gospodar a Krajan čítacé, ton budže tež jara bórzy nome „Biblijske stawizny“ čítacé moc. Serbskomu burej, kotoromuž pohoncz, kiz stajnje njebrózdi a njewuhanja, luby njeje, dyrbi so tola stajnišche laczanske pišmo z najmješcha runje tak spodobacz, kaž njestajne zamite němske.

Papjera je jara wubjerna, zo by číšicéz cíjm rjeñchi a jaſniſchi był, wosebje pak, zo běchu so tež wobrazu cíjm lépje wocžishejez mohke. Wjedostojny kniez wudawař je mjenujeh svoju knihu z 110 derje rythmi wobrazami abo swjeczatkami wudebil, tak zo budže nic jeno džeczom, ale tež samo wotroſčenym hafle prawje luba a witana. Je hižo pschez dwacezji lét, zo sym sam z podobneje, ale wězo jeno němskeje knihi, biblijske stawizny wuknył: běchu-li mi w njej nic jeno pišmiki a prawopis, ale tež sama ryež cuza a njezrožymliva, neschto bě mi tola zrožymlive a lube a to běchu — swjeczatka, male drje a hubjene, ale tola swjeczatka. Kunje w tym nastupanju je dže serbske pišmowstwo khude, zo skoro žanych wobrazkowanych spisow nima. Tuž sluscha k. scholastikej Hórnikej tež za to na njwjetshi džak, zo je netk preñju rjenje ilustrowanu knihu serbskej młodoczil. Pschidate su hishcze tsi khartki wo slubjenym kraju a Egyptskej z puczom Izraelitow pschez Četvijene morjo a pusczinu, tak zo netk serbske biblijske stawizny nicžo khudsche a jednorische njeisu dyzli podobne němske, haj směm wuznacz, zo je tuta serbska kniha kraſniſcha a zdobniſcha hacj žane znate němske.

Mózejchli hižo po zwonkownym napochlade, po rjanym titulu, číšicéz, wobrazach a khartach spóznač, zo masch wažnu a wuzitnu knihu psched sobu, dha budže cíj tola pschi čítanju kóžda strona, haj kóždy rjadl hishcze jaſniſcho wo tym swedeječ. Zo je rycz̄ dobra serbska, za to rukuje nam mieno ieje spisaczel, kotorž je našch najſlawniſchi ryczespytnit. Njeje to nicžo snadne, knihu pišac, kotorž dyrbi džeczom zrožymliva byž, pschi tym pak tež slowa swjatoho pišma pak njezranjene, njepschemienjene podawacz abo tola ich zmyst derje tolmaczic. Tajke pschelozowanjo a wobdzélowanjo je njeſnadniſche dyzli spisanjo cyle noweje knihi. Kaf wubjernje, haj miſtrowscy je so to wjedostojnomu spisaczelu radžilo, to widzisz na kóždej sadje. W tym nastupanju su tute serbske biblijske stawizny hishcze wjese lěpshe, dyzli němske Mlejowe abo Schustrowe.

Slowa swj. pišma su wschudżom, hdzejkuli so hodži, stojo wostałe a pschelozk je duhej serbskeje ryež pschimierjeny. Ale tajke dželo žada sebi nje-wschednu prócu, wuczenoscz a wutrajnoscz, dokelž so druhdy skoro kóžde slowo pschelozjenju mohł rjec spiecžuje. Kelko dyrbi so pschi tym pschemyslez, pschi-runowacz, studowacz, prjedy hacj mózejch prajicž: netk je dokonjane. Tajka kniha je tohodla wulkotne dželo a tuž směm tute biblijske stawizny wopravdzity w opominik serbskoho pišmowstwa mjenowacž.

Dobry pschelozk je wułozk! To płaczi tež wo tutej knizy. Zeje ryež je tak jaſna, razna a pschi tym rjana, zo njebudže — wosebje wotroſčenym — pschewjele wułozowanja trjeba. Tohodla budže so tež jara derje jako

čitanča za škulu a za svójbu hodžec. Něchtóžkuši na doškých zymskich wječorach njewé schto zapocžec. Čitanjo je najtunšcha a najwuzitnišcha za-
bava, ale nic kózde čitanjo. Zo vaf je wucžah z biblije k tomu jara pschi-
hodny, haj najpschihodnišchi, schto chčel nad tym dwělowac! „Wzmi a čítaj!“

Schtož wukładowanjo a wujaſnjowanjo jednotliwych stawiž now
w škuli nastupa, dowołam sebi jeno na staru, ale jara wuzitnu wěrnostę spom-
nicz. Wobchérne a njetrébne wukładowanjo jeno schkodži, rubi džesetu tamny
prén, móchn a lubozny (idealny) začiščez, kotrež na wutrobu a wobraznoscž
najshylnišcho skutkuje a tež wolu možt rjet njeponřednie k dobromu pochnuwa
abo wot zloho wottraſcha. Nasch čas je k tomu nakhlénhy, wšcho pschephoto-
wac, wukožowac: to drje rozm wóſi, ale čjučo a wolu slabí. Młodoſez lubuje
rjane podawki, zahorja so za dobre pschikkadly, chce chrobu za pomjatky, wob-
raznoscž a čjučo méc: pschekładowanjo z rozmom je wěc tych, kž su
hijo wěstu starobu docpeli. Runje tohodla budže našchim serbskim džeczem
tuta kniha ze swojej žiwej, jaſnej a rjanej ryczu, ze swojimi krasnymi wob-
razami a ze swojim Božskim njebijskim wobſahom nowe čerstwe žórko, z kotrehož
móža najrijeňsche wucžby, najnadobnišche pschikkadly křečežjanſkih pocžinkow a
z tym wěczne žiwenjo cžerpac. (Pschichodnje ſkoneženjo.)

J. L.

Nowy skutk woporniwoſće knieza Hórnika.

Knjez kanonik scholastikus Michał Hórnik je nowe serbske Biblij-
ske stawizny wudał, rjanu knihu ze 110 krasnymi wobrazami. Wón měni
w pschedſlowje, zo chce tu knižku swojim lubym Serbam za wopomnjenku
po sebi zawoſtajic. Z džaknej luboſcžu ju hako taſku pschizawſchi dyrbimy
vat tola wjeleczesczenoho ſpiſaczel a wudawaria na to kędžbnoho ſežinicę, zo
joho wopomnječo po wjetſhei schéri, hacž zo by we tutej knižy wob-
mjezowane bylo, k serbskomu ſudej a serbskim potomnikam khwata.
Nic jenož po tutej ſežej, ale tež po mnohich druhich pucžach khoodži a budže
khoodžic žoho mјeno do serbskich domow a zbudžowac džak, luboſcž a
njezapomnitoſć. Wón je, wopravdžith „hórnik“*, serbske poſkady ſkładował,
serbsku rycž tworil a čiſcził, a do čiſteje swojeje serbskeje rycze zdraſežil
Serbam k pôznačzu a wjeselu bójſſe a čłowieske ſkutki, bójſku a čłowiesku
wucžbu we ſpěwje a we prozy. Słownik, Čítanka, Pobožny ſpěwar, Pobožny
woſadnik, Nowy Zakon, Biblijſke stawizny, Stawizny serbskoho ludu,
Katholſki Poſoš, Časopis Macicy Serbskeje, Macica Serbska sama, a tak
wjele druhoſho fu dopokaz za to.

Zoho rycž ſrēba ze serbskoho korenja zroszczena serbskoho ducha a serbske
žiwenjo a woſchewja husto doſč znajerja serbskich woſebitoſćow kaž myſl po-
wěir meje ſredž zymskoho časa. Ta jenož poſkazuju na rjany naſtaſk „Kschizerjo“, kž běſhe psched něchtó ſetami we „Lužicy“ wočiſtežan̄y a na
nějnu baſen „Kschizer“, kotrež Pražku „Serbowku“ debi. Su parle.

Knihia Biblijſke stawizny, kotrež je nětko wudał, wotkrywa woſebje tež
z nowa woporniwoſć njeſebičznoho, za zbožo Serbstwa so staracohu
ſpiſaczel. Čłowiek njeweri, kaž wjele próch je ſpišanjo a kaž wulki pjeniez
su wobrazy a zadý pschidate kartki jomu wotebrale. Wschoho toho jomu njebe-
žel, dokelž wěžesche, zo z pschidzenja joho próch a joho kublów ſpomoženjo
a nabožna myſl serbskoho ludu zafczěje. Džak jomu!

* „Hórnik“ złoto a druhe poſkady z horow dobywa.

Tuta kniha pónížže do serbských škulov a do serbských domov.

Milý kniež spisaczel budže pschez ſlova a ſady ſwojich biblijských ſtavíznow kaž pschez woſnejſtka do ſerbskoho naroda hladacę dženſa a we pschichodžę. Dženſa pak woſebje dopomnja ſo cigitario joho knihi, zo bychu ſwoje proſtwy ſ tomu wobroczili, wo kotreñz je spisaczel w knizi viſak, ſ Jezuſej, a wu- proſyli ſtruwotu njeuwaſcomu dželaczerjej, horliwomu wótczincej a ſwérnomu bratrej, kniezej kanonikej Michalej Hórničej. J. K.

Hdže mamy ſwoju holen dacz?

Zutry ſo bliža, z nim pruhowanja a wotpuſhezenjo džeczi ze ſchule. Hijo ſo wſchelacy ſtarſhi wo to staraja, kak bychu za dalsche wuwučzenjo ſwojich džeczi naſlepje ſo poſtarali. Woſebje praſchenjo „Hdže mamy ſwoju holen dacz?“ mózefch nětke w nětorejſkuli ſwojbje ſlyſhecz. Wot wotmołwjenja na tute praſchenjo wjele, jara wjele wotwiſuje, něhdyzkuli cykly dalschi pschichod džecza. Chcemy w ſczehowachym někotre myſliczki wo tym wuprajec a wſchem ſerbskim ſtarſhim z pscheczelnymi poſtiwami tež derje mějnene na- pominanjo podacz.

Ryczimy tu pschede wſhem wo holſach abo džowlach tajlich ſtarſkich, kotsiz ſwoje džeczi na ſlužbu dawacę njetrjebaſa, kotsiz wjele bóle ſwoje džeczi ſami doma ſi pomoc trjebaſa. Dawno ſu ſo wjeſeliſi, zo jím pomocnich wotroſtu. „Tola ſi ludžom z najmjeňſcha na khwiſu dyrbja“, praſa, „nieje derje, hdyz nihdže njeponodu, hewak njewedža, kak ſo zadžerječ, a woſebje poſluſhnoſć doma jím czežko pada, hdyz njeſu poſa cužich ludži pobyl i a jich poſlučacę dyrbjeli“.

We tym je prawa myſliczka. Domjach khleb je potom čim ſlodiſchi, čim twjerdiſhi cuži khleb je ſo khwiſu jescz dyrbjal. Hdyz ſo džeczo do cužich ale do brych a do wéرنych rukow pada, dha ma wone z wjetſcha wjele wužitka z toho. Džeczo wjac poſorh a czeſćomnoſće pschecziwo ſtarſhim naukuſne, hdyz je pod druhiſi pschedſtajenymi poſrilo.

Hdže tajſej ruch namafasch, dobrej a dowérnej, kotreñmajz moſt ſwoje najwjetſche bohatſtwo, ſwoje džeczo, dowéricz?

1. Hacž do nětorych lěta ſu zamodjicjichi ſtarſhi ſwoje holcy na poſlednje ſchulſke lěta do měſečanskeje. Budyschſkeje ſchule dawali, zo bychu wone ſo tu w trébnej zdželanoſćzi wudoſpołniſte a woſebje w němſkej ryczi wudokonjaſte. Šchulu wopuſhezjiwſhi pschirndže holca zas dom do macjerneje wucžby a pod jeje zaſit. To ſo nětko bóle z řeđka ſtawa. Bóle je ſo waſchnjo wutworilo, zo ſtarſhi ſwoje džowki do měſtow na ſlužbu dawaja, tež burja.

To pak ſo niemože za dobre ſpóznacž, z najmjeňſcha nie poſchitkownje. Čežho dla do města? Réka: němſkeje rycze dla. Na to wotmołwjamy: Njeſu dha naſche ſchule nimale cykly němſke? W poſledních ſchulſkich lětach ſo jeno němſki ryczi. Schtož džeczo, woſebje holca, w žiwjenju němſkeje rycze trjeba, to w ſchuli naukuſne, a njebyli to naukuſko, dha tež ſlužba w měſeče jomu ſi tomu njeponoha. — Wuzit, kiz w tym naſtupanju trjebaſi za džeczo naſtanje, njehoodži ſo pschirnacž ze ſchłodu, katraž z tajſej ſlužby čaſto ſežehuje.

Druzy praſa: Haj, moja holca dyrbí do města, zo trochu pschisto- niſchoho waſchnja naukuſne. — Prajmy jeno hnydom „woſebniſchoho“, měſečanskoho waſchnja. Je te na kraju trébne? Budže naſch lud zbožowniſchi

a hódnischi, hdvž wě předku a zády prajicž „šym tak swobodny“ (někotří tež praja „šym tak frej“), „mam čeſteč“, „porucžam ſo“ atd.? Na tym wſchak nicio dale bylo njeby, ale pſchidawč toho njeje pſchec dobrý. Twoja džowka je snadž por lét w měſce pobylka. Něk pſchindže z blyſčicžatých wuhladko-waných ſtrow, kotrež je wſchědnie trčez měla, domoj — a něk ma zas do hródze hicž? To czeſczej pónidže. Woſebne živjenjo zeznacž a potom nic wuzimacž móć — to je czeſko. Něk, tohola tola ſwoje džowki do měſtow njedawoječe! Njech ſo zadžerža, kaž ſu doma wukle, pobožnje, poſornje a ponižnje, kaž to kſchecžanske a dobre ſerbſke waſchnjo wucži, a kóždy ſo zwjetſeli nad nim. Měſečanska woſebnoſeč je czaſto blyſčicžate hubjenſtwo, poſne hoſohu tajenſtwo a znutſkownoſečo njeméra.

Wjele lépje by ſo nam zdało, zo ſtarſhi ſwoje džowki dadža druhomu ſerbſkomu hofpodarſej na ſlužbu, hdz̄ez je hofpoza, na kotrež možetaj ſo ſtarſhej we wſchitkim ſpuſchcžecž. Wſchak njeje trjeba, zo wulſeje mzdy hlađa, jeno zo w druhéj ſchuli (ſnadž kručiſkej hacž doma) pobudže a wiđi, kaž druhdže dželajia.

Hdž̄ pak ma twoja džowka tola do města czaħnycž, dha hlađaj tola derje, kemu ju dasch. Wucžin hnydom pſchi zapocžatku, zo ſmě poriadnje ſe myſhi thodžicž. Schtōž za tutu hodžinku zatomidži, može z cim vjetřeji vil-nosčju zas narunacž, potom tež knieſtvo nicio pſchecžiwo ſemſchihodženju nje-zmije. Wo to pak wſchěch ſtarſhich naležnje proſhymy, zo ſwoje džecži ſi da m obo do měſečanskich hofcžencow na ſlužbu njedadža. Preñiſche je pſchecžiwo wſchém porucžnoſečam katholikſeje cyrkve a něhdyhduſli ſtraſchniſche hacž ſo zda. Schtōž pak ſwoju džowku do města do nětaſtoho hofcženca na ſlužbu da, tón zmije to pſched Bohom dwójcy zamolwjecž. Pſchetož ſtraſchniſcheje pſchiležnoſeče k zawiedzenju ſebi myſlič njemóžemý hacž hofcženc, do kotrehož ze wſchoho ſweta Ludžo pſchithadžeja a czaſto njewerwi, njeſwedomicž, kotreymž je wjetſelo, njewinowatoſeč ſkažacž. A tola ſu tež ſerbſke holcy pola židow a w měſečanskich hofcžencach hižo na ſlužbje byle a z džela hiſcheze ſu. — Schtōž njewě, hdž̄ by ſwoje džecžo dał, njech ſo tola na duchownoſečo, kotrehož znaje, wobročiž.

2. Wſchitſkih pak, kotsiž móža na wuwucženjo ſwojich wotroſčených džowkow něſchtio nałožicž, móžemý tudy hiſcheze na jara dobru wěc ſedžbnych czinicž.

Měnimy wuſtaw ſwjatoho Venna w Drježdžanach. Tam ſu mjenujic̄ miloſciwe ſotry z rjadu ſwjatoho Karla Borroméjskoho wuſtaw za wuwucženjo holcow założiſe. Mjenuje ſo ſchula za wuwucženjo w hofpo-darſtwie.

Wotpohlad tuttoho wuſtawa je: młode holcy za wſchitke wobſtaranja jednoroho, poriadnoho a cziſtoho hofpodarſtwa kublowacž. Wſcho je tam wuzamknijene, ſhtož je za jednore hofpodarſtwo njetrébne.

Tutón wotpohlad ſo tam na ſledowace waſchnjo docpęć pyta. Holcy tam wuknu:

1. hofpodarſtwo: waricž, plokačž, bilotowacž, cyh dom rjedžicž a podobne.
2. „ruežne džela“: ſchtrykowacž, ſhicž z ruku a na ſchitej maschinje, platačž, mjenia wuſchimacž.
3. něſchtio pokraczowaceje wucžby: licžbowacž, piſacž, prawopis, cziſacž, ſo pſchistojnje zadžeržecž.

Z tuttoho kóždy wiđi, zo joho džowka runje to tam namaka, ſhtož wón

za nju pyta a czohoż dla ju do města sczele. A k tomu pschindze tajki dobrý dom, hdež holca nicž zle njevidzi a njeslyshchi, hdež so ſe wſchomu dobroru a jeno dobroru nowieduje pod dohladom pobožnych miloſćiwych fotrow. — Tola to ſo najlepje z dženſkoho porjada w tutym wuſtawie ſpójnaje.

Rano $\frac{1}{2}$ /6 hodž. ſo ſtawa, w 6 ſu rauſche paczerje, $\frac{1}{4}$ /7 ſnedan, w 7 Boža mscha, w 8 rjedzenjo a rjadowanjo ſparnych komorow, wutrewanjo, wopłokowanjo, w $\frac{1}{2}$ /9 ruczne dželo abo plokanjo, dželo w kuchni, w $\frac{3}{4}$ /11 ſo blido kryje, w 11 wobjed, w 12 wotkrywanjo blida, wopłokowanjo ſudobja, potom swobodny čas k pschethodžowanju w zahrodze; w 1 ruczne dželo, w 2 swacžina, w 3 wucžba, 4—6 hodž. ruczne abo domjace dželo, wukhód abo wobstaranjo w měſce, w $\frac{3}{4}$ /6 pschitrywanjo blida, w 6 wjeczeř, w 7 wobstaranja a pschihoth w kuchni a komorse, wobstaranjo khachli, wopſchenjenjo w zahrodze, w zymje ruczne dželo, w $\frac{1}{4}$ /9 czitanjo živjenja Swjathch, w 9 wjeczorne paczerje; potom ſo wucžomch pod dohladom k mèrej podadža.

Smý pscheswědečeni, zo móža starſchi chle bjez staroſeže bycz, hdyž ſwoju džorſku ſetram dowěrja. Pschetotž jeno holiczata, kotrež ſu poczimwe, móža ſo do wuſtawa pschijecž. Tohoda dyrbja kſcheczeńſke wuſwědečenjo a tež wuſwědečenjo wo dotalnym zadžerzenju (wot duchownoho) ſobu pschinjefcž.

Plačenjo w tutym wuſtawie njeje pschewyſoke: na džen 60 p. abo měſacznje 18 ml., ſchtotž je na lěto 72 tolér. Wurjadne wudawki kaž za lekarja abo lekarčnu dyrbja ſo woſebje placzicž. Wysche toho ma kóžda holca ſobu pschinjefcž poſleshežo z hlowakami, wodzeczo na ſožo, dwoje poczehnenjenjo a plachty, 6 koſchli, 3 trenja, 2 nocnej jacy, domjace čzrije, nježelsku, wſchednjacu a druhu draſlin kafšu kóžda ma, dale pschedeshežni, ſchęzeli za draſtu, čzrije a zuby, něſhto platu abo tkaniny za ſchicžo koſchlow, plachtow, cyhov a khutow, tež woſmu za ſchtrykowanjo. — Žara wužitne je, hdyž holiczata z najmjenſha lěto w wuſtawie wofstanu, to paſ ſtarſchim chle zawoſtaja.

„Waboznoſcž ma duch a dufcha wuſtawa bycz.“ Tak je ſo nam piſalo, a zo tomu tak je a budže, za to rukuje nam mjenno „miloſćiwé ſotry“. Šchtotž móže tutón mały wudawk na ſwoju džorſku wažicž (ſchtot tola něko try hólce placzí, předy hač něſhto doſčezhnie!), tón tola daj ſwoje džeczo do wuſtawa ſwiatohho Venna w Drježdžanach, hdyž je wobzamknut, ſwoje džeczo do města dacž. Za pschichodne jutry ſu runje někotre měſtna tam wuprózdnjene.

Adreſſa je: Bennoniſt Dresden-Neuſtadt, Lößnitzerstraße.

Založenjo misioniskeje ſtacije w Löbtawie.

Njedželu 8. malohho róžka bě za tudomnu wokolnoſcž jara wažny džen; dofelž ſo po wjac hač 350-lětnym pscheterhnjenju zas preni króč w Löbtawie wopor nowoho zakonu ſwjeczeſche. Tute Bože ſlužby kniez kaplan Schönberner z Drježdžan w ſali Saupec hoſezenca („Bürgergarten“) wotdžerža, a ſpěw, kotrež tudomne towarzwo pódla ſpěwaſche, pschewodžesche na harmoniu kniez wucžer Rößler. Kemsche běchu wot wjac hač 300 woſobow wophtane, tola ſala móže na 800 woſobow wopſchijecž. Bože ſlužby budža ſo netko po poſtajenju k. biskopa měſacznje ſwjeczeſcie. Katholikow bydli tu a we wokolinje pschez 2000, z kotrychž něhdze 1000 w Löbtawie bydli. Wulka čzrjóda z nich je khětro liwka a ze socialistickimi zasadami nařažena: tola je tu hřichče schwarna licžba dobrých katholikow.

Katholickich ſchulſkich džecži, wot 8. lěta licžených, je pschez 200. Z nich wophtuje něhdze 100 Drježdžanske katholiske wucženje. Druhe wophtowachu

hac̄ do lontschoho lēta tudomne lutherske wuc̄jerńje. We zańdżenym lēc̄e załɔj̄ so tu tohodla nabožna wuc̄jerńja, a k̄hesczansku wuc̄ebu wudžela ē. wuc̄jer Röhler. Wuc̄eba so z 30 džec̄imi wotewri, a je nēt̄ h̄ijo wot 74 džec̄i wopytana. Tež je wulsa nadžija, zo schulske pschedstojerstwo za nowe schulske lēto swu w lutherskej schuli za wotdžerženjo katholskej wuc̄eby, k̄tož so nēt̄ w privatnym domje wotbywa, darmo poſic̄i.

W zańdżenym lēc̄e je so tu tež katholska bjesada „Kath. Männerverein“ załɔj̄ka, a je sebi mjez druhim tež tón woſebith nadawł stajila, so za to starac̄ a dary hromadžic̄, zo by so tu katholska cyrk̄ej a schula natwarisa. Maj-dostojniſchi knjez biskop, kiž so tež za rozpjerschene stavu jomu dowěrjenoho stadka naležnje stara, spózna hnydom wažnosć a nuznosć misjonskeje stacije tudy a poda so tu na swj. Z kralow pschedwodžan wot ē. kapłana Schönbernera, zo by tute najmłodsche katholske kasino pschi pschiležnosći założenisko a hodownego swjedženja wopytał. Zo tam njeſkatholske wobydlerstwo tak njeſcheczelne pschecžiwo towařstwej a joho prćowanjam, kaž w městnach, hdžež bratsja evangelskoho zwiazka knježa, njeſtoji, dopočoza ſcžehowach naſtawł w tamnych nowinach „Löbtauſer Anzeiger“: „Minjenu ſobotu wotdžerža tudomne katholske towařstwo hodowne wobradženjo. Woſobnu ſnjatoc̄nosć doſta tutón swjedženj z pschitomnosću najwyschchoho katholskoho duſchepaſtýra naſchoho kraja, knjeza biskopa dr. Wahla. Myſliczka, zo jenak zmyſleni we wérje do zjenoženſtawa ſlupja, je pschicžina byla, zo je so tudy psched krótkim katholske towařstwo załɔj̄lo. Z wopredka drje mějſeche mało ſobustawow; tola licži něko h̄ijo 100 ſobustawow. Zawěſeže pak može so wocžakowac̄, zo licžba pschi 1000 licžachym katholiskim wobydlerstwie tudy hiſceže pschiroſc̄e. Šala bē ē tutomu swjedženjej wot inspektora Weißiga z pletwami, hodownym ſichtomom a wobrazomaj kralowskeje ſwojby a druhimi kraſnymi wobrazami wudebjena. Za 52 kłudych džec̄i ležachu tu naſladne wobradu pschihotowane. Wulsa mnohoſez ſobustawow romsko-katholskeje cyrk̄ie z Löbtawie a Kotta běchu so tu žromadžili. Swjedženj bu ze ſpěwom: „Swjata noc“ wotewrjeny, na čož ſcžehowasche deſlamacija 10-létejne holczki a ē tomu so pschizamkny swjedženska ryc̄z knjeza kapłana Schönbernera. Główna myſliczka teje sameje bē, kaž wutrobnia žadosež tudy knježi, zo by w Löbtawie bórzy ſamostatna katholska woſada z cyrk̄ju a wuc̄jerńju naſtała. Ē tomu so pschizamkny napominanjo ē ſwérje za Boha a fejzora. Joho rjane ſłowa běchu połne k̄hesczanskeje luboſc̄e, nic zo bych u njeſcheczenioſc̄i wuſhywale, ale luboſc̄ tež ē druhoweriwym hajſe. Tohodla tež joho ryc̄z zromadžiznu zahorci, chle hinač, hac̄ te ſchęjuwanſke ryc̄ze pschedžiwo druhoweriwym, kaž je husto tež w naſchich stronach ſlyſhimy. Na to hiſceže jedyn ſobustaw „wutrobný ſpěw“ na citaru hrajeſche a ſkócnjne wudželi ē. biskop pschitomnym biskopske požohnowanjo.“

Czohodla wo tutym swjedženju (haczruniž hakle po dwěmaj měſacomaj) tak wobſchernu rozprawu podachym, chcemž z krótką wujaſnicž. My cyle za pschedsprawne džeržimy, zo ſobustawu jenoho wérhwuznacža so zjednožeja. Tohaczrunia mamy żadonjo katholikow za cyrk̄ej a wuc̄jerńju za nuzne a sprawne. Pschi tajkim luboſc̄e połnym zadžerženju najdostojniſchoho knjeza biskopa a joho kapłana, kaž z cyka katholscy duchowni rozemja ze wſchednymi ludžimi wobhodžec̄, mamy krute pschedwedeženjo, zo so za krótki čas żadonjo dopjelni a katholska woſada w Löbtawie so duchownje a cyrkwinſcy wobkruči.

Pschedejemž z wutrobu nowej woſadže, zo z Bożej pomocu a pschi podpjeranju ſobubratrow bórzy swoje k̄hwalobne pschedewzaczja wuwjedžę. K.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wysokodostojny kniez scholastikus Hórník kónc měsaca měrca swoje zaſtojnſtvo jako farář pschi cyrkvi ſwiateje Marije a ſwiatoho Miklawſcha zloži. Zapofazaný a nutſwiedzhený na prénim dnju lěta 1871 je wysokodostojny kniez tute zaſtojnſtvo, kotrej je w Budyschinje doſez wobſcherne a cježke, ze wſchej ſweru a luboſcžu 20 lét a 3 měsach zaſtawał.

— Za nowoho fararja w Budyschinje je wysokodostojne tachantſtvo ſwiatoho Pětra w poſedzenju 5. měrca redaktora „Katholſkoho Poſola“ knieza kaplana Jakuba Škalu pomjenovalo.

— Wysokodostojny kniez scholastikus Michał Hórník, kiz bě minjeny tħażżeń cježch a straschnje ſkhorjeſ, so z Boha džen halo džen porjedža a je nadžijs, zo w krótkim zas wotkhorje. Proſhym ſwojich lubych cjtitarjow wo pobogne modlitwy za wjelelubowanohho knieza, kotoromuz ſu Serbja teſko džaka winočzi, zo by jomu Bóh zas přjedawſchu cjliloscz a moc spođczęſi.

— Majdostojniſchomu kniezej biskopej je ſo nahladny dar wotedał: 1000-ſchēſnakowska rakuſka pjenježna papjera po wotkazanju zemrétoho katholika we Lujicy. Z wunoschka tuteje papjery ma ſo 1200 markow za Lubijsku cyrkę a zbyt za ſerbski seminar w Prazy nałożicž.

— Kož je w naweſchtach džensnichohho cjiſla widžecž, ſu Biblijſke ſtawizny knieza ſcholastika Hórníka nětko na pschedaní, a je placizna exemplara kruče a derje zwiazanoho (z kožanym kribjetom) na 90 p. poſtajena. Njewiaſzana placži kniha 65 p. Schtož chce dróžſho a hiſcheze rjeſiſho wiaſanu měč, móže tež to wobstarane dostačž. Pschiſpomnicz chcemy, zo je placizna w pschiměře tu n ja, tež vorno němſkim wudawfam biblijſkich ſtawiznow, dokelž ma ſerbske wudacžo 5 liſtnow wjac a wjele ſlepſhu papjera dželi němſke. Schtož ſmy z honiſli, ſu wobrazki a kartu pola Herdera 350 ml., papjera 650 ml. a cjiſciez pola Monſy 800 ml. placžile. Čyž nakkad poſtačim z najmjeňicha 1800 ml. abo 600 toler pschiūndže, pschi cjiimž hiſcheze placizna za wiaſanjo njeje. Z toho kždy widži, zo ſo pschi pschedawanju droheje knihi pjenježnoho wuzitka hladacž njemože a njecha.

— Kož ſmy z liſta zhoñili, ma ſo w Kölnej 14. měrca naſchim w tu khwilu tam pschebywacym k. bohoſlowcam Barjentek z Džejnukec, Rovakej z Horj, Jawortek z Miločic, Gulerzej z Hale a Niedlek z Drejdzan ſwječizna ſubbiafonata wudželicž.

Z Šukowa. Niedželu 7. decembra minjenohho lěta mějesche ſo w naſchim kafinje nowowólba pschedstoječeſtwa. Za pschedlydu ſo z nowa wuzwoli k. Michał Wawrik, mlyniſt we Šanecach, za mestopſchedlydu k. wucžer emer. Miklawſch Šicka w Pančicach, za piſmawjedžerja k. Pětr Šcholtka, krawski miſchyr w Šukowje, za poſlánika k. Michał Woſenk, kubler w Šukowje, a za knihoownika k. Jakub Šokla, žiwnoſčer w Wotrowje. Kniez P. Maſachia ſ wopytuje halo duchowny wjedník kóždu zbromadžiznu towařſtva a džerži pschednoschki. Tež wopytaſchtaj naſ jónu z Budyschina k. Grusemann a Kieſla, ſobuſtar katholſkoho mužſkoho towařſtwa w Budyschinje. Pschi tym mějesche k. Grusemann dlejſchi pschednoschki wo katholſkim piſmowſtvoje, a napominasche pschitomnych k podpjeranju katholſkich czaſopisow. Wón wuloži, kaf džensnichhi džen wjele njevěriwych piſmow wſchu nabožinu a Boha ſamoho hanja a preja a jenož njeveru a njeſpokojnoſcz wucža; žadyn katholik tola tajke nowiny

džeržecz niederbrößel. Tjeho pschednoschť so derje spodobašče. Tójsjéto lecžachy písmow (Flugschriften), wot katholischeje akcijowejé knihicžischczernje w Barlinje wudawaných, so potom rozpscheda. Psihi skladowanju za bože džěžo na hromadži so 22 mѣ, wot sobustawow, 30 mѣ, bjerje so z kassu Worklečanskeje hrabinskeje fundacije a 32 mѣ. narwachru druzh pschedzelojo našchoho towarzistwa, tak zo cyla liczba pjeniez na 84 mѣ. pschitidze. Za tute pjeniez so wschelake dorh našupichu a so potom drugi džen hodow do 24 hudyh džeczi a 6 hudyh žomskich rozdželicu. Kniez P. Malachias mějesche psihi wobrabženju rjanu rjež a napominašche džeczi k posluchnoſeži pschedzimo swoim staršim, wuczerjam a duchownym, k pilnomu modlenju za swoich dobrocžerjow a pschejeſche sebi tež, zo bychu, hdjž wotrostu, tež k našchomu towarzistwu pschitupili. (Dopisowarjej luby džak a na zašywidženjo. — Redakcija.)

M. S.

W Chrósczicach mějesche Towarſtwo Serbskich Burów džen swjatoho Matija 24. małohu róžka hłownu zhromadžiznu we Wjenec hoscžencu. Najprjedy w 2 hodžinomaj běchu so sobustawu wubjerku zhromadžili, zo bychu wotwarzowych naležnoſežach rozprawy podawali a dalshe wurdželi. Hacž do 3 hodž. běſche so Wjenec sala ze sobustawami a někotrymi hoscžemi, wjež fotrymij běſchtaj tež kniez Brugger, direktor ratařskeje schule w Budyschinje, a kniez kaplan Nowak z Chrósczic. Hłownu zhromadžiznu wotewri hłowny pschedsyda, kniez Michał Koka, sejmski zapoſlane, a powita pschitomnych z wutrobnymi słowami. Někto so bórzy ſlowo da kniezej direktorej Bruggerej, fotryž w dolšim a wutrojnym pschednoschku wschelake ratařske a hospodařske naležnoſež wopowědovaſche. Hłowny pschedmijet joho wulcy powucžacoho pschednoschka běchu wschelake burske zjednoczenſtwa kaž za kredit, za konsum, za mlokařnje, za plahowanjo ſkotu a t. d. Schtož kreditne zjednoczenſtwa nastupa, wupraji so kniez direktor, wužiwiſchi zarjadowanjo Reiffesienowych a Schulze-Delitschowych kassow, za přenische. Za konsum drje so k. rycznik wupraji, tola njesmě so pódla prawa mjeza pschedkrocžic; hłowny pschedmijet konsuma ſu pschede wſchěm ratařske twory (hnoje a dr.), nic tak materialne twory. Za mlokařnju kniez direktor horliwie ryczesche a napominašche pschednosch, zo bychu z najmjeniſcha hižo wobſtojace pilnie podpjerali a mloko do nich pschedawali. (Kaž ſkyſhiny, mohla Jaworska mlokařnja nimale hisčeje jónu telko mloka wſchědne pschedzelač, kaž nětke, hdjž by ſo doſez mloka tam dowozýlo.) Schtož nastupa plahowanjo ſkotu, napominaſche k. rycznik, zo bychu ludžo ſo zjednoczeli k tajkomu plahowanju abo wocžehnjenju ſkotu, zo njetriebali cužy ſkot, kž je tak pschez měru drohi, kupowacž. Wysche toho ryczesche kniez direktor Brugger tež wo zjednoczenſtwač za hromadukładženjo polow. Kaž wostudle to je, same ſchlebjertki mjez druhimi polami měč, na swoje pschez cuže pola ježdžic dyrbječ a t. d., to kóždy derje wě. Tohodla ſo na wschelakich městnach zjenočenſtwa założęja za hromadukładženjo jenotliwych polow do wulkich krughow. Tak ſu w Koblicach to hižo wuwjedli, a tež w Budyschinje ma ſo to w bližšim času ſtač. Po pschednoschku knieza Bruggera ſzéhovasche rozmoliojenjo abo debatta, na kotrež ſo wobſebe k. Koka, Smola z Kaschec, Rienč z Čornec a Smola ze Spytec wobdželaču. Wobſebe za mlokařnju ſo wſchiteh wuprajiſhu a žadachu, zo by ſo w tamnej wokolinje wobſtojaca bôle podpjeracž měla. Hdjž běchu ſlónčinje zaſtupejro jenotliwych pobocžnych towarzisow lětne rozprawy podali, wobzamku ſo hłowna zhromadžizna a ſzéhovasche na to pschedzela zabawa.

Z cyloho swęta.

Austrija. Tudy su w tymle thdzenju wólbý za fejzorstwou radu měli. Schtož je dotal wo wólbach znate, su w Rakuskej liberalni tójschtu zhubili. Tara wobżarowacž so dyrbí, zo su w Czechach Młodoczescha na wjaczych městach dobyli, Staroczescha pak tójschtu zhubili.

Rom. Swjaty wótc swjeczesche wutoru 3. měrca 13-létnie wopomnijeczo swojoho krónowanja a bě pschitomny pschi swjatocznej Bożej mšchi, kotrež w Sixtinskej kapali kardinal Melchers swjeczesche. W kapali běchu pschitomni kardinalowje, sobustawny diplomatickho khora a mnogozy czubnich. — Džen předy swjeczesche bamž Leo XIII. swój narodny džen (rodž. 2. měrca 1810). Pschi tej pschileznoscži bě swjatoczna audiencia w trónowej sali we Vatikanje. Kardinalow pschijsa swjaty wótc w antikamera nobile. Kardinal Monaco wupraji w mjenje swjatohho kollegia zbožopschecža. Spominajo na jubilej Hrehorja Wulkoho počaza wosebje tež na to, kaf je Leo XIII. w mnohim nastupanju Hrehorjej podobny, za kotrež mějesche cyrkzej telko njepscheczelow, kotsiž pak so pschewinychu. Tež tehdom so wotrocztwo wotstronicz phtasche, Fendželska a druhe kraje so za kschesczanstwo dobuchu. Bamž wotmokwi na to a ryczesze živje a mócnje 23 minutow. Džakujo so za zbožopschecža praji, zo nětko cyrkzej wjac barbarow za njepscheczelow nima, za to pak leśnichich a złoscziwych pschecziwnikow. Za njewolníkow je so za joho pontifikat wiele stało. Enchylika lěta 1888 nastupaca Brasiliu a Afriku khwalesche monarchow, kotsiž missionarow schlituju. Felizo swój 50-létny biskopski jubilej (27. januara 1893) doživi, chce dary lubosče wěriwych z wjetšcha za zahraczo wotrocztwa nałożicž. Dale khwalesche bamž wostupy Fendželskeje we wěrje. Na koncu wudželi bamž pschitomnym japoscholske pozohnowanjo, po czimž so jomu jenotliwi pschedstaču.

W Belgiskej je minister Melot wotstupiš, dokelž, kaž so měni, nahladam swojich sobuminstrow, rozscherjenjo wólbnoho prawa nastupachym, njepschihlosowaſche. Na joho město ma měszanosta Burlet ministerstwo kulta pschivzacž.

— W Belgiskej so straschnje mucži. A zdžerženju porjada pschecziwo socialistiskim demonstracijam bě knježerstwo reservistow pomočalo. Dokelž pak hara dale straschna njeběšche, rozpuc̄heži knježerstwo zas reservu. Jeno w Brüsselu so kommandantojo por dnjom komđachu. Z tym pak so reservistojo rozzlobichu a někotre sta chyechu na swoju ruku wotpuc̄owacž. Zandarmojo jim to zadžewachu a hdźż někotrych zajachu, zapuscžichu tucži kłodu. Nětko drje je tam zas mér, tola tajke wostupy wěsčeža struchku pschichodnoſež.

Francózsa. Psched krótkim běſche němska fejzorowa Friedichowa w Parizu na wophcze. To njebeči nicio wosebite, dokelž je tam hžo předy tež pobyla. Tež to tak že njeběšche, zo je fejzorowa tež Versailles wopytała, dofelž to kózdy czini, kiz do Pariza pschinidže. Khwilu tež francózscy hersekario mér džeržachu. Tu pak buchu pschivisnich padnjenoho Boulangera rozhorenji z wustupom Parížskeje policije, a hdźż woni w sejmje haru czinjachu, so jim knježerstwo podwoli. Nětk hafle tucži rječojo zmužitoſež nabuchu a hanjachu němskoho fejzora a joho macž. Tež wjacore nowiny do teje truby ducž pocžachu. Fejzorowa Friedichowa swoje pschebhywanjo w Parizu bórzy pschi-krótschi a wotjedże bjez wschoho zadžewanja, skerje wot zhromadzenoho ludu polornje poſtrowjena. Takte wustupowanjo Parížanow ma so czim bôle wobžarowacž, dokelž po pscheczelnym pscheproſchenju němskoho fejzora na Barlinskú

wystojencu so zdasche, zo su pscheczelische pomernj mjez Nemskej a Francoskej zastupile. Na francosku worakałosc je nemiske kniežerstwo z tym wotmowisko, zo je wosloženjo w Elsaſkej, nuzowanjo passa nastupace, zaś wróčzo wzalo.

3 kraja.

Luby bratſe, bych czi radžil,
Zo by schénał na to sadžil,
"Posol" pola sebje wital
A tež piſnje we nim cítał:
Z tym by narod serbski wuznał,
Dobry pschitlak bratram dawał.

Z tymile słowami mělo so hischęze jara wjele swójborow w našej wosadze napominacę. Wszichcy tola derje znaja žadość naschich duchownych nowjedowarjow, totiż proch a džela njeſutuju, zo bychu swój lud wiedli po puczach sprawnosće, hdźż pschech k dobromu naš wolaſa; ale — ach, fakt mało mają so tola fedžbu iſch napominanja! — Wutroba mje zabolia, hdźż widžu, zo so jenož tak mało exemplarow wjach wotebjera, jakož w zańdženym lětniku, nje-wém tola zhudacż, hdźje leži wina tajſeje njerody? Tola lud sam je wina, dokež narod serbski bóle zańcž a w czesci nima. Ménju, zo drje tola teju dweju hriwnow nikomu schkoda bycz njetrjeba. Hdźż hortne napominanja nje-pomhoja, nječ tola tónle mały naſtawek někotrych nowykh sobustawow naſchoho narodnogo časopisa dobudze! Hdźż dha hako katholscy Serbja z čitanjom dobrzych serbskich piſmow naſchich k. duchownych spokojam, dha tola tež woli swjateje kath. cyrkwe doſez čzinimy. Schtož piſmowſtwo swojeje wěry podpjera a k njomu so wuznawa, tón wuznaje swoju wěru. Tu pak dyrbimy wuznawac̄, pschetož naši Zbóžnik praji: "Kóždy, kotryž mje wuznaje psched člo-vjekami, toho tež ja wuznaju psched swojim Wótcom, kiz je w njevjesach."

—šk—

Naležnosć našeho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 226. Jan Rězak, wučeř we Wotrowje, 227. August Kokla ze Zajdowa, 228. M. S. z M., 229—232. z Radworja: wučeř Jakub Kral, cyrkw. wučeř Pětr Šotta, Madlena Wünsec, Terezija Winklerowa, 233. Pětr Kral z Bronia, 234. Hana Mikličec z Boranec, 235. Jakub Rječka z Kamjenej, 236. 237. z Lutowca: Marija Jérche, Mikławš Žur, 238. Mikławš Rjehork ze Stržišća, 239. Jan Krawc z Khelna, 240. Madlena Tkalc̄ec z Njejbjelčic, 241. Jakub Bart ze S. Pazlic, 242. Michał Pjeh z Wěteńcy, 243. Ernst Měń u Čemjerice, 244. Michał Hejduška ze Židowa, 245. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 246. Mikławš Nowak z Hory, 247. Pětr Donat z Khróscie, 248. Michał Woko ze Šunowa, 249. Michał Čemjera z Ralbic.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 629. Jan Rězak, wučeř we Wotrowje, 630. 631. z Bronja: Mikławš Wencl, Michał Konjecht, 632. Jan Pjetaš z Radworja, 633. Jakub Rječka z Kamjenej, 634. Mikławš Žur z Lutowca, 635. Michał Čemjera z Radworja, 636. Madlena Tkalc̄ec z Njejbjelčic, 637. Jakub Bart ze S. Pazlic, 638. Michał Krawc z Koslowa, 639. Maria Nowotnowa z Prawočic, 640. Michał Woko ze Šunowa.

Na lěto 1889 doplačicu: kk. 666. 667. z Radworja: Jan Pjetaš, Michał Čemjera, 668. Mikławš Žur z Lutowca, 669. Michał Woko ze Šunowa.

Zemrěty sobustaw: Jan Cyž z Radworja. R. i. p.

Dobrowolne dary za towarstwo: E. M. z Č. 75 p., M. H. z Ž. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,827 mk. — p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprowala: njemjenowana z Budysina 3 mk. — Hromadže: 105,830 mk. — p.

Na nowe pišće do Baćońska cyrkwi: Dotal hromadze: 5866 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5867 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajucach.

Dotal hromadze: 10,831 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk.
Hromadze: 10,832 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: z Njebjelčic a Pazlic hrom. 1 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 mk.

Zapłacić Bóh w śěm dobroćerjam!

Za terciarow: Wumirala je 6. jan. Khata Kunigunda Ekalęchna z Njebjelčic. R. i. p.

Listowanjo: k. Kolátorej w Stanknowje. Wotpušće, zo naš časopis so Wam dostał nječe. Waše zapłacenje je hižo w 2. čisle kwitowane. Nowa posyłka wostanje za lěto 1892.

Biblijske Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrjadowanju dr. J. Schustera a G. Meya

serbsey wudal

Michał Hórnik.

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera z Freiburga.

Si na pschedanu w Budyschinje na farje a tež pschedez dobroćizne expedicije „Kath. Pošoła“ ſo wobstaraja.

Wiązane z kojącym kribjetom 90 p., niewiązane 65 p. Shtóz chce je droższo związane měcz, móže je tydzeni po ſkaſanju dostacż.

Na nawěđenju.

Pola mje je 23, z džela żadnych pjeniez z wuszkami (a to 15 tolej, 8 schesnakow) na pschedanu. Shtóz taſke do družezjej sfnory pyta a ſebi pschedez, njech ſo bórzy pola mje zamolwi.

W kloschtrje Marijnej Hwězdze.

J. Delsenczka, ſekretar.

Czeſčenym Serbam poručam swój ſkład hotoweje mujskeje draſty wſjeho wulkoſcžow za jara měrne płaczizny. Kóždomu po možnoſći derje poſlužo budu ſo prówocacż, mi spožczenje doverý hódnym ſo wopokazacż.

Pawol Lehmann, krawc w Kukowje.

Božjewienjo.

Dokelž ſo nětko z wjetšeho džela w serbskich wosadach kérlusche z Pobožnoho Wosadnika ſpewaju, ſo z tutym k nawěđenju dawa, zo budža ſo pschedźodnje tež w processionach do Filipsdorfa, Krupki a Kumburka kérlusche jenož z Pobožnogho Wosadnika ſpewacż, ſhtóz je woſebje za ſpewarjow wažne, zo bydhu ſebi tojen, kotsiž traſac̄ hiszczęſe wosadnika nimaja, hacž do toho czasa knihu wobstarali.

Jakub Scherc, wjednik processionow.

Zjawný džak.

Z Bożej pomocu ſym ſwoj statok zas natwaril. Mam nětko za ſwoju wino-watoſcž, zo wſchitkim, kotsiž ſu mje po ujezbožu, kiz bě mje domaprytało, z darami, fórami a rucznym dželom podpijeraли, mutrobne „Zapłacić Bóh tón kniez“ wupraju.

Michał Krawc w Koſlowje.

Czijhez Smolerjec knihičziszegezenie w matzicžnym domje w Budyschinje.

Katholicki pósł

Wudawa so
prénju a třeéu sobotu
měsaca.

Plači lětnje na pósce a
we knihańi 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czaſopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Metodijia w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cíllo 6.

21. měrca 1891.

Lětnik 29.

Dr. Ludwik Windthorst. †

Windthorst je zemrēl! Tuta stručka powěscz rozniesie so
sobotu 14. měrca z Barlina po cyklu Němskej, po cyklu Europje; haj tež
do druhich dželow zemje dobu so powěscz w krótkim časzu. Bóh je
swojoho swérnho služownika wotwokał, zo by jomu wěczne myto spożegil
za wſchijko, schtož je tudy za čejscz Božju a spomoženjo čłowjekow
skutokał, schtož je tudy bědžil, cęerpil a dokonjal.

Jeno schyri dny běsche khory, wosředz džela w sejmje nadpadny
joho slaboſez, katraž je psichberala hac̄ do joho skonczenja: džela jo je
sławný wjeonik swoje žiwenjenja poſne džela a pröch skoncził.

Hdyž bě Windthorst wutoru 10. měrca popołdnju hiszczę w pruskim
sejmje, dyrbjesche jón wopuszczejęc a so do swojoho połornoho wobydlenja
w Barlinje (na starej Žalubowej droži) dowjescz dac̄, hdzej so na
khorołožo lehn̄, z fotrohož wjac stanyčz njedyrbjesche. Lékario spóznachu
lójsche zahorjenjo płucow. Lědma bě tuta powěscz w Němskej so roz-
nieska, dha wchudže nutrue pröstyň so k Bohu pozběhowachu, zo chęć
nam drohotne žiwenjenjo tutoho wulcetnnoho muža hiszczę jomu zdżerzęc̄.
Tola hac̄zruniž so khoroſcz sama tak straſchnje wustupowac̄ njezdásche,
dha tola hnydom pschewulke zeflabjenjo mocow čeſezomnnoho starca wulku
staroſez wubudz̄esche. Bóh je w swojej njedosledzitej radze wobzamkn̄ył,
zo mějesche tele zaſlužbne žiwenjenjo so dokonczeję.

Zrudoba, katraž tuta smjercz w cyklu Němskej wubudži, nic jeno
wola katholikow, ale tež wola wſchitkich druhich, kajkohožkuſi

zmýšlenja hewak su, běsche wutrobnia a powschitownia. Hnydom ze wšichc̄h stronow so wothkōs wérnoho žarowanja słyszec̄ da, nastawki polne wérnoho czeszejowanja, najwjetšeje khwalby a njetajenoho pschipoznawania so na wšichc̄h stronach wozjemjachu. Kaž Windthorft trach njeje žadyn muž cykleje Europę w zjawnym žiwjenju tak wustajeny był zjawnomu pschecziwienju — a tola, hdyz wumrē, jomu wschitcy najwjetšu khwalbu zawdawaju a zjawne praja: Windthorft žanohu njepscheczelę po sebi njeje zawostajil. Wuswétlenjo toho može so jeniczch w joho kharakteru pytac̄ a namakač.

Lochy so w poslednjej khoroſci a w smjerczi pokaza, ſchtó je ſchtó do cžlowieka był. Smjercz Windthorsta bě zavérno smjercz sprawnoho. Hdyz bě piatki hiszczęce měrny był, dha w noch k sobocze 14. měrca wokoło 1 hodž. za- pschimy joho žałostna znutkownia horcota abo palnica. Khory pocza molicz a tak wotše ryczesche, zo bě hac̄ na ſchodze wonka słyszec̄. Psched joho duchom so najwажnische politiske pschedmijet wotměnjaču. Najwjac̄ ryczesche wo nowym Schulſkim za konju a za zasypwołańju jesuitow a wšichc̄h druhich rjadow. Mjez drugim praji: „Chcemy swój rozm̄ hromadu dżeręc̄ a k měrej wšcho žarjadowac̄. Potaſtim na měrnive zaſywidźenjo.“ Na ranjo khory na khwiliu zas k sebi pschinidze a swojich spózna. Potom zas pocza molicz a zdasche so pschi ſwedzienſkej hoſćinie bycz. Z wulkim wobdzianjom ryczesche wo fejzoru a fejzorowej a ſkónczi ze ſłowami: „Tymaj dyrbimy ſlawu wunjesc̄.“ Nehdze poł hodziny do swojeje smjercze zas k sebi pschinidze. Tu praji joho jenicka džowta (kotraž bě z Hanovera pschikhwatała a netko pschi joho ſožu kleszesche), zo by jej nan wodał, je-li w něczim džeczaczu luboſcz zranika; khory ju pokojesche ze ſłowami: „Wſchak sebi njeſmy ženie blisko pschischli, hac̄ dotal džen myh hiszczęce wſchitcy žiwi. Poſtrow macz wote mnje, hdyz so do Hanovera wróćzish.“ Netko modlachu so pschitomne miłoszniwe ſotry modlitwy za mręzach. Windthorft wſchē ſłowa jaſnie a zrozemliwie za nimi prajesche a hdyz bě ſłowa „Wótcze, do twojeju rukow porucząm ſwojego ducha“ hiszczęce zrozemliwie wuprajil, potom so wotmieslny a wusny czisze, biez smjertnoho běžzenja. Běsche 8 $\frac{1}{4}$ hodž.

Niehodži so wopisac̄, kaſki podzél je powěsc̄ wo smjerczi ſławnoho Windthorsta w Barlinje, chlej Němſkej, haj chlej Europje a dalek hiszczęce wubudzila. Sobuzarowace telegramy ze wšichc̄h krajinow bórzy pschithadzec̄ poczachu. Kejzor a kejzorowa běſtaj so czasczischo praschec̄ dałoi, tak so khoromu wiedże, kejzor tež ſom jónu psched pokorne wobydlenjo Windthorstowe pschijedze, a kejzorowa pôſka jomu kraſny buſet. Bórzy po powěsczi wo smjerczi pôſka kejzor kraſnu kwětkowu pychu z wulkim W a krónu. W němſkim ſejmje pschedsyda z Lebzow ze ſylzami jara wutrobnie a khwalobne ſłowa wo wjele- czeszenym a wjelelubowanym kolledzy wuprajil. Žanomu wjerchnej abo kraje niemože so wjetſha czesč pschihotowac̄, hac̄ je so Windthorſtowomu čelu ſtaſa. Sobotu 14. měrca wjezior pschenjese so do cyrkwe ſwiateje Hedwigi. Njesmérne mnohoſeče nojkraſnich a najdrohotnich wěncow a wſchelakeje pychi z kwětkow so pschi joho kaſhęcu położi. Wutoru w 10 hodž. dopołdnia mjeſeſche Wrótslawski wjerchbiskop dr. Kopp tam pontificalnu Božu mschu a przedowanjo wo zemřetym. Pschitomni běchu zastupjerjo kejzora, bojerſkoho a ſakſkoho krała, kancler Capiwi, drje wſchitcy ministrojo, tež Goſler, mnozy zastupjerjo wſchitcy stronow ſejma, tež ſocialdemokratojo, a wſchitcy nahladniſchi Barlinſch wobydlerjo. Potom so čeło w ſwiatocznym čahu na Lehrte ſdworniſcheje psche- wjeze. Šwédkojo, koſiz su pôdla byli, wobkruejeja, zo Barlin tak wulkot-

noho pschewodženja hischeze woħladał njeje, kajkej Windthorstowe běše. Čejo so po fejzorowej porucznosci pſchez Brandenburgske wrota, pſchez kotrej smě hewak jeniczyc fejzor jezdic, dowjeze na dwornischezo, hdzej so we wjerchowstek swi postaji. Z extracząhom bu na to do Hanovera pſchewejene a wjeschi dżel zapoſlancow poda so tam sobu na khowanjo. W Hanoverze bu w cyrkwi swjateje Marije, wo kotrej džensnische čiſlo woſebith nastawki podawa, khowane.

Zeno najkłownische podawki smy tudy pſchi wobmierzowanym rumje naſchoho časopisa zdželic mohli. Windthorstowe mieno so njezabudże, dóniž budże so hdj wo stanizach rycerz. Zeho skutki wostanu młodne, drugi budża dale dżelac, na podkožku, kotrej je wón założil. A tutón podkož je heslo „za wérnosc, swobodu a prawo“, po kotrej je wón skutkował, je luboſcę i Boh ua joho swjatej cyrkwi, kotrej je wón hajik doshe lata swojego żohnowanego žiwjenja. R. i. p.

Porjedźimy nashe modlitwy!

Hdj w poslednim Póſle wjedniſ processionow, Schere, wojewi, zo budża so pſchichodnie kérlusche jenož z Pobožnoho Wosadnika spewac, pomyslich sebi: Njeby snadž možno bylo, w naschich džesac cyrkwiach a někotrych kapalkach, a tohorunja pſchi processionach, tež po Wosadniku so modlic?

Bo času buchu mienujcy tež modlitwy jara skazene. A hdj su duchowni a swětni sebi dowolili tute modlitwy skazycz, mamy my nětčiſhi tež prawo a wjac prawo, haj pſchitluschnosc, zo je z nowa porjedźimy.

Ale tak je to možno? W kotrej cyrkwi a wot koho spewaju so modlitwy prawje a derje serbski? We wſchelakich wosadach modla so ludžo tesame modlitwy wſchelako. A něhdjezkuli czinja so pſchi stavki, hako bychu noſhli tak so modlic, kaj je Jezus wuczil a kaj je cyrkej postajila.

Węzo tajka wſchelakosc njeje jenož pola nas Serbow. Tež Němcy spewaju pak: Zukomme uns dein Reich; drugi zaſy lepie němſki: Zu uns komme! Zeni praja: Du bist voll der Gnaden; drugi prěnej dwie ſlowje wuwostajeju. Zeni proſcha wo próſtu s. Marije hako „arme“ Sünder, a drugi tónie pſchistawki njepſchidawaju. W jenej stronje mienuja „Stunde des Abſterbens“ a druhdże „des Todes“. Pak praji so „Ablaß der Sünden“, pak „Nachlaß“, pak „Vergebung“ a t. d. a t. d. Tola Němcy njeſi ſami porjedźimy, nas staraju tudy jenož Serbia. Czi bychu so tola zjednoczic mögli, hdj tak wjele cyrkwiow nimaju. Tola zjednoczenjo je jenož možno w dobrym.

Schtó praji nam, ſchtó je dobre abo prawe? Najprjedy katholicka cyrkje. Cyrkwinſta rycz pak je w naschej cyrkwi kaczanska. Tohodla dyrbja so modlitwy z kaczanskije rycze do ſpołnje pſchelozic, ale nicžo njeſmě so pſchistajec. Tak n. pſch. njeſmě měſchnit prajic: Chrystus nasz Kríjez budž z wami! ale: Kríjez budž z wami; pſchetož kaczansch rěla: Dominus vobiscum. Schtó cyrkwiwe ſlowo do teje abo druhiej rycze prawje abo derje pſchelozha, to dyrbja wučzeni ludžo rožludzic.*

Džensa čhemj z krótka dopokazac, zo katholick Serbia něhdjezkuli wſchelakie modlitwy prawje njeſpewauj.

* Wotpuſkne modlitwy n. pſch. móža drje so pſchelozec, tola potom hakle móže so na pſchelozk wotpuff dobyć, hdj je wosadny biskop pſchelozk pſchi póznał. Pſchiſp. red.

1. Wótcze našch. Něhdžejkuli praja: swjatoſćene budź twoje Bože mјeno. Družh: Pschińdž k nam z twojim kralestwom. Woboże njeje po Łęczanſkim cyrkwinym textu. Dale: kaž my wodawamy, město: kaž tež my; Łacząſch: sicut et nos a t. d. Qui es in coelis = fiz sy w njebjesach. Et ne nos inducas = a njevjedz a t. d. „Maschin“ winikom móžem⁹ wobkho-wac⁹ hako latiniſmuſ, kajkež tež druždze mam⁹; njeje trjeba „swojim“.

2. Strowa sy Marija. Tón Ŝnež město: Ŝnež, Dominus tecum. Mjez tymi žónskimi, lěpje: mjez žónskimi. Płód je lěpje dyžli: tón płód. Jara wopacžny je pschiſtawf: Chrystus; pschetož cyrkej praji jenož: Jesus; načhi Serbja pač jenož w rózariach prawje spewaja. Cyriknej njejměče porjedzec̄, ale we waschej modlitwje dyrbic̄e prajic̄ kaž wona: žohnowany je płód twojego žiwota: Jezus. My nimamy žane prawo, zo Chrystus pschidzawamy. A cužy so bžiwa, hdźż tak čžinimy. Tu a tam ſyjchimy proſyč̄, zo by swjata Marija za naš proſyla „wot teje ſchtundy naſcheje ſmijerc̄e“; cyriknej pač žada: we ſchtundže, nic hakle potom, wot ſmijerc̄e, hdźż ſmy wumreli. A je dha němſke ſłowo „Stunde“ tak swjate, zo ſo njeſmē pschetožic̄? Stunde je two-rjene wot: stehēn, stund, geſtanden; potajkim poznamjenja najprjedy: Stand des Zeigers, potom hakle čžas wot jeneje liežby na čžasniku (nic zegerju) hac̄ k druhej; jara znate je hižo za to serbske ſłowo: hodžina.

3. Wérju. Chcu jenož něchtō wopacžne wuzběhnyč̄. Njejh ſo bóle serbſki rjeknje: pod Poncijom Pilatom. Spodžiwna wopacžnoſć: je: k helam dele ſtupiſ, descendit ad inferos. To je bjez rozoma pschetožene z němſkoſto: zu der Höllen (stare za: Hölle), jako by tam ſo prajilo „zu den Höllen“ a jako by wjele měſtnow ſo měnilo, mjez tym zo ſo tola jene měni, hdžež ſu sprawni staroſto zkonja na Žbožnika čakali. W starych knihach nałożowane „prědhela“ (Bornhölle) je lěpje „pschedhela“. A hdźż wopacžne: „k helam dele ſtupiſ“ ſchěć ſylbow twori, hodži ſo tež ze 6 ſylbami prajic̄: „do psched-hele ſtupiſ“. „Wot mortwych stanyl“ dosaha, njetriebajmy „horje“ stanyl, dokež nictó njemóže — dele stanyc̄. Druhe namačaj ſebi ſam, twoje ſpěwanjo z Wosadnikom pschirunajo.**

Schto k tomu rjeknječ̄? Sym ſebi wěſty, zo byſheče mje khwalili, hdź bych prajil: Woſtaric̄e pschi ſtarym hubjenym ſpewanju, pschidželajce ſebi hiſhćeče wjach njenuzných pschiſtawlow, a pschetožejc̄e ſebi cyrkwinie modlitwy, kaž přenjonomu lepſchomu z was někak pschipadnje. Taſkeje khwalby pač ja nje-rodžu, ale woſtanu pschi tym: Porjedzmy naſche modlitwy; pschetož to žada ſebi cyrkwinſka poſluſhnoſć a tež serbſka pschistojnoſć.

Hdy chceče to porjedzic̄? Njemyslu, zo dženſa abo jutſe. Ta wěc dyrbji ſo mjez ludom najprije rozyrc̄ec̄ abo znata ſežinic̄. Hewak može ſo wam ſtač̄, ſchtož něhdž młody duchowny powědaſche: Ja ſpewach: Twojego žiwota Jezus; bórzy pač mi wumjetnchu, zo Strowa sy Marija nje-ſnaju. Po rozyrc̄enju dyrbja duchowni we wſchěch woſadach na jenej nje-dželi, ſnadž ſwjatki abo pozdžiſcho, wožewic̄. Wot dženſniſchoho dnja budžem⁹ ſo modlic̄, kaž we Wosadniku ſtoji, abo wudam⁹ nowy lepſchi formular tych

* Na jenu wopacžnoſć we „Wérje“ dyrbimy tudy woſebje ſpomnieč̄, dokež je hłowna. Tam a ſem móžech ſyſhćeče: „kotryž je podjath ze ſwiatoho Duha, narodzeny wot Marije teje kniežny“. To je dogmatiſka wopacžnoſć, kotraž je pschec̄iwo wérje. Sym Boži je halo čžlowieſ podjaty psich ſtuſkowanju Duha ſwiatoho, potajkim wot ſwiatoho Duha a narodzeny z Marije kniežny (qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine.)

tjoch modlitwów. Komuż dobre a hubjene jenak so spodoba, njesmě sobu rjeżecž. Z ludžimi dobreje wole pač so hodži pschewjescž dobra wěc a to je egle dostojuće.

Abo nic? Pokazam na znaty pschikkad. Hdy by jedyn sam psched 12 lětami poczał rózarije tak spewacž, kaž nětko spewamy, bychu ludžo prajili: hde masz zwuczeniu schestu schuczeniu? A runje tak bě z hronečkom: Čeſcež budž Bohu Wotcej a t. d. Wem, zo w jenej wosadže po powuczenju pschez jenoho duchownoho we wszech domach prawje spewachu, w cyrkwi pač po starym waschnju w opač, dokelž drugi duchowny hinal postaji. Tohodla praju: zo dyrbi so porjedzenjo pschez wszech wosadnych duchownych zhromadnje a na jenej a tej samej njedželi stacž! To je moja rada! M. Hörnik.

Nowa cyrkej w Hanoverje.

Niedawno běchu so němcy katholikojo zjednoczili, zo bychu swojomu slawnomu wježdziecerji Windhorstej k jeho 80 lětnomu narodnomu dnjej hischeze došpolnje njezapłaczeniu cyrkej w Hanoverje dopłaczili. Kaž bě tehdom slyschecž, je na cyrkwi hischeze 100,000 hrinnow dolha. Połoja je so nělk zapłaciila, tak zo hischeze traſch 50,000 hr. wostanie. Z toho pač mōžech sebi myſlicž, kaž krasny twar je — hdyž su předby wschitcy němcy katholikojo nadobnje dawali, a tola dosahało njeje. Njech tutón mały wopis cyrkwie ju psched wociž wjedże a sobu dopokaza, kaž nuzna je tuta cyrkej runje w Hanoverje.

Hanover je hlowne město předadwoſhoho hanoverskoho kraleſtwa. Jeje wobydlerjo su potomnicz starých Sakſow. Kscheſčanstwo so tužy pozdžiſho zavjedže, ale czim hlbšcho so tu zakorjeni a czim rjeuſche plody pschinjese. We reformaciji pač cyž kraj wot katholiskeje wery wotpadný — a tak wosta tu jenož mało jednotliwych katholikow. Ale po časzu, w běhu poldra lětstotka, poczachu so zaſy pschisporecž a sebi tež w lěcze 1768 mały cyrkwicku natwarichu. Tuta hischeze džensniſchi džen stoji, z imenom „cyrkej swjatoho Klementa“, a so pilnje wopytowasche. Ale w njej može lědma 800 čłowjekow stacž — a Hanover sam ma 13,000 katholickich dusichow. Kaž zrudnje bě to za katholikow tutoho města, mōžech sebi myſlicž. Tež pschi wschej dobrej woli mōžeshe jenož mały džel swoju winowatoſež dopjelnicž a njedželu božu mſchu slyschecž. Dawno prćowachu so tohodla, zo bychu sebi nowy boži dom natwarili. Hijo lěta 1864, hdyž hischeze posledni hanoverski kral kniežesche, poczachu na nowy twar hromadzicž. Ale pschewulke zadžewki, kaž tež politiske pschemenjenjo (Hanoverska pschinidze mjez tym k Pruskej) skutk dolho wotstorkowachu. Hafle w lěcze 1883 nowe živjenjo wotucji, a katholikojo mōžachu sebi twarske město kūpicž. Wulke dalsche wopory pač so žadachu za cyrkej samu.

Hdyž tohodla Windhorſtowy złoty kwas so bližesche, zjednoczichu so katholikojo wszech němſkich krajow, zo bychu wiesoły swjedzeni swojego Lubowanoſho a zaſluzbnoho wjednika zdobnje czesczili. Ale nic swěte wobſedzeństwo, kaž druždže, njechachu jomu kūpicž, ně rjeuſchi njezapomnity pomnik chyčhu jomu stajicž. We hlownym měſeče jeho wotcžiny wobzamknichu tak nuznu cyrkej twariež. Zawěſcze wjetſchu radoscž, wjetſchu czescž nemožachu jomu wopokazacž. A tak mějachu bórzy telko pjeniez hromadže, zo mōžachu zapoczecž twariež — a džens stoji nětko krasny boži dom tam hotowy. Doni 20. meje poſwjeczi najdoſtojniſchi biskop dr. Sommerwerck z Hildesheimia dokonjanu cyrkej.

Cyrkej samá je wulká a krasna. Wona stoji na wjedzornym koncu města khétero wysoko a je toho dala po cyhym wulkim měscze widzeć. Jeje wěža je 83 metrow wysoko a pcheshahuje wschitke druhé cyrkwe. Na tym su někotři, kotrejž so to njełubi, swoje mjerzanje w slabych žortach wuprajili. Tak nje-dawno cžitachym we wschelakich nowinach hudařicžo: „Kak twari so cyrkej?“ Wotmokwa, kotaž bě so samo wě pchistajena, dyrbjeschke skladowanja za cyrkej smieschné cžinicž, ale schto to nam schlodži, widzimy z toho, zo móže so taika zhromadna woporniwosć jenož mjez katholikami stacž, a zo naschi pchecžiwnich ze zawišcžu na to hladaja.

Z wonka a wot nazdala je cyrkej jednora, tak zo je cuzy wobhladowar, kotrejž je wo jeje krasnosći hžo skyschał, přeni wołomík cyle zamoleny. Ale hdyz blíže pchjuńdžesč a sebi ju ze wšichč stronow wobhladasch, namakaſch w jenakoſci chłoho twara, duri, woknow a wěže, sameje třechi, wopravdze wumiejski, wóczko społojacy styl. Z hłownymi durjemi abo z portalom do cyrkwe je za stupiwschi masch krasny napohlad, zaweſcze kózdy wołomík stojo wostanjesch, zo by přeni zacziszcž sebi wobkhował. Rjane molowane wołna poświetlują cyrkej z milym swiatocznym swětkom. Wyšofi wjelb, na wóſom stołpach wotpoczowacy, krónnie ju z nutſka. Stołpy, kaž tež kromy małych wotbzelenjow abo polow cyhloho wjercha su z czerwienohoh cyhela, schtož cyhy napohlad prawje wožiwja. Podajmy so něk dale do předka a wobhladajmy sebi najważniſche węcy woſebje. Kapſhacž portalej, k ranu, stoji wulki wołtar. Tuton je nasch swiaty wótc Leo XIII. Windhorſtej k joho złotomu kwasej daril. Wołtar je twarjeny po waſchnju wołtarjow 15. lětstotka, a hodži so woczinječ a zaczinječ. Je nimale 10 metrow wysoko a woczinjeny 5 metrow schéroki — a je cyhy z dubowoho drjewa wurežany a krasnje z czemnymi barbam i wumolowanymi. Wołtarowy kamień pokazuje do kamienia rjenje wubite Žehnjo Boże, a predella, t. j. najwyhſibsi stupień pched wołtarjom, hdzejž duchowny cyku božu mſchu stoji, je wudebjena z dwemaj wobrazomaj ze staroho zakonja. Zene je woprowanjo Isaka, druhé wopora Melchisedechja, woboje je pchedznamio wopora nowoho zakonja, božej mſcie. Woſebje mjenowacž dyribi so tabernakel a městno, hdzejž so Bože Ćzelo wustaja. Wulki wysoko balbachin wupschestrjewa so nad nim, z kózdeje stronu kleczi jandžel ze swěcu w ruch. Spody balbachina znoschuje so ptak Pelikan, kotrejž swoje młode ze samsnej krewju napoja. To je znamio luboſeže a woznamjenja nam luboſez Khryſtuſa, kotrejž je tež swoju krei za nas rozlał. Niemo toho hiszczęſe su tam někotre poboczne wołtarje, mjez kotrejmiž so najbóle swjateje Marijiny wuznamjenja.

Druha woždoba cyrkwe je kletka. Je dar katholikow z města Bochum. Wona je runje kaž wołtar z dubowoho drjewa wurežana a debjena ze swięczatami swjatych sczenikow. Druhe węcy, kaž kęſheli, spowědne stoły, khory a pischčeze, ławki a durje, wſcho je z dubowoho drjewa a wſcho po jenakim waſchnju dželane.

Kajka radoſć, kajke džakprajenjo wšichč Hanoverskich katholikow tamón džení 20. meje napjelni, hdyz zwony přeni raz zazwonicu swojego biskopa witajech a wšichč do božoho domu pcheproschujich. — Něk maja tam rjany boži dom a jón tež pílnje woprytua. Za sym tam dželawý džení był, a sym so zwjesciſk na wulkej liczbje jara woſebnych a tež wšichčnych pobožnych. Zaweſcze množ z tyh 13,000 katholickich duschow, kotsiž běchu bjez tuteje cyrkwe so zhubicž mohli — su zaſy dobri katholikojo. Toho dala džak wſchém, kotsiž su za cyrkej něchtio woprowali — Boh budže jich zapłacieſer. —č.

„Biblijske stawizny.“

(Skóneženjo.)

Tohodla dyrbja sebi wschitch, tifj maja swoju wero a narodnosć zańcž a swój serbski lud lubo, pschecž a żadacž, zo bychu so nowe biblijske stawizny wschudżom spěšnje rozschérikę. To žada sebi wujitk, njewupravnje wulki wujitk, kotryž nam tuta kniha z westosežu lubi, to žada sebi džakownosć, kotryž smy jeje wudawarjej a spisaczelej dołzni. Teli smy winowaczi za samy najsnadniški dar so swojomu dobroczelej džakowacž, tak halle dyrbitm swoj džak ze słowom, wosebje pak ze skutkom wopokazacž za to, zo so nam za tak tuni pjeniez, haj skoro darmo kniha poskieza, kotraž w najdospołnischej ryczi a w krasnym wuhotowanju njezachodne poklädy węcznoho žiwjenja wobijmuje! Schio mohł tamnu wulku prócu, wutrajnu pilnosć a wschē wobcežnosće a żadžewki pschewinowacu luboscž naschoho wulkoho wotczinca sebi doſčž wažicž, tifj pschi wschēm swoim džele ani pjenieżnoho wujitka ani swētneje čeſcje njez hłada! Ani dobytk ani sława, ale jeno spomoženjo njesmierznych duſchow a wujitk serbskoho ludu stej joho zamohloj, zo by po schtyrençziletnym njewustawachym prówcowaniu a pschenapinanju swoich mocow hiszczę jemu swoje mišktrowske pjero zastajil a swoim lubym Serbam nowy a to nic najsnadniški wopomnik swojego wysołkoho ducha a swojeje njewuczerpajomneje luboscze dokonja.

Pola drugich narodow so spisowaczelej, wosebje hdyz za schulu abo za lud piſa, joho próca derje mytuje.

Hinak je pola nas Serbow. Serbski spisowaczel njemože ani na pjenieżny a na drugi časny wujitk džiwacž. Spisowanoje je pola nas potaknem jeno samy a to nic mało woporniwy skutk luboscze, kschęczańskeje smilnosće. Skawny francowksi pređar L'acordaire (Lakordér) praji, zo tón najwjetschju jałmožnu dawa, schtož druhomu kschęczańskeje wuežbu poskieza. To smemy pak wo spisaczelu serbskeje knihi powschitownie a tuteje wosebje projicž. Haj, hiszczęe wjacž! Knjez scholastikus Hórnik je nimo prócy tež wulknym pjeniez — 600 toler — na to woprował, zo mohła tuta kniha bórzy a krasne wuhotowana wuńcž!

Tola doſčž! Wemy derje, zo wjeledostojny knjez spisowaczel ženie swojeje khwalby a swojego wujitka hładał njeje a tuž smemy skónežicž, runjež bychuny hiszczęe na wosebje khwalobne samownosće „biblijskich stawiznow“ wobſchērniſko połozowacž mohli. Pschejemj jomu w mjenje cyłoho serbskoho ludu — a to budże jomu najwjetsche a joho powahí najdoſtojniſhe myto, zo by so joho kniha spěšnje rozschérika a store, haj tħacore plody njeſta. Zawęſcze budža serbscy knjeza katechetojo a wuczerjo, a tež wschitchy družy, kotrymž je bublanjo naszych lubych džecži a kschęczańske zmyšlenjo a žiwjenjo nascheje młodoſcze na staroſći, so wo to staracž, zo bychu tute knihi prawje bórzy do staroſciowych macjerowych a njewinowatych džecžowſkich rukow so doſtałe. To je nascha čestna a kschęczańska winowatoſć!

Wj pak, pschelube džecži, čeſcje a wažcje sebi tutu nowu knihu jako najdrožiſhi poſklad, jako żorlo, z kotrohož budzecze wodu węcznoho žiwjenja čerpacž. Hizo wotucza na polu a lucy, w zahrodje a w leſu nowe naſetne žiwjenjo, hizo bubnja na schtomach pupki, z kotrychž so na czoplym słoncu zelene lojena wuwitwaja, zo bychu schtom debile a ze swoim khłódkom psched wohnowej horcotu smažacoho lečza schkitale a ptaczкам njebies zeleny pschedbytk pſchihotowale. Tak njech so tež we waſchej wutrobje w přenim naſežu waſchego žiwjenja rjane pschikkadly biblijskich stawiznow kaž lisežowe hažy wob-

kruczeja, zo bydu w straſčnym lęcžu wascheje młodoscze, hdźż woheń ſurowych hręſčnych žadofsczow waschej dufchi hrozy, was kłodnje woſchewiaſe a zaſtitowale. Potom zawiſcze tež we waschej wutrobje, kaž na dobrym ſchomie, nězne kwtki kſchecžanskich poccjiwoſcزو: cđistoty, njewinoſcze, poniznoſcze, luboſcze a pobožnoſcze, zaſceje, ze swojej luboznej njebijſej wónju nana a macz a wſchę, kiž was znaja, zwiesela. A hdźż ſo potom něhdby ſkonočo waschoho žiwjenja naſhili, lęcžo pſchecžje a zhmny nažymski wětr zadunje, změjecze krasne płodny dobrych ſtukow zhromadzene, zo byſchęje je nehdby w njebijſach węžnje wuživali. Budzeczeſi wŷ, ſube ſerbske džecži, na tajſe waschnjo bibliſſke ſtaſiſný prawje pilnje cđitacž, wuſnycz a po jich rjanych wuczbach žiwe, dha budze wſcha práca, budža wſchę wopory, wudawki a staroſcze wjese tysacž krócz zarunane, kotrež je wjedloſtojný kniež ſcholaſtikus Michał Hórnik woſebje na tutu knihu nałożiſ, zo by wam njehinith pomnik swojeje njewurjekniteje luboſcze ſi wam zawoſtajil. To daj Bóh!

J. L.

Jutrowni kſchizerjo.

Wóndanjo rycząc z katholſkim hospodarjom wo kſchizerſkim jěchanju a ſpomnich na to, kaſ wužitne, haj nuzne je, zo ſo pſchi rjanym — a móžu prajicž ſlawnym — jutrownym jěchanju kſchizerow woſebje tež hospodarjo wobdzěleja. Spomnijeny hospodar mi na to wotmołwi, zo w Khróſčjanſkej woſadze ſo hospodarjo ſwérne pobožnogo waschnja džerza, a zo je ſi tomu naſtawk naſhoho wjelcjeſčenohu knieža Hórnika w Katholſkim Poſole dopomhał. Na to ſym za ſpomnijenym naſtawkom ſledziſ a jón w lětniku 1866 (cđiſto 6.) namakał. To je zawiſcze krasne ſwědčenjo za rjanu naſtawk, po kotrejž ſo hiſchęje po 25 lětach ſwēru zložuſ, a tež za tych, kotsiž po tak doſlhiem cjaſu hiſchęje na njón ſpominaja.

Tehdom kniež Hórnik wuložesche, zo je kſchizerſtwo nam wſcheje cjeſcze hódne hako něchtio zaſtarſke a hako něchtio khwalbý hódne ſamo na ſebi. Njemožu ſebi zapowěſć, na najwažniſche myſlički tamnoho naſtawka ſi nowa ſpomnicž.

Kſchizerſtwo je zaſtarſke, hižo pſched Lutherowej taſ mjenowanej reformacji we Lužiach a Czechach rozſchěrjene bylo. Zdžeržalo je ſo dotal w nemſkih woſadach: Oſtrihu, Grunawje, Könighajnje a Seitendorfje, a w naſchich ſerbskih woſadach. Sym pak tež wo jenej cjeſtej krajinje ſkyſchał, zo je tam tute waschnjo ſo zdžeržalo. W naſchich ſerbskih woſadach jěchachu hacz dotal jutrowniczku za kſchizerow Khróſčjanſcy woſadni do kſoſchtra Marijneje Hwězdy, Wotrowſch do Njebjelcziec a Njebjelcjanſch do Wotrowa, ſkonečnje Ralsicjanſch do Kulowa a Kulowſch do Ralsic. Pſched wjac̄ dyžli 100 lětami ſu tež woſadni Budyschina a Radworja jěchali. W Radworju ſu pſched někotrymi lětami kſchizerſke proceſſiony zaſy założili, a jěchaja tamni kſchizerjo do Zdžerje. Pſchichodnje abo z najmjeniſcha, hdźż budže duchownſke měto w Bacžonju woſadzene, pojehau drje Radworſch do Bacžonja a Bacžonſch do Radworja, kaž je ſo hižo wo tym jednało. — Tajſe dobre waschnjo, kotrež ſu lětſtoſki woſkruežile a taſ rjec poſwjeſcziſ, je nam wſcheje cjeſcze hódne.

Tola tež ſame na ſebi je khwalbý hódne. Kaž je widžecž, je to jutrowny proceſſion. Wſcho, ſchtož w proceſſionach, kajkež w někotrych woſadach w jutrownym cjaſu kóždu njeđelu do kempſhi woſkoči cyrkwe khodža,

namakašach, je tež pola kschijerjow widżecz: khorhowie, swjaty kschij, Bože spęczo (znamjo wot smjercze stanjenoho Zbóžnika). W Østriku jeha abo jědže tež duchowny sobu. Tež kschijerki proceßion thce cęsečjez toho, kiz je dobyczer nad smjerczu a helu; tohoda wjedże so wot cyrtwje į cyrkvi, tohoda so w nim kerlusche, litanijs, modlitw, rózarije spewaja. Bynki zwonow jich psche-wodźeja ze wshy a powitaja zaſy, hdyz so domoj wróczaja.

A ſak rjenje je, zo burja tajke proceßiony dokonjeja na konjoch, swojich „poſluſhnych pomocnikach“, kaž kniez Hórnik rjenje praji. Pschetož kón je za nas te ſkočzo, kotrež wſchudzom za nas a z nami džeka. Hdyz so z tutym ſtočeczem wobkhad woło poſow dokonja, njeje potom hakož by Boh tež joho pomocne dželo į naſhomu wujitku požohnowaſ? Tjo mložen-kojo w žehliwej pſechy spewaja „Khwalcze wshé zwérjata a ſtót Kenjeza“ a swjath Pawoł praji, zo tež njerozomna ſtwórba za wumóženjom žałoszczi. Njeje taſ, hakož by ſo ſtót, kiz čłowjekiej wſchédźne ſluži, pschi tajkim proceßionje Bohu, dobyczerzej a wumóžer jei pschedstaſaſ? Konjom samym je, wo tym wſchity kschijerjo powědacz wěđa, hakož bychu rozemili, wo ežo ſo jedna; nekotry kón, kiz je hižo wjac kroćz pódla był, spodźiwnje wožiwi a ſedźbiuje, hdyz jomu pohoncz poczyna hrivy zapletowacz, a ſak wustupujo, ſo znoſchujo kchodzi!

Runje dokołž je pola nas samych kschijerſtwo ze starzych katholickich časow ſo zdjeržalo, je wone tež wuznawano z wiazka jeneje wery a nadžije naſkich serbſkich katholickich wosadow. Na to pokažuje, zo ſo jenotliwe proceßiony wotměnjeja a ſuſodne wosady wophtuju, tam pobožni kschijerjo į nyschporu džeja a t. d.

Spodźiwnie hibanjo je kóždy raz jutrowniczu w naſkich wosadach. Cyła jutrowna radoſcz wupraji ſo w w kschijerſkim jěchanju. Hdyz sym hako mały hólęcje hiſhczę doma pschebywaſ, dha bě to kóždy raz wulſe wjeselo za wnie, hdyz možach z woſnieschkom hornijeje ſubje hladacz, hdz kschijerjo domoj ſo wróczego po zdalenym puczu pschede wſu ſo zas pokažaja. A hdyz jich wuhladach, hdyz cyłh dolhi rynk w ſkóncu ſo zybolachch a blyſtotachch porow čahnych widžach, hdyz lubozne kerlusche a radoſtne Alleluja wot nazdala ſak mile mi do wutroby rycząchu: potom bu mi woprawdze kaž jutry, czu jach předj hacz rozemjach radoſtne ſłowa: Khrystus je wot smjercze stanjal, my ſmy wumóženi, my ſmy něk joho bratſja, džecži Bože! Haj, zaměrno, jutry bychu kłowny džel swojeje radoſeje zhubit, hdz by kschijerſtwo zaſchlo. Tola ně, wone njezańdze. Naſchi hospodarjo ſami spóznanawaju, kaſtu wajnoſc̄ jich kschijerſke wobkhadž maya.

Pódla druhich dobrych waschniow je runje kschijerſke jěchanjo něſhco, pschede ežož ſu katholick Szerbia tež w daliwim ſwēczej znaczi. Swědkojo toho ſu množy czubnich, kotsiž z blizka a daloka jutrowniczu na kschijerje hladacz pschijedu. Njech tucži widža nic jeno wasche rjane konje a pychu kschijerſkeje pschijrawy, ně, njech widža tež waschu pobožnoſcz a pokornoſcz, waschu ſiwi wěru do horjestanjenoho Zbóžnika a waschu nadžiju na wſchitke čaſne a weczne dary, kotrež ſu nam w horjestaczu ſlubjene. Njech pschede wſhem wasche kerluschowanjo wo tym swědczji.

Tohoda změje ſo woſebje na to džiwacz, zo nic jeno němi jěcharjo, kotsiž chcedža jeno ſami ſo a swoje konje poſazowacz, ežaḥ pjetnia, ale zo woprawdze pobožni ſpewarjo a modlerjo ſo na pobožnym jězdnym wobkhadže wobdželeja.

Też je wutrobnę pschecžo kóždoho, kij swoje lubuje, a moja nutrna próstwa, zo po móznoſći hōspodarjo abo burja sami sobu jěchaja, zo by we wutradnym processionie dobry rjad knježiš a kóždy, tež najmiejenshi pohórski so wotwobrocíš. Hdyž jeno młodži, njenawědziczi kschijerjo jěchaja, dha móže so něſhtožkuli stacj, schtož swiatomu wotpohladej dobreje węcji pschimieriene njeje.

Z jenym słowom: Kħwalbu z mortwych stanjenego hōbżnika kschijerjo ze swoim jěchanjom wopowěduja — z toho samo wot so sczehuie, schto do tajkoho processiona słuscha, a schto ma so z njoho wotstronicz.

Pschispolomicz hishcze chcu, zo drieje je hōrječka spomnienju nastawki knjeza Hōrnika hishcze w dobrym wopomnječu; něſhto pak so njeje sczehowało: hishcze njepraja ludzo kschijerjo „jěchaja“, ale wschudże hishcze „rajtua“ (abo hishcze hōrje „rajtweja“). Njeby dha so runje tak derje „jěchacž“ prajicž mohlo taž rajtowacž?

Stónečnje proſchu wo rozprawy wo kschijerſkim jěchanju ze wſchēch naſich wosadów za pschichodne c̄jisko Kāth. Bosola. Red.

Z Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Z wilejskiej radoscžu móžemy tuđy swoim c̄jitarjam wozjewicž, zo je so khoroscž wſkokoſtojnnoho knjeza ſcholaſtiſka Hōrnika zaś z najwjetſchoho džela pschewinyla. Na fedžbu bracž so wosebje w nětežiſkim ujeluboznym poczaſu hishcze dyrbi. Hijo je wjeleczesčem ſpisowacžer tež Bosol zaś z nastawkom zwjeselit. Cžinimy swoich c̄jitarjow na tutón nastawki wosebje fedžbnych. Wažna węc, wo kotrejž jedna, by jomu přenje městno w Bosole žadała, tola słuschesche te džensa wopomnječu njezapomnitoho Windthorſta. Njech so knjeza Hōnikowy nastawki pilne c̄jita a derje rozpomni!

— Na tutomnym katholſkim wuczerſkim seminaru běchu minjeny tydženj pruhowanja pječzi kandidatow wuczerſtwia, a ſu je wſchitej pječzo wobſtali. Běchu to k. Jakub Klimank rodž. z Kulowa, Arthur Steglich z Drježdjan, Józef Rückert z Budyschina, Michał Wjerab z Zahowa a Karl Löbel z Drježdjan. Mjez nimi ſtaſ dwaj Serbaj: Klimank a Wjerab. Kaz so nětko wěſte zda, pschiindže k. Klimank za wuczerja do Króscžic a k. Wjerab do Zdžeri. Dotalny wuczer w Zdžeri, k. Vjedrich, pschesyldi ſo do Schunowa, hdzej je wuczerſke město dlějſhi čas njeſwosadžene bycž dyrbjało. Z němſkich kandidatow pschiindže nojſkerje k. Steglich do Miſchna, k. Rückert do Schönsfelda pola Oſtriza a k. Löbel do Ćwikawy. Pschi niedostatku wuczerjom njebudža ſo tež lětſa zaſ wſchē wuprzednjene města wobſadžicž móć. Tak na pschiklad w tachantskej ſchuli w Budyschinje město prózdne wostanje, dokoł dyrbi wuczerka knježna Helena Kočec khoroscze dla swoje zaſtojnſtwo zložicž. Za někotre lěta wſchak móže ſo nuzh zaſ trochu wotpomhačž, hdyž ſo wot jutrow zaſjadowanjo katholſkoho seminaru tak rožičeri, zo budža tež na katholſkim seminaru ſo wuczomych wot nětko kóžde lěto pschijimacz móć. Wuczerjo pak budža pschec trěbni, dokoł dyrbja ſo pschi rozmnioženju ſchulſkeje młodoseje tam a ſem pschec zaſ nowe wuczerſke města zaſožecž. — Žitawska katholſka ſchula je na měſčjanſku (ſrednju ludowu ſchulu) powyſchena a změje k. wuczer ſenrže w njej wjedniſtwo.

Z Iaſenicy. Njebedželu 8. měrcia wotbu ſo měſacžna zhromadžzina tudomneje katholſkeje bjeſady. Pschedsyda ſ. Just zhromadžznu wotwirinschi a měſacžnu rozprawu podawſchi ſpomni na naſch nawdawki, twar nowoho jewiſhceža,

kotrej budže trasči tola wjac płacjicž, hacž so předy zdasche. Potom pshedstaji zhromadžizne dweju hoscjow, k. Grusemana a Rjelku z Budyschino. Preňi pshednostk mjeſeſhe k. kapłan Nowak z Chróſcic wo dženſiſchej njedželi „Lütare“ t. j. „Wjesel ſo!“ Kenjeſ rycznik mjeſeſhe, zo so po prawym doſči zrozemicž njemóže, zo móhli so wjeselicž w tak kſutnym, zrudnym času, w ſwjothym poſče. Tola ſwjata katolicka cyrkej je to tak zarjadowała, zo momy so wjeselicž na pſichod na ſwj. jutrowniczku. Tež mamy so wjeselicž na nalečjo, hdžej so zaſy chyla ſtwórba wožinwa. Dale powědaſhe, kaf ſu bamžojo ze zaſtarliſkých časow, na dženſiſchej njedželi, w rjanym wobkhadze po mjeſeſe Romje w ruch złotu róžu djeržich czahali, něk paſ ſo to we vatiſtanie nutſka stanje; ta złota róža paſ ſo potom najbóle tej abo druhei mandželskej katolickich mócnarjow dari. — Ma to mjeſeſhe k. Gruseman pshednostk pſeczivo ſocialnym demokratam a wo mócnym ſredku pſeczivo nim: wo katolickim piſmowſtwie. Ma ſchpatne, bjezbózne ſpihy naſchoho časa poſazawſchi napominacze, zo dyrbjal kózdy katolicki hoscjencar tež katolicki časopis mécz; ſchtož tajkoho nima, pola toho njedýrbiſl po prawym ani karaneſk pima piež. Pſchedyda wupraji jomu wutrobný džak. Dale ſo wuežini, zo ma założení ſki ſwjeđenj ſo druhu njedželu po jutrah, 12. hapryla, woſbycz; pſichodnu njedželu ſeňdze ſo tohodla wubjerk. Tež w tutej zhromadžizne ſo zas liežba nowych ſobuſtaſow do naſcheje poſrjebneje poſklađniczych zapisa. Pſichodna zhromadžizna budže mlođe jutry.

M—k.

Z Gólna nad Rheiñom móžemy někto z wěſtoſeſu wožjewicž, zo ſu tam naſchi kandidatowje duchownſta, kotrejmiž běhu ſo hždo 14. decembra minjenenoſho lét „nižſe ſwječiſzny“ wudželite, někto ſobotu 14. měrca tež preňu „wyschſchu“ abo ſubdiakonatu ſwječiſzu dôſtali. — Poruczamym nowo-ſwječených ſubdiakonow Waschim zaſtupnym modlitwam. Šwječiſznow je wſcho hromadže 7; 4 nižſe (oftiara, lektorat, exorcista, akolyta) a 3 wychſche (ſubdiakonat, diaconat a preſbyterat abo měſchiſka ſwječiſzna). — Hdž ſo wſchedne wo duchownej ſwječiſzne ryczi, zrozemi ſo pſecen poſlednja abo měſchiſta. — Minoristowje (taž ſo cji mjenuju, kofizž maja jenož nižſe ſwječiſzny) maja wſchelake nižſe cyrkwiſke služby zaſtarac. Subdiakon móže hždo „ſiecznoho duchownoſho“ píchi „wulfej Božej mſchi“ či mjeſeſ. Diacon móže hždo druhoho duchownoſho zaſtupowac a (z biftopſkej dovolinioſeſu) ſwječenje ſieczicž a woprawječ. Z měſchiſkej ſwječiſzni ſtoučenje doſtanje ſo duchowna počinobce z wumzazom wudželenja ſwj. ſirmowanja a měſchiſke ſwječiſzny, ſchtož je jeno biftopej dovolene.

3 chloho ſvěta.

Awſtrija. Raž „Hlas Národa“ piſa, ſlyſhi ſo, zo čhe kejžor Franc Žózef na džen 18. meje do Prahi pſchijecž a krajnu jubilejſku wuſtajencu wopytacž. — Wſhukte poneſeſe z Prahi ſu wo tym pſchejene, zo budže tuta wuſtajenca po doſhich a wulkotnych pſchihotach, kotrej ſu ſo měſach doſho čzinile, jara wuberna.

— „Čehej“ w Prahy ſo z Roma piſa: Dženſa bě dr. Rieger (ſlawny wjedník Staročechow, kij w tu kſwilu w Romje pſchebýwa) ze ſwojej mandželskej pſchitomny pſchi Božej mſchi, kotrūž bamž w Batikanje ſwječeske. Wobaj doſtoſtaj z ruki Joho Švjatoſeſe ſvjate woprawjenio a po Božej mſchi mjeſchtaj privatnu audiencu. Švjaty wótc jeju jara miłosćziwje pſchija, hnydom ze ſpozatka praji drej. Rieger, zo je wo nim hždo wiele kſwalsky ſlyſhaſl a wě, kaf wiele dobroho je ze ſwojim ſtukowanjom Čecham dobył. Audiencia trajeſe po k hodyziny. Potom ſo dr. Rieger poda k kardinale Rampolli,

statnomu sekretarzej, kotryž joho z njewskichnej psieczelnisoczu powita. Z cyła wopozuje so zaſlužbnomu wjedniowej Čechow w Romje woſebita ſedźnoſć, najbole wot najwyschich woſobow. Katholske nowiny „Moniteur de Rome“ pschinjeſchu wo Kiegeru woſebith jara pschipóznaſach naſtaſk. — Wórzy po swoim pschijedźe do Roma wophta dr. Kieger tež čeſki kollegium.

Za Khróſčianskih kſhižerjow: Dokelž ſo nětk pola naſ po nowych knižki „Pobožnym Woſadniku“ kérliſche ſpewaju, ſu ſo nowe jutrowne knižki po ſpominjenym teſcze wočiſhčoſte. Schtož paſ hloſy naſtupa, budže hſchče ſo po ſtarych hloſach ſpewac̄, dokelž porjedzene hſchče tſchitc derje njeznaja. Kérliſch „Braduj ſo njebes ſralowna“ paſ budžem ſo nowym hloſu ſpewac̄, dokelž drje budže tón kóždomu znath, a ſo tež lóž ſpewa. Felizo na kérchowje kérliſch „Braduj ſo“ njeſoſaha, ſpewa ſo potom dale „Džens boži ſyn ſo zraduje“, tiž ma tež tónsam hloſ. Knížki ſu pola podpiſanohо doſtač. Michał Wawriš, kantor jutrownych kſhižerjow w Khróſčicach.

Naležnosće našoho towařſtwia.

Sobuſtawy na leto 1891: kk. 250. Marija Žurova z Njebjelđic, 251. Jakub Hicka z Kulowa, 252. Miklaws Holka z kloſtra Marijneje Hwězdy, 253. Hana Krawec z Koſlowa, 254. Ernst Bermich z Haslowa, 255. Jakub Delenk z Budyšina.

Sobuſtawy na leto 1890: kk. 641. Michał Kokla z Kupjeli pola Smječkec, 642. Hana Krawec z Koſlowa, 643. Jakub Pječka z Banec.

Na leto 1889 doplaći: k. 670. Michał Kokla z Kupjeli pola Smječkec.
Dobrowolny dar za towařſtvo: M. H. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,830 mk. — p.

K čeſci Božej a k ſpomoženju duſow ſu dale woprowali: k čeſci Jězusoweje Wutroby 1 mk., z Jaseńcy 2 mk. — Hromadže: 105,833 mk. — p.

Na nowe pišeče do Baćoſkeje cyrkwi: Dotal hromadže: 5867 mk. — p. — Dale je woprowal: r. 1 mk. — Hromadže: 5868 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,832 mk. — p. — Dale je ſo woprowalo: z Jaseńcy 1 mk.
Hromadže: 10,833 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: M. K. za nawěſtk 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: katholske towařſtvo mužskich w Šerachowje 30 mk., Kath. Kirchenblatt w Drježdananach nahromadził 61 mk. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrli ſu: Hajža Čzornakowa z Njebjelčanskoſtoho Bandmlyna, Antoni Felix Forch z Khróſčic, Tercijska Grundbach z Georgenthala a Francisika Disner z Wiesenthala.

Michał Kokla w Kupjeli pola Smječkec

porucja ſwoje derje ſtuſkowace kupyjele z wobydlenjom. Tež nětko hižo ſo kupyac̄ hodži. — Dale porucja wſhē zahrodniske ſymjenja, ſadove ſchtomiki, wiňowe pjeňki, woždobne kerčki, kaž wſhē zahrodniske twory najtuiuſčo.

Wučomny hólc ſo pschiwozmyje.

Serbska hóſca, kotraž čce ſhiciž wuknyc̄, móže w Budžinje pola ſerbſke ſchwalcze k jutram do wuczby zaſtupic̄. Hdže? je w redakcji „Katholſkoſtoho Poſoła“ zboric̄.

Čzilic̄ ſmoljerje kuihičiſkejeſte ſe w macjic̄nym domje w Budžinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Endowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 7.

4. hapryla 1891.

Lětnik 29.

Ludwik Windthorst.

Wscheloko sym sebi pschekladował, kajke napismo bych tomule nastawczej
dal. Žiwenjopis to bycž njemóje, pschetož schtó chęć za krótki čas dweju
hodžinow tak dolše žiwenjo tak wulkoho muža wopisacž? „Dopomjenení“ to
też njesu, wo tym so bórzy pschewědczíš. „Wysle“ drje su, ale tež z tym
njeby to woznamjenjene bylo, schtož chęc prajicž. Tuž wostanymy pschi jednorym,
ale wjele, haj wšcho wobsahowachym mjenje „Ludwik Windthorst“.

Ludwik Windthorst bě jedny z najwubjernischich, snadž najwubjernischí
statník naschoho lětstoča, ale wón bě statník w dospolnie hinaščim zmujsiu dyžli
druži su. Windthorst bě rhyž kscheczanski a katholicki statník a politik a k tomu
bě kaž stworjeny. Joho rozom bě wótry a jasny. Hijo jako student so mjeze
wchémě wuznamjenjescze a bě jeniczki, kij z prěnej cenzuru z gymnasia wotenidže.
Ale nic jeno, zo by w schulach wědomoſtne derje zdželanh był, Windthorst bě
woſebje praktiſki muž, kotrež swoju wědomoſcž w žiwenju z najwjetſchej wustoſi-
noſcž nałožecž wjedzecze. Bě k wotmołwienju a k radze pschecych pschihoto-
wanh a stajnje hotowy. Tak bě skoro njemóžno, joho zarhcjecž abo do wuzko-
ſcžow zahnač. Bismarck chęcſce ze swojim septenatom t. r. z thym, zo sebi
za wjetſche wójsko pjeneyz na sydom lét wot sejma žadasce, Windthorstei
žaſtſtu wobčežnoſcž pschihotowacž a centrum rozrazycž. Proſchesce mjenujen
bamža, zo by Windthorstej a joho stronje porucžil, zo bychu za septenat wot-
hloſowali; bamž, runje tak rozhlaſny kaž Windthorst, da drje centrej tutu
dobru radu, ale wo poruczenju ani rycze bycž njemože. Pschetož bamžowſta
njezmylnoſcž njepončahuje so na cyše swětne wěcy, kaž wojerſtwo a wójnu.
Wězo bě to Windthorstej, wězo bě to katholikam znate, ale njedžiwajo na to
bě tola jara czechko tež w tutej wěcy pschecžiwo bamžowomu ménjenju a joho
radze wступicž. Ale Windthorst wědžecze Bismarck tež z tuthych paſli czechnycž,
rozeznawajo mjez bamžowej radu a mjez bamžowym poruczenjom. Centrum

wosta njezranjene a cyłe a Windthorst wunidže jako njepschewinjomny dobyczer z tuteje horceje bitwy. Toho wótry rozmom a rozsud pokazaschtej jomu tež tam hisczeze durje wotewrjene, hdżez mnogo druzh hido żonoho wuczelka wjacj nje-widżac, u. Toho rycz, kotaż mjeſeſe pſched tehdomniſchimi wólbami w Koelnie, je woprawdžity ſutk: w njej ſo Windthorſtowa njewſchedna wurjadna wob-darjenosć najjaſniſcho pokazuje.

Windthorst ryczeſe husto, wjele a derje, ſchtož zatwſeſe wo tym ſwedeſi, zo z bohatych fužołom czerpaſche, pſchetoz wjele a husto ryczeſz a pſchi tym dawno znate wſchedne myſle njewuprajeſz može jeno tón, ſchtož ma nic jeno wótry, ale tež wobſcherny rozmom, kotaž zdaſene, nowe a njeſlyſchane węch bórzy zapſhijecz ně. Tak njebych nědžał, kota naſeňoſeſz je jomu cuza woftala: won je ryczał wo znutkownych a zwonkownych, wo ſocialnych, džikaczeſkiſkiſ, ſchulſkiſ, cyrkwiſkiſ, wojeſkiſ, kolonialnych, pſchekupſkiſ a ſchtož wě wo fotrych naſeňoſeſzach. A tola bě, kaž je nechtó derje naſpomniſ, a tola bě Windthorst hisczeze džesacj krócz wjac ryczeſz moħł, hacž je ryczał. Won je ryczał k wuczenym a njewuczenym a wſchitcy ſu jomu rožmieri a rady na joho poſluchali. Won bě rodzeny rycznik za ſejm a za lud. Tohodla je joho mieno mjez ludom runje tak znate a ſlawne kaž mjez zdželanymi. Ze ſwoim wobſchernym rozmom wědžesche Windthorst wo wſhem a ze ſwoim wótrym rozmom wſchém naſmuđiſche ſłowo prajecz, tak zo na joho radu wſchitcy poſluchachu.

Pſchi tym podpjerowasche joho wubjerny poſmatk. Nikomu njeje znate, zo by Windthorſt ſebi hdž njeſwerny był, pſchecžin o ſwoim ſamsnym naſladam ſchto prajſi. Toho ſwérny poſmatk ſakitaſche joho pſched podobnymi zmyſlami. A tola bě poſlednie lěta moħł ryc dospołnje woſlepil, tak zo ſam ničo cžitacj njemóžesche, ale dyrbjesche ſebi w ſejmje wſcho ſpomjatkowacj, ſchtož běchu druzh pſched nim ryczel, zo by jim wotmołwicž moħł. Hewaf pač dyrbjesche ſebi cžitacj dacž.

Hisczeze jenu ſamownoſeſz dyrbimy mjenowacj, kotaž joho rycze ſak za-jimawe cžini, to je joho žortniwoſeſz. Mnohe ſejmowe rycze ſu tak ſucho-parne, haj wotſudle, zo nichtó ani rady na nje njepoſlucha. Ale hdž Windthorſt ryczeſe, běchu wſchitcy wotpoſlanch naſajteſdžblivischi, dokońc nic jeno jaſnje a raznje, ale tež žortniwje a zajimawje ryczeſe.

A wſchém tute wubjernie ſamownoſeſz ſwojoho ducha je Windthorst na jwysch-ſchiſi zaměram poſwiecziſ, zo by zakitorał wěrnoſeſz, prawo a ſwobodu. A k tomu bě jomu wjacj hacž doſež ſkladnoſeſe date, pſchetoz Bruska, haj cyłe nowe němſke ſejoſt wo wuſtupowasche jako njepſcheczel wěrnoſeſe, prawa a ſwobody katoliskeje cyrkwe. A tak ſo ſta, zo bu Windthorst najprem, nje-ſtróžith a dobyczeſki zakitoraw ſatholſeje cyrkwe w Němſcej. A won je pſchi tym tajku rozhlađnoſeſz, ale tež tajku kruſoſeſz a wutrajnnoſeſz wole a tajku ſeje ſpnoſeſz wropočzał, zo ſebi tež w tym naſtupanju ſwojoho runja pyta. Won wědžesche ſebi krawy cžas woczałacz a da ſebi wſcho, ſame naſhorsche poroſi, zo je njepſcheczel wótcžiny, haj ſnadž pſcheradnik, lubicž, radſcho, hacž zo by ſo ſwojich zaměrow wotřeſt, abo prawa a ſwobodu ſatholſeje cyrkwe zaſwdał.

Won wojowasche za ideju, t. r. za węc, kiz wſchém wſchedne, zachodne węch pſchesahuje, za węc, kotaž je węczna, njebjeska, njejhinita. Ideja ſo z kijemi zabić njehodži. Tohodla dyrbjesche tež Windthorſt, kiz za ideju wojowasche, ſkoncžnje pſchi wſchém wobeježnoſeſzach dobycž. Wo tym bě won kruſe pſche-ſwedeſenj a w tutym pſcheſwědczenju mjeſeſe won móć, kotaž bě njepſche-

winjomna. Zoho njeſcheczelajo mějachu mōc, kiz jiu pſchez prawo dže, ale hiſcheze ſylniſcha hac̄ ſuta mōc pſchez prawo je mōc prawa ſamoho, a z tutej mocu prawa wojowaſche a doby Windthorſt. Węzo je joho Bóh pſchi tutym wojowanju za wěrnoſć, prawo a ſwobodu swojeſe cyrkwię mōcne podpjerowaſ a jomu ſkóncznię tež krasny džen dobycza doczakac̄ dał, ale Windthorſtowa wulka zaſlužba je a woſtanje, zo je wón za tute najdrožſhe kubla człowięſkoſtoſ ſplaha wojujo ſwérne z hnadu Bożej ſobu ſkutkowaſ a tutomu zamerej ſwoje wulke duchowne dary poſtwieciſ.

A hiſcheze wjachy! Tež joho powaha, joho charakter wosta ſwérny, czysty, njezranjeny. Wón bě khudý a wumrje khudý, runjež bě ſo wobohaczič moſt. Wón bě ponizný a wosta ponizný, runjež joho ſlawa hac̄ k jaſnym hwězdam ſahasche. Wón bě syn pobožneju starscheju a wosta pobožny a mějſche za cjeſez, z róžowcom w ruch z procesionom hic̄. Wón bě z ludu wuſchoł a wosta ludej ſwérny pſcheczel a lubowasche wſchęch z jenajſtej luboſczu, tež najnižſhoſho dželaczerja. Tohodla lubowachu joho a żarowachu wo njoho wſchitcy, ſami czi, kiz ſnadž běchu pſchecziwo joho politifkomu pſcheswědečenju. A wo joho ſmijerci ſměny praſiež: to bě ſmijercz sprawnoho. Tež druzy wulcy mužojo, tež druzy wulcy ſtatniczy ſu wumrjeli, ale ſedny hdj je cykly kraj, haj cykly ſwět wo jenoho tak powschitownje žarowaſ a kaž wo Windthorſta. Zoho wopomnječo je njeſmijertne, dokelž ſtawiſny budža wo nim ryčez hac̄ do konca časow, joho wopomnječo paſ je woſebje nam katholikam ſwiate, dokelž je naſche najdrožſhe, najſwječiſche kubla zaſtitowaſ.

„Vjeŕmy ſwoi rozm hromadu a zložujmy wſchitko k měrej.“ To běchu nimale joho poſlednie ſłowa, te zapisaſimy ſebi jako drogu dopomnjeníku na wulkoſho Windthorſta hľuboko do pomjatka, zo bychmy tež my w Serbach ſo pſchi wſchęch ſwojich naſežnoſczach pſchecz po ſtrówym rozmie měli a wſchitko k měrej a poſkojej zložowaſi.

J. L.

Slowęſko k jutram!

Zaſy maný radostny a hordozny čas jutrow. Jutry ſu w mnogich naſtupanjach wažne. Tudy paſ ſieham na wſchelake wjesela ſpominac̄, kotrež nam wone poſticeje, ale na jene podeſidzenjo, kotrež njeje tak wokſchewjace, tola paſ wulcy wažne. Jutry woſebje tym wjèle praſa, kotsi hiſcheze wo cyrkwi a jeje ſwiatoteſzach a ſwiedzenjach njewedža — džecžom. Žim ſu jutry to, ſchtož je „ſantag“ czeleďi. Schęſciletné holbiki pſchihabdeja do ſchule — z pułotatej wutrobiečku — ſchyrnaczeſetne holbje czahnu ze ſchule z juſtatej wutrobu. Tele pſchecžahowanjo je węzo wažniſche džigli tamne, kotrež ſo ſantag ſtawa; pſchetož za džekawý lud by ſlepje bylo, zo ſo njeby pſchecžahowaſ, za džecži paſ ſo njehodži, zo bychu do ſchule nje-pſchecžahnyle.

Hdjž takle druhdy k ludžom — k znathym abo njeznathym — pſchińdu, ſlyſchu husto, kaſ macz, kotaž ſwoje džecžiſka změrowac̄ njemóžeshe, jiu hrož: „Czatoj, hólce, pſchińdu jenož do ſchule, tam hijo na wulkiſch změrom ſedzecž!“ — abo podomnje. Schula je potajſim ſłowo, kotrež dyrbí džecžo do ſtracha zahnač. Schto ſebi netk wbohi mały holbik myſli wo ſchuli? To je węzo někotry nan a někotra macz nazhonila, hdjž jutry pſchińdžechu, zo be čas do ſchule. Kož ſo poſweda, ſu dyrbjeli ſtarſhi nježele dolho džecžo do ſchule wodžic̄ — haj z prutom honic̄ — ſamo noſyč. Tu ſu měli za-

skuzene khostanjo. Hdyž bychu džeczom radščo škótku hubu nacžinili, zo budža we schuli poprjancz a mjeđowce caſty do huby lětac̄, njebychu tajkeje hary měli.

Z wjetſcha ſpomina ſo poſledni tydžen, hdyž ſo nowy ſchulec̄ ſtajecz pocžina, na titku. Tola by tež to njetrjebamſche bučo, hdyž by ſo ſchula tajka wopisala, kaſkaz je. Tam je mjeniujec̄ wjele pěkných džeczí w hromadže, zo bychu wſchelake rjane wěch a — mojedla baſniczki — nauwſke, na kotrež džeczí pſchec̄ radu poſluchaja. To budže jim ſterje wjefelo do ſchule hic̄, hac̄ hdyž ſo jim tajke wěch hroža. Njemóžu ſo džiwacz̄, zo ſo nabojane džeczo, hdyž do ſchule pſchiňdže, ſtrachocžinje rozhlaďuje, hdyž tola tón wulki ſij abo prut ſedži. Dokelž pak ſo nihdže na njón dohlaďac̄ njemóže, ſedži kaž myſchka, a je vołne ſtracha, zo mohl ſo nehdže někaſki kaſheczik wotewric̄ a tón „lubjeny“ wuſkocžic̄. Je to džiw, zo ſebi džeczo pod tajkimi wobſtejnoscžemi njezwerti ničo prajic̄, ani na praschenja wucžerja? To njemóže hinak byc̄. . .

A něk, ſchto a ſchtó hakle wucžer je? Kaf ſo tónle ſtrachny muž doma wopisuje, njetrjebam tudy povědač̄. Husto doſež ſnadž džeczí ſpóznaja, zo tola wſcho wěrno byc̄ njemóže, ſchtož mac̄ wo ſchuli pověda. Dokelž je džeczo, mały ſynk abo mała džowcžic̄ka, ſwojoho pſchichodnoho wucžerja tu abo tam widžalo, hoj tež z nim porhčec̄ mohl, ſo jomu njezdaſche, zo by to dyrbjaſt tajki kruth pôlcaj byc̄, hdyž tola tač rjenje ryc̄ti. Tola njemóže ſwojому pſcheswědženju wiacy wěric̄, džiži ſtarſchimaj; tuž ma mac̄ tola prawje. Budža pak tež ſtarſchi tele kde pſched Bohom zamołwic̄ wědžec̄?

Schto dyrbji wucžer z drobnuſchlam ſapocžec̄, kotrež ze ſtrachom pſched ſchulſkim ſcherjenjom k njomu pſchiňdu? To wězo wſchelatich ſtarſchich wjele njejima, hac̄ džeczo ſchto praji abo nic, hac̄ wone wotmołwja abo mjeſeči, hac̄ ſo zwěri tež někto wopraſhceč abo hac̄ z hróžbu tſhevota. Wſchaf je wěc wucžerja, kaf ſo z nimi zpóznaje. „Njech ſo ſtara!“ rěka. Drugi, kiž ma wjele rozoma a kufcžik ſobuželnoſče, ſnadž pſchiftaji: „Fa njechal wucžer byc̄!“ Poředko ſo nechtó na ſchodus dopomni, kofraž z hluvymi ryc̄emi za džeczí naſtaſa. Nažonjenjo tola na doſež wucži, zo tajſe ſploſchane džeczí prěnje njeſhydaja. Hdyž wone do ſchule pſchiňdu, njech tola druhdy ſlowežko ſobu praja, vyrije dyrbjaſte mjeſečec̄. Vörž ſpóznaja, hdy ma změrom byc̄. Tuž bych čjeſečnym ſtarſchim, kofiaž moja kurjatka do ſchule poſlacz̄, radži, zo njebychu ſchuln jako jaſtwo wopisali, ale luboſeč k jich wažnomu pſchečechnjenju do małych wutrobów zapoložili. Z toho změjemy ſami a naſche džeczí ſobu tež jutrowne zbožo.

—2—

Z Lujzich a Šakskeje.

Z Budyschina. Wysokodostojny kniež ſcholaſtikus Michał Hórnik je z poſledním měrem swojemu ſtočnemu zátočeniu jako farar zlodič, zo by ſo někto cyle nowomu powołanju jako kapitular ſcholaſtikus poſwiecžil. Žutrowniczku ſwjeczeſte w ſarskej cyrkwi pſchi aſſiſtenč redaktora R. Poſoła wulku Božu mſchu, jutry póndželu pak mjeſečne předowanjo a praji ſwojej dotalnej lubej woſadže božemje. Sam hluvoto hnuth wopominatče hluvnitsche podenídženja w ſwojim wjac hac̄ dwachcžilétnym paſtýrſtwje tuteje woſady a napjelni z tym woſadnych z wulkej wjeſeoſežu, dokelž po dohlim pſchetorhnenju zas jónu wjeſelubowanoho a wjelečeſezenoſeho duchownoſeho wiednička ſlyſhachu, runje tak pak tež z hluvotę zrudobu, dokelž dyrbja ſo někto wot njoho dželic̄. — Na zajtra jutry wutoru podaču ſo nahladni zaſtupjerjo Budyskeje woſady,

wjedženi wot nowoho fararja Skale, kij je džesacž lět na joho stronje a pod joho nawjedowanjom we wosadže skutkował, ke kniezej scholastikej, zo bychmu jomu džak wosady, za tak došholétnie luboſežiwe a swérne skutkowanjo nutrny džak wuprajili. W swojej ryczi spomni t. Skala mjez drugim: Budyska wosada zmjeje to psched za wulke zbožo, zo je kniež Hórník, runje tak jako wucženc ſlawny kaž jako měščnik swérny, telko lět jeje paſtýr byl. Pschedtož wjele-česčený kniež njeje swoje ſpomožne skutkowanjo wobmjezował na tule wosadu ſauu, ně wſchitcy Serbia česčę joho jako swojoho wjednika. Tohodla je ſebi wosada pſchała, zo by z widžomnej wopomnjenku joho wopomnječo psched wočomaj zdžeržala a je dwě krásnej khorhovi, kotrejž hžo jutrownicžku cyrkci debiſtej, wobſtaracz dała*. Tutej khorhovi budžetej nam ze ſtajnu na-pominanjom: Sežehujmy swojoho wjednika a dopjeliny wſchē joho dobre na-pominanja a wucžby! Tola za hiſcheze rjeñſhim a bōle trajacym pomnikom je wosada žadała, za pomnikom, kij by mjeno wjele-česčenohu knieža Hórnika na lětſtoki žive a česčomne zavěſčil. Tohodla je ſo ſkladovanjo darow na fundaciju wobzamkylo, kotrejž zmjeje mjeno Scholastika Hórnika ſu-nadacija a z kotrejž wunoſchka ma ſo jedyn hólczeć w tudomnym katholickim aſyli zdžeržecž. Z tutym ſkladom je ſo pſchez 2000 markow nahromadžilo; tola dokelž je runje w tu khrvili za wjetſche wuložki mjenje pſchibódný čas, wucžinja ſebi wosada, zo chce tež dale za ſpomožny zamysł hromadžicž**, a trébný kapital (5000 mk.) dowupjelnicž. — Z tutej powěſcju pſchekhwataný ſo kniež scholastiku ſa tajke dopokazy luboſeže a džakownoſeže wutrobnje džako-waſhe a wuprají, zo ſo z tutym zamysłom wosady joho wotpohlađanjo cyle ſelkuje. Hdyž tež z wosadu na teſame waſchnjo kaž hacž dotal dale zjednočený njewoſtanje, dha tola njezabudźe wſcheze luboſeže a ſwery wosadnych, mjez kotrejž džen budže tež dale žiwý, da-li Bóh. — Tež druhé dopokazy luboſeže doſtaču ſo kniežej scholastikej wot wosadnych: zjawný dopokaz za to, kaž je ſebi wjele-česčený kniež we wſchitkých lětach jako farar a předy hžo jako druhí a pření kaplan wſchē wutroby dobył. — Bóh spožiž naſhomu Hórnikej zas do-ſpolnu ſtrwotu, zo mož mnohe nadawki, kotrejž je ſebi poſtajil, hiſcheze do-pjelnicž: t. česčę Božej a t. ſpomoženju Serbow!

— Sředu po jutrach 1. řapryla mějſche kaž dotal kóžde lěto Maćica Serbska hlownu zhrromadžizmu. Z hlowneje rozprawy pismawjedžerja fararja Skale ſo zhoni, zo je Maćica Serbska nětko 44. lěto swojoho wobſtarca dotonila. Rozprawa pſchede wſchém na wulke zaſlužby pſchedykné knieža scholastika Hórnika wo Maćicu Serbsku ſpominaſche, a wuprají radoſež nad tym, zo je wjele-česčený kniež wot duchowneje wýſchnoſeže w héchu dokonjanohu lěta wuznamjeneny a powyſhenny byl, nětko pak po čejdej khoroseži z Božej pomocu nam dale zdžeržany. „Rozprawa wupraja wutrobné pſcheczo, zo by ſtrwota knieža pſchedykné ſo džen a bōle porjedžala, a mjeno Hórnikowe, w ſlowjanskim ſwěcze z wulkej česčę znate, hiſcheze doſte lěta na wjetſhku naſheje Maćicy ſo blyſčejílo.“ Wudało je towarzſto protky Pschedženak, powědańczo „Bitwa pola Budyschina“ a 1 zechiwk Časopisa (81. číſlo). Na hlownu rozprawu ſežehowatku druhéjenotliwych zaſtojnifikow: knihiskladník t. Kapek zdželi, zo je w minjenym lěče ſo 7686 exemplarowjenotliwych knihi

* Na jenu khorhoj pſchidze wſchitwane napíſmo: „K wopomnječu 20lětnoho fararſta knieža scholastika Michala Hórnika.“

** Wosadnych proſhomy, zo chyli ſwoje dary redaktoře R. Poſola wotedawacj, a pſchi-ſpominaomy, zo je za to tež dale hiſcheze pſchiležnoſež.

a spisow wudało. Volkadnik k. Mjewra woziemi zliczbowanjo. Po nim je do-khodow 2691 mlf. 83 p. bylo, wudawkow 2519 mlf. 8 p., zbytk 172 mlf. 75 p.; zamożenja ma M. S. netko 2285 mlf. 25 p. Za nowy dom je so w minjenym lęże nawdalo wot wukrajnych dobroczerjow 125 mlf. 54 p. a wot Serbow 696 mlf. 80 p. Mjewz tuthmi darami su hłownische: kniez kanonik farar Herrmann 100 mlf. (scheste sto), Serbowka Prajskich studentow 100 mlf., pschez k. studenta Schewcziła z malymi cedulkami nahromadżene 220 mlf. czisty wunoschk loń-schoho swęwanskoho swyedzenja 120 mlf. 20 p. Zamożenja na nowy dom je w tu chwilu 10,947 mlf. 75 p. Knihownik kniez Fiedler wozjewi, zo je knihownja Macicy Serbskeje wot jenotliwych dariczerjow, towarzstwów a wustawow a z pschikupjenjom wo 102 czisla pschibyla. Kniez farar Jenecz tomu pschida prostwu, zo by kózdy Serb, kiz schto (byrnje najmiejische bylo) cziszczeć da, jedyn exemplar toho bież pominanja do knihownje Macicy Serbskeje pośtał, zo bychmy tu po móżnosczi dospołnu meli. — Z rozprawy knieza recznika Mütterleina, jako zarjadnika (staroho) maezjeznoho domu, so zhoni, zo je dom loni 586 mlf. 13 p. czistego wunoschka mlf. — Pschi sczehowach nowych wólbach so z nowa wuzwolischu kniez pscheluge Mjewra za volkadnika, kniez wuczer Kapler za knihiskladnika, dale knieza fararzej Emisich a Jenecz do wubjerk. — Kniez M. Hattala, professor słowianskich ryci na Prajskiej universicze, so pschi joho 70. narodnym dniu za czestino so bustawa Macicy Serbskeje jenobłisnie wuzwoli. Kniez professor Hattala je z doholętnym dobrocziwym natwiedowanjom starszych Serbowki w Prazy wo serbskich spisowaczerjow a mnogich zdżelanych Serbow, potajkim indirektnje wo cyłe Serbowstwo sebi wulke zaślužby dobył. Po wschelakich dalszych rozryczowanjach, pschipoznawianjach a namietach skłonji so zhromadżyna po starym raščnju ze serbskim śpiewom. Wjeczor bě Budyska Bjesada sobustawam k czesci koncert zarjadowała.

Z Pančic. Tudy je soboto psched jutrami wjeczor Missawich Bräuer (Biwarci) z Worlce, hdźż wokoło 9 hodz. z „Božho horjestacza“ so domoj wróczęsche, po czmje pschez ręku kroczo so z lawki wobsunyl a do wody panhł, hdźż je našlu smjercz namakał. Halle rano su joho czelo tam namakał. R. i. p.

Z Marijneje Hwězdy. Lětusche jutry dopomijachu khétero na hodz: ze sněhom pschitryta krajina a wob čas sněhový mjeczel. Alle byrnje nam wjedro swjatočny raz jutrowniečki každej ptałko, nedoronja to tola, hdźż jenož kschizerjo jěchaju. — A serbsch kschizerjo, kotrymž je czopłota, skłončko, zyma, sněh a deshcž jenak wazeny Boži dar: serbsch kschizerjo jěchaju! Nic drje, zo by kschizer kózde wjedro jenak radz zniesł abo zo by jomu wšcho jene bylo, do kajkoho wjedra dyrbi joho jutrowny konik njescz, kotrohož ma tak lubo kaž schotkuli na świeče, ale pschewinje wšchu njehodu prajo: k Božej czesci dyrbi so wšcho zniesz. — Z tuthm so wujasni, zo bě šelsa pschi motrym, zymnym wjedrje wjac hkschizerjow, dyžli hdź prjedy. Zenož wulke syły pschihladowarjow ze susodnych wsow a mestow běchu so wottrašciecz dale. Tu w klóschtrje swjatočnosći njemało pschicpēje, zo wot někotrych let sem so klóschtrscy kschizerjo tu na dworje zhromadža a z khorhowjomaj Chrósečanskim napshcęczo jěchaju a jich tež zasy do Chrósečic pschewodžiwschi wróčja so kérluszujo zasy do klóschtra. Prjedy hacž so kózdy domoj wróčzi, modla so psched cyrkwu porno sebi do rynka zestupani znate modlitwy k najswjeczischemu sakramentej.

Z Ahrošćic. Za wjese lēt tajkeje jutrownicžki měli njeſimy, kaž lētſa. Věſche khětro zyma a sněhově hrónečka pſchihadžachu jara huste a wulke, na poſledku džělce pſchec desheč. Tola pſchi wſchem njeļuboznym wjedrje njeſimy ženje hiſhče ſak dospołny procession kſchijerjow měli kaž lētſa. Věſche 94 porow a jedyn kón; to je rjaný dopofaz, ſak ſu wobſedjerjo koni pſchec bôle zahorjeni za tak ſlawny procession, a ſu ſo tež z wjetſcha hoſpo- darjo na nim wobdželi. Doni běchmy najwyschšchu licžbu doſczaňnili, zo běchmy 91 porow, a lētſa bě hiſhče ſak 7 koni wjac. Skara tajkomu za- horjenju za dobru wěc. M—k.

Z Drježđan. Sakske minister wójnskich naležnoſćow a pſchedſyda ministerſtwa hrabja z Fabrice je 25. měrca wumrěl. Joho czelo bu jutrownicžku popołdnju w 2 hodž. pohrjebane. Pſchi žarowacej ſwiatocžnoſci w ministrovym domje běchu Joho Majestoſcz kral Albert, pryncaj Jurij a Friedrich August pſchitomni, dale tež wſchitcy wſyoczy zaſtupjerjo naſchoho kniježtwa, druhich wjetchw a naſchoho wójſta. Šwiatocžnomu a wulkotnomu czahej na kerchow ſo kral Albert njeſchizamky, dokelž je trochu nazymnjeny. — Za naſtupnika w ministerſtwje wójny je generallieutenant Karl Paul Edler v. d. Blaniž wuzwoleñy.

W Drježđanskej diöceſy ſu někotre pſchemenjenja we wobſadženju duchownskich měſtinow ſo z džela ſtaké, z džela ſo pſchihotuja. Na farke měſtina w Miſchnje, kotrež bu z pomjenowanjom knieza Fischarta za dwórkohho pređarja wuprózdnjene, je kniez Franc Čzornak powołany a je po tſiměſaczej administraturje něko za fararja tam poſtajeny. — Za nowoho fararja w Chemnicach je kniez Józef Müller, kapłan pſchi dwórkowej cyrkwi w Drježđanach, wuzwoleñy (na měſčnika ſwjeczeny 1866). Kniez Müller je dolhe lēta vicepräſes katholſkoho towarzſtwia rjemjeſtiſkich był a ſo jomu na jutſiſche w Drježđanach rožđohnowanska ſwiatocžnoſcz pſchihotuje. Nowy vicepräſes budže kniez Schönberner. — Kniez Anſelm Rožinger pſchesadži ſo do Blawna a kniez Hensel, kiz je tamniſche měſtino zaſtarwał, powoła ſo do Drježđan.

W Lipsku je Zwiazek katholſkich wucžerjow Sakskeje tutón tydženj hłownu zhromadžiznu měla. Tež z Lüžic, woſebje z němſkoho džela, bě licžba kniezow wucžerjow tam pſchitomna.

Z Kulowskeje wosady. Dokelž poſlednje čiſlo Rath. Poſoła ſebi roźprawu wo lētuſkich kſchijerſkich jěchanjach pſchej, dowoſam ſebi, tudý někotre rynčki z nosheje wosady woziewicz: Raſchich jutrownych kſchijerjow bě najebacž njeļubozne wjedro tež lētſa rjaná licžba a wobdželi ſo něhdžie 72 porow. — Raſbicjanskich bě 32 porow. — Wěſče je to rjaný dopofaz kſchecžanskoho zwylſenja, a tola mělo ſo prajicž, zo je hiſhče wjese hoſpodarjow, kottij mohli tež dželbrač na rjanym processionje horjeſtanjenego Zbójnika. Pſchetož roždžel je hiſhče pſchec khětro wulki, hdyz z jeneje wſy, hdzej je jenož 10 koni, ſo 3 pory wobdžela, injez tym zo w druhej traſach pſchec 20 koni iſlnej wſy tež jenož 3 pory jěchaja! — Tola nadžijamy ſo w pſchichodnym leže lepſchoho wuſrečha, hdyz budže ſwiaty jutrownicžka pozdžiſcho. — Schtož jěcharjow naſtupa, ſu drje tele lēto wjese wuſtacž měli a bě mi ſamomu thſchno, hdyz ſo runje z Kulowa k Raſbicam hotowachu. Tola ſpokojich ſo zaſy, hdyz wopominich, zo je to Boža wola, zo ſo takle ſněhuje. Z psalmiſtu prajach: „Khwależe knieza ſněh a lób, kruph a wſch, ſchtož wodych ma, młodži ze starymi — młodžency a kniežny.“ — „Kottij ze ſylzami wuſhywaju, žněja

z wyškanjom." (Př. 125.) — A zaſy: „Wuſhabđeju a plakaju, koſiž wuſhywaju ſwoje ſympo; ale duć wróęga ſo z wyškanjom, koſiž njeſu ſwoje knoph." — Bóh dał, zo bychu wſchitcy kſchijerjo t wjetſchej cęſci Bożej pobyl! — Schtož zwonkowny napohlad naſtupa, je ſo egle dobrý porjad djeržał, tak zo ſo žadny poſhörſk dawaf njeje, tež pſchi ſpěwanju ſu z kſhwalbu wobſtali. (Wutrobný džak za dopis, kij bě nam egle witany! Redakcija)

Naležnosće našoho towaŕſtwia.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 256—258. z Róžanta: Jakub Glaš, Jakub Domaška, Michał Jurk, 259. Jurij Šolta z Pěſkoc, 260. Mikławš Matka ze Sernjan, 261. Michał Comak z Kulowa, 262. Marija Ledžborowa z Budyšina, 263. Mikławš Knežek z Krjepiec, 264. 265. z Wotrowa: Michał Wjenk, Hana Roblowa, 266. Karl Nowak z Kanec, 267. Pětr Čornak z Konjec, 268—270. z Nowoslic: Michał Jacſlawk, Michał Kućank, Madlena Cyžowa, 271. Mikławš Žur z Ralbic.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 644. Jakub Konjecht z Brjemjenja, 645. Jakub Domaška z Róžanta, 646. Mikławš Matka ze Sernjan, 647. Michał Comak z Kulowa, 648. Mikławš Frencl z Ralbic.

Na lěto 1889 doplaći: k. 671. Mikławš Frencl z Ralbic.

Na lěto 1888 doplaći: k. 733. Mikławš Frencl z Ralbic.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 105,833 mk. — p.

K cęſci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 105,834 mk. — p.

Na nowe pišeče do Baćońskae cyrkwy: Dotal hromadže: 5868 mk. — p. — Dale je woprował: r. za swjećene węcy 1 mk. — Hromadže: 5869 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,833 mk. — p. — Dale je woprował: J. L. z Budyšina 1 mk. — Hromadže: 10,834 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je dariła: M. P. za nawěſtk 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: Daň ze statneje papjery 20 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Biblijske Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrjadowanju dr. J. Schustera a G. Meya

serbscy wudał

Michał Hórnik.

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera z Freiburga.

Šu na pſchedaní w Budyšinje na farje a tež pſchez dobročiwe expedicje „Rath. Poſoła" ſo wobſtaraja.

Wjazane z kožanym křibjetom 90 p., njewjazane 65 p. Schtož čce je dróžſkho zwiazane měcz, móže je tydžen po ſlazanju doſtač.

Pjatk 1. meje, na ſvj. dženil Filipa a Jakuba (Walporu), pónidže procession z Khróſcic do Filipsdorfa. W Khróſcicach budze rano w 5 hodzinach boža miſja za procession.

Cjichéj Smolerječ kuihičiſtečejuje w macžičiſtym domje w Budyšinje.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pôsće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Eudowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 8.

18. hapryla 1891.

Lětnik 29.

Dajeże džeczatкам ke mni pschinięz a njewobarajcje jím;
pschetož taſkich je njebjeske kraleſtwo!

Kotromu nanej, kotrej macžeri njedyrbjalá wutroba wóſſichho bicz, hdvž
tute ſłowa derje rozpomni? Jeju džeczí ſu herbojo njebjefkoho kraleſ-
twa, ale nic w pschichobnosći, nē, hižo nětko, hdvž to jene cžinja, hdvž
i Jézusej pschiniú! A kotrej wucžer njedyrbjal z radoſcu na ſwoje powołanjo
hlaďacž ſpominajo na tele ſłowa Bójskoho wucžerja wſchitkich wucžerjow? Běſche
džen psched krótkim wažny džen, na kotreym starſchi ſwoje džeczí psch e-
podachu wucžerjam, zo býchu pomhali je i Jézusej dowjescz a jím i njebje-
ſlomu kraleſtu ſpomhacž. A tola, bohužel, nětkoſti starſchi tutoho dnja ſebi
wažiež njewědža, mysla traſč jenož na wudawki, kotrež jím nětko naſtaſawaja,
ale nic na zbožio a žohnowanjo, kotrež z toho dnja po Jézusowym pschislubjenju
za džeczí ſhabdža.

Każ w kóždym ſłowje naſchoho Zbóžnika, leži tež w pschedſtajenym teſko
wérnoſcze a luboſcze, zo wſcha vapijera zemje njedosaha, ju hódnje wupiſacž a
wopiſacž. Cheemy tohodla jenož z krótka pohladacž, hacž je nam dowolene,
zaſtu p młodoscze do ſchule z tutymi ſłowami wudebicž. Pschez ſwiatu
kſcheczeńcu hižo ſobuſtar zbrromadzizn ſwiatich pschitupuje džeczo pschez po-
ſluſhnoſcž pschedzivo starſhimaj, pschez njewinowatoſcž džeczatſtwa a pschez
modlitw, wot macžerje naſwucžene, bliže a bliže i Jézusej. Alle tele pschi-
bljenjo i Bohu a jeho kraleſtu je hſchecze njewolniwe a njezaſlužbne, doſelž
hſchecze ſwobodna wola njerozwitoho džeczo ſobu njeſtukuje. W ſchuli pak
přheměni ſo pschedſtup i Jézusej. Kozom džeczo ſo wuwije; wone njewuknje
jenož poſluchacž, Bohu ſlužicž, ſo zloho zdałowacž a dobre cžinicž,
nē, wone wuſnje tež, cžohodla dyrbí tak býcz; jeho wola wotucži — a pschi-
ſtup i Jézusej je nětko aktívny, mjez tým zo běſche předý paſſívny, předý
njezaſlužbny, nětko zaſlužbny.

Alle, budže traſč tón abo tamón prajicž, to nječini ſchula, to czini jenož
džel ſchule, nabožna wucžba; wſcho druhe fe kraleſtwu Božomu njepomha a
„piſmawucženi ſu ſwět zavjedli“.

Mój piſhceželo, wſcha wědomoſcz na zaſtađe wěry wjedźe fe Bohu,
wſcha druha wot njoho. Tohođla njeſubž do čaſa wopat! Šwět ſu jenož
tamni piſmawucženi zavjedli, koſiž wěry njemějachu. Nimaſa pak
ſerbscy wucžerjo wjac̄ ſhwalbu wěriwych muži? W jich ruchy piſhihodži ſo
kóžda diſciplina ſchule hako ſredk, piſhcež kotrež ſo džecžo fe Žežuſej dowjedźe.
Cžitaj, piſaj, liež; rozhlaďuj ſo w piſhirodže, w ſtaſižnach a Ŝemjepiſu (geo-
grafiji)! Piſhcey móža a dyrbja ſo wocži požběhovacž fe tomu, kiž njemože
ſo wo piſacž, wo bličežicž. Badyn džen a žana hodžina njeminje ſo w ſchuli,
zo by ſo po Žežuſowej piſhifazni: Dajež džecžatkam fe mni piſhincž a t. d.
njecžinilo.

Tež z wonka ſchule a tola fe ſchuli ſluſhac̄y je mócný wjedník fe Žežuſej
wěriwy wucžer piſhcež ſwoj piſhiklād. To wſhitey wucžerjo a ſtarſchi
wěđza a z toho ſežehuje za wſhiklých wažna winowatoſcz; za preniſhich, zo
bychu ſežehowanja hódný piſhiklād dawali, za drugich, zo bychu z najmjenjsch a
piſhced ſchulſkej młodoſcžu wo woprawdžitych abo tež wumyſlenyh brachach
wucžerjow njerycželi. Taſke rycze podrywaja nahladnoſcz wucžerja a wucžer-
ſtwa a ſu za młodoſcz hólowne zadžewki na puežu fe Žežuſej. Tuž preč z nimi
a na jich měſeče podpjeraſcze wucžerjow w jich cžegkum powołanju! Woni ſu
waschi a waschich džecži ſwérni piſhceželojo. Hdýž dha Žežuſ ſam wjac̄
w człowieczej ſchtaltnoſći po zemi njekhodži, njech ſu wucžerjo joho na-
měſtñich, zo by kóžda katolicka ſchula hódna byla napiſma: „Dajež
džecžatkam fe mni piſhincž a njewobaraježe jím; piſhetož taſkich je njebjeſke
kraleſtwo!“ *

Šlöwežko fe rozpominanju!

Cžlowjecži jažyk, hač runje mjez druhimi ſtawami tak mały, je hižo
wjeſe nježboža načinik, — tohođla tež praji ſwate piſmo wo nim, zo je zlo-
ſcžiw a njeknicžomny. A kaf čaſto widžimy to we wſhédnym žiwenju, hdýž
ludžo z ludžimi wobkhadžuju, a wosebje tež w ſwojbie mjez mandželskimi.
Hdýž by ſo tola runje tudy lepje na njón ſedžbowalo! Kaf lohcy njewuſtořeži
jažyk njepſchemyſlene, krute ſłowo — a tute z drugohoho džela podobne wubudži;
tak mjez mandželskimi, koſiž ſebi hewał w ſwérnej luboſezi piſhimiſuja, piſhe-
kora naſtawa, njeknicžomne, ſamo ſakrowace ſłowa a poroki ſtataj wot jenožo
fe druhomu — kotrež dla byſchtaj ſo wobaj měrnje ſebi piſhiklādzejo za-
czerwienicž dyrbjaloi. Žónske hréſcha w tutym naſtupanju najradscho. Tež
najmjenſche njepſchemyſlene ſłowo je druhdý tak zamierza a zapyri, zo nje-
wěđza, ſchto mužej hnýdom napojsnycž — a tutón, hdýž je ſhwilkū ſcžerpiňje
poſluchał a hdýž je ſo jomu zwada woſtudžila — hrabnje čapku a klapu a
dže ſebi nehdže druhdže měr vytacž, z wotſelž traſč joho po połnoch domoј
piſhiwedu. A pomysł ſebi dale, taſke njelubožne wuſtupň, kotrež ſo ničoho
dla ſu zapocząka a kotrež žanožo druhožno wužitka nimaja, hač zo ſebi jedyn
druhomu žiwenjo wobčeži. Wone ſo husto ſtawaja piſhced džecžimi,
ſlužownymi, haſ ſamo piſhced wopytowachymi czymy njemože ſo hněw
zdžerječ a wobknježicž.

Kaf zrudne ſcžehwki to ma! Kaf móže džecžo ſtarſheju dale cžesčo-
wacž abo bojoſez piſhced nimaj wobkhowacž, hdýž taſke weč ſwidži? Z wo-

prędko je to dżęsczę zaświesze żel, hdźż so starszej, kotażż mataj hiszczęce w nje-winowatej wutrobie dżęscią prénje město, tak zabudżetaj — ale bórzy dżeczo tomu pschiwułkne, a so też samo na to nawuczi. Hdźż potom so wot starszej naśwaria — wotmołwia tak, kaž su wot njeju słyszeli. Zaświesze, dobre znamio njeje za swójbū, w kotrejż su dżeczi hubate a so ze starschimaj wuryczęja; ale dyrbimy wuznacż, najhuszczischo su tudy starschi sami wina ze swojim hubje-nym pschikkadom.

Tohorunja tam, hdźż starschi sakruja a wschē mózne hrozne rycze wjedu, dyr bja dżeczi sakrowaćz nawuknycz. Nicż so dżeczi priedy njepschimijne, hacż sakr a klecżo, cžim hörje, hdźż wot samych starskich je słyscha. Małe nje-winowate stworjeniečka z wopredka do cyła nierożymja, schto słyscha a też hiżo same powiedaja, ale wone sebi to spomjatkuja — a hdźż su śedma wot-roški, potom su zelerjo a klejerjo, zo so jich kózdy stróži. Potom so to z nich wjac wubicz nje-hodži, woni wostanu, k čomuž su so w přenich létach nawuczili. Wulke je tohodla zamolkwenjo starskich nad tajkimi dżeczimi.

Schtož je so tudy wo dżeczoch prajíš, plací runje tak wo ślužowu nýč. Tež tuči nje-budža posłuschnoſć, podwołnoſć a czechczomnoſć napscheče kňezej abo kňeni wobłhowacż, hdźż jeju tak nje-čečejiwe so ponizeč widža.

Tohodla pschech w hněwje so wobkniež, zakusň ze zubami a mijelč — dónž so njejši zmerowal. A njemóžesch-li na žane wašchnjo so zmerowacż, hladaj zo móžesč so wupłakacż, sylżh cži zaświesze wutrobu polóża. Potom pschikkadž sebi a pruhuj pschiczinj twojoho hněwa a budż pscheswedeženj, zo dżewjecż króč mjez dżeczimi žaneje dospokneje a dosahaceje winj k hněwej njenamakač, ale spóznańesch, zo tutón, na kotorhož bě so nahloho abo njepschikkadženoho słowęčka dla tak roznjemdril, nicžo zke prajicž chył njeje.

Hdy bychu tola wschitħu ludżo so po tym měli a najbóle mandželsch to wobledžbowali — tak wjele zwady a njepschežjenosće bychu sebi zalutowali. Prawo a woprawdžite zbožo by tam bydlito, hdźż je hewal tróclanjo a nje-lubožnoſć. Wem wsħak, zo budże so mi wotmołwiež: hdźż su ludżo, tam so pschech neschto stanje a to njemóže hinak bycż. Haj bohujel, tak je, ale nje by trjebało tak bycż, hdy by so tamne prawidlo wobledžbowalo. Dospoł-noſć tola zwada a wumjetowanjo njeje, a runje tak mało k zbožu wjedże.

Każ priedy prajach, zo maja hubjene pschikkadły najwjetschi wulin na dżeczi — tak je tež z dobrymi pschikkadami. W swójbje, hdźż je stajna pschežjenosć, nawuknu tež dżeczi so hiżo jene druhe znjescż — jene wjeseli so na wuznamjenjenju druholo a zamolkwa joho skaboſeże. A z tajkich dżeczi wotrostu mužojo, wo kotorhż maſch wěstoſć, zo budža znjessliwi, spokojni a tež zbožowni za cžas a wěčnoſć.

—č.

Z Luzzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Nasch najdostojniſhi kňež biskop Ludwik je na do-plaćenjo dołha za nowotwarzenej cyrkwi w Bacžonju a Žitawje po 100 mk. dariš, toho runja tež 100 mk. za cyrkę w Lubiju. Tuta drje bě hiżo do zymy pod krywom; tola ma hiszczęce cyħy dalschi wutwar so dokonjecż a hiżo su twarske pjeniezy dorwutriebane a khétry dołh nadzélany.

Z Budyschina. Bělu njeđelu sta so swjatocžne zapokazanjo nowo-poſtajenohu fararja Budyskeje wosadu, wysokodostojnogu k. Jakuba Skale, a

to w serbskej cyrkwi Maſcheje Lubije ſenjenje. Wón pschijedže pschi ſwiedzeńſkim zwonjenju k cyrkwi, pschewodzam wot swojej pschedkhadnikom w faratſtwie, knjezow kapitularow seniora Kuczańka a ſcholaſtika Hórnika. Psched zaſtupjeniom do jara wophtaneje cyrkwie czakachu ſchtyri serbske družki z poſtrwienjeniom a dwę ſchulerch w běſej dráſeze, kotrejž w czahu po cyrkwi kmečki ſegeleſchtej. Tu zanjeſe ſo kérliſch „Z toho templo“ a pschi woſtarju wuſpěwa ſo k tomu ſluſhaca modlitwa. Nětko wobroczi ſo k. ſcholaſtikus k woſadnym z ryczu, w kotrejž ſwojoho dotalnoho wuſtojnoho ſobudželačerja k. Skalu hako na podložku nježděſkohu evangeliſa prawomocneje pôštanohu nowoho fararja pschedſtaj; k znamjenju toho pschepoda jomu vokaciju (powołacu liſcežinu) a cyrkwinie klucze, ſkonczenje joho a woſadu patronch woſadneje cyrkwie poruczejo. Na to mějeſche nowy k. farar ſwjatočnu Božu mſchu z aſſiſtencu mjenowaneju knjezow kapitularow. Woſadni ſpěvachu kérliſche z pschewondom poſawnow. Potom běſhe naſtupne předowanjo; nowy duſchipaſthý rozeſtaji, kaf je naſh Zbóžník prawy pokoj člówjeſtwu pschinjeſt a kaf katholſki duchowny abo farar jón ſwojej woſadže kózdy čas pschinjeſc chce. Kérliſch ſkonczi ſwjatočnoſež. Woſadni wſchak k. fararja hido nimale džefac̄ ſet tudy derje znaja, a ſu jomu nětko čim bóle z luboſcu pschihileni. Tohodla pschinidzechu po ſkonczenych Božich ſlužbach wſchelake deputacie, tež ze wſchech tudomnyh katholſkich towarſtow, tež mnozy pscheczelolo, k njomu, zo bychu jomu wutrobnje zbožo pscheli. Boh wuſkých wſchě tute ertnje a liſtnje pschipoſlane zbožopschecž a proſtwh! To dyrbimy pak tež tudy w naſchim Poſle, z kotrejž k. farar Skala we wožnym naſtupanju tež druhim serbskim woſadam a hewaſ cylonu Serbowſtuſu ſluži, projicž: Boh žohnuj dale joho ſkutkowanjo; wón zdžerž joho wobſtajne ſtrwoho, zo by katholſkej cyrkwi a tež serbskomu ludej k pomocy a ejeſezi byſ! M. H.

Z Khróſčzanskeje woſolinu. Zańđený ſchtrwótk 9. t. m. woſbu ſo w Lejne ratařke towarſtvo a buchu pschi tej ſkladnoſeži ſchecžo zaſlužbni čjeladnicę z woſolnoſeže mytowani; t. r. tajch, kotsiž ſu dolhe ſeta wutrajinje pola jenoho hſopdarja ſlužili a pschi tym ſo pěknje, pilnje a čeſtnje zadžerželi. K tomu kóncej běſtaj tež pschedsyda woſkreſnoho ratařſkoho towarſtwa a ſekretár tohoſamoho, k. r. ryezkerubler Pfannenſtſiel a direktor Brugger z Budyschina, ſem pschischloj. Tutaj knjezoj džeržeſchtaj na pschitomnyh čjeladnych, kotsiž mějachu myta abo čeſtné diplomy doſtačz, pěkne ryeče, poſhwaliſtej jich dotalnu ſwěru, pilnoſć, wutrajinnoſć a pěkne zadžerženjo a pschejeſchtaj jim hiſhće mnohe ſeta. Woſebje ſpodoBaſche ſo dopisowarej, zo wobaj ryeznikaj tež to woſebje prajeſchtaj: Dokelž ſu ſo tueži čjeladni tež ſtajnje pěknje k wérje, paczerjam a k cyrkwi džerželi, ſu woni myto a čjescž zaſlužbnyh a dobrých čjeladnikow dočpili, a napominaſchtej, zo bychu čeſtné znamjenja, kotrejž džens doſtanu, tež pschi ſwjatočnych Božich ſlužbach a hdyž k Božomu blidu pschitupia, noſyli hako pschikkad k ſežehowanju za druhich ſobuczeladnikow. — Ze serbskej katholſkej ſtrony buchu tſjo čjeladnicę mytowani a to: Khatá Hermanec rodžena ze Serbskich Pažlic, 25 ſet w ſlužbje pola wulkozahrodnika M. Brycki w Khróſčicach, doſta čeſtny zloth ſchijž. Jan Falthy z Haſlowa, 14 ſet w ſlužbje pola kublerja M. Kobiła w Čornečach, doſta krasny čeſtny diplom; runje tajki tež Jakub Kopri rodž. ze Swinarnje, kij je pschez 12 ſet w ſlužbje pola kublerja a gmeiſtſkoho pschedſtejerja F. Hermanna w Khróſčicach. Wſhitch tueži doſtachu tež wot ſwojich tu pschitomnyh hſopdarjow wuſkhe toho nadobny pjenježnih dar a wutrobné zbožopschecža. — Čeſcz tajkim ſwěrnym serbskim

czeladnikam, njech pak woni prawje wjese druhich sejehowarjow namaka, zo by dobre mjenio, kotrež je serbska čzeledž dotal husto daloko a scheroko mela, tež jim za všichod zdžeržane bylo. Lépsche časih wſchak su za čzeledž netk hako psched 30 létami abo 40 létami; my jim to z wutrobu popšejeniy. Mžda je netk wulka doſč, tež je pschez wſchelake kassh a zaměſčenja za khorosče a starobu za nich starane. Schtož pak sebi wosebje wot nich pschejeniy, to je ponijnosć a prawa zlutiwiwoſć z jednorym spokojnym waschnjom, zo, hdž je hdže žiwnoscž abo khežka w žanej wsh na pschedan, tusamu kaž dotal husto, njeby rycerčubler trjebal kupicž, ale naschi čzeladnicy ze swojim nahromadženym serbskim kapitalom. Tak njebychu, kaž husto dotal, hdž chcedža swójbu założicž, do susodnych mestow na podružniſtwu czahacž trjebali, ale jich kapital a swójba bychú serbskomu narodej a serbskej zemi zdžeržane bylo. To je tež ważny kruh serbskoho narodnoho hospodařstwa! — Hdž by tola wot netka tak bylo. M. K.

(Džak a slawa knijezej dopisarjei. To su ideje, za kotrež je Rath. Posol pschech stulkowat. Njech so wſchityc Serbia z nimi zahorja! Ned.)

— Kaž wjehnosć wozjewja, budže 9. meje w Swinarni, 10. meje w Tselanach wubjeranjo a wobhladowanjo ſobków a zrěbcow, kotrež ſu wot ſakſkih krajnych hengſtow; prěni raz pak z tym zjednoczenie budže tež wobhladowanjo a zapisowanjo młodych khamanych ſchtyri- a pječlémnych koni, to rěka tajſich, kotrež bychú ſo za wójsko kupicž hodžake. Znate traſch někotromu hiſcheze budže, zo na poſlednim ſakſkim ſejmje jedyn burſki zapoſlanci pschi wuſadžowanju statnoho hospodařtwa pola kapitla „Landſtallamt Moritzburg“ knježerſtwu rožloži, zo naschi burja a konjeplahowario husto praja: zo bychú wjese wjach lóſchta a luboſeze k plahowanju młodych koni neli, hdž by jim knježerſtwo potom jich mlobe konje, kotrež ſu k tomu khamane, za wójsko wolkupiko, město toho, zo dyrbjachu naschi konjerio swoje zbytne konje často kupnikej (handlerzej) za tuni pjeniez pschedocž. Prjedawſki minister Rostitz-Wallwiz hnydom na to wotmołwi, zo wſchak tomu da cyle prawje byč, boji pak ſo, zo traſch ſo tukrajnych koni hiſcheze njeby telſo namakalo, zo by hódnno bylo, remontne hermanič wotbywacž, zo pak chce tola pſchichodnie w tej wěcy někajte poſpyth činič. Horjeka ſpomjenym pschečjam pak, kaž wldžimy, knježerſtwo hžo lěſta noſpchečjo pschiindže, hdž zjawnje wupisuje, zo maja ſo tukrajne mlobne konje na poſtaſene města k wobhlađanju resp. traſch pozdžiſhomu kupjenju pschiwiesč. Tuž serbscy burja a konjeplahowario, kž macže tukrajne ſchtyri, pječž abo traſch tež ſchěscž lět ſtare khamane konje zbytne a na pschedan, wjedzje je tam: Budyska wokelina do Tselan, Klóſchtyřska pak do Swinarnje, zo knježerſtwo pozdžiſho nima winu prajicž: My ſum wam k woli byli, wy pak nam ſwoje konje njeſče pschiwjedli. — Hdž pak wam tam a ſem ſnadž konika za wójsko wotkupja a der je zaplača, zmjeſcze wjach lóſchta k plahowanju a wocžehnjenju młodych koni; z tym tež rozmnoži ſo wasche hospodařtwa a — zamoženjo! Tuž daj Bóh zbožo!

3. Jasenc. Nježelju 12. hapryla ſwjeczeńſche naſcha katholicka bjeſada ſwoj 17. założeníſki ſwiedzeń, na kotrež běchu ſo ſyky ludži zechli z daloka a bližka. Pschedyda bjeſadu wotewriwſki pschepröſcheny hofci, ſobuſtawy a zaſtupjerjow czuzych bjeſadow a towarſtiw, z cyka wſchitlih powita a pokaza w krótkej ryczi, kaf mamy ſwerni Serbia byč a serbske dobre waschnja hajicž a ſpěchowacž. Dalsche potom pschedyda knijezej kanonikej fararzej J. Wernarzej, kotrež we ſwojej ryczi ważnosć dobrých towarſtiw a bjeſadow rožestaji.

Pokazawšči jich spomožne skutkowanjo w Němskej, Žendželskej, Francózskéj a druhich krajac, wotpokaža wschelake zamolwiače rycze, jakož by trébne njebylo do bjesadow khodžicá „wschak móže kóždy njedželu a swjatý džen prédowanjo skycie“. Tola kóždy wě, zo na kletču so wscho prajiež njehodži, schtož so tudy móže, tohodla je nuzne, zo katholiku bjesadu pilnje wopytujemy, a sebi rycznik pschejesche, zo by so to kóždy króč w prawje bohatej liczbje stało. Rycznik spomni tež na slawnoho njeboh Windthorsta, kak je tón za dobre towařstwa zahorjeny był a je husto wopytował. — Potom dosta kniez Libšč, tachantski vikar z Budyschina, słowo, džakowaſche so najpředy za pschezelne pschepröchenjo na našch swjedžen, schtož sej za wulku čeſcž waži. Taſki džak a poſtröjenjo pschinje tež wot wysokodostojnogo knieza seniora Kuczanka. Tež tónle kniez je jara zahorjeny za Serbow a drje su tež joho skutki we podobnych naležnoſćach hyscje mnogim z naš pschitomnyh znate, n. psch. z poslednic hyschytych let. Potom pschinje tež poſtröjenja wot k. scholastika Hórnička a fararia Škale, „kotrejuž, praji k. rycznik, drje nietriebam dale wopisowacž, tež je kóždomu znate, schto za Serbow hyscje džensa staj, skončzne wot wschilich našch kniežich duchownych dyrbja Was poſtröwiež. Sym předy hako młody student hýzo tuše bjesadu husto wopytował, njeſym ženie pucža lutował, ale sym jara radý do Wascheje ſriedžizny ſchol.“ Spominasche dale z wulkim pschipoznačom na muža, kotrež tu džens pschitomny njeje a kotrež mejeſche pschech wulku luboſcz k serbſkim towařſtwam, na ejeſtnoho pschedsydu M. Čeſlju. Rycznik dale praji: „Ba dołke lěta njemžach wjac k Wam pschinčž, ale luboſcz k Wam sym pschechu zdžeržał.“ (— To tež dopokaža joho dženſniſchi wopyt poła nas!) — Rycznik ſkonči swoje słowa z pschezom, zo by našcha bjesada serbſki lud w dobrym rozwuczowała a dale roſka a pschibjerała a da ſlawu wunjeſcz na našchu bjesadu. — Knies cand. theol. Zarejek spomni na dženſniſchi swjedžen wjesela, zo drje po prawym nětke žadyn wjesoty čas njeje, ale doſcz khotný. Radži našchej bjesadje, zo bychu jeje ſobuſtawu jónu w ſečze zhromadnje k ſviſakramentam ſchli, schtož by jara rjenje bylo. — Knies kanonik Wornar vorveža hyscje wo ſocialnych demokratach, na czož pschedsyda wſchém pschitomnym knieza ſlawu wunjeſcz da. Ba tajke pocjeſczowanjo džakowaſche so kniez Libšč a napominasche wſchę, zo bychu wěrnoſcz, kotrež tola wuſwobodža, sebi prajiež dali, tež hdyž jim njeje cyle ſuba. Kotiž za našch lud dželaja z pismom abo hinač, dyrbja wěrnoſcz prajiež; njech so jim wopak njezrozemi! Rycznik spomni, kak je so druhy wopaki zrozemiło, hdyž so wěrnoſcz prajesche (kož n. psch. tež w Katholickim Poſole) a tola běſche to trébne a nuzne. Skončzne da k. M. Kotli-Visakej ſlawu wunjeſcz. Potom pschedsyda bjesadu z Bohom ſkonči. Ma to hrajeſchtaj so dwaj kruchaj džiwadla, preni němſki, nabožna hra „Ave Maria“, a drugi serbſki, wjeselohra „Kak Petř řekari“. Wobaj kruchaj so wubjernje wuwjedžeschtaj; hrajeſche so lěſa preni króč na nowym jewiſhezu, kotrež běſche krasnje pschihotowane. Zo so pschipoſlucharjam wobě hrę ſpodbabaſtej, dopokaža jich mócný pschihlos. Po džiwadle dalscha zabawa hyscje tójdy trajeſche.

M—k.

Z Niedžiškowam. Schtož Poſol psched krótkim hako pobogne pschejeſzo wupraji, zo by so tudy missionka ſtacija założila, je so z Boha hýzo dopjeliſto. Druhi džen jutrow buchu tudy přenje katholickie Bože ſlužby wot knieza fararia Krauſy z Kulowa wotdžeržane. Na Bożej mſchi ſpewachu džecži Šchpitalſkeje ſchule pod nawjedowanjom knieza wuczerja Maiera. Tež je pschedstojerſtwo protestantskeje wuczeſenje dowolilo, zo móže kniez administrator

Rézak ze Schpitala Schleszansku wucžbu, kotruž mějeshce hacz dotal we wotnajatej jstwi hoſćenca, w jenej schulskej jstwi woldzeręcž, a je so jomu tež pjenježne zarunanijo za pucž a wucžbu ze Ichulſkej pokladnicy pschilubilo. Kr.

Z kraja so nam piſche: Lěto wot lěta wobnowienia so we komisjach za dochodny dawk nselubozne rozmolkwjenja dla kemšchachy fundacijow a pjenjež na bože mschę. Po jednaniach, kotrež su mjez duchownej wyschnoſežu a ministerijom financow so stale, nima kemšchachy pjenjež dla nikomu wyschšchi dawk so nakladowacž; z tym je za kózdroho rozomnoho węc wuzinjenia. Cheemý pak tež pschicžny prajez, czohodla je so tak rozfudžilo. Za 1. maja wschitich fararjo na wschěch njedzelach, pschikazanych a zbehnjenych swjedzenjach a tež hisheze na někotrych druhich dnjach božu mschu džerzecž za živých a wotemrjetnych woſadnych: bracž za kemše na wschě tute dny nježo njeſměž a tola měli dawki dawacž? 2. Nima tola žadyn duchowny winowatoscz, zo jaźmožny na bože mschę pschijima, nichto tež winowatoscz, zo dawa: z wotkel prawo, zo dawk so nakladuje, hdźż nihdże winowatoscz dopokazacž so njehodži? 3. Pjenjež, kiz na bože mschę so dawa, je, kaž kózdy katechismus wucž, jaźmožna; w kózrym kraju dha zbehaja so dawki wot — jaźmožnow? 4. Hdźż duchowny na dlejschi čas ſchorje a kemše džerzecž njeſiože, kaž dha pschitnije k tomu, zo dawk dawa, hdźż wumyſleny dochod z kemšchi so jomu ani njedónidže? 5. Schtož kemšchace fundacie naſtupa, je wyschnoſež hido píſma na farach pscheladala a so pscheswědcjita, zo su wschě fundacie tak nizke zložene, zo dawk so zwjescz njehodži; wylche toho wunoſek z fundacie samomu duchownomu njeſluſha, ale na kózdej ma podzél cyrkzej za ſwecžki, wino, draſtu atd.; wucžer, kiz na pschicžele hraje; zwonk, hólczki, kiz holki teptaja abo pola woltaria ſluža: tak so rozdželi. — Myſlimy, zo psched nekatholiskimi so docyla njeſluſha, wo tajkich domjachych naležnosćach wjèle ryczecž, kaž je dotal so stale. To so samo wě, nakladuje-li so za kemše dawk, potom maja jom tola fundacie zwjescz, nic duchowny. Nasche fundacie pak su z wjetſha, kaž spominjene, doſč nizko zložene; hdźż tež dawki so z nich zbehaja, njeſoža wustajene winowatoscze so wjach dopjelnici, dokelž dań na wudawki njedosaha. Schto potom, a schto zwjescz ſchodus? — Ludzo, kotsiž su psched 20 a 50 létami zemrēli, na to myſlili njeſi, zo mohlo hdź tak hlupe čaſy pschiniež, zo z jaźmožnow dawki so žadaja.

Z chłoho swęta.

Němska. Kejzor Wilhelm je w posledních dnjach města Schcjezjin, Lübel a Kiel wopýtał. — Hłowne manövry, pschi kózrychž budże tež kejzor pschitomny, budzą w septembru w Erfurtskej wokolinje.

— K wopomnježu Windthorſta chedža w měsće Meppen pomniſtajicž. Meppen je njeboh Windthorſt lěta dolho zaſtupował, tam chedža thodla drje jednory ale doſtojný pomnik doſholoſtinoho a ſlawnoho wjednifa katholikow Němskeje stajicž. Za pomnik, wosebje pak za cyrkę swjateje Marije w Hannoverje, ktraž je najkratniſki wopomnik Windthorſtow, so w němſtich diocesach dary ſkładuja. Knježicžer Bajerskeje, prync Luitpold, je 10,000 mk. na to woprował.

— Wjertch Bismark hało kandidat za němſki ſejm — to je wjèle njedželi do časa pschednijet nowinkow a rozmolkwjeniom bylo. Przedawſki kancler je tež woprawdzie hało kandidat w 19. Hannoverskim wólkresu poſtajenym a su wólby 15. t. m. so stale. Wuspęch wólkow njeſe hisheze znaty.

— Pruske ministerstwo je wobzamko, zo ma so postajenjo ministra Goßlera z lěta 1887, po kotrejž běsche pôlska wuczba w Poznańskich schulach začozana, zasý tak pscheménicž, tak zo budže wot nětka we wšichch schulach Poznańska je zasý pôlska wuczba dovolena.

Austria. Pražsku wustajencu chce archívowoda Karl Ludwik 15. meje wotewrież. Tež fejjor Franc Józef je wopyt pshisłubil, tola njeje hiszczë wête, hdyn pshinidze.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 272. Jakub Laukus z Budyšina, 273. Madlena Henichowa z Hórkow, 274—275. z Prahi: stud. theol. Jakub Šewčik, gymnasiast Pawoł Sołta, 276. Hana Roblec z Njebjelčic, 277. Mikławš Sołta z Radwojskoho aleja, 278. Mikławš Buł z Konjec, 279. Michał Wolenk z Kukowa, 280—283. z Njebjelčic: Bosci Pjech, Mikławš Cyžank, Hana Zandmlyneč, Pětr Robl ze Struchow, 284. 285. ze S. Pazlic: Jakub Krawčík, Michał Lebza (Bér), 286—293. z Jawory: Mikławš Krawčík, Jakub Wawrij, Mikławš Jakubaš, Michał Zarjenk, Michał Čorlich, Pětr Krawc, Mikławš Krawe, Pětr Bryl, 294. Jan Bryl z Drježdžan.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 649—651. z Pazlic: Michał Robl, Pětr Wawrik, Michał Lebza, 652. Jakub Möller z Kulowa.

Dobrowólne dary za towarzstwo: J. L. 50 p., J. M. 20 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 105,834 mk. — p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Najdostojniši knjez biskop Dr. theol. Ludwik Wahl** 100 mk., po zemrětym z próstwu „Daj jomu, Knježe, wěcny wotpočink“ 40 mk. — Hromadze: 105,974 mk. — p.

Na nowe piščele do Baćoškeje cyrkwe: Dotal hromadze: 5869 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5870 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,834 mk. — p. — Dale je woprował: J. L. z Budyšina 1 mk. — Hromadze: 10,835 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: Jak. K. 55 p.

Za serbski seminar w Prazy: N. z Khrósćic 2 mk.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Biblijiske Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrjadowaniu dr. J. Schustera a G. Meya

serbscy wudal

Michał Hórník.

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera z Freiburga.

Su na pshedanju w Budyschinje na farje a tež psherez dobročiwe expedicije „Kath. Pošoła“ so wobstaraja.

Wjazane z kožanym křibjetom 90 p., niewjazane 65 p. Čhtož chce je drožšho zwijazane měcž, móže je tydženj po sfazanju dostacž.

Dla ponowjenja klóštyrskeje cyrkwe niepónďa lětsa na scz. Marka a křižový tydženj processiony z Khrósćic, Rašbic a Njebjelčic do Klóštra, ale klóštyrski procession pónďe do Khrósćic, kaž je so to tež w předadwškim čžasu hižo stalo.

Czíšczej Smolerjec kuhiczskejernje w maczicznym domje w Budyschinje.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětne na pósce a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Luđowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 9.

2. meje 1891.

Lětník 29.

Družki na kwasach.

Jutry ze swojimi kħwalospewami wo z mortwych stanjenym Zbójniku su nimo; wo kħiżierjach so hiżo mało wjacq powěda; haj, samo młode jutry a po nich dżeń dowolenja kwasnych wjeselów* mamy hiżo za kħribjetom. Tuż so po starym wasħinju też z kwasowanjom zaqżi zapocżina.

Toħodla dopomimy so jónu na njezdelske scżenjo wo kwasnej ho scżinje, kotrūż nan swojому synej wuhotowa. Wone nam powěda, ta' kwasny nan hosczi p'sħeprofċej da a, hdv ż-ベču so wskitex zeszli, nuti p'sħinidże, zo b'jich powital. A hlejże, tu nadenidże hoscża, kotrūż njebe w kwasnej drasże; tutoho da wón zwijażċi a do wortowneje cżmij cżejnycż.

Luby cžitarjo! kello taikħiħ hosczi bjez kwasneje drastu nadenidżemny djennejniċhi dżeń na nasħiħ serbiski kwasach? — Su to p'schede wskhem nasħe družki, kotręž lu bjez druzżeje drastu p'sħikkadżecż pocżak. Dokelż so tuton njeċċiżim dżeń a bōle rožiħerja, dyrbim tu raz nadrobniščo wo tym porċċejecż, a to ta' k, zo sebi najprijedy żabżewki wobbladam, z kotruijż so nasħe knieżiġi p'shi zacpēċju druzżeje drastu zamolwjeja, a potom p'sħi-ejinh, kotręž sebi zdżerjenjo a czeßejenjo tutoho polkada żada ja.

I.

Żabżewkow druzżejenja su wskelach wjelle wunamakali, a móżejmy kħroble prajież, wosebje te dżowiġi, kotręž su druzżeju pħixu sħu z knieżijskej dostojoñscżu ż-hu biše a toħodla towarziski njeħrużenja trjebaja, zo so njeħbiżju rozeznak. Jenoż na najwskedniżże tuthaq żabżewkow chcemx tu spominież.

* Dżeń dowolenja kwasnych wjeselów je pónđesla po młodych jutrah. Toħodla je nasħa młodostż jara wopaki cżiniha, kotrąž je hiżo młode jutry na rejach byla, a hiżże bōle katholicki koreżmar, kotrūż je swój dom hiżżeż zakazanym rejam wotewris.

1. Tak chee so n. psch. jena wurycęcz prajo: ač, družča draſta je droha a so lohch pschepocji a skóncuje. Ale na to dowolam so wo-prasćecz: njelóncowasche dha so draſta tež psched 20 abo 30 létami hžo? a tola bě tehdom kóžda družka, kotraž mějescze hiscęce prawo na tutu draſtu. Móžno wſchak dochla je, zo tak wo draſtu njenđesche, kaž džensnischii džen, dokelž snadž běchu zavjeselenja měrnische, hacž w naſchich časach. Z pschi-stojnej reju pak tež džensa bóle wo draſtu njenđe, hacž tehdom. A nimo toho džen maya družki za wjeczor starsche banty a draſtu ſobu, tak zo so dobre cyle derje wukhowacž hodža.

Rajwazniſche pschi tym pak je to, zo wſchēdna draſta, w kajkež naſte knjezny nětko na kwaſy khodža, tež rjany pjenjez placži. Tak mi macž, kotraž ma dwé doroszenej džowcy, wuzna, zo su židžane rubiſčka, ſale a druhé kruchi wſchēdneje draſty wjese dróžſche, hacž družča draſta. — Potajkim tutón zadžemk je hoša wurycęz.

2. Druhe mi na prasćenjo, čohodla družki njekhodža, wotmolwja: kwaſ ſo hufio w hubjene wjedro trjechi a potom je družča draſta jara nje-pschihódna. — Ale tež tuta wina je jara ſlaba; pschetož knjezny tehdom, hdž može ſo z wěstoſeju rjane wjedro wocžakowacž, tež družki njeprschindu, a na-wopak na duchowne kwaſy a kmotsifſta tola pschindu, býrnjež hubjene wjedro bylo, dokelž je to tak waſchnjo. A hdž ſo wopravdže druhdy hubjene wjedro trjechi, njelóncuje dha ſo droha wſchēdna draſta runje tak jara kaž družča? — Potajkim hubjene wjedro žana rozmna wina tutoho wotwakowanja njeje.

3. Zaſy druhé ſo na to woſaja, zo pschihotowanjo na družčenjo wjese harj a džela čjini. — Zo družkuhotowanjo cyle bjez prócy njeje, rad pschipóznamam. Ale, njeczini dha hotowanjo pschi kmotsenju runje telko prócy? a tola ſo tehdom nichtó njehóřſhi, býrnjež hufio mjenje časa k pschihotowanju bylo, hacž psched kwaſom. A pschi tutym ſo na tak rjanu, dobru a khwalobnu wěc telko prócy nafožicž njedyrbjaſo?

4. Dale: w domach, hdžez je jich wjach k družčenju, ſo mlódsche z tym zamolwjeja, zo družčenjo starschej pschiſluſcha. — Zo ſo na zdžerzenjo starých ſerbſkých waſchnjow a prawidłow džiwa, je cyle khwalobne, jeno ſo wone wopaki wukhowacž njeſmědža. Hdž ma starscha přenje prawo družčenja, dha to njerečka, zo može jenož starscha družčicž, ale hdž je n. psch. starscha na ſlužbje, može tež mlódscha družka hicž, abo hdž je jich wjach doma, može jich tež wjach družčicž. Starscha ma jenož potom přenje prawo, hdž je jich wjach k družčenju, z kotrychž pak može kajkeježkuli winy dla tola jenož jena družka hicž.

5. Hiscęce druhé mi znapsćecjivja: iſtò wě hacž tam rejwakow za mnje budže a potom mohla tam družka ſedžo pschihladowacž. — Tež tuta wina je napſtcežo wſchomu nazhonenju; pschetož kotraž ſebi jako družka rejwaka doſtačž njewéri, ta budže we wſchēdnej drascęze zavěſcęze hiscęze bóle ſedžecž dyrbjecž; pschetož stare nazhonenjo wucži, zo družki bóle rejwaja, hacž njedružki. A býrnjež ſo družka tež runje wot wobjeda hacž do nozajtra ranja po rejwanskej lubi wokoło njestorkala, tohodla družka družka wostanje. Wſchak někotražkuli žona dochla njerejwa a tola ſo cyle derje zabawja.

6. Hiscęce druhé njeprschindu družki, dokelž jim starschej hicž nje dataj. A to je jeniečka wina, hdžez ſu naſche knjezny njewinovate na tutym nje-pocžinku. Tu cyla wina a zamolwitoſež jenož na starscheju pada, kotraž změjetoj wopaczne trjebanjo starschiſkých prawow psched Bohom zamolwječ.

7. Žash jena mi wotmołwi: drughe tež njeńbu; to bych tam potom sama była. — Tatomu njedostatkej pak so po mojim zdaczu cykle derje wotpomhačz hodži. To so jich něčto zvyczečz trjeba, a žana tam sama njebudže. A dochla tola tež nicžo na tym bylo njeby, hdny by jónu jena sama družka była. Bych kniežny mjenowacž mohł, kotrymž je so to na wjaczych razow statko, a te je chyž kwas khwalsk. Tu mohłe sebi khrobke družki jenož čeſceče zaſlužicž, za kotrejž hewak někotre doſez jara lecža.

8. Džowlki khudscheju starscheju so tež druhdy na to wokaja, zo burſke tež njekhodža a zo so potom khěžkarſkim směja. — Tola na to dyrbju wotmołwicž, zo wot burſkich džowlkow nicžo podobnoho slyšchal njejsym. A jeli by woprawdze tu abo tam jena z nich družzenjo hanila, z tym so nje-daječe wottraſhieč; pschetoz tajfa woſoba by sebi wjaczy haniby a poroka, hacž khwalsky a čeſceče dobyla; pschetoz z rozomnych ludži ji nichtó psichłosował njeby. — A dochla džen maja burſke runje tak derje kaž khěžkarſke winowatoſcž, zo družki khodža.

9. Hisczje wjetſchi poroč pak zaſluža woſoby — kniežny je wězo mjenowacž njemóžemy, — kotrejž so tohodla družceje draſty zdaluja, dokelž móža we wschednej nocne hodžinu lěpje na zanjeſenyh ſchęzežlach a w cžmonowych kutač pſchecžanicž, mjez tym zo družceja draſta tajſkim njeſchisluſhnoſćam zadžewa. A zo so na tutych mestnach a to w nocnym časzu nicžo dobroho njeſtawia, to ze swj. piſma zhonimy, kotrejž praji: woni cžmu phtaja, dokelž jich skutki swětko hidža.

Tak móhli hiscze wſchelake poroč hódne winy mjenowacž, kotrejž naſche kniežny wot družzenja wotberžuju, ale žana z nich mjeno nabojneje a rozomneje winy njezaſluži. A tohodla naſche družki swoju rjanu čeſtnu ſerbſku draſtu bjeze wſchoho prawa tak wotkladuja.

Z najwjetſchej winu na tutej njeſchisluſhnoſćji a njeſchistojnnoſćji ſu starſhi, koſiž ſwojim džowlkam we wschednej draſceje na kwasu khodžieč dādža. — Pschinidžech jónu do swójby, koſraž bě runje na kwas pſcheproſchena. Dwachcžiletna domjaca chyſche wězo po něčijskim waſchnju we wschednej draſceje hicž, ale tu macž wotryča: „nē, ty pak družka pónidžesč, pak budžesč doma.“ — A to pomhaſche. Kniežniczka drje něčto dnjow po khmurjenia po domje khodžesche, ale dokelž kwasu ſpusczečieč njehaſche, tola ſkončenje družka džesche. Tak móhli wſchitci starſhi cžinicž, a družki bychu tu hnydom zaſh byłe.

Hdyž pak hižo starſhi, koſiž ſwoje džowlki na to njedžerža, zo bychu družki khodžile, jara wopaki cžinju, ſhoto hakle dyrbimy potom wo tajſkich starſkich rjec, koſiž ſwojim prawje zmýſlenym džowlkam w družcej draſceje khodžieč nje da dža! Raje ſamołwjenjo pſched Bohom a ludžimi sebi hakle cži na ſo ſladu!

II.

Cžohodla dha je zacpěčjo rjaneje čeſtneje družceje draſty tak wulſka njemudroſcž a njeprawda? — Na to wotmołwicž njeje čežko.

1. Naſche čeſtne kniežny z tym z přenja ſebi ſamym wulſku ſchimdu cžinju: pschetoz kniežna, koſraž je ſwoje cykle mlode lěta čeſtneje a pōccžiwje živa była, zaſluži ſebi za to woſebitoho wuznamjenjenja pſched tajſkimi, kotrejž to byłe njeſju. Ženiczke tajſe wuznamjenjenjo pak je družča draſta. Hdyž něko naſche čeſtne kniežny tutu ſwoju pſchu lohkomyslnje wotpołoža, kaf dha ſo wone potom wot tajſkich woſobow rozeznawaja, kotrejž ſu ſwoje žiwenjo z njeſchisluſhnoſćju wonječeſcžile? pschetoz we wschednej termuſchnej abo hermant-

stej draſće pſchinicę, to kóžda dokonja. Ale rožđel mjez pětňimi a njepečnými, mjez čeſči a hańbu so z tym žubi! Ale kaž so žda, našchim knježnam na tutej čeſči wjele njeleži, hewal býchu tola družki khodžike.

2. A kaf směchnie so pſchipostlucha, hdhž hólcy družki na „ſchenkowanjo“ wołaja, a tu sebi knježna we wſchēdnej draſće wotpicz pſchinidze. Knježny bjez družceje draſty sebi po prawym ani žwažicę njeſmědža k wotpicžu a k reji wustupicę, dokelž je družka wołana; knježny w czornych bantach pak mjezo družki njezaſluža. Tohodla sebi tež ſtrony rožom wot našchich hólcow žada, zo býchu jenož taſte knježny do reje wołali, kotrež ſu wopravdže družki žhotowane. Jenož pſchinosthovarki (= horjehotowarnice) maja we wſchēdnej draſće z družkami rune prawo.

3. Knježny, kotrež ſo družceje draſty zdaluja, wobendu z tym wulku njeſchitojnoſćz napſchečežo naſchim čeſčenym žonam; pſchetož po wſchēch prawidłach pſchitojnoſće maja starsche woſoby wjetſche prawo hacž młođsche. Hdzhž nětko naſche čeſčenye žony w swojich rjanych kwaſnych draſtach pſchinidu, dho naſche knježny z wuwozaczom pſchinosthovarkow nic najmjeſchoho prawa nimaja we wſchēdnej draſće pſchinicę; a hdhž ſebi wone to dowoła, pſcheſtrocža z tym wſchē prawidła pſchitojnoſće.

Čeſčenye knježny! prafšeječe ſo swojich macjerjow a cžetow, a bubječe ſkyſhcež, zo někotražkuli z nich ani jedyn króž we wſchēdnej draſće na kwaſu býla njeje. Taſke waſhnjo ſwojeje khwalby zaſkuži; te ſebi za pſchiſkad wzmicie!

4. Ze zacpěčom družcejenja ſo naſche knježny dale pſchecžiwo cyłom u ſerbskomu ludej pſchehręſha; pſchetož ſchto dha je na cyłych ſerbiſkih woſhnjach rjeňſche, hacž rjana cžestna družeža draſta. Dopomínuj ſo jenož hiſcheže jónu na Wettinski ſwiedžen, kaf ſu tam ſerbske kwaſne draſty khwalili, a naſche knježny je ſamopaschinje zacpewaja? To je kſhiwda, to je hańba, kotrež wone cyłomu ſerbskomu ludej cžinja.

5. Naſche knježny ſebi družežu draſtu zacpiwajch ſkönčenje ſamo na duſchi ſchłodža; pſchetož družeža draſta je znamjo cžestnoſće a pōccžiwoſće. Hdžez pak ſo znamjo žhubi, tam tež počzink ſame bórzy wuſnu. A tak naſche knježny ze ſwojim njepečnym zadžerženjom njeſpōccžiwoſćz a njepočzink ſmez katholſkim Serbami rožchérječz pomhaja. Z taſkim mytom pak budže rožchérjenjo a podpjerano njepočzinkow we wěčnoſći placzene, je zaſwěczi kóždomu wědomo. — A nawopaſ družeža draſta, kaž ſmy to pſchi rožpominanju 9. zadžewka wiđeli, tež družku ſamu pſched wſchelakimi duchownymi strachami zaſtituje.

Potaſkim nic jenož Serbowſtwo, a nic jenož katholſtwo ſebi zaſynałožowanjo družceje draſty žada, ale katholſtwo a Serbſtwo, woboje. Tohodla je to wiñowatoſćz (nic jenož dobra wola) našchich knježnow, zo družki khodža, wiñowatoſćz ich starskich, zo ſwoje džowki zaſy na prawe pueže do-wjedu, wiñowatoſćz kóždoho z naš, zo rjane a cžestne waſhnja ſwojoho ſerbskoho ludu zdžeržecz pomhamy.

Móžno, zo budže na tute powučzenjo a pſchecžo něktožkuli ſwarjecž. Ale na cžo dha na ſwěcze hiſcheže ſwarjeli njeſſu? Móžno tež, zo ſnadž někotra twjerda kłowa rjeſkje: „tohodla tež hiſcheže družka njeſpónidu“, abo ſamo: „nětko hakle k lubu družežicę njebeđu“ a t. d. — Ale na wſchitke taſke rycze žda ſo mi hrónczko němſkoho baſnika pſchihódna w otmołwa byč, kotrež praji: Die durch Irrtum zur Weisheit reisen, Das sind die Weisen;

Die im Irrtum verharren, Das sind die Narren. To rěka: kotaž zmyli, ale zmylk spožnawšči so na prawy pucž wobrocži (so družčju draſtu zaſy zwobileka), ta je mudra a rozomna woſoba; kotaž pak zmyli a pschi wopacžnosćzi woſtanje, ta je bkažnica. —

Potajšim družki dyrbja na naſchich kwaſach zaſy bycž. Hdž tu te zaſy budža, potom budža naſche kwaſh nic jenož po mjenje, ale tež w ſtuktu zaſy ſerbske. Taſ ſu je naſchi ſerbscy wótcowjo ſwječili; taſ dcemcy je tež my zaſy ſwječicž. (Slawa knjezeſ ſpiſaczerjeſ! Red.)

Krajna jubilejna wuſtajenica w Prahy.

Hijo bliži ſo džen, hdžez ma ſo wotewrič cželka wuſtajenica, zo by ſwedečiſta wo plodach cželkeje procy a piſnoſeže na wſchech polach cžlowjefkeje dželatwoſeže. Daloko a ſcheroſo je wona fedžnoſež žbudžila, ze wſchech ſlowjanſtich krajow, ze ſameje Francózkeje, haj z Ameriki pſchihotuja ſo zhromadne cžahi do Prahi, a ſtowęžata, złota Praha cžini wulkotne pſchihoty, zo by wſchitkich rjenje powitaſa a zabawiaſa.

Tež we Lužicach ſo hiba; wſchelacy ſu ſebi wotuhyſli ſo tež jónu trochu do ſweta pohladacž, pohladacž na wulkotnu ſlowjanſtu wuſtajenici w Prahy. A cžohodla nie? Moža-li ſo 15 abo 20 hriwnow druždy za jeniceži wječzor z hraczom a piežom pſchecziniež, cžohodla njemohle ſo wone tež na něſhto wopravdze rjane a hódne načožić?

Zawęſeče, tač ſo ničto njebu dže, ſchtóž lětſa Prahu wopyta. Praha ſama je hijo wobhlađanja hóDNA. Někotſi praſa, zo je druhe abo tſeeže najrjeiſche město w Europje! Cžicha Woltawa žolmi ſo w ſcherokej, módrzej ſmuzy pſchez nju a z wobeju brjohow poſtupuje kheža pſchi kheži hacž na wokolne hórkı. Mnoga z nich je hijo někotre ſto lět pſchetrala a by nam wjele, jara wjele powědacž wědžala! Z iich ſrjeđizny pozběhuja ſo horde hrody, bohate cyrkwe a klóſtry, a pſchez ſto wěžo w poſkazuje do njebeſkeje módriny, zo njeby ničto z tych 358,000 ludži, koſiž w hoſku a tolku po hóſach ſo rója, zabyl na ſwoju prawu wótczinu nad hwěždami.

Tola njechamý popiſowacž džensa rjanoſeže a kraſnoſeže Prahi, njechamý poſkazacž na to, taſ je ſo wona w poſlednim času z mnohimi kraſnymi twarami wudebita — to wſcho dže budže tež widžecž hisheče ſe lětu a pozdžiſho, bu- džem- li ſiwi a ſtrowi, ale wuſtajenici možemý wohladacž jenož lětſa wot 15. meje hacž do 15. oktobra. A taſka tutu wuſtajenica budže! Kraſna, wulkotna, njevidžana! Wuſtajene budže wſcho, ſchtóž ſo w cyhym bohatym cželkimi kraſteſtwe džela a plahuje. Pſchez 4000 wuſtajerjow, z kotrychž někotſi ſamí pſchez 1000 metrow runa trjebaja, poſkaje tu ſmětej wutwory ducha a rukow a wſcho, z cžimž pſchiroda cžlowjefka wobdaruje. Z dobrým prawom ſmě ſo wocžakowacž, zo Pražska wuſtajenica z mnohoſežu, kraſnoſežu a wſchelkorofeſežu wuſtajených pſchedvjetow někotružkuli ſwětowu wuſtajenici pſchetrjechi. Za to rěči hijo zvijerſchuy poſlal na wuſtajenichczo, hdžez tu khwilu pſchez 2100 ludži pilnje džela. Kraſne a wulke kheže ſu tam natwarjene; mjez nimi najwijetscha je hořſki a wumělcy ze železa twarjeny pſchemý ſlowy paſt za 800,000 ſchěnałow ze železnej wěžu. Z tuteje wěže njeby jenož enye wuſtajenichczo kraſnje widžecž, ale tež cyka Praha ze ſwojimi pſchedměſtami a romantiſka Šcharka. Za tutym paſtostom twari ſo wulka fontana abo wodorowód, kotryž w elektriſkim piſanym ſwětle wodowe pruhi ſe njebiju pocžeri.

Hłowna z tuthich pruhow budże dżewjecz palcow tolsta a 25 metrow wysokości. Taiseje fontany njeje hacż dotal hiszczęce nihadże było. — Pawilonow, twarjenczkow a hrodźikow, kotreż su sebi bohatschi wustajerjo abo jednotliwe towarzystwa natwarili, a z kotrych je někotry dróždji hacż Baczańska cyrk, je jich hiżo hotowych sto a sydom. Telko pawilonow njeje hiszczęce żana krajna wustajenca mela. Wjedżor budże wustajenca kózdy dżen wobswietlona z 250 elektriskimi woblikowymi lampami a z 2000 wschodnymi elektriskimi żehliwymi śwecami, njeliczo do toho wobswietlenjo jednotliwych hrodźikow a khęzow. Wjerški żelezneje węże budże elektriski swiełkomjetar, kotryż budże swoje pruhi na dwie mili dokolawokoło słačz.

Rum njedowola nam dżensa so tu nadrobnischo rozpowiadacż, jenoż pshchispolnicz hiszczęce chcem, zo so wustajenica 15. meje węscze wotewri. 14. meje budże Praha z pshchedměstami a wokolnymi hórkami nanafrasnišcho iluminirowana a posiczi tak zwęscze wulkotny napohlad. Zastup do wustajenych budże preni dżen, kaž so skyski, 3 schésnaki, potom pak jenoż 40 krejarow abo hiszczęce mjenie.

* * *

Wustajenich dla twari so mjez belvederom a židowskim mestom drzewianym móst za nihadże 45,000 schésnakow. 15. meje ma byż hotowy. — Dotwarjenjo Karlowoho mosta budże płaczicž pshcz 340,000 schésnakow a wuwiedżenjo rozbiteju statuw 120,000 schésnakow. — k.

Moje wukhodij.

(Pohrocżowanjo.)

III.

Też tón raz nastajich so k połdniju po samnej drozy. Hiżo z nazdala kiba mi luba znata wjes, kotreż so k samomu wysokoemu Lubinej pshchituluje a pshczelnie do dalotich runinow zhladuje. Kózda kroczel njeje mje dale a z dobom wysche; noha drje bē muczna, ale chęc „jich“ widżecż, to bē moja żadoseż a tuż so też wobceżnych pucż khętce miny. Bęch we wsh.

Z liwoho boka drogi stoji hiszczęce samsnhy starzy burski statok, w kotrymž sym něhdź najwjeselsche dny swojeje młodości wuziwał. Zastupich z nizkimi wrótkami do dwora: na dworje je so mało pshemjeniło, kiba zo su twarjenja trochu pshceporyjedżane. Winowy pjeń roſeje hiszczęce kaž něhdź hacż pod samu tschęu a lubi k nazymje skódne kicze. Wózna worjeschina zhladuje hiszczęce pshcz tšeħi, tola złoschtini pacholjo tu wjach njeſu, kaž bychju ju hiżo z czasom wurubjeli. Na dworje je wscho změrom, ani pos so mje dohładał njeje. Stupich pod nizke khężne durje. Hiszczęce wscho kaž předy. Na prawich je kamienityn skhód, kaž bē nam wuskocznym hólcam ze swojimi nizkimi skhodzeniami jeno żadżewk: tsi schytri pshcepoczichny na jedyn raz. Na liwym bok su hiszczęce durje do hróðze, ale kruwy a cęselatka su so do drugoho lepschoho bydła pshcepoczihnyk.

Chęc cykle njenadżich do jstwy zastupicż a jich pshchekapicż, tola w tak cęzim domje je to skoro njemożne, hóžez je kózdeje muchi skyszecż. Prjedy hacż bęch załapał, wotewrichu so durje a jich macz mje powita z taisej radoscę a luboscę, kaž by jeje samsnhy syn z czubu pshchischi. Praschenja, wotmówjenja, spominanja njebe żanoho kónca, pshcetoż wjele lét bē so minylo,

zo běchmy so posledni króč widželi, wjesele bě pšchi starým wostało, wjesele pak bě so tež pschemjeníko.

Ístwa je hishcze samšna nizka, po jednorym burškim waschnju wudebjena, vycha tu ženje knježila njebě a wěscze tež njebudže. Nabožne swjeczatka debja běše scžený, w kucžiku je Boža martra a pšchi durjach wiša hishcze stara cynowa krjepjeńczka, z kotrejež stej so hižo džed a wovka krjepikoj. Hospožy — macž a džowka — wězo nicžo nuzniſche njeměſtej, hacž koſej zwarič a to tón króč trochu lepšchi a ze smjetanu. Ja pak dónidžech mjez tym na najſtuſu, zo bych ſebi ſtare lube blecžki a kucžiki wobhladał a mnohu zbožownu hodžinku ze zaúdzenoſće zaś do pomjatka wróčil. Běch we wulkej „dobrzej“ komorje, ta ma tsi ſwětke wołnijesčka, dwě ſ poldnju, jene ſ wjecžoru. Scžený ſo hishcze z barbu zelenja kaž něhdý, winowe hažy a hožki hishcze z wołnom nutsch zhladuju, ze ſcženow mje hishcze ſamsne lube ſwjeczatka a wobrazh poſtrowjeja a kóžde mi neschto lube wjefole projicž wě wo thch, z kotrejmiž ſo tu něhdý radowach. Tola z nich tu nichčo wjac njepſchewa, wſcha bjesada je woſmalka, wſchón wjeholý žort je wočižnyk, a pſchelubožne pěſnie a pobožne kerluſche ſu dawnu wulincžale. Klaver tu wopuſchězený ſtoji a tón, kotrejž z njoho krasne zynki muwabijesche, je ſo dawnu z wótnoho domu woſhalik a ſwojí ſtatoſ wot ſtaroſtawnoho Lubina pſchěſtajik ſi módrym horam, za kotrejmiž ſlonce w Boži domicž khodži. Hulše hishcze na ſcženje wiſaja, ale truny ſu wſchě ſproſtňyle, dokelž tón, kž z kahodnym hudžencem je wožiwiſeche a najnadobniſche čuzča a žadocze w naſchej wutrobie z nimi zbudžowasche, tež tón dyrbjelše wótenym horam rjeſiſche Božemje projicž. Harmonika w cízmowym kucžiku wſcha zrudna žaruje wo ſwojoho miſchtra, kotrejž ſo tu ženje wjac njewrōži. Šama cízchina tu knježi, ale mojomu wuchu klineža hishcze wſchě zynki mijelčazach trunow a wſchě hloſy zdalenych towaršchow, jich luboho ſta-roho nana a joho najmíkodšeje džowježki. Joho horliwa a dobročiwa wutroba wotpocžuje hižo w khlodniſchej komore w Božim ſlůdkim měrje a je mi, kaž by tu hishcze klinežal joho naſlubſchi kerluſch: „Spi dha, luby bratſe, spi, w ſwojim rowje w dobrým měrje!“

W duchu jich tu hishcze wſchitkých zhromadžených widžu; mojej wutrobie ſu hishcze wſchitkých jenak bliž — njeh ſu hižo we wěcznoſći, njeh w dalo-koſci. Pſchetož zwjazki tak cíſteje wérneje kſhesčanziske luboſče, kažkaž wſchě ſtawý tuteje ſwojiby zjednoczeſche, takje zwjazki ani čas ani zdalenosć rož-wjazacž njemože a tež ja běch cíſceje jich, pola nich cíſceje doma, kaž bych tam ſwoj narodny dom měl: woni bechu moji a ja jich.

A tola bě to chle jednorý dom, kž naš hſpodowasche, a tola bě to jara jednora chroba, kž wužiwačmy, a tola bě to jara jednora bjesada, kž tam hromadže měwachmy. Ale tutón nizki, burški pſchěbyt bě rjaný, nimoměrh rjaný, rjeſiſhi dyžli najhorđiſhi hród, dokelž w nim bydlesche — luboſč. Nascha jednora jědž ſlodzeſche nam ſlůdch kaž měd, dokelž ju poſticeſche — luboſč. A hakle nascha bjesada bě nam lubſcha hacž ſchtó wě ſchtó na ſwěcze, dokelž my mějachmy ſo — lubo. Běchmy wſchitkých Serbjo a za Serbſtwo zahorjeni, běchmy wſchitkých katholikojo a za ſwiatu katholifku cyrkę zahorjeni, wulnjechmy, dželachmy, bjesadowachmy, ſpěwachmy hromadže. Radoſč jenoho bě radoſč wſchě, zrudoba jenoho bě zrudoba wſchě. Pſchězenoſć bě tak wulka, zo ſo za cíky dolhi čas žaneje pſchěkory dopomnicž njewrem. Šwjath měr a pokoj knježesčtej w tutym domje a tohodla bě tam tak rjenje, njewurjeknicze, njeza-pomniče rjenje. Haj pšeň, kž ſmý tam z hortom a z wutrobu ſpěwali,

w mojej duszhi ženje njewuklinczi, žynki, kij sym tam w prěnjej čiſtej nje-myſlenej zahorjenosczi žanostcheli, změja węczny wothklos w mojej wutrobie.

W tajſich myſlach ponurjeny rozhladnych ſo hiſcheze jónu po noſtwinnej komorje a bjerjeſch z hnutej wutrobu wot njeje Božemje. Wležz tym bě koſej zvarjeny, sydzechmy ſo za blido, ale nas bě mało. Jeno macz z najmłodszej džowcžiczkę a dženja za teſko lět tež ja — tamni tu wjac njebechu. Kaz same wot ſo pſchiūndzechu tež wbohej maczercy rjeſiſche zaſudzene czasy na myſle a wona pocza: „Kak rjenje to běſčie, hdyz wj hiſcheze k nam thodžesheče, netk tu ničtō wjac njeje: džeczi ſu po ſwēcze rozpierzchene a ja sym tu ſkoro lutka ſama.“ „To wſchaf“, móžach ju troſchtowac, „to wſchaf je wěrno, macz, ale washe džeczi ſu z Boha wſchě pětne a zbožowne a wj macz tež netk hiſcheze jeno radoſez nad nimi a tak ſeže zbožowniſcha džzli wjele druhich.“ „Wézo pſcheziwo tomu nijemóžſehe ničo prajiež. To w žiwenju hinač njeje: kčenje zwotpada, ale plody wostanu.

Hdyžkuli mie Lubin z dalokeje módrinu ſtroni, dje mi pſchez myſličku, pſchez wutrobu a wſchě pſchelube poſtawy z tamnych kraſnych czaſow ſo nimo miſtnu, rjane Božemje mi kiuajo. A hdyz zaſ z nalečzom milischi wětr z poſdnja duje a z nim jaſne mróczalki zaſ do kraja czahnu, wotuczi mi we wutrobje tamna ſuba pěſen, kotruž ſumy tak husto zaſpěwali: „Njeſče leczo mróczele mi k domu wótenomu, njeſče moje ſtrovenjo tam, hdyež czi lubi ſu.“

(Pſchichodnje dale.)

Z Luižich a Šafffele.

Z Budyschina. Dženj 21. hapyyla wotbu ſo na tudomnym taſtantſtwje žadna ſwiatocznosc, kotraž budže naſchich czitarow a wſchitkých Serbow jara zojmowac̄. Zoho Majestoscz kral Albert je wyſokodostojnomu knjezej kapitularej ſcholaſtitę Michalej Hórnikej rycerſti kſchiz Albrechtſkohu rjada prěnjej rjadownje hnadnje ſpozecil. Pſchi ſwiatocznę zhromadziznje wſchęch tudomnych duchownych pſchepoda najdoſtovniſchi knjez biskop ſam z požběhowacej ryczu tute znamjo kralowskohu pſchipóznačia. Spomiwiſchi na to, zo wſchaf meſchnik jenicey za Boha a joho čeſcež džela a ſwētneje čeſceže nje-pyta, zo pak wyſchnosć a pſchede wſhemi naſch najmikoſciwſchi kral radu pſchiležnosć wuzije, hdyež može prawe zaſlužby zdobnje mytowac, a wuznamjenic. Tajke zaſlužby je ſebi knjez ſcholaſtikus nic jeno w duchownskiej ſlužbje, ale woſebje tež na polu ſerbſkohu piſmowſtwa dobył. Hdyež ſu tute zaſlužby ſame we ſebi hido za njoho wopomniſt aere perennius (wutrajniche džzli miedz), dha ſo tola wón (najdoſtostojniſchi knjez biskop) wulch wjeseli, zo je za to ſobuſtufowac, moħ, zo by wjeleczeszenomu knjezej tež tajke zjawnie wuznamjenjenjo ſo doſtało. Knjez ſcholaſtikus na to z poniznymi ſłowami wotmokwi, zo tajſeje čeſceže wocjakował njeje, zo pak ju z nojnutrniſkim džakom pſchijima. — „Katholicki Poſol“ ſo woſebicje raduje, zo je joho za-kožer a dolholétny redaktor tuteje čeſceže doczakał a radu tež hako ſwoje mienjenjo wupraja, ſchtož pſchi tutej pſchiležnosći Serbſke Rowniny piſaja: „Wézo knjez Hórnik bě ſo tajſeje čeſceže najmienje nadžał, dokež w swojej po-nižnosći žwokownoſtneho pſchipóznačia a ſwētneje kħwalby ženje pytał njeje: ale ſměmy prajiež, zo je wón runje toho dla tak wyſokieje čeſceže cžim hódnischi. Haj gréduka hdyež je ſo kralowské pſchipóznačio tak zaſlužbnomu, tak čeſcežedostojnomu mužej doſtało, kaž w tutym padže. Schto čheył joho

wulke wjelestroniske zašlužby wopisacj, kotrež je sebi jako swěrny, wutrajny a spróčený duschipastý wo Serbow a Němcow, wo Polakow, Czechow, haj samych Italijanow, a we wójnskim časzu wo Madžarow a Francozow dobył? Schtó mohk jeno nospomnicz wschē wudželki joho pilnoho pjera, kotrež wo njewschédnej wědomosczi, hľubokej wuczenosczi a nadobnym zmyšlenju swědečza? Na polu serbskoho pismowstwa njeje hiščeče nictio tak wschostroncę jako: ryczespytnik, bohosłowe, stawiznař, pädagog, politik, w mnohim nastupanju jako basník a wosebje jako njewustawach redaktor, porjedžer a nakladník skutkowař kaž Hórník. Tež w czuých, wosebje słowjaniskich literaturach je Hórníkovo jméno slawnje znate a wschitcy maja joho za duchownoho nawiđenita naschich narodnych prćowanow. Mnoge, wosebje literariske čescze su so jomu hžo doſez hysto dostaše a serbski lud mjenuje joho jméno jeno z luboſežu a z džakownoscžu a serbska Klio (bohovka stawiznow) je joho jméno hžo dawno ze złotym blyſtejzacym pismom do stawiznow naschoho naroda zapisała: někž je so jomu tež wot swětneje wschonoſcze, wot naschoho najjaſniſchoho krala a knjega wulke myto a pschipoznacžo joho skutkowania dostało. Pschi tym je runje to ważne, zo je knjegozwo wosebje na joho džělawoscž w serbskim pismowstwie džiwało. Tohodla smě sebi cyly serbski narod tute wuznamjenjenjo swojoho najwuczeniſchoho spisacza a wotčinca za čescz wažicž, kotraž je so z dobowm tež cyłomu ludej pschipcěta. Nam wschém je znate, z kajkej luboſcžu kral Albert wschich swojich poddanow a nic najmjenje swojich swěrnych Serbow lubuje, a zawěscze chysche wón tutu luboſcž k nam na swojim narodnym dnju z nowa z tym wopokazacž, zo je Serba wuznamjeniš, kotryž je w njewuhasnité luboſcži k serbskemu narodej wschē swoje bohate dary pozběhnenju serbskoho pismowstwa a serbskeje zdželanoscze pošvojecžil. Tuž namaka tutón wopokař kralowskeje miloſcze a luboſcze tež zawěscze mócný wothlós we wschich serbskich wutrobach! Pschejemy w mjenje wschich Serbow — pschetož kotry Serb by jméno Hórník njeznal? — hacž nanajwutrobnischo, zo by nam Bóh hiščeče dolhe léta zdžeržał naschoho slawnoho, nanajzaſlužbniſchoho wotčinca Michała Hórnika!

— Tónhamy rjad je tež dostał knjek Domaška, farař w Mošacjicach, kajž je runje tak hako wuschiňny a plödny spisaczel, wosebje na polu Lutherškoho serbskoho pismowstwa znaty, kajž hako dobrocziwy, njesebiczy, pscheczelny a swěrny wotčinc. — Woběmaj knjegomaj pschejemy Mnoge léta!

Z Jasenicy, 23. hapryla. Džens wječzor zhromadži so licžba sobustawow Katholskeje bjesady, zo by so narodny džen krala Alberta swjecžil. W swjedzeňskie ryczi wo živjenju krala Alberta spomni pschedsyda Žu st mjez druhim, zo je kral tež za nas Serbow wažny knjegicžer; pschetož kajž je mnohim znate, je w swojich młodych létach tež serbsku rycz wukayl. Wosebje pschi Wettinskim swjedzenju je Serbow jara zańcz miel a cjesicžil. Dale ryczesche k. kantor Hila a proji, zo móže dobrý stat jenož tehdom bycž, hdvž su poddani dobrí; tak móžemy tež my Bohu džak na narodnym dnju naschoho najmiloſciwšchoho krala Alberta projicž, zo smy dobrý stat, dokelž smy dobrí poddani, mamž pak zawěscze tež dobroho krala. To njech je stojnje kóždoho pschecžo, zo wostanemy swěrni poddanojo w naschim wotčnym kraju. Potom hrimotaca slawa kralej Albertej. Na to széhovasche spěw „Krala Bóh požohnuj“, a hiščeče wjac druhich spěwov. Skóńcznje wunjese so hiščeče mócná slawa pryncej Jurijej na dnju joho jména! Tež z wonka naschoho lokala so swjedzen

z tym wokrasijsche, zo so czerwieni bengalijski woheń wotpalowasche. — Psihi-spomnicz dyrbju swojemu nastawkej wo naschim założenistim swjedżenju: Dofelz mějachym lěta nowe jewischco, so dzinadlo derje hrajesche. Jewischco je dość rumne: 10 kohczi scheroke, $5\frac{1}{2}$ kohcza hłuboke, 4 kohcze su kuliszy wysoke. Jewischco je twarjene kaž schwajcarſka khęcka. Zawěſcki a kuliszy su molowane wot molerja Weinholda w Budyschinje. Jewischco hodzi so wschelako psche-wenicz; iſtwę stej dwę, jena dobra, jena snadnicha, potom so hodzi lěs abo krajina pschedstajicz. Wyšče przedkownoho zawěſcka, w swiſlach, je serbski wopon nomolowanhy, molowanjo je jara derje wuwiedżene. Ma ežole stej dwę deschy (Stirnbretter) wuměſch wurežanej, jena tsečja tojka podobna je frjedža překr pschicžinjenia, na kotrej je napismo: „Wo ži wjenju wobcęzne, tu je nam zwjeselne“. Pismiki su z eženich deskow wurežane, a na deski pschi-klepane. Schtvrta taſta wuměſka deska je předku deſeka na dnje abo schpun-dowanju jewischco, hōžež je napismo: „Psihiſtojny žort, njewinowate zawjeselenjo a bratrowska luboſež.“ Te pismiki su pschez desku wurežane a ze wschelakim barbijenym placézkom zwodźete, a zadý toho so swęczi, pismo je kraſnije widzecz. Ma ſuſlerowym kaſtečzitu je napisane: „Budzceje powitanii“, z boka jewischco su wysoke czerwienie zapoſjnjenja. Komuž so tele wopisanjo spodoba, njech nas pschichodnje wopyta. M—k.

3 chłoho swęta.

Němska. Taſh je ważny muž w Němskej, kotrehož imięno budże za wſchę czaſy a ze wſchej ežesę do stawiznow zapisane, so minyl: generalny pólny marschal hrabja Moltke. Psiched tuđenjom je nahle a ežische wuſnyk bjez khoroscze, bjez bołoscze, bjez zac̄emnenjenja swojeje spodzivneje duchoweje moey, w starobie nimale 91 lět! Hiszczco běſche ze swojej swójbu cyłe wjesły powjeczeriaſ a potom sebi hru zehral, psihi ežimy poslednju wulku hru dobu, a na to so z dobom słabych zaczę, poda so do pôdlaſkeje iſtwy, hōžež so lehnywski za krótki ežas wudycha: Boża ruczka bě joho zaſala. Rodzony 1800 je wysoku starobu doſczahnyk, kaſkejež iich mało doczaka. A tak bohate na wulkich ſtuſkach bě tele žiwiſenjo! Wot młodych lět běſche psihi wojerſtwje, a je we wſchitkach wojniſtich naležnoſczach spodzivnu wuſtojnoscž wopokazał. Wo tymi swędža wſchelake wojny, wosebje 1866 a najbóle francózka wojna 1870. Cylych 55 lět psihiſtuschesche generalnomu ſtabie najprjedy pruskoſto a potom cyloho němskoſto wójska, 31 lět běſche joho pschedsyda. — Hrabja Moltke běſche we wjacorym nastupanju Windthorſtej podobny, tež wón njeje drje psihi swojej smjerczi żanoho parſchonſkoho nje-pſcheczela zwostajis; ani politiskoho njeſcheczela Moltke żanoho niemieſche, doſelž so wo politiske pschecžienjo njeſtarasche, ieno wójsko zaſtupowasche. Runja Windthorſtej wuznamieniesche so wosebje ze swojej jednoroscžu a njeſebicžnoscžu, na nim njebe w nastupanju ſebicžnoscze abo nahramnoscze żadyn brach. Swet je joho wobdziwał, to pak joho njeje do kniezoſtoſcze za-wjedlo, psihi wſhem wosta wón pokorny. Tohodla je wón wſchudże po-wſchitkowne pschipoznaczo namakał; sami egi joho w smjerczi ežesę, koftiž su z joho wojniſkej wuſchitnoscžu pschewinjeni byli. — Po wulcotnej žarowanskiej swjatoſznoscži w Berlinie, psihi kotrej běchu tež lejzor Wilhelm, ſakſki król Albert a pryne Furij pschitonini, je so eželo hrabje Moltke do

Kreisau w Schlezynskiej pschewjezło, hdeż su je srjedu w Moltkowym swójbnym pohrjebnischczu na stronje joho mandzelskeje połhowali.

Rom. Struchla powěscz wo zatraschnym njezboju je z Roma pschischla. Wulka pólverowa węža pschi wrótach Portese w Romje je 24. hapryla rano w 7 hodž. rozleżała. Powěscze z Roma, pschec jena hróznišča hęd druhá, powědaja wo zatraschnym zapusczenju, kotrež je rozbuchnjenjo tuteje węże w Romje nacjiniło. Zadyn džin, pschetož we węži běsche pschec po ½ miliona puntow pólbra, wulki dżel do patronow pschedżelanu a do podzemnískoho wjela za wortschtwany, schtož rozbuchnjenjo wjele hōrsche sczini. Na tsi sta wosobow je ranjenych, tójsko bě jich po hnydom mortwych, pak su w surowych boldoſcach wumřeli. Najwjetšchu skłodu maja vatisan, cyrkj swjatoho Pētra a cyrkj swjatoho Pawoła, kotrež njedaloko na nopschecznym brjozg rěki Libera stoji, a Campo Santo. Nimalo wschē wokna, z wjetšcha drohotne molowane, su tam zniczene, třešti, murje a t. d. jara wobschodżene; skłoda budże wjac millionow wuziniecž. Njemóže so wopshijecž, kąt je italske knježerstwo tajkule mnohoſez pólbra takle blízko pschi měseče khowacz moško. Majzrudniſche pschi cyžym njezboju je, zo je — kąt so pschec bôle wupokazuje — djaboſki njeskutk. Wojach su tam minu położili a pólbyr zapalili! Pschetož zadyn jenicžki z wojakow, kotsiž tam strażowachu, njeje ranjeny; hido džen předy je njeskutk w tamnym dżelu města znath był. — To su skulki mloboſce, kotrež je w hídze pschecživo bamžej a cyrkwi wocžehniena!

Eucžlane tshëſki.

* Wosow popadniesch wjacu na měd hako na kisało. Jendž. pschisskovo.

* Tež nojezorniſcha mrózeli ma slobornu khromu. Po jendželsku.

* Slub w rozhorenjenju dany, w khutnym rozważenju spadny. Shakespeare.

* Najlepje skodzi jadro, kotrež sym sam wudypał; najbóle wjeseli žadny kamuski, kiz sym sam namakał, a parla je mi nojdrózcha, kotrež sym sam wuloił; a tak mam tež najwjetšche wjeselo nad wěrnoſežu, kotrež sym sam wusłedžił. Bohuſl. Gablonſki.

* Zawisež je mola dusche, kiz pokoj myſle hubi.

* Blota so bojisch, doniz do njoho njestupiſch.

* Zlym hubam a zwistnikam najbóle klubu sczinisch, hdyž sy džen wote dnja khmańſchi, poccziwisch.

* Tež najlepſchoho pschecžela njewobčežui ze swoim tajomſtwom — abo zwierich ſnabž ſebi swérh wot njoho žadacž, kotrejež sam ſebi njedžeržiſch?!

* W tamnej merje kąt chceſch doſtačž, dyrbischiſch dacž; chceſchli cyłu wutrobu ſebi dobycž, budž hotowy, cyłe žiwnienjo woprówacž.

Wschelcžizn.

* We wſchelakich nowinach bě wo tym rycž, zo je kardinalj Lavigerie w Algiru grofina de Briges 18 millionow frankow za afrikanſke missiony wotfaſala. Někto kardinal w Parízſkich nowinach „Monde“ woziewja, zo je to złóżcžiwa ſza, kotrež chce jeno missionam skłodžecž.

* (Millionarka w klóſchtrje.) Knjezna Khatata Drexelc z Filadelfije, rodzona z Dornbirn we Vorarlbergu, je psched někotrymi měſacami do rjada

najswiacejšeho sakramenta w Americh zaistupiša. Žeje cyklo zamoženjo, kotrej na 28 millionow mk. wuczinja, naloži ſo na zamysly tutoho rjada. Želizo ſotra tuteje kniežnij bjez potomnikow wumrje, pſchipadne wſchelakim wuſtawam katholskeje cyrkwe w Americh rjany pjeniez 80 millionow mk. Cyrkwiński rjad najswiacejšeho sakramenta, kotrej je Khatka Drexelec założiła, ma jeniečej wotpoſlad, zo by podcziſtežanym narodam w Sewernej Americh, indianam a czornočiam, pomhaſ.

Naležnosće našoho towaŕſtwia.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 295. Jurij Grossmann z Luha, 296—298. z Khróſcie: Jurij Rjeně, pjekař Miklauš Kral, Hana Wawrikowa, 299. 300. ze Žejie: Jakub Domš, Hana Krawcowa, 301—303. z Radworja: Jan Lorenc, August Mišnař, Hanža Wućerkowa, 304. Miklauš Suchi z Nowoho Lusča, 305. Madlena Bjenišova ze Sernjan, 306. Pětr Haša z Kukowa, 307. August Eiselt z Lejna, 308—314. z Worklec: wučeř Herman Jurk, Jakub Mieth, Michał Herrmann, Miklauš Glawiš, August Frommelt, Marija Rjelkowa, Madlena Lipičowa, 315. Jan Khilan z Kamjenej.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 653. pjekař Miklauš Kral z Khróſcie, 654. Jurij Mička z Cornoho Hodlerja, 655. Pětr Wuješ z Baćonja, 656. katholske kasino w Radworju, 657. Haiža Grölmusowa z Kamjenej.

Dobrowólne dary za towaŕſtwio: P. W. 50 p., z Dalic 25 p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 105,974 mk. — p. K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Różanta 4 mk. 45 p., H. E. z L. 5 mk. — Hromadže: 105,983 mk. 45 p.

Na nowe pišeče do Baćońskaje cyrkwe: Dotal hromadže: 5870 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadže: 5871 mk. — p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,835 mk. — p. — Dale je woprował: J. L. z B. 1 mk. Hromadže: 10,836 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: J. S. z K. na dalše zešikwi: 3 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. Ł. 10 mk.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Biblijiske Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrjadowaniu dr. J. Schustera a G. Meya
serbscy wudal

Michał Hórnik.

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera z Freiburga.

Šu na pſchedanju w Budyschinje na farje a tež pſchez dobročiwe expedicije „Kath. Poſoła“ ſo wohstaraja.

Wjazane z kožanym kribjetom 90 p., njewjazane 65 p. Štotož dce je drožjšo zwjazane mēcž, može je tydženj po ſkazanju doſtačž.

Towaŕſtwio Serbſkich Burow.

Lokalna zhromadžina w Khróſcjičach budže ſchtwórk 7. meje (na Bože ſtpěčzo) popołdnju w pječižih.

Pſchedysdſtvo.

Čjíſež Smolerjec knihičiſteženje w macižném domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósće a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Euđowy cžasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 10.

16. meje 1891.

Lětnik 29.

Marija — meje kralowna!

Najrjenšchi mějac cyloho lěta je meja. Cyka stwórba Boža wožiwja. Na najmjenšej trawiczej na zemi runje tak, kąž na najmōčních schtomje pokazuje jo nowe živjenjo. Wschitke ptacjatka spěwaja wjesoke spěw a wjesela so we Božej pschirodže. Na czožkuli pohladam, nás zwiesela a woschewja a pozběhuje naše wutroby horje k njebjesam, k naschomu dobrociwomu wócej, fotryž je nam zasy našež pôštał. A nascha luba serbska młodosež hotuje wjeczor psched prěnjej meju hibrski schtom a staji jón srjedž wsy hako znamjo wjesela. Tu zanjeſe so khwalbny kérlusč: „Tebe my Boha khwalimy”, kąž je w Serbach rjane wažnjo, zo so tež pschi swětnych wjeselach spomina na Boha luboho knjeza. Wosebje by tež pschi dele branju meje pschistojne bylo, hdý by so kérlusč „A nam meja pschischka młodna”, „Chcemy jenej knjezne spěwacz” abo podobny kérlusč wuspěwał, wšak móža serbsch hercy tež někotre kérlusche pišlacz a to by tež zaněče ſo wschitkim lubilo.* Wosebje lětſa ſu w mnohich wſach rjane meje stajili. Džeržeje, luba serbska młodosež, stare prawa našich přjedownikow, zavěſče rjane ſu tute stare wažnja.

Wjete wažnische hac̄ tute zavjeſelenja ſu te, kotrež nam našcha ſwjata cyrkę pschihotuje, ſu to wosebje mejske vobožnoſče, kotrež ſo w tuthm měsacu wotbywaja k čeſečji macjerje Božej, meje kralowny. Marija je macjer čžlowejſkoho ſplaha w duchownym naſtupanju, wona je wuczel hréſčnikow, tróſichtárnica zrudnych, pomocnica křeſečjanow, pschiftad za młodosež. Luba serbska młodosež, bjer wosebje we tuthm měsacu ſwoj wuczel k macjeri Božej, a njebudžes hřez tróſchta a pomoch. To je wosebje jara wužitne w něcežiſkim čžasu, hđež pschede wſchimi ſocialni demokratojo ſwoje njekhmane wucžby

* Smy cyle za to; tola by potom ſo runje tak pschihodžalo, zo by tajka ſwjatočnoſče ſo z rejemi njeſkonečila. Te bych ſo k tomu ſchpatnje pschihodžale.
Red.

rozščerjeja ze słowom a pišmom inez mlodoščju, zo včahu tušamu do njekh manstva zamjedli.

Tuž dha, lubi Serbja, khdžče pilnje do pobožnoščem, kotrež so w tuthm měslacu ē čeſči macjerje Božeje ſwiecja, wſchak fo w kóždej ſerbſkej crkvi mejſka pobožnoſć džerži. Wobdželje ſo tež prawje bohacje na proceſſionach, kotrež ē hnađownym měſtnam khdža. Kaf wulſtony běſche tola létuſki Filip ſdorfski proceſſion, kaf pohnuta bě wutroba kóždoho, hdžž tutón kraſny dom Boži wuhlada, a kaf tróſtowaný a zwjefelený ſo kóždy zaſh domoj wróči! Schtóž je hdž z proceſſionom do Filipſdorfa abo do Krupki ſchoł, ſo zawěſće ženje kaž njeje, pschetoz Bóh zapſacji kóždu krocžel, kotruž ē čeſči joho macjerje a z tym ē wjetſkej čeſči Božeje cjinimy. Kotryž traſh staroby dla njemože tak dalotki pucž cjinicž, njech wophta prawje husto ſwiatnicu macjerje Božeje w naſhei lubej Lužicach w Róžencje, hdžž tola z kóždeje woſadu proceſſiony khdža. Wobdželje ſo bohacje na ſwiatkovnym proceſſionje do Krupki abo Róžanta, woſebje wj ſerbſch mlođencojo a knježimy, zo by macž Boža wascha zakitařka byla na wſchitkach pucžach a ſchezeſtach waschoho živjenja a zo by wona wam wot swojoho luboho syna wuproſyla wſchitke hnady a žohnowanja za washe živjenjo, a zo byſtež jeje ſwiate poczeſtiwoſće ſežehovali: jeje ponižnoſć, ſežerpnosc̄, poſornoſć, cjiſtotu, pilnoſć a dželawoſć. Budž to plód jeje čeſčenja, zo teje abo druheje hreſčneje naſhilnoſće, teje abo tamneje straſchneje pſchilejnoſće ſo wotrieknjemy. Wſchitcy, kotsiž za polepſchenjo živjenja ſo prouja, ſtoja na woſebite waschnjo pod zakitom Naſheje Lubije ſenjenje.

Ty pak, luba Macjer Boža, zbudž we wutrobach wſchitkach lubych ſerbow luboſćž ē tebi a žadoſćž za thym, zo by twoja čeſč a khwalba ſo ſpěwała po wſchech krajinach zemje. Wuproſch nam hnadije wot twojoho luboho Syna mér a ſpoļojnoſć we naſkich cjasach, a zakitaj ſwojich ſwěrnh ſlužonikow pſched wſchitkim njezbožom. O Marija, pomocnica kſchecjanow, proſch za naš!

M. Š. z K.

Kótlik a khačlonk.

„Kótlik džiwa ſo khačlonkej, kaf je cžorný.“ Zo tele poſměſhne ſerbſke praſidmo podarmo njeje, wě drje tak nimale kóždy z nazhonjenja. Na tele praſidmo buch nimowólnie dopomienjeny, hdžž ſo njedawno w towarzſtwje wſchelakich ludži Budyschinej bližach. Mjez nami bě tež „ſtudowaný“ Němc. Kuníž hewal dobrý muž, z kotrymž ſo derje wobkhadžuje, poſtorkowaſte ſo z hubjenje zatajenym wjeselom nad ſerbſkej ryčju, zo ma wjèle němſkih ſłowow, zo hinje: ludžo powědaju tu poł němſcy. A woprawdze: někotſi ludžo ſchanterja cji ſerbſcy, zo maſč zaczućjo, kaž by nechtó ſamjenje do wofna mjeſta.

Znapiſtečzivo ſuſodej, zo w piſmje njezbežni ludžo tak jazorja, měnjeſte, zo džé Serbja za wſchelake wěch ani ſerbſkoſe ſłowa nimaja, tak na pſtiklăd, iſtož ſmy runje ſyſcheli, „maſchina“ a „thyſus“ ſerbſkej ſlowje njeſtej. — Tu drje je dowolene, ſo woprashecz, ſchtož je wjach rozoſma ſizny: ſerbſka blađa, abo „ſtudowaný“ ſerbow ſuſod? Tak wulcy čeſčujujo ſwoju macjerſeſčinu bě tónle Němc zapomniš, zo maja tež woni runje tole, a traſh teſečinu wſchech ſlowow požęjenych, cuzych. Zoho „Nationalſtolz“ njech je tu njedotkniyen: wſchak je Němc, a to je prawje. Za naš ſerbow pak njech je to wučba, zo ſwoju ryč bōle čeſčimy a pſchez pilne čítanjo doſkladniſko zeznajemy, zo njeſtrjevali z najmjeñſha tam ſo z cuzym ſměſhni cjinicž, hdžž mam ſwojeho doſež.

Keđbuimy na so! Taifka z cuzymi słowami naměščana rycz wuchu gle čini a čłowjeka wotstorkuje. To su tež Němcy spóznali, tohodla su w nowschim času „Sprachverein“ założili, kotryž rycz wot cuzych słowow wurjedžie pyta, tak daloko kaž so hodži. Zo to njeje njetriebawšči, padamy tu „probu“ z němskeje „žurnalistskeje literatury“, z kotrejež čhyt sebi čeſczeny čítať dobroćinje sam němske słowa „wubjeracž“.

„Wir reproduzieren einen Artikel der in Berlin publizirten „Revue für das Armeen- und Marinewesen Deutschlands“, welcher eine Menge Details über die Militärorganisation und -Administration enthält. Frappante Modifikationen sind in der Komposition der Armeekorps dekretirt worden, wie auch in den Examinationskommissionen für die Artillerie und für die Kandidaten zum Militär-Administrationsdienst. Eine parzielle Modifikation ist in der Uniformierung der Infanterie und der Kavallerie dekretirt. Die Kapitel, betreffend die Equipierungsinstitute und die Pensionen, sind ebenfalls interessant für Spezialisten. Die Deutschen Journale sind in spezielle Diskussion der Sache eingetreten.“

Tu može so wjele čjiſćicž. Tak zanjerodžene Serbia swoje pišmowstwo hisčče tola nimaja. Alle tež čjiſćenje ma swoje mjezy. To płaciž, doniž so z tym zrozemjenjo a jaſnosć pomjenowanja njekaz.

Cuze słowa, runiž doſć wohidne, njeſtu tak źle. Hórje za nas Serbow je, ze serbiskimi słowami němcy rycęž, kaž je to našch „pschecžel“ we wopacžnym zmyslu słowa prajš, zo to Serbia činja. Alle myli so abo chce so mylicž: serbski lud ryci serbscy, byrnje tež němske słowa trjebat. Sterje naropak: serbski lud ryci z němskimi słowami „serbski“; tehdom so praji, zo joho Serb na hubu bije.

Cjaſy na swěće ſo měnjeja: džens je waſchnjo to a jutſe tamo. Njeje hisčče ſto lét, zo ſo wosebni Němcy Francózam klonachu, zapciwajo ſwoju narodnoſć, džensa zaſy iich hidža, a ſchtó wě ſchtó budže hijo móda, hdyž ſo z drugim lěttsiacom powitamy. W naſchim čazu wſcho ſpěchnje ſtari a ſkoro za lěto ſo cyka zemja pſchemeni. Znamjo naſchoho časa je njerobstajnoſć a zwěrſtchnoſć. Tohodla njeměnjejm ſo ſobu, ale džeržm ſo Serbſtwa a do vrych poczińkow: Serbſtvo je hijo ſta lét a hórsche cjaſy pſchetrolo a ſpěſtich cjaſow ſo Boh dák zaſy docžaka. Wſcho ſo w naſchim čazu ſpěchnje měnja, nic pak pōcziwoſć, ſwěra: cžim jaſniſcho zabłyſcheži ſo na rozvalinach ſebičznoho časa, pſchipóznačo ſebi dobywajo:

„Ja Słowjan ſym a Słowjan budu,

A Słowjan ſtajnje woſtanu:

Wſcho dobre pſchejiu wſchomu ludu,

A Serbſtvo prjódej ſubuju.“

Bohuslaw Sporušk.

Swj. Marija, ſtrwojo khorjč.

Pſchipoſdnju ſlakanjo bije. Nimo rjaneje cyrkwički po zelenej ſchježech kroži črjodka malych džecži, do ſchule khoratačch; hólcy ſwoju měcku w ruch džeržich, holey ruch ſtyknivostchi ſpewaja čiſče a kędzblivje „jandželske powitanje“. Mjez nimi ſtupoce tež malý Jurij, młody ſchuler, kotryž pſched krótkim hisčče z bojoſću do ſchule khoržesche a z tſhepotanjom w ſchuli ſydaſche, někt pak, Bohu džak, derje kędzbuje a pěkuje wotmořwja. Tutón ſchježletny hólcjec, drje maſy a ſlabuſki, naſ tola pſchez ſwoju zańdženoſć

napomina, swj. Mariju wutrobnje lubowac̄z a k njej so džec̄zowscy dow̄eric̄z, nas powuc̄za, tak moh̄li z prawej nutrnoſc̄u sp̄ewac̄: „Swj. Marija, strowio khorych! Proſch za nas!”

Jurij běſche we přenich lětach swojoho živjenia nimale stajnije khory, a starſcej drje ſebi husto myſleschtaj, zo Bóh jeju lube džec̄zo bórzy zaſy k ſebi wožmije. Tola ně! Džec̄zo wosta a z nimi wot Boha poſtiezeny ſwojbuň kſchidit. Zańdže lěto, ale male ſtowrjenic̄ko ležesche hiſhče ſwojich ſtaſeikow njemocne w kolebch; miny ſo druhe a třeće lěto, a mały Jurij ſo poča lědma po zemi ſuwac̄ — na ſtupanjo abo ſnadž běhanjo njemóžesche ſebi hiſhče nictó myſlīc̄. Lěkar njemóžesche ničio pomhac̄, ſtarozonjace zela a žohnowanja rozmornaj starſcej njepytaschtaj; ale cžim dw̄erniſc̄ho wobroc̄ziftaj ſo k Bohu. Wschēdnje klec̄eschtaj psched ſnadnym kóžkom ſwojoho džec̄za; a ſchtó njemoh̄l zac̄zuc̄ nutrnoſc̄ jeju modlenja, kotrež ſtupaſche k najzbóžniſc̄ej knježnje, zo by wona Božu pomoc wuproſyla. Tola pac̄er zdasche ſo byc̄ po-darmo; džec̄zo wosta khorowate a ſlabe, a běſche nětk hijo poſchtwórtá ſeia ſtore.

Tu wotmyſli ſebi pobožny nan do ſkrupti hičz, dobre měnjenjo wubudjejo, hnadny Bóh chył pschez zaſtupnu proſtuwu mac̄herje ſwojoho bójſkoho ſyna joho ſynka tak daloko wobſylnic̄, zo by z najmeñiſcha běhac̄ naukuňl. Man dje — połny kruteje dow̄ery; žadny puc̄z njeje jomu čežki, žana wobčežnoſc̄ wulka, žane zdychnenjo a žana modlitwa wychaca. Tam na hnadnym měſce wuſypa ſwoju ſtaroſc̄e a zrudobu połnu wutrobu psched ſwj. „trøſtatańnicu zrudnych” a „pomoeniu kſchesczanow” — a z najreñiſc̄ej nadžiuj wróčzi ſo wot tam k ſwojej domiznje.

Hdyž běſche ſo proceſſion dželik po dokonjanym ſtutku, nětk njedasche ſtaroſc̄iwomu nanej žanoho měra. Hiſhče daloki drje je joho dompučz, ale ſpodžiunje hnutoho a z wurjadnej wjeſołoc̄u pschewzatohu nana njeſetej muc̄nej noz̄y kaž ptac̄ka lohke kſchidla a tak — ſo zaſy modlo — ſtoji bórzy psched ſwojim ſtatkom. Wjeſele pschiběžachu jomu joho druhé džec̄ji napſhéc̄zo, joho wobjimajcy, z radoſc̄iwiym poſtrawjenjom joho ſtrowjo: „Witaj wot ſvjateje Marije!” a z lubym wózkiem na njoho a na rjane wopominjeſſke ſvjec̄atka hladajcy. A nan kroc̄zí w ſwojich myſlach mijelc̄zo pschez dwór, do khěze, wotewri jſtwine durje a zaſtanje. Jurk ſedžesche, z cžichim poſměwkom ſo domoj wróčacoho nana witajo pschi ſwojej kolebch. Syſzu we wózku džesche jomu nan: „Jurko, poj ke mni!” A hlej! Džec̄zo ſo zběhnj a ſejini ſwoju přenju kroc̄zel, nazajtra ſtupaſche dale a za někotre tydženje běhac̄e cyle wějeſe.

Tak běſche Bóh wobſtajnu modlitwu pobožnej ſtarſceju wuſyſhał, z kotrejmaž tež my w krutej dow̄erje ſp̄ewamý: „O najdobroc̄zivšcha knjezna, nihdy njebu ſkyſhane, zo by wopuſhčený był, ſchtózkuli pod twojí zakit wuceſtň, wo twoju pomoc wołaſche a wo twoju zaſtupnu proſtuwu proſchec̄še.” js.

Švjathý Józef a jutrowna ſwěca.

Z Italskeje ſo nam ſp̄ožiwny podawſ ſoweda, kotrež tež zjawnje do-pokazuje, kelko dow̄erny pac̄er k ſvjatoniu Józefej a joho zaſtupnu proſtuwu pola Boha za nas zamóža.

Niedawno doſta pobožny měſchnik faru, kotrež bě jena z najkhudſc̄ich. Tu bě zrudnje. Cyrkej bě z nutka a z wonka rozpadana, a z wosadu njebe wjeli khmániſcho; ratarſki lud, kž tam z najwjetſcha běſche, bě cyly wohudnył, kaž ſo to w Italskej pschi nětc̄zifc̄im knjež-

stwie často stawa. Ale nowy farań njezadwelowá. Poda so najprjedy ſwojemu biskopej a jomu wozjewi, zo chce chrkej z bozej pomocu wuporjedzecz. Biskop jomu k tomu boze požehnowanjo da a jaſo preni dar 1000 frankow pjeniez. Ale z tym hiſchcze farań zapocjecz njemóžesche. Eſi leta puczowasche tohodla wokoło a hromadzescze za ſwoju chrkej njedziwajo na hubjene pucze, na deshez a zymu, a w lecze na ſmudzace ſkonczne pruhi. Bödla toho miejſcze wón chle ſwoje farſke zaſtojnſtvo wobſtarac̄. Něhdy njedzelu mōžesche pak radoſcizmje ſwojej woſadze wozjewic̄, zo ma telko pjeniez, zo ſo chrkej hodži na pſchitſtne waschnjo wuporjedzic̄. Hijo na druhi džen pſchinidzechu jara mnnož rjemieslnic̄ kaž murjerjo, cęſlojo, molerjo a t. d. a po njewuprajithch woporach widjeſche za dleſtchi čzas farań dopjelnjene, ſchtož bē ſebi tak nutrnie pſchal — chrkej bēſche zaſy božomu domej podobna a biskop pſchinidze, zo by ju poſwjeczil a preni raz zaſy w njej wopor božeje mſčē tam woprował. Chla woſada, prjedy mało za bože ſlužby zahorjena, bē kaž noworodzena. Rady a často khodzachu ludzo zaſy ſe mſchi a k ſwiatym ſakramentam. Ale w chrkwi njebe hiſchcze pſchech wſcho w prawym rjedze, wjèle bē hiſchcze trēbne, tola farań a wbohi khudy lud njemóžachu niežo wjac woprowac̄. Tak pſchiblizowachu ſo jutry. Jutrowna ſweca, znamjo Zbóžnika, kotryž dyrbí ſo cyly jutrowny čzas hac̄ do Khryſtowoho donjebjesspēcza pſchi woſtarju ſweczic̄, tu njebe. Wona je wulka a droha, z wotkel pjenjeſy za nju wzac̄? Šebi pojczic̄ za ſwecu, to njeñdzeſche. Tohodla zarjadowa farań džewjeczdnjowſku pobužnoſcz, abo novenu, k cęſczi ſwiatoho Józefa, kij bē tež patrona joho chrkwe. 25. měrca bē novena dokonjana, bē to runje zeleny ſchtrwótk — najwjetſchi čzas za fararja, zo by ſebi jutrownu ſwecu wobſtaral, dokoł ma ſo ſobotu ſweczic̄. Šwoj čaznif, něchtio ſlěbornych wěcow, cęſtne dary wot znathych, ſtol, wopomnječo wot zemrētoho pſcheczela, puſalk, kotryž běchu jomu joho ſotry k primich dželali — wſcho bē hijo pſchedate a za porjedzenjo chrkwe wudate — jenož mału helefantnozubjanu božu martru bē ſebi farań wobkhował. Novenu ſkonczi z bozej mſchi, hiſchcze jomu ſwiatoho Józefa nutrnie za pomoc proſcho. A pſchi tym jomu ſpodjivna myſliscika pſchinidze. Eſi mile daloſko bē rjany hród, a tam bydlesche prjedawſchi pſchekupc, žid, a bē nimo mery bohaty. Fararjowa woſada pak hac̄ k joho hrodej njedohasche, a nimo toho bē wobſedz̄et hrodu wulki njepſcheczel kſcheczanstha, wón žanomu kſcheczanskomu proſcherjerj niežo njeda, wjèle mjenje katholſkomu měſchinieſz za chrkej proſhacomu. Tohodla ſebi naſch farań njebe zwěril k njomu hic̄. Nětko pak ſpózna, zo joho ſwiaty Józef k tomu pohnuwa, a tohodla poda ſo hnýdom na dohi wobčeſzny pucz. Duch po puczu modlesche ſo róžowc.

Pſchekupc bē ſo runje za blido ſyňk, hdyž ſlužownik zaſtupiwschi ſo praſhesche, hac̄ ſmē khudoſho k njomu domjescz, kotryž chce z nimi ryčecz.

„Dajcze jomu kuf khléba, a njech mje na pokoj wostaji“, wotmolwi žid.

„Ale wón tať nutrnie proſy, Was widzecz a z Wami ryčecz.“

„Tak njech cžaka!“

Farań ſo mjez tym w dworje na ſlawku poſhyň a ſo k ſwiatomu Józefei modlesche. Hdyž bē kniež po wobſedze, dopomni joho ſlužownik, ze ſobuzelnoſczu pohnutu, na małoho mužka w dworje, kotryž je tať daloſko ſem pſchischoł, c̄yly ſprócný a zaprōſhenny.

„Tak njech pſchinidze, ale praſče jomu, zo ſwoju węc z krótką wuczini.“

Farań zaſtupi poſornje ſtrwojo a ſwoju próſtwu praſi. Žid ſo jomu

wótsze wusmja. Haj njebe to tež woprawdże spodzijnje, a samo njehanicjivje, wot njoho średki żadacż za swiedżenj horjestaczą toho, kotoroż bęchu joho prijedomnicy kschijowali? Alle jomu so mały, suchi muzik spodobasche, a tohodla wón pocza wusłedżowacż, cžohodla je sebi zwažli, ze swojej próſtwu k njomu pschińcż. Chchysche so joho wuwopraschowacż, trasč napoſledku so jomu wusmiecż a joho z próznymi rukami wotpóslacż. Nimo toho paš bę jomu tež zoſimawe, katholſkoho duchownego pschileźnie bliże jeznačż. Tohodla porucji jomu, zo by so ſynt.

Wokomik so farar zaſtróži, ale k ſwiatomu Józefowi zdychnywschi ſo zaſzmierowa a pocza poſornje powědacż, ſchtož ſebi pschekupc žadacše. Wopisowaſche ſwoju domowinu, taſ je jako najstarschi z džesacż džeczi, tež, hacžrunie kħudu, ſwoje njewinowate, džecżace wjedela miel, taſ zbožowny je doma bħi; powědaſche dale wo ſwojej druhej domowinje, wo ſeminaru, hħażżez je wocžebnjeni, hħażżez je ſwoje młode lēta pschebyl a ſwoje ſtudiije dkoñcził, ſpomni na někotrych ſwojich pscheczelow wot tam a ſkózni wopisowaſche ſwoju nětčiſhu faru, taſku je cyrknej namakał, a taſka nět̄ je, kħwalesche ſwoju woſadu, taſ duſchni a pobožni ludžo fu. Swjaty Józef jomu woprawdžitu rrežiniwoſeż wobradži. Hdyż bę ſkóncził, požběhny ſo žid a praji z hnuthym hlosom: „Anježe, ja wo pređka hinak wo Was myslach. Nět̄ paš njemόžu ſebi pomhacż, dyrbiju Was-ejjeſicż. Ja njewem, kotry z naju prawe wéri, ale ja Wam zawidžu; Wy ſeże zbožowny, zo wériceże a tajke wopory pschinjeſeče. Zutrownu ſwētu doſtanjeſeče a wot tutoho wokomika žadajeże wote mnie, ſchtož chceče, a hdyż chceče.“

Zawěſeże bę to ſwiaty Józef wuproſyl. Farar, kotrž bę pěſchi do hrodu pschischoł, wopuſtečeji w kniežowym wozu ſo wjezo hród, a w kapſymiejeſche rjanu pjeniez. Kōždu džen ſo nět̄ za ſwojoho dobroczela modli pschi bozej miſchi, a kōždu njeđżelu joho wopptyuje, je joho dobrý pscheczel. Zaſwěſeże ſwiaty Józef tutoho muža na poł pucza ſtjacoho njewoftajti, ale joho, kotorož wutrobu je taſ pschewobrožił, tež k prawej wérje dowjedże. — ē.

Moje wuſhod.

(Pokuſcjowanjo a ſkózjenjo.)

IV.

Schtó moħl w tutym pschekraſnym mejskim čaſu doma wutracż! Wſħo ſo zeleni, w rańszej roſy zyboli ſo nizka trawa a wysoki ſchtom a hiżo naždala běla ſo ſadowe zahrody, ſłodku wón dyħħajo a piſlu pežołku k ſebi wabjo. W jich kħlōdnich hažzaħ bydla zaſ znaczi spewarjo a zanoschua jedyn pschemiħ druhoho ſwoj kerluſch. Haj wóćko njemόże ſo nahladacż ani wučho na‐poſluchacż, hdyż je ſo zaſ młode našečzo do kraja wróćilo, wo eżiż hīja starā ſerbska pšeňi taſ rjenje spēva: „Lute dobre ſpodbawanjo našečzo nam pschinjeſe!“

Tež mje rańsche ſlónco z mocu won wabjeſche a na wjehoħi wuſhod pscheproſchowaſche. Duž wzach kij a naſtajich ſo po drozy, kotoraz z Budyschina k połnočy abo lepiej k dolhomu ranju wjedże. Sym nimo ſtrowotneje ſtudnje a pólverowejje kħejti. Dałoka runina zeleni ſo pschede minn a za njeju mōdrī ſo njeſmērna ħola, taſ dałoko, taž mōže wóćko dohlađacż. Z mócnymi ſkaławymi wrotami pola Božoho sydlesčka wuſtupuje Sprewja z hórskeje krajinu do nižinow a ze wſchēch bokow kħwataja mieniſche rēċże do njeje. Wjeksa pschi

wjesch, wscie w belym plosczeju lezejacych schtomow, posliczaja pilnym a spokojsnym wobydlerjam strowy a pschelubozny pschebytk a zawescze bydli pod nizkej wiesnej treciu wjac zbozowych wtrobow dyzli w zyminych kamienitych hrodach wulskich mestow.

Ale bohuzeł su tež mnogo Serbjo we swojim njerozomje tuton raj (paradiž) swojeje domizny wopushczielili a do wulskich mestow zaczahnyli, dokelž njewiedzachu, schto czinja. Tola zawescze z mlodej meju wotuczi tež w jich wtrobje tajne hibanjo a mocna żadosc po rjeñschim wotcznym statoku: „Kroj serbski, domowina moja, ty sy mój raj tu na zemi!”

Pschinidzech=li po drozy nehdze dwanaceje schtomow dale, wuhladach na prawym boku kamien, kotryž pchli samej hrabi na brzozy stoji. Na wsciech schtyrjoch bokach, wosebje pak na scherschimaj k drozy a k polu, je kscijz do njoho wurubany. Hdy je tuton kamien stajeny, njeje na nim woznamjenjene. Wo nim powjeda so dzivny podawek. Be nehdz vohoneč, kotryž so wo to pschesadzowsche (wjetowsche), zo chce cyke polo, kotrež je z prawoho boka drohi, 12 korców wusycza, za dzeni sam zworac, jeli jomu kózdu hodzinu druhej konjej dadža. To so sta, dachu jomu konje, kaž ve wuzinjene, a wopravdze wjeczor ve pohoneč polo zworał a pschesadzowanjo dobyl. Ale sedma ve so na mjezu sydnyk, zo by wotpoczył — wumrje. Be so pschenapinal. Boža rucižka joho zoja. Na mestnje joho nahleje zrudneje smjerceze stoji spomnjeny kamien, kaž by czi prajic čeyk: „Rejepytuj Boha a hjer strowotu a živjenjo na fedzbu!”

Podobny pomnik, kamien, do kotrohož je sekera wurubana, stoji pchi scježcy, hdyž z Budyschina pola Božoho sydleschka z hory k Malsecam džesek. Nehdz ve w Malseczanskim mlynne jara sylny mlynski. Mlynk jomu praji: „Selizo kore jaħlow hacż na hórfku donjesesch tak daloko, zo je węža taħant-skeje chirkwie widzec, dostanjesch mój mlynu.” Mlynski ve spokojom a wubehowanjo so zapoczą. Mlynski ve mjeležo bértl mokroho pěška do spody nasypał, zo by mēch cžim cježschi był. Ale mlynski zwjaza sebi pas wokolo žiwota a njeſeſche jaħly. Hijo ve je tak daloko doniess, zo by za sydom krocżeli Budyschka węža widzec byla. Tu bu mlynnej mlyna żel, zawiseč joho pchewza a wón rozrubaň ze sekera mlynskomu zezadu pas, tomu so hnydom cžrewa pułnnychu, padże k zemi a ve mormy. To ve zrudny wopor njerozoma a zawiscze.

Hdyž hisczeze nelsko dale po drozy džesek, pschinidzech k pólnomu puçjek, kotryž cže z prawoho boka wot drohi wróczę k městu wjedze. Po nim mózesch snadnie k pomniku pschinicz, kotryž cže na bitwu pola Budyschina dopomina. Ze to wulki kónečoječe pschirubany kamien na scherschim podstawku a ze schtyrjomi kanónowymi kulami wudebhjeny. Na podstawku su na wscie schtyri stronu żelezne taſle zasadżene. Dowolam sebi w serbskim pschelogku posliczic, schtož je na nich napisane. Na przedkownej taſli stoji: Wopomnječu na bitwu pola Budyschina 20. a 21. meje 1813 poswjeczene 20. meje 1853. Teno živjenjo hidži, smjerež zjedna. A połdnju stoji: Wola na tutu stronu je poħrjebnisċežo 459 wojakow francózskoho a zjednoczenoho rusko-pruskoho wójska. A ranju stoji: Nimo toho wotpoczyua 383 mužo na kerchowje swiatoho Duha,* 89 muži blisko wojeſtſkoho lazareta,** 20 muži na netko Niertheč polu psched tašħarkowymi wrótkami. A połnočy je pisane: Wola na tutu stronu je poħrjebnisċežo 965 wojakow francózskoho a zjednoczenoho rusko-pruskoho wójska.

Dživne eżucza zbudża tuton pomnik we wtrobje. Bitwa je żałoſtne krawna była, to swędcza liczb, kiž praja, zo je tu wokolo Budyschina 1916

muzi połkowanych. Węzo su druhdże też hiszczęce padnienych pohrębali. Su to surowe zrudne dny a časny byłe a hdź też my husto na hubjene časny skoržimy, schto hakle su dyrbjeli naschi předowniczy prajieć? Tola nočeu džensa wo tym rozpominacż: iich je dawno wutroba wubolsala a rany krawneje bitwy su dawno zažile.

Węzo też mnohi swérny katolicki wojował z dalokoje czubą je jow na serbskich honach swoju duszu wudychał. Też serbska zemja budź jomu lohka, joho dufci pał Boži mier a poloj! Zrudne wschak je, daloko wot swoich lubych, srjedż z wohnjom a zahubjeniom sapacych tělbow, srjedż swoich nje-pszechelow wumrjecz! Ale wojak dyrbia a joho smierecz je węscze częstna. Tola eżim bóle dyrbju so džiwacz, zo mnohi Serb, dokesz so jomu strowe burske dželo wschedne a wobyczne zda abo dokesz so jomu częstne pucczne a pobużne žiwenjo mjez dobrzym pszechęzanskim ludom njespodoxa, zo mnohi Serb swoju rjanu wótcznu zemju samowolnie wopuszcza i do wulkoho dalokoho mesta czechnie, zo by tam w njeftrowym wobydlenju mjez njeftschęzanskim ludom bohazabyczewi, hubjene žiwenjo wiedł, daloko wot swoich pobožnych pschivouznych mjez bjezbóžnikami wumrjeł, snadż zrudne wumrjeł a w cuzej zemi zabity a njewobżarowany połkowany był, hdźez nichto na njoho njespomina. Haj też po smiereczji je domizna tola domizna. Któż na twojim rowie blisko domu Bożego wschęch, kij nimo khodża, na tebje dopomni a tyśac zdychnieniczów za twoju khudu duszu tebi wuprosh. A kaf husto njespomina cyła wosada za wschę swoje wotemrjete starw. A syłi so prócował, zo by we swoim žiwenju khwalsbne mieno we wszy a pola wschęch, kij su eže znali, mēł a wobkhował, budźa husto hiszczęce na tebje spominacż, doniz tu schtó budże, schtóż je tebje znał a lubo mēł. Tak budże hiszczęce po smiereczji twoj tróćti a twoje rumożenjo, zo sy mjez pobožnym serbskim ludom we wótcznym kraju žiw był a wumrjeł: "wopominieczo sprawnoho wostanie w żołnrowanju!"

Wróćich so domoj. — To njech je na tuto lěto mój posledni wukhod w serbskim kraju. Da-li Bóh, dowolu sebi we swoim časnu lubych čitarjow na nowe wukhodny pscheprosyč. Pschetoż hiszczęce wjele rjanich, haj swiatych městnow je w serbskim kraju: trjebach jeno wotewrjene wóczko a lubo szewi wutrobu mēcz a budžeskich rožnimic, schto chce bašnik prajieć śpiewajo:

Kraj serbski, domowina moja,
Ty sy mój raj tu na zemi.
Njech roszcz wschednie kawa twoja,
A kężej w najrjeńšej krajskości!

J. L.

* Z lewoho boka Sprewje njeodaloko staroho kamieńtnoho mosta.

** T. r. nědušchoho wojerſſoho lazareta.

Z Lujzich a Šakslej.

Z Budyschina. Naschomu serbskomu seminarej w Prahy je so w tuthych dniach żadna čjeſc a wulka radoſc stała: nasch najdostojniſchi kniež biskop a tachant Ludwik je z wyſokodostojnym kniežom seniorom Šuežankom, kij je dohladował seminarow, Pražski seminar wopytał. Srjedu podaſchtaj so wyſokaj kniežaj z Drježđan do Prahi, hdźez wobaj w seminaru samym wotstupiſchtaj. Wo wyſokim wopyče też hido Pražske nowiny „Cech“ piſoja a proja, zo džensa, schtowrk, so kniežej přeſelej Žurijej Lujzjanſko mu insignije joho nowoho dostojniſwa hako kanonika Budyschſkoho kapitla swjatočnejne pschepodaſdža, a zo je też wopyt pola Pražskoho kardinala Schönborna na

džensnische postajeny. Wo swjatočnoſćach ſmy ſchtwórk wječor ſledowacu drobnischiu rozprawu dostaſi:

Z Prahi, 14. meje. Žadna swjatočnoſć wotbywaſche ſo węzora w naſchim ſerbiſkim ſeminaru: po mnogich lětach mořeſche ſerbiſki ſeminar zaſy preni raz powitac̄ toho, kotromuž tu wukubljuje dželac̄zeri do knjezowje wiñich, naſchoho najdostojniſchoho knjeza biskopa dr. theol. Ludwika Wahla. Najdostojniſchi knjez biskop pſchijedže pſchewodžany wot wyſokodostojnoho knjeza ſeniora Jakuba Kuczanka a k. kanonika praſesa Jurija Kuczanskoho, kotryž bě imenowanymaj knjezomaj hac̄ na dwórnischco naſphec̄o jēl, $\frac{1}{2}$ /4 hodž. do wupyschenoho ſeminara. Cylych 37 lět bě ſo mi-nylo, zo naſch staroſlawny ſerbiſki ſeminar we ſwojich murjach njebe wjac̄ powital ſwojeho biskopa! Na powitanjo najdostojniſchoho knjeza biskopa a knjeza ſeniora běſche ſo w ſeminaru mała swjatočnoſć pſchijotowaſa, ke kotrejž běchu tež někotſi pſcheproſcheni hoſczo pſchijchli, taž generalny vikar Pražſkeje diöceſy dr. Hora, dr. Frind, dr. Bering, dr. Willmann, dr. Kräſſl a dr. Elbl. Po wupyszeniu antifony „Ecce sacerdos“ wot Koenena powita knjez praſes z wutrobnymi ſłowami naſchoho wyſchijchho paſtyrja, na cjož k. biskop w jadriwej ryczi wotmoſti, prajo, taž jara je wot ſwojeje konfeſracije ſtajnie za tym žebži, ſeminar wopytac̄, a zo jomu ničo bóle na ſtarosczi njeleži, hac̄ tutón wuſtaſ, zo joho ničo z wjetſciej radoſežu napjelnic̄ niemože, hac̄ hdn̄ može ſwojim woſadam, kotrejž často z tak nutrnymi a wobſtajnymi proſtwami wo duchownoho proſcha, měchnika pôſlač. Na to ſežehowacu deſlamacie: lačonſka, ſerbiſka, němſke a jena francózſka. Wjez nimi ſpěvaſche ſo ſerbiſki swjatočny ſpěw a z němſkim ſpěvom wobzamkuň ſo ſwjatočnoſć. — Tež džens, ſchtwórk, je hiſhcze ſwiedžen za naſch wuſtaſ, doſtanje džē naſch wjelezaſlužbny k. praſes insignije kanoniske jako zlawné pſchijpožnacžo joho nienvuſtaſaccho ſpomožnoho proćowana we ſwojim wažnym a cježkim zaſtojnſtwie. — Knjez biskop wopuszczeſi naš zaſy hido džens popoldnju, knjez ſenior pak naš hiſhcze někotry cjaſ ze ſwojej pſchijomnoſću zwjefeli.

(Džakujemy ſo lubomu dopisowarzej w Prahy, zo je taž ſpěchnje, hido za tute cjiſlo, nam rozprawu pôſkaſ. Red.)

W Radworzu je ſo 16. meje poſtſka agentura założiſa. Do jeje wo-krjeſa ſluſtſeja: Bronjo a Nowe Bronjo, Króńca, Luh, Lupoj, Poſthorn a Khaſow.

W Jasenicy, 10. meje. Džensnihu měſac̄znu zhromadžiznu naſheje bjeſady, kotruž měſtopſchedſyda k. M. Barjenk wotewri, zwjefeli najpriydy k. kapłan Nowak z pſchednoſtſkom. Pokuza na dokonjanu kſchijozowny tydžen a proſtrowe wobkhady w nim. Proceſſion abo wobkhad na ſwj. Marka je naſtaſ w 6. lěſtſtolu w cjaſu bamža Hrjehorja Wulkoho w měſeſe řomje, hdož běſche tehdom jara wulſe powodženjo bylo. W měſcze Vienne w Francózſkej poſtaji biskop Mlameſtus (tež woſko 6. lěſtſtolka), zo bychu ſo tſi dny do Chrystuſowoho donjebjespęćza proſtrowe wobkhady měle, dokelž ſo pſchecy wſchelake njezboža ſtaſtachu. Pod bamžom Leonom III. ſo tele proceſſiony po cylym ſwěcze założiſu. Poſla naš ſo teſame hiſhcze derje wobeńdu, ale w druhich krajac̄ to wjac taž krucze waschunjo njeje, dokelž maju tajke něſhto bóle za hanbu. Druhi pſchednoſtſk mějſcze k. M. Koſla (Viſak). Najpriydy wopominasche někotre ſwětne podawki, taž, zo je Pruska nowoho kultusministra hrabju z Gedlik-Trütschlera dostaſa, dokelž je dyrbjal přjedawſchi v. Goſler zaſtojnſtvo zložic̄, k cjoſmuž je tež centrum dopomhało; potom zo ſtej dwě pruskej

prynceſnje, ſotſe nětčiſhoho kejžora, do grichiskeje wěry pſcheturilej, kotrejž jeju mandželskaj pſchiſluſhataj. Dale rozpominasche Božu ſtwórbu, kaž je ſo w krótkich dnjach wſcho pſchemienilo, po pſchetratę dolię zymje ſo netk zaſ wſcho zeleni, kaž ſerbiſki baſnik praji: „Nowa nadžija ſo kraſni, wſchitkich wobliczo ſo jaſni.“ Potom pſcheinide wſchē rózne cjaſh a chetwinſte ſwiedženje a pokaza, kaž ſu wſchē k Božej ſtwórbje pſchimierjene a ſkónči ze ſlowami: „Tak doſho hac̄ ſemja ſtač budže, njeđyrbia pſchecac̄ wuſhw a žnē, zyma a lécjo, džen̄ a nōc.“ Pſchedsyda k. Juſt, kij bě mjez tym pſchischoł, wupraji djak wſchém, kotsiſ ſu neſchtó za zoſloženſti ſwiedženſti ſtuſkowali, woſebje hraineram džiwiadla. Wobžarowaſche, zo innozy tak poredko měſac̄ne zhromadžizn wopytuja, a doczyła, zo tak mało tajſich k bjesadže pſchitupuje, kotsiſ tola móhli ſobuſtawu byc̄. Ćenjez Kókla tomu jara pſchitofowaſche a wobžarowaſche, zo hduž ſo pola naſ neſchtó dobre zapoziſnje, tomu bórzy tež pſchecziwnych naſtanu, kotsiſ to a tamо wuſtajec̄ wědža. Hdyž bě měſtopſchedsyda k. Barjenk hiſheze na to ſpomiň, zo je runje džens 600 lét, hac̄ ſu iandželojo ſwiateje Marijiny domečk z Nazaretha do Dalmatiſkeje pſchenjetli (a 2 lécze pozdžiſho 10. dec. 1293 do Loreto) a cyku ſtaſižnu wo tym wupomědał, jednaſtke pſchedsyda wo nowej poſklađnicy, zo by wona ſkoru do rjada pſchischa, tohodla ſo wuzwolichu za pſchedsydu k. J. Juſt, za píſmamjedžerja Petr Nowak a dwaj pomocnikoj Michał Juſt a Michał Lawkuš. Dalshe ſo wuradži na woſebitej zhromadžiznje, kotrej ma ſo ſwiatki wutoru wotbywač a ſu nowe ſobuſtawu za nju witani a pſcheproſcheni. Škónčenje da k. Kókla na starskich ſobuſtawow, kotsiſ ſu najbóle kózdy kórcz tudy pſchitomni, ſlawu wunjeſej. Pſchichodna zhromadžizna bjesady budže njeđzelu 14. junija. Ma poſledku wuſpěwa ſo ſkrifſch: „Ćenjez Chrystus je ſpěv do njebeſ.“ M—k.

Z Drježdžan. Ž. M. kral Albert a kralowa Karola pſchewywatay w tu khwilu w Sibyllewoſče pola Wrótklawa a wrózitaj ſo pſched ſwiedženjom Božoho Ćzela do Drježdžan. — Brync Jurij, pólny marſchal, wopytuje a pſchehladuje w tu khwili garniſonu wſchelatich ſakſich měſtow; wutoru běſche w Budyschinje.

W Drježdžanaſi ſu Serbja pſched dwěmoj lětomaj towarzſtwo „Ćornobóh“ założili, kotrej tam mlodnje kejžere. Njeđzelu 3. meje bě tam ſpomnjenie towarzſtwo cyle ſerbiſki zabawny wjeczor w Holakec hořicencu wuhotowało, kotrej je ſo, kaž wobſchérna rozprawa w „Serbiſkih Nowinach“ wozjewia, jara derje poradžil. Hlowny džel zabawy bě džiwiadkowe pſchedſtajenjo wjeholohy „Nankowe ſchórnje“, wuwiedžene wot hrainerow a hrainerow z Kujdich.

Z Aulowskeje woſady. Žałosne njezbožo je naſchu woſadu potřeſtilo. Džen̄ 3. meje, na ſwj. Eſchija, popołdnju wudyri w Bréžkach woheň pola khežtarja P. Polka. Płomjenja hrabachu z tajſej ſpěchnoſczu wokolo ſo, zo za poſ hodžinu cyka wjes w płomjenjach ſtojeſche. Njeđodži ſo wopisac̄, kajfa ſtruchloſcz wbohich wobſedžerjow tamnych ſtatkow pſchekhwata, pſchetoz najwjac̄ z nich njebě hiſheze wot njeſhpora domoj; a tak domoj dobězawſchi namakachu ſwoj cyklu domęčk w ſurowje howrjachych płomjenjach. Pſchi tehdomiňſchim hewak ſuchim tola ežichim wjedrje pſchiwdia ſo ſylny wichor, tak zo ſo wobě ſtronje wſh na dobo paſic̄ pocjeſchtej, a netko dyrbjeſche do ežiſta džewjeſz khežkow a jedyn bur do popjeſla ſo pſchewobroc̄ic̄. Běhu to: Paſenec̄er, Polk, Měſchkanč, Kubſch, Kſchižank, Nowotnik, Mark, Wozcjerč, Dubski a Młodžink, poſakim 10 ežiſlow. Jenož pſchez pomoc ludži a ſykarow móžeshe trochu woſalemy Janoſchke ſtatoſ ſo płomjeni woſruež,

hewak njebeć z wuwzaczom 6 hjo prjedy wotpalenych wobsebjerjow ani jedyn zdżeržanym wostal. — Wboży domapytani su jenož pokazani na Boha, luboho knejza, kij tola małomu wróblej z tsechi panycz njeda bjez swojeje wole, a tež na miłosćzim wutroby sobuczkowjekow. Wschitez wobischodženi su jara mało domjaceje nadobry płomjenjam wutorhnyli, woſebje přeni; nimale wschitez su mali wobledžerjo a k tomu hischeze z wjetšcha jara nizko zawěsczeni — pschi nětežischiem drohim twarjenju! — „wbohi tón, kij dyrbi netkle twaricž!“ Za-wěscze by rjenje bylo, hdź by tónle zrudny nastawki miłych wutrobow namakał mjez serbskimi bratrami w polu, fotsij maja skalu blizko, a su snadž hewak tež na cjaſnym bóle žohowani, zo konikow zapſchahnu a ſorcžku bindarjow abo hewak druhich kamjeni dowjezu. Podobnje mohlo so tež drjewo wot nas horje dowozycz. — Schtož założenjo wohenja nastupa, njeje hischeze na zjawne; praja, zo je pakosćzach hólcjec (schuler) ze schwabliczku tſchěſti pschi twarjenju zaſwēcził a tak njezbožo zawiñyl.

M. H.

3 chłoho swęta.

Němska. Kejjor Wilhelm je minjeny tydženj kraj nad Nheinom wopytał. Woſebje w mestach Düsseldorfje, Kölne a Bonne bu horliwie a swiatocznie mitany. W Düsseldorfje měsječe wožnu politiku rycz, w kotrejž wobkruczesche, zo chce wſcho czinicž, zo by europiſki mér so zdżeržał. Pódlia tež ſłowo praji, z fotrohož je derje widzecž, zo je kejjor z napisczczijwienjom wjercha Bismarka, kij w „Hamburger Nachrichten“ swoje myſle wupraja, chle njeſpolojnij. W Kölne bu kejjorej k czesci wulkotny dom z bengaliſkim swělkom wobswěleny, schtož wulkotny napohlad poſcieżesche. W Bonne, hdźež je kejjor hako prjnc studował, wobdzělesche so na kommersu studentow, pschi czimž wſchak tež ſłowo za studentiske mensury (wojowanja sam a sam, byrnje nic chle na ſmiercž) wupraji, schtož so pschi poznacž njemóže.

— Němski sejm je hacž na 10. november wotstorżenj.

— Nowy pruski kultusminister hrabja Bedlik-Trütschler je w pruskim sejmje rycz dżeržał, fotraž joho programm wozjewja. Z joho ſłowow je widzecž, zo chce po móznoſći sprawny bhož — bóle džzli předawſchi minister v. Goßler.

— W pruskim sejmje su tež wo tym jednali, zo chcedža z hromadny poſutny džen za wſchę džèle Němskeje zaſođicž, a to na pjatk přenjeje njedžele adventa. Hacž dotal bě poſutny džen za Prusku ſredu po tseczej njedželi po jutraci. Dokelž dyrbja tež katholikojo tutón džen ſwjeczicž, je tam cyrkwiſka wychnoscž katholiki ſwjedženiu na njon poſožila, najbóle zakitarſtwa ſwiatoho Józefa, schtož so pola nas njedželu prjedy ſwjecizi. Katholikam takje pschepołożenjo tutoho ſwjedženja njeby w hódz bylo; najkerje tež namjet zakonisku moc njedostanje.

Awstrija. Z Prahi, 14. meje. Nasche kralowske město wodżewa so do ſwiatoczneje pschi. Po hlownych drobach su hobske žerdże nastajane, z ko-trichž wjesele dolhe khorhowje wěja. Wschitke wulich su nanajrjenſcho wupſchene. Tysach a tysach khorhowjow zmahuje so ze wſchęch cyrkwiow, paſlaſtow a domow! Wokna su wſchelakorje wudebjene. Je widzecž, kaf so wſcho wjeseli a pschihotuje na jutſische ſwiatoczne wotewrjenjo wustajený. — Wulkotne wobswělenjo Prahi a wokoliny je wotstorżene na wopit kejjora Franca Józefa.

Belgijska. Mejski ſwjedženj socialnych demokratow je tudy złych ſejehwkow nabyl. Dwé tſečzijnje wſchę belgijskich hejwerjow na 120,000 muži ſtraſtuje.

Na wšelakich městnach su tam dželacžerjo namócne wustupy zapoczęli, tak zo dyrbjaczu wojacy jim napszeczo stpicz; tam a sem su krawne bitwy mjez dželacžerjemi a wojskami byle a bu tójszto ranjenych a morjenych, wojskow a dželacžerjow. Nieszwedomiczji wiednych su najprjedy dželacžerjow našczewiali — a netko rozhorzene cžrjódy wjac zadžeržecz njemoža.

Nucžlane tschëski.

- * Najprjedy nowukn mjeſczeč, potom ryczeč.
- * Skazeny žoldk a skazenu wutrobu: wobozje spóznajesz na jažku.
- * Čohož je wutroba połna, to so pschez hubu pscheliwa.
- * Budźeče hospodliwi: jandželow a samoho Boha su hospodowali, runjeſ ſu to njevědželi.
- * Blozn ma swoju wutrobu w horecze, mudry pač ma swój hort we wutrobje.
- * Schtó ſtaji ſtrajg psched mój hort a zamknje mojej hubje, zo njepadnu jeju dla a mój jažk do zahinjenja mie njeſtorči?

Naležnosće našho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 316. Marija Pjetasec z Khróscie, 317. M. Š. z B., 318. Hainza Rjenčec z Brjemjenja, 319. 320. z Ralbic: Jakub Šwejda, Jurij Žur, 321. Marija Kowarkowa z Konjec, 322. Pětr Žurk z Łazka.

Sobustawy na lěto 1890: k. 658. Marija Pjetasec z Khróscie.

Za cyrkę Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 105,983 mk. 45 p. K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 mk. Hromadže: 105,984 mk. 45 p.

Na nowe piſcele do Baćoſkeje cyrkwe: Dotal hromadže: 5871 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadže: 5872 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,836 mk. — p. — Dale je woprowała: H. L. z Budyš. 1 mk. — Hromadže: 10,837 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: L. z klóſtra za nawěſtk 1 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 mk.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemřel je Jakub Brankacž z Kanec. R. i. p.

Towarſtvo Serbskich Burow.

Wuzšchi a scherski wubjerk změje zhromadžiznu sobotu 23. meje pschi- połdnju w jenej w Budyschinje na tšeſterni. Waznych winow dla su wšichcny wubjerkownicy najnaležniſcho pschedproſcheni wot

Kłownoho pschedsydſta.

N.B. Wotrubu a maiſ su wot netka ſtajnje dōſtacż w Khróscicach pola naſchoho rendanta J. Kubanki.

Lokalne Tow. Serb. Burow za Ralbičanskú wosadu změje swjat- kownu pónđzelu połdnju 4 hodž. zhromadžiznu w Nowoſliscach. K bohatomu wopylej pschedproſhuje

Pschedsydſtvo.

Cžihez Smolerjec kuličiſtejerje w macižnym domje w Budyschinje.

 Psichichodne cžiſlo wutrdze za tsi njeđzele, 6. junija.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósće a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 11.

6. junija 1891.

Lětnik 29.

Dr. Jan Petr Jordan. †

Schtóz je něčto dobre za náschich Serbow zapocjał abo dokonjał, toho wopomnječo dýrbi a chce násch katholicki Posol čeſečicž. Tohodla wozjewiamy tudy dženja zrudnu powěscž, kotoruž z Wina wónhy dostachmy. Tam zemre po krótkej khoroseči 20. meje zašlužbny a čeſeče hódný katholicki Serb — ſ. dr. Jordan, spijowar a rycerž rjadu ſ. Gregorija.

Víched pječdžesat lětami, hdyž w młodych wutrobach lubočž ſ. serbskej narodnočezi ſo horicž pocza a hdyž píched hodami 1837 někotſi studenči serbske towarzſtvo we Wrótslawju założiſtu pod vjedzenjom Jana Ernsta Smolerja (3. měrca 1816 rodženoho), běſche tež w Prazy runje tak horliwy młody student Jordan (rodženy 15. februara 1818 w Čeſkem), kotoruž 1838 ze serbskoho seminaru wступiwschi tam we słowjanskich ryczech ſo wudočonjeſche a do časopisow, jako do „Ost und West“ wo Serbach piſaſche. Wón běſche tehdy hýzo jara pilny, z džela w Prazy a z džela we Luzzich piſchebywajo. Tu zberaſche serbske ludowe pěſniczki, kotoruž poſazku w Budyschinje wuda „serbskim hólcam a holcam ſ. zwjefelenju“ (1841), a wozjewi, zo chce z nowym lětom 1842 časopis „Fünticžka“ wudawacž. Tam w Prazy wudžela prěnju serbsku rycžnicu po ſystemje Dobrowskoho: Grammatik* der wendisch-serbischen Sprache; Prag 1841 (ſtron 202) a na wobalch tuteje knihi napomina ſ. ſubſkripcji na cítaniku z naſtaſkami w korreknej ryczi. Wón ſpózna za nuzne, zo dýrbiſa ſo katholickych a luthersch Serbia w písmje zjednočicž a woboři ſwoju dotalnu hubjemu orthograſiju (prawopis) puſčečicž.** Sam mějeſche energije abo džel-

* Ta kniha bě ſakſkou přynceſe Janei poſvyczezena.

** Jordan piſalce za ludi 1841 nimale tak, kaž Posol wot I. 1863; jenož jotowanjo bě ze ſmužkami, a ſ. tomu č̄, č̄; za wuczených pak naſožowaſche wón č̄, č̄, š̄. — Jan Ernst Smoler, tehdy stud. phil. we Wrótslawju, džeržeče ſo toho ſamoho prawopisja; ale nje-piſeči ani we ſwojej ſlawnej zberce pěſniczow (tich je z cyla piſečez 500) w I. 1841—43 lutherſtoſerbke dwójne „je“ město č̄: wjera m., wéra, jjezor. Piſmik ſ. zavjedže Smoler hafle I. 1846 we Mothloju.

noścę dość, zo by to pschewjedł, ale drugi jomu dżelę njerozomnie kažachu. Tuž nałożowasche swoje namjeti jara praktiscy ze założenjom nowin za Serbow pod mienom „Zutniczka”, kotrejž prěnje čiško (4 stron) w januaru 1842 wuńdže. Wólda njoho piſachu tam Borschčan (t. j. Beſler), Smoler, Domaſčka, Kloſopólski (Moſig von Alehrenfeld), M. Buł a Pful. Tola wuſtojne prćowanjo młodoho Jordana za wschęch Serbow wobthowa mało pscheczelow a bu wot rozdwojenych njemudrych Serbow jenož hanjene, dokelž so wschelach joho prawopisa bojaču, jako by so z nim naſih lud k pichemienjenju wery wabit!* Nekotri běchu w strasche, zo ta stara murja padnje, kotaž z dwojim wschelakim piſanjom Serba wot Serba dželęſche, a zo so jene jeniczke serbiſke piſmowſtwu pozbehnje. Tohodla zestupiſu so a prajachu: Nē, nic do pređka! Kajke by to dželo bylo, dyrbjeli-li my z nowa serbiſki (t. r. lepje) wulnyc? Tak nawabichu a wupoſlachu jenož ze swojich (lutherſkich), zo by ludej prajit: My hcemym dozadu! A wopravdże pocža z julijom 1842 Beſlerjowa „Tydženska Nowina” wulhadzeč w starym hubjenym prawopisu biblije a ſpěwarſtich! Tuž zaſtaj i Jordan wudawanjo ludowych nowin a pocža za duchownych, wuczerjow a druhich zdželanych Serbow a ich pscheczelow nowu Jutrničku wudawac̄, kotrejž dwoj rjanaj zechiwkaj (po liſtnje) wuńdzechſtaj; ale tež wona dyrbjesc̄e dla njedostatka ſobuſpiſowarjow a woteberarjow bohužel zańc.** Pschi mjenowanych zažewkach nječe džitno, zo so Jordan serbiſkoho piſmowſtwu pschec̄h bóle wotrjekowasche. Won pscheshydi so do Lipſka a wuda proſpekt nowoho wulkoho a wažnogo časopisa za l. 1843: Fahrbücher für ſlawiſche Literatur, Kunſt und Wiffenſchaft.*** Němcy a druge ludy mějachu z tutej ſłetopisow ſlowjanſte ludy zeznač. Z tym časopisom zjednoczi Jordan po času komiſijskje knihiſupſtvo. W Lipſku doby ſebi tež doktorat a doſta professuru za ſlowjanſke ryče a literatury. Hjſcze jónu wobdzeli so Jordan na serbiſkim piſmowſtwie, jako ſo ze ſtudentom Pſulom zjednoczi k wudawanju serbiſko-němſkoho ſłownika, kotaž preni zechiwk (48 stron) z joho naſkadem w Lipſku wuńdže. Na proſpekte tuteje knihi, kotaž drje doſcz obonnetow njedosta, ſlubi Jordan čiſty wunoſek k założenju fondu za wudawanjo dobrych serbiſkich knihow woprowac̄; tuž tež wono Smolerjej a druhim za założenjo Macicy Serbskeje ſkuffowasche, potom pſchitupi k 1847 dozałożenomu towarzſtwu a bě něotre lěta jeje ſebuſtam a dobrocžer. Z tym ſkónczi ſo joho ſkuffowanjo za Serbow, za kotrejž jomu tudy džak prajimy. Hdy bychu w Serbach ſpodobniſche wobſtojnosc̄e byſe, by won wjèle wjacy wudželač.

Z naſkadowaniow svojich ſłetopisow a wschelakich němſkich, częſtich a polſkich knihow, woſebje pak z wophtanjom ſlowjanſkoho zježda w Prahy zbudzi ſebi Jordan pschec̄h wjach njepſcheczelow mjez němſkimi professorami a ſpiſowarjemi (jako Heinrich Wuttke, Laube a druzh), tak zo jomu professuru na universiſe wzachu. Tuž pscheshydi ſo won do pſcheczelniſcheje Prahi, wudawasche Slawiſche Centralblätter do konca 1849, a wobdzeli ſo hjſcze po lěta pschi druhim němſkim časopisu. Won ſluſchesche tehdy do wubjerka měſchečzanskoho

* To piſa Jordan w 1. čiſle nowej Zutniczki, kotrejž je za ſtatwizn serbiſkoho piſmowſtwu jara zaſimawe.

** Zutniczka jako Ludowy časopis za katolickich Serbow by z nowa wudawana wot kaplana J. Kuczanka wot ſpocžatka novembra 1848 hacž do konca l. 1850.

*** L. 1846 powoła Jordan do redakcije ſłetopisow tež Smolerja, kotaž je potom wot 1848 do Budžicha ſo pſcheshydiſi ſam dale wudawasche. W l. 1848 pichewza Smoler tež redakciju Tydženskih Nowin, kotrejž po něčim rožščeri a w lepſhei serbiſkej ryče piſaſche. Spodžiwe bě, zo piſmik ē haſle po wjèle lětach pſchiſa.

towarstwa „Slowjanskeje Lipy” a džerješče so k pravoj stronje. W cžasu politiskeje reakcije zdali so wscheje literarneje dželawosceže hacj do poslednich drje 10—15 let, hdjež we Winje z nowa do „Vaterlanda” a drugih nowin dopisowasche a schematismus katholskeje cyrkwe w Awstriji wudarwasche.

Hdjž bě so chle na wobdželenjo pschi wulke industriji (pschi podkopkach, schleicjerňach, kublach a t. d.) položil, kedyžborwasche tola hischeže, kdo Serbja dželaju. Sym toho z cžasami sam swědk byl a tež drugi su widzeli, kaf so wón, hdjž wjach króč Lüžicu wopryta, wjeſelesche nad wukhadzenjom katholſkoho Pôšla a drugich nowiſtich spisow. Woſebje zajimachu joho cyrkwe wobſtojenja mjez katholſkimi Serbami tež w joho poslednich létach. Mjez Slowjanami a najwyšche stajenymi woſobami w Awstriji běſche Jordan kwalobnje znaty. Tohodla wuzwolichu joho tež do wubjerká, kotrejž wulke džakowne puczowanjo katholſkich Slowjanow do Roma pod narjedowanjom sławnego khowatſkoho biskopa Strožmayera pschijotowasche a 5. juliya 1881 tam wuwjedže; pschetož bamž Leo XIII. bě swjedženj slowjanskeju japoſchtołow swjateju Cyrilla a Methodija na cyku cyrkej rožscherit. Tehdy Jordan z listom horč žadasche, zo bychmy tež někotsi katholſcy Serbja jako tajey* ſobu do Roma ſo podali; tola to w naſich wobſtojenjach tehdy ſo njehodžesche pschi wschej naſchej dobrej woli!

Wat ionſcheje nazymy běhmy hjez powěſce wo nim; někto dostačmy wat joho swójby wozjemjenjo joho ſmijercze. Wón zavostaji mandželsku, dweju synow (rhezniłow), dwe džowcy, kotrejuž jena je miloſćiwia ſotra, a bratra, kublerja w Čejzecach. Lux aeterna luceat ei! Čjesz̄ joho wopomnječu!

M. Hórnik.

* Někotsi katholſcy Serbja ſu tam pschi druhej ſtadnoſeſi z Němcami byli.

Starokatholicismus w Němskej.

Smy ſebi w poslednim naſtanku na dwoje praschenjo wotmołwili. Djenſa chcem ſpytač, tſeeje praschenjo: Kaf ſo pschecžiwo Batikanskemu koncilej drugi žadžeržachu, trochu pschephtowacž. Budžem ſo docyla ſuſche cžiniež, to rěka po dopokazanych aktach a datach ſtawizny starokatholicisma zestajecž a budžem ſejzehowacž wopíſmo tutých ſtawiznow, kaž je „cyrkwinſki ſłownik“ podawa.

Batikanski koncil bě njezmylnoscž ſwj. Wótca we wěcach wěry a křiſtejanskoho žiſjenja poſtaſil. Njeprſcheczeljo toho poſtajenja ſu starokatholikojo. Hijo po wozjemjenju tuteje wucžby w romiſkim cžasopisu: „Civilta catolica“ ſpočaſt nowoho wuznacža widžimy. Na njeprſcheczelnej ſtronje Döllinger, professor cyrkwinſkoho prawa w Mnichowje, ſtojeſhe, Döllinger, kotrejž bě něhdyn pilnje a horliwje bamžowe prawa zakital. Tak ſo wón hijo 18. jan. 1870 pschecžiwo wobzamknjenju koncila wupraji, 9. měrca pschecžiwo joho dnjowſkemu rjadej a jako džak dosta za to pschijloſowace adresy druhich ſwobodomylſtynych. Döllinger a joho pscheczeljo drje ſebi myſlachu, zo někotsi němcy biskopja, kotsiž pschi konciliu za wuprawjenjo njezmylnoscze njebečku, dokelž to w tajkim rozhorenym cžasu za dobre njemějaču, tež na joho ſtronu ſtupja; ale biskopja ſo w Fuldeže zhromadžichu, a z Fuldy — kaž tež pozdžiſcho — zhromadny paſtyřſki list wuñdze. W tutym zhromadnym kaž tež w jenotliwych paſtyřſkych listach biskopja ſud wo njezmylnosczi rozwučiſhu a jeje wěrnoſcz dopolazachu. Tohodla mnichowſch professorojo (44) peticiju podpiſachu, zo ſo koncilej njepracíſmu; k nim ſo pschijamknymu někotsi professorojo z Freiburga, Wrótslawja, Prahi a 4 z akademije w Münsterje.

W Pruskej běhu Bonnský professorjo najjednich nowoho hibania a tute mjez lidom rozscherjcz poczachu. Zo by rozscherjenjo prawje speschnje sklo, so komiteje tworjaču, kotrež zaří pod dwojim sřiedzonym komiteju stojacu. Tak bě w Kölne hłowny komitej za severnu Němsku, w Münchowje za južnu. Biskopja tomu najprjedy sezerpliwe psichladowachu, lidi rozwuczujo a napominajo, zo njebehu tuthm hłosam wérili. Ale bórzy dyrbjachu wot professorow, kotsij theologiju pschednoschowachu, podezisnenjo žadacj — kaki by hewak psichodny duchowny splah był? Tutomu požadaniu pak so Döllinger w swojej wotmołwie (28. měrca 1871) a Friedrich njepodezisnýschtaj, na cjož bushtaj zjawnje z cyrkwe wuzamknienaj. Druzy so pak podezisných, pak wostachu w bludze a bachu wotiadzeni (kaž Hilgers, Neusch, Langen na Bonnské univerzitě a Knoott, prof. filozofie). Neusch a Langen drje dale pschezjivo biskopslomu zakazanju pschednoschowaschtaj, ale nijseschtaj jenož mało poslucharjow (12, mjez nimi 5 z Němskeje) a tak so bohosłowska fakulta do staro-a romsko-katholiskeje dzělesche. We Wrótslawju wotpadnchu wot wery Reinkens, Balzer a Weber; po Němskej a Rakuskej professor Michelis jako předat noweho wuznacza wokoło czahasche. W Prahy so rycer v. Schulte jako starokatholik wuznamjenesche. Starokatholicki zmujseni duchowni buchu wschitych z cyrkwe wuzamknieni a zhubichu swoje města.

Ale tu so tež stat do toho měschecz pocža. Tak wón starokatholickoho wuzcjerja z nabožniſtwia, Wollmanna na gymnasiju w Braunsbergu, pschezjivo biskopej schkitasche a biskopa z temporaliensperru* khostasche. (25. sept. 1872.) Wojski biskop Namianowski bě sobuwuziwanjo wojeřiskeje cyrkwe swj. Panteleona w Kölne starokatholikam zapoměl a bu wot ministerija za to — wotiadzenj (28. meje 1872). Mjez tym bě zrudny „kulturfampf“ wudyril; tu starokatholikow na stronje stata pschezjivo cyrkwi widžimy. Biskopja z Fuldy 7. sept. 1871 peticiju na knježstwo a na fejzora Wilhelma zapoſtachu, ale 18. olt. dostachu wotpokazowacu wotmołwu.

W Bayerskej bě starokatholikam z tym wjele pomhane, zo stat 9. aug. 1870 wozjewjenjo Vatikanskoho koncila bjez statneje dowolnosče (tak mjenowane placet regium) zakaza; biskop z Bamberga wo dowolnosč proschese, ale jeje niedosta. Tola stat biskopa wotdžeržowacj njemožesche, zo tola Vatikanski koncil wozjewjachu. Dale dostachu starokatholikojo katholiku cyrkji na Gasteigu w Münchowje. Wuzamknieni duchowni (Gallus Hofmann, Anton Bernard, Neustle) zwostachu z pomocu stata w swojim zastojniſtwje. Tak z pomocu stata tam tež jaſseniſtſt** biskop Loos z Utrechtu s. firmowanjo wudžesche (w juniju a w juliju 1872).

W Badenskej minister Jolly 16. sept. 1870 prawo Vatikanskoho poſtajenia zocžimy, 9. měrca 1871 slubi starokatholikam swój schkit a 19. aug. 1873 dowoli jim sobuwuziwanjo katholiskeje schpitalksje cyrkwe w Konstancu.

* Temporaliensperre je wotcenznjenjo psichidawkom, kotrež stat za cyrkwinstu službu datasche. Dokelž bě stat w reformaciji a pozdžischo cyrkvine kubia sebi wzal, mjejeche winowatosč za to tež cyrkji podpírač. So pak, kaž tež w „kulturfampie“ widžimy, nječzinjesc.

** Jansenismus bě blud, pschez Kornelija Jansenija wutworjeny. Jansenius I. 1640 knihu pod mjenom „Augustinus“ wuda, hdzej podobne bludy wuzcjerje, kaž Calvin. Hłowny blud je, zo čłowiek „swobodne wole“ nima. Z toho pak zaří sežehuje, zo žane dobre skutki čžinieč njemož, dokelž i dobrorujo joho Boża hnada nuczi. Dale sežehuje z toho, zo dyrbi čłowiek tež gle čžinieč, dokelž je i tomu nuczeny. Tute bludne nahlady bamž Innocenc X. 31. meje 1653 zatoma. Ale bohužel Jansenistojo su hiszheze něšle, runjež w malej licžbje, w Hollandskej živi.

Mjez tym běchu starokatholikojo někotre schadzowaniki (kongressy) měli, na kótrychž so tež protestanci, rusej, grichicy a hollandscy dželeni (Fausenistojo) wobdzeličhu a na kótrychž so wo zarjadowanju starokatholiskeje woſady a wutworjenju noweje cyrkwe jednaſche. Tak so kongreſ w Mnichowje 22.—24. septembra 1871 wotměwaſche, hdžej so wuprají, zo ſu Fausenistojo prawowěriwi a hdžej so starokatholikojo nadžiachu z russimi dželenymi ſo zjednoczic̄. Potom pschijachu namjet profeffora Schulte „starokatholisku cyrkej“ twaric̄ pschec̄iwo radže Döllingera, kótryž prají: „Nic wołtar pschec̄iwo wołtarjej ſtajic̄ a tak ſebi ſami znamjo ſekty pschidac̄.“ Druhi kongreſ bě w Kólnie tež w sept. 1871, hdžej ſebi biskopa wuzwolic̄ wotmyſlīch. Hdžej bě Schulze wot Bismarka k tomu dowolnoſc̄ doſtał, ſo 4. junija 1873 Hubert Reinkens w Bonnje za biskopa wuzwoli a bu wot Neterdamſtoho janſeniftſtoho biskopa Heydekampa ſwicezenh. (Loos z Utrechtu bě džen pfched wólbū ſenreli.) Reinkens paſthyſki liſt wuda, hdžej ſo ſam prawy biskop wienowaſche, „dokež je wot woſady woſeny“. Wamž Pius IX. joho tohodla 9. nov. 1873 zjawnje z cyrkwe wuzamku. 19. sept. 1873 bu nowy biskop wot pruſtoho ſtata pschipóznat̄, 7. okt. wón ſtatej doſpołnemu poſluſhnoſc̄ pschijahasche. Tež w druhich němſkich krajach bu pschipóznat̄; pruske kniežerſtvo jomu lětnje 16,000 toler za cyrkwinſke potřebnoſce zwoli a Badenska tomu 2000 toler pschipoloži. 4. jul. 1874 doſtachu starokatholikojo prawo, katholiske cyrkwe ſobu abo ſami wuziwac̄, Badenska jim to hižo 15. junija dowoli. Tež ſo jim katholiske cyrkwe pschepodachu, hac̄zruniž bě ſo dopokazało, zo ſu ſtatej wopac̄zne wjetſchu licžbu pschijivníkow podali.

Na to japoschtoſki ſtol 12. měrca 1875 Breve wuda, w kótrymž katholikam zakaza: Tajke wot starokatholikow woneczesc̄zene cyrkwe wuziwac̄. Tuz katholikojo cyrkwe, hdžej běchu starokatholikojo ſlužby měli, wopuſhczic̄, ale ſwoje prawo na nje ſebi zdžeržachu a tute prawo zas a zasy wobnowiachu.

Każ pschi kóždym dželeniu wot cyrkwe, tak tež pola starokatholikow widžimy, zo pschec̄ wjac a wjac wěry zhubic̄. Nejzmělnosc̄ bamžowa bě wina dželenja, ale pschi tym ujewosta; híſceje pschejara mějachu znamjo prawowěriwoſce. Tak na tsec̄im kongreſu 12.—14. sept. 1873 w Konſtanču, potom na synodze (kótrž běchu ſebi z duchownych a z wjetſchinu ſwětých poſtaſili a jej prawo dali zakonje za cyrkej a wěru dawac̄) 27.—29. meje 1874 dale jednaſche. Tak ſo ſpōwědž porjedzi, poſt ſo wotſtroni; druha synoda 19.—21. měrca 1875 poſtají, zo woženjeni duchowni wjac ſlužby zaſtač njeſměžachu. (Z toho widžis, zo bě ſo wjèle duchownych woženilo a tež woženjenym ſo pozdžiſho dowoli dale duchowni woſtač!) 10.—15. aug. 1875 ſo druhe wěch wotſtronicu, ſwj. piſmo naſtupace, tež wucžbu wo wotpuſtach, wo njewoblaſkom vym podjezu ſwj. Marije. Schtož cjeſezenjo ſwiatyh naſtupa, ſo z dželenymi Grichami zjednoczic̄ njemžachu, dale wucžachu, zo ſwj. Duch jenož z Wóteca wukhadža, nic tež ze Syna.

W naſtupanju duchownych ſo starokatholikojo dželachu. Směđa ſo duchowni ženicz abo nic, wo tym ſo jednaſche. Tak dvje najprjedy ženjeni duchowni (bě ſo jich wjèle woženilo) dale ſlužby zaſtač njeſměžachu, ale 7. a 8. junija 1876 na 3. synodze ſo poſtají, zo, hdžej ſo duchowny pfched statom woženi (civilne mandželſtvo), ſo ničo prajic̄ nim. Dale probft Šuſčynski z Mogilna ſo zjawnje woženi — a woſta tola probft. Mjez dalším wujednanjom a wſchelakim dželenjom ſo 2. jun. 1878 dowoli: zo směđa ſo duchowni ženicz, ſchtož hižo pola wjèle wobſtojeſche. Z tutej dowolnoſcežu

mjez starokatholoskimi dželenjo naſta, dokelž běchu toſa někotři pschećzimo tomu. Léta 1880 ſo hiſcheze poſtají, zo maja ſo Bože ſlužby w němſkej ryczi dokonječ.

Tak, luby cíitarjo, maſch krótki, ſuſhi a zrudny wobraz starokatholicisma w Němſkej. Widžiſch z toho, tak dželenjo wot cyrkwię pschech wjetſchu a wjetſchu njewerivoſej ſobu pschinoſcha a hdyž tebi hiſcheze pozdžiſcho malu liežbu starokatholikow podam, budžečh widžeč, tak hinje. W druhim naſtaſku pokazam hiſcheze, tak ſo starokatholikam w druhich ſtatach wjetžesche. Cheſch-ſli wo tuthych wěcach ſam wjac ſtudowacž, maſch k tomu cyrkwiſte ſtaſiſný wot Brücka, wot Krauſa, dale cyrkwiſti lexiſon, nome wudacžo. Hač a ſchto ſlawny ſtaſiſnář Janſſen k tomu praji, hiſcheze njewem.

-mz-

Moje pucžowanjo do Bajerskeje.

Runje je léto nimo. Bě to loni ſrijedu do Božoho Čjela. Sydžech ſo w Drježdžanach na železnici a dojedžech tón džení ze ſpěchnym cíahom hač do hlavného města Bajerskeje, Mnichowa (München). Džel tuttoho pucža, mjenujchy nimale hač do Bajerskeje mjezy, ſym hido wjac króč jěl a w ſwojim cíasu tež w „Boſole“ wopíſal. Tuž nochcu džensa wopſjetowacž, ſchtož je hido znate.

Pschejedžechy ſakſko-bajerske mjezy a za khwili běchmy w Hofje, přením wjetſhim bajerskim měſeče. Tam chyčmy, ale njeſtym wobjedowali. Z najmjeniſcha ja ſym wot blida jeſi nic hlodniſchi, dha toſa runje tak hlodny ſchoł kaž běch pschijoſh. To mjeſeche ſo tak. Lědma běchmy z Drježdžan, pschindže konduktor (ſchafnař) ke mnje a ſo prascheſche, hač noſcu w Hofje na dworniſchezu powobjedowacž. „To chcu ſebi pschentylſicž“, wotmolwic̄h konduktorej, kiz chyčhe za khwili zas pschincž. Pschindže zas a měnjeſche, zo změjemy w Hofje dwachceži minutow cíasa. Z tym běch wězo ſpoſojom a ſlaſaču za mnohich a tež za mnje z telegrafom wobjed. Ale město dwachceži bě drje ſedma — džesacž minutow khwile a předy hač běch ſo za blido doſydný — rěkaſte: „Spěchny cíah do Mnichowa, do wožow!“ Zhrabach, zaplačiſh, wotjedžech — hlodny. Na zbožo běch ſebi z Drježdžan zjimnu cyrobu na džení ſobu wzał.

W Bajerskej ſu jeno jene koſije na železnich; tohođla dyrbi jedyn cíah husto na druhí cíakačž, dokelž ſo zwonka dworniſhczow wobenec̄ njemožetej. Z tym ſo ježda husto zapoždža a druhdy ſo tež njezbožo ſtanje. Hewak drje njeſtym wjele rozdžela ptyňk khiba, zo běchu wožy trochu njelepíſho twarijene dyžli druhdže. Z najmjeniſcha wuhlowe wožy Wueſz-Čjoplicžanskeje (Auffig-Teplig) železnich, kiz pschi ſamych bajerskich ſtojaču, běchu jara wjele haj nadpadnje rjeňſche a wuſchitniſche. Dopomnich ſo pschi tym na to, ſchtož mi psched mnohimi lětami widžany ſakſki duchowny praji. Wón měnjeſche, zo je rjemjeſlo, woſehje wumiejske rjemjeſlo w Rakuskej dale, t. r. hiſcheze tež netk dale dyžli pola naſ. A ſměm jomu prawje dacž a najſkerje ſo nechtóžkuli lětſa na Bražskej wuſtajenich wo tym pscheswědcži. Ženu winu je ſnadno zhubdacž. W Rakuskej mjenujchy njeſtu tak bórzy fruth rjemjeſlowy rjad (gewerbeordnung) a cedži (zünfte) woſtroniili kaž pola naſ. A to je wěſte: ſchtož niežo njewuknje, niežo njemože. A ſchto nježadaſche ſo předy w cíach wot wužomca, předy hač bě wotrocžk, a ſchto nježadaſche ſo wot wotrocžka, předy hač bě mischt? Schula dyrbi byz, cíum kručiſcha, cíum ſépſcha; to je ze wſhem, tež z burſkim džélem tak. Znate je, zo ſu ſrawcy, ſchewcy a drje tež murjerio a družy rjemjeſlinich z Rakuskej jara wuſchitni dželacžerio byli

hacž do nashoho časa. Nimo toho je we Winnje wubjernie, snadž najwubjernische museum za wumjelske rjemješko.

Krajina wot Hofa hacž do Regensburga nad Dónawu nije rjenjscha dyžli Luzzica, kterje jednorischia. Nadpadne su w jenej krajinje sněhběle třechi kaž murje, kiz su ze samych bělých cyhelow. Z lewoho boka wustupuja pak daloko pak blízko nimale wysoke hory, kiz so po češlo-bajerskich mijezach czahnu. Zeleznička dže potom dolki čas po rěch Nab-je pak z jenohu pak z druhoho buka, kaž so najlepje hodži. To je khétero mócna woda, sylnischa dyžli Sprewja nad Budyschinom. Pschi rěch su skoro same luka, kiz so derje powodžuju. Telko wodowych kołow mijenujcy njejstym hishcze nihdže widžal kaž tam. Pola nas su tajke kolesa jara žadne, w Halschtrowje bě za moje mlode léta jene abo snadž dwě. Su to podsobniki a czerpaja so wjerczo wodu, kotruž horjeka do rowy wuliwaja, po kotrejž dale po lukturach beži. Skót so tam monka paše. Zajimawe bě to, zo běchu cykle stadla jenajleje barby. Tak běchu wscé kruwy jeneje krajiny jeno czerwiane, dale k Regensburkej zaž jeno smudžene a tu a tam snadž stadlo, w kotrymž běchu tež schakate a pišane. To je wopravdže žadny a nic hrozný napohlad. Pschi tym njech je mi dowolene na to spomnicz, zo mejachmy něhdž doma cylu czrjodu jeno bělých kur, shtož je tež jara zředka. Tež swini so tam cykle stadla pasechu.

Tuton cylu kraj je w starym času, z najmjenjscha hishcze w druhim leštottku po Krystu, slowianski byl. To je tež na kharcze widžecz, kotruž je slawny polski stawiznac Boguslawski, wulski pscheczel Serbow, wudał. Teli so njemyly, počazujia tež imena hishcze džensa na to. Tak je njedaloko Regensburga zelezniczna stacija Lufe. Tuto słowo smě so wěcze ze serbskim luka, ūh (uh) pschirunacz. Krajina a wokolina so k tomu došpolnje hodži, je dže sama luka. Ale wscé je pschenemczene hacž do češskich mijezow z wojnami, z pocíjcheczowanjom a z niesprawnoſćju.

Hdyž běchmy něhdž tsi abo schyri hodžiny po Bajerskej jeli, bu krajina moht rjec na dobo hinašcha, rjenjscha, wulfotnišcha: běchmy do Regensburga dojeli. Wysokej wězi wulskoho gotiskoho doma kwaſchtej hizo z daloka a blízje pschinidžem a wjac cyrkwiniskich wězow bě widžecz. Běchmy pschez Dónawu a krasne wulské katholoske město ze slawnej zařdenoſćju ležesche po prawym boku mócnejre rěki pschede mnú wupschestrjene. To je napohlad, kiz wóczko zwjesela, wutrobu zajimuje a pomjakf wožiwa. Wěža pschi wěži, cyrkew pschi cyrkwi, same pomniki rjenjskich dawno minijenych časow, hdžez hishczejanſki duch hishcze nad swětom knijeſče. Takkohu města cyla sakſka nima. W Kamjenicu a druhđe stoji wuhen pschi wuhenju, fabrika pschi fabrich, hrozný njeweritý bohozabyczowy duch kniježi w fabrikiskich městach a potkoučuje wscé lěpsche czucza čłowjeskeje wutroby, podobnje kaž czorný kad, kiz czi dychanjo zaledhuje. W Bajerskej sym hacž do Mnichowa mało, skoro žanych fabrikiskich wuhenjow njewuhlaď, w Sakſkej wosebje w herbiskich krajach je sedma městaczko, kotrež by fabrik i njemělo. Sakſka je tohodla tež nimomery huseče wobydlena, haj pschewobydlena, Bajerska jara z redka. Wsy a města su redke a jeno male abo tola mijensche. To je tež poslednje luduliczenjo dopokozačo. Po mojim zwjeršchnym wobliczenju je Sakſka tsi króč husečischo wobydlena dyžli Bajerska. Zo ma tajke pschepjelnjenjo z ludžimi zle sežehnki, na to sym hizo wjac króč w „Kath. Bosole“ spomnił. Kajke hubjenstwo w cyrkwiniskim a schulskim nastupanju we wulskich městach nastawa, wo tym so doscž wjele piſche. A z wokel tež hnydom za khudy dželaczerſki lud cyrkwiow

a škulow nabracz? A wšcho so do městow a to do wulkich městow cíjic̄ej a smě so tola nimale z wěstosc̄u prajiež, zo, jeli hisc̄eje starschej dobrej kſchec̄zanskej wostanjetej, tola h̄ijo džec̄zi w nabožniſtwie woliwkuja, haj snadž w druhim, tsec̄im stanje wěru swojich katholickich wotcow zhubiwaſa z měſcha-nym mandžerſtwami abo snadž sami wotpadnu a ſo z wjetſcha cyle we wulkim morju bjezbožnoho, njewěriwoho luda zhubja. Wo tym bě pſched něhdže 15 lětami rjany naſtafk w časopisu „Die Neue Reform“, kotrūz naſch k̄hwalbnje znath něk njeboh krajem dr. Sördan we Winje wudawasche. Cyle podobnje piſaſtu tež „historisko-politiſſe nowiny“ w jenym z poſledních cíjlow. W Němskej je po najnowiſchim liczenju pſchez poł milijona ludži, kiz cyle nicž za dželo nimaja, mjez nimi wjele ſtudowanych bjez ſlužby a zaſlužby. Jeno 42 procentow* je hisc̄eje pſchi ratařtwe, potajkim wjele wjetſcha poſlojca wo-býdlerſtwa je w městach. Z toho wujasnija ſo, zo na wſach džení a mjenje ludži bywa, zo wulke města pſchibywaja kaž noleto woda a woſebje wujasnja ſo z toho tež to, zo je burſka czeledž lěto wot lěta žadniſcha a drožſcha. To ſu wšcho zrudne ſčěhwki ſwobodnoho pſchec̄zahowanja, po zdacžu lohkoho džela w fabrikach a t. d. Nochci a njemožu wo tym dženſa ſčěrſho piſic̄, ale dyrbju wuznac̄, zo nic jeno cyrkwiſke, kſchec̄zonske, ale tež towarſtowowne a ſtatne živjenjo na tuto waſchnjo nimo měry ſchodusie a to woſebje w Němskej. Tež w ſamej Francózſkej, kotrāz ma tola starschu a z najmjeničha runje tak wulku a dobrú induſtriju (fabriti), je hisc̄eje w tym naſtupanju wjele lepje: tam ſtej hisc̄eje dwě tcezinje cyloho wo-býdlerſtwa w ratařtlim džele. A poſa naſ ſo z tym džení a hörje. Tola doſez tomu, ſchtóz chce rožymic̄!

* To rěta ze ſto wo-býdlerjow w Němskej bydlí 42 na wſy a 58 w měſezech.
(Pſchichodnje dale.)

Z Luijich a Saſſkeje.

Z Budyschina. Čudomne Towarſtwo Pomochy za ſtudowachych Serbow mějeſche ſrjedu po ſwatkach lětſchu h̄lownu z hromadžinu w Müllerec hōſc̄encu tudy. Dokelž běſche towarſtowony pſchedsyda knjez ryčník Müütterlein zadrževany, wotewri měſtopſchedsyda knjez farak dr. Kalich z hromadžinu, na kotrūz bě ſo 21 knjezow zechlo. Prěnju rozprawu poda piſmawjedzeř. Z njeje ſo zboni, zo je towarſtvo 11. lěto swojeho wobſtača dokončalo a w minjenym lēče 800 h̄riwnow pomochy do ſtudowachych rozdělilo, mjez kotrýmž běchu 11 ſtudentez na universitach, 3 wuc̄zomcy na gymnaſiju a 2 na wuc̄zelskim ſeminaru. Z cyla je Towarſtvo za 11 lět swojeho wobſtača wšcho hromadže 4770 hr. pomochy 77 jenotliwym ſtudowacym poſkic̄ilo. Dobročeljо, kotsiž ſu dotal towarſtwu pak pſchinorſki dawali, pak wjetſche dary zwolili pak wolkazali, widža potajkim, zo ſo jich dobroty nanajlepje zafy načoža, a to k ſpomoženju wſchēch Serbow. Tež lětſta pak mějeſche ſo zafy na to ſkoržic̄, zo lētne pſchinorſki ſobuſtawow tak jara njeporjadnje dohadtzeja. Jenu cyku h̄riwnu za cyklo tola kózdy zwiedze! A to cžim lóže, hdyž wě, kaf derje a tež jomu k wužitku ſo tuta h̄riwna načoži. Z podpjeranych, kotsiž ſu h̄ijo dleſhi čas swoje powołanjo doſezahnyli, je w minjenym lēče jeno jedyn 30 hr. wróćo płaczil. — Rozprawa polakdnika knjeza pſchekupca Měrſcha ſo z wulkim džakom a poc̄zec̄zowanjom pſchija. Po tutej rozprawje ma towarſtwo wšcho hromadže 18,924 h̄riwnow 82 p. zamozjenja. Dokelž móže ſo netko

$\frac{3}{4}$ cykleje danje na wubżelomnu pomoc nałożicž, je loni mōžno bylo najebacž sporje dołhadzace pschinischki tola 800 hr. pomocy zwoliež. To pak za potrebnoſe žhudych studowacych njedosaha. Byrnje tež, kaž so z dalschego rozmokwjenja zhoni, nadžija na nowe dobroty a wolkzanja fejčela, dha tola dyrbis proſtwa wo porjadne wotwiedzenjo pschinischkow a wo nowych dobroczelow naležnie wospjetowač. Dofelž ma so w krótkim rozbželenjo lētuscheje pomocy do studowacych stacž, dyrbja proſtwy wo pomoc hnydom so zapoſlacz. — Pschejemu jara wuzitnomu a tak spomožnje skulkowacomu Towarſtwu Pomocy Bože ždhnowanjo na dalsche prćowanjo za čeſež Božu a spomoženjo Serbow!

Z Budžchina. Serbski cixitar Póšta piſe nam zajimawe powěſcie z pôiskej Hornieje Schlezynskeje, hdźez bě někotry čas pobyl. „W pôiskej wsy ſu mije jara pscheſelnje wſchijeli a ſedźbne na mnie poſluchali, hdźz polſerbsch a ! wolsch powědach. Cyrkwje moju tudy na wsach jara male a mjez nimi wjele drjewianych. Na pschikkad cyrknej woſadny, w kotrej pschebywach a kotaž ma 2900 duſchi, je vol tak wulſka, kaž katholſka serbska cyrknej w Budžchinje o ma jenož jenoho duchownoho, kotrej tež njedzele a swiate dny jenož jenu Božu mſchu čjita. Mózecze ſebi myſlicž, kajſa je tam čiſhceinica, wſchitko je pschepejlnene, tak zo ma měſchnit ſedmia pschi woſtarju ruma, zo by ſwiaty wopor woprowač. Maſchi lubi Serbia moža we ſwojich rumnych Božich domach ſo zbožowniſchi čjucž, dyžli jich pôlsch bratſa. Shtož ſpěw naſtupi, ſpěwa ſo na Božich ſlužbach jara rjenje pôlski po rjanych hlosach. Hacž runje je mje pobožne žiwjenjo tamnogo ludu jara zwjeselilo a zahorilo, zrudzi mje tola tam wobkedybowane zapoczjanano ſwetneje wſchinoſež, kotaž by kraj a lud rad z mocu pschenemecžila. Sczele tam mjenujich wuežerjow, kotsiſ moža jeniczych němſki, pak Polakow, kotsiſ dyrbja džecži jenož w němſkej ryči rozwuežowacž. Džecži nimaja luboſč ſt wuežerzej, ale jenož hrózbu pſhed nim, tež jeno němſki poſtrōwejaja. Hdźz te a podobne węch wobhadowach, praſhach ſo ſebje ſamoho: hdźe je rozm, hdźe je sprawnoſež? Samo Wrótsławſke katholſke němſke nowiny njedawno piſachu: „Das vac victim (běda pschedobuth!) ist ein hartes Wort. Polen und Irren müssen die Schwere desſelben, wie kein drittes Volk in diesem Jahrhundert, auskosten.“ Bohužel wſchak ſo nam Serbam, z najmijenſcha w Prusach, tež wjele lepje njeidže dyžli Polakam. Ale nadžijemy ſo, zo nam Boh źaſy rjenſche čjasy wobradji.“

Z Króſcic. Tež leſta mójemu z wjeloſciu na to ſpomnicž, zo je ſo ſwiedzeni Božoho Čjela pola nas doſtojnje ſwjeciž. Boži dom běſche najkrasniſcho wudebieny. Kijo ze staroch čjazow je tudy waſchnjo, zo na ſrijednej hasch pschi kózdej tſeczej ſawcy, kaž tež pola wulſkoho woſtarja a wſchęch małych woſtarſkow zelenie meſki ſteja. Na wulſkim woſtarju ſwecžeſche ſo 45 ſwecow. Špěwařſke towarzſtwo ſpěwaſche na Bożej mſchi ſchtyrihloſnu miſſu za mužſki chor wot Pieſi. Tež pschi woſtarſkach ſo ſchtyrihloſne ſpěwaſche. Racianski wſchpor ſpěwachmy po Gregorianiskim waſchnju. Pschi wobhadowe z Božim Čjelom wobdzeli ſo na Bože Čjelo 39 a njedželu 48 małych družkow, ſhtož jara krasny napohlad poſkieſeſche; tež na dokhowanjo Božoho Čjela pónđa družli ſobu. Wobſeſje pak dyrbimy ſpomnicž, zo je młoda hrabina Monika ze Stolberg z Worklecz tež halo serbska družki pschi proceſſionje byla. Hólcjatka, kotrej ſt woſtarcej ſluža, někto žane wuznamienjenjo nimaja; ſnadž byžu móhli wěncić na hlowje miež abo druhe wupryſhenjo.

IV.

Z Drježdau. Maſch miloſciu kral je ſo węzera ze Sibyllenorta do Streblena domoj wrózil; kralowna pschijedže njedželu. Ma ſwiedzeni Božoho

Cjela pohy Joho Majestosc w Drježdjanach, zo by so na processionje wobdzeli.

3 chłoho swęta.

Niemcka. Dwie stronje wojujetej wo to, hacż ma so cło na cuze žito wobkhowacj abo ponijicj a zbehnycj. Niemcka pak w tu khwilu njemoże cło ponijicj, dokelż by to ratařstwu a potom tež industriji schlodzilo. Powyschenjo žitneje płaczizny njewotwisiuje w Niemskiej wot ratatřstwa, ale wot wulkich spekulantow na bursy. Tohodla woziewja někto fejforstwowy kancler, zo so někto postajene žitne cło njepschemeni. Ponizjenjo cła wschał njebi na ponizjenjo khłeboweje płaczizny skukowało; to wotwisiuje tež wot nikowarskich zjednoczenjow z druhimi wulkimi krajemi.

— Varlinske nowiny, kotrež zbehnienjo žitnego cła żadachu, su wobliczili, zo budże pschi cła w Varlinje kózdy tydženj 150 ludzi z hłodom zemrécj dyrbjecj. Alle to su szé; pschetoż po Winskich nowinach je hiszceje pjatnacze millionow hektolitrow žita na skladzie, kotrež moža so w kózdom czaſu do Niemcow wuwieszczyć, jeližo spekulancji, kotsiž tola po statysacach kórcow na dobo kupuja, je mēcz zechcedża. Schtóž bóle wola, ma prawie! — tak mysla njepscheczeljo cła; tola stat abo kraj dyrbí powschikowne zbožo, nie jenoho stawa wobydleſtwa na staroszci mēcz!

Rusowska. Knježerstwo wudawa jedyn wukaz po druhim, zo by krajej schłodnych židow k wuczahowanju nuczilo. Wone chysche njedawno wulku pożęcenku pola Parizskoho Rothschilda szcinię, a tón je woloženjo za swoich židow żadał. Alle byrnje so požęcenka zapowiedla, je Rusowska sylna dość a wostanie pschi swoimi njepscheczelnym wotmüslenju pschecziwo židam. Car, kaž praja, je so na židow rozhniewał. Wón poruczi, zo dyrbí so synagoga w Petersburgu zamknęć, dokelż tam židža nimaju prawo pschetywanja. Židowske niemski nowiny tohodla swarja na ruske knježerstwo, ale njepraja niczo, hdźż su katolikowje tam pscheczelhani. Runje tał żałoszcza niemski nowiny, hdźż Rusowska lutherskim Niemcam kichiwdu cžini, ale njepraja żanu njelubosz, hdźż so Polakam najhorscha kichiwda stanje! Tara wiele židow je hido z Rusowskeje wuczahnylo na wschę stron, wosebie do Ameriki. We wulkich rusowskich miastach skukuja towarzystwa, kotrež za židow pjeniezj za wuczehnienjo a zakupjenjo kraja abo leżownoſci w Palästinie hromadzeja. Jendželscy židža chcedża na 60,000 swoich werrybratrow do Londona a potom do druhich krajow pschewjesz.

— Rusowski krónprync je preni mały kuch železnich pschec Sibirsku na chinesiskich mijezach wotewris. Wón wrócił so někto z russkoho miasta Wladiwostoka pschi cžichim morju domoj a pojedeje někotre měsach. Hdźż budże ta železnica za něčto lét hotowa, potom može so za dwie njedzeli wot tam hacż do Petersburga pschijęć. A wopomnjezu krónpryncowoho wopyta je car wschelakim wotsudżenym wulki dżel khostanja spuschczęſt.

Turkowska. Ni 31. meje w noch sta so na železnich 16 mil psched Konstantinopolem zły skaf, kotsiž bě dotal jenož w Americe móžny. Tam pscheterachcu třicieczo rubieżnych grichisfeje wery železniske kolije a zwroczi hu speschny cžah, kotrež z Wina do Konstantinopla jēdzesche. Potom walichu so rubieżnych na puczowarjow, z kotrejch buchu pschi wobaranju někotsi ranjeni, jedyn cžejec. Wszechc wurubichu; pjezoch Niemcow, dwieju z Rakuskeje, tucharia jendželskoho poštanstwa z Wina a tež lotmotivnika zojaczu a wotwiedzeczu, zo bych u żadanu wukupny pjeniez (200,000 frankow) wunuzowali.

Po te pjenježih bu wot rubježnikow pošlany do Konstantinopla Barlinški židovoski pjenježnik Israel. Němski pošlanc tam wožewi to turkowskomu knježestwu a woštara žadane pjenježi, kotrež budže sultan zaplačicž dyrbjecž, a pjenježnik wroči so spěchne do Kirkilissa, hdjež rubježnich a njezbožomni pucžowarjo na wukup čatachu. Turkowska je hisheče njeſchesczanski stat a policija je ſlaba; hdj bychu pjenježi njedostkli, bychu rubježnich ſwojich zařathch mězo morili. Rajnowski telegramm rěka: „Pjenježnik Israel je wutoru wječor do Kirkilissa z pjenježami wotjel, pschewodžanu wot němſkoho a rakufskoho dragomanu (tolmacžera) a 28 turkowskich wojałow. Hdj so jednanjo tam zapocza, žadachu rubježnich najprjedy zdalenjo wojałow, předy hacz chyčhu jatich puschczej, schtož drje so stanje. To je haňba za Evropu!“

Luežlane tříškeli.

* Derje cžini, na Božu pomoc cžatač. Jerem. 3, 26.

* Po mnogočí mojich bohočzow, kotrež cžerpiach we ſwojej wutrobi, ſu twoje tróštowanja moju duſchu zwjeselilo. Ps. 93.

* Hdjež žedzenjo za duchowymi ſublami woliwkuje, tam poſtujuje žemiska žadoč. Himmel.

* Běſche-li ty mijelčač, ty běſhe mudry zwostał. Pschissowo.

* Zbožowny tón muž, kž ma schwarnu žonu: dokelž ſicžba joho lět po-dwoji ſo. Schwarna žona je dobrý dónit, bohabojažnomu budže pſchidželená a budže muzej data joho dobrých ſtukow dla. — Miloséž wjeticha všeček miločzow je dobra a cžestna žona. Wſcho, schtož ſebi wažišč, njehodži ſo pſchirunacž z pokornej duſchu. Jes. Sir. 24, 30.

* Wſcho dokonja žona z muža ſežinicz: tež — žonu!

* Pſchisporiš ſebi wědu, pſchisporiš ſebi njemér.

* Koňož je nadžéja zjebała, naufuňne ſo bojecž.

* Hdj by wulkočz wuežinika, by kruva zajaca doſčahnyſa.

* Brédat Massilon dokonjeſche wutrobu hnucž. Ludwik XIV. džesche ſi njomu po prénim prédowanju we Versailles: „Druhich prédarjow ſlyſcho běch z nimi jara ſpojonom, ale hdj was ſlyſhach, hym njeſpojony ſam ze ſobu.“

* Pſchecželo, nimačh prawje, dokelž chcesh z hrubočžu wuežinicz!

* „Ty ſi woſol!“ praji něchtó Sokratej. „Maſh prawje“, wotwołwi mudry, „dyrbju twoju hlupočž a njehańbitočž znjeſcz, a to je wězo wóſlace dželo“.

* Pſchistojoſnoč može rožom zaſtupicž, nic pač rožom pſchistojoſnoč.

Wſchelcžiznij.

* (Darniwoſcz katholſkoho Amerikana.) Pſched někotrymi njedželi bě bohaty Amerikan pola ſwiatoho wóćca audiencu měl a jomu 20,000 frankow Pětrowoſho pjenježka darił. Wysche toho bě za ſwoje wulku marmorowu ſtatuu ſwiatoho wóćca wudželacž dał, kotrež je halo dar za katholſku universitu we Washingtonje poſtajená. Ľedma bě ſo zařídzený týdženj žonilo, taſku ſchodu je we Vatikánje rozbucňenjo pôverowoho magazína nacžinilo, pſchitidže ſpomnjený knjez bóržy zas ſi maeftre di Camera monſignorej della Volpe a žadasche za nowej audiencu. Trochu zadžiwany znapſchecžiwi

della Holspe, zo džen je hafle pšched krótkim tute zbožo měl. „Haj“, praji praktiski Amerikan, „to je učereno; ale ja vich tola radh svjatemu mótej jeho vokna zapłacjicž powhał“. Hdyž wón nětko k svjatemu mótej pšchinidže, pšchepoda jomu ček (wechlel) 5000 dollarow (25,000 frankow).

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 323. Jan Kętan ze Stoneje Boršče, 324. Jakub Měřeink z Haslowa, 325. Michal Lipič z Čežkec, 326. kantor Miklawš Bur z Königs-hajna, 327. Hana Smaranderowa z Budyšina, 328. 329. z Różanta: Pětr Klimant, Michał Frencl, 330. 331. ze Smjerdzace: Michał Bledrich, Michał Matka, 332. Michał Hajník z Pazlic, 333. Michał Rjelka z Koslowa, 334—341. ze Smječkec: Jakub Pjech, Michał Hencl, Michał Symank, Miklawš Jakubaš, Michał Dzisławek, Michał Šiman, Miklawš Henich, Michał Kudzela, 342. 343. z Hory: Pětr Nowak, cand. theol. Jakub Nowak.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 659. Pětr Klimant z Różanta, 660. Michał Rjelka z Koslowa, 661. Hana Šeapanowa z Hórkow.

Na lěto 1889 doplaci: k. 672. Hana Šeapanowa z Hórkow.

Dobrowolne dary za towařstwo: J. K. z B. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,984 mk. 45 p.

K česi Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: wopor processiona z Filipsdoria domojo so wróćacocho w Baćońskae cyrkwi 12 mk. 2 p., Pětr Wujes z Baćonja 3 mk., r. k dorunjanu 53 p.

Hromadze: 106,000 mk. — p.

Na nowe piščele do Baćońskae cyrkwe: Dotal hromadze: 5872 mk. — p. — Dale je woprowala: r. 1 mk. — Hromadze: 5873 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajniech.

Dotal hromadze: 10,837 mk. — p. — Dale su woprowali: J. D. z Nj. 1 mk.,

M. B. ze Sm. 1 mk., professor K. Konrád z Tábora 5 mk.

Hromadze: 10,844 mk. — p.

Na wudačo Nowoho Zakonja

je dariła: cuza knjeni přez Budyšin pućowaca za 2 číslé Katholskoho Posola 1 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 mk.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Wozjewjenjo.

Niedzeli 14. junija popołdnju w 4 hodž. budże so došlužena Ralski-čanska wochnjowa sykawa na 4 kolesach w Ralsbicach na pšchedzowanju pšchedawacž.

Wozjewjenjo.

Niedzeli po swjedzenju Jézusoweje Wutreby a na Wšichch Svjathych budu w swojej cyrkwi dopołdnja w 11 hodž. do 3. rjada swj. Františka pšchijmacž, zdraſczeč a komžovske pozhoñnowanjo wudželecž. Schtóz chec pšchivzatý byz, ma wot swojoho duschipastyrja wujwědczenjo sobupšchinjescz. Za wšichho druhé k tomu trěbne je tudy starane.

Filiip Nežał, farški administrator w Schpitalu posla Ramjence.

Proceszion do Albendorfa pojedze 22. junija dopołdnja ze Zborjelsca.

Czijheč Smolerjec knižiciliczeńje w macžicznym domje w Budyšinie.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Císto 12.

20. junija 1891.

Lětnik 29.

Bo lětnich kolonijsach za serbske džecži.

We wšchitkých wulkich městach je jara khwalobny nałożk, zo ſlabojoſte džecži khudych starſich w lětnim času na wsy ſcželu z tym wotpohladanjom, zo bychu tajše džecži na ſtrówym powětrje wocjerſtwile a ſo poſylniſe. Tohođa hromadža redakcije wſchelakich nowin dary na pódlaſke trébne wudawki a zapíſuju abo woſziewieja tych ludži, kotsiž tute džecži do ſwojoho hoſpodnoho domu poſhiwozmu. Tale wužitna wěc hodži ſo tež za serbske měſčanské džecži wobstaracž. W Drježdanoč, Lipsku a Varlinje bydla zarečje tež ſwojby ſerbiſkich dželacžerjow abo druhych khudych ludži, kotrejž džecžom byſchtej njezaczémnjene Bože ſlóncko abo w měſčanskich murjach njeſkaženy powětr a woſchewjach wodnych mótcovskich ſerbiſkich honow jara wužitnej byſoj. A tež hižo Budyschin ma wjele zatwarjenych a njeſtrowych wobydlenjow, hdjež džecži khoria abo ſlabnu! Sredž zelenych honow a ūkow abo w khójnatum lěſu by něotrejkuli bjezkrejne měſčanské džecžo ſo rožylnicž mohlo a joho duch by ſo woſchewiſk z powětrom ſerbiſkeje wieski. We ſlabojoſtch blědyh ſtwarzejnich zbudži ſlónco poſheczelnoho wótenoho kraja čaſto nowe žiwojenjo a pozdeha mlođe moch ſi nowej dželawoſeji. Tuž ſu tak njenowane „lětnje abo prózniſke kolonije“ jara wužitne w cželnym a duchownym nastupanju. To wobſwědczują nam kózdaleńje rozprawy wulkoměſčanskich nowin.

Založenjo tuthych koloniow je wopravdże tež w Serbach móžne, haj hižo za najblížiče lětnje prózniſky. W ſerbiſkich mutrobach je dobrocžiwoſcž a křečečanské ſobucžuejo z euzym hubjeniſtowm, a tohođa tež ze ſlabojoſtmi měſčanskimi džecžimi! Wěſče namakaju ſo zamožite burske ſwojby, kotrej jene abo někotre khude džecži na ſchtyri njedžele do ſwojoho domu wožmu a jim poſhylnjaci jěž byrnje jednoru poſticžicž zechcežda. Wjele pjeniez ſi tomu njebj trjeba bylo, jenož wudawki na puczu a za porjedženjo drasty za najkhudiche džecži. Poſchede wšchitkim dyrbja ſo dobrocžiwe ſwojby namakacž obo

same w redacciji swoju zwolnionoscj f pscijieczu dzeczi wozjewiczu, kaz so to we wulich mestach nekotrych krajow hjo stawa. Taisje serbske mesczanske dzeczi, kotrejz by wjesne zivjenjo w przninach wuzitne bylo, bychu potom towarzstwa abo duchowni a wuczerjo w Budyschinje, Drejedzianach, Lipsku a Berlinje pscipokazali. Najprjedy pak bych tajku dobrotu popschal serbskim holcikam a holcikam z Drejedzianskich murjow a tamnische slaboje dzeczi na przninach widzial — w kraju, hdzej slaborni so Sprewja a mjeisiche reczki schworeza po boku! Ke spoczatej a f spchowanju tuteje naleznoscze dowolam sebi tsi hriwny poslacz, drje malz pscinosc, ale z horjaceje wutroby woprowanz!

Swerny serbski psciezels A. J. Parczewski z Kalischa.

Pscispomnjenjo redaktora. Podawamy z radosezu a z djakom tuton nowy namjet a smy pscieswiedzjeni, zo zwolnionych podpjerarjow w Serbach nadenuje.

Swjedzeni swjatoho Alojzja

budze so jutse po cylym katholskim swcze wosebje swjatoczne swjeczic. Je dzien lesha 300 let, zo tuton mlodzenc „za njebjesa so narodzi” t. r. wumre, w 23. siccje swojego zivjenja. Swjaty wotc je wscitkin, kotsiz na tymle dniu swjataj sakramentaj pokuth a woltarja dostanu a w swojej cyrkwi na pobozeniecach f wopomnjeczu swjatoho so wobdzela, dospolny wotpusk spojcziel.

Zivjenjo tutoho mlodzanca, kij bescze zivu a wumre kaz jandzel, bescze stanym dziw Bozi. We nim widzimy dospolnie dopjelnjene slowo swjatoho Pawola (Galat. 5, 24): „Kotsiz pak su Khrystuowi, su swoje mjaso kscijovali ze zlosciami a zadosciami.” Hacgruniz Alojzius za chle swoje zivjenjo — kaz kardinal Bellarmini, joho spowiednik, wobswiedzca — zenje janohho wjesczeho hrecha zarwink rijeje, dha won tola czas swojego zivjenja furoru pokutu cziniesche. Won by czasczischo prajil, zo dwesuje, hacj je hnada Boza tak mocna, zo by bjez pokutu czlowiekowu naturu pschemokla. Naturski czlowiek, hdz so njezaprema, pomaku so zas do hrecha wróczi. Doho slowo bescze: „Szym kruch nazhibinenohu zeleza a tohodla do rjada zaistupil, zo bych z klepatom sebzeprecza a pokuth so zas narunał.”

To bescze wuraž joho chloho zivjenja. Z najwosebnisheje swojiby w Castiglione rodzeny (9. merca 1568) hako syn markhrabje Ferdinanda Gonzagi mjeisce won hako prenjerodzeny syn prawo na tute knjiesitwo. Joho nan tez chle woczehnjenjo swojego najstarschego syna tak zarjadova, zo by z njoho dostojny nastupnik we swetnym knjestwie nastal, a tola mjeisce Alojzius wot maloscje swoju mysl tak f Bohu zlozjenu, zo hakle dzewiec z let starh w cyrkwi Macjerje Bozeje w Florencu slub wczesneje knjegnikeje czistoty wotpozozi. Z wosebitez hnadu Bozej wosta wot toho czasa pscied kozdym spychowanjom psciezimo czistocje zakitan.

Preneje swjate woprawjenjo dostawshi z ruki swjatoho Karla Borromejskoho spzna zahe, zo dybri swet wopuscicjez a w cyrkwinskim rjedze pokutu, kotrejz be za chle nuznu spznał, skutkowacz. Po dlesjchim pruhowanju rozsudzi so za kruth rjad towarzstwa Jezusowego.

Wulka be to radosc za joho pobozenu macz, hdz jej Alojzius swoi zamysl wozjewi. Tola schio moglo wopisac tsi leta dohle bvedzenjo, kotrejz mjeisce Alojzius ze swojim nanom bvedzic, prjedy hacj joho dowolnosec docpe. A

hdyž bě so wschoho wotriječ, hdyž bě cyle prawo na kniejstwo swojomu mlodšomu bratrej Rudolfej wotstupiť, z kaiszej radoſežu dom a wschitku joho krajoſež wopuſtſeſe, zo by khudy a ponižny byz moħl! Wopomnjenja hōdne je ſłowo, kotrež tehdom ſlužownikej, kiz bratra zbožownoho khwaleſe, dokelž je tak z lohka wulke kniejstwo doſtał, praji: „Bawérno, zbožowniſchi njemože byz dyžli ja, kiz sym je (kniejstwo) tak z lohka wotbył.“

W lécje 1585 zaſtupi do noviciata towarzſtwia Jézuſowohho, dwē lécje pozdžiſho wotpoſoži ſwoje ſluby a započa ſtudije filoſofije a theologie.

W poſlednim lécje joho ſtudijom 1591 wudyri w Romje mór, pschi kotrymž tež Aloysius ze wſchej ſwemu khorym poſlužowaſe. Čohož běchu ſo bojeli, ſo ſta: Aloysia bórzny ſtraſchna khoroſež pschehwata, a dzeń dohwanja Božoho Ćęſla, na pschedwječoru Wutro bý Jézuſowej, wudycha ſwiaty młodzenc ſwoju njewinowanu duſchu.

Njech je tež naſcha młodoſež tutomu patronej naležnje poruczena. Njech naſchi młodzency a kniežny joho pschiffad piſnje ſcěžuju a joho zaſtupnym příſtwam ſo poruczeſa, zo byhů byli a wostali wopravdże „čiſtý ſplah“, casta generatio!

Moje pucžowanjo do Bajerskeje.

(1. Poſtrocžowanjo.)

Regensburg je prastare, wot Romjanow założene město a je hido tohodla doſče zajimawe. Tola njebe mi móžno ſo dleje zadžerječ, dokelž chch ſe ſamym khwathnym čzahom hiſhče wječor hacž do Mnichowa docpęć, zo byh na Bože Ćęſlo tam pschehywacž moħl. Něhdže dwachcji minutow pozastawſhi jedžechmy dale k poſdnju.

Schtó bě ze mnú hacž dotal jěſ, na to njeđžiwach. W Regensburgu běchu drugy do mojoho ſupeja pschifili. Mi ſo napſhecja ſedžesche muž młodych lět, kotrohož mějach po zwonkownym napohladže za žida. A njejšym ſo myſlit, pschetož čzitasche „Frankfurter Zeitung“, kotruž — jelizo ſo njejmu — žid wudawa a bě tež ſam z Frankfurta nad Mainom, hłownoho ſydku němſich židow. To ſpónach bórzny, hdyž ſo z druhiem młodym pucžowarijom do rozmoloženja da. Tutón, hiſhče chle młody woſobny kniežyk, kupi ſebi w Landshucze nad rěku Isaru* liberalne zelharne nowiny „Mnichowske najnowſche po-wjeſče“, kotrež ſu nam katholikam doſpolnje njepſheczelske. Za ſam běch ſebi hido předy pschi prěnjeſ pſchiležnoſeži čiſlo „Mnichowskoho Fremdenblatta“ woſtaral, zo byh powužacu zabawu wo czym kraju měl, w kotrymž dyrbjach dleſhi čjas pschehywacž. Tak běchmy drje jeno tſjo w jenym wotdželu, a tola kóždy hinaſcheje myſle. Hewak ſu tſjo dobre towarzſtvo, praji ſacžanske pschi ſłowo, ale na naſ třioch drje ſo druhe ſacžanske pschifilovo lépie hodžesche, mijenujcy: kelfož hłowow, telko myſlow. To z najmjeňsha móžesche kóždy po tym ſudžicž, zo jedyn židowſke, druhí liberalne a třeczi katholiske nowiny čzitasche. Z tym nočeu rjec, zo ſmy ſo zwadžili. Za mjeležach, dokelž winy njemějach ſo do jeju ryczow měſčecž, wonaj pač běſtaj doſpolnje pschezjene we wſhem; hacž tež w politicy, njewém, dokelž wo tej njeryczeſchtaj. A běſtaj-li ſo do politiki zabludžiloj, byh wěſcze nazhoñil, zo ſtaj z najmjeňsha w jenej wěch jeneje myſle, mijenujcy we zmyſlenju pschezjivo katholiskej cyrkwi. To smědžach po čzafopisu ſudžicž, kotryž žadyn čzitasche. Mjez tutymi tak mijenowanymi

* Pſchirunaj ſerbſki: jězor a čjeſku rěku Dizerá.

zdjelanimi lubjimi je bjež najvjaci njepščecelow nasheje crkwe. Tola trčhtujmy so z tym: lepscha wec a vjach njepščecelow ma: katholska wera ma najvjaci njepščecelow, potajkim je najlepsche, schtož je pod sloncom. Zajimawshi hacj tutaj cuzej čłowjekaj bě mi cuzy kraj.

Njemožach so nahladacj na rjanu wotmjenjacu krajinu po Dónawje wot Regensburga i Straubinckej dele. Z prawoho boka je runina, ale z lewoho brjoha reki wступуја nic pschewysoke hory a z nich dele zhladuje do zelenoho płodnogo kraja „Wallalla“, wulki wumjelski twar w grichiskim stylu. Tuton twar, kotryž je sławny bayerski kral Ludwik I. za drohi pjeniez wuwjesz̄ dał, wotpoczuje na luthich jenajkich stolkach a je i tomu postajeny, zo bych u nim nutsa ręzby (bysty) sławnych mužow, jako wulskich generalow, wucžencow, molejow a t. d. wustajene byse.

Zapoczinajo wot Regensburga maja wschē lkheže — zelene drjewjane wóleny. To je tak nadpadne a wošebité, zo móžesch po tym zhubacj, hdze sy. Tak z najmjeñsha powjedasche mi pscheczel w Sakskiej, kotryž je wiele pucžował a hishcze pucžuje, zo je to wopravdžite, skoro njezmylné znamjo połodnišich němstich krajow. Napohlad njeje hrozny, dokelž so i zelenej krajinje jara derje pschihodža. Nimo toho je runje zelena barba wóczku najstrowscha. Po lkhejelu, kiz so tu a tam plahuje, móžach spóznacj, zo sym w kraju „bayerskoho“ piwa.

Wsy su małe a jara jednorje twarjene, za to widžisch — kaž drje we wschēkatholickich krajach — wjele, njech tež njewulskich cyrkwojow. Psihi tym sym to wobledžbował, schtož je nam nědhy wjelenazhonyen a wucženy professor w Praži powědał, mjenujcy, zo maja kraje a krajiny tež swoju wošebitu formu cyrkwiñskich wěžow. — Posa naš a tež hacj do Vogtlanda je tomu trochu hinal, dokelž su tudomne crkwe z wjetšha z nowych abo tola z nowišich cjasow, hdzy su pocželi po wschelakich stylach (muſtrach) twariež. Kunje tak njeplacji to wo městach nihdže. Ale hido wot Čwifawy, wošebie pak wot Regensburga po cykle Bayerskej, w Salzburgskej, Hornjo- a Delnjo-Rakuſkej, na Morawje a w Czezech sym to dozej a nadosej wobledžbowacj möhl. Tak su w Vogtlandze wschē wěże drjewjane, ze schindželom kryte, wysoke, czenke a wótro wukonczenye. W Bayerskej su wěże cyłe jednorej, ale wsokoje murjowane lkhežy podobne, kiz je po jenej stronje dlešcha hacj po druhej. Tak je tež wěża katholiskeje serbskeje crkwe w Budyschinje zatwarjena, kotraž ma i połnoch po dwemaj, i ranju a i wjecžoru jeno po jenym woknu. Wumjelskoho zatoniczenja tamische nimaja, ale su jednorje po dwemaj wokomaj z cyhelim pschilkyte, swisle su wumurjowane kaž pola twarjenjow. Tak so zda, zo su njedotwarjene, kaž n. psch. w Ralbicach. Tam a sem je wěža město třeći z wulski brjuchatej drjewjanej kulu krónowana, kotrejž pak wschón dalschi wuwim pobrachuje, nimale tak, kaž by načhim staršim wěžam (kaž we Wotrowie) wschō, tež wuhladka (kejelski), wotewzał a jeno přeni drjewjanu zatwar stejo wostají. Tež to ma po načhich wopšijeczach napohlad njedotwarjeneje wěže. Z tojkej kulu zatoniczenjej stej tež wěži wulskoho kraſnoho doma s. Marije we Mníchowje. Kral Ludwik I. bě jej dotwaricj dał, ale z tym bě Mníchow swoje najnacžiſche znamjo, haj swój wopon zhubiš, w kotrymž su swisle tuteje lkowneje crkwe z njedotwarjennymaj gotiſsimaj wěžomaj. Tuta podoba wěžow je wošebie wot Mníchowa i ranju jara husto widžecj. Njeišche formy su w Salzburgskej, runje tak z drjewom dorutwarjene kaž pola naš, ale bjez hornych wuhladkow (galerije). Tajse sym tež po Rakuſkej, na Morawje a w Czezech najbóle

widział, jeno zo maja w Czechach skoro wsłê spomnijene wuhladka a zo su wsłê (drje bjez wuwzaczâ) swêtle czerwjenie, w Salzburkskim pał a w Rakuskiej czeñmnie czerwjenie barbjene. Też djiwajo na barbu nimaja nasche wêże niczo jenajke, wuznamne. Zo Czechojo też w tym nastupanju jañnu, radoscž zbudżacu czerwjeniu barbu lubuja, je cyle po ich žiwym wjesekym temperamencze. Zda so to z cyla słowjanskemu hiszczęce czikomu duchej pschimierjene bycz. Z najmierscha drasta serbskich druzków — bêla a czerwena —, drasta polskich sluzomnych holcow, bêly plaszczy hanackich burow a pisana drasta južnych Słowjanow (Czornohórcow) za to swêdczi. Zo nêtki cyly mužski swêt w scherej bjezbarbowej drascze khodzi, je sobu francózkska revolucyja zawiñyla, kotaż ani w drascze janohho rozdzela wjac czerwicę njechasche. Tola Boža stwórba, kotaż ptaciki w powietrzu, zwérjata w polu a w domie wschelako drasci, kotaż liliu bêlu a róžu czerwieni debi, kotaż je kózdomu kamieniem wosebitu barbu dała, Boža stwórba, kotaż wschelakosz pschi wsłêj stajnosci lubuje, dawa tym prawie, kij so z jenej wostudlej barbu nješpokoja. A tež katolicka cyrkew pschi Božich sluzbach wê barbu na spodziwne waschnio wotmijencz. Czjohodla chcedza potajkim nasche kniežny rjanu, haj pschez wsłêj krasnu drastu serbskich druzków, kotaż z bêzej barbu nješinočz, z czerwienej lubočz a ze złotej swêru tak jañne a tak luboznje woznamienja, pschibohoj noweje wostudlej módy woprowacj? — Tola wo cyrkwińskich barbach chcu wosebitu nastawki napisacj a pschi tej skladnosci tež wo narodnych draстach słowezko praju. Jeno našchim „dzjelaznym”, kotrejz swêt jenajki a wostudly dozej bjez njemôže, na pschemyslenjo pschistaju: Hacj bý so nam spodobalo, hdy bychu so wsłê pêsni a kerlische po jenym hlosu spewale? Schtož sebi wot wucha nježadasch, nježadasj sebi tež wot wózka.

(Pschichodnie dale.)

Pschispomnjenjo. W poslednim czisse str. 107 dyrbi rësacz rëdka, nic z rëdka.

3 Lusatia a Sakseje.

Z Budyschina. Dotalny direktor tachantskeje schule kniez Franc Löbmann je za direktora kath. wuczeńskoho seminara pomjenowany. Za nowoho direktora tachantskeje schule je so pjatki 19. junija kniez Jurij Kummer wuzwolil. Wobaj kniezaj nastupitaj swoje nowe zaſtojistwo 1. julijsa.

Z Lükowa. Niedzelu 7. junija mješesje nasche katolickie kasino swoju mješacznu zhromadziznu we Wotrowje. Pschedsyda k. Michał Bawrik wotewri w 5 hodz. zhromadziznu a witajo sobustawu a hoſczi wupraji swoju wjesoloscž nad bohatym wophtom pschi khetro njeluboznym wjedrje. Wón powita pschede wsłêmi wysokodostojnogho knieza can. a fararja Jankuba Herrmanna, kotrejz bê nas ze swoim wophtom poczesczil. Hdyż bê pschedsyda wo nuznosci fa-tholickich towařstwów w naschich czasach poryczał a napominał, zo dyrbimy muž pschi mužu krucze hromadu djerzecz pschecziwo zlyni towařstwam, wuloži kniez can. a farar Herrmann, zo je wón teje sameje myſle, a napominasche, zo dyrbimy směrni zwostacj towařstwu a naschej serbskej narodnosci, a zo dyrbimy sebi rjane waschnja naschich przedownikow wysoko wažicj. Wón praji: „Schtož swojej narodnosci swérny wostanje, tón wostanje tež swérny swojej swjatej wérje“, a na drugiej stronje: „Schtož so swojeje narodnoscié hanbuje, tón budze so tež bôrzy swojeje swjateje wérzy hanbowacj.“ Dale spominasche na njeboh knieza dr. Jordana, kotrejz bêsche jara wjele za nas Serbow dzjelał a so prôcował. Toho wopomujeczo budze nam tohodla czeſzowne. Dale ryzechsche k. Grusemann z Budyschina, kaf swobodni murjerjo a

socialni demokratojo njesmijertnosć čłowieczeje dushe preja a wchelate schłodne pišma rozhörperjeja. Maposledku mjeſečne t. wuczer Jan Ręzak rjany pschednosć wo enchyckich swjatohu wotca pschedziwo socialnym demokratam, kotsiž ze swojimi bludnymi wuczbami dżelawomu ludej wo fälschnej runoſci, bratrowſtwe a swobodze preduja. Powiedasche dale wo jich wotpohladanjach, wo dželenju polow a wschoho zamoženja, a zo z tym že je žana pschedzenoſć a spokojnoscz nastacj niemöže, dale tež wo wotstronjenju wychnoscziow. Zawerno, hdy bych tajke zamery so dokonjake, bychmy zaſ do zrudnych časow pschischli, hdyž paduschi a rubježnich knježachu, hdyž móžesche sylniſchi ſlabiſhomu prezg wzacz, schtož so jomu spodobasche. A runje w naschim lubym wótcnym kraju je wchitko tak derje zarjadowane, zo móže kóždy spokojom bycz. Stóncznie spomni t. rycznik na naschoho najmikoſciwchoho krala Alberta, kotryž tak sławnje we naschim wótcnym kraju knježi a njewustawajach za derjemeczo swojego kraja džela; jomu chcemy stajnje swerni poddanojo zwostacj! Z tym stónczji so zhromadzizna. Jenož by so pschało, zo bych so zhromadzizny kóždy króz prawje sylnje wophtowale a pschec zaſ nowe sobustawy so t nam pschizamkyte. M. S.

Z Wotrowa. Džen 8. junija je hdyž, zo so w Póſle wopomni. Tehdom swjeczeschtaj Schusterec mandželskaj we Wotrowje swój złoty kwas. W naschim času nima jubilej skoro žaneje wosebnoſće wjac; pschetož hdyž neschto lědma 10 abo 15 lét wobſtoji, dyrbí so z jubilejom poſwjeczic̄ a węzo wobkruczic̄ t znamjenju, zo skoro rozpadnje. Ale hdyž Wschohomocny mandželskimaj hnadu wobradzi, zo móžetaž za 50 lét swoje mandželske sluby wobnowic̄, by njedzaknje pschedziwo Bohu bylo, hdy by so tajki ſkutk Bożeje dobroty zamjelczał. Tuž tež so w nashei cyrkwi wotkar we czerwonej draseje pschedzche a piſchczele z oſtavu a bordunom zaklinczachu, hdyž Schusterec nan a macz we přenjej ſarwych psched kehelskami so poſlankyschtaj, na měſtneje ſlubjeneju, kotrajž czakataj na wudželenjo ſwj. ſakmenta mandželſtwia. Po Bożej i mſci dostaschtaj wonaj swjatoczne požohnowanjo. Wjeczor wopowědowasche tſelenjo, zo je so czichi swjedženii pomimył. Hijo poslednje czijo Woſoſa nas powuczji: „Zbožowny muž, kij ma schwarnu žonu a t. d.“ (ſchtož namakach pola Jef. Sir. 26, 1, 2, nic pak 24, 30). Tele ſlowo mudroho Siracha wiđimy dospołnje dopokazane na jubilaromaj; pschetož mandželski sam wuzna bjez wschoho napraschowanja: „Schtož tajku žonu doſtanje kaž ja mam, ma njebjesa na zemi.“ — Tuž, luba mandželska, widzis̄, zo z wulkoſci džela na tebi zaleži, hac̄ ty a twoj muž wysoku starobu docpējetaj. Jubilaraj njeſtaj žane wosebne živienjo wjedloj; ſtaj 15 toler zamožloj, hdyž ſtaj „zapocząſoj“ a tola ſtaj telko docpēloj, zo móžeschtaj ſebi myhn z tóſchto polom kupic̄ a jón tež nimale zapłacac̄, byrnjež měloj cžrjodku džeczi wočahnycej. Tež na starý džen jimaj njeje poſkiczene wužiwac̄, dokelž ſtaj předy wscho džeczem, kotrež ſu wsche zemrèle, rozdawaloj. — Węzo tež na mužu runje telko zaleži, kaž na žonie; tola z wjetſha ſo pschedkora we mandželſtwie wot „dobrzej huby“ zapoczne. Ženity w naschim času ſo něhdyzkuli ſula, dokelž ſo wjac na ſadžati, dybli na poczinki hlađa, a runje tamne ſu husto přenja pschedzina wurhęzowanja. Druga hishcze wjele straschniſcha a wohidniſcha wina njezboža w mandželſtwie ſu wobjarujomne hréchi, kotrychž dla ſo wonaj husto doſcz brac̄ dyrbitaj bjez wscheje luboſeje t ſebi. Tajke mandželſtwo tola njeſtřeba zbožo wočakowac̄, zo by 50 lét we ſwerve wobſtało. Tuž czim wjetſha khvalſta cžesnymaj mandželskimaj ſluſcha! A Boh luby knjež spožej jimaj hishcze dleſche lěta we czilosći a ſtrwoſci, zo byſchtaj tež hishcze posledni mandželski jubilej swjecziež možloj. Z.

Z Khrósczanskeje wokolini. (Tež jedyn jubilej.) Hdyž je našch Bošoš
sobu chronika katholickich Serbow, dha njech je tež scéhovace tudy spominjene:
Hijo dolhe léta a rady pucjuja katholicki Serbi k cješčji macjerje Božeje do
sujodneje cješkeje Krupki. Tára wjiele króč je tam hijo někotry pobyt, tola
61 króč drje tam dotal hishcze žadyn byl njeje hacž do jenoho, kiz je tam
lěša swjatki 61. króč pobył; běsche to potaklim hijo wjac hacz demantny
jubilej. Tutoń jubilar je krawski mischtýr Jakub Schwejda (Panec Jakub)
z Khrósczic. Psihi starobje blízko 70 lét woboj dwaj puczej dwójcy za lěto
tejko mili pěšchi hicž, kiz wón to czini, je wjiele, a zašluži sebi, zo so tež
zjawnje na to spomni! *M. K.*

Z kraja.

Běch wóndy pschipadnje pódla, hdyž brashka swójbu na kwas proshesche
a psihi tym domjacu džowku na to dopomni, zo by w cještnej družczei
drasče do kwasnoho domu zaštupila. Wjehelach so jara, hdyž tole skyschach;
w myslach džakowach so brashen za joho skowa. Kaf wulfe pak bě moje
wjeselo, hdyž tule knježnu potom na kwasu wopravdje jako družku a z njej
hishcze wjiele druhich towarischow w tej rjanej cještnej drasče wuhladach.
Tež družy kwasarjo wjehelachu so nad družkami, a wschelacy kwasalbu a psihi-
póznačo nad tym zjawnje wuprajichu. Wscho hromadže bě jich 12. Na
druhym kwasu, kóž so na tym samym dnju wotbu, bě 16 družkow psihi-
tomnych. *J. B.*

Podawajo tutu powejež móżemý pschipomnicž, zo je tež na kwasomaj
w Budysksej a Radworskej wosadze, katraž so psched krótkim měsichtaj,
wjiele družkow bylo. Taſke wobnowjenjo staroho prawa a cještñoho waſchnja
zawěscze wschěch zwjeseli. *Redakcija.*

Z chloho swěta.

Awstria. Z Prahi. Na jubilejněj wustajenicy je někto wscho do-
hotowjene. Cješcha su njemało hordzi na postup swojeje kultury, wo kóžmž
wustajenica swědczi, a to z prawom. Hacž dotal je na 400,000 ludži wu-
stajenica wophtało. Wschitse europské narody su tu hijo swojich zaſtupjerow
wotpóšali, haj sami Japaneſojo a Kinesojo sebi njedawno wustajene kraſnoſće
wobhladowachu. Psihichodnu njedželu pschijedže woſebity czaž z Ameriti
z 800 ludžimi. — Cyłe wustajenischežo je tež z kwětkami a rožemi nanaj-
krajniſho wudebjene, k cjeemuž je so hacž dotal pschez 220,000 pjenkow trjebako.
Kóždy wjeczor hraje někto elektriska fontana we wschitkých barbach a wabi ze
swojimi kužlami džen wote dnja týsach a týsach ludži k sebi. Pschetrjechi pječza
wschě podobne fontany druhich wustajenicow. — Wot 21. hacž do 24. junija
budže howjazh skót wustajeny (na 600), wot 26. junija hacž do 6. julija róže
a naliki, wot 11. hacž do 13. julija konje.

— Pilotowy móst je dotwarjeny. Lanowa (drahtseilbahn) droha na
belvedere je wotewrjena, a 26. t. m. zapocžne tež elektriska droha jezdžicž. La-
nowa droha na Lawrjencowu horu a železna wěža na horje budžetej tež bórzy
dokončenej.

— Na jubilejnym dnju swj. Alloysia wophta serbski seminar najſlav-
niſche hnadowne město w Čechach, Swjatu Horu pola Psihibrama. Wuzjomych
pónidža tam zhromadnje k swj. sakramentam a zaſpěwaja tam tež serbski kerlusk.

Światła Marija a swj. Aloysius čehojs pšched Bohom zaſtupowacj pščichodných dorost ſakſkoho duchownſtwia!

Turkowska. Z tych ſedmioch zajatych poſa Čierkeſſijs puschczicju rubježnych najprjedy jenoho, a potom pôlachu dweju, Izraela a Freudigera, po wukupny pjeniez do Konſtantinopla. Mez tym dyrbjachu eži ſchtyrjo pšchi rubježnikach wostacj a z nimi po leſach a horach k ranju marschiowacj w ſtajnym ſtrache wo žiwenjo. Po džewiecž dnjacach wróciſtaj ſo wot-poſlanaj z pjeniezami, pſchewodžanaj wot dweju pomocnikow, ktorajž pak wo-bronjenaj bycž njeſmedžeschtaj, do woſolnoſcze Kirkilifly. Bychu-li ſo wojach poſkazali, bychu ſo rubježnych wječili. Wotryczęane znamjo, na ktorymž chybu rubježnych noscherjow wukupnogo pjenieza pôznača, běſche to, zo preni na bělém konju pſchijeha. To ſo ſta. Pjeniez bě 120 puntow! Hdyž bě hejt-man rubježnikow, Athanas, pjenieżne mēchi pſchelciſi, wobkhowa ſebi 50,000 frankow, druhe 150,000 roždželi ſobutowarſtham. Potom wróciſi kózdomu zajatomu něcht ſte frankow, roždohnowa ſo z nimi pſcheczelne jich woſoſchejo a ſlonečne poſloza jim, na ktoru ſtrumu maju wotječać, zo bychu za něčto hodžinow zasły k železnych ſo pſchiblizili. Zaſeczi ſu ſo ſtrumi wróciſili, ale něko ſezele Turkowska žandarmow a wojaſow za rubježnikami. Poweda ſo, zo ſu turkowskich zaſtojniczych z rubježnikami pſcheczelſtwo džerželi.

Naležnosć naſho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 344. Jurij Wjerš z Rachlowa, 345. Mikławš Ćemjera z Ćemjeric, 346. Michał Biedrich z Budysina.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 106,000 mk. — p.

K česi Božeſej a k ſpomoženju dušow je dale woprowała: N. k wopomnjeću na zemrětu 10 mk. — Hromadze: 106,010 mk. — p.

Na nowe piſcete do Baćonſkeje cyrkwi: Dotal hromadze: 5873 mk. — p. — Dale je woprowała: N. k wopomnjeću na zemrětu 5 mk.

Hromadze: 5878 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,844 mk. — p. — Dale je woprowała: N. k wopomnjeću na zemrětu 10 mk. — Hromadze: 10,834 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. Ł. 2 mk.

Za serbski seminar w Prazy: Knjezej præſeſej w Prazy wotedachu: Mikławš Donat z Nuknicy 40 mk., Khata Cyzowa z Hory 20 mk., M. J. z Miłocic 20 mk., bratr Pětr 3 mk., J. M. z Ćemjeric 20 mk. (druhi dar), M. M. z Ćemjeric 15 mk.

Na lětnje kolonije za serbske džeci: k. rěčnik J. A. Parczewski z Kalisza 3 mk.

Zapáć Bób wšem dobročerjam!

Towařſtvo Serbskich Burow.

Po wobzamknjenju wubjerku budže lětuscha lětnja hłowna zhromadžizna naſchoho towařſtwa nježelu 28. junija popołdnju z dyplom ſchtyrjoch hodžin w Kobanjec hoscjenenc w Małym Bielskowje.

Onjowy porjad: 1. Pſchednoſtſk ſ. dr. Blažmanna nad Sajda-Krejſcha wo „ratarſkim konſumje a założenju wupožęſterňow a nalutowarňow po Reiff-eiſenu“. 2. Wurabzowanja a namjetý.

Wo bohaty wopyt ze wſhītkich pobocžnych towařſtow proſy

Hłowne pſchednyſtво.

Cjijech Smolerjec twihičiſtjeſczenje w maczycznym domje w Budysinje.

Katholicki wosad

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětneje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 13.

4. julija 1891.

Lětnik 29.

Cyrkwińska statistika Mužakowskeje wosady.

Dokelž tuta pruska wosada z naschimi serbskimi wosadami mjezuje, chcemy
jeje snađz zajimawu statistiku podacj. W Mužakowje a we wokolinje hiščeže
psched 50 lětami wo katholikach nictó nicžo njewědžesche. A byrnje tež tam
a sem katholik bydlíš, to nictó njepřtny. Do zjawnosće stupicj, so čjile sa-
motni katholikojo bojachu, a do bližszych sakſich wosadow, w Radworju a
Budyschinje, mějachu mile dalose pucze. W lěcze 1853 namaka so tam hžo
khětra licžba katholikom, a na jich práſtwu so w Mužakowje katholicka wucžernja
założi, kotaž so w najatym twarjenju z 33 džecžimi wotewri; něk je wot 62
džecži wopytana. Lěto pozdžischo so tam přeni krčz po tak mjenowanej refor-
maciji Bože služby džeržachu. W lěcze 1861 założi zo tam katholicka fara, a
pschindže tam přeni farar, kiz hiščeže tam něk spomožnje sluktuje. Bože
služby běchu najprjedy na radnej khěji. Někotre lěta pozdžischo natwarichu
rjanu schulu, w kotrejž tež fararje wobydlenjo pschipořazach. W lěcze 1870
zapoczą so twar noweje cyrkwe blízko pschi schuli. Tak nastá tu w najrjeňším
džele města krasna cyrk, a bu w l. 1873 wot Wrótławskeho vjerčebisopa
swjatocznje poswjeczena. Wosadnych, kotrychž bě z wopredka jeno 450, ma
wosada, z wuwzaczom Friedrichshajna, kiz je w nowiškim času dla wobščer-
noće Mužakowskeje do Hródkowskeje wosady pschipořazan, 1860 dusžon.

Zwontowne stacieju su: I. Běla woda (Weißwasser), hafle Ioní założena,
hdtž bě tam dotal jenož nabozna wucžernja wobstała. Konc Ionshoho lěta kupichu
tam wosebite twarjenjo, a tam statnoho wucžerja postajichu. Dokelž bě twa-
rjenjo rumne, su tam tež kapalu zarjadowali a moja w njej něk měsacjnje
jedyn krčz Bože služby. Wucžernja bu z 56 džecžimi wotewrjena, ma pak
něk hžo 92 džecži. Katholikow je tam 437. Budželi licžba katholikow dale
tak pschibjeracj, założi drje so tež tam bórzy samostatna wosada.

II. Vloboschojch (Bloschdorff), kdjež je so katholicka cyrkej z faru, kij ma 120 jutrow wobledzenistwa (jeje dokhody su mzda za Mužakowskoho farraja), ze starych katholickich ciasow bjez duchownoho a wosady zdjerzaka. Po reformaciji besche drje wot l. 1668—1730 w protestantskich rukach, ale dhrebiesche so w poslenskim lécze zaš katholikam pschedopodacz, dokelž wjes Sagan-skemu wójwodstwu sluschesche, kotrež bě pschi starej katholickej wérje wostało. Mała katholicka wosada, kij bě so zdjerzaka, zaftara so duchownije hacž do léta 1860 z Gräfenhajna w Schlezynskiej; 1860 pak bu z Mužakowskjej faru zjeno-cjena. Liczba katholikow njeje wulka; wobledzerjej staj jenož 2 katholicki. Nekotre razy za lěto so tu Bože služby džerža, a woprytuja je tež katholicko z Friedrichshajna. Kérchow wokolo cyrkwe je tež katholicki; luthersch wobylserjo su sebi nowe pohrjebniščežo pschede wsu założili.

III. Friedrichshajn. Tam wobstojesche wot léta 1875—1876 samostatna wucžernja z wosebitym twarjenjom a ležomnoſćemi. Tola wucžernja so l. 1877 zvěhny, dokelž bě wjac lutherskich džecži, hacž katholickich, a za mału mzdu žadym katholicki wucžer wjac dostacž njebe. Pschi pschedacžu ležomnoſćow 1900 toler wuzbytkowachu, a na twarjenjo Mužakowskeje cyrkwe sobu nałożicahu. Wot létušich jutrow pak tu zaš katholicki wucžer z blízkoscé Barschęža křiževčanské wucžbu wudžela, wucžbu 40 džecži woprytuje. Prjedy nabožnu wucžbu z Mužakowa wobstarachu.

IV. W Cernisku (Tscherniž) wobstoji hižo wjac lět nabožna wucžba, kotrež kóždy thđenj Mužakowski farar w protestantské wucžerni džerži, w njej je w tu khwili 11 džecži.

V. Tež w Žemjelnicy (Zemlīž) wobstoji katholicka nabožna wucžernja a je wot 27 džecži woprytana. W posledních lětach pak khodža džecži do Mužakowa.

VI. Missionska stacija w Rossbörku (Rothenburg) nastá bórzy po założenju Mužakowskeje fary. Bože služby džerža so tam 12 króz za lěto w starej fabrich. Katholikow je tu jeno 60 wosobow a nabožnej w wucžerni 5 džecži, tola pschiindže k tomu hřečež liczba katholikow z wokołnoscěje hacž z Niškeje.

VII. Wot léta 1885 so tu kóždu njedželu w koloniji Wunscha Bože služby swječza.

Mužakowska wosada drje je němcka, tola bydli tam tež wjele Čzechow a Polakow, tež někotsi Serbja z Hornjeje Lužicy. Dokelž so tu pschedy wjac schlećzjeinjow twari, pschedicžahuje sem wjele Čzechow a katholickie wobydleństwo wchědnicje roscje. Dla mnogich duchownych wobstaranow w tak daloko rozpschedrjenej wosadze bě so fararzej, kij hižo pschedez 40 lět tudy stutkuje, hižo dawno kaplan pschilubík; dla kulturnoho wojoowanja a njedostatka duchownych joho hacž dotalo njedosta.

Farar pschediomne by bylo, kdž by nowy kaplan k najmjeñšhomu tež pôłski rozemjał; dokelž Polakowje najbóle němcki nierozenja, Čechska móza skerje němcki. Za ciasy kulturnoho wojoowanja, kdž běše nowozałożena fara w Hrôdku wosyroczena, mějše Mužakowski farar lěta dolho tež tule daloko wotležanu wosadu duchownije sobu zaftarač, wězo jeno stradžu.

Kr.

Moje pucžowanjo do Bajerskeje.

(2. Pokročowanjo.)

Landshut je wjetše město a ma wosebje rjanu cyrkej z gotiskej wěži, kotrež je král Ludwik I. twarił a kotaž je — schtož sym zašlych — naj-

wyschšcha w cyklej Bajerskej. Wjesne khěžki maja z wjetšha mulke cyhelowe tiechi, na kotrejž je husto wulki kšiž w hinašchej barbie wusadžany. Krajina je mało wotmjenjata, tola nic chle runa hacž do Freisinka, poslednjoho města všched Mnichowom. Freisink leži khětro na horje a je stare sydlo biskopow, kotsiž pak su něk w Mnichowje. Wot Freisinka hacž do Mnichowa je sama wulka runina, zo móžesč schtó wě tak dalsoko třešicž. Ze to wulka Hornjo-bajerska runina, na kotrejž tež Mnichow leži. Hijo w Freisinku bě pýtnycž, zo sym blízko wulkoho města, z wotkéž wjele puežowarjow pschitkadhžesče. Krajina je mało zajimawa, khiba tohodla, zo je tam wosebje w noch khětro zyma. Tohodla sebi tež cuzy Mnichowa jara njekhwali a dyrbisch sebi cžoplù draſtu sobu bracž, zo by so njezazymnil. Pschi wschej zymje pak tola widzach, zo w Freisinku wsche pýn na powiažku wodžachu, dokelž so skázenja bojachu. — Snadž by druhdy wuzitnische bylo, zo bychu radščo čłowjeka trochu na krótke zwazali, kiz je hijo wjac schkody nacžinil, hacž skázeny vos. Haj wo dobre pocžinki so swět njestara, za to wo druhe druhdy njetrèbne wěch! Bě hijo trochu cžma, hdøy do Mnichowa dojedžech.

Mnichow ma jeno jeniceké dwórnischežo, tak mjenowane srjedźne (centralne), kotrež pak je za to tež nimo měry wulke a — rjane. Dwór je z tříoch bołow z wumjelskimi wobščernymi twarbami wobdaty, na kotrež so schthri abo pjecž mócných, kaž cyklej wysokich torhoschczęw* zevjera. Tute stoja poryň sebi na mócných železných stolpach, su ze samoho železa stwarzene a ze schleiceru pschitkryte. Pod kóždym torhoschczęm móže schthri abo pjecž cžahow na dobo stacž. Napohlad tutoho dwórnischeža je wulkný a spodobny. Wschě železnich wubehuju do njoho. Tohodla pak dyrbisch tež derje kędzbowacž, zo sebi do wopacznoho woza njezakocžisč. Službar dowiedže mje do blízkoho hospžencu.

Z dwórnischeža wustuwivschi widzach hnydom, zo sym w nowym, rjenje a bohacze wutwarjenym měscze. A tak tež je: Mnichow je z wulkoho džela nowe abo tola nowisčne město. Hospženc bě wěgo jara wosebny, sym tam přeni krócz bajerske piwo w Bajerskej pík a hnydom tež wot hospžencarja samoho a hisczež druhocho knjeza někotre dobre wucžby wo piwje dostał, kotrež su wěscze jara wuzitne. Z přenja njeſmě so piwo z powětrowymi pschirrawami z pinc̄ klumpacž, ale dyrbi so po nje z karanami khodžicž. Dale njeſmě so wjele krócz z wulkich do malych sudobjow pschetocžowacž. Wschø to je jeno schłodne. „Haj, w połnocnej Němſkej“, tak skoncžischtai tutaj wěchwuſtojnaj Mnichow-čzanai, „z cyla njewědža, kaf z piwom wobkhadžecž“. Sym jumaj dospołnje pschitkofowal, pschetoz to je wěrno, zo w Bajerskej a tež w Rakuskej za samym a doſč husto hisczež wijeſtšchi pjeniez lěpje jěſch a pijsich dyžli pola naš, hdžez skoro kóždy napoj a kóždu cyrobu falschuja, dokelž so nichto hrěcha njeboj, hdøy bližschoho jeba abo joho strowocže schkodži.

Podach so do měra. — Hijo zahe rano wubudži mje wojeſſka hudyba ze spanja, konjach stup bě jaſnje kšyšczež, wobleczech so a pohladnych z woknom na wulicu: jězdný za jězdnym, luczi symni zröstni mužojo ſechachu nimo, za nimi széhovachu pěſčen, z khvatnej kroczelu cžehnjechu na pschewodženjo Božoho Čeſela. Zhrabach so spěchunie a khwatach, zo bych Božu mřchu měl w cyrkwi swjatohho Bonifacija. Woprashach so staroho knjeza, hdže prawje do tuteje cyrkwie pschiudu. Pokaza a rozpowěda mi. Džeh po dolhej wulich, na prawu a na lewu stronu za njej sledžo. Skoncžnje wuhladach rjane wulke

* Torhoschczę su w Serbach znate a tuto słowo nimale to wožnamjenja, schtož němſte „halle“.

wrota na prawym boku; to je zawężeże swjath Bonifac, sebi pomyslich, ale niczo. Wopraszach so z nowa. „Haj to scze hajo nimo schli, pójce wróco!” Skóncznie pokaza mi młody człowiek nizku, ale dołgu cyhelowu murju. To bęsche někt słowna wuwołana cyrkej s. Bonifacją! Skoro njechasche so mi wericz, tola dżęch, a — pscheswedečzich so. Po zwonkownym napohlabdze wischak to nichto za jedyn z najrjeńshich domow Božich cyloho swęta měl njeby. Ale hdny bęch zastupiš, wotewrischtej so mi woči a — wutroba: tale wulkosz, tale kraſnosz, tole wumjelstwo a tole bohatstwo!! — Myśli sebi cyle jednore, nic wysoke cyhelowe murje po schtyrjoch stronach, z nutka po dołhoszci schtyri rjady swętkich kuluowatych kamienitnych stołpow, mjez stołpami wielbisi a na tuthich zaſy murje. Na tuthich srjedźnich znutkownych a na pobočnych murach leži jeno třeħa, tak zo mózesch w cyrkwi hac̄ do samich kozolow widzecz, dokelž zawielbowane niczo njeje. Tak drje so zda, zo je to jara wschedny tmar, ale wo tym niczo njeptynjesch. Pschetoz wsche sczemy su z najrjeńshimi swiecza tam i wudebjene a třeħa same, tak wuszhikne zatwarcena a ze złotom a z barbami wudebieno, zo na třeħu ani podobna njeje. W srjedźnym wulkim dżelu (kodži) je po wobemaj bokomaj žiwienjo swjatoho Bonifacija, japoschtola Němcow, w najbōle wumjelskich wobrazach pschedstajene: tak pohanskim Němcam preduje, ich kschezje, tak bu na biskopa wuszwiczeny a t. d. A wscho to su najslawnischi wumjelscy (Heß, Schraudolph) z tajkej wustojnosz a procu, w tak živych młodnych barbach a z tak hļubokim zapšijeczom a czuczom molowali, zo so moħl rjec wsche postawu woprawdze hibaja a ryeža. Mjez kózdymaj dwemaj wobrazomaj su mjeniske kuluowate medaljony, podobizny wulskich a swiatych hamzow. A wscho je tak harmonisch zestajane, zo je zacziszczej jeno jedyn, wulskony, haj pohtuszhacy a z dobom pozběhowacy. Nihadže niczo pschepjelnjene, ale tež niczo njeuwspjelnjene a prözdne, tak zo so wóčko ani nahladacz ani pschenasyczicž njemöze. Dżęch pomaku po dołhei, dołhei cyrkwi hac̄ k durjam kapale na sczéniskej stronje, ale ta bę zamkniena, tuż dżęch překl do kapale na epistlowej stronje. Zastupich. Mnich benediktin, kotryž bę zwóñt, mie jara pscheczelnicje powita. Wopraszach so za dwemaj znathymaj, ale wo jenym, kotryž bę tam psched 40 lětami zastupiš, hajo niczo njewedzescze, a drugi, ze Serbow bę z frótką k jezuitam do Feldkircha w Vorarlbergskiej woteshoł. Dżęch k woltarzej, kiz je hnydom pschi samej kapali a kiz je swjatomu arcmatrarzej Schcjepanej poswyczony. Węgo swieczo, kamienjowanjo swjatoho diakona pschedstajowace, bę rjane a hnijace a směm wuznacz, zo so na tajtim a psched tajtim wobrazom derje a pobožnje modli. Cyrkwi bę počna ludži. Dyrbjach dwójcy swjate woprawienjo wudzellecz. Wulki, nimomery wulki woblatkowy feluch (ciborium) je ze samoho slěbora, tohodla khétero ejezki, jeno wumjelscy dželany; wělo je w formie kralowskej z wjele drohimi wulki wamienjemi wusadzeneje króny tworzene. Tuta kralowska króna dopomni mie na bayerskoho krala Ludwika I., kotryž je tutu cyrkwi w stylu najprěśszych kscheszanskich časow jako basiliu (t. r. kralowsku) natwaricz a hac̄ na najkraſnisko wudebicž dał, zo by jow něhdyn wsprędž swojego ludu swój row a węczny wotpoczik měl. Wón pschepoda tutón wulki dom Boži benediktinskim mnicham a załoži jim hnydom pódla klobičtr. A zawérno rjeńshoho a krala dostojnišoho pomnika njebe tutón wulki pscheczel moslerow, twarcow, mnichow a lubuszk swojego ludu zastajicz moħl hac̄ tutu cyrkwi.

¶ Bożomu blidu bę jara wjele ludži: knjenje w židżanej drasčeje pschi

jednorých žónskich, najbohatschi pschi najkudschich, najwosebnischi měščenjo a jednori burjo we swojej narodnej drascje. Wonka we swěcze su po zdžela-ności, po powołaniu, po zamożenju rozdželeni, ale jow w domje Božim su wschitcy jenacy, pschetoz Bóh „niedživa na nahladnoč wosobu”. We swěcze ma zemjan, měščan, bur a proscheť kóždy hinaschu hoscinu, ale jow je Bóh wschém jenaku kralowsku hoscinu wuhotował. We swěcze bydli zemjan w hrodze, měščan we wosebnej kheji, bur pod skomjanej těchu, ale jow w domje Božim maja wschitcy jenak rjany, jenak wulkotny pschebytki. Doma ma jeno bohaty wupyschene jstwy a lubje, ale jow ma tež kudy wšcho runje tak psychne a drohotne. Njech tež we swěcze kudoba ludži dželi, ſow jich kralowske drohotne wotkažano spodživne zjednoča. Hdyž tež dyrbi doma wóczko a wucho kudoho wjele parowacž, jow móže ſo rjanczom nahladacz a kraſnoho ſpěva napoſluchacž. A njeje to woprawdze katholske t. r. powſchitkowne czuczo, kotrež czi wutrobu napjelnja, hdyž cyly, chly lud zhromadzeny wokoło swojoho njebeſkoſto krala na tutym swiatym mestnje widžisch, kotrež je kralowska luboſcz, darmiwoſcz a pobožnoſcz nic nětottenham, ale wſhem swojim poddanam ſo wěčnomu wopominjeczu zavostajika!! W cyłej Sakskej njeje ani jenaho tak kraſnje a wumjelscy dowutwarjenyho domu Božoho, a wumjelſtwo t. r. rjane wobražy a rězby a drohe wěch khowaja ſo pola nas jeno w muzejach, w kotrejch móže ſebi je jeno bohatschi za pienięžy a to tež hishcze z rěka wobhladowacž a kotrež ſu hido tohodla za lud jako lud nimale podarmo. Węzo pschi tym nochcu tež ani radicž, zo by ſchtó wjele do tak mjenowanych galerijow khodzik, dokelž pôdla dobrých je tam z najmiejſcha runje teklo hubjenych a doſcz njepréczivych wobrazom, kotrež mohele mojedla z džesacž zamkami pschezamkane bycž. —

Hishcze junu a zaſy junu ſym ſo po tutym kralowskim domje Božim rozhladował a ſo pschi kóždym nowym pscheladnjenju z nowa pscheswědečil, ſhio móže naſha katholska cyrkje ze swojim wumjelſtwom a ze swojimi ſlužbami Božimi ſo wotczehnjenju, zdželanju, pozběhnjenju a zjednoczenju cyłoho ludu biez wuwzacža ſkulowacž. A zacžisheč tuteje cyrkwe, katraž je we swojim stylu ſkoru njepréczivomje kraſna, bē a je tak móený, zo ju hishcze džensa jaſnje psched wocžomaj widžu!

(Psichodniye dace.)

Z Lujic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojniſchi knjez biskop Ludwik je minjenu nježelu w Njebjelcziach ſwate firmowanjo wuželał. Sobotu po połdnju pschijedże z wysokodostojnym knjezom seniorom Kucžankom wot Ra-mjencza. Schytrjo jězdni powitachu najdostojniſchego knjeza na wjezach Njebjelczaſkeje wosady, pschede wſu pał běchu wosadny farar knjez Kubasch, ſchula a rjana licžba (pschedez 20) psychnych družkow na powitanjo ſo zhroma-džili. Po dokonjanych modlitwach na pohriebniſczeju dowiedże czah najdostojniſchego knjeza do cyrkwe, hdyž ſo pschedepisane modlitwy wuspěwachu. Na zajtra ſweczeſche knjez biskop w 8 hodž czichu Božu mſchu z offiſitencu pschi-tomnych duchownych, po Božej mſchi pał mjeſtečke knjez farar Kubasch ſerbſke predowanojo. Psched wudželenjom ſwiatoho firmowania knjez biskop wutrobne wotcowske a hľuboko vohnuwave ſłowa ſo ſirmujomym a wſhem wosadnym ryczeske, na čož 50 młodžencam a knjeznam ſwiaty ſakrament wudželi. Po połdnju wotjedże najdostojniſchi knjez biskop z knjezom seniorom zas do Ra-mjencza a pschijedże wot tam ze železnici do Budyschina, hdyž mjeſtečke na ſwie-

dženju sviateju Petra a Pavola w tachantskej crkvi wulku pontifikalnu
Božu mšču a predovanjo.

— Vutoru 30. junija wotbu so na tudomnym katholiskim wucžerškim seminaru ważna swiatocžnosć: w pschitomnoſezi najdostojniſchoho knjeza biskopa a cyloho tachantskoho konſistorija zloži dotalny direktor spominjenoho wustawa knjez kantor Blumentritt swoje zaſtojnſtwo jako direktor, a zapokaza so nowy direktor knjez Franc Löbmann. Swiatocžnosć wotewri ſpěw seminaristom, na to mjeſeche knjez biskop ryc̄, w kotrejž zaſlužby a dožolétnie ſwérne ſkutkowanjo knjeza Blumentritta z wulkim pschi-póznacžom wopowědowasche a počnu dowěru na ſpomožne ſkutkowanjo tež nowoho direktora wupraji. Hdyž běchtaj na to najstaršji wucžer wustawa, knjez Bergmann, w mjenje wucžerjow a přeni seminarist w mjenje wucžom-cow wotſturowacomu direktorej wutrobnje džak a božemje prajitoj, rozzjohnowasche so tutón ſam hľuboko pohnutý ze ſwojim wustawom w dlejschei ryc̄i. Na to hiſceje nowy direktor naſtupnu ryc̄ džeržesche a proschesche ſkončzne najdostojniſchoho knjeza biskopa za ſo a za wustaw wo wychſcepastvſke požhnowanjo, kotrež pschitomni klecžich doſtachu. — Boh ſpožez wotkazacu knjezej ſwoje žohnowanjo za nowe ważne zaſtojnſtwo w staroslawnym tachantswe, Boh žohnuj tež ſkutkowanjo nowoho direktora k ſpomoženju wustawa a wſchitkých noskich ſchulow.

— Najdostojniſchi knjez biskop Ludwik je za twar Lubijſkeje cyrkwe 500 mk. darił. To budže, kaž kóždy dar za tule najnowſchu cyrkę naſcheje Lužic, kotrež ſo jenicžy z dobrowólnych darow twari, jara witana pomoc. Wo cyrkwi ſamej budže pschichodne čiſlo „Kath. Póſta“ wjac powedac̄.

3. Křoſćeſic (zapozdžene). K. Póſol je ſwiedzenj Božoho Čeſela pola naš wopisoval; pschispomnicž ma ſo hiſceje, zo bě na Božoho Čeſela dokhowanju zas 44 malych družkow, tež hrabina Monika bě zas mjez nimi, ſobu. Wofebitu radoſež pschihotowa tuta nadobna knjezna wſchitkim malym družkam z tym, zo je na ſcžehowacu njedželu popoſdnju do Worklec do hrodu psche-proſy. So rozhymi, zo nimale wſchē tam džec̄hu a z pschihotowanym kheſejom a tiflancem ſo wotſchewicu. Hrabina Monika běſke wjeſola, hdyž ſelko džec̄zi wokoło ſo widžesche, a počazowasche jim ſwoje vředawſche hraſti. Po wſchelakich džec̄zach brach rozzjohnowacu ſo male družki ze ſwojej nadobnej towarzſku doſtawſki kóžda krasne ſwječatko ſwiatoho Alojſia. M-k.

3. Worklec. Počzahujujo ſo na podobne poweſče w Póſle tež ja lubnym čitarjam z wjeſoſćju wožejowiam, zo mjeſach 9. junija w Smjerbzacej pola Ledžborec kwas 16 blid wulki (160 woſobow), na kotrejž bě ſo 12 družkow zeſchlo; 16. junija bě na Metkec kwas w Mikocžicach 18 knjeznow najebac̄ jara hrozne wjedro w najrjeſniſher cjeſtej družcej psche pschihoko. — Njemóžu ſebi (po mojim zdac̄zu) ničjo rjeſiſche myſlilic̄, hac̄ na cjeſtym kwaſu cjeſtne holcy w družcej dráſce, a to woſebje w tutym krasnym lětnim čaſu, hdyž ſo wſchitko zeleni. Zo tele krasne a dobre waschnjo zas tak ſwérne ſo džerži, za to mamy ſo katholiskmu Póſlej džakowac̄. Wſchitky derje zmyſleni ſo wjeſela, zo je K. Póſol psche ſak horſivoje za to ryc̄aſl a z poſlednim naſtawkom ſak mócnym naſtork k wobnowjenju krasnoho waschnja podaſl. Hdyž bych u tola wſchitke cjeſtne holcy tele rjane waschnjo ſobu wobkledžbowale, ſak krasny by ſo potom tajki ſerbſki kwas blyſčic̄ a my Serbja móhli kroble kóždomu ſplahej napſhеcžo ſtupic̄ z praſhenjom: počažeze nam nejčto rjeſiſche! M. W.

Z Jasenicy. Njedželu 14. junija mješte našcha katholška bjesada mješčanu z hromadžiznu. W njej pſchedsyda wopominasche swjedženj ſwj. Alojſia, kif mješte za thdženj fo ſwječicę, a napominasche ſobuſtawu, woſebje mlodých, zo výchu joho pſchikladi ſežehoweli a pola njoho zakit pytali. Wopomniwſchi tež ſwjedženj ſwiatohu Benne rrežesche wo ſocialnych demokratach a warnowaſche pſchitomných pſched nimi. Žomu ſo pſchizamku mětopſchedsyda M. Zarejki a wopomni hako hlownu pſchicinu tuthy bludow njevérū! Potom pſchentže živjenje ſwiateje Germanu, kotaž zahe ſwoju macz zhubivſhi mjeſteche mot pſchirodneje macjerje vjele wuſtač. Wumrē hako ſwiat 1601, 22 lét ſtara, ſwjata prajena 1854. Miklawſch Just z Nowej Jasenicy poda rozprawu wo ſwojim pucžowanju do Prahi a wo wuſtajenych tam, kotaž je jara wukotna. Skončnje hifcze Petr Novak na ſuſpovanoſjo nových protiklov a druhich dobrých knihow ſpominaſche. Pſchichodna z hromadžizna budže njedželu 12. julija. *M-k.*

Z Drježđan. Za našch kraloſki dom běſte 22. junij wulcy wažny dženj. Prync Friedrich August, najstarschi syn prynca Jurija, je ſo na ſpomnjenym dniu z archwójwodowej Luisu, džowku wulkowójwody z Toskana, ſlubil. Doteklž prynce Friedrich August, kaž ſo nadžiamy, něhdž na kraloſki trón naſchoho kraja ſtupi, je tuton podawk, kif nam tež pſchichodnu kralou zameſteča, za cely kraj jara wažny a zwieſelach. — Nadobna njewjeſta Luisa Antoinette Marija Tereſſia z Toskana je druhe džecžo a najstarscha džowka wulkowójwody Ferdinand IV. z Toskana z joho druhoho mandželſtwa z prynceſnu Alice z Bourbon-Parma. Archwójwodowa Luisa je rodžena 2. ſeptembra 1870 w Salzburgu. Ženo jedyn bratr, archwójwoda Leopold, je starschi, dyžli wona, ſchtyrjo bratſja a ſchtyri ſotry, kotrež hifcze ma, ſu wſhitey mlodíſchi. Hnýdom po pſchihloſowacym ſlowje ſwojeje nadobneje njewjeſty, kotrež je ſo jomu z telegramom doſtało, je ſo prynce Friedrich August do Lindawy nad Bodenſkim jezorom, hdež ma jeje nan wobſedženjtwo, podał, a je tam ſwiatocžný ſlub ſwječil. Archwójwodowa Luisa je tež hijo dwójcy na tudomném kraloſkim dworje na wopreže pobyla, přeni króč 1887 w Pilnicach, hdež je ju prynce přeni króč zavohladat. Woſebje ſo khwali na wyſokej njewjeſče jeje hľuboka pobožnoſež a milostne lubozne waſchnjo.

Z chloho ſwěta.

Z Wrótklawja ſo nam piſa: Džensa 23. junija je ſo za naſchu diöceſu wulcy wažna ſwiatocžnoſež wotmeļa. Najdostojniſchi kniez wjerchbiſko p Jurij je w hſchijnej cyrkwi 48 diokonam, wucžomcam tudomnoho alumnata, měſchniſku ſwječiznu wudželil. Zawěſeče je to rjana czrjódka mlodých dželačerjow za knjezovu winicu; tola za wulki njedostatk měſchnikow w naſhei diöceſy hifcze mała. Ma džen naſchu Wrótklawſka, jara wulka a wobſherná diöceſa po poſlednim ſchematiſmje hifcze 223 njewobſadžených měſchniſkich měſt now!

Z Prahi. Kaž je K. Poſol hido wozjewiſ, ſmy wucžomcy ſerbſkoho ſeminara woprawdže na ſwiatej Horje pola Pſchibramma pobyl. Sobotu 20. junija tam wotjedžehmy pſchi doſcž hubjenym wjedrje. W Pſchibramje nos na dwórniſcju R. P. minister redemptoristow powita a potom džechym hnýdom na ſwj. horu. Do cyrkwy pſchichedſchi wuſpěwachym najprjedy „Chcem jenej knjezne ſpěvacž“, a potom „Maria zu lieben“, woboje z pſchewodom

piękczeli. Też śmiedzachmy hnydom hnadowne swieczo swiateje Marije wókołchęz. Wschity w klosztrje powieczerjawschi rozdzelichmy so i pschenocowanju; bohosłownych a 3 gynmaſiaſci woſtachu w klosztrje, druzy podachu so do hoſczenca. Nano zahe pobuchymy pola swiateje spowędze; w 7 hodz. swieczeſcie naſich präleſ, kniez kanonik Lusczanski, Bozu mſchu, pſchi fotrejz ſpewachymy, potom džechymy wſchity zhromadnje i ſwiatomu woprawjenju. Po Bozej mſchi bē Zdráva's, schyrio miniftranczi je jara rjenje ſpewachu. Po ſnedani běſche wulka Boża mſcho, nic paſ w cyrkwi, dokelz je khetrje mała, ale wonka pſched cyrkwi. Po Bozej mſchi běſche częſke pređowanjo, hodžinu trajace. Po wobjedze mějachym zas pobožnoſć. Dokelz w 2 hodz. w cyrkwi tſeczi rjad ſwoju pobožnoſć wotměwaſche, pſchinjeſchu nam ſwieczo swiateje Marije won na weltař, a tam wuſpewachmy lauretanſku litaniu, Salve Regina a Memorare. Hſcheze jónu wobraz Maczereje Bożeje poczeſcizonawſchi rozzjohnowachmy so a wopuszczicichmy ſwiate město. Pſchibram je małe měſtacisko z několymi ſchulemi a jenej (farskej) cyrkwi. Woſebje ſlawne je měſtacisko tež pſchez ſwoje wulke podkopki na ſlěbro. My drje tam tež pobuchymy, tola njebe wjele widzecz, dokelz njedziele dla njedzelaču. Na dompučju bē železnica khetro pſchepjelnena; hromadže ſedžo paſ móžachmy tola někotre ſpěw wuſpewac̄. Zbožownje do seminaru ſo wróćimſchi běchmy z pueza ſpróeni bórzy w hľubokim ſpanju — nazajtra paſ ſtawachmy i nowomu, piłnomu dželu, pſchetož pruhowanja ſu bližko!

Lucjalne tſchęſti.

* Wěſh, ſchto je prawe zbožo? Šyli ſam zbojowny, ſejn tež druhich.

* Kejjor Francozow móže mje moricz: to změje čélo staroho muža — ale druhí bamž ſtupi na ſtol ſwiatoho Pětra.

Pius VII. Napoleonej I.

Naležnosće naſoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 347. Michał Brězan z Konjec, 348. Jakub Šolta z Kašec, 349. Madlena Naglowa z Kanc, 350. Madlena Cyžowa ze Žuric, 351—355. z Wotrowa: Michał Buk, Madlena Rjedzina, Jakub Dzisławek, Michał Bräuer, Michał Lusčanski.

Sobustawy na lěto 1890: k. 662. Jakub Šérak z Nowodwora.

Na lěto 1889 doplaći: k. 673. Jakub Šérak z Nowodwora.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 106,010 mk. — p.

K česci Bozej a k ſpomoženju duſow ſu dale woprowali: **najdostojniſi knjiez biskop dr. theol. Ludwik Wahl** 100 mk., z Konjec 2 mk., z Wotrowa: H. R. 2 mk., M. R. 1 mk. — Hromadže: 106,115 mk. — p.

Na nowe piſeče do Baćojskeje cyrkwy: Dotal hromadže: 5878 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadže: 5879 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,854 mk. — p. — Dale ſu woprowali: N. N. 2 mk., z Konjec 2 mk. — Hromadže: 10,858 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. L. 2 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Cziličaj Smolerjec knihičiſtejne w macziczym domu w Budžinje.

Katholicki Posad

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany mot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinie.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 14.

18. julija 1891.

Lětnik 29.

Nowa katholicka církve w Lubiju.

Hdyž z Budyschyna po železnicach a psched městom parník hwiždacz zaſtyſtis, pohladaj ruce na prawy bok z woſnom won. Psched městom na trochu powyſchenym měſcze wuhladach tam sam stojacy twar z róſhtami wobdat, kij ſo njezda wſchēdne twarjenjo bycz. Čzah, kij tu w zařeku trochu nizko jědze, je ſo bórzy nimo miknyš, krótki napohlad njeje tebi hlužiſhoho začiſtcheza wo tutym twarje zavostají. Hdyž pak wěſh abo traſh z tutoho naſtaſka halle zhonisch, zo je to nowa katholicka církve, dha drje ſebi prých žel bycz njeſtaſh, zo by tam won doſchoł na nju bliže pohladac. — Ducej po puežu czi ſlowežko wo naſtaſzu tuteje cyrkve praju.

Nimale we wſchēch wažniſhich měſtach Sakskeje je ſo za posledních 25 lět týſhcho katholikow zaſydlilo, a jich licžba po zdacu wſchudze ſkerje pschibjera dhyžli wotebjera. To je hýzo wjac króč někotrym lutherſkim ſtronam pschicjini poſticežalo, zo na bojaźne pschibjera ranjo katholikow w Sakskej poſzowachu a ſredki pschecjivo tomu radzachu. Tak je woſebje paſtor Rade w Małym Schönbachu pola Lubija cyłu broſchurku wo tym wudał, w fotrejž ſo na žane waſhniſje pschecjelnje wo katholikach njewupraji.

Pohladajmy tutym wobſtojenjam trochu bliže do wocžom. Schtó ſu czi, kofijž ſu w minjenych 20 abo 25 lětach licžbu katholikow w Sakskej rozmnožili? Šu to z najwjetſhoho džela dželačerjo z Čeſkeje, Schlezyjskeje a Pólskeje, kofrymž je ſo z nowymi zakonjom wo ſwobodnym pschecža ho- wanju puež do Sakskeje wotewrili. Sakska ze ſwojim rozwitým rjemiſtom, rozhherjenej induſtriju, trjeba wjeli dželačerjow, kofrymž je ſebi, dokelž jej jeje ludžo njeſoſaſachu, z wukraja ſkozała. Sczehwók toho bě pschicža ho- wanjo wſchelakich katholickich dželačerjow do Sakskeje. Za to pak ſebi ani ſakſa katholikojo, ani ſakſa ſama njemóže, dokelž je „žvignowanjo“ tutoho zakonja wo ſwobodnym pschecžahowanju nam z Pruskeje pschischiſlo.

Rozmnoženjo katholikow w Sakskej z tuteje pschicjiny je sferje cježa dyžli wuzitk za naschu duchownu wýschnosć, kotrejž pschee nowe winowatoſće za tuthy pschibywachy katholikow nastawaja, mjez tym zo ze wschelatich pschicjinow jeje ſredki k tomu sferje wotebjeraja dyžli pschibjeraju. Z wulkim woporami je wýschnosć tuthym potrebnosćam dojež cjinicž pytała a je tam, hdjež bě woſebita nuza, pak — z dowolnoſću kniežerſtwa — woſebite duchowne měſtne zaſožla, pak tola missionske nabožne zaſtarano ze fufodnych katholickich woſadow zarjadowala. Pschi wſhem tym pak, kaž ſo lohcy wiđi, kóžde léto wjele katholikow abo jich džecji ze wschelatich pschicjinow swojej wérje ſo wocuzbna abo cyle zhubia.

Tole dyrbjach k wuſwetlenju rozmnoženja katholikow w ſakſkych měſtach a woſebje — ſchtož naſ tuhdy woſebje zajima — w Lubiju pſchedſpomnicž.

W Lubiju je w tu khwilu na 500 katholikow, a ſnadž runje tak wjele tež we woſolinje. Licžba je z lětami roſka a rozmnoža ſo kóždy raz w lécze z mnohimi pólſkimi dželacjerjemi we woſolnych wsach. Tute 1000 katholikow dyrbja nabožne zaſtarani bycž, to móže kóždy pſchipóznač, kíž jeno trochu sprawnje myſli.

To je ſo tež w lécze 1870 zapocžalo. Tehdom tam tachantski konſistorij w Budyschinje missionske Bože ſlužby a wudželenjo kſchecjanſkeje wuežby zarjadowa. Porjadni miſſionarjo za Lubij běchu: k. kantor Blumentritt, kaplanojo Schönberner, Jurij Nowař, Kummer a Rožinger, tež kniež dwórfki předář Dienſt je tam nabožnu wucžbu dawał; w tu khwilu džerzi missionske Bože ſlužby a katholiku nabožnu wucžbu kniež tachantski vikar Lisch. Wot ſpočatka ſwjeczachu ſo Bože ſlužby w cyrkwi ſwiatohu Ducha, kotrež lutherscy jenož druhdy trjebaja, nabožna wucžba pak je ſo netko hižo tóſichto lét w měſčanſkej ſchuli, kotrež běchu tam k tomu dobrociživje poſkiežili, džeržala.

Hdž pſched dwěmaj lětomaj ſpominjena cyrkvička nuznoho porjed ženja potrjebowaſche, njeſmědžachu tež katholikojo wjac w nej ſemſche džerdecž, a dyrbjachu ſo do ſala abo rejwanskeje ſubje w hoſcencu pola Fejnječa wucžekacž. Tam měwaja ſo hiſhče w tu khwilu porjadne Bože ſlužby.

Tute wobſtojenja njemžachu dlejschi cjaſ ſpodbobne bycž; katholikojo w Lubiju ſebi prajachu: Tu dyrbí ſo ze wſhem ſocami na pomoc khwatač. Nekotſi nahladni katholikojo, mjez nimi pſchekupc Müller, fabrikant Ernst a tež piwarc Raub, zefupiču do woſebitoho komiteja, wobzamkuču twar noweje katholiskeje cyrkwie, a hnydom ze wſhem ſocami ſwoj zamýſl wuwjescž pytachu. Kupiču blízko pschi měſcze za 6000 mk. wulke twar- niſhcežo a pytachu, kaž běchu ſami nahladne pschinoſki darili, za nowu cyrkę dary ſkładowacž a ſu hacž dotal něhdž 25,000 mk. nahromadžili. Twar- niſhcežo je zady wucžerſkoho ſeminara, z boka železnic, hnydom pschi měſcze, a to na tej stronje, hdžej ſo město na kóždy pad rozfchéri; wone doſaha za cyrkę a, ieſi trjeba, tež za ſchulu a wobydlenjo za duchownohno.

Bórzhy po kupjenju twarniſhceža tež na twar cyrkwie ſameje myſlachu. Kniež tachantski vikar Kummer wobſtara wot benediktinow w Prazy darmo pſchihódný plan, po kotrejž je hižo cyrkę (w Selzthalu w Schährſkej) twarjena. Z tym ſo přeni wulki wudawk zalutowa. Po týmle planje neſt hnydom twarič pocžachu a Poſol je ſoni powěſć podacž moħl, zo je na j doſtojniſki kniež biskop zakladný kamjeni ſwecžil a połožil. Džens netk hižo cyrkę ſtoji z wonka hacž do wěže, ktraž ſo hiſhče dotwarja, cyle

hotowa. Ruskowny wutwar a trébna cyrkwna nadoba hishcze pobrachuje: plešir, lanki, klečka, wołtar, piščazele, zwony a t. d.

Kak je móžno bylo, všci snadnych frédkach tole wuwjescz? Z požegowanjom. Lubijscy katholikojo, a woſebje horliwy komitej na wsče waschnjo pyta k tomu docpęć, zo bychu hishcze lěša z najmjeñsha Bože služby w cyrkwi so dzerzeč možle. Horliwym a zmuzitnym katholikam, kotiž so jeniczeč na pomoc swojich werybratrow a duchowneje wyschnoſeje njespuſhczeja, ale tež sami swoje mocy napinaja, dyrbí so połne pschipoznaczo wuprajic. Zo bychu daní za požceny pjeniez trochu zawięczili, su sebi sami dawki napołozili, podobnie wysoki, kafiz lutherscy tam za swoje nabožne potrebnoscze dawaja, a měsczanska rada zberanjo tutoho dawka dobrociziwo pschipoznawsci je tež za katholikow sama wobstara.

Wysche nahromadzenyh pjeniez budža Lubijscy katholikojo hishcze na 40,000 ml. trjebac, a njeje džim, zo ze starosczu do všichoda hladaja. Byrnje wscho drje krute, ale cyle jednore byle, njemóže tola cyrkzej so turischo twaric.

Pisamy tuto, zo bychu so tajcy, kotiž chcedža něcht na dobre nałożic, tež na tule wulku nuzu dopomnili: pak hdjz chcedža něcht hotowe daric, pak hdjz chcedža něcht wotkazac. Podla porjadnych składowanjow, kotrež su w Póſle kwitowane, njeje w tu khwilu we Lujicy nuzniſcheje naležnosće dhjzli Lubij. — Hdjz na Baczon, Hajnicz, serbski seminar w Prazy, Lubij, Radwoř a hishcze druhe nuzne naležnosće doma spominamy, je zawięczje wopaki, hdjz naschi katholikojo swoje dobroty do wukraja szczelu, hdjz tak hijo ze wschoho sweta dary pschipkhadzeja, nuzu swojich sobukrajanow a werybratrow pak ledzbu nimaja.

Moje puczowanjo do Bajerskeje.

(3. Potrczowanjo.)

Basiliku swjatoho Bonifacija wopuſhcziwsci džeh do kofejownje k snedanju. Pucz wjedzesche mie nimo „kryſtalowoho hrodu“. Tajki hród mož z khěžu pschiprunac, kotaž ma jeno same wołna, žaneje szčeny, mjez wołnami jeno železne kſhiže a ramy. Ktany napohlad to runje njeje, ale spodjivny. Wóle spodobało je so mi to, zo tež na pschelupskich khěžach skoro žaneje taſle, žanohu napisma widział njejshym. Tež po tym smedžach subdži, zo maja Mnichowczenjo dobre wumjelske czuczo, zo derje wědža, schto rjane njeje. Wulke firmowe napismá, z kafkimiž su w naschich městach tež najrjeñshe khěž mož rjec zalednjene a woheidzene, njeponhaja wjèle, dokelž z blizka je tež male pišmo runje tak snadnje widzec, kaž wulke a, hdjz su wsče taſle napadne, njeje runje tohodla žana napadna. — W kofejowni poslužowachu holcach. To by pola nas bjez mała poroka hódne bylo, ale mjez ludžimi a ludžimi je rožděl a to tež w tutym padze. Wézo w połnocnej Němskej je sedma w žanhym druhim powołaniu tak lohki lud kaž mjez pincznicami. Wo tym njetrjeba so ani ſlowežka pschipstajic. Tola tomu wschudžom tak bjež njetrjeba a tež tak njeje. Hijo přeni napohlad czi to praji. Wsče běchu w jenajkej a to czornej jednorej draſeze bjez wscheje pychi. Dicich khutne wobliczo, měrne zaſtačo, jich wobwrotnoscz a wustojoſcze cze bórzy wo tym pscheswědczi, zo masch nic jeno pschipstojne, ale swědomite holcžata psched ſobu. A schtož hym ja nazhonił, to wobkruczeja tež wschitcy druzý puczowanjo. Několre powołanjo je za pōczivoſc straſchniſche, ale to su z wjetſha sami wina.

Schtóž swědomja nima, tomu je kóžde powołanjo, tež najbóle njewinowate, pschi-ležnosć ſt hřečeji; schtóž pak ma čzecjive a ſedźbne swědomjo, tón ſo tež we ſtrachnym powołanju „z tutym swětom“ njewopanca. Ženo tak ſo wujasnicz hodži, zo je w protych wjele ſwiatych, kotſiž běchu kralojo a wjerchojo, kotſiž — kaž ſwiate piſmo praji — „móżachu hřeſčicž t. r. mějachu doſcž a nadoseč ſkładnoſće ſt hřečeji a tola njeſtu hřeſčili“. Draſta wſchak w tym naſtupanju poſlednia wěc njeje, wo tym je naſch čzaspis hižo doſcž husto ryežał. Džensa jeno hiſcheče něſhto ſłowow.

„Draſta czini ludži.“ To je cyle wěrno. Schtóž je woſak pobył abo ſchtóž ma powołanjo, kotrež ſebi woſebitu draſtu žada, wě, zo ſo cyle druhi czuejſeſt w druhej dracſeſe. Abo pomysli ſebi na draſtu měſchnikow abo klóſchtyrſkich knježnow! Wzmi jim tutn draſtu a pomysli ſebi, zo bychu kóždy po ſwojej woli ſo dracſzili! To zda ſo tebi cyle njemóžne a maſch prawje. Schtóž pak ſebi cyrkej wot ſwojich ſlužownikow žada, to žadasche ſebi prſedn dobre waſchnjo wot wſchęch człowiekow. We starym čzaſu bě woſebity „rjad dracſzenja“ poſtajeny: bur mějeſche hinaſchu draſtu hac̄z měſczan, poddan hinaſchu dyžli knjez. Francúzſta revolucija je wſchę rozdžele po nečzim woſtroniila a dženſniſki džení hrodžitaj knjez a wotrocžtjenaje. Z tym pak je złutniwoſć, poccziwoſć, po- nižnoſć a wobſtajnoſć charaktera wjele ſchłodowała: złutniwoſć, doſkelz móda pjenjezy ze ſaka wabi, poccziwoſć, doſkelz ſu módy džen a „swětniſche“, po- nižnoſć, doſkelz chce a móže kóždy w knježſtej dracſe ſt hrodžicž, a wobſtajnoſć, doſkelz z pſchemjenijenej draſtu pſhemjenja ſo tež rad myſlička a wutroba. Za lud jako lud je a woſtanje narodna ſtajna draſta nimomery ważna. Zo ſu wuwzačza, to nochcu přeč. Kielko je žonſka pycha, kotraž chce ſo wſhem spo- dobačz a ſtajne widżana bycz, mjez młodym ludom ſchłody načjinila! W Bol- harſtej bě hac̄z do najnowiſchoho čzaſa a je hiſcheče džensa njemandzelske džecžo ſkoro njewidżana wěc; w tutym cylem wulkim kraju bě ſo za cyle lěto ſto a dwě abo wóſom njezaſtoſkich džecži narodžilo, ſchtóž je na dwaj a netk ſnadž ſtetyri milijony wobydleri bjez mała ničzo. Ale je tež ſedý luda na ſwěcze, kotryž ſo narodneje rjaneje, tola jednoreje draſty a wótczinſkich poczinkow tak truceje džerži kaž Bolharojo. Wukuny tež wot „njezdželanych“!

Poſnedawſki khwatach, zo bych hiſcheče proceſſion z Božim Čjelom wi- dziaſ. A dyrbju ſo hiſcheče džensa Bohu džakowacž, zo je ſo mi to radžilo, doſkelz ſym ſedma hdj ſchto krafniſche widžaſ. Čzishezeńica bě wſchudžom, hdjež mějeſche wobkhad pſchińcž, jara wulka, tak zo pſchi wſhem ſo načzahowanju a ſtocyzenju na mnohich hasach tola ničzo khamanie widžecž njebe. Skonečnje pak wusłedžich runje napſtacžo cyrkwi ſ. Marije jara pſchiſhodne měſtno, z wotkeſz móžach wſcho pſcheladacž.

Proceſſion bě wulki, rjaný, haj wulkoſty! Wſchę woſady cikoſho města ſo na nim wobbzéleja, tak zo z jednotliwych woſadnych woldželow wobſtoji. Kaž wſchudžom druhože du do předka khorhowje, potom ſcžehuju duchowni, ſchule, bratſtwa a towarzſtwa, ale wſcho to wuznamienja ſo tam na woſebite waſchnjo. Khorhowje ſu z wulkoſho džela nic jeno wulke a drohe, ale wopravdže wu- niželske džela. Ma ſidžanym dnje ze ſlěbrom a złotom wuſchivane imena, piſmiki, ſwjeczata z jara starých a tež z najnowiſchich čzaſow ſu jaſny dopokaz, zo w cyle katholickich krajac̄h tež runje tuto wumjeliſtvo žen je wotem rježo njeje, ale zo ſu katholikojo we wſchęch čzaſach na žwontkowne wudebjenjo cyrkwiow a cyrkwiſkich ſwiedženijow wulke wopory woprowali. Khorhowjom, kži mož ſedyn njeſez, bě pola towarzſtow mało abo z cyla žaneje, z wjetſcha běchu tak wulke, zo dyrbjachu je tſio, haj tſi khorhowje ſami pječzo mužovo njeſez! Mjez

duchownymi bě to spodobny a luby napohlad, zo bě tež wjese kłoschtyrskich we swoich czesczomnych habitach. Schule běchu węzo wscie, wot university hacž do poslednieje ludoweje, zastupjene. Katolske studentske zjednoczenistwa běchu w polnym blyszczu (wisku), w krasnych somoczanych czapkach z mōcnej khochowju. Mjez dżeczimi pak su jo zawěscze kózdomu najbole spodobale družczicžki w bělej drascze z mōdrymi bantami a banczikami.* Zeli mōzesz hido tak dżeczo we swoim prenim zakczewje vornjo jandzelam pschirunacj, dha běchu to w tutym padze jandzelki same. Barba njewinoscze a poniznosze a ruczany wencz na głowje debjesche je wubjernje; nimo toho pak mějachu tež w rucznych něschto, schtož so runje ich starobje najbole pschibodžesche. Někotre wotdželenja njezechu wonjeschka, druhe wobrazki swjateje Marije na kijeschku z kózdomo hoka jenak a to derje molowane, zaš druhe swęczki, hiscze druhe khochowczki, a — schtož bě najlubožniſche — někotre njezechu žiwe kezjace rózowe pjenčki. Džeczo a kezjaca róziczka, schto mož sebi rjenischoho pschirunana myslisz? Bě, kaž běchu z tym prajicž chyle: „Lube Jezudžeczatto, najrjeſische, schtož mamy, swoja kezjaci ujewinowanu młodosc, damy tebi!“ A woprawdze njezechu tež psched někotrymi schulemi schytri džeczi male Jezus-džeczatko we żlobju leżace, kotrež lubje na nje zhladuje, kaž by prajicž chyle: „Dajcze moliczkin te minje pschiricž, pschetož iich je njebieske kraleſtwo!“ Węzo khutnisci, ale nimomery swjatočny napohlad mějachu wotroszene družli, kotrež, z ruczanyh wěncem debjene, pak po schtyrojch wulku statuu swjateje Marije pak zaśwetzone swęcy w rukomaj njezechu. Tich zastaczo bě hnujacy a žiwy wulkad slowow swjatoho pišma: „Wone széhują Jezusjo, hdżezkuli dže.“ Rje-miesniste towaristwa mějachu psychne khochowje a doſez husto tež wulku rjanu statuu swjatoho Józefa. Wosebje napadne pak su tak mjenowane putniske bratstwa. Su to z wjetsha stari czesczomni mužojo ze scherej brodu. Woni maja wscichich swoju drastu, kajkuz su něhdz putnicz nosyli: hacž do kulkow dolhi bruny abo schery talar z kapucu, nizki klobuk z jara scherokej fromu, kij znak po khribiecze wiša, w ruce dolhi kij z próznej kokusowej schkorawu (muschlu) na kóncu, powjaz wokoło pasa a rózowc. To je nic jeno samo na sebi rjaný napohlad, ale tež tohodla zajimawy, dokelž je so w tym kruch starych pobožnych časow hiscze wukhowalo. Skónečnje széhadowahu najpréní zastojnych města a kraja a wysoch wojach a cyk dwór z pryncom regentom w najpsych-nischiſtich uniformach za Božim synom, kotorož arcibiskop Thoma, czesczedorostojny měchnik, njeſeſche. Ludzo zadžerzachu so jara derje, domy běchu pschene a wscie wokna z pschihadowarskimi wobsadzene.

Směm prajicž, zo je tutón wulki, krasny a wubjernje zrjadowany procession we mni hacž do džensnischoho dnja hľuboki a luby zacziszcž wobkhowaſ. Wosebje pak njemouž zabycz, kaž woprawdze drohotne a wumjelske běchu khochowje, wobrazy a statuy. Bě mi to nimo cyrkwiow druhi jaſny dopočaz, kaž rjane žiwienjo je, hdyz je kſcheczanska wera a cyrkwiſke wumjelſtwo pschekrasnjatej.

(Přichodnije dale.)

* Běla a mōdra stej bájerſtej barbje.

Z Lujzich a Saksieje.

Z Budyschina. Pónđzelu 6. julijsa bě w tudomnej tachantskej schuli swjatočne zapokazanjo nowoho direktora knyeza Jurija Kummera. A tomu běchu so w salu zhrromadzili schulski inspektor, schulski radžiczer Wild, sobustawu tachantskoho konſistorija a wscichich tudomni duchowni, schulski psched-stojeſterſtwo, wójskto wosadnych a schulski džeczi. Po wuspěvanju kérliſcha

rycęsche najprjedy schulski radžicjer. W dlejscher ryczi rožjohnowasche so najprjedy z dotalnym direktorom kniezom Löbmannom a zapokaza potom nowoho direktora. Z pschijsprawnymi słowami pschepoda na to zastrupjeć patronata kniez senior Kucjanek nowomu direktorej powołansku lisčzinu. Hdyž bě w mjenje wucjerow direktorow zastrupnik k. wucjer Engler wotkjadzacomu direktorej Božemje a pschijsprawnymu powitanju wuprajil, pschitupicju z jenotsliwych rjadowniow přeni a přenja, zo bychu tež Božemje prajili. Sam hlboko vohnutu dawasche na to kniez direktor schuli, w kotrej je pschez 4 lěta skutkował, z wutrobnymi słowami Božemje. Skončnje miejše nowy direktor kniez Kummer na stupnu rycz, w kotrej z horšimi słowami rožložowasche, z tajkimi zamysłami nowe ważne założenstwo nastupuje a w tajkim duchu chce je spuszczejo so na podpieru swoich pomocnikow wjescz. Ze spěvom skonči so swiatocznoscę.

— W nastupanju wudželenja swiatoho firmowanja we Lüdzisich wosadach je, kaž so skyschi, mjez tym sledowacy porjad postajeny: 26. julijsa w Schpitalu; wot 1.—8. augusta w Reichenawje, Seitendorfje, Königshajnje, Ostricu a Grunawje, pódla tež pruhowanjo w tamničich schulach; 15. a 16. augusta w Scherachowje; zapoczątk septembra w Radworju a Kalbicach.

Z Baczonja. Wokolo nascheje krasneje cyrkwe je nowe debjenstwo nastalo, kotrej spominanjo w Bosole z prawom zašluži. Najprjedy buchu rjane lipy wokolo cyrkwe w pschijsprawnej blizkoſci nasadzane. Wudarwi na to je z njedaloſce wokolnoſce rodzeny dobrocjer zaplaczit; wschitke te lipy su so hižo derje zakorjenile a dawaju lubozny pohlad. Dolho hižo žadaju bližchi wobhodlerjo, zo by skončnje tež pohrjebnisčežo (kerchow) posvjeczene bylo. Tohodla pak dyrbjescze so cyrkwinia ležomnoscež abo tola džel teje sameje z plotom wobhrodžic. A tomu bě wězo wjetshi načlad trébny, a to cžim wjetshi, hdyž so za wobhrodženjo cykle ležomnoscež rožjudžicu. Wucjer k. Symank zestaji proštiju wo smilne dary a někotsi druži jomu swěru pomhachu, zo so nětko wschitko jara rjenje wuwjescz hodži a skoro dohotowi. Pschede wschém dari Budyske tachantstwo wschitke za plot trébne mnohe drjewo (rýhele a laty) ze swojoho rězaka w Korzymiu a někotsi burja je pschiwožachu. Čzi poſkicžicu tež někotrych pomocnikow pschi twarje plotu, kaž běchu přiedy planirowanjo sami wobstarali. Wobsebžerjo a tež dželacjerjo a čzeladnicu nawardawachu nětko dobrowolne dary, tak zo móže so z toho kamjenite stolpy za plot kovicz a tež rjemieslniske dželo zaplaczic. Psched cyrkwinym zastrupom wobstaraju so zelezne wrota a pschi drožy nasadza so drje rjany husty živý plot, tak zo budže pohrjebnisčežo po cyrkwinych pschijsprawnych pschihiotowane; potom móže je hisčicež letja hnadny kniez biskop posvjeczic. Kaž skyschimy, je so tež dobrocjer nadeschol, kotrej chce wjsoku a krasnu Božu martru za pohrjebnisčežo zaplaczic. Tak je so z nowa woporniwoſc a jednomyslnoscež w dobrym skutku katholſich Serbow wobswědczila! Boh zaplacz wschém, kotsiž ſu k wschomu tomu dopomhali!

M. H.

Z Jasenicy. Njedželu 12. julijsa. Džensnischu měsacznu zhromadžiznu katholſkeje bjeſady zwjesceli po jeje wotewrjenju k. can. farać Werner z pschednoscikom wo swjedzenjomaj, kotrej ſmy w minjenym měsacu swjeczili, swjateju Aloifija a Benja. Wosebje nam swiatoho Benja psched woczi stajesche, tak je tón zahorjeny był za serbski lud, zo je sam serbsku rycz naučný, w mnichich wosadach serbski předowak, a pschez to jara wjese serbskoho ludu k prawej wěrie pschiwjedl. Wysołodostojny kniez pschijsprawni, zo nam džensnischu džen tajkich mužow brachuje, tajkajž stař ſw. Aloifij a

Benno byloj, dokelž je lud bôle na swětne zločeny dýzli na nabožne. Potom ryciesche k. Grusemann z Budyschina, kij bě naš dženss druhí raz wopytał, wo línkoseži a bjezdjakownoſci w nabožných wěcach, kotrež bohužel tež mjez katholikami ſo císařſtvo pokazuje. Hako ſredk píchečiwo tomu mjenowasche woſebje podpjeranjo katholſkoho viſmowſtwa. Schťož cuze ſchłowne piſma džerži, swoje katholſke pak zańč nima, njeje po prawym žadym prawym katholik wjac. — Dokelž ſtaj w zańdženym měſacu dwaj ſobuſtaſow; z naſcheje bjesady zemrěloj, mjenuch Michal Khejnik z Hořkow a Michal Janča, hofczencař tudy, dotalny hospodař naſchoho bjesadnho domu, wopokaſa jinaj cyla bjesada tež džensa z poſtanjenjom zdobne pocjeſčowanjo. Na te ſame waſchnjo ſo tež džak wupraji k. Grusemann ſa to, zo je ze ſwojim pſchitħadom k nam taſki wopor pſchinjeſl. Dokelž 9. auguſta, hdyž maty po prawym naſchu zhrromadžizu, ma ſtudowaca młodocž ſwoju ſkhađowanku w Panczicach, ſo naſcha bjesada njeđelu 16. aug. wotbuđe. M—k.

Z Khemnic je ſo redakcji ſlědowaca proſtwa k wozjewjenju pſchipoſlaſta:

Wérybratsja! Cyrkwińska nuza katholſkeje woſady w Khemnicach je powschitkownie pſchipóznata; wjac ſet hido ſo pſchec naležniſho na nju počzuje. Woſada ma pſchez 7000 ſobuſtaſow w měſeče ſamym, a w cyhym farfiskim wokrjesu hromadže z najmjeňſha 12,000. Kóžde leto pſchiindže w lecže 3—4000 cíjeſtich a ſchlezyñſtich (woſebje pôlſkich) dželacžerjow, kotsiž tudy zaſlužbu pytaja a woſadu rozmnožeja.

Khemnicich maja jeno jenu, a to malu katholſku cyrk, móže-li ſo traſjenjo, kotrež ſo k tomu trjeba (pſched 60 ſetami bě to džiwadlo) z tymle rjanym mjenom mjenowac̄. Bone woſahujie, hdyž ſu wſchě khódbý a městna hlowa pſchi hlowje woſadžene, najwacy 700 woſobow. Byrnje ſo njeđelu 3. Bože mſchě džeržale, dha móže tola jeno malý džel woſady ſwoje nabožne wiňowatoſeže dopjelnic̄. Z wjetſcha ſtoji iich, kelkož je nutſka, telko pſched durjemi, z najmjeňſha pſchi hlownych Božich ſlužbach, a kelko iich je, kotsiž ſu cyle woſwuknyli ſe mſchi khodžic̄, dokelž zas a zas města njenamakachu!

Wérybratsja! Město Khemnicich je fabritſke město a ma we ſebi mnohich, kotsiž ſu ſo kſchesčanskej wérje a cyrkwiſkej myſli wocuzbnili. Nima pak tuta liczba pſchec wjetſcha byc̄, dokelž pſchiležnoſc̄, nabožne potřebnoſeže ſpočojeſl, pſchi mólcžoſci Božoho domu wſchém katholikam poſtičzena njeje?

Wérybratsja! Tuthym zrudnym wobſtojenjam dyrbimy ſo krucze pſchecžiwyce a to z twarjenjom noweje cyrkwe.

Khemnicžanska woſada pak njemože ſebi ſama pomhac̄; z jara wulkoho džela wobſtoji z rjemieſnikow a dželacžerjow, kotsiž maja wo wſchědný khleb wojovac̄.

Wérybratsja! Pomhajče nam! Wotewrieže za dželacžerſke město Khemnicich ſwoju ſchęzedru ruku; ſezelče dary za twar noweje katholſkeje cyrkwe. Tež najſnadniſha ſcherpatka džak namaka, a Boh ju zaplači!

W Khemnicach, džen po Božím ſpěciu 1891.

Komitej za twar cyrkwe: farař Józef Müller, pſchedyda; pſchekupe Rudolf Baumher, zastupník; pſchekupe Eduard Hartmann, poſkladník; ſchulſki nařjedowar Józef Grohmann, píſmawjedzeř; fabrikant A. Düring; fabrikant H. Feldmann; twarski miſchtř Emil Kač; pſchekupe M. Lampert; kaplan Albert Reime; radziec̄ pſchi krajnym ſudze Salowski.

Z Olsnicy w Rudnych Horach. Tudy ſo njeđelu 28. junija po zaſvjedčenju lutherſkeje reformacie zas vřenje katholſke Bože ſlužby ſwiećachu w ſalu hofczenca „Belevū“. Z wuſtojnym nařjedowanjom a wulfzej

prócu k. hewjerskoho direktarja Wróbla (Sperling), kij je pschedstvoje tudomnoho towarzystwa swj. Benno, bě sala z pletwami a zawęzckami napohlad cyrkwe dostala. Kemsche dżerzesche k. farar Müller z Chemnitz. Wot jow budža so netk porjadne missionske Boże sluzby dżerzecz. Spěwy pschi Bożej mschi katolickie dżeczi tudomneje nabožneje wuczeńsje jara rjenje wuwiedzeczu. Sala běsche z pobožnymi kemscheremi, kotisj so po stach liczącach, napraweljena. Prócowanie duchowneje wychodnosče dorwołnosče k Božim sluzbam czim lóże dospě, dokelž swetna wychodnosče mienje zadżewków czynesche, dyżli hewak pschi założenju nowych stacijow. Knježerstwa mieniujch widża, kajke bjezdro so wotewri, hdźż su człowieckojo bjez kschesčanstuwa žimi a czrijodh socialistow so pschi sporaje. Kaf nužne założenjo missionskeje stacije tudn bě, spónajemy, hdźż hladany na liczbach dżeczi tudomnych nabožnych wuczeńjow. Tak wotworaſche w zańdżenym lécze 190 dżeczi tudomnu nabožnu wuczeńju, 60 w Legawje a 70 w Gersdorffie. A traſch hiszczje wjac hac̄ 100 katolickich dżeczi wopytuje lutherske wuczeńje, bjez toho, zo bychu je starschi do katoliskeje nabožneje wuczych ſtali. Liczba katolikow može so po tutym pschez 3000 liczic̄. Wschitke tute tysacj katolickich běchu hac̄ do naschoho czasa z wulkoſci džela bjez dosahacoho duchownego zaſtarania žive. Kaf drje stoi z tajſimi duschemi, kotrež su ſeta doſko bjez paſtyrja žive byle; z wulkoſci džela su to mortwe ſobustawy naſcheje cyrkwe, a po socialistickich wuczbach swoje živjenje zaraduju. Założenjo missionskeje stacije je jara wuzitne; ale k dospołniſhomu wotpomhanju cyrkwiſkeje nužny by trébne bylo, hdź by so tu duchowneje město a samostatna katolska ſchula założiła. Tola njech je to Bohu poruczenie; tón, kij je tak daloko pomhal, tež dale ſwoju pomoc poſteheje. Kr.

Naležnosće našoho towarzystwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 356. 357. z Budyšina: Mikławš Schäfrig, Madlena Zyndzina, 358. 359. z Kukowa: Jakub Hajna, Madlena Knježkec, 360. Jurij Koplanski z Weteńcy, 361. 362. ze Swinařnje: Pětr Rjeda, Jurij Pjech, 363. Michał Haša z Ratarjec.

Za cyrkej Wutroby Jēzusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſej 106,115 mk. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Budyšski procession na puću z Różanta w Baćońska cyrkwi 18 mk. — Hromadze: 106,133 mk. — p.

Na nowe pišeče do Baćońska cyrkwi: Dotal hromadze: 5879 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5880 mk. — p. — Wyše toho prez k. can. fararja Wernarja 150 mk. na dohotowanjo městnosće wokoło cyrkwej.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnieach.

Dotal hromadze: 10,858 mk. — p. — Dale je woprował: mały ſulef z prōſtwu: Swaty Józefje, budź mój wučer 10 mk. — Hromadze: 10,868 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił J. L. 2 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Zemrili su: Michał Kawrjenc-Krawe z Kułowa (projež z lěta 1847), Rosalija Hauptmanec ze Scheračova, Lucija Schillerec z Neuleutersdorfa, Hanža Pjetaschec z Budyšina. R. i. p.

Zjawni džak. Z Bożej pomocu ſym mój twar dokonjał. Tuž wſchitkim, kotisj su mi pschi twarje z ſórami a rucznym dželom pomhali, kaž tež džela-womu ludę „Zaplać Bóh tón Knjez“ wuprajam a pscheju, zo by Bóh wſhem z cjaſnymi a wěčnymi ſubkami mytował. **Michał Kliman w Budworju.**

Czijac̄ Smolerjec knižicžschejeſenje w mactežnym domje w Budyšinie.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Studenty časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

1. augusta 1891.

Lětník 29.

Drobne powěscze za nashe katholickie towarzstwa.

Luby serbski čítarjo! Twój wobraz, kotryž sebi wo Kölne czinisch, hču lust pomjesciç, hdyz tebi wo wschelakich pobožnoſčach něchto praju, kotrež so tam wotmewaja. Taſka je 13-hodžinska pobožnoſč, tak pomjenowana, dolež 13 hodžinow traje. Taſku smy w nasheej cyrkwi dwójich měli, nazvymu a po jutraci. Rano w 5 hodžinach je Boža mšcha a so pschi njej Najswiecjische wustaji, kotrež 13 hodžinow k pocjesczowanju wustajene wostanje. Cyrkej bě nimale pszech z najmjennicha poł napjelnjena; su tu potom cyke 13 hodžinow zjawnre modlitwy, dopołdnja z wjetšcha Bože mšchę, popołdnju so jednotliwe towarzstwa schadžuju a so kózdu hodžinu wotměnjejch so zhromadnje modla. Tu mójesch widźecj, tak sylnie su tu mužſte katholickie towarzstwa, tak pschezjene so na zjawnych pobožnoſčach wobdzieleja.

Hdyz tuta pobožnoſč 40 hodžinow traje, mijenuje so 40-hodžinska; w noch pak potom Najswiecjische wustajene njeje, ale 3 dny za sobu po 13 abo 14 hodžinach. Taſku swjatočnoſč mějšeč chla Kölnska diöceſa w pôſt-
nicu. Kaž je znate, so w pôſtnicy wjese hľupoſčow čini, so tež wjese hréſhi — w Kölne samym je njemdry „karnewal“. — Zo pak by so za to zjawnje pokuta činiła, zo by so kózdy prawy katholik tajlich wjesełow zdžeržał a poła naszeho Kríze Šéjusa Chrystusa prawe, najriēnsche wjeseło pytał a tej namakał, je so tuta pobožnoſč zawiedla. Rjad je tajli, kaž pschi 13-hodžinskej pobožnoſči. Tute dny, to móžu k česciž Kölnskoho ludu prajecj, bě cyrkej pszech jara połna, haj druhdy samo pschevijnjena, runjež by tuta fara najmjennicha w Kölne byla. Dživny to zacájischcz činjiesche, hdyz na haj wolańjo a iſtanjo, tu nutška pak psched Najswiecjischim pobožne modlitwy a kérliſche ſlyſchachmę; tehdom tak prawje čujach, hdže je prawy duch

Khrystusowym, schtó joho prawie lubuje; tón zawesze nic, kij ze swetom
nemidri, skaka a hreschi.

Hinascha pobożnośc' je tak mjenowana „węcžna pobożnośc'“. W Kólnskiej diöcesi je te zarjadowanjo, zo so nasch čenjez Jézus Khrystus
lěto wob lěto, wo dnjo a w noč zjawnje czesci; tak je w tutej diöcesi Maj-
swjeczische pszech a pszech k czesczowanju wustajene. W kózdej cyrkwi je
jedyn dzen wustajene; rano w 5 hodzinach so w jenej cyrkwi wustaji a druhi
dzen rano w 6 hodz. so zaſh khowa; ale tute druhe ranjo so hižo w susodnej
cyrkwi w 5 hodz. wustaji atd., tak zo je Majswjeczische pospochi wustajene.
Tež pschi tutej pobożności ma so farat starac' , zo bychu pszech wó dnjo a
w noč w cyrkwi někotsi byli, kotsiž so zjawnje a zhromadnje modla.
Zbożowny tón farar, kotsiž ma dobre a sylne mužske abo žónske towarzstwa;
hyž by za noc nikoho njemek, by dyrbjał sam cyku noc w cyrkwi wostac'.
W naszej cyrkwi — bě tu 17. januara węcžna pobożnośc' — běchmy sebi
z fararjom wuzchinili, zo my bohosłowcy w noč sluzbu na so wozmijemy, za-
poczınajec wjeczor w 10 hodz. Pszech 10 dyrbjescihas nas hodzinu w cyrkwi
wostac', potom pschiadze druha czrijodka. Ma mni bě z drugimi rjad rano
wot 2—3 hodz.; tu so kuf do cyrkwie rozgladnych a widzach, zo kě tu
hiszczce druhich czesczjerjow Jézusa Khrystuſa. My z jenym duchownym
wuzjerjom pschi wóltarju klezachmy.

Wobbedžbowanja hódný je hiszczce jedyn procession, na kotsimž so tež
my wobdzélachmy. W bołmonczku popołdnju w 2 hodz. so na pucž nastajichmy
z doma (wulkeje cyrkwie), zo bychmy po Kólnje nimo hlavnich fariskich cyrkwiow
czahnsli a so zaſh do doma wróciли (woſkolo 6 hodz.). Schtóž je tón dzen k swj.
sakramentam dostojnje pobyl, može doſpolny wotpusk z tym processionom dobycz';
po wróćzenju do doma bě tu swj. požehnowanjo. Tuto procession je pokutny pucž,
kaž su to z wjetſcha a maja byz wschitke processiony — nic zo so na nim te abo
wone nowinki kleſſaja. Tak dolhi procession bě, njemóžu prajic', dokelž za-
poczatka njeſym ženie widzec' mož. My běchmy nimale na koncu, jenož jene
mužske towarzstwo bě hiszczce za nami. Tutoho towarzstwa dla to runje na-
spominju; běsche khétrje sylne, kaž mózach z khwatkow pscheladnyc', snadž na
100 muži. Cykle schtiri hodziny, kotrež suny pucžowali, tute towarzstwo njeſe
ani wołomika pschestało, so rózowc' modlicz, wóſce, zjawnje po hasach. Bě ſo
do dweju dželov rozdzeliſlo, jedyn džel zapoczą spewac', drugi wotmołwiescie.
Njeje to rjane waschnjo? Njeje to prawy procession?

Z tym chcu něk katholiske, woſebje tež mužske towarzstwa wo něchto jara
ponižnje proſyć, wſchē towarzstwa, njech rekaja kaž chedža: swj. Boſcjanowe,
kaſina, marijanske a t. d.: Wobdzélc'je so pschi zjawnych pobożnoſežach,
wobkhadach, processionach a t. d. jako sylne, zhromadne, katholiske to-
warzstwo. Wy ſeże towarzstwo a jato towarzstwo mózecze so tež wſchudzom po-
lazac'. Duct pobožnoſež, duct wuzkoho zwjazka mjez wami a ze swj. cyrkwiu
budze z tym pschibérac', wy budzecze druhim z dobrym, z poniznym a pokor-
nym pschikkadom, wy budzecze z tym swj. katholisku wěc hajic'. Budze drje
wam to preni raz kuf džiwno a tohodla jenož poniznje wo to żadam a Boha
proſchu, zo by wam k tomu chęt swoju hnadi ſpožecziež. Boh je, kotsiž
k wſchomu pomha; wón tež we was zhromadnogo ducha zbudzi, kotsiž je za
nasche czasih potrebný, jara potrebný!

Moje pucjowanjo do Bajerskeje.

(4. Potročzowanjo.)

Po wobjedze wopusczeńich Mnichow, dokelž dleje tam wostacž njemóžach. Džen předy běch hido khetro pozdže pschijet, tak zo ani wo měscze ani wo wokolnej krajinje wjèle widžał njebeh. Tola pschecželnaj knzejaz w hospicju mi powedaštaj, tak blízko su Alpy, tak zo móžesč z Mnichowa wob džen we wysočich horach pobycz. A na moje proschenjo, hacž su Alpy hido jow widžecž, mi to wobkruciſtchoj. Hdyž běch potajskim nazajstra z města wujek, njeméjach wjetšcheje žadoseče dyžli, zo bych bórzy Alpy zavohladał. Hewak drje njeſym najwczipniſchi, ale tehdom běch pak w tym pak w tamnym woknje a njemóžach docžakacž, zo bych přeni króč tamne ſlawne hory widžał. Skónčzne ſo mi radži: wuhladach je. Ale njewěžach, hacž ſu to hory, hacž mróčzele: tak wyšoko pozběhuja ſo „k njebju móvromu“. Bě mi, kaž by ſón mojich mlodých lét ſo dopjelnit a pschede mnú ſtał. Běch džé jako džecžo, jako mlodženc wjèle ſkvíčkał wo tym, tak wyšoke, mócene, krasne hory to ſu. Ale něk, hdyž je přeni króč nic jeno w myſlach, ale z wocžomaj widžach, běchu tola cyle hinac̄he, rjeiſche a nadobniſche, dyžli běch ſebi myſlit. Takto džecžo běch wſchał tež džen wote dnja hory widžał, ale ſchto ſu lužiske hórfi pornjo njebjosahacym Alpam? Dleje hladach a rjeiſche a zajiſmawſche běchu: pak ſulovate, pak róžlate, pak zazhibnjenie. Někotre moja dolhi khrisjet, někotre moja wótrh kónc kaž wěža, někotre ſu zaſ ſulovate a zda ſo, kaž bych tam něhdže daloko njebieſa na zemju zapriete byk. Tuto napohlad mje ſe wſčech dotalnych myſlow wutorže, widžach jeno hiſčceje Alpy a něk hakle bě mi tak prawje jaſne a zrogumliwe, ſchtož we knizy proſeth Daniela ſtoji: „Khwalcze hory a hórfi ſenjeza!“

Tutón přeni napohlad Alpov je mi njezapomnity. Sym je pozdžiſho džen jako džen psched wocžomaj měl, ale tak pozběhovac̄, hnijach haj woblužłowach mi jich napohlad ženie zaſ njebe: přeni zacžiſtčž je pschedy najeſciuſchi. Runina ma něčto mjenje wjeſole, cježke a ſerie trochu ſtruchle, mjez tym zo cji hory ze ſwojim wyſokim wjeſtchom wóčko a wutrobu k njebju pozběhuja, z pisanymi, wjèle wotmjenjathymi twórbami radoſtiſchi napohlad poſkicžuju. Tuto cjięcžo mějach na hornjobajerskej runinje.

Tola cyle bijež wotmjenjenja tež tuta krajina njeje. To cjińja pschede wſčem wulſe jézor, kotrychž je na tutej runinje tójscht, dokelž ma woda malo ſpadu a tohodla ſtejo wostawa. Za pschijedžech nimo dweju tajlich jézorow, z kotrejuž je druhí, z mjenom Chiemſki, njeſmernje wulſi, tak zo połnōčnoho brjoha widžecž njeje. Napohlad tak dalokeje wodowje runinę je cyle ſpođiwny, wobſejie jow, hdyž ſkoro pschi ſamym jézoru wyšoke hory wutupuja. W Chiemſkim jézorje je kupa z wulſotnym drohotnym hrodom bajerskoho krala. Woda, leſh, pola a ūki ſo jara wotmjenjeja a tohodla je tuta runina mjenje wotſudka, hacž na pschikad tam, hdyž je ſamý leſ. Tuž ſo cjiás doſč ſpeſčnje miny, doniž hacž k ſamym horam njeſoježemny. Bórzy mějach Alpy po zdacžu tak blízko psched wocžomaj, zo běch k nim dobežecž mohł, hacž runje běchu po prawom wjèle dale. Swět w tajlich horach je wjèle hinac̄hi a mnoha wěc cje najprijež jara molí, doniž wóčko po něčim njezwulkne. Tak mějach běke ſmuhi, ſiž ſo wot wjeſtch hory do doła cžahnu, za ſněh, kotryž bě ſnadž we ſchkaſbach mjez ſkalami ležo wostacž mohł. Ale pozdžiſho ſo pschedwědžich, zo je to běly pěſl, kotryž ſo wot kalkowoho kamienja drebí, z kajkohoz tute Alpy wobſtoja. Cyle měſcze hakle potom do toho pschitidžech, hdyž wopravdžity ſněh

na horach widżach. W poslednjej bayerskej staciji, kotrež je psched rafuskimi mjezami, pschelidzeh so na drugu k połdnju mjedżacu železnicu a za małe poł hodžiny jedzeh do hor, do Reichenhalla, kij je z tñich bosow z wysołimi Alpami, wot połnocy pak z niższimi hórkami wobdaty.

Bé hízo ſterje wjeczor hacž wo dnjo, hdž tam dojedzeh. Najprénja starosća bě wézo bydlenjo na dleški čas. Hnydom so mi muž podtyłowasche, kotrež chysche mi rjane, ale wéscze tež drohe bydlo wobstaracž. Tola do kajfeježtuli khéze so mi njeħasche, tuž mjezach za nassprawniſcie, so na tamniſchoho fararja wobrocžiež. A tak tež fežinich. Buch jara pschecželnje pschijat y hnydom k jara dobrym katholiskim ludžom pokazany. Tam nojach ſebi iſtwicžtu po thđenjach, do kotrejež pak móžach hakle za dženj abo dwaj ſo fežahnyež.

Bórzhy běž kaj doma, z džela, dokelž běchu to hízo tak jara duschni a pschecželní ludžo, tak zo ſo mi pola nich lubjeſche, z džela pak tež tohodla, dokelž ſu tojch ludžo zwuczeni a na to pschipolazani, cuzych hoſpodowacž. W kježi běſche ſwjeczo ſwiateje Marije a w naħżezi wulka rjana Boža matra z drjewa wurezana, psched wobemaj ſwecžesche ſo jedyn wjeczor kaj drugi lampka. Moja iſtwicžtu bě z jara krasnymi nabožnymi wobrazami wudebjena. To wſcho bě mi jara lubo. A pschewdziečiſtih ſo tež bórzhy, zo to njebej jeno k wocžomaj, ale zo běchu wobydlerjo domu woprawdze derje katholsch zmyſljeni a pobožni. Ze starej macžerju, kotrež hiſčeze khěda ſluſħesche, ſo bórzhy ſpožnach a tuž tež mi radu wſchē ſwójbne wobſtojenja nadrobniſe rozpowěda. Z toho zbonich, zo bě jeje bratr duchowny, kotrehož imjeno bě mi dawnu derje znate, imjeniujy prof. dr. Grimm* we Würzburgu. Žedyn z jeje synow je kaplan w Mníchowie a tſio bratſia jeje njeboh muža běchu abo ſu hiſčeze jako duchowni živi. Wſcho to mie lubje pschekapi. Žedyn z jeje synow je lekar a bydlesche ſobu w domje. Tuž mjezach radu a pschecželnym wobkhad hnydom domach. Zo bě tam dobroho piwa doſč, nad tym njetrjeba nichto dwělowacž, woſebje tohodla nic, dokelž z na- pschecža mojich woknow bě wulka piwařnia, z kotrejež piczel po piczeli wožachu.

Reichenhall je městacžko a kupiel z nehdže polſchtwórtu tħsaca wobydleri a leži, kaj hízo prajich, mjez horami nad rēku Saalach.

Běſche rjane ſlonečne popołdnjo, kij wſchē hoscži a tež mie z mocu won wabjeſche. Tuž wzach kij a džeh na tak imenovanu „cyrkwiſku horu“, wupytaſh ſebi prawje pschihodne městacžko, z wotkelž mjezach daloki a jaſnym wuhlad. K nohomaj leži mi Reichenhall z tſomi cyrkwiemi, rjanhymi hoscžencami, woſebnymi wieleni a wulkimi zelenymi zahrodami, za městom wupschestrjewaja ſo īuki tak młodne, kaj ſu jeno jow w hórkzej krajinje, khłódne ſchtomowe aleje wobmjezuja runinu, z kotrejež najpriydy z waha, dale wysche naħliſcho mócene Alpy wuſtupuju a ſo z najwyſchim wjerſchkom hacž wjelle psched wjiecž tħsac stopow k njebu pozběhuja. Skónco skoro runje k zemi pruhi ſczele a je horco a tužno, zo ſy zbožowny, hdž w khłódku wotpocžujiſt. Schtomu a kwětki najrijeniſcho ſežaja, lada o īuki ſo zelenja a piſanja w naſetnjej wysche — ale po khłubokim dole z połdonja ſrinkoli a zyboli ſo hiſčeze běž ſneħ z najwyſchich horow: tak maſch w dole lěčjo a na horach zymu w ſam ſny m ežaſu psched wocžomaj.

Hdž běž tójhdy na tutón cyłe hinaſhi dotal njewidžany ſwēt hlađač, wrózich ſo domoj, zo bých hakle wjeczor ſo z nowa na krasnej Bożej ſtōrbje wofſchewiſ.

(Pſchihodnie dale.)

* Tutón ſławny wucženc je woſebje doſkadne, z rozmom a z wutrobu ſpiſane wulfotne dželo „Biujenjo Jezuſowe“ wudat.

3 Lujžich a Sakskeje.

Z Radvorja. Po tym hac̄ běsche njedželu nasche Radvorské lokalne „Towarſtvo Serbskich Burow“ kniežez sejmski zapóslanc a hłowny pschedsyda „Tow. S. B.“ M. Kočka z kniezom kapłanom Nowakom z Chrósczic z wopytom pocjesczil a wulecy zwjefelik, kaž je hižo w Serbskich Nowinach to wypane, pschihotowa so s̄rjedu na to, 15. juliia, zažy Radvorjej wulke wjeselo; na tym dnu dostachimy mjenujch k nowomu domu Božomu (farskej cyrkwi), kij ma so w bližšim času twariež, krašny zakladny kamjeń darjeny wot knieza kublerja Jakuba Pjecha z Baczonja. Tónle wulki wodołhojty, rjenje wobdželaný a wokoło 50 centnari cęzki kamieni bu w stale k. Schóckí w Hóřcach lamany; k. Schócka jón tež z k. Pjechom a jenym pomocnym dželaczerjom do Radvorja pschewodžesche. Z dypkom 2 hodž. popołdnju dowjezechu kamień, kij bě rjenje z pletwami a wencami wupyscheny, do Radvorja na městno nowotwarjomneje cyrkwie; kruth wóz mějachu woſebje k tomu pschiprawjeny a 4 konje zapſcheinjene (Pjechec a Rjebiščec z Baczonja). Napscheczo běsche tomusamomu schol farbski administrator Žur, tohorunja dwaj jěcharjej: Jan Hantusch a Michał Schrama z Radvorja, mjez tym zo běchu so druzy jěcharjo zapozdžili, dokelž bě tu kamień cyle z dypkom 2 pschijweseny, kaž bě tež prajene bylo. Po něčim bě so tež něčto ludži zeschlo, zo bychu sebi tónle rjanu wobwěcowaný kamień wobhladali, kij bu hnydom na rānschu stronu nowoho cyrkwinoho blaka dowjezeny a pod nawjedowanjom Schóckí zbožownje z woza waleny. Woſebje woziewiš džen so pschithad kamienia njeje, a to tež biez džiwa pschi zmyšlenju, kotrež je dotal woſebje mjez wobhdlerjemi Radvorja z wjetſchoho džela napſcheczo tak nuzn je nowotwarjomnej farskej cyrkwi kniežilo. We wěncah namakachu so tež někotre serbske napisma. Brédu bě pisane: „Pětrje! o ſkała, hdjež cyrkje je Boh zapoczął a fotromuž klucze je njebjeske dał. — Budž khvaleny Jezus Chrystus do wſcheje wěcznoſće!“ A zadu stojeſche: „Wutroba Jezuſowa żohnuj zapoczątk, dalewjedzenjo a dokonjenjo!“ — Zapłaciž Boh tón kniež wulkomyslnomu dariczelej a tež wſchitkim, kotsiž fu so z cyla hižo za tule tak nuznu a ważnu Radvorskú naležnoſć z fórami a pjenieżnymi darami starali! — Pozdžischo napishe so wo twarje noweje Radvorskéje farskeje cyrkwie něčto wobſčernische.

M. Ž.

Z Kukowa. Njedželu 19. juliia wuhotowa nasche kasino w hoſcjencu w Jaworje woſebity ſwjedžení za džeczi. Popołdnju wokoło 4 hodžin zhromadžichu so džeczi we zahrodje, tola hroznoho wjedra dla dyrbjeſche ſo ſwjedžení nutſta we ſali wotbywac̄. Džeczi buchu z poprijancami a druhzej cotorowej tworu wobdarjene a hrajachu wſchelake džeczace hry pod nawjedowanjom knieza wucžerja Čzocha. Tež běsche so tójsichto žónſkich naschomu ſwjedženjej pschitomarschiło, woſebje macžerie tych džeczi, kotrež běchu pschi ſwjedženju. Nlapoſledku hiſchče thofej z thſancem wſchitlich jara zwjefeli. Pósla knieza wucžerja Čzocha za joho njeſebičznu prócu a wuſtojne nawjedowanjo a pósla pschedsydſta katholskeje Bjesady ſluſcha woſebity džak kniezej kublerjej Zarjenkej, kotrež mějelſche tehdy runje malu fermuſchku, a kniezej hoſcjencarjej w Jaworje za poſkiezenjo ſala.

M. Š. a I.

3 kraja

ſo nam piſhe: Na ſamjenczanſte hejtmanſtvo je piſmo ſo poſlalo, w kotrymž ſo žada, zo bychu reje na katholskej stronje ſo rozmnožile. W tutym

pišmje powołaja so na to, zo je na lutherskej stronje wjach reji, dokež tam zakazane časaž tak dolho njetraja, kaž na katholskej. Wobżarujemy, zo su wonym petentam cyrkvine zakazane časaž na pucżu. Prajimy jenož: Hdže dha by to wjedlo: hdyz chyko jene wěrhwuznacžo dowolnoſćow so mocowacž, kotrež druhomu so pschistoja? Tola k tomu, zo skóńczenie wſchē cyrkvine za-dżewki so wotſtrona a zo je jenu njedželu kaž drugu „kwas a kelijsa?!“ Niedzijsamy so, zo hejtmaństwo na proſtuju džiwacž njebudże a regulativ z 22. septembra 1890 hjo zaszy njeſchemeni. Reje wjedu k načaženju dobrých waschnjow, k eželnym khoroſczam a tak k wobczęzowanju kassow za khorých cželadnikow, k pschecžinjenju a k woſhudnjenju, k zaſomdženju winowatoſćow a z tym k zađžeranjam mjez hospodarjem a cželadnymi, starschimi a džecžimi. Skótó budże tola tajke peticije podpjeracž a podpiſowacž, kotrež widžich na podmlečjo cyrkvineje discipliny a ludowoho derje-męcza dželaju?! Skóńczenie: Je to jara wopaki, zo w nowiſtym času so katholscy nawabicz dadža, a w zakazanych časažach do bližiſtich městow jézdža a tam na balach a rejac̄ so wobdželeja! Mělo so tola žadacž, zo założenſte ſwiedženie wſchelakich towařtſtow we městach w tajkim času so wotměwaju, w kotrymž je tež katholikam móžno so na nich wobdželicž, bjež toho, zo pschitazne swojeje wěry ranja. A hdyz so na to njedžiwa, potom je lepje, zo katholscy z tajkich towařtſtow wuſupja.

3 chloho swěta.

Němska. Kejžor Wilhelm je ze ſwojej mandžeskej Hollandsku a Žendželsku wopytał a wſhudže z jara wulkej čeſcej witany był. Wopyt w Londonie je pschecželſtwo Žendželskeje z Němskej z nowa wobkručjil. Psched někotrymi lětami běchu w Němskej wſchelake wótre pschecživjenja pschecživo Žendželskej. Pschecživjenja ſahachu tebdom woſebje na kejžorowu Friedrichowu. To so wſcho zas zda zabyte bycz. Z Žendželskeje je so kejžor zas na puczo-wanjo do Norwegiskeje podał a je lětſa tež hacž na Šewjerny kap stupil. Na dompučzu je na ſobzi so wobſunywſchi panh a ſebi koſeno wobſchložiū.

— Zwiazk Němskeje z Awſtriju a Italskej je na dalskich 6 lět z nowa wobkručzeny.

— Lětusche žně ſu tam a ſem ſrěnje, tam a ſem ſchpatne. Pola nos ſu rjane nadžije, kotrež žně wubudžachu, jo pschi doſhim deſchčojithm času khetro zefſabilo. Želizo pač rjany čas, kij je w tu khwilu zaſtupil, traje, budža drje tež naſchi ratarjo ſwoje žně ſrěnje dobre mjenowacž móć. W někotrych krajinach Němskeje, hdjež njeje telko deſchčea bylo, woſebje k pol-nocy, w Holschteinskej a druhdže ſu žně dobre.

Awſtrija. W krajnej wuſtajenich w Pražy ſu přeni milion pschekrocžili. Minjenu njedželu dopołdnia zaſtupi milionty placžach wopytowat do wuſtajenich, litograf Heinrich Lokař. Kaž běſche priedy hjo wuczinjene, doſtachu ſo zbojownomu miliontomu woſebita čeſcej a bohate dary, mjez nimi drohotny złoth časnit. Cylu ſpominjenu njedželu mójſeſche ſo woſebita horli-wosz a radoſcž we wuſtajenich a chlej Pražy wobledžbowacž. Hacž do wjeczor 9 hodž. zaplačci 82,038 woſobow, tak zo bě tón wjeczor přeni milion placžach wopytowarjow hjo wo 76,000 pschekrocžen. To je wulkotny wu-ſpěch, wjetſhi hacž ſu ſami Čeſchojo to wocžakowali. Wuſtajenich we Winje a Peſchče, kotrež běſtſtej tola z pomoci knježerſtwa zarjadowanej, njeſtej

tajkoho wuspěcha za tak krótki čas docpěloj, kāž Pražska wustajenica, kotoruž je český narod sam zarjadovał, bjez pomoci kniežerstwa, haj pšchi hacžachym psichežiwenju nemškoho naroda w Čeſkej. Džiwacž so njetrjebamy, zo su Čeſkojo z najwjetšej radoſeju napjelnjeni. Pschetog přeč so njehodži, zo bě to wjele wažene, krajnu wustajenici zarjadowacž, hdyž wulki džel wobydlerjow so nic jeno njewobdzělesche, ale na wſchelake waschnjo wuwjedženjo zamysla ſlagycz pytaſche. A nojebacž to je wustajenica, kāž wſchitc wophtowarjo ſwědča, woprawdze wulkotna, když je pſchelkmataný, hdyž tute swědženjo wo čeſkej pilnosći a wuſtojnosczi ze swoimaj wocžomaj widži. — Kajſi rozdžel je mjez pražskej a peschskoj wustajenici, widžimy z tuho: za přeni mjeſac pobu w Pražské wustajenich 235,000 woſobow, w peschskoj jeno 130,000; hacž do 26. julijsa, hdyž so w Pražh přeni milion pſchekrocži, pobu w Pefčce jeno 694,750 wophtowarjom, hacž runiž bě tuta wustajenica wychce toho hischče dwě njedželi predy wotewrjena byla.

Luxemburg. Tudy je 22. julijsa wulkowójwoda Adolf ze swojej mandželskej z najwjetšej ſwiatocžnosću do swojeje reſidenčy zacžahňl. Wobydlerſtwo swojemu kniežerſej wſchu možnu čeſeč a luboſcž wopotazowaſche. Pschez 200 towařtowom pſched swojim kniežerjom a joho mandželskej w wulkotnym čzáhu holdowaſche. W katedrali mjeſeche biskop Koppes wulke Bože služby, pšchi korrýchž beſchtaj tež wulkowójwoda a joho mandželska pſchitomnaj.

Francóziska so wo pſcheczelſtwo z Rusowskej prouje. Psched krótkim je džel francózskich pancerowych lóži do Kronſtata, pſchitawa ruſkoho hlownoho města, pſchijelo, hdyž so zwiaſz pſcheczelſtwo ſwycži.

Z Rusowskeje pſchikhadžeja mjenje dobre powělcze. Psched někotrym časom piſachu, zo tam minijter žita poſkupuje, dokelž budža létusche žně za kraj njedostatne. Z toho ſcžehuji, zo drje Rusowska lětsa žanoho žita do wukraja na pſchedan njezměje.

Griechiſka. Krónprynceſna Sofija, sotra nemškoho fejjora, kotaž je do griechiskeje wěry pſchepupita, budže někto tola druhi króč ſchęzena. Patriarch w Konstantinoplu je ziawnje wuprajil, zo dyrbí hewak krónprynceſnu za pohanku měč, dokelž može so jeno ta kſchęzenica za placzivu spóznacž, kotaž so z podnurjenjom wſchech dželow češla wudželi. Tež so ſlyſhi, zo chce prynceſna hischče raz kſchęzenicu pſchijecž. Schto Stöcker a joho pſchitomnich k tomule paděj praja?

Luczlane tſchęſti.

* Židacž Percles džesche po hasy we swojim dolhim kaſtanje hacž do zemje a ſchěrokim čzornym klobuku, pod kotrejž bě dolhomloſata hlowa a brodate woblico ſedom widžecž. Schibaly hólceje poſkafowaſche za nim a čerjeſche z nim swoje tryski. Za něchtó časa wobrocži so žid hólcej pjeniez ſlicžo; tón to wězo njewérjo, džerjeſche so nazdala, ale žid poſkoži pjeniez na hasu. Něchtó to widžo, praschesche ſo, čzohodla tak čzini. „Sa joho njevhých mož dvoſahnycž a joho wotſchaseč, tak pat budže hólciſko na druhich ludži ſo tež zwěricž myſlo, zo wot kozdoho pjeniez vostanje, ale něchtó tola budže, kž joho wupliſtuje.“

Wſchelczizný.

* (Tara wuzitny zakon.) Hdyž so Schpartanskoho zakonjedawarja Liturga (820 pſched Chrystuſom) praschachu, čzohodla njeſmě ničtó, kž swoje

džomki ženi abo wudawje, tým samym zamoženjo („pomoc“) sovu dacž, wotmołwi wón: „Zo njebychú jene khudobý dla nježenjene wostale, druhe paš so jenož bohatstwa dla za žony pytale, ale zo by kóždy mlody pačhoš jenož na dobrý charakter (dobre waschnjo) holcow hlađaš a po jich poccživoſeži a khwalobnym gadžerzenju wuzwolaš.“ — Hdy by tutón mudry zakon pod datymi wobstojenjemi tež w naskich časach wobstač a płacjicž moħi, dha njebychmy zawěscze tač wjele nježbožownych mandželstwów měli! — Spartanski stat ženje w takim kćějwe byl njeje, taž pod mudrym zakon jedawarjom Lyfurgom.

M. K.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 364. Miklawš Suchi z Radworja, 365. Marija Schäfrigerz ze Zdžerje, 366. Miklawš Žofka z Bronja, 367. Hana Měrcinkowa z Džeznikec, 368. Handrij Sołta z Małsec, 369. stud. Michał Šewčik w Prazy, 370. krawec Wjaesław Machek w Frankenthalu pola Hartawy, 371. 372. z Konjec: Miklawš Matka, Michał Woko, 373. Jakub Kilank z Koslowa, 374. Madlena Kučanec, albertinka z Drježdán.

Sobustawy na lěto 1890: k. 663. Jan Hantuš z Radworja.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 106,133 mk. — p.
K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 mk.
Hromadže: 106,134 mk. — p.

Na nowe pišeče do Baćońskeje cyrkwy: Dotal hromadže: 5880 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadže: 5881 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,868 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk.
Hromadže: 10,869 mk. — p.

Na wudačo Nowoho Zakonja

je darił najdostojniši knjez A. Slavíček, probst w Starej Boleslawje (pola Prahi) 5 šesnakow = 8 mk. 80 pt.

Za serbski seminar w Prazy: J. K. præsesej knjezej kanonikej Lusčanskemu w Prazy wotedał 5 mk.

Zapáč Bób wšem dobročerjam!

Za terciarov: Beměla je: Naveria Teresija Zarschel z Numburga. R. i. p.

Tako najrjenišji a jara psjhijodny dar, kotryž móže so k wopomnijecžu swjatoho firmowanja wot kňotrow darię, je:

Nowa Jězusowa winica.

Ř dostacžu je: We Budyschinje pola zwónika tachantskeje cyrkwy; w Chróščicach pola knjeza kaptana Rěžaka, we Marijně Hwězdžje pola knjeza Małachiaša a we Wotrowie pola knjeza fararja Herrmannia.

Nowa Jězusowa Winica wiazana ze złotym rězkom płaczi: z křlusčemi a stacionami 7 m. a 6 m., bjez křlusčow a stacionow 4 m.

Khwalé Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanyム hwězkowym rězkom na pře- daň za 3 m. w redakciji Katholskoho Posola.

Katholicki Mōj

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m 25 p.

Ludowý časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

15. augusta 1891.

Lětnik 29.

Sam swój knjez.

Sam swój knjez! To je subozne słwo, kotrež někohožkuli wabi a czechne. Schtó njechal wot so czechyčz kwaklu, kotaž joho tlóčji: ps̄hec druhoho posluchacž dyrbjecž, jomu podath bycz?

Tale žadosež za samostatnoſću je w naschich dnjach ps̄hemocna. Z njeje ma so wuſnetlowacž, ps̄hecož je czeleď tak jara žadna pocjaka bycz.

Skyjachachmy jónu hospodarja z Oſtricžanskeje wokolini powědačž, zo je tam jara czejko služownych wotroczków a wosebnje služowne džonki dostacž. To wšcho do fabrikow běha; a hac̄runiž je wěste, zo maja so pola burow lepje, dha tola na službu nječahnu, ně radsho do fabrikow khodža. A cjožho dla to? Dokelž „swobodu lubuja“. Hdyž su swoje hodžiny w fabrich woldžesali, potom su „swoji knježa“. To jich czechne, byrnje hubjenſchu zaſlužbu měli, dyžli pola burow.

Pola nas Serbow drje runje tač zlé w tym nastupanju njeje, dorež Bohu džak „žohnowanja fabrikow“ hiſcheze nimam, tola tež tu je czeleď dale a bóle žadna, dokelž so młodym ludžom na službu njecha, ale radsho za tym du, zo bychu ſterje a lepje „swoji knježa“ byli.

1. Schtó dha ma tuto na ſebi? Je snadž kódy njevotwiſny, kij na službe njeje? Né! Znajemy trochu fabrikſke žiwenjo a wěmy, zo tam kwakla czaſto hiſcheže bóle tlóčji, dyžli pola burow. W nětečiſkich czejkich časach, hdyž wšcho hubjenje dže, wšchě rjemjeſto pod konkurrencu czerpi a ps̄hemochim wupłodam europſkeje induſtriije ſo puče zahaczuja, je tež dželo dale a ſchpatniſcho plácene, a muza do dželaczeſtſkich swójbów wudžera. Kaf chec hinač bycz? Dželo ſo dale a mjenje pláczi, khěb a druha cyroba pak je ps̄hi ſchpatniſych žnijach džen a dróžſha. Bjez džiwa, zo tajkim „samostatným“, kotsiž za lepshe cjaſy njeſtu lutowacž naukli, něko pocjina wuzko bycz.

2. Druzy, kotsiž služicž njechadža, khwataja do městow. Tam, hdyž ſo wšcho tak blyſcicž, hdyž ſo telko bohatſtwa počazuje, dyrbja tola tež za

nich złote hory leżecz, na kotrež so jeno naczahnięź trjebaja, zo býchu poſkady zberali. Tuž so tam pſchecząhuja: paſ tam namakaja někaſtu lóžſhu ſlužbu, paſ někaſte ſlepje placzenje dželto, paſ — a to so zda najwjetſche zbožo býcz — někaſtu „ſchtelu“. Někotſi ſu zbožo měli, tuž ſebi tež druzy myſla, zo to dobuđu. Tola kaſ ſo jich najwjetach zamoli! Služba je lóžicha (woſebe za holcy), ale hdže dha ſu holcy, kotrež ſebi z měſtow nahromadžene poſkady ſobu domoj pſchinjeſu? Skerje ſo z delhom domoj wróčza, dokelž ju zaſluženu mzdu na prázdnou pſchu, kiz runje taſ ſchpatnje džerži, kaž ſo blyſtečzi, abo na druhé hlupoſče rozbŕojíſe. Albo hdže traſch holca — feſdžnomu macjerónomu wóczę ſdalenia — někaſte znajomſtwo zapocžne a ſkor, dokelž žanoho čaſanja wjac njeje, ſo woženij (a kaſ čaſto naſtawaſia na tele waſchijnjo měſcha ne mandželsztwa!); potom hakle ſo hubjeniſtwo zapocžina. Někto je ſwoja knjeni, ale ty lubi pomhaj! Z nužu ſo zapocžina, nuža tež dale tam tločži. W měſcze, hdžež je wſchitko drohe a hdžež dyrbi ſo kóždy dórſk kupicž, hdžež je tež teſko pſchi-ležnoſče k njetrébnym wudawkam, njehodži ſo z małej zaſlužbu taſ žiwy býcz kaž na kraju.

To je tola žona na kraju hinał ſwoja knjeni. Najprivedy je tójskho ſet ſlužila a pilnje ſwoje zaſlužene pjenieſzy na dań damaſka. Pódlia je ſo pſchec čeſtne zadžeržala, taſ zo ze žentwu khwatacz njetrjebasche. Taſ je ſebi někotre ſta nahromadžila (a to je pſchi něcežiſchej mzdzé možno!), je ſebi potom porjadnovo čłowjeka, kiz mějeſche toho runja schwarny pjeniez naſutowany, zhladaſka. Taſ ſtaj ſebi rjanu wěcku kupiſo, kotraž z wjetſchoho džela jeju zežiwijenju a zežiwijenju naſtawaceje ſwojby doſaha. Braschamy ſo: njeſtaj tutaj čłowjekaj chle hinał ſwojej knjezaj dyžli wſchitko předy wopisani?

3. Njemóžem wopſchijecž, pſchecžo ſo młodži ludžo poſla naſ taſke ſlužbny wotwalaſu ja. Pſched krótkim mějachym pſchiležnoſče z čeſkim dželac-čerjom a joho mandželskej rycerz. Tutoj w Drježdžanach pſchi twarje železnich dželatov. Je tam na 900 čeſkich dželac-čerjow. Hdžež ſo jeju prafachymy, čzohodſla tola we wukraju dželto phtaju, wotmołwiſtaj, zo ma poſla nich doma muž na džen 25 krejcarow (45 pjenieſłów) a žona 18 kr. (33 p.) Tuž du na 5 abo 6 měſacow do wukraja na dželto, zo býchu w zymje doma jěcz měli. — Na džen 45 pjenieſłów! Poſla naſ ſu wotrocžen, koſiž maja 90 toler abo 270 mk. mzdy na lěto. To je, hdžež ſo 75 abo 80 ſwiatych dnjow wotczehnje, pſchez 1 mk. na džen. A pódlia maja hiſcheže wſcho, ſchtož k zežiwijenju trjebaja, bjeze wſcheje staroſče. Zo móže taſki ſlužowny 50 abo 60 toler kóžde lěto na dań dacž, a pódlia hiſcheže ſo dr aſcjič ſaž žadny knjez, njebudže ničto přež móć. Jen a poccíwoſeſz wſchaf je tomu trébna, a ta rěka złutniwoſcz, z džeržliwoſcz. Hdžež je taſke 15 abo 20 lět ſlužil, dha je pſchi joho 30 abo 35 lětach hiſcheže czasa doſcz ſo woženicž. A joho naſutowane pjenieſzy jomu hinał ſamostatne poſtajenjo w žiwijenju zatwěſczeja, hacž te je, kotrež ſo ſwobodne a ſamostatne býcz zda. Potom je woprawdże ſwoj knjez, kotrohož kóždy haſko porjadnovo čłowjeka čeſczi.

4. Schtož ſkonečnje naſtupa tele wſchelake ſlužbicžki w měſtach, dha wjetſhi jich džel jara požadajomny njeje. Jenoho čłowjeka ſnadž by mzda nětaſ hiſcheže žiwiła, ale za cyku ſwojbu to njedosaſa. Potom je nuža na wſchech róžlach. A pſchi wſhem thym je „zaſtojnít“ měſečanski knjez. Dowolcze, to je blyſtečzate hubjeniſtwo! Lěſta, hdžež ſu wſchelake žiwijeniſte potrjebu nimale

jónkrócz tak drohe, kaž w tunich létach, někotryžkuli nižši zaſtojnisi ſebi praji: O hdyž bych tola radſchi na kraju byk, dha bych tola ſwoj chléb a ſwoje neple měl, hdyž je ſo létſa runje na ſuchich khézkarſkých polach z wjetſcha prawje derje radžíko. A ſchtož ſam o ſtañnoſež naſtupa: teſko je wěſte, zo je ſózdy tež najhubjeňſhi khézkar na kraju wjely bôle ſwoj knyez, dyžli tajki zaſtojnif, kotrež je cžim bôle wuwiajaný, cžim nižšha je joho ſlužbicžka.

Njemožemý hinak hacž ſtönežicž z naſchim baſníkom:

Woſtaní w kraju,
To cži praju,
W ſvojim kraju narobnym;
Sy tež khudy,
Žiú ſo tudy
Po čeſceži a ſpokojny.

Někotre ſłowa wo njezmylnosći bamža.

Woprawdże katholſke je to, ſchtož je ſo wſchudžom, ſchtož je ſo pſchech, ſchtož je ſo wot wſchitkých wěriſo. Katholſka wěra je tak ſtara, kaž kicheſejanſtwo. Nicžo mjenje a nicžo wjacy njeſtu japoſchtoſojo a jich wuežobnich wěriſli, hacž někſle kózdy dobrý katholſki kicheſejan wěri.

„Bo to tudy, hdyž ehemy wo njezmylnosći bamža ryczež, prajimy, budže drje ſo někotromužkuli džiwno zdacž. Budže nam ſnadž wotmoſvicž: „Bo je bamž njezmylny, njeje ſo tola, předv wěrež moſko, dofeſz hakle ſéta 1870 je vatikanski fonciſl tutu wuežbu hako wěru katholſkeje cyrkwe wuprajil. Hdyž by ſo wot wſchoho ſpocžatka njezmylnosći bamža wěriſla, njeby ſo trjebała hakle woſebje a ſwiatocžne z nowa wucžicž.“ Na tute napschecži wjenjo dyrbimy něk ſajprjedy wotmoſvicž.

Dyrbí ſo rozeznawacž mjez woprawdże nowym a mjez nowym po zdaču. Tak je n. pſch. železny kopačz, kotrež je kowar ze železneje žerdže wužđelaſ, drje po wonkownym napohladu někſto nowe, woprawdże pak ničo nowe njeje, dofeſz we woběmaj je ſamſne želez. Podobnije je tež z wuežbu katholſkeje cyrkwe: Woſtanje pſchech ſamſna wuežba, jenož z druhimi ſłowomi ſo we wſchelakich časach wupraja, kaž to kózdy čas ſebi žada, zo by ju rozhniſ. — Dale dyrbimy rozeznawacž mjez tym, hacž je wuežba woſebje wuprajena abo jenož w druhzej wopſchijata. Hdyž ſadu wupraju: „Kózdy ežlowej dyrbí wumrécž“, (hdyž Bóh z woſebithy winow hinak njecha) a hdyž to hoſbla dale praju: „Kózda khoroſcž ežela ma we wěſtym čaſu ſwoj fone“, ničtó prajicž njebudže, zo ſhm we druhzej ſadje někſto woprawdże nowe rjeliſ. Pſchi tym dyrbí ſo tež pſchech na to ſpominacž, zo cyrkje, hdyž ſo wuežba wot wſchitkých wěri, njebudže ſwiatocžne tutu na fonciſlu hako wernu wobkrucžecž, kaž ſo to wſchudžom ſtawa: Žana zbrromadžizna wuežených n. pſch. netkle, hdyž ničtó tomu napschecžo njeryčeži, wjacy woſebje wucžicž njebudže, zo je zemja kula. Tež na tón pad njeſměny zabycž, zo wſchitcy dobrí katholſcy kicheſezenjo wěru wěrja, zo pak cži, kotſiž z wonka katholſkeje cyrkwe ſtoja, tutu katholſkn wuežbu hanja a wiſměſcheja. W tymle padze by ſo zdało, hdyž by wyschnoſež katholſkeje cyrkwe mjeležala, zo ſwojeje wěcy wěſta njeje, zo ſnadž ſama prawje njewéri. Hdyž Luther 1520 bamža „prawoho antichriſta“ t. r. najwjetſchoho pſchecžiwnika Khrystuſa w ežlowecžej ſchtaſinoſeži mjeuowasche,

piſachu wſchelach katholickich wucženi, woſebje poždžiſcho tež Bellarmin, pſchećjiwo tajkej njehanbitoſeži we woſebithch piſach. Hdyž wo teſle węcy přiedy Luthera žadyn katholik piſał njebe, nam tola nichtó njebudže prajicž, zo je to nowa wucžba, zo njeje bamž antichrist. Jenož tohodla je so tehdy woſebje piſalo, zo njeje bamž antichrist, dokołž joho Luther tak mjenowasche.

Na tele padły potajſkim dyrbimy pſchech ſpominacž, hdyž ſo nam zda, zo je wucžba, kotrež koncil w nowiſhim času ſwiatocžne wupraji, nowa. Poždžiſcho poſazamy, zo ſo tak tež z wucžbu wo njezmýlnoſeži bamža ma. Najpriedy pak checmy něko rozpominacž, ſhoto dyrbí ſo pod „njezmýlnoſežu bamža“ rozemiciž.

Njerycžimy tu wo tajkejſkuli njezmýlnoſeži, ale jenož wo njezmýlnoſeži, kotrež ſo na wucžbu, wérnu naſtupacu, pocžahuje. Dwoja njezmýlnoſež móže ſo rozeznawacž: 1. Dar, zo móže ſchtó bjez stracha, zo wopacžne wucži, wucžicž a ſudicž we węcach, kotrež wérnu naſtupaja. 2. Dar, zo ſchtó wopacžne wéricž njemože. Z přenjej tež druhu bamžej pſchipiſujemy, dokołž tuta přenju ſežehuje.

Prajimy potajſim: „Romski biſkop, hdyž hako paſtyr a wucžer wſchěch kſchecžanow po ſwojej najwyſchſej ja poſchtoſkej moch wucžbu, kotrež kſchecžansku wérnu abo kſchecžanske ſiwiſenjo naſtupa, z Bożej pomoci, kotrež je jomu w ſw. Pětrje pſchilubjena, wucži, ma taſtu njezmýlnoſež, z tajkejž chyſche bójſki wumožník cyrkzej we poſtajenju węcow wérnu abo kſchecžanske ſiwiſenjo naſtupachch wuhotowacž; tohodla ſu tajke wuprajenja romſkoh biſkopa že ſo ſamych a nie hakle že pſchihloſowanja cyrkwe njeprorježomne.“ Z týmile ſłowami je vatikański koncil 18. juſiſa lěta 1870 njezmýlnoſež bamža wuprajił.

Hijo dlejſhi čas noſcheſche ſo naſch zemrěty ſwj. wótc Pius IX. z myſlu, poſchitkovnu cyrkwiſku zhromadžiznu, to je zhromadžiznu, ke kotrejž ſo biſkopopojo, kardinalojo a najwyſchſhi pſchedſtajeni cyrkwiſtich rjadow poſołaſia, wotmecž, zo by z tym hubjenym wobſtojnoscžam kſchecžanstwa tamnoho čaſa trochu wotpomhał. Tute wotmyſlenjo wupraji wón 6. dec. 1864 zhromadženym kardinalaſam cyle potajinje jich proſho, zo bychu ſwoje měnjenjo wo tutej węcy piſomnje a kóždy woſebje jomu zdželiſili. Hdyž bě wjetſhi džél kardinalow bamžej ſwoje měnjenjo zjewiſ, da wón najwažniſche węcy z tutoho w zhromadženje kardinalow, kotrejž bě tuteje naležnoſež dla poſołaſ, czitacž. Na to pſchipoſla 20. hapryla 1865 36 europſkim biſkopam próſtwu, zo bychu węcy, wo kothyž dyrbí po jich zdacžu koncil jednacž, jomu wožjewili. 26. junija 1867 wupraji bamž Pius IX. w Romje dla wóſamnacžetowſtětnohho wopominjecža marträſkeje ſmijercze ſwj. ja poſchtoſow Pětra a Pawoła a japańskiſch marträrijow dla zhromadženym biſkopam (bě jich pſchez 500), zo chec „tak khětſe, hač ſo woſčakanym pſchilegny čas poſtieciž, ſwiaty oekumeniſki abo poſchitkovny koncil wſchěch biſkopow cyleje zemje wotmecž“. Kaspomnjenych 500 biſkopow wupraji 1. juſiſa 1868 piſomnje bamžej ſwoju radoſež nad zjawnym wupiſanjom koncila, kotrež bě ſo 29. junija 1868 ſtało. W tutym bamžowym wožjewenju, kotrež ſo wot ſłowow, z kothymiz ſo započnje „Aeterni Patris Unigenitus“ t. r. „węcznoho Wótcia Jednorodženy“, mjenuje, bě bamž wuprajił, zo ma ſo koncil w Romje a to w vatikaňskej cyrkwi wotmecž a zo ſo na džení njevoblaſowanohho podječza ſwj. Marije (8. dec.) lěta 1869 započnje. Tež z katholickoj cyrkwi njezjednocžených orientalſkich biſkopow pſcheproſy

Pius IX. 8. sept. 1868 na koncil, toho runja 13. sept. samostanuho léta Luther-
skich a druhich wot katholiskeje cyrkwie džělenych k zjednoczenju z njej. Wot
katholickich světnych mócnarstwów njebe ani wjerch ani zastrupjeť pschischoł, hacđ-
runiž bě to dowolene, ale někofsi so prówowachu, koncilej zaděšewac̄. To pak
so jim njeporadži a koncil zhromadži so w postajenym času w Romje.
Z 1044 wótcow, fotſiž mějachu prawo, na koncili wothlošowac̄, bě so
747 zechlo.

Na tym, zo je vatikanski koncil prawy a oekumenski koncil, njemože
nichto rozomny dwělowac̄, hdjž je sam lutherški professor cyrkwinskoho prawa
Hinschius w swoim „cyrkwinskim prawie za katholikow a protestantow w Němcej“ pschidał, zo je vatikanski koncil wopravdze prawy a oekumenski
koncil. W tymle koncili potakim postaji so 18. jul. 1870 wuc̄ba wo nje-
zmylnosći bamža hako wuc̄ba, fotruž dyrbí kóždy katholit wuznac̄, a wo kotrej
čhem v sejžewachym nastawku rycęc̄. Tohodla dyrbimy so prówowac̄, na
wschelake praschenja, kotrej nastanu, wotmołwic̄. (Pschichodne dale.)

Moje puc̄owanjo do Bajerskeje.

(5. Pukročowanjo.)

Na wjec̄ornych směrkaſ podach so z nowa na samiſnu hórkū. Khlódný,
milý a čistý powětr spaduje do dolow a wschewja wscho, schtož žime je,
z nowym čerstwym dychom. Zbynk zwonow rozlehuje so po wjec̄ornej čiſtinje
a wotražuje so na wschęch stronach wot horow a hórkow. Njebieſa ſu tak
jasne, zo ani mróčzaſki pytnyc̄ njeje, a tak čiſte pschewidzomne, zo cze hwězda
pschi hwězdze ze swoim połnym frinkotathm blyſčczom z njebieſkich wyschinow
ſtrowi a čzi wutrobu z potojnej žabosću za rjeſtchimi swětami napjelnja.
Měſac̄ ma jeno cyłe čenki wobluſ a zda ſo, kaž by tam něchtó ſlěborny ſerp
na wjerské ſkalnateje Alpy zeprjet. Hdjž pschipadnje tak ſtojisch, ſo zda, kaž
bychu někotre hwězdy na kromje horu ležaſe. Wězgo tutón napohlad ſo kóždy
wokomik pschemjenja: jene hwězdy ſo khowaja, druhe zas ſchadzeja. Maſch
dže jeno píchech jara maſh džel njebieſ pſched wočomaj, dofeļz wjsoke horu
wuſlad ze wschęch boſow wobnijeſu.

Wschitko je wočichlo, ani liſežic̄ko w hajku ſo njehiba, jeno rěka Sa-
lach swoje mócene zelené žolmy po ſkalnej ſeježej a pschez haczenja a ſpuschczadla
ze ſylnym hrimotachym hlosom wala. Po dawnu wumlétych žlobach pada de-
ſežikowa woda z Alpou a hido z daloka je pleskotanjo ſlyſhcež. W rěczkach,
kotrej ze wschęch dolow a dólczkow pschilhadtje, pluskota „žolma ryczniwa“. Do
tuthy zbynkow pschirody měſcha ſo hlos wjesolych jodlowarjow, kiz z čiſtej
jaſnej ſchiju ſpěwajo a wylkujo ſwoj wjec̄ornym poſtrow z hóřſkich paſtrow do
dolinow ſeſelu. Tich džiwny ſpěw, kiz žaneje kruteje melodije nima, poſkakuje
pak horje pak dele a je tak prawy njeſprědný wuraz wjesolych radostnych
čjuc̄ow, kiz wutrobu jednorých a pobožnych wobydlerow tutoho kraſnoho swěta,
swěta Alpou, napjelnjeſa.

Jow móžes hulki wuli w pschirody na člōwiesku w u-
trobu ſnadnie ſpóznawac̄. Wulkotna ſtórba, kaſkaž člōwiekſa po wschęch
puc̄ach a ſčežkach, w zymje a w lěće, w noch a wo dnjo wobdawa, joho
duſhju pak z radoſću, pak z bojoſću napjelnja, ryci jow tak mócnu rycz, zo
mohl jeno cyłe nječiuzčiwy člōwiek ſeje njeſlyſhcež. Z najmjeniſha na minje
je ſtoro wscho, schtož ſym jow wobledzbować, tutón zaczíſhcež činiſlo. Stajnq

wobščad ze stwórbu dopomina naš stajnię na stworicžerja, na Boža, wubudža nabožne zmýšlenjo. Wo tym je mje skoro kóždy wulhod psche-svědečík, kiz ihm jow czinił.

Dokelž rakuſſe mjez̄y daloſe njeſu, khodža hoscžo na wubjerne rakuſſe wina do wly Gmain, kiz je jeno 20 minutow wot Reichenhalla zdalena. Tež ja ſebi dwójcy kaſacž niedach a tam džech. Ludžo runje ſyno dželachu, wſchitcy mje pschečelnje ſtrowjachu „Grüß Gott!“, nic snadž, dokelž běch to ja, ale dokelž běch po draszcze jako duchowny znacž. A nic jeno na wſach, ale tež w měſeče ſu mje ſtrowili, tak zo bě mój cyle nowy klobuk za pječ ſnedželi doſpołnje wopſchimany. Pschiſpomnicž dyrbju, zo ſo to wo ſupjelſtich hoscžoch a tych, kiz jeno ich dla jow pschebywaju, prajicž njemöže. Wézo maja swoich tamniſtich měſchnikow hiscħeze bóle zańcz. Pschi ſeżežch nadendžech na tutym krótſkim wulecze wjac hacž jenu Božu matru. Te ſu wſchē nimale jenak z drjewa džekane a to w Bajerskej tak derje kaž m Salzburfskej a, ſchtož ſym widžał, tež hiscħeze w Horniej Rakuſſej. Wone ſu nizke, ze ſcherokej deſkowanej tſechu pschiſkryte a tež wot spody wobbit. Pod Božej matru je hiscħeze ſwjeczatko, kotrež z wjetſcha khude duschę w ežiſežu pschedſtaja. Napis ſ mođlenju napomina: „Smileže ſo nad nami!“ A ſ tomu je tež ſama kleczaca ſawka pschičinjena. Woſebje ſu tajſe Bože matry abo druhe ſwjeczata tam, hdžež je ſo njezbožo ſtało: hdžež je koho w leſu ſchtom zarazyl, abo ſchtož z hory padnył. Tež je cykle njezbožo wobſchernje wopisané a to je zawěſcze najlepſche napominanjo a powuczenjo, kaf mamy živi bycž, hdž nam ſmjerč na ſtajnoſeži hrozy. A zo tute jednore, ale wjeleprojace pomniki podarmo njeſu, ſym wjac hacž junu widžał. Zo by je kóždy tudomny (na czuých pschi tym džiwarz njeſměſch) na ſwoje waschnjo poſtrowil, ſo ſamo wě, ale ſym tež widžał, kaf ſu tam klečzo ſo modlili, nježdiwajo na nimo khodžacyh. Do ſtały pschi ſeżežlach ſu husto wobražy, woſebje ſwajeſteje Marije, zafadžene, ze ſchleincu pschiſkryte a z mnohimi kwětkami wupřeschene, kotrež běchu často zaſponowiane.

Jara pozběhowych napohlad je, hdž ſo w ranſchim ſkóncu wulki železny ſchijz z 1700 metrow wýſokeje Alpy do doła blyſčeqi. Tuta hora je jena z najwyšſich we wokolinje, jara ežezh pſčiſtupna a tola khodži ſo tam kóžde léto proceſſion, ſchtož je zawěſcze, woſebje w hubjenym wjedrje, jara wulki wopor a dopokaž nabožnoho zmýſlenja.

Niadownych měſtnow je tam, kaž we wſchē katholſkich krajach, mnoho a proceſſion, kiz ma tam hicž, ſo tež z najhubjenskim wjedrom wottraſhiež njeđa. Pschi tym ſym tež najrijetſchi ſpěw, t. r. naježiſčiſche a najjaſniſche ſbiſe ſpózaň, kiz ſym hdž zaſkyſhał. Tſi ze ſněhbětej draſtu debjene družki doſtawajia po dleſčich modlitwach čerwjenu khorhoj z měſchnikowje ruki. Mjez tym ſpěwa ſo pſchiſhodny kerluſch wo najzbóžniſchej knježnje. Spěwachu jón jandželske knježnzy z džecžimi a tež z dorosčenymi, ale z tak čiſtym, ſlěbro-jaſnym, pobožnym hloſom, zo mi hiscħeze džensa we wutrobie klinčzi. Z džela drje ſme ſo to čiſtomu powetřej pſchiſipowacž, kotryž wobydlerjom tutoho kraja wokſchewia, z džela tež tomu, zo ſo jow wiele a hido wot małosče ſpěwa.

W Serbach je ſpěw Bobužel nimale čiſčeze wotmjeſknył. Zda ſo, kaž by rjeſł, zo je jomu w serbſkich wutrobach žorlo zaprahnzylo. Kaf krafnię bě to priedy, hdž žnjeničarjo a žnjeničarčki wječzor pschi ſwiatoku ſwoj ſpěw za-noſchowachu, „hacž klinčeske hola a zeleny brjožk“, hdž ſebi paſtýr pschi ſwojim ſtadle ſi piſchečały ſpěwachę, hdž ſebi trawarka ranſche zerjo z rjanym

pošterluščkom postrowjescie, hdyz pschelcza schworežach kolwrot z pobožnym ſerlušhom abo z nežnej pěſnju pschewodžesche. Někto khowamý narodne pěſnje jeno hisheže jako něme wopomniki rjeniſtich zbožowniſtich časow w knihach, ſhiba zo ma druhdy hisheže ſpěwáſke towařtvo hdze žadyn koncert. Héwak je ſpěw, kotryž naſtich předowníkow wot kolebki hacž do rowa pschewodžesche, ſkoro čiſce wotemrješ. Schto je wina, njeje tak czezko zhudacž: naſtih čas ze ſwojej nadutoſežu, hordouſežu, kotraž rjane ponížne waſchnja a tohodla tež ſpěw naſtich jednorých předowníkow zapřewa. Runje ſpěw je ſobu najdrožiſche herbſtwo naſtich ſerbſtich mótcow. Z nim je ſo najrjeniſchi poſkad ſerbſkeje zdjelaſnoſež a ſerbſtoto žiwiſtenja zhubit. A ja njenem, schto je nam nowy čas za to lepſche pſchinjeſt. Schiba zo je ſkoro powschitkowna njeſpolojoſnoſć, woraſlawoſć, doſčez rozičerjena njeſpocziwosć, njeſpoluſtchnoſć džecži a czeledež pſchecziwo ſtarſhimaj abo hoſpodarjej, horde a drohe žiwiſtenjo po cužiſtih měſečanskih naſožlach, ſhiba zo je to schto lepſche hacž radoſtne, ſpokojne žiwiſtenjo zaúdženych ſpěwáſkych časow?

Kak chce ſchija a hort rjanohó, hnujacoho a tróſhtnoho hloſa žanjeſč, hdyz je we wutrobje wſchē lepſche, čiſte, zbožowne čiuežo pohluſhene. Schtož ſolobifej joho ſwobodne, złoschtne, wjeſole žiwiſtenjo w zelenym lěſu wožinje a do mužteje flétki zavrje, tón njech ſo njedžiwa, zo ſo w tak zrudnym jaſtwje ani ſolobifej njeſpěwa. Zdjelaſnoſć je ſo tež w tym naſtupanju na cyle wopacžne kolije zabluđiſta. A najſkerje njepraju pſchewjeſe, hdyz rjetnu: nic najpoſledniſiha wina, zo njeſpolojoſtih, zo ſocialiſtow džen a pſchibywa, je ta, zo je mjez ludom žorlo ſpěwa zaprahnijo, ſpěwa, kotryž eže we wjeſolých dnijach hale rozmjefela, w zrudnyh tróſhtuje, kotryž drje potajnje, ale mócnje wutrobu w horju k njebeſam pozběhuje a w radoſci ſched pſchecziwienjem zakituje. Špěw runja ſo raiſtej roſy, kotraž kwetki wožinwa, ale tež ſched paſacym ſlóncom zakituje. Tute a podobne myſle mějach, hdyzkuſi tam w daloſej cužbie ſwobodnyh ludowý ſpěw zaſtihach a zo bychu tamne hory a doly tež ſerbſki ſpěw zaſtihala, žanjeſč w hluſkem čzormy lěju w Alpach ſerbſtu pěſen.

(Pſchichodnje dale.)

Škocžki w Afriči.

Bo doſhim macženju je ſkónčnje lepſche žnjenje wjedro zaſtupiſo, a móža eži, kotyž předny dohwtacž njemóžachu abo ſebi praſachu: njech ſo radſcho na polu ſkazy, dyžli w bróžni, někto rjane ſuſe žita domaj wožyež. Naſebacž wſchelake a mnohe ſkóržby na hrozne wjedro, je toſla mjenje bóle powschitkowny rožſud, zo móžemy pola naſ ſe žnjeni hiſheže cyle ſpokojom byč. Tute ſpóznacžo ežim mócnischo nutrny džak k dawacžerjej wſchóho dobroho žada, ežim ſtrucžiſche počeſeže z druhich krajinow a krajow pſchitkadhęſea. Tu ſu krupy wſchó pobíše, tam ſo wſchó tepi, tak zo jeno někaſ kloſki, kotrež hiſheže ſo z wody zbehaja, wotschecžipuju; tu ſu zliwki z plodami tež wſchú plódnu rolu wotdréle, tam zaſ je ſtojaca woda wſchó wumokaſa a zaſiſala.

Tola wſchó to njeje ſkoro ničo porno čzwili, ſajtaž runje lěſta Se- wjernu Afriku domapryta: ſkóčžki.*

Mjez egiptowskimi čzwili, z kotrymž Boh krala Faraona a joho lud pruhovasche a ſkónčnje jich pſchecziwienjo pſchewin, běchu tež ſkóčžki, kotrež

* Wopaki je tam a ſem ſerbſja tež mjenuju „ſkopý“.

po surowym krupobiegu pświczeżeczu. Podobna czwila w tu khwili Sewjernu Afriku, wosebje Algerisku, prudzi.

Słoczą, wosebje czahate skóczki, z khwilemi wosebje w Africy so pokazaja. W niesmernych syłach, po miliardach, pschiczhahn w tolstej mrózeli, na wjac hodźinow dolnej a scherowej, tak zo słonco so zaczenni. Hdzęz so synu, tam wscho zapuszcza. Dokelż su żałostnie zeżrane, wotkuja a zeżeru nic jeno wscho żelene, trawu a wsche plody, ale też liszco a skoru skptomow, haj samu suchu sczynu, z kotrejż su kheje kryte. Wyšce toho so niesmernje rozmnożaja. Źena sanczta ma na jedyn raz 30—60 jełów, kotrejż hromadze wobiale so do zemje sadza a zahrjebaja. Tam móža lěta dołho leżecz a pschec hiszczęce žiwienišku móć wobkhowaja. Tola móžeja młode skoczą hjo za někotre měsacy, po bliższhim deszczowym czasu, wuleżcę, tak zo je krajina, kotrejż je so ledma ze zapuszczenja zhrabalą, bórzy zas z nowa zapuszczena.

W Algeriskej z lěta 1886 tutu czwila wosebje zahadża, tola żane lěto tak złe njebe, kaž lěta. Kunja tolstym mrózczelam waleja so niesmérne hromady tuthy zeżranych pschekasancow z nutskownoho tutoho czemnoho džela sweta k namorskim krajinam a hroza cylu Sewjernu Afriku pschitrycz. Hacż psched królikm hiszczęce nadžiachu so tamnišchi wobydlerjo, zo młode skóczki njewuleżu, dónz żne njeisu wulhowane; tola palace słonco, kotrejż lěta hjo měsacy dołho w Africy mócnisho hacż hewak hdý swęczi, je zrost młodych skóczków spchowało. Ludżo njewędża, tak moja so czwili wulhowanę. Lěta 1886 széhowasche na zapusczenju ze skoczkami hłod a drohota. Tón strach drje netkle mjenje hrozy, dokelż su tam żeleznich, kotrejż lochy cyrobu z drugich krajow dwożą, tola mnoży kolonistojo (zahydleni) so chle znica. W poslednich 25 lětach su tam wulke krajiny do płodnych zahrodow pschewobroczone, hdżęz wosebje wino, palmu, citronowe skptomu a t. d. rostu. Wscho to je za krótki czas zniczene, hdżęz so tajke niesmérne syły małych zeżranych zwierjatkow na nje synu.

Kardinal Lavigerie w Karthago je wo hrożacym njezbożu wokołny list na swoich duchownych wudał, w kotrejż wón pisze:

„Schtóz nam džensa hrozy, su njezboża, kotrejż staru Egipciowsku pschekhwatachu, hdżęz Bóh skoczą powuži, zo by za czas Mójzesowym znapsczeżiwenjo Faraconowe złamał. Wemý džensa, zo skoczą z najdalszych nutskownych krajow Afriki pschez Saharu (puszczinu) pschikhadzeja. Naschi missionariojo wulhadačhu je w zdalenym Sudanje we wokolinje wulkich jazorow do wulkich syłom so hromadzicż a, kaž by je niewidzonna ruka hnaka, k połnocy leżecz; za czas dweju abo tříoch lět niesmernu pschestrjeni pschelecza, kotrejż je wot nas dželi. Snadž w někotrych millionach wuczahnywschi su z jejkami a széhowaczymi splahami na milliardu so rozmnożile, pscheczivo kotrejż nimam dphasaceje moc. Shm tute zrudne podawki cyłe bliżko w puszczy widział w czasu, hdżęz nasche sprójenje plahowane kraje hiszczęce z nimi wobhrozene njebechu. Widzach, tak wone oasę (plodne lupy wosředz puszczy) w Sudanje pomalu zapuszcziczu, ani zo by so jich schó wobruć možl. Arabscy jécharjo, kotsiż během wupóslani so wobhonięc, wróziczu so z powęsczą, zo su na syłu skakach (nic lětach) skóczkom pschischli, kotrejż bě dwie mili scheroka a pschez 4 mile dołha. Pschi tejle powęscią stróziczu so sami czi, kotsiż su zwuczeni, kaž evangelium samo swęczi, ze skóczkom džel swojeje cyroby pschihotowacż. Tola z toho czasu sem, wo kotrejż ryczą, staj dwaj splahaj wotrostkij. Skoczą njeisu jeno w sudanskich oasach, ale pschitrywaja cylu Sewjernu Afriku.

Hy by tež wšjito, same wojsko, rólnikam na pomoc khwatał, dha to toła tichesçanej dosahacż njeśmę, a dyrbja Woha proshez, zo by domaphtanjo mot nas wotwobroczil, kotreż móže telko woporow žadacż, jelizo so jomu njezadżewa. Swiaty Augustin poweda, zo je w joho času w jenej jeniczkej krajinje, kotreż jeno dżel nětčiſhjeje provincy Konstantine wuczniſeſe, 800,000 wosbow z hłodom a khorosczeni wumrelo, kotreż pschetske czełka skoczkow za-winchhu."

Tež pschez sridźnokrajne morjo su čjrjódy swój pucz namakałe a hacż do južneje Francóſſeje a ſtalskeje docpèle. Wóndy so rój skoczkow na parolobż sydże, a mužscy mějachu hóbziny dołho dżelacż, zo bychu lóbz zas wujedżili.

Z krótkimi ale dōscz zrozumiwymi słowami wopisuje puczowař w kraju Maroko nadpad skoczkow: „To je ſtraſhne, knieże, to je hróbne! Wone czahnu w czornej mróczeli, kotrež je z daloka ſyſhcez. Pschitrywaja drohi, pola, domy, wsy, leſy. A mróczel roſcze a roſcze, spózera wscho, wscho, wscho, pschetroczuje reki, hrebie, murje, woheń, zapuſczi trawu, kwětki, plody, žita, ſtoru ſchtonow, a pschez zas, pschez zas pschitħadzeja nowe roje. Nichtó je njemóże zadżerżecż, ani wobydlerjo ze swoim wohnjom, ani sultan ze swoimi wojſtom, ani zhromadżenj marokanski lud. Tu hory mortwych skoczkow, tam hory žiwych. Hdyż jich dżesacż zahinje, nastanje sto, hdyż jich sto zemré, narodzi so tysac. Sym je w Tangeru widział, drohi połne, zahrody pschitryte, mórske zaliwy, haj morja jich połne, wscho zelene, wscho zelene, wscho so hiba, je žiwe, mróje, tkaje, natykowace khoroscze, móř, hłód rožscherjejo, poſlecžo njebeſ!"

Schtó moħħi pschi tajfich rozprawach džaka zabycz pschecžiwo tomu, kif je tež lětſa jomu dał, ſhtož budże jomu trébne k zežiwenju?!

Z Luižich a ſakſkeje.

Z Budyschina. W pschedpoſſlednim tydženju je najdostojniſchi kniež biskop we woſadach patronata Mărijnho Dola ſwiate firmowanjo wudželał a chr̄kwiſku viſitaciju z pruhowanjom w nabožinje wotbywał. Najdostojniſchoho knieza pschewodžesche wysokodostojny kniež senior Kuczañk. Sobotu po połdnju ze železnicu do Žitawy so podawſki, pozaſtaſtaj wysokaj kniezaj na tamniſszej farje, zo byschtaj potom z wozom dale do Reichenawa dojēloj. Z Reichenawa běchu tsi pschne woži tamniſsieu katholiskej fabrikantow do Žitawy napscheczo pschijele. Niedželu wudželi kniež biskop 90 ſirmujomnym ſwiaty ſakrament firmowanja. Bónidželu dopołdnja pruhowanjo w nabožinje wotbywſhi, podaſchtaj so wysokaj kniezaj po połdnju w 2 hodž. do Seiten-dorfa, hdyż bě w 4 hodž. w ſchuli pruhowanjo. Firmowanjo bě tam nazajtra wutoru a doſta tam 179 wosbow ſwiaty ſakrament. Ze Seitenendorfa w 2 hodž. wotjewſhi do Königsħajna podaſchtaj so tež tam z cyrkwe do ſchule, hdyż bě w 4 hodž. pruhowanjo. Wjeczor bě katholiske kaſino ſwiedženiku zhromadžiznu zarjadowało, kotrež tež najdostojniſchi kniež biskop a kniež senior wopytaſchtaj; tež běſče wjeczor wjes wobswětlena, ſhtož jara krasny napohlad poſkiezſe. Firmowanjo, kotrež 114 doſtachu, wudžeſeſche so ſridju dopołdnja. Powitanjo bě wſchudże tu ſwiatoczne a běchu njez druhim w Seitenendorje 8 porow a w Königsħajnje 10 porow jeharjow napisheczo pschijechali. Jara pschne běſče powitanjo w Oſtriżu, hdyż najdostojniſchi kniež

z knjezom pschewodżerjom srjedu popołdnju dojedźe: 25 jěcharjow bě napřecęzo, tež bě mětčanski khor tselcow w swojej uniformie z hudźbu na powitanjo wucząchnyl. Też w Ostriżu bě popołdnju w 4 hodź. pruhowanjo a wjeczor swjedżenśka zhromadżizna kaśina k cęscę wysokej knjezom. Wósebje wulka liczba firmujomnych besche w Ostriżu, hdżez schtvrťk dopołdnja 372 wosobow (mierz nimi też wietša liczba z Pruskeje) swjaty sakrament dosta. Majebacż dośćz napinace dżela, poda so najdostojnisi knjez popołdnju tola hiszceze na pruhowanjo do Blumberga a Rukdorfa a wottam do klóschtra Marijinoho Doka. Tam všchenocławski swjeczesche najdostojnisi knjez biskop piatki swjatocznu pontifikalnu Božu mischu, kaž bě to we wschitkich cyrkwiach cžiniš, a mējesche hiszceze dopołdnja pruhowanjo w klóschtrskiej schuli. Popołdnju poda so knjez biskop ze swoim knjezom pschewodżerjom pschez Grunawu, hdżez bě 11 porow jěcharjow na powitanjo, do Schönfelda k pruhowanju, a wottam hiszceze wróczę do Grunawskieje schule. Sobotu swjeczesche też w Grunawje swjatoczne kemsche a wudżeli 92 młodżencam a knjeznam swjate firmowanjo. Bózny po Božich sluzbach wotjedżeschtaj knjez biskop a knjez senior z Ostriża ze železnici na Zborjelc zaś domo. Wsče wulke a napinace dżela je hnadny knjez cyle derje a bjez zadżewków dokonjał. — Bóh zdżerž jomu tule čerstwu mōć cžiku a młodnu za joho ważne a swiate powołanjo. Bóh wobnow a zdżerž też wosadam, kotrež su swojoho wyščeho pastyria z tajtej zdobnej cęscę powitale, ducha wery a luboſcę!

— Džens je najdostojnisi knjez biskop w Scherachowje a wudżela swjate firmowanjo, iutse je tam 150letny jubilej tamnišszej cyrkwie, ktorž ma so swjedżenſch wopominacž. Po Scherachowskim swjedżenju poda so knjez biskop do Kólna nad Rheinom. — Podzjíšho ma hiszceze bjez swjate firmowanjo w Ralsbicach njedželu 6. septembra, w Radworju džen Naroda swjatej Marije 8. septembra, a w Źitawje na swjatohu Michała.

— Knjez Jakub Rjeńcz, dotalny druhı kapłan pschi fariskej cyrkwii Nasheje Lubeje Knjenje w Budyschinje, je za prěnjo ho kapłana tam poſtajeny. Hako tajki změje tež porjadne zaſtaranjo Hajnic, hdżez je hzo poldra lěta zaſtupował.

— Z Kólna nad Rheinom dostachym powěsz, zo so tam naschim subdiakonam sobotu 15. augusta druga wyščsza swjecizna (diakonat) wudżeli. Nowowuſwyczeni diakonowje wostanu hiszceze něhdże tydženiu w Kólnje, wróczę so potom domo a doſtanu njedželu 30. augusta rano w 7 hodź. w kralowskej cyrkwii w Drježdžanach poslednju abo měschniſku swjeciznu. — Poruczamy nowowuſwyczonych duchownych waschim zhromadnym modlitwam!

3. Łutowcza. Zaúdżenu srjedu 29. julija mějachym pola nas sylne njevjedro. Na jenym polu njedalo ko wiſchnejérne dyri blyſk, hdżez žniēncarjo rožku hromadu kladžechu, a wuražy tam khétru džeru. 3. ludži buchu někotři k zemi porażeni a dwaj busztaj poħluschenaj; bózny pak zaś k sebi pschin-džeschtaj; jeno zo jenomu hiszceze dlejschi čas nōs krawjeſche. Héwak wschitko bjez škody woteūdže. Też loni nimale w tym samym času dyri blyſk na druhej stronje wiſchnejérne do jenoho topoła. Kr.

3. Drježdžan. Teju Majestosczi kral a kralowa staj w Mnichowje po-byloj a sebi joho wumiejske polkady wobhladałoj. — Prync Jurij je ze swojej swójbū psched królikim w Lindawje njewjestu prynca Friedricha Augusta wopytał.

3 chłopoh swęta.

Niemiecka. Kejżor Wilhelm je so z Norwegiskeje wróćzil a hacz do Kielia dojēl. Toho koleno so dale porjedza.

— Niemiech biskopja su w tu khowlu w Fuldze pshci rowje swjatoho Bonifacjia zhromadženi, zo bychu wo cyrkwinich noležnosćach wuradżeli.

Ruska. Tudy je 11. augusta so wukaz wozjewit, zo so żana rožka, ržana muka a wotruby do wukraja wozycz njeśmiedja. Pshicjina toho je, zo su w mnogich krajinach Ruskeje lětusche žně schvatne a zo so hłodu boja, hdy by žito so wuwożowało. Za nuzucerpjachch wobydlerjow je hiżo 15 millionow rublow postajenych. Doleż Nemska wulki dżel potrebnoho žita hewak z Ruskeje dostawa, budże so dyrbiecz za druhę fužolu staracj.

Serbiski młody król Alexander je z regentom Risticzom w Petersburgu na wophyze pobyl a je so wottam do Ischla podał, zo by tež awstrijskoho kejzora poczęsczil.

Z Afriki. Tudy skutkuja něk jeno z Franciskeje 440 missionarow. Miejs nimi su 77 z rjada bělých wótcow a to 39 w Kabylskej a w pusčzinje Sahara, 20 w Uganda, 4 w Uniambje, 10 pola Tanganiika a 4 pola Nyassa; 15 lazarišow skutkuje w Abyssinskej, a 12 kapucinow pola splaha Gallasow. Z rjada wótcow swj. Ducha su tam 142, a to 20 w Zanibar, 12 w Cimbasjonje, 6 w Kunea, 37 w Kongo a Ubanghi, 24 w Guinea, 7 w delnim Nigeru, 9 w Sierra-Leonje a 27 w Senegaluu. Jesuitow je tam 81, a to 26 w hornim Sambesiju, 7 w Egyptowskej a 48 na kupje Madagaskar. Z rjada Oblatow je tam iich 57, a to 12 w republičnej Transvaal, 23 w republičnej Oraniji a 22 w Natale, fiz Kendzesskej stufcha. Z rjada wótcow afrikanjskich missionow z Chona 56, a to 18 w Beninje, 7 w Nigeru, 7 w kraju wile Dahomje, 5 na złotych brjohach a 19 w Egyptowskej.

Ke tomu chceće pshistajicj, fakt so něk z missionistwom w niemieckich krajinach raniſszej Afriki ma. Tafo běchu w novembri z. l. prěni missionarjo, Palotinarjo, 2 měchnikaj a 6 bratsja, po wschelakich wobeżeźnoścach tam doschlí, pshija iich psheczelne wjerch Ntoka w krajinje Tokotown (Kamerun) a wotstupi jim rjanu wulku leżomnośc za missionsku stacijs, na kotrejž su sebi hiżo wobydlenjo z kapalu a wuczeńju za 100 džeczji natwarili. 5. jun. t. l. pshidźe druha expedicija z Hamburga, 2 měchnikaj a 5 bratsja. A tež tuta tam zbożownje dóniđe. Wot Afrikanjskoho towarzystwa dostachu hromadže 30,000 hr. podpjery. Wysche toho wobstoja w krajinach, kotrej pod němskim sklitom staja, szézhowane stacie: I. Zaposchtofski vikariat Połnocny Zanzibar pod biskopom Courmont, fiz so wot wótcow swj. Ducha we 8 stacijach zaſtara. 1. Zanzibar ze 6 missionarami a 6 sotrami kongregacije swj. Marije. 2. Bagamojo z 11 missionarami a 10 sotrami. 3. Mandera z 2 měchnikomaj a 1 bratom. 4. Rhonda ze 4 missionarami. 5. Mnogoro z 3 missionarami. 6. Tunungo. 7. Latonga. 8. Kilema pola horow Kilimantscharo, kóžda z 2 měchnikomaj a 1 bratom. II. Zaposchtofska präfektura Južny Zanzibar, fiz so wot rjada swj. Benedikta z Ottisien w Bajerskej zaſtara, ma hownu stacijs w Dar es Salaam (prjedy Pugu) z 2 měchnikomaj, 7 bratrami a 9 sotrami. III. Zaposchtofski vikariat Nianza pod biskopom Hirthom, fiz so wot bělých wótcow w 4 stacijach w Kubaga (Uganda) w Bokumbi, w Nygezi a Sesse zaſtara. Mała tam 4 syrotownie z 250 džeczimi, 1 seminar za čornych młodzencow. Kscheſčanow je tam 4000 a 8000 katechumenow. Skutkuje tam 17 missionarow a 2 čornej lekarjej, fiz stoj na kupje Malta

studowało. IV. Japoščotski vikariat Tanganjika pod biskopom Bridoym z głównymi stacjami: Karemę a Sw. Jana a 5 półdlańskimi stacjami. Są tam 2 synotowni z 11 misionarami, 3 czorni lekarze a pszez 4000 fachowców. V. Japoščotski vikariat Unianimbe ze stacjami w Kipala ze synotowaniem z 150 dżeczimi a w Ujambiro. Składa tam japoščotski probiskar z 8 misionarami. Wytsche toho składa belli bratja we wjeżdżonym Tanganjika (Kongo) na stacjach Kibanga, Mpala, sw. Ludwiga, hdyż je kapitan Joubert, tż bieżące w swoim czasie zuawa w hamżowym wojsku, wjeżdżają, a 11 półdlańskich stacjach. Skończone probiskat Njassa ze stacją Mponda z 3 misionarami.

Kr.

Należnosće našego towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 375. Jurij Rychtař z Khróścic, 376. Mikławš Lawkus z Łusca, 377. Jurij Neumann ze Star. Cyhelnicy, 378. Pētr Krawza z Nowej Jasenicy, 379. Jakub Krawcze Smječke, 380. Jurij Križank, theolog w Prazy, 381. kapłan Michał Wjesela w Seitendorfje, 382. 383. z Drježdān: Jakub Wałda, Maria Pjetrowska.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 664. Jurij Rychtař z Khróścic, 665. Jurij Neumann ze Star. Cyhelnicy, 666. Jakub Wałda z Drježdān.

Na lěto 1889 dopłacić: k. 674. Jurij Rychtař z Khróścic.

Na lěto 1888 dopłacić: k. 734. Jurij Rychtař z Khróścic.

Zemréty sobustaw: Jakub Rjeda z Drježdān. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 106,134 mk. — p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: z darow Bonifacijsowego towarzstwa zwolene 400 mk. — Hromadze: 106,534 mk. — p.

Na nowe pištele do Baćońskae cyrkwi: Dotal hromadze: 5881 mk. — Dale je woprował: M. W. 1 mk. — Hromadze: 5882 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,869 mk. — p. — Dale je woprował: r. 1 mk.

Hromadze: 10,870 mk. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: M. W. 1 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 mk.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Pscheprōšchenjo.

Komitej za zarjadowanjo nasutowańskich a wypożczowańskich kassow mjez Serbami změje jutse njedzeli 16. augusta popołonju w 4 hodzinach posiedzenjo w Baczońskim hospicjencu. Sobustawy komiteja kaž tež pscheprōšchenjo namjetowanego zhromadnego skulta so z tutym należniye k posiedzenju pscheprōšchuya.

R. Wjenčka, tułkwiły pschedysda komiteja.

Na Wjenčka kwaſu w Pazlicach je so pozłoczeny pjeniez, tż je najskerje wot družczej schnory so puſčejil, namakaſ. Móže so zas dostacj pola tublerja Grawčika w Pazlicach.

Žona z Kamjenca je w Pěškovskim lesu rjaný wulski róžowc nama-kaka. Dostacj: Frau Mikelchen bei Töpfer Wendt in Kamenz, Elstraer Straße.

Cziličes Smolerjec knihičiſčezenie w maczynnym domie w Budyschinie.

Psichodne čiſlo wniudźe za tsi njedzele, 5. septembra.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 17.

5. septembra 1891.

Lětnik 29.

Někotre řeči wo bamžovskéj njezmylnosczi.

(Povrocžowanjo.)

Najprjedy so prascha: Schtó je njezmylný? Wotmošwjenjo na tele
praschenjo je w hornjej ſabžě: „Romski biskop hako paſtyr a wucžer
wſchěch fſchęſčanow.“ Wo romskim biskopu mōžem⁹ we wſchelatim naſtupanju
ryczeč: hako wo wschednej woſobje a hako wo woſobje we swoim zaſtojnſtruje. Dar
njezmylnosczi bamž daty njeje k wužitkej ſamſneje woſob⁹, ale k lepſhomu
cyrkwię. Tohodla je tež, dokelž je k wužitkej druhich daty, njewotwišny wot
swjatoſeže woſob⁹, kotraž jón ma. Tak derje potaſkim, kaž može bamž hřeſčicž
kaž kóždy druhí cžlowiek, cžo hož ſo tež pſchi kóždej Božej mſchi wuznaje prajo:
Wuznam⁹ ſo, zo ſym wjele zřeſčit ze ſwojej winu a t. d., može ſo tež,
ſchtož jenož joho ſamſnu woſobu naſtupa, myſicž. Kunje tak može ſo tež
bamž hako jednotliwy wucžený myſicž, njech erteňje abo piſomnje wucži a
njech je najwuzneniſchi muž cykleje cyrkwię. Žadyn katholicki fſchęſčan njeje
ženje wucžiš, zo je, ſchtož bamž w privatnych listach abo w ſvojich předowa-
njach wo wěcach wěry wucži, njedwělomnje wérne. Njezmylnosczi je mjenujich
dar, kotryž je bamž ſwojeho zaſtojnſtruya dla, hako paſtyr cyrkwię Božej
dostał. Jenož tohodla je bamžowa woſoba njezmylna, dokelž ma bamžovské zaſtojnſtruo-
wo kóždy raz wěsta woſoba, a tak je woſoba zaſtojnſtruya dla we wěstym
padže njezmylna. Hako romski biskop bamž pſched druhimi biskopami, ſchtož
wucženjo naſtupa, nicž woſobite nima.

Tola tež hako zaſtojnſtrukcija ſchtož pſchecy njezmylnyh njeje, ale jenož tehdy,
hdyž wo wěcach ryci, kotrež wěru abo fſchęſčanske živienjo chleje cyrkwię na-
ſtupaja. Tohodla njeje njezmylnyh, hdyž hako bamž pſchifaznje za jedyn abo ně-
fotre padž dawa, njeje njezmylnyh, hdyž wo woſobach ſuđi, kaž bamž Innocens III
(1198—1216) piſa: „Woſud cyrkwię druhdy měnjenjo ſežehuje, kotrež može ſo
husto myſicž.“ Njeje njezmylnyh, hdyž na praſchenja biskopow a druhich wo-
ſobow wotmoſtwia, ſchtož wucžený jezuit a kardinal Bellarmin (1542—1621)

prají pisajo: „Wjele so w zakonjedawachch listach bamžow namaka, schtož kóždy wérciež njetrejeba, schtož nam jenož mienjenjo bamžow dopokazuje.“ Njeje njezmýlny, hdvž pſchikazne dawa, kotrež so na wérnoscze rěčy njepercahuja. Hdvž by so hdvž ſtalo, zo so na katholſkej wérje, kotrež pak so hiſchče hafo wéra katholſkeje cyrkwe swjatocžne wuprajifa njeje, dwéluje, hdvž ſebi poſtaſkim potrébnoſcze časa žadaja, zo by ju bamž swjatocžne wobkručiš, tutón pak to nječjini, z toho hiſchče njeſezéhuje, zo tale wéra wucžba katholſkeje cyrkwe njeje.

HdV je bamž njezmýlny, wupraji ſo z krótki z ſac̄onſkimi ſłowami: „si ex cathedra loquitur“, t. r., hdvž z wucžerſkoho ſtola ryči, kotrež ſlowa chcemy krótkoſcze dla wobkhowac̄. Tajke ryczenjo ex cathedra je ſwobodne, hiez nuzowanja wudate, na zaſkadže cyrkwiſteje, t. r. we ſwiatym piſmje a w cyrkwiſkich podawiznach wopſchijateje wucžby poſtajenjo bamža w naležnoſczech, kotrež ſo na katholſku wérnu a žiwenju poczahuju z wotmyſleñiom, zo býchu wſchitej wérni w duchu runje tak myſlili. Tak je vatikanski koncil ſlowa: „ex cathedra loqui“ ſam rozhlaſti. Potakſim, kaž z toho widzimy, woſebite wuprojenjo, zo je tón, kotrež wěſtu wérnu katholſkeje cyrkwe njeveri, z cyrkwe wuzamknent (to wupraja ſlowa „anathema sit“), njeje nuznje trébne, zo býchmy ſpóznali, hacž je bamž ex cathedra ryčaſ. Zenož to dyrbí ſo jaſnje w bamžowych ſlowach ſpóznac̄ hodžec̄, kaž ſmy hižo horjela prajili, zo chce wón cyrku eſtej k wérje pohnuc̄.

K poſtajenju w naležnoſczech wérny ex cathedra je tež trébne, zo ſo bamž kardinalow abo z najmijenscha ihž wucženych theologow, kotrejchž ma woſolo ſo, wo radu praſcha. Woſebje k tomu tež ſlučha, zo je bamž wucžby dla, wo kotrejž ſo jedna, ſo pilnje a doſho we ſwiatym piſmje a w cyrkwiſkich podawiznach wobhonyaſ. Tale dwoja wěc ſo k poſtajenju rěčnoſcze wérny ex cathedra žada, njemože pak znamjo toho býc̄, hacž je bamž ex cathedra ryčaſ abo nic. Dokelž, kaž chcedža ludžo wedžec̄, hacž je ſo bamž kardinalow abo theologow wo radu praſchaſ, abo hacž je ſo pilnje we ſwiatym piſmje a w cyrkwiſkich podawiznach rozhlaſdowaſ. A hdvž býchu to tež někoſi wěſceje wjedželi, by ſnadž jedyn, kotremuž ſo wucžba, kotrež bamž wucži, runje njeſubi, prajil, zo pilnoſc̄, kotrež je bamž nałožowaſ, doſahaca njeje, druhomu pak by ſo doſahaca zdaſa a tak by w cyrkwi jenož njeporiad nastal. Hdvž pak ſo wo wérje jedna, wot kotrejž móže čłowięſka wěčnoſc̄ wotwiſowac̄, njemože ſo čłowięſtam ſamym dowolič̄, zo býchu wo tym ſudžili, hacž je wucžba k zbožnoſći trébna abo nic. Kada kardinalow poſtaſkim a pſchepytowanjo ſwiatohho piſma a cyrkwiſkich podawiznow, kaž tež modlitwy, proſtwa k Duchej ſwiatomu a t. d. ſu drje trébne bamžej a kóždomu koncilej, hacž pak ſu ſo nałožowaſe, nima ſo wot poſtaſtach pſchepytowac̄. Hdvž ſwétny knježer zaſonje dawa, dyrbí ſo procowac̄, waſchnia ſwojoho ludu ſpóznac̄ a, schtož ſu dobre, zakhowac̄. Njebudže pak nikomu z poſtaſtow dowolene, zaſon we ſtuku pſchepytowac̄, hdvž je ſo jomu zeſdaſo, zo tón, kotrež je zaſon daf, swoje winowatoſcze pſchi tym dopjelnik njeje.

Hdže pak bamžowe wucžby, ex cathedra wuprajene, namakam? Poſtajenja we naležnoſczech kſchecžanskeje wérny a poczinkow ex cathedra wudawowaſ ſo pak w tak mjenovaných dogmatiſkých konſtitucijsach, to ſu bamžowske piſma, w kotrejchž ſo něčto, schtož ma za cyrkwiſke zjednocženjo abo za džel tutoho zjednocženja wobſtajnu pſac̄iwoſc̄, poſtoja. Pak namakam wucžby ex cathedra w encykliſach, t. r. we woſolnych listach. Tele listy wopſchijaje poſtajenja,

kotrež so na biskopow cykleje zemje abo wěstoho kraja poczahuju, hdjž so wo wěstej wucžby dwělowacž pōčinje, abo hdjž dyrbi so njeprorjad z cyrkwe wotstronicz abo wěste waschnjo wot cykleje cyrkwe wobkedybowacž. Tele wokolne listy móža wucžbu katholskeje cyrkwe pał ze zamysłom wuprajicž, pał jenož bludnu wucžbu zaczijnych, potajkim postajicž, schto so wěricž nješmě. Postajenja wo wěrje so tež dawaja w bamžowych ryczach, kotrež so na joho pschiłazanjo wozjewjeja. Ex cathedra bamž w tutych ryczach potom ryczi, hdjž wo powšchitkowych wěrnoſćach nabožniſta rogludžuje a bludne wucžby wotpoſazuje. Njeſměm̄ sebi pał myſliciž, zo kóžde z tutych piſmow wucžbu ex cathedra wopſchija, dokelž w mniohich padach bamž jenož z cyka wěste wucžby imenuje, kotrež katholscy wěriwi njeſmedža wjac̄ ani wěricž, ani zakitowacž.

Dokelž je naſch zbóžniſk z darom njezmylnoscze bamža a nikoho drugohoho wuhotował, njemóže bamž tutoho dara na drugohoho pschenjescz. Tohoda maja zhromadžizny biskopow, kardinalow a wucženych, kotrež bamžej we wodženju cyrkwe pomhaja, drje wulku placzitwoſcę, njeſju pał njezmylnę. Jenož potom ſu njezmylnę, hdjž bamž cíſce wosebje wo nich wuprajji, zo ſu to poſtajenja wěru naſtupace a zo dyrbja so wobkedybowacž, kaž by je bamž ſam wudał. Móže ſo ſtač, zo ſo na tym dwěluje, hacž je bamž we wěstym piſmije ex cathedra ryczał, abo hacž ſo tute piſmo jenož na džel cyrkwe poczahuju. W tutym padze pschejenioſcę wěriwych, zhromadna wucžba wucženych theologow a wosebje měnjenjo katholskeje cyrkwe rogludža.

Dyrbimy netk hiszheje wo tym ryczecž, ſchto za naſ ſo toho ſczehuji, hdjž je bamž wucžbu ex cathedra wuprajit. Taſka wucžba, kotrež je bamž jako wucžbu cykleje katholskeje cyrkwe poſtajit, ie bjez blida, ie tak wěſta, kaž by ju Boh ſam w tym padze poſtajit. Kaž ſmy ziewjenjam Božim doſpolnu a njeſhablaci wěru winowacži, runje tak tež bamžowym wucžbam, a kaž dyrbimy Božim pschiłozniam bjez komđenja a po cyklym ſwojim zamoženju poſluchacž, tak tež bamžowym poſtajenjam, hdjž ſu ex cathedra wuprajene. Tule njezmylnu wěſtoſcę maja bamžowe wucžby ſe ſebje ſamych, nic haſke z pschiłosowanja cykleje cyrkwe, ſchtož je vatiſkiſki koncil, kaž hižo prajichmy, z tymile ſłowami wuprajit: „Taſke wuprajenia romſkoho biskopa ſu ſe ſebje ſamych a nic haſke z pschiłosowanja cyrkwe njeprorjadžomne.“

Bamžowomu wukładowanju katholskeje wucžby njeſměm̄ jenož zwonkownje, abo na nětakje waschnjo nuzowanî, wěricž, ale tež we wutrobie. To Clemens XI. (1700—1721) w konſtituciji, kotrež ſo započinje „vineam Domini“ t. r. „winicu Anjezowu“, 14. julija 1705 francózskim biskopam wotmołwi, prajo: „Bo by za pschiłodny čas wſcha pschiłeznoſcę k bludej wzata była, a zo bych u wſchē džecži cyrkwe naukſe, ju poſluchacž, nic jenož z tym, zo mijelcza (dokelž tež njeſtežomnich po czmje wotmijelku), ale nutkownje, ſchtož je poſluchnoſcę wěrnoſciwoho a prawjewěriwoho čłowjeka, wucžimy z tymile trojim, z i wſchón pschiłodny čas placzachym poſtajenjom, zo za poſluchnoſcę, kotrež ſmy japoſchtoſkim poſtajenjam dožni, bojažne mijelczenjo na žane waschnjo njeſoſha a zo njeſmě ſo wucžba jenož z hortom, ale zo dyrbji ſo tež z wutrobu wěricž . . .“

(Skončenjeo pschiłodnje.)

Wulký ſvjatý Iſchij.

Cíſlo 6 „Kath. P.“ pschinjese nam jara witany nastaw: „Porjedžm̄ naſhe modlitwy“. Njeſem̄, hacž je ſo dotal w tej wěcy ſchto ſtało, toho-

đla tež měnu, zo by ſo ludžom z tutej naležnoſežu z dobov na wutrobu požiško, kaž ma ſo ſwiaty kſhiž cžiniež. Luby cžitarjo, ty budžes h fo džiwač a prajich: „To je tola kójdý naruknýl“. Maſch prawje! Naruknýl je kójdý, pſchetož duchowny, kiž nas w ſchuli kſhesčjanſku wucžbu wucžesche, je kójdoru rozpočažowá, zo ma ſo kſhiž na čjolo, hort a wutrobu cžiniež. Viſhindž pak do jednotliwych wosadow a namakaſch wſchelakosć. — Byh najradſcho prajil, zo je hordosć wina tajkeje wſchelakosće. Kſhiž, kaž je jón hako ſchuler cžinit, je někotry zabyl, hordy duch praji: cžin, kaž duchowny, to je tola wuberniſcho. Tak ſo ſtanje, zo njeje znamio wjac na kſhiž naſchoho Zbóžnika, ale na Dijmaſowym kſhiž podobne. Je to kſhwalobne? Rjeby ſo to hodžalo na ſtare waschnjo dowjeſč? Wofanym pſchi ſtarym ponižnym prawje. Němca drje je tuta wopacžnoſc tak pſchewzała, zo byh ſo bojał wo porjedženju rycęcž, tola pola Serba haktle je ſpočat. Měnu, zo njebudže cžezko, hdyž ſo z čjasm napſchęcživo ſtupa.

I. H.

3 Luijich a Sakskeje.

Z Budyschina. Zo byhdu tež Serbio Joho Kralowskej Wyſokosći pryncej Bjeđrichei Auguſtej, kiž je ſo z Feje Kejjorskej Wyſokosći archwój-wodku Luisu Toſtanſkej ſlubis, ſwoje najpodwolniſche pſchecža wuprajili, poda ſo pónđzelu 17. augusta popołdnju k njomu ſerbſka deputacija a bu we wobſitej audiencji najpſchecželníſcho pſchijata. Deputacija bě h u. k. ſenior Kuežank z Budyschina, farar lic. theol. Smišh z Hodžija, farar Jakub z Njeſwacžidka, ſejmiski zapoſlanc Kokla z Khróſčic, provincialny zapoſlanc Bur z Delnjoho Hunjowa a kubler Smoła z Leſchawы. Hdyž bě k. ſenior Kuežank z wutrobnymi, hnujachymi ſłowami najnutrniſche zbožopſchecža naſchoho kraloſwérnoho Serbowſtwa za wyſokeju ſlubjeneju ſwidženſcy wuprajil, ſo Joho Kralowska Wyſokosć jomu a cyłej deputacji, z jara lubožnymi ſłowami pođakowa, kaž tež wſchitkim, hdyž bě iich k. farar Smišh jomu po jich mjenach pſchedſtajil, pſchecželnie ruku poda. Tohorunja kniežesche za wobjedom pſchez joho wſchě wutroby wolkchwjacu luboſciwiſcž naſlubožniſcha zabawa, pſchi kotrejž ſo njemóžachu nad tym doſcz ſpodiwač, w kójkej wobſchérnej mierje ſu jomu tež wſchitke wobſtojenja naſchoho ſerbſkoho luda derje znate. Po doſtatej dowołnoſci wunjeſe kniez farar Smišh na wyſokoho nawoženju a potom k. farar Jakub na wyſoku njeviſtu z wulſkej luboſciu pſchijatu ſlawu. Po wobjedże buchu w druhej iſtwje kſhosej a kurjawki poſkiczenie, ſchtož ſo, kaž je pſchi kralowskim dworje waschnjo, ſtejo wuziwa. Pſchi tym Kralowska Wyſokosć, wot jenoho k druhomu pſchitupiwschi, ſo z kójdym wobſeſje rožrycžowasche. Ma to deputaciju pſchez druhe iſtwy hacž do Swojeje bydlerſteje iſtwy dowjedze a jej tam wſchitke te drohotne žadnoſeže poſkaza a wuloži, kotrej běſche ſebi ze ſwojich dalokich pucžowanjow wot sultana z Konſtantinopla, z Egiptowſteje, ze ſlubjenoho kraja atd. ſobu pſchinjeſl. Jako Joho Kralowska Wyſokosć deputaciju po dołkim pſchewywanju naſlubožniſwim wot ſo puſčeži, ſo wſchitcy z hnutej wutrobu a z najhorejšim džakom domoj wróčiſchu, z kſhwalbu a cžesčež w nutrnej dusći tež wobſeſje k Bohu; kiž wjeriſhow a kralow k jich trónam wodži, a kiž je z wulſkej miloſcu nam naſch lubowaný kralowski dom ze wſchitkimi joho ſtawami wobradžiſt. Boža wulka miloſc rukuj tež dale nad naſchim kralowskim Wettinskim domom!

— Najdostojniſchi k. biſkop je ſo z pucžowanja zbožownje dom wróčiſl. W Kölne nad Rheinom bě jubilejnej tamniſchoho kanonika Schäffera pſchi-

tomny, kij je hijo 25 let generalny praeſes katholickich rjemjeſniſkich towarſtow. Tež kardinal archiſkop Gruscha z Wina, kij je w Nakuskej tute towarſta załožał a je hiſteře naſteduje, bě pschitomny. Z Kölna poda ſo k. biſkop do Trieru, zo by wuſtajeny ſwiaty woblek naſchoho Zbóžnika cjeſejil. Wo tuhym wuſtajenju pschinjeſem pschichodnie woſebitu rozyprawu.

— Maria Kralec z Wulkeje Dubrawy bu 11. augusta z pječ druhimi jako knjezna rjадu Wórischelinkow na jara ſwiatocze naſchnjo we Swidnicy (Schweidnitz) w Schleſkej zadraćena, pschi cimž klóſchtyrſke mjenou Agatha dosta.

— Tu změje ſo ſredju 30. ſeptembra tohole ſéta wulki ſerbiſki ſpěwanſki ſwiedžen. Spěvacj budža ſo ſpěwý wo zmje, kij je pěniš njeboh Sandrij Bejler a do hudžby zefuaž kniez kantor Kocor w Kettlicach. Mađizjamy ſo bohatohu wopyta a to cim bôle, dokež chce — kaž „Serb. Now.“ piſaja — k. kantor Kocor z tuhym koncertom poſledni króč wuſtupicj. Džakownoſć za joho poſtaſetne žohnowane ſlukowanjo ſebi žada, zo ſo tón króč wſchitich, tomuž čas a ſredki dowoleja, ſredju po ſwiatym Michale w Buduſchinje w Lauec hoſćenju ſenđzem, zo bychmy tež po woſobje naſchoho ſlawnoho ſerbiſkoho kompoſitora (stajerja hloſow) poſtrowili, na joho kraſnih žynkach ſo zavjeſelili a ſwoju wutrobu z nowej luboſežu k ſerbiſkej ryczi, narodnoſći a k rjanomu wotčeznomu krajej napjelnil. Komuž je ſo na studentskej ſchadžowanci w Panczicach zalubilo, može pschewmědežený byč, zo budže na ſerbiſkim ſpěwanſkim ſwiedženju hiſteře wjele kraſniſcho.

— Male ſleborne 20-pjeñejekowske kufki, kotrež ſo nikomu ſpodobacj njechadža, maja ſo po nečim zhubicj. W zlawnych kaffach dyrbja je zadžeržowacj a do Barlina ſtač.

3. Jasenycy. Nježelu 16. augusta wotby ſo tu měſacžna žhromadžina katholiskeje bjeſady, a to tón króč studentskeje ſchadžowanſki dla jedyn tydženj pozdžiſcho. Pschedsyda, kniez J. Just, bjeſadu wotewriwſhi, rozpomiňaſche, kaž ſuň Bohu wſchón džak winowacži za bohacze žohnowane žně, kotrež ſuň hacj dotal pschi wſhem hroznym wjedrje hiſteře rjane doſež domkhowali; porno druhim krajam ſuň my tu hiſteře jara zbožowni, a manu woprawdze dobre žně. Potom rozeſtaji ſobuſtaſ Jakub Hücka z Kœlowa woſebnoſć, kotrež dželo ma. Wone je ſwiate; pschetoz tež naſch Zbóžnik je džělač hacj do ſwojego tſichtoho ſéta a bějhe ſwojomu zaſtaraczerzej podwoſny. Tak dyrbji džělačer džělač z wjeſołej ſčerpliwoſću. Dale ryczesche k. kantor Hila z Króſcje, pokročuju w ſwojim pschednosčku wo wocžehnjenju džěci, kotrež je hijo loni zapocjał. Woſebje rozeſtaſe nam prawe zaſady, kaž ma ſo džěčzo zahe a derje k poſluſhnoſći džerzecj. Pschi tym powědaſche wſchelake pschikladu, kaž dyrbji džěčzo hijo zahe k wſhomu dobromu ſo pschivućzowacj a ſkonči ſe Zbóžnikowym ſłowom: „Dajež džěčzatkam kę mni pschitici atd.“ Bjeſadu ſkončiſtym z wuſpěwanjom ſerluſcha. Pschichodna žhromadžina je po prawym 13. ſeptembra, budže pač tydženj wotſorežena. M—k.

3. Marijneje Hwězdy. Naſch klóſchtyr je 800-lětny jubilej naroda ſ. Bernarda jara doſtojnje ſwjecžil z tſidnijowskej pobožnoſću 18., 19. a 20. augusta. Rano a dopołdnja běchu ſwiatocze Bože ſlužby; přeni džen predovalaſche k. probſt Vincenc, druhí džen k. kanonik ſarac Werner z Króſcje (ſerbiſki) a tſecži džen k. ſchulski direktor Kummer z Buduſchina. Na tſioch wječorach bějhe rjany proceſſion po klóſchtyrſkim dworje; pódla duchownych džěhu mužowje z wulkiſi ſaklemi; ſchulerki pensionata ſpěwachu rjany ſerluſch:

Jesu dulcis memoriae; wjèle ludu szézhowaſche. Na dworje a pſched cyrkwiu paſachu ſo wjachybarbne bengalſke ſwětka; w probſtowej zahrodze ſo tſelesche, ſhtož bě tež na wſchech tſioch ſwiedzeńſkih dnjach pſchi jednotliwych dželach Božeje mſche. Na kloſchtyrſkih twarjenjach zmahowachu ſo bamžowe khorhoje. Kloſchtyr nějeſche tehdyn wjèle wopýtowarjom. Dokelž bě doſpołny wotpuſk pod znathym wumějenjom, pſchihadžesche wjèle ludzi k ſporwědi, a tohodla běchu tam duchowni z patronata na pomoc. — Tež kloſchtyr w Marijnym Dole je jubilej ſwiedzeńſen ſweczil 20., 21. a 22. augusta. — Cistercyſte kloſchtyr rakuskeje abo awſtrijskeje provincy wudachu ze ſwojim nakładem zbro- madnje kraſny piſmowſki wopomnik, pječ źwiazkow pod imienom Xenia Bernar- dina; prěnjej źwiazkaj wobjimataj kritiſki nowy wudawſ „ſermonow“ ſ. Bern- narda, dalszej wobſcherny zapisk rukopisow tuthych kloſchtrów a pjathy podowa pſchinioſchki k historiji naſcheju žónſkeju kloſchtrów a tež mužſkich kloſchtrów, kotrež ſu: Neun w Schtryſkej, Heiligenkreuz, Neukloſter, Zwettl a Lillienfeld w Delnej Rakuskej, Wilhering a Schlibach w Horniej Rakuskej, Dſſegg a Hohenfurt w Čechach, Mogila a Szczyrzyca w Galicji a Stamſ w Ty- rolfieſkej. Njech ſlawny rjad tež pſchichodnie ſkutkuje za rozſchěcjenjo a wob- fruczenjo katholſkeje cyrkwie!

M. H.

Z Lubija. Na twar tudomneje katholſkeje cyrkwie je Joho Majestosć kral Albert 1500 hrivnow hnadrje ſpožiſil. Nad tutym wulfotnym wopo- ſazom kralowskeje miłocze ſu ſo tudomni katholikojo njemało zwjefeliſi a z tym bu zis k zaplačeñju mnogich wudawkow wjèle pſchicpěte a nadžijamy ſo, zo budža netk woporniwi katholikojo, woſebje tež w Serbach, z nowa huſejſiſho na naſchu cyklej ſpominacj a naſ w naſcheju wulkej nužy podpjeracj. Šhtož ſmy ſami czinicj móhli, ſmy ſwěru cziniſi a hiſtceje cziniſi a proſyhy ſwojich wěrybratrów z nowa, zo njechali nam ſwojeje křiſtežanskeje luboſeje zapowieſcz, ale ju z pſchinioſchlam — a njech ſu tež male — wopokazowacj. Je džě to dobrý a zawěſcje Bohu ſpodobnisci ſkutk, hacž hdyž naſti katholikojo něſhto- žkuli imienie nuzne, woſebje w bohatſkim wuſraju, podpjeruju.

Z Drejezdjan. Dženſa, njedželu 30. augusta, je najdostojniſhi k. biskop ſchtryjom diakonam, k. Barjenkej z Drejezniſkej, Nowakej z Hory, Riedlej z Drejezdjan a Gilerzej z Hale nad Salu měſchiſku ſwecziznu wudželiſ. Nowo- ſweczenny měſchiſk k. Barjenk změje na ſwj. Mariju, 8. ſeptembra, w ſerbſkej cyrkwi w Buduſchinje a k. Nowak njedželu 6. ſeptembra w Khróſežicach prěnju Božu mſchu.

— Joho Majestosć kral Albert je ſo na wulke manövry do Rakuskeje podał.

Němska. Kejzor Wilhēlm je ſo na wulke manövry do Rakuskeje podał. Joho koſeno drje je nimale doſpołne wuhojene, ale dyrbi ſo pſchi jěchanju hiſtceje na ſedžbu bracj.

— Z tym, zo je Ruska wuwoz rožli do wuſraja zapowjela, ſu ſo placzizny jara powyſhile a khlēb je mnogo dróžſhi.

— We Gdanskū (Danzig) nad Baltyskim morjom (Oſtſee) wotbywaſche ſo wot 30. augusta powſchitkowna zbromadžiſna katholikow Němiſkeje. Wo njej pſchinjeſem pſchichodnie wjac.

Awſtrija (Rakuska). Kejzor Franc Frózef pſchividje 26. tuhoto mějaca do Prahi, kaž bě ze wſchoho ſpočiatka pſhiſlubjene a kaž je netk oficielne

Z cyloho ſwěta.

wozjewjene. Praha pschihotuje jomu wulkotne powitanjo. Węzo němsskim liberalnym je to jara wopaki, zo chce so fejzor sam wo wulkim postupje czeskoho ratořstwa, rjemeslnistwa a częstkeje zdělanoſcze pscheswědziej. — Zoho na rodny dženii bu w Projskej wustajenich na njewidźanje wulkotne waschnjo swieczenj. Schyri wubjerne wojskſke kapale (180 muži) piſtachu awstrijsku hymnu. Zahorjenoscz a wopokazy luboscze, swery a pschiwiſnoscze czeskoho naroda k swojmu fejzorej a kraje běchu powšichtowne a runje tak nietajene a wérne. — W Lincu w Horniej Rusſkej změje so 3. powšichtowna zhromadzizna awstrijskich katholikow. — W Hradcu w Schyryskej bě powšichtowna zhromadzizna katholickich (cyrkwiſtich) spěvanskich towarzystwov swj. Ceciliie.

Ruska. Francózski admiral Gervais je z něotrymi lódzemi rusku twierdžiznu Kronstadt a Pětrohród wopytał a bu z wulkim zahorjeniom pschijath. Sam fejzor je so pschi swjatočnoſczech, kiz buchu Francózam pschihotowane, wobdzeliſ. Z tym wſchak hſchęze zwiažek Rusſej z Francózskoje podpiſany njeje, ale zo by w pschichodnjej wojnie mijez Němſkej a Francózskoje Rusſka na druhzej stronje byla dyžli předvy, na tym nichto dnělowacj njemöze.

Zendželska. Tež w Zendželskej bu francózski admiral Gervais jara pscheczelne pschijath. Tola, kaž najnowosche francózſke nowiny piſaja, pscheczelſtu Zendželčanow njeje wjèle wérny, dokelž wſchudzom jeno swój materielny wujitk pytaju.

Amerika. K erwawneje wojny w Chile je kónc. Bě tam mijenujcy mijez presidentom republiky a mijez kongressom (sejmom) zwada nastala, kotaž so z wojnu skonči. President mějesci wjetſchi džel wójska na swojim boku, ole cykle lódzniſtvo (flotta) pschizamkný so kongressej (kongressistam). Najprjedy dobywaſche president Balmaceda, ale skončinje zniczithu kongressistojo joho wójsko pola města Valparaíso w surowej bitwie, w kotrež bě na 5000 morwych a ronjenych. Wójsko kongressistow mějesci lepschu nowu tělbu, Mansicherowu, kotaž wa tež rafuske wójsko a z kotrež su druhdy 2 nje-pscheczelaj z jenej ſulku zotheliſi, nimo toho mějachu lepschi porjad (disciplinu) a wuſtojnischich naujedowarjow. Wažne pschi morju ležace město Valparaíso (doſ paradiſa) dyrbjesci so pedacj, president Balmaceda czechny. A něk, 29. augusta, je so tež hlowne město cykloho kraja, Santiago, kongressistam podalo, tak zo je mōc w jich rukomaj. Z tym bu wojna skončena. Na czejej stronje je prawo, njeħodzi so derje rjec. President Balmaceda pak je so jako hrozný surowc wupokazał, zo je 20 (60?) młodzencow z naļepſich swójbow moricž dał, dokelž běchu so zeschli, zo bychu ſebi wo zrudnym wosudze swojeje wótežinj radu składowali. Něk, kaž piſaja, kniegi w kraju dospolný mēr, ſchtož dyrbí ſebi kóždy kſcheczanſch zmyſleny čłowiek pschecz, cžim bóle, dokelž by tam hewal tež bórzy zbežk njeħmanikow pschecziwo měrniwym a njevinowatym wobydlerjam nastal.

Lubh Poſle!

Mějach zbožo, njeħdżelu 9. augusta w Pančejech na ſkadhōwanch serbſcie studowaceje mlođoſcze poħyej. Bě to zawěrno krasny swjedzeń, a njebudu so żenje mjeracj, zo toho pucja lutował njeſtym. — Lubilo je so mi jara a nadzak so njebeh wſchoho toho, ſchtož wucho a wutrobu zawjeſeſeſche. Je egi to, kaž by do rjaneje zahrody zaſtupiſ, kotaž je polna fejzajachy kwětkow, něžnych studentow, kotsiž luboznū wón rjanych serbſkich pschednoſtakow roſzherjeja!

Krasne běchu to pschednoschki, a su tak nuzne, kaž powuczace — pochnu-wace — zahorjace. — Napisam tu jenož někotre slova, kiz sebi spomijatkovach: Młody student Pancjanow za zbožownych khwalesch, zo su tajkoho swjedženja doczakali; rycznik wobżarowaſche njerodu Serbow, kiz spomožnym towarzystwam napščecjivo dželaja a serbski postup kaža, napominasche k lepskim zhromadnym zmýšlenjam, hdjež su tola runje serbske waschnja hewak tak nějne. Schto mělo jo hishcze telko pjanki czerpjecj mjez nami Serbami? Prjecž z tajkej njerodžu! Hdjž traſch so jenomu něchtio wjach czescze da, abo hewak math kult lepje dže, czohodla dha so jomu to zawiđi a njepopscheje? — Prjecž z tajkej njerodžu, teje njedyrbimy czerpjecj. Je, jako bychm̄ sebi nětakle rozne zela do rjanych ſudobjow ſadželi, jim na woknach pſchiliwali a jim holdowali; prjecž z tajkimi njepocžinkami, won z nimi na ſmječe a poteptajmy je!

Bohu džak, zo mamy hishcze podobnych mlobžencow, a zo hishcze tajke mlobe wutroby za naſchu narodnu wěc su žive! Šlawa jim!

Hdjž budžem̄ tak zhromadjenje ſkuklowacj jedyn za wſchech a wſchitc za jenoho, potom nam Serbam tež rjenſche cžasy začęjeja, a serbski lud nabudže rjenſkich pocžinkow.

Twoj tebi spščeczeleny

Michał z Delan.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 106,534 mk. — p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprowala: r. 1 mk.

Hromadźe: 106,535 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 10,870 mk. — p. — Dale su woprowali: Khrósćanska młod-
dosć jako zbytk po mejskim zawjeselenju: 10 mk. 50 p.

Hromadźe: 10,880 mk. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: J. L. 2 mk.

Za cyrkej w Lubiju je darił: J. L. 1 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 mk.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Pola tachantskoho zwónika Jakuba Wenti w Budyschinje je na pſchedan:

Nowa Jězusowa Winica, dospołna modlitna kniha.

Spisał Jurij Eusejanski, praeses serbskoho seminaru w Prazy.

Pobožny Woſadnik.

Modlitwy a křesťscze. Wudak Michał Górník.

Naša Wowka.

Krasne powjedańka Boženy Němcoweje. Z českoho přeložil F. R.

Towarſtvo Serbskich Burow za Njebjelčansku woſadu.

Skaſanjo ſymjentnyj ſitow za Njebjelčanskū woſadu pſchijima hac̄ do 10. septembra Krawčzik w Pazlicach.

Cžichc Šmoler jec inicjaticejeſte w maczicjnym domje w Budyschinje.

Katholicki pōsć

Wudawa so
prēnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 18.

19. septembra 1891.

Lětnik 29.

Generalna zhromadźizna katholikow Němskeje a wopomnijeczo Windthorstowe.

38. generalna zhromadźizna katholikow Němskeje je so poslednje dny augusta a prēnje dny septembra we Gdańsku (Danzig) nad Bałtiskim morjom (Ostsee) wotbyła. Ze wschęch krajinow cykleje Němskeje su so tam katholikojo, tež Polach (kiz wosebje wokoło Gdańskia hiščejše bydla), zechli, zo bydu wu-
radzowali, schto ma so k spomoženju nasheje swjateje wéry, k dospołnomu
wuwobodzenju katholiskeje cyrkwe w Němskej, k pozběhnenju křesćjanskoho
živjenja a k wotwobroženju wschelakich strachow cijnicž, kiz cyrkwi a statej
jenak jara hroža. Niedziwajno na to, zo je z dobom w Trieru swjath woblek
wustajeny, czohoždla tam ludžo po stothscach pucžuju, bě tola tež tuta ważna
zhromadźizna jara derje wopytana. Wjez pschitomnymi běchu wjerch Loewen-
stein, kotryž jaſo stajny komisař tute zhromadźizny kóžde lěto zwoluje, swobodny
knížez ze Schorlemer-Alst, hrabja Balleſtreml, hrabja Hoensbroech, Nochus
z Nochow z Drježdžan a dr. Anger nad Cythru pola Lipska.

Po wotwierjenju zhromadźizny poſtroni wyschski měsczanosta dr. Baum-
bach, swobodomyslny sejmski zapóſlanc, pschitomnyž z pschecžlnymi ſłowami.
Wosebje lubje spomni na muža, kotryž je 20 lět dohlo nawjedník, haj radoſcž
a króna wschęch katholikow był, na Windthorsta. Tuto powitanjo bu
z wulkej radoſcž pschijate, a to cizim bôle, dokelž je Gdańsk z wjeschchoho džela
proteſtantiske město.

Z měsczanostowych ſłowow je spóznacž, kojku powščitkownu luboſcž a
dowěru je ſebi njeboh Windthorſt nic jeno pola katholikow, ale tež pola wuzna-
warjow druheje wéry a pola samych politiſkich pschecžinow dobył. A Windt-
horſt wědžeſčje ſebi taſku luboſcž nic jeno dobyž, ale tež zdžeržecž. Wón
zwosta stajne jenajki, zwosta proſty, pokorný, a ponížny tež tehdom, hdjž bě
wulke wuspěchi docpěl a ſlawu psched cizym ſnětom ſebi dobył. Wón wosta

muž ludu, kotryž sam khudy a jednory, tež z jednorym, haj z khudym dželačerskim ludom runje tak derje a rady wobkhadžesche, kaž z nahladnymi a bohatymi. Runje tohodla bě joho imeno wschudżom znate, nimoměř wažene a česčene. Tysach a tysach čakachu hižo njescjerprje na joho ſłowo a poſluchachu na njoho nic jeno, kaž na ſławnoho politika, ale možl rjec, kaž džecži na swojoho nana. A dokelž wón ſwiatu cyrkej nade wſchitko lubowasche, bě tež joho rycz sama luboſcz a zahorjenoscž za naſchyn ſwiatu katholiku wěc. Dokelž mějšeſte wón swojich pschipoſlucharjow wſchech bjez wſchoho rožděla jenak lubo, mějachu tež wſchitko joho lubo a tohodla rožymjačku woni joho a wón jich, tohodla namaka wón kóždy krócz prawe ſłowo, kotrež wſchech jenak zajimowasche, prawy wuraz, kotryž bu tysacam a tysacam heſlo a nastork k wutrajnomu dželu za cyrkę a wótcžinu. Z jenym ſłowom, Windthorſtowe imeno bě popularne, tak popularne, zo bě ſame tuto imeno woprawdžita móć, kotraž tajnje drje, ale cžim wěſčiſho ſkutkuje.

A tež nam katholikim Serbam je runje tuto imeno ſympatiſke a ſube, dokelž bě Windthorſt tež napſcečo Polakam ſprawny, kotiž ſu nam nic jeno po wérje, ale tež po narodnoſći bližch, haj pschibuzni. Tohodla mamý tež my wſchu winu, joho zańč měcz, a cžesčieč nic jeno ze ſłowami, ale tež we ſtukach.

Joho pschikkad ryczi tež netk hishcze doſcz wótſe, hdžiž je joho hort ſo Bohužel wotmijeliſty. Sczéhujim joho ponižnoſcz a wotpołożim hordoscz we zmyſlenju, pychu w draczenju a we wobkhadže. Runje tuta hordoscz dželi tež w Serbach bohatschoho wot khudſchoho, mócnischoho a nahladniſchoho wot ſlabſchoho a nižſchoho, bura wot cželadnika a twari woſhidnu — možl rjec ſlodowu murju mjez wutrobami a — wutrobami. Hdžez je hordoscz, tam je pschekora a rožkora — hdžez ponižnoſcz, tam pschereznoſcz. Tež w tym naſtupanju je ſo Windthorſt jako wérny syn katholiskeje cyrkwe wopokazał, zo bě ponižny a ſo ſwetneje cžesče zdalowasche, dokelž wjele krócz za džení ſpěwa ſwj. cyrkę: Cžesč budž Bohu ſamomu!

We Wrótslawiu bě nowinar, hdžiž bě Windthorſt na tamniſchej hlownej žhromadžiznie pschekraſne porhečał, joho we ſwojim časopisu nimoměř wutkwalil a bě pscheswědczeny, zo budže jomu Windthorſt za to ſchtó wě ſak džakowny. Ale to bě trjechit. Lědma bě joho Windthorſt zetkał, praji jomu bjez wſchech zadžewkow: „Budžecze-li hishcze junu tak wo mni piſać, wopuſcju hymdom Wrótslaw.“ Haj, ani dobytk ani ſława, to bě joho heſlo (moto). To zaſchęzhy ſebi tež my hľuboko do wutrobow, to budže najrjeňſha cžesč, kotruž možemy Windthorſtej hishcze netko wopokazacž!

Z tym nochemu prajicž, zo my z cyka do cžesče bycž njeſměmy. Wěſta cžesč kóždomu, tež najnižſhomu ſluſcha. Ale je wulki rožděl mjez pytanjom a — pytanjom cžesče. Italske pschikkowu praji: cžesč je kaž ſczin: bôle jomu cželasch a bôle cže ſczechue. A ſměmy pschistajicž: bôle ſo pročujech, zo by jón doſczahnył a bôle cži cžela. Šchtóž ſchtó dobre jeno tohodla cžini, zo by za to cžesčený był, tón ſebi lědma wjele cžesče dobudže, zawěſče paſ, je-li ſebi cžesč dobył, jeje doſko njewobkhowa. Bózny budže ſiawne, zo bě jeno hordoscz, kíž je joho k čomu dobromu zamohla. A hordoho nictó doſko njecžesči. Tohodla ſu množi wulci a ſławni mužojo hishcze do ſmjerce ſpóznacž dyrbjeli, zo bě jich cžesč jeno mróčzel kura. — Tež w tym móže nam Windthorſt kraſny pschikkad bycž, kotreje cžesče mamý ſo zdalowacž a kotru mamý pytacž. Wón zdalowasche ſo wſcheye wosobowje (parſchonſteje),

samsneje čęscę, pytaſcie jeno čęscz swojeſe ſwiateſe cyrkwie. To bę joſo čęscz, zo je dobrý katholik, a tohoſla je tež ſwoju čęscz namakał a woblikował. Dobycjo cyrkwie w „kulturnym wojowaniu” bę węſče z wulkoſo džela joſo ſtuk, ale won ſebi to ženie ani ze ſłowoczkom pschicpęſ njeſe, a runje tohoſla wjedzeſche a we hiſceſe cyly ſwēt, zo je Windthorſt był, kiž je dobył.

Tak dyrebimy tež my ſwoju čęscz nic w tym pytačz, zo mamy wulke kubla, pjenjeſy, zo mamy dary ducha, ale jeno w tym, zo tute kubla a dary derje nałożujemy k čęſczi Bożej, k ſpomoženju ſwiateſe cyrkwie, k podpjeranju kudych, k dokonjeniu dobrzych ſtukow. Potom nam jena čęscz, čęſcę dobroho ſwēdomja, zaſeſče zwoftanje, a tutu čęscz je pschez wſchitke čęſcze. Teje nam niſto njevozmije. Tutu čęscz pytaſmy najprjedy a woſebje, pschech a wſchudzom.

Zo je ſo na hłownej zhromadźzinje we Gdansku hiſceſe junu ze wſchej čęſczoſnoſciu na Windthorſta ſpominało, to je cyle bjez dživa. To žadaſche ſebi džaſkownoſcz. A tohoſla ſměmy tež my hiſceſe junu wobſchērniſcho wo nim poryczecz. Z cyka je jeno wuzitne, zo hdys a hdys k wulkiム poſtarawam a kharakteram zhaladujem, zo bychmy ſo we wſchēdnich nizkich ſtaroſeſzach njeponurili, ale zaſ z nowa za to zahorili, ſhcož ma węſznu płacjivoſcz a wažnoſcz.

Zo by ſo Windthorſtowe wopominjeſzo, kiž je czas žiwenja zjawnie ſtukował, tež zjawnie čęſcziło, bu wobzamkuſene, zo ma ſo jomu pomnik poſtaſieſ a to w měſeſe Meppenje, kotrež je joſo ſtajnje do němiſkoho a pruſkoho ſejma wuzwolało. Pomnik je režbar Pohlmann hižo jako model nacziſnyk. Windthorſt je w połdra ſiweje wulkoſeſe na ſtole ſedžo pschedſtajen, z jenej ruku djerži rólu papery, program ſwojeſe ſtrony „centrum”, z druhei poſazuje jako mudry a rozhlađny wiednik pucz, po kotrymž maja němcy katholikojo hič, zo bych ſwój wotpohlad, prawo a ſwobodu, docpeli. Zoho hłowa je trochu poſhilena, kaž to hłubokomu myſlerzej a duchapołnomu ſtatnifej pschijſtoji. Podtwarz, na kotrymž Windthorſtowa poſtawa wotpočjuje, je khetro ſcheroſki a z twierdoho ſamjenja, z cimž je Windthorſtowa kruta a wutrajna powaha derje wožnamjenjena. Prędku deſeka na podnozi je žónska poſtawa, na poł klečo, kiž na předkowym boſ poſtarawka z wulkiem złotym piſmom miſeno „Windthorſt” piſche. Z tym che režbar proſię, zo „Hiſtorija cyrkwie” (cyrkwiſke ſtaſiſny) joſo miſeno a ſtukti do ſwojich knihi zapiſiſnie.

Węzo přjedy, hacž je žana čłowjeſka ruka joſo zaſkuſby k trajnomu wopominjeſzu napisała, je Bóh joſo miſeno do knihi węžnoho žiwenja z nje-wuhafniſym piſmom zapiſał, a tutón pomnik wſchęc pomnikow bę a je jomu węſty, bychu-li joſo tež na zemi wſchitey zabyli. Pschetož won je z dowěrjenym wulkiem talentom hacž do poſlednjoho zdychnjenia ſwérne ſtukował, tak zo jomu doſpołnje płacęſa ſłowa: „Aj dha, tu dobrý a ſwérny wotrocęko, dokeļ ſy nad małym ſwérny był, cheu tebje poſtaſieſ nad wjeſe: zaſtuþ do radoſeſe ſwojego ſenjeſa!”

Cziniemy po joſo pschikkadze tež my a ſtukujmy ſwérnu z darami čęſela a dusche, kotrež je nam Bóh ſpožciſi, Bohu k čęſczi, joſo cyrkwi a naſhomu narodej k wuzitku, zo by naſche miſeno, hdžz budže na zemi dawno zapominiſene, hiſceſe zapiſane wostało w knihiſ węžnoho žiwenja.

J. L.

3 Lužic a Sakskeje.

Z Budyschina. Djeń ſwiateſe Marije Naroda běſche za naſchu woſadu žadny ſwiedžen. Nowoſwjeczeny měſchnik kniez Miklawſch Barjenf, rodzeny

z Dježnikec, swjeczesche w noszej farskej cyrkwi prěni wopor Božeje mſchě. Z blizka a daloka běchu pobožni khwatali, zo bychu pschi žadnej swjatočnoſci pschitomni byli. W katholſkich alpovych krajac h je pschitowo: Na prěnju Božu mſchu měchnika dyrbischi hicž a býrnje por železnych póduschi roztorhac̄ dyrbjal. Podobne zmysljenio so mjenje bôle wschudže, hdžez katholikoſu, nadendže. Tež naſt dom Boži běſche z pobožnymi napjelnjeny, hac̄runiž w ſuſodnym Radworju so runje tónsamý džen ſwiate firmowanjo wudželesche. Nějchto do 9 hodž. pschijedže knieſ primiciant pschewodžaný wot wyſokodſtojnho knieza ſcholaſtika Hórnika a knieza kaplana Rjeneca do farskeje cyrkwie, hdžez joho pschi durjach farat Škala powita. W ſwjatočnym čáhu pschi piſtanju pschicželi wjedžesche ſo mlody měchnik po cyrkwi hac̄ ſ woltarie. Do předka njeſehu ſo krasne khorhowie, potom ſcžehowachu ſchyri male serbske družki (mjez nimi dwé mlodschej ſotke primicianta) a dwé němskej a ſcželechu róžicžki. Za nimi džehu ministrancži a ſchecžo theologojo: k. Kschizank, Hic̄ka, Juſt, Stranc, Kretschmer a Rothe. Psched woltarjom ſo pomodliwſchi ſmy ſo primiciant z pschitomnymi kniežami do ſawki a mějesche najprjedy farat Škala předowanjo na podložku ſłowa ſwjedženskoſho ſwj. ſcženja „Jakub pak ſpłodzi Józefa, muža Marije, z kotrejž ſo narodzi Ježuš, kij rěka Khrystus“ (Mat. 1, 16.) a poſaza, kaf je podobne wuzwolenjo, ſkutkowanjo a myto Maczerje Božeje a katholſkoh měchniſtwia. Pschi ſcžehowacej ſwjatočnej Božej mſchi poſlužowachu mlodomu měchnikej k. kaplan Rjenec a neomysl Nowak jako affiſtentaj a k. ſcholaſtikus Hórnik jako parahymf; tež ſchecžo k. bohoslowcy w duchownſkej dráſeje jako akolytojo z wobeju ſtronow woltarja poſlužowachu. Psched Božej mſchi zanjeſe mlody měchnik Veni sancte Spiritus, a po wuspěwanju pschitluskneje modlitwy ſwjeczesche prěni krócz najſwjeczishe potajniſto nowoho zakonja. Po měchnitowym woprawienju wudželi tež ſwojej macžeri, staršej ſotke a nanej ſwiate woprawienjo. Druha ſotra je w Linetu w klóchtrje karmelitow. Po Božej mſchi běſche Te Deum a požohnowanjo z Najſwjecziskim wobzamku ſwjatočnoſež. Skóńczenie hiſče primiciant nowoměchniske požohnowanjo wudželesche. Popołdnju běſche Gudžic hospodliwy dom w Hornjej ſinje za mnogich hoſći z blizka a daloka pschini kwaſnu hoſćinu wuhotowal.

— Žutje budje firmowanjo w Drježdžanach, 27. sept. w Žitawje; tež we Wotrowje budje, kaf ſo ſkyſhi, ſrijedu 7. oktobra firmowanjo.

— Kaž ſmy zbonili, pschijedže kniez Barjeňk za tachantskoſho vikara a katechetu do Budyschina a kniez Nowak za kaplana do Radworja.

— Dopominamy ſwojich lubych cíitarjow z nowa na to, zo budje ſrijedu za tydžen, 30. ſeptembra, tudy w Lauec hoſćencu wulki serbski ſpewanski ſwjedžen, ſ ežomuž ſo wſchitc ſerbſc hótcejne naležnje pscheproſchuja.

Z Radworja. Rjany džen bě za Radworſku wosadu džen 8. ſeptembra, hdžez nadstojojniſchi kniez biskop tu ſwj. ſakrament firmowanja 153 firmujomnym wudželesche. Rano $\frac{3}{4}$ pschijedže hnadny kniez wot Budyschina, pschewodžaný wot k. ſeniora Kucžanki; hac̄ do Khelna bě 7. porow jěcharjow na pschecžo jěhako, tam joho na mjezach wosady w mjenje pschitomnych powita k. Cžž ze Stržiſhęga. W Radworju powita joho pod prěnimi cíestnymi wrotami adm. Žur a na to bu w ſwjatočnym čáhu do cyrkwie wjedženy; pschi tym ſo tež wojerſke towarzſto ze ſwojej rjanej khorhowju wobdželi, kaf tež kath. Bjesada a wiele wulkich a małych družkom. W 9 mějesche k. biskop ſpewane ſemſche, na kotrychž jomu ſlužachu k. ſenior Kucžank, k. farat Vjedrich z Ralbic a adm. Žur. Po dokonjanej Božej mſchi a krótkim ſerbſkim předo-

wanju wudżeslesche so swj. sakrament firmowanja, na czož měsjeſche najdostojniſchi kniez pređowanjo a potom skóneči so tónle ſwiatocžný ſtuk z khalbnym ferluſhom „Te Deum“. Po nyſchporje bě popołdnju procession na kerchow, hdzej so pschedpisane modlitwy wuspěwaču. Popołdnju wokoło 4 wopuszczeſi wychiſki paſtýr zaſh Ralwoř pod zwonjeniom ze wſchěmi zwonami. — Boh daſ, zo by joho wopryt tež wopravdże hnadowny był za tule woſadu a zo njebychu ſo tele temple Duchu ſwiatoho tak hrubje zaniczače a wonječeſczale, kaž ſo druhdy ſtawa, njech je doma abo w czubje.

Z Ralbic. Njeſchědne, radoſtne žiwiſeſche psched dwěmaj njedželomaj po naſhei hewak ežicej wſu a woſadje: bě dže preni raz mjez naſi pschiſchol najdostojniſchi kniez biſkop Ludwiš, zo by tu wudželiſi dary Duchu ſwiatoho. Hnadny kniez pschiſejde, pschewodžany wot wysokoſtoſojnoho ſ. ſeniora Kuczanka, ſoboto popołdnju do Ralbec, hdzej bu wot praefekta ſerbiſkoho ſeminara J. Schewcžika a 4 jecharjow powitanym. Zoho Miłosz ſtupi do pschihotowanego Czornaka woza, a běchu bórzy pomjez Ralbičanskeje woſady doſcežehnjene. Tu poſtrowi ſ. kublet Wicjaž z Rójanta na czołe 13 jecharjow najdostojniſchoho knieza. Jecharjo zanjeſechu keleruſh: „Ach wótcze, wótcze luby naſch“, a wólne bližesche ſo nahladny ežah k Ralbicam. W Ralbičanskim leſu powita hiſceje doſtojny ſ. probſt P. Vincenc w injenje patronatſtoho knieſtiwa knieza biſkopa. Pod wulkimi čeſtnymi wrotami pschede wſu złeže hnadny kniez biſkop z woza, radoſtne wočiaſowanym wot wulfotnoho processiona. Do wjeskich zynkow zwonow zarządu mócene zwuki tſelbow, hdyz ſ. farař Biedrich knieza biſkopa powita. Zanjeſeſje kraſny bě netko na poſlad na pobožny ežah do cyrkwi! Pređku zmahowace khorhowje a mužni jeharjo, za nimi woſadne ſchule, dale družki, 97 ſerbiſkich a 4 němſke, z kotrychž 8 najmjeńſich psched żohnowacym kniezem biſkopom róžiežki ſeſelechu. — Hdyz běchu ſo w cyrkwi a na kerkowje pschedpisane woſrjadny wukonjače, poda ſo kniez biſkop na ſaru, hdzej bórzy potom woſadnych wuczerjow, ſ. J. Schewcžika, ſ. Wjenku a ſ. Biedricha pschiſia. — Woſolnoſć farař běſte wjecžor rjenje woſwětlena a hacž do czmoweje noch rjeſeſje hrimot tſelbow. Nježelu ſwieczeſche hnadny kniez biſkop ſpěwanu Božu mſchu, pschi ſotrejz jomu poſlužowachu ſ. kanonik Wornar, ſ. P. Benedikt, ſ. farař Biedrich, ſ. administrator P. Tadaeus, ſ. Mift. Barjenk a ſ. J. Schewcžik. Po krótkim pređowanju knieza farařa wudželi ſo 206 młodžencam a kniežnam ſwj. sakrament firmowanja. Na to měsjeſche hiſceje kniez biſkop pređowanjo, w kotrymž khalbeſche pobožnu a poſkornu woſadu, zo je ſwěrno woſtała dobrym starym pocjinkam a jara rjenje debjacej narodnej draſeſe.

Z Lazka. Nježela 6. ſeptembra běſte dženii radoſeſje za naſchu katolicku Bjeſadu. Hnaydom po nyſchporje pschińdże ſ. nam z Ralbic naſch najwychiſki duſchow paſtýr kniez biſkop Ludwiš, pschewodžany wot ſ. ſeniora Kuczanka, ſ. kan. a fararja Wornarja, ſ. fararja Biedricha, ſ. P. Tadaeuſa, ſ. P. Benedikta, ſ. Barjenka, Worklečanskoho ſ. kaplana a někotrych ſtudentow. Kaž běchu ſo Ralbič do zelenje pschi pletwom a wěncow wodžele, tak pschachu młodne pletwy a kraſne wěnčy naſch ſummerec dom a ſriedž dwora zmahowacze z wyſokeje žerdze kraſna nowa bělo-žoſta khorhoj Ralbičanskeje Bjeſady. Kniez wuczer Wjenka powita wyſoki wopryt z krótkimi ſlowami, na czož najdostojniſchi kniez biſkop z nowa a z nowa zaſh woſrueſche, zo je wſcho, ſchtōz je w Ralbičach nažhoniſi, nimo měry wulki zacjíſhcz na njoho ežinilo. Kniez ſenior Kuczanek poruczeſche w zahorjenej ryczi założenjo towar-

ſtwa za młodocęz a k. farar Wornař wułożi, ſak nuzne naſche katolickie towarzſtwia ſu. Gnadnomu knijezej biskopej wunjeſe ſo tifirózna hrimotaca serbiſka ſlawa. Hdbyž bě po mnogim zahorjachym ſłowje k. farar Biedrich ſo w mjenje Bjesady za wulku częſz knijezej biskopej podzakowaſ, wopuſcieſi tutón zhroma- dźiznu, zo by ſo z poſlednim czahom do Budhſchina wróczil.

Z Khröſcic. Niedzelu 13. t. m. mějachmy tu żadny ſwiedżen. Boži dom bě rjenje wupryſcheny, a woltar, czły z kwětkami zastajany, blyſczeſche ſo z mnogimi ſwēcami. Wokolo 9 hodž. zazwonichu ze wſchēmi zwonami, a rjany procession, w kotrymž běſche na 40 małych druzkow, poda ſo na faru po k. Jakuba Nowaka z Hor, nowoſwieczenoho měſchnika, kotryž mějelſche w naſher farſkej cyrkwi prěni krócz wopor Božeje miſče ſwiecicí. Proceſſion dowiedźe knieza primicianta do cyrkwe, a po wupſewanym „Veni sancte Spiritus“ ſtupi na klétku wjeleſtoſojn farar can. J. Wornař, zo by ſloweſko poręčał k swojej woſadze a k primicianteſ ſamomu, kotromuž bě dženſa, kaž praſteſche, najrjeñſchi džen žiwenja naſtaſ. Bložujo ſo na ſłowa ſw. evangeliſa: „Znē drie ſu wulke, ale dželačerjow je mało“ powita najprjedy tutoho nowoſko dželačerja do Žejuſowej winicy a wułożowasche dale z jadriwymi a hnuijacymi ſłowami měſchnikowe dželo a joho myto. Zastojniſtwo měſchnika neje ſnadne, nawopak pschinosa ſtarosęzi a džela doſcz a žada ſebjezaprećza wjele. Ale za to je tež joho myto czim wjetſche. Prěnje a wulke wjeſelo je hižo tu na zemi ſrěrnomu měſchnikej pěkna a poſorna woſada, kotruž wodži. Tola nimo méry wjetſcha budže radoſez tajkoho ſwedomitohu duschowpastyrja w njebeſkej wótczinie, hdbyž ſo pschitowarski japoschtolam, kotrij tam na dwanacze ſtolach ſedža a ſudža džeczi iſraelske. — Po pređowanju bě Boža miſha z aſſiſtencu k. Nowaka a Barjenka. Parahnisza zastawaſche k. Scholka. Pjeczo Prajſcy bohoſkowcy (Hicka, Kschijank, Stranc, Juſt, Scherwedič) běchu akolytowje a to dwaj z wulkimaj ſwēcomaj. „Fednota“ ſpěwasche tifilōſnu lacjanskı missu a po njej Te Deum. Potom dawasche k. primiciant Bože požohnowanjo, a czyla cyrkſe ſpěwasche „Tebe my Boha kħwalimy“. Boži dom bě z pobožnymi czły pschepjelnjeny, a hakle po 12 hodž. bě po toſkej czis- chezeńcy. — Popołdnju bě potom pola Nowakę na Horje a na Kravce ſiwnoſeſi wjetſcha kwaſna hroſčina (pschez 30 bliđ), na kotruž bě ſo ze wſchēch ſtron naſladna liczba hroſči zefchla a mjez nimi prawje wjele druzkow. Z tu- tymi ſo tónle džen czyla Hora piſanjesche; pschetož wjedro běſche kaž ſchleńca. Haj zameſcze, Bóh tón Knijeſ ma naſche druzki rady. — Dodacz hischeze mógu, zo wjeſoła zabawa traſeſche hacž do poždnieje nocy a zo ſo tež nazajtra hischeze někoſi hroſčo a ſtudencji ſendžechu, zo bydu wjeſele doſkwasowali.

Z klóſchtra Marijneje Kwezdy. Wot njedawna ma naſch klóſchtrę jenu historiku pomnjenku mjenje. Znate je, zo je „ſtary Fryca“ jara rjenje na fletu piſkał. Hdbyž na ſwojich czahach w ſydomiſtej wójniſe jónu w klóſchtrje hroſpodowasche, wza tež ſwoju fletu, ſydzę ſo na jenu haſzu kruſzwinę, kotraž czyle wuſkhynta a z džiwim winom wobroſczena hischeze „w hornim dworje“ w róžku pschi muri ſtoji, a fifoleſche kraſnje na ſwoju fletu. Samo ſo rozmizi, zo bu za to zdobnje poſhwaleñ; tola njeſmo ſtróži ſo klóſchtrje knieſtvo, hdbyž ſebi kral 13,000 toſer za ſwoj koncert žadacze. Rady abo njerady: dyrbjachu jomu zaplaćcje. Haſza, na kotrejž je Fryca ſedžo piſkał, ležeſche na tamnym dniu rano woſkamana na dworje; ieje žro je czyle dudlawe a wot cjerwja pschetoczene.

— K brigadnomu zwuczowanju, kotrež ſo tu wotměwaſche, pschijedźe 4. septembra 129 hodž. tež prýnc Jurij. Tu psched klóſchtrom wot wyſoko-

dostojnho f. propsta P. Vincenca powitanym, sydże so na konja a ječhaſte na zwuczowaniszczo psched klóſchtrom. Po skónečenym zwuczowaniu poſwacži z officirami w Pančíjskim hoſczeniu, na czož so zoſy domoj wrózci. Klóſchtr a woſolne domy běhu z khorhomjemi wupjichene, mjez kotrymiž moſebje dom f. dr. Rachela ſedznoſež zbudzeſte, dokež so tam tež rjana ſerbſka khorhoj zmahowasche.

W klóſchtrje Marijnym Dose wumrě njedželu 13. septembra duchowna knježna Francisca Rolle a bu 15. tam pohrebana. Rođena w Oſtrihu 16. novembra 1817, došta 29. hapr. 1835 ſwja'u draſtu a woſkoži 28. aug. 1838 ſwjatocžne ſluby. Psched tſjomi lětami ſwjeczeſte ſwoj 50-létny jubilej jaſo klóſchtrſka knježna. Léta doſho běſte naſvedovařka hudižbnoho khora. Veni sponsa Christi, Pój njeviesta Khrystuſowa, je ſo jej ſpěvaſto, hdyz do ſvjatoho rjada zaſtupowasche, njech je netko Bójski Zbožník ſwoju ſvérnu ſlužownici miſoſčiwiſe k ſebi pſchial!

Wſchelcizm.

* W Bohumje bě psched několymi njedžeſtemi mlodý wuczeř syna jenoho tamniſchoho hewjerja po ſchuli zdžeržał. To toho hewjerja jara rozmjerza, a hdyz wjeczor mlodoho wuczeřera zetla, wuplaca joho. Khostanska komora tutón ſkuſt z tſjomi měſacami jaſtwa poſkota. — Tam a ſem ſo pſhce hifčeze ſtawa, zo starſchi w njerozmnej luboſeži k ſwojim džecžom ſprawnomu khostanju ſo ſpječa. Taſkim móže ſo ſlowo biskopa Sailera prajiež: „Hdyž je wuczeř twojeho hóſla khostał a ty chceſt na njoho hicž, dha ejiń to: dži k njomu, woſoſcej jomu ruku a džakuj ſo pěknje. A potom khostaj ſwojeho hóſla prawje hifčeze raz.“

* Najzrudniſki wuplód němiſkeje politiki w Bruskej w ſydomdžesacjich lětach běſte bjez dwěla nadběhovanjo pſhceziwo katholſkej cyrkwi. „Čerſtwe ſwobodne wojowanjo“ to mjenowachu a prajachu, zo je „radoſež žiwy bjež“. Zara hordže to mjenowachu „kulturkampf“ a z tým němiſku rycž z woſobnym ſlowom wobohacjihu. Tola krótke bě žiwenjo tuttoho ſyna nowiſchoho němiſkoho poſtupa a bórzy ſo wupokaza tutón ſyn jako „pſheměn“, za kotrohož ſo ſam joho nan hańbowasche. Katholſki Poſoł je joho „ſkuſti“ wožjewjal, žeňe pak joho hinač mjenowalaſt njeje, hacž „kulturkampf“, pſhetož mjeno taſkeje wěcy njebě hódne, zo by ſo do ſerbſtčinu pſheložilo.

Naležnosće naſoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 384. Haniža Delenkowa z Wutolečic, 385. Hana Krawžic ze Šunowa, 386—388. z Prahi: gymnaſiaſtaj Miklawš Andricki a Jurij Hejdúška, theolog Jakub Šewčik, 389. Jan Andricki z Pančic, 390. Marija Delanowa z Wětenicy, 391. Pětr Mawki z Noweje Wsy, 392. 393. z Pěſkec: Jakub Klimank, Jakub Körjenk, 394. 395. z Dobrošic: Miklawš Lawkus, Marija Zarjenikowa, 396. Haňa Bětnarjowa z Róžanta, 397. Jan Kućank ze Smjerdzaceje, 398. Pětr Žur ze Sernjan, 399. Jakub Kaſpor z Radworja.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 667. Hana Krawžic ze Šunowa, 668. Miklawš Andricki, gymnaſiaſt w Prazy, 669. Pětr Mawki z Noweje Wsy, 670. Miklawš Lawkus z Dobrošic, 671. Haňa Bětnarjowa z Róžanta, 672. Jakub Körjenk z Pěſkec.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal na hromadžena daň wučinjeſtej 106,535 mk. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: r. 1 mk.

Hromadže: 106,536 mk. — p.

Na nowe piſčele do Baćoſkeje cyrkwie: Dotal hromadže: 5882 mk. — Dale je woprowaſ: r. 1 mk. — Hromadže: 5883 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,880 mk. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 mk.
Hromadze: 10,881 mk. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja.

Wat knježny, kotař so nad wudawanjom serbskich knihow zwjesela 20 mk., za nawěstki 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: Jedyn duchowny w Budyšinje (druhi dar) 50 mk.

Za cyrkej w Lubiju: P. T. N. 5 mk., na Žofke kwasu w Hranicy 23 mk. 35 p.

Zapłacić Bóh wšem dobroćerjam!

Za terciarow: Wumreša je: Brigitta Wenzel z Schönlinde. R. i. p.

Ciężeżenym Serbam w Banczicach a wokolinie z tutym wozjewjam, zo sym so pola zamkarja Wella tu jako knihiwjaźar zasypdził. Wszechte knihiwjaźarske džela kaž tež zaramowanjo wobrazow nanajsłopej a po móżnosczi tunjo wobstaran.

Z poczęszowanjom

Bruno Gersdorf, knihiwjaźar.

Wozjewienjo.

Lokalne „Towarſtvo Serbskich Burow” za Malbičzaniku wosadu zeńdeže so na dniu sw. Michała popołdnju 2 hodz. w Seruijanach, zo by tam pożęzowarňu („Darlehnsklossu”) założilo. Wszechte, kotsiž so za weć zajimaja, kaž wosebje ezi, kotsiž chcedža tutej kassę pſchitupiež, su z tutym najwutrobnischi pſcheproſcheni.

Pſchedsydſtwo.

Towarſtvo Serbskich Burow.

Pobočne towarſtwo za Wotrow zmaje njedzeli 27. septembra popołdnju we 4 hodzinach zhrromadžiznu we Wotrowie. — Dziesińi porjad: 1. Małutawańia. 2. Zawęzżenjo ſtatu. 3. Wschelake druhe wuradžowanja.

Wo minohu pſchitomnoſej proſy

Wubjerk.

Namakał sym 12. juliya na puczu z Khrósczic do Prawoczic mału nemsku modlitnu knižku. Schtóž je ju zhubił, móže ju pola mje zaſ dostacž.

Jakub Bart w Serbskich Pazlicach pola Kamjenca.

Zjawny džak.

Po dokonjanych studijach so wšitkim swoim dobroćerjam, znatym a njeznatym, wosebje tež z Khróscanskeje wosady, najwutrobišo džakuju jim slubo, zo budu při kóždym woporje Božeje ms̄e tež za nich so modlić. Džakuju so tež swójbje **Gudžic** w Kinje, kotař je mi rjany kwas wuhotowała, a wšem čestnym družkam, kotrež su jón we rjanej serbskej drasće wopytałe. — Lubi serbscy bratřa! Podpjerajće tež druhich serbskich studentow, dokelž wjele dželačerjow je hišće trébnych!

W Budyšinje, 16. septembra 1891.

Waš najpodwolniſi

Miklawš Zarjeńk, vikar.

Czjščej Smolerjec knihičiſciečeńje w maczježnym domje w Budyšinje.

Ratholskij Posł

Wudawa so
prēnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Endowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 19.

3. oktobra 1891.

Létnik 29.

Wustajenjo a česčenjo swjatoho wobleka w Trieru.

Zo je nasch Zbóžnik wjac hacž jedyn woblek měš, to so samo rozgymi, tohodla je tež móžno, haj k wérje podobne, zo je so wjac hacž jedyn tajki woblek wukhował. Woblek pak, kotryž so w Trieru khowa, je tón, wo kotryž su romscej wojacy křistici mjetali, dokelž bě njeschity, z jenoho krucha tkaty a so tohodla khmanje rozdželicž njejhodžesche. Swjata Marija, swjaty Jan a druzý japoschtołojo, wosebje pak tež Nikodemus a Józef Arimatejski su so wěseže wo to starali, zo bychu powostanki po Jézusu w pohanskich abo židowskich rukach njezwostake, ale zo bychu so, byrnje tež za drohe pjenezhy, do křesčanskich rukow dostale. To njeje nic jeno móžno, ale k wérje podobne a to tak jara, zo móžemy je za cyle wěste mécž, ejim bôle, hdyz sebi pomyslimy, zo wosebje po Jézusowym zmorowymstaču wšchitec wucžomnich wérjachu, zo je Jézus syn Boži a slubjeny Miesias, a potajkim zawěseže wšcho hacž nanajbóle česčachu a sebi wažachu, schtož bě po nim zawostało; romscej pohanskcy wojacy pak, kotrij drje sedma do Jézusa wérjachu a z jeho woblemom nicž zapoczeć njezwiedzachu, jeno na skladnoſej čzakachu, zo móhli jón pschedacž. A tak je so tuta droha powostanka, draſta, kotryž je swjata Marija sama — kaž legenda praji — swojemu bóžskemu synej tkala, do křesčanskej rukow dostala.

Hdyz bě swjata Helena, kejzorowa a macž kejzora Konstantina Wulskoho, do Jeruzalema pschischla a tam swjaty kříž namakala, bu ji tež tutón woblek naschoho Zbóžnika pschepodaty. Helena pak, kotraž bě dolična čas a najradšcho w Trieru, hdzej tež jeje syn bydlesche a nad džensnisczej Francózskej, Šhpanskzej a Žendželskej kniežesche, pschepoda swjaty woblek z druhimi powostankami (tež jedyn hózdz, z kotrymž bu Jézus na kříž pschibity) swjatomu Agripitej, biskopej Trierkomu. To je docyla wěste, dokelž s. Sylvester I., kotryž bě tehdom bamž, spomina na to w písniye na Trierškoho biskopa. Druhu cyle wěsta powjescz maty z wosmoho a z jednatoho lětstotka. Tola wo wu-

stajeniach z tamnych časow nicžo znate njeje. To sta so přeni króč halle lěta 1517:

Lěta 1517 wotbywasche so w Trieru sejm němškoho fejžorſtwa a tohodla zeňdže so tam jara wjèle wysokich světnych a duchownskich knjezow z chleje Němſkeje, sam fejžor Maximilian I., němſch wjerchojo a tež bamžowý motpoſlanc, kaž tež francózſki, jendželſki a ſchpanſki zapoſlanc. Fejžor, kij bě jara bohabojažny a pobožny muž, wjedžesche — kaž bě to stajne we wſchech lěftotkach zjawné a znate bylo — cyle derje, kajki drohi poſkad Trierſka cyrkſe ma a chylné ſwiaty woblek jara rad widžec. Tola archibík ſkop nochchſche do toho zwolicež, dokelž so předy ženje poſkazoval njebe, dokelž pak ſebi fejžor žadache a množy druzý wjerchojo tež, bu po ſwiatocžných pschihotach ſwiaty woblek I. 1517 přeni króč pſched fejžorom a wysokimi wjerchami a knjezami poſkazony. Po mnohich druhich ſwiaty wěcach a po woſtankach naděnžechu pod wulkim weſtarjom w praſtarym domje tež kaſchecík z elefantowoho zuba (elfenbein), kotryž bě kruče zamknjeny a na kotrymž jaſnje napisane ſtojeſche: „Tole je woblek naſchoho Zbóžnika“.

Tak běchu podawizných doſpolnje prawje měle, kotraž wot lěftotka k lěftotke wobkruežachu, zo so w Trierſkim domje pod wulkim weſtarjom khowa ſwiaty woblek. Pschi tež ſkladnoſezi, hdvž bě so to mjez ludom roznjeſlo, zo je ſebi fejžor ſwiatu draſtu dał poſkazec, dyrbjeſche ſo na poſchitkowne žadanjo něk tež zjawnie wuſtajic. Bamž Leo X. drje chylné a poſtaji, zo by ſo wot něk ſo kóžde ſydmie lěto wuſtajaſ, ale wſchelatich winow, woſebje wójnſtich njeměrow dla ſo to wuſtajec, njehodžesche. Haj, wjac hač jedyň raz dyrbjachu jón z Trieru druhđe pſchenjeſež pſched nejpſheceželom; poſledni króč bu na twjerdžizne w Koblencu nad Rheiñom ſkhowaný a zwosta tam hač do lěta 1810.

W tym lěcje bu ze ſwiatocžnym pſchewodom z Koblence do Trieru wróčo pſchenjeſeny a zaž zjawnomu cjeſeſowanju wuſtajeny. Pschez 200,000 ludži ſo ženže, zo býku ſwiaty woblek widželi a cjeſeſili. Potom naſta zaž doňha mjezota; hale lěta 1844 bu z nowa wuſtajeny. Hdvž bě tehdomniſchi Trierſki biſkop Arnoldi z paſtyřſkim liſtom woſjewiš, zo chce ſwiaty woblek wuſtajic, žebe ſo njewéra z njewidžanej zafalkoſežu a ze ſurowym wotmachom pſchecživo njoſmu a njemóžesche erteň a píſomnje ſo doſči wuzahadžec na to, tak je hiſtore ſo naſchich „zdělanych“ časach taſkele něchto móžno. Haj ſam ſwérny měſchnik, kotryž pak ženje oni dobrý katholik był njebe, zabywſki hale ſwérny měſchnik, Jan Ronge, wuda zjawný liſt na biſkopa Arnoldi-a, w kotrymž joho na njehanbité waſhnujo hanjeſche. Ronge a druzý dawno wotpadnjeni zaſožichu potom tak njenowanu „němſko-katholiku cyrkſe“, kotraž pak je runje tak wuſla, kaž „starokatholika“ hízo dréma.

Tola biſkopa Arnoldi-a a dobrých katholikow njemóžesche hewřejkanjo, zahadženjo, hanjenjo a tamano ani zatraſhiciž ani wottraſhiciž, a krafny wuſpěch wuſtajených je jich zmuzitoſež mytowaſ. Nic jeno zo wjèle pſchez milijón wěriwych a ſwérnych katholikow z cyloho ſwěta, woſebje pak z Němſkeje, do Trieru khwatoſche, kij wſchitey z tym ſwoju wěru zjawnie wuznachu a zmuziče pſchecživo jeje nejpſheceželam wuſtupicu; nic jeno, zo množy tutu ſwiatu drohotnu relikviju naſchoho Zbóžnika wuhladawſki ſylzy hnucja, želnolčeze a poſkutky rozliwachu a nowe, lepſhe, haj ſwiate ſiwienejo zapoſzachu, — ně, Boh je tež na njeprějome, widžomne, cyłomu ſrětej pſchistupne waſhnujo z džiwanymi wopokaſaſ, zo je „tole wopravdže ſwiaty woblek naſchoho Zbóžnika“.

Wósmomnacje o hischeje wjac horych, a to tež czeſčich horych, bu na dobo
wüſtrowjenych, hdijz běchu ſo ſwiatoho wobleka dōtli. Tehdomniſchi kralowſti
ſiſituk w Trieru je ſam wo tym knihu wudal a wſchē džiwy hac̄ nanajkrucđiſho
z wopismami wobswędečiſ, tak zo móže jeno tajki zaſakly njeweríwe dwelowacj, kaž
Francóza Renan, kij je prajík: „A hdijz by pſched mojimaj wocjomaj něchtó
z morwych ſtanyl, ja bych ſterje rozm zhubil, hac̄ wérit“. Tajkim pak ſo
z cyla ničio dopolazacj njeſodži a wo tajkich je najlepje — mjeleczecj. Tola,
ſchtóz je ſebi ſwoj ſtrowy rozm wobkhowaſ a wě, zo móžno njeje, pſched
tyſacami a tyſacami rozmnych a doſez wuczenych a nažhonitých ludži jeban-
ſtwo za džiw wudawacj, tón dyrbí prajicj: „Ně, je-li tomu tak, a tomu je
tak, dha je Boh z wulkimi džiwami wobkrucjiſ, zo je tole ſwiaty woblek na-
ſchoho Zbóžnika“. — Z toho pak je tež zjawnje widječj, ſak wěry hōdne, haj
niedwolomnie wěkte podawizny starých čiaſov ſu: tehdom ſo wězo telko nje-
ſasche, dokelž knihieſiſcherftwo hischeje wunamakane njebe, ale tehdom ſo tež
telko njeleſeche a telko ſzow ani z hortom ani z piſtom njerozſherjeſche, kaž
w naſtich „zđeſlanych“ dnjach.

Jeno na jedyn džiw njech ſo ſpomni. Džewjatnacſelena hrabinka
Droſte-Biſchering pſchinidže po dwemaj ſtopromaj (Krücken) do doma
w Trieru, dokelž bě jej ſena noha w koſenje tak zrostla, zo wboha za dwě
ſeeje z tutej nohu wjac na zemju doſtipicj njeſoſeche. Ale — džiw Boži
— ſedma bě ſo ſwiatoho wobleka dōtla, dōtlny ſo tež z khromej nohu
zemje, wotpoſozi ſtoprje a džieſe ečila a ſtrowa domoj a wofta ſtrowa.
Služomnik njeſeſche ze ſylzoytymaj wocjomaj ſtoprje za njej. Tyſach zhroma-
đenoho luda to widžachu. Hrabinka bu mitoſeživa ſotra.

Tež je wſchēm znate, zo je ſo runje wot lěta 1844 po cykle Němiskej a
tež dale z nowa katholſke živjenjo móenje hibacj počalo a krasne plody pſchi-
njeſto a tež to je džiw. Tohodla je ſ. wótc Leo XIII., wſcho derje rozſu-
djiwſchi, ſam Tierskoho biskopa, Michała Felixa Koruma, we zjawnym liſeje
pothvalil, zo chce ſwiaty woblek tež lěta 1891 zaſ wuſtajicj a je wſchēm joho
ejeſzowarjam pod znathmi wuměnjenjemi doſpolny wotpuſt ſpožecjil, hdijz
Trier wopytaja. A ſmy ſebi wěſeſi, zo tež tuto nowe wuſtajenjo wobkrucjiſ,
nad ečimž dobrí a doſez wuczeni katholikojo ženje dwelowali njeſu: „Tole je
woblek naſchoho Zbóžnika.“ J. L.

Pſchiſpomnjenjo redačije: Wuſtajenjo ſo jutſe ſkonečni.

Serbſki ſpěwanſki ſwjedžen.

Serbſki ſpěwanſki ſwjedžen je dokonjany, derje poradjeny.
Z wěſtym strachom bě ſo z nekotrych ſtronow wuwjedženju „Bým“ napscheſejo
hlađalo, a hlej, ſwjedžen je ſo poradžit, móžemy drje prajicj, lepje dyžli
loňſhi, na kotrymž ſo „Nazyma“ ſpěwasche. To dyrbí ſo ečim bóle z radoſcju
a najwjetſchim pſchipóznačjom wuprajicj, dokelž bě ečas za pſchihotowanjo
lětuskoſho ſwjedženja — woſebje džiwajo na doſez wulſe wobčežnoſće a
zadžewki, kotrež ſerbſkomu ſpěwanſkomu ſwjedženjej ze wſchelatich pſchicjinoſ
naſtarowaju — jara krótki byl. Zo je ſo tak derje poradžit, pſchicjina toho
je, nic z najmjeňſchoho džela, w truſche ſamym.

„Bým“ je pjaty džel krajnoho cykla ſpěwov, kotrymž je naſch nje-
zapomnith Žejeleć zhromadne imeno „Pocžash“ daſ (Małecjo, Podlécjo, Lécjo
abo Žně, Nazyma, Býma), a kotrež je naſch zaſlužbny komponiſt Koſor do

hudžby zložil. Kaž je text w mnogich džesach tutoho piatohu wotdželenja snadž najkrasnišchi w cijlych Počasach, tak móže so to tež wo hudžbie prajiež. Někotre hlosy su nam hjo znate byle, dokelž běchu hjo wudate, někotre zaš su cyle pschedželane a pokazachu so nam w nowym luboznym woblesku.

Wo wuwjedženju dýrbi so prajiež, zo su wschitej so prćowali, naj-lepsche poſkicžicž, schtož bě móžne a nadžijam so, zo tež najkrucžischa kritika pschipóznačo njezapowé. Njemóžem na jenotlive spominacž, dokelž bychmy cíle cíjsko dýrbeli z tym wupjelnicž, t cžomuž cžas njebošaha. Směmeli — zo bychmy na něčto spomnili — swój rozsud zjawnje wuprajiež, bychmy sebi lepsche wuprajenjo tečta pscheli, tež tam a sem wot roždených serbských spěwarjow; zo pak pschi spěvje, kž nimale tsi hodžinu traje, na kóncu hlosy zesslabnu a na postajeny skhodženíc cyle njeđostupja, to so njemože porokowacž. Dospołny by zacíjschež byl, hdj bychu za sosa jeno serbsch spěwarjo so namakacž hodželi. Kaž něžne, kaž luboznje ryciž nascha ryciž nam do wutroby, hdj so spěv w cíjstoj serbskežinje pschednoschujia, kofkož bě z wjetša w solach soprana a tenora skhodžec! Tež pschewod tón fróč spěv jara pozžehowasche. K tomu dopomha wosebje nowy instrument, kschidko z trunowymi pischcežemi, z Rážoweje fabriki w Lubiju, na ktrymž klovir a pischcežele porno sebi abo z dobom zaklincžeschtej, slavirowe wótre žynki do cunhých hladkých pischceželowych pschekhodžachu.

Zawěszež su wschitej pschitomni najlepši zacíjschež z tutoho spěwanškoho swjedženja dobyli. Wjany wuspěch nas cíjim bóle wjeseli, dokelž bě swjedžen wuřadnje bohacze wopytaný. Wjež wuznamjenjenymi wopytarjemi widžachmy tež Budyskoho měščanostu dra. Käublera, ktryž swoje połne pschipóznačo wuprají, schulskoho radžicžerja dra. Wilda a dr. — Spěw sežehowasche pischna swjedženska hoscžina a bal.

Z cyjež wutrobu pschizamkujem so horliwej slawje, kofraž so naschomu knjezeji Kocorej a njewustawacomu pschihotowarzej a wuwjedžerzej naschich spěwanškich swjedženjom, knjezeji wyschschomu wuczerzej Fiedlerzej pschi hoscžinje wunjese.

Tež my jimaj wuprajamy džak serbskoho naroda!

Moje pucžowanjo do Bajerskeje.

(6. Pokročžowanjo.)

Njedaloko Reichenhalla fe krótkomu ranju leži Berchtesgaden, wulka wjes z něhdje dwémaj vysacomaj wobhöderi. Sacž tam wjedže nimale cyle nowa železniča, kofraž skoro stajnje trochu t horje dže, tak zo móža jeno pomalku jézdžicž. Zda pak so mi wosebje kruče a středomicze twarjena bycž. Kolije njeleža na drjewjaných, ole na železnych prohach, tak zo cyka „železniča“ wopravdze ze samoho želeta kaž z jenohu kručha wobstoji. Dvojěžek tam.

Hdjž běch so trochu po krasnym, dotal njewidžanym dole rozhlaďak, džech hnydom do klóštra franciškanow. Běchu tam tjo měščnich, kofsiž mje hacž nanajpschceželníčho pschijachu. Podach so najprjedy do chrkwe, kofraž je jora starý twar, ale hewal niežo dale wosebitoho mima. Zeno to spóznach tež jow, zo sym w kraju, hdjež wumjelch žadni a drozy njeisu. Statuy svjateje Marije a druhich svjatych kaž tež woltarie su, jeli tež nic runje mischtyrske, tola dōscž rjane a wumjelke džela. Njedaloka Throlska a polodnišcha Bajerska je pak tež domowina mnogich wulskich režbarjow, kž so wosebje na wurežowanjo z drjewa

wuſtoja. Też pola nas poczinaja drzewjane Boże matry z tamniſtich krajow dżen a znaczisze bycž. Je to jow ſkoro kaž kruch domjacoho rjenijesla, kotrež dżeczi wot małoczež hido wot starſcheju wuknu. Schtož je tež woſebje ſpodobne, je to, zo ſu tute drzewjane ſwjeczata wſchē jara wuſtojnje barbjene. Barba drzewo wožinwa a czini, zo maja tute statuy něſhto ſwiatoczniſhe, lubožniſhe a radoſtiſhe na ſebi; runje tohodla dżę ma tež měſčnik pola wołtarja rhyzwa wſchelakich barbow. Haj, ſměm traſch hiſtce wjac prajicž: tute statuy zbudzują wěſtu džeczowſku nutrnoſcz a pobožnoſcz, taſ zo wočko a wutroba rady na nich wotpočzuje. Tohodla je tež w tutych starzych, z mnohimi wołtarikami a wobražami wudebjenych cyrkwiach a cyrkwičkach taſ pschijomnie, taſ lubožnje, bóle dyžli w někotrejzkuſli nowej. Z tym nochein prajicž, zo ſu wſchē starſche ſwjeczata dobre a notwarjace, woſebje něhodži ſo to wo tych prajicž, z fotymiž běchu hacž do naſich czasow mnohe cyrkwiſe pola naš ſkerje wohidzene dyžli wudebjenie; pschetoz runje w zańdzenym lětſtocu bě ſo molesťtwo a režbarſtwo na khetro wopaczne pueže zabludžiko. Ale hole, abo jeno z tepichami pomolowane ſcjeny ſu tola ſkoro hiſtce ducha prýzdniſhe a mjenje pozběhovace, dyžli jednore, ale pschijomnie wudebjenie wołtariki, ſwjeczata a wobražy.

Runje taſ lubožna kaž praſtara cyrkwi, runje taſ pscheczelny a hoſpodliwy je kloſtſtyr, kiz ſo ſameje cyrkwiſe dzerži. Hido wulkotny wuſlad na hory, kiz ſu z džela, kaž Wazmann, w zymje a lečeze ze ſněhom pokryte, je ſtajne, czucziwu wutrobu jimace předowanjo wo Bożej wſchohomócnoseži, kotrež je ze ſwojim porſtom je něhdž z hlininow wuzběhnyſka, a wo wěcznoſeži, kotrež hiſtce fruczjifcho a měrnischo ſtoji dyžli tute hořiske ſkalы wot ſpočatka ſweta.

Dónidžechmy do zahrody a bjeſadowačky khvíliku. Zeznach a mějach jich hnydom lubo, pschetoz tucži jednori, ponízni, pobožni a njewurjeknieze dobroczini ſynojo ſwiatoho Franciſka, kotrehož wopomnječzo ſ. cyrkwi runje dženja, 4. oktobra, ſwieczi, ſu bjeze wſchohoho falſcha a njedowery, bjez wſcheye čoſczielakomnoſeža a žadoczež za ſwětym zwonkowym pschivóznačom: ſu kaž džeczi. Tohodla bě mi mjez nimi taſ rjenje, taſ derje. Věch z dalokeje czubzy k nim pschischoł, ale z kóždoho ſłowa móžach ſpožnač, zo maja mjez runje taſ lubo, kaž najlepſchoho znatoho. Czujach ſo kaž doma mjez nojſwěrniſhimi, nojſluſhimi pscheczelemi a pomylſich ſebi: katholicka cyrkwi je wopravdze katholicka, t. r. powſchitkowna, katholik je mjez katholikami, t. r. dobrý katholik mjez dobrými katholikami wſchudzom kaž doma, njech je, hđežkuli dce.

Zich wobydlenja ſu cyle jednore, khude, bjez wſcheye phchi a ſwětneje horſocze. A runje taſ jednora je zich bruna draſta. To wſchō czini ſuňh zacjiszež na kóždoho, ſchtóž do tajkoho kloſchtra zaſtupi. A tola ſu tucži khudži minicha wjèle krócz zbožowniſchi hacž něchtóžkuli, kiz ma tħasch a milliony. Žow widžiſh dopjelnjene ſłowo, kotrež w knizi Domascha Kempenskoho „kroczenjo za Khrystom“ ſtoji: „Wotrjeti ſo wſchohoho, a namakaſh wſchō!“ Haj ſchtóž ſo ſweta z joho prýznoſežemi wotrjetnje, namaka Boha z joho bohaſtwami. Schtož to rožmi, njebudže ſo džiwacž, zo ſu runje prawi minicha najzbožowniſcho živi.

Minicha ſu žiwy pschikkad kſcheczanſkeje doſpočnoſeža a ſkukuja lepie dyžli předowanjo. Ma nich je widzecž nic jeno, z o dyrbimy kſcheczanſke žiwenjo wjescz, ale tež, kaž dyrbimy je wjescz. „Šłowa pohnuwaja, ale pschikkad czahnu.“ Ze ſwojim krutym, ſebe zaprěwachym žiwenjom dobywaja ſebi minicha čeſczielomnoſcz, ze ſwojej poníznoſežu a khudobu paſ pschitklnoſcz, luboſcz a do-weru wěriwoho ludu. A w tym naſtupanju wuznamjenjeja ſo woſebje rjadu

światoho Francisca: franciſtanjo, kapucinojo a minoritojo, kotsiž ſu wſchitcy ſlub najdospołniſcieje kſudobſy ſcziniſti, tak zo po prawom ženje ani złamanoho pjenieſzka pſchi ſebi nimaja. A runje napohlad tutych dobrowólnych kſudobſych, kotsiž ſo z jaſmožnu žiwja, a kotsiž ſu pſchi tym tola dospołnje ſpoſkojo m a dobreje, haj wjeloſeje myſle, je tomu, komuž je Bóh we ſwojej njedosłednej mudroſciž dónit kſudobſy pſchiſudził, jara wulki tróſcht. Bo je tomu tak, móžesč ſo doſež hukto ſam pſcheſwědečic̄. Abo hdyž wotueži cži zamieſz, njepopſhеcžo a njespoſkojnoscž we wutrobje: hdyž proſcherja, abo hdyž bohacžfa widžiſch? A wěſeže je w tym naſtupanju pſchiklaf mnichow, kotsiž ſu ſebi z dobrej wolu kſude, ponizne, haj pſched ſwětom zacpēte žiwiſenjo wuzwolili, a kotsiž tutto brjemjo z radoſtej, nadžije połnej wutrobu njeſu, hiſhčeze wjele wjetſchi tróſcht: dyžli napohlad kſudobſych, kotsiž, bjez wſchoho kſchelczanskoho zmyſlenja, bjez wſcheje nadžije węcznoho myta jeno njerad, ze zakuiſjenymi zubaſi, ſwoj krutý pſchah wotſhacž pytaſa, pak z mocu, pak z leſežu. Njeje to cyle pſchipadna wěc, zo w krajach, kaž w Tyrolſkej, hdež je wjele tajſich dobrych mnichich klóſchtrow, nicžo wo njespoſkojnych ſocialnych demokratach njewiedža, ale woſebje w miestach a krajinach, hdež mnichow jeno po mjenje znaja.

A ſchto chęk hafle prajicž wo luboſczi wſchědnego nižkoho ludu ſi tutym poniznym, kſudym, ale runje tohoſla tak luboſcze a dobrocziwoſcze połnym mnicham? Schtóž wě, kajtu luboſcž a dowěru woprawdze kſchelczanska luboſcž wubudža, tón móže ſebi myſlicž, kaf zbožownje tajen mnicha jako pſedarjo, pſowjednich, miſſionarojo a wuczerjo ſtukuju. Tola ſchto chęk hiſhčeze cžecženym cžitarjam wo dawno znathych wěcach powědač! Wěm džé ſo hiſhčeze ze ſwojich džecžachych dnijow dopomnicž, kajke wjefelo to bě, hdy by „bosy“ mnich pſchiskoł a nam rjane ſwjecžatko dał. Nědma by proh pſchepuſił, a hžo běchmy wſchě džecži wokoło njoho. A kaž pola naſ, tak je drje we wſchěch druhiſch ſerbiſkych domach bylo a tež hiſhčeze je. Tuž njemějeſche drje cyle wopaki tamny, wězo nic katholſki, ſtatnik w južnej Němſkej, kotrž měnjeſche: „Dajež mi kapućina do kraja, a ſocialne wobſtojenja budža zaſ dobre.“

Tajke a podobne myſlicžki mějach, hdyž tam mjez franciſtanami w dalokoj euzbje pſchebywach, tajke a podobne myſlicžki tež měwam, hdyžkuſi w Budyschinje rozaſpadanki něhduschoho franciſkonſkoho klóſchtra widžu.

Tola nic jeno, zo běchu mje z luboſcžu pſchijeli, z jědžu a piezom woſchewili, jedyn z nich, P. Solanus, pſchewodžesche mje tež won, poſaza miſjanoscze wokolnych Alpov a woſebje tež honiwtjerski hródzik bayerskoho krała, kotrž ie ſi horje kaž pſchilépjeny a nad wulkim dołom knieži. W tym čaſu tam ničtò z kralowskeje ſwójby njebydlí. Ženo kastelan (dohladowan) ze ſwojej ſwójbu tam cyle lěto pſchebywa. Wězo mój pſchewodžer bě tam znaty a bu wot wſchěch hacž nanajczescžomniſcho pſchijath a, hdyž tež mje jako katholſkoho duchownoho pſchedſtaji, ſmědžachmój ſebi culk ſraſny hród lubjerad wobhlaſacž. Kastelanowa džowka naju po wſchěch pſchynych iſtwach a ſalach pſchewodžesche a ſkónczne pſchijene namaj wulki karat piwa a to žana wotrada njebě: dyrbjachmój jež z najmjeiſcha wotpicž, runjež běchmój ſedma hafle w klóſchtrje piłoj. Bě to ryžy, njeſtaſena džowka ſwojeje kraſneje Alpſkeje domowinhy: dobrocziwa a dobra, ale tež cyle proſta duscha bjeze wſchoho faſſha a liſhčenja. Nětaſche wſchěm „ty“ wot proſcherja hacž do krała, ale tohoſla mějachu ju tola wſchitcy rady, same prynceſy a pryncojo, kotrýchž dowuſhwalicž njemóžesche. Poſaza nam tež culk ſwoju rjanu njedzelſku debu, woſebje Alpſki klobuk ze złotym cžecžom na złotej ſchnörje. Maſdrohoſiñſhi pak bě z lutych cženitich

złotych rycerzaków wobstojach powiąz na swiju z rjanej spinku, kotryž bě wot jenoho z kralowskich pryncow dostała. Węzo rěkaſche tež klóſchyrskomu knjezej a mi „ty”. „Hewaſ pola nas nichto piwo njeſtoſtanje, jeno hdyž „ty” abo druhí duchowny pſchiniſze.” Tón kompliment mózachmój ſebi lubicž dacž. Nycęſche drje němiſti, ale te ſłowa moſti na porſtach woſliczicž, kotrež hym jei dorozymiaſ, runjeſ hym tež tójhdyn w Němcach pſchebyl. A tež P. Solanus, rodzeny Němc, bě hakle za dleſhi čas hórfku ryez dorozymicž naukuſyl, tuž mózecze mi nětk wupomhacž a „nemcžinu” do nemcžinu „pſchelozecž”. Taſ zaſtoſnie wulſti je potajſium roždžel mjez ludowej a písmownej nemcžinu! A hdyž chyčhe — nětk ſu tež hido trochu do toho pſchitſli — předhy zdželaň a wuczeny Serb trochu hinaſ piſacž hacž lud ryezi, bě to jara zlē, mjez tym zo to tola na cyhym ſwécze hinaſ nieje a bycž niemöže: piſmo a ryez to je dwoja wěc, taž ſhcžepjeny a njeſchcžepjeny ſchtom.

Lubie ſo z knjezom paterom roždohnowawſchi pſchitſwych hifchce jomu a krasnej Berchtesgadenskej krajinje ſwerne Božemje a jědzech zas do Reichenhalla. Na železnicu ſpóznach bórzy, zo hym mjez Barlinjanami a — židami, jeli ſo mylik njeſyym. Z najmjenſča jedyn z tych knjezow jara ſchfodowawſche: „Ach, zo tola tute kalfowe hory pola nas woſko Barlina njeſju, taſ chyli je my ſu wuzitkej bracž: taſtke rjany kalf a jow njetrjebawſchi leži.” Haj, myſlach ſebi, hdy by po tebi ſchlo a možno bylo, bychu drje kalfowe Alpy najdlěje ſtale. Pſchi tym bu mi hakle taſ prawje wědomo, taſki je roždžel mjez ſwětom a mjez klóſchtrom!

(Pſchichodnje dale.)

Z Xužich a Sakskeje.

Z Budyschina. W Prazy ſwiecžesche 22. septembra knjez kanonik Jurij Lusczanſki, präſes serbſkoho ſeminara, ſwój 25 létny měſchniſki jubilej. Tónle wažny džen běchu woſebje mlódfchi duchowni naſcheju diöceſow wuzili, zo bychu ſwojomu prjedawſhomu wuczerzej wopofazmo džata a cžesczominoſcze poſkicili. K tomu běchu krasny album wobſtarali, w kotrymž běchu wobražy najdoſtojnichchoho knjeza biskopa Ludwika, wysokodostojnogho knjeza ſeniora Lusczanka jako inspektora ſeminarow a tamnych ſakſkich duchownych, kotiž běchu pod knjezom präſesom Lusczanskim hifchce w ſeminaru byli, wot knjeza fararja Augusta Nowaka w Radebergu hacž do poſlednjohho wuſwyczenoſho knjeza latechety Barjenka w Budyschinje. Na ſwiedzeň podaču ſo do Prahi k. farar Plewka z Pirny, wojeſki farar Halm z Drježdžan, farar Nowak z Radeberga a kaplan Rjencž z Budyschina. Na dnju ſamym měſechce knjez präſes Lusczanski ſwiatocžnu Božu mſchu w ſwj. Kétanowej cyrkwi, pſchi kotrež jomu k. Halm, Nowak a Rjencž poſlužowachu a ſeminariceža ſac̄zonku missu ſpěwachu. — Tež z druhich ſtronow ſo cžestne dary wjelezaſlužbnomu knjezej pſchiniſechu. — Knjez kanonik Lusczanski ſtudowawſchi w Prazy a léto w Kölnej poſhwyski doſta 22. sept. 1866 ſwiatu měſchniſku ſwiecžiznu. Wopominježo joho žohnowancho ſtuktowanja jako kaplana najpředy w Kalbicach a potom w Budyschinje je hifchce ſiwe w tutymoj woſadomaj. Mějno knjeza jubilara paſ je z Katolickim Poſolkom, kotryž je wón 6 lét ze wſchej wuſtojnoſcju a ſwěru jako redaktor ſpišoval a wudawaſ, mjez wſchemi Serbami znate a cžecžene. Najwjetſchi džak wſchitſich katolikow Sakskeje paſ ſluscha wjeleczeczenomu wysokodostojnemu knjezej za woſebitu ſwěru, z kotrež najwažniſche duchowne ſte zaſtojnſtwo za wobě diöceſy zaſtawa wuwucžujo a pſchihotujo mlodžencow za ſwiate měſchniſke powoſanju. W ſwojim napinachym powoſanju je knjez jubilar

dwojich czegeku khoroscz pschetal. Pschejemu jomu, zo by netko joho strowoscz wobkruzena a joho moc njeopostabjena wostała za dalsche skutkowanjo i spomogenju nascheje swj. cyrkwe, nascheje wotcziny a naschoho serbskoho naroda!

— Pöndzelu 28. sept. bësche w farskej cyrkwi w Budyschinje žadna swjatocznosć: 50letny mandželski jubilej Jana Mroza z Budyschima a Hanže rodž. Kralec z Maksec. (Poslednju tajku swjatocznosć bëchtaj w naschej cyrkwi swjecziloj Duzzmanec mandželskej z Džeznikec, a lëtſa 31. jan. bëcyle czisze 50-lëtne wopomnječjo wérowanja Handrija Siebera, kiz je netk 23. junija wumrel, a Hanž Schustrec w Budyschinje so minylo.) Wažne a žadne wopomnječjo chęstchaj Mrožec mandželskej w cyrkwi swjeczic, zo byshtaj Bohu nutrny džak za wschitke dobroty, wot Boha jumaj w tutych 50 lëtach wopokażane, wotłozili. Wosadny farar pak tule pschileżnosć wuži, zo by czesczomneju mandželskeju tež psched wosadu poczeczil. K wołtarziej jeju dowiedzshi wopominasche tam czernje a róże, jeju czertyjenja a wiesela minijenych 50 lët a napominasche k dżakej a próstwie za dalsche lëta, kotrež Boh jumaj hiszczę spožci. Potom sebi mandželskej z nowa sweru a podpjeru hacž do smiercze na ruku slubishtai, na czož farar jeju mandželski zwiazk z nowa požohnowa. Potom swieczešche so czicha Boža mscha. K swjatocznosci bëchu tež pschichli džeczi mandželskeju, jedyn syn a dwie dżowcy, ze swojimi mandželssimi a džeczimi, kaž tež dwaj bratry jubilarci, Jurij Král z Dreždjan a Per Král ze Smiecze. Wiesela kwasna hoscjina pola knieza Jurija Bandy, registratora tachantskoho konfistoria, pschichodnnoho syna jubilarneju mandželskeju, tuteju a pschitomnych hoscji hiszczę dleje zhromadženych zdjerza. Boh daj czestnymaj jubilaromaj hiszczę wjele lët a czichi zbožny wjeczor žiwienia!

— Dotalny wojski farar kniez Karl Maaz je hako farar w Friedrichstacie nowe zastojinstwo nastupil. Za nowoho wojskowego fararja je kniez Richard Halm postajeny, kotrehož nastupnik hako direktor progymnasia je kniez Oskar Manfroni. Farar superior Juhr w Lipsku so na wotwocznik poda, za nowoho fararja w Lipsku je kniez kaplan Schmittmann tam postajeny. Kniez farar Hartmann w Annabergu je za fararja w Freibergu pomienowany, za fararja w Annabergu pak kniez Anselm Rožinger, na kotrehož město do Blawna kniez kaplan Hackethal z Cvikawy pschinđe.

— Leutersdorfski farar kniez August Rönsch w tu kchwili w Romje pschebiwa, a je so tež na wulkej audience pola swjatoho wotca wobdzelsk.

Z Jasenicy. Katholska bjesada mjeſečne njedzeliu 20. septembra mjeſacznú zhromadžiznu. Pschedsyda J. Just bjesadu wotewriwski powita najprjedy hoscji: k. katechetu Barjenka a Grušemana z Budyschima a stud. theol. Justa z Nowej Jasenicy. Wopomniwski někotre towarzsne naležnosće staji namjet, zo bychmy so k kaplanej Nowalej z Horu w Rath. Posole zjawnje džakowali za joho wulku prou, kotrež je na naschu bjesadu telko lët za sobu nałożował. Namjet so jenohłosnje pschija. Dale spomni na netczische hubjene czašy a pschispé hlownu winu hor domu duhej, kotrež džensnisci džen mjez ludzimi knjezi. Kniez Barjenk poręcza nam wo swjatej suknji naschoho Zbóžnika, kotrež so w Trieru khowa a netkle pokazuje. Spomni najprjedy, kaf nam njeſcheczeske nowiny a druhe spisj wo tym wschelake Boha hanjace nastawki pisaja. Namaju pak żanych dopokazow pscheczivo nam. Brascha so, hacž je tuta suknja prawa; na to ma so wotmowlivc: Pschez mnohe džiw a wustrowjenja, kotrež su so pschi njej stale, je dośćz dopokazow datych, zo je wona prawa, zo je to wopravdze suknja Chrystusowa, kotrež je swj. Helena

do Trieru pschinjessa. — Potom Grusman tež tón króč něšto słowow wo katholickim písmowstwje a podpjeranju katholickich časopisow porveža, a mjenováše pschede wschém katholicki Posol, kotrež njedyrbjať pola žanoho sobustawa bjesady brachowac̄. W nastupanju kath. Posolska pschispomni pschedsyda, zo je bohužel wjac króč hžo so skýšhalo, hdž je Posol hdý trochu jaſniſho wérnoſcž prajík abo nechtó so bóle trjechený czuk, zo ma tajki hnydom hotowe: „tón blot ja wjac njedžeržu, tón do mojoho domu wjac njeſmè“. Kák wopacjne a ſměchne tajte prajenjo je, kóždy ſam widži. kath. Posol dyrbimy podpjerac̄, a proſy pschedsyda kóždoho sobustawa, kotrež jón hiſheče nima, zo by ſebi jón ſkozał, potom by tež ſkerje móžno bylo, zo by katholicki Posol kóždy thđzení k nam pschischoł. Hiſheče jónu, njeſudječe zlé wo nim!* Tež k. Zarjenk hiſheče napominasche hubjených časopisow ſo na ſedžbu bracz; woſebje hdž ſo do domu pschinjefu, je najlepje, ſo duchownoho woprachecž, hac̄ ſu prawe abo nic. Tež wo ſvětnych zavjeſeleniach ſo porveža a počoza, zo reje, woſebje tajte, kajkež ſo někile z wjetſcha wotbywoju, njeſu za katholickich Serbow pschihódne zavjeſelenia. Z kérliſhom „Daj o knjeze!“ ſkoneži ſo zchromadžina. Pschichodna budže najkerje 18. oktobra. M—k.

Z Ahroſcje. Na dnju ſwj. Mlateja, 21. sept., wotbu ſo tudyn žadny ſwiedžen za naſchu ſchulſku mloboſcz. Pschipoſdnju $\frac{1}{2}$ hodž, zchromadžihu ſo ſchulſke džeczi, wſchě 4 kloſhy, na horje pola ſwjeczecž ſwiatohho Boſežana. Wysokodſtojný knjez can. farar Wornat porveža džecžom wo pschihotowanju dženſniſchoho ſwiedženja, kák wulku prócu je ſebi wſho to žadalo wot knjezow wucžerjow a starſich, a kák ſu džeczi za tajku wulku prócu ſwojim starſichim a wucžerjam najwjetſchi džak winoſte, kotrež najlepje z thym wotkoža, zo budža ſwojim starſichim a wucžerjam prawje poſluſhne a zo pilnje wulknu. Za wótcowſke a poňnuvace ſlowa wunjeſehu džeczi, wot knjeza kantora Hile napominane, knjezej kanonikej z króč ſlawu. Potom czechnjeſche czah, w předu kudžbnych, po wſh wokoło na knjezu ſuku, hdžez potom wſchelake hry hrajachu. Dwe wotdželeni hólčatow ptala tſelaču, hólčata koła wjerczachu; druhé ſo lójachu, ſpěvachu, hutbabu lójachu, že zavíazanymaj wocžomaj do horncow bijachu; hólčata tež po ſtolpje horje lažachu, a podobne. Wſho běſche jara rjenje. K tomu běchu knjezej kantorej Hili pomocni pschi jenotliwych wotdželeniach: k. wucžerjo Klímaň, Čgoč, Žencž em., knjez kaplan Nowak a wucžerki z Woreklic a Žaseńcy, tež někotři z ludu. Rjany napohlad to poſticeſche, hdž poprancowy muž pschiběža, nařeſhaný połny z poprancami: wſchě džeczi ſo za nim puſčejíchu, doniž joho njeponalichu a popranczych zwotorhaču. Tež za trébnu jědž běſche knjez Hila ſo poſtaral: Pola burſkich hospozow bě koſeja nawaricž a pola pjeſkarja tykonow napiec dał. Tež z kolbaſkami, caltami a piwom jich woſchewi. Tež móžeſche kóžde džecžo ſebi lós wucžahnyč a za to doſta kóžde jene dobýčo. Kák wulku prócu je knjez kantor Hila ze wſchém tym měl, kóždy wě. Tohodla wupraja ſo jomu w mjenje mnogich starſich wutrobný džak!

W Žitawje bě njedželu 27. sept. ſwiate firmowanjo. Najdostojniſhi knjez biskop pschijedže z wysokodſtojným knjezom ſeniorom Kuežankom ſobutu popoſdnju z czahom. Na dwórníſchežu wet k. kaplana Žentnera a zastupjerow woſady čeſtneſe powitaný, dojedže hac̄ k cyrkwi, hdžez joho farar knjez kanonik Kral z powitanſkimi ſlowami poſtrowi. Na to ſežhowachu w cyrkwi znaće.

* Pschispomnenje redakcije: Woſebje, hdž žaneje ſprawneje pschicžinu nimače.

ceremonije. Potom pschijsa knjaz biskop na farje někotre deputacijske a wjeczor so jomu pschijsa a krasne spěwana serenada wot Žitawskieje „Cäcilije“ pschinjese. Niedzeliu wudželi najdostojnijsi i knjaz něhdze 300 wosobam swjate firmowanjo. Pschi Božich sluzbach zas spomnjene towarzstwo jara wustojnje spěwasche. Wjeczor bě wulkotna swjedženſta zbrromadzigna katholickich towarzstwów (klasina, „Cäcilije“ a towarzstwa rjemjelsnitsich) w najpschijsnichim salu města, w hotelu „Šlonec“. Swjedžen wopschijsche deflamacie, krasne spěwy Cäcilije a žive wobrazy. Najdostojnijschi knjaz biskop wuznamjeni pschitomnyh z dlejschej krasnej ryczu. — Póniedzeli 28. sept. bě pruhowanjo nabožiny w Žitawskiej schuli, na czož wysokej knjazaj hischce kláschy Marijny Dol wophtaschtaj; wjeczor pschijedzestatj zas do Budyschina. — Wutoru podaschtaj so pepoldnju do Wotrowa, hdzej bě sředu firmowanjo. Wo tym w pschichodnym číslle drobnischi rozprawu podamy.

W Sebnicach je nowa ckyrkej nimale cyle dokonjana (— hacž runiež hischce niz doplačzena, kož so nam wšchem dže —) a budže drje hischce lěša swjeczena. Schtwórk tydzenja dondzechu tam nowe zwony, kotrež so z wulkej swjatocžnoſeſi pobi tež w Mnichowje, hdzej běchu so jomu wulke swjatocžnoſeſe muhotowale. Nowiny tehdom piſachu, zo je so kejzor wot bayerskoho ludu horliwje witał.

— Psched krótkim je rufski car w Barlinje pobyl. Z Kopenhageno, hdzej car pschebywasche, dyrbjesche nahle do Mroſkwy na pohrieb wulko-wierchowki Pawloweje so podacž; tuž po najkrótskim puczu pschez Barlin tam jedzesche. Dofeň to žadyn officialny wopyt bycz njemějesche, bě jenož jedyn prync joho powitacž pschishol.

— Puczowanjo z Němskeje do Francózskieje a nawopak pschez Elsasku-Lothringsku je zas wołozene, dokelž sebi Němska wot puczowacyh wjac̄ paſa niježada. Zo su dotalne hacžace rozkazy so zbehnyk, a to wosebie w tu khwilu, hdzej so z Francózskieje wjacore njepscheczelſke wustupy wozjewjachu, wſchitch ſhwaluja, ſtož jeno Bismarkowe nowiny nic, dokelž bě paſowe cžazanjo jene z joho postojenjom.

Badenſka. Tudy mějachu psched krótkim nowowólby za poloju badenskeje komory. Wuspěch tuthy wólbow je jara ważny. Hacž dotal mějachu w tymle „pschikladnym stacze“ nacionalliberalni polne knjeſtvo. Rajnowsche wólby su tute knjeſtvo tak podryle, zo pschi bližszych wólbach so dospołnje zwrócži. Z 28 sydkow su woni połoju zhubili. Katholscy su 7 sydkow dobyli a zmeja jich někto hromadže 20.

Austria. W Prazy su w tytule dñjach wulkotne swjedženje měli, kajlichž tute hlowne město Českéje hischce wohladalo njeje: kejzor Franc Józef, pschewodžany wot ministra hrabje Falkenhayna, pschijedże sobotu 26. sept. město Prahu a wustajeniu wophtacž. Wulkotne wupřichienjo města, kotrež same pschez jedyn million mř. wuzjinesche, powšchitkowne wobdželenjo wſchich wobydlerjow, najwyschich a najnižszych, kotsiž swojoho knjeſerja pschi kójdej pschi-

ležnoſći z njewuprajitej horliwoſeju poſtrowiachu, wobſwétlenjo cykloho města, kotrež ſo wopisac̄ njeſtodi, tak kraſne a wulkotne bě, ſwjedzenje nad ſwjedzenje: to wupjelnjeſche pječ dñjow, kotrež fejjor w Prazi pſchebywaſche. Wſchitc̄, kotliž možachu nekaſ woteńč, běchu do Prahi pſchijeli, hđzej bě wſcho pſche-pjelnjene. We wuſtajeney pobu fejjor iſi króč, pónđzelu bě 75,000 wo-pytorjow w njej. Druhi million wopytorjow wuſtajeney je hido daloko pſchekrjeny. — Z Prahi poda ſo fejjor 1. oft. do Liberca (Reichenberga), hđzej ſu ſo za cjeſezomne powitanje tohorunja nulke pſchihoty cjinile.

Rom. Někotre nowinę piſachu w tychle dñjach, zo moch bamža Leona XIII. nahele wotbejeraſa a zo je bamžowý ſékar Ceccarelli kardinala Rampollu na hrožach strach kędžbiwoho cjinil. Tuta powěſć nježda ſo wérje podobna, dokelž „Moniteur de Rome“ wožewja, zo je bamž 23. ſept. ſchpaniſkih a předy francózſkih pucžowarjow, z wjetſcha dželacjerow, w ſwiatoc̄nej audienc̄ pſchijaſ, kotrejž z kraſnej ryczu wo ſocialnym praschenju wuznamjeni, a potom hiſcheže na dñe hodžinje z nimi ſo rozmókwoſal. Spomnjenu rycž da ſwiaty wótc cžitac̄, ſchtož ſnadž je pſchicžina tamních njevoſojachy powěſci.

— Wutoru ſwjeſeſche ſwiaty wótc w cyrkwi ſwiatoho Pětra Božu mſchu za wſchitkých wukrajiných a italskich pobožnych pucžowarjow. Licžba wſchitkých we wulkotnej cyrkwi zhromadžených bě 60,000.

Francózſka. General Boulanger je ſo w Brüsselu na rowje žónſteje, z kotrejž bě njeđowolene znajomſtwo měl, ſam zatſelit.

Wſchelcžiny.

* Z lětuchich manövrow powěda Goniec Wjelkopolski ſcžehowach podawł: Pſchede wſu Murzynowó Kozielne pola Miłosława ſtoji ſredź rjanych jědlow kraſna kapalka Maczerje Božeje, kotrež je z grotowym ploczicom wobhrodžena. Pobožni pucžowarjo tudy zastawaja a k cjeſeczi Boharodžicjerki pobožne ſérlusche ſpewaja, na czož dale czahnu. Tak to bě tež ſeſa. Kak paſ ſo pobožni putnich na wotpuſk k ſwjedzeniej Marije Naroda do Vjechowa pucžowach ſtrójichu, hdyž ſwjeſeo ſwiateje Marije w kapalky wotſtronjene a do fruchow rozbite wuhladachu, na joho město paſ piwowy ſudk ſtajeny! Schtož bě tola tutón njeſkuſt dokonjaſ!? Na ſpodžiwne wochinjo ſo njedocžink wuſlēdzi. Věſche to wojał, kij bě na tamních manövraſh džel broł. Wojač běchu z wjetſcha Barlinſch. Jedyn z nich bě na kapalku horje zaledź, tam wokno wutorhyňk a wuzběhnyk a potom ſwjeſeo na zemju cžiſnýk a rozbik. Hdyž ſo z kapalki zas dele puſchezi, wottorhyň ſo jomu knefl z uniformy a ſuſnja ſo z kalkom wo-maza. Hdyž kapalku wobhladowachu, namokachu knefl a hnydom tufachu, zo je njedocžink wojał był. To z dobom majorej woziewichu, kij tež na měſce pſchepytowanjo zarjadowa a ckyt bataillon k appellej porucži. Tu ſo pokaza, zo jenomu wojačej na uniformie knefl pobrachuje a tón ſo tež bórzy hako zloſtitk wupotaza. Major a wſchitc̄ wychkojo běchu nad podawkom jara rož-horjeni, a major ſo hnydom k fararjej tamneje wſy poda, zo by w swojim a wſchitc̄ officirow ujenje wo wodacžo proſyl dla wonjeſeſzenja, kotrež bě ſo katolickim wobhdylerjam ſtało. Wón tež wuprají, zo tamní wojał ſo kruče pothoſta, a ſkónczjne ſlubi, zo ze ſwojimi ſředkami nowe ſwjeſeo Maczerje Božeje wobſtara. — Hdyž njeje wéra, tam tež njejſu dobre pocžinki.

Naležnosć našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 400. Jurij Jawork z Nuknicy, 401. Jakub Jawork, najeňk w Skyrieach w Čechach, 402. Jan Šolta, alumnus we Wrótsławiu, 403. 404. z Prahi: stud. theol. Jan Just, stud. theol. Bernard Hicka, 405. kantor Mikławš Hicka, wučeř em. w Pančicach, 406—408. z Khróscie: Jakub Šolta, Jakub Zarjeňk, Michał Serbin, 409—411. z Wudworja: Michał Šolta, Jakub Zarjeňk, Miklawš Bryl, 412. Jurij Pjekar z Worklec, 413. Jurij Zopa z Prawoće, 414. Marija Kralowa z Jaseńcy.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 673. Jakub Kocor z Noweje Wjeski, 674. Jurij Zopa z Prawoće.

Na lěto 1889 doplaći: k. 675. Jakub Kocor z Noweje Wjeski.

Dobrowolny dar za towarzstwo: Polski dželaceř Pětr Musioł z Przygodzie w Póznańskie 1 mk.

Próstwa: Prosymy wo dobroćive zapłačenjo zastatych přinoškow! **Red.**

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 106,536 mk. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: **Najdostojniſi knjez biskop Ludwik 200 mk.**

Hromadze: 106,736 mk. — p.

Na nowe pišeće do Baćońskaje cyrkwje: Dotal hromadze: 5883 mk. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5884 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,881 mk. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 mk.

Hromadze: 10,882 mk. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja.

je darił: P. Malachias w klóstrze Marijnej Hwězdze 8 mk.

Za serbski seminar w Prazy: M. B. ze Swinařne 30 mk

Za cyrkej w Lubiju: Najdostojniſi knjez biskop Ludwik 300 mk.

Zaplać Bób wšem dobrocerjam!

Khwalé Knjezowe mјeno,

Modlitna kniha za katholskich křesčanow wot H. D. — Druhi wudawk, je zwjazany do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkom na pře- daň za 3 m. w redakcji Katholskoho Posoła.

Dokelž kóždy týdjení do Kamjencu khodžu, móže kóždy, kif ehe schto sobu dacj (n. psch. do barby) abo pschinjefene měcz, so na mnie wobrocžic.

Janža Donatowa w Khróscicach.

Pobocžne towarzstwo serb. burow w Khróscicach
změje zhromadžiznu njedjesu 11. oktobra popołdnju w pjeczich. Wažneje viny dla proshy wo bohaty wopryt **pschedsydſtvo.**

Zjawny džak

wuprajam w mjenje katholskeje bjesady w Jaseńcy wjeledostojnomu knjezej kaplanej Jakubej Nowakej z Hory, kotryž je nas wjeli leť na studentskich prözdninach při našich měsačnych zhromadžiznach z mnohimi přednoškami zwjeselił. Přejemy jomu, zo by Bóh wšitke joho džela w swyatym powołaniu bohače žohnował.

W Jaseńcy, 29. sept. 1891.

Jakub Just, předsyda.

Cejíček Smolerjec knižičkijehoženje w macžicjnym domje w Bubyschinje.

Rathoski pōsć

Wudawa so
prēnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pōsće a
we knihaſni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa S.S. Cyrilla a Methodija w Gudyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 20.

17. oktobra 1891.

Lětnik 29.

Hlowna zhromadzizna towarzstwa swjateje Cäciliye w Schtyrskim Hradcu.

Tsinata hlowna zhromadzizna daloko a scheročko rozschérjenoho
towarstwa swjateje Cäciliye woſbu so lětsa w Schtyrskim Hradcu
(Graz) 24., 25. a 26. augusta. Tute towarzstwo je tež w Serbach poczalo
— hacž runič híščeje ſlabje — tam a ſem klapacj; wſchelatich jenotliwych
pscheczelow tež tu ma. Tuž nječam krótku rozprawu wo wažnej zhromadzizne
zapověscz. Byrnje trochu pozdje pschischla, móže rozprawa tola k dalšhomu
prócowaniu wo porjedzenjo a polepsichenjo cyrkwinohho ſpěwa z najmijenicha
něſchto pschispečz. Węc swjateje Cäciliye ma bjez dwela wulkı pschichod, dokež
so cyle zložuje na porucznoſcze swjateje cyrkwoje a za jich wuwiedzenjo ſo
stará; tež w serbskich woſadach ſo jej, kaž ſo nadžijam, pschichodnje híščeje
wjac kędzbiſcze pschivobroczi.

Lětischa zhromadzizna w Schtyrskim Hradcu bě na wſchelake waſchenjo
woſebicze wuznamjenena. Běſche jara derje wopytana. Tſjo biskopja běchu
pschi wſchitkých zhromadziznach a ſpěwach pschitomni, ſchtož hacž dotal híščeje
na žanej hlownej zhromadzizne bylo njeje. Běchu to Lajbachſti wjerchbiskop
dr. Jakub Missia, Salzburgski swjeczacy biffop dr. Katschthaler a Sekawſti
(Hradski) wjerchbiskop dr. Jan Zwinger, kotsiz pschi cyrkwinſkich swjatoč-
noſczech porjadu swjatu ſlužbu dokonjachu. Hewak běchu znaci wuznamjeneni
cäcilianistojo z wulkoho džela wſchity na zhromadziznu pschischli: generalny
präſes Friedrich Schmidt z Münſtra, probft Mitterer z Brixna, Michał
Haller a dr. Franc Haberl z Regensburga atd.; ſobuſtawy ze wſchěch
krajinow Němskeje, Awstrije, Schweicarskeje a Wuherſkeje, wot Rheina, Donawy,
Lóby, Wesery, Tisy, Drawy a Sawy běchu pschischli; tež hofcejo z Francó-
ſteje, Italskeje a Grſkeje. Schtož narodnoſcž naſtrupa, bě pódla nemiskeje tež
czěſki, pôſki, ſerbſki, horwatski a ſlowenski a madžarski narod zaſtupjeny.

Létušča hłowna zhromadžizna bě runje tohodla woſebje wažna, dokelž mějachu so hłowne wuſtawki powſchitkownoho towařtwa definitivne pschiwzač. W poslednjej hłownej zhromadžizne w Brignu bě ſo wobzamko, zo dyrbja hłowne wuſtawki ſo cyle pſchedželacž. Na to bě loni w Bambergu ſhabdžowanka wſchętih diöceſanskich präſidow, na kotrejž ſo nowe wuſtawki wurađiſku. Tute mějefche létušča hłowna zhromadžizna pſchijecž, ſchtož je ſo tež ſtało.

Pſchedželanjo wuſtawkow je za dalshe rožděrjenjo ſpomožnoho towařtwa ſwj. Cäciliije cyle wuzitne haj nuzne bylo. Hijo dotalny titl abo imeno běſte druhim narodam k poſtorke, pſchetož hacž dotal rěkaſche Powſchitkowne towařtſto ſwiateje Cäciliije za wſchitke kraje němſtoho jazyka. Tutón titl je někto ſpanyl, za to je zaſtupilo imeno: Powſchitkowne towařtſto ſwiateje Cäciliije za wſchitke diöceſy Němſkeje, Awſtrije, Wuherſkeje a Schweiſcarſkeje. Někto je ſkerje nadžija, zo woſebje w Awſtriji ſo nowy duch hibač ſpōčnje. Pſchetož runje tam ma mienje bóle kóždy khór ſwoju muſiku; ale hnadž žadyn njebudže, kiz by porjedzenja potřebných njebyl. W Awſtriji je potajkim wulke polo za ſtutkowanjo ſ. Cäciliinoho towařtſta.

Na zhromadžizne w Hradcu bě ſchwarna cžrijódka duchownych z Wuherſkeje, koſiž wulku zahorjenioſč za chlu naležnoſč poſazowachu. To tam hnydom na přenje zhromadžizne farar Gaulmann z Mariasdorfa we Wuherſkej poſaza, kotrejž pſchi horliwym pſchihloſowanju ſwojich narodnych bratrow nadžiju wupraji, zo ſkönčenje tež we Wuherſkej, hdyž ſu hijo pſched dolhiu cžaſom cäcilianske ideje pſchijeli, cyrkwinia hudžba ſo léto a bóle polepſchi. „Katholismus njeznaje žaných mjezow jenotliwych krajow, kralefstwov abo fejjorſtwow, wón woſchija chlu ſtět a tak budže a ma byč tež z towařtſtom ſwiateje Cäciliije. Jeje towařtſto njech dale krocži, njech krocži tež hacž do najhlubſcheje Wuherſkeje.“

Horliwe „Eſjen“-woſanjo pſchitomnyh Mađarov wobſwědcjeſče, zo ſu wſchitých tohoſamoho měnjenja.

(Pſchichodnje dale.)

Rejjor Frane Józef w Praži.

(Z liſta Pražiſtoho ſtudenta.)

Vjat 2. oktobra pſchipoſdnju w 2 hodžinach je naſch fejjor a kral Prahu zasť wopuſčejil a wróciſ ſo do Wina. Hacž je ſo jomu tu pola naſ ſubiſto? Sobotu rano, hdyž w 7 hodžinach na dworniſchežo ſtatneje drohi pſchijedž, weczakowaſche joho w Praži ſamej wjac hacž 200 towařtſow a wſchitke ſchule naſchoho kralowſkoho města; wſcho ſtojeſche ſchpalir. Praha bě wu‐pýſhena kaž zavěſeſe hiſhčeze nihdň. Khorhovje wějachu ze wſchętih domow, kotrejž běchu wýſche toho hiſhčeze woſebje wupryſhene, jedyn rjeňiſho hacž druhi, z wěncami a z piſanymi pleťwami. Na drohach ſamych, hdyž dyrbjeſche Feſho Majestosć jěcž, ſtojachu z kóždoho boka ſejezory (Mastbäume) z mócnymi khorhovjemi a pletowý wiſachu preki pſchez haſh a po dolhoſezi. Rejjorſtich woponow a cžěſtich lawow runje kaž morawſkich worjoſow bě tu njeſtraſne wjele. Na Karlowym moſcje ſtojachu pola kóždeje poſtarwy ſwjatoho mócene ſchmrijoſki a trottoir bě wſchón do rjadkow pſheměnjeny, hdyž ſo wſchelake kwěti piſanajachu.

Tak pſchijedže fejjor w 7 hodžinach z dwórfskim cžahom na dworniſchežo, kotrejž bě tohorunja do paſmonovoho hoja pſchewobrocžene, hdyž ſo kóžda haſoſka

lubožnu wóni dychasche. A přenje „Sława“, kotrež jožo tu powita, niewomelskuy tón cykly dolhi pucž, doniž wóz z lubowanym kniežerjom njeđođe do kralovskoho hrodu na Hradčanach. Žow hakle móžesche kejžor trochu wodýchnyč; ale tež to dolho njetrajesche: dokelž popošdnu dyrbjesche hížo do wustajenich, přeni raz do wustajenich, kotrež běše protektor, a zaſy jěđesche pschez cykly město, a to pěknje pomalu: tak wulke běchu tu črjódny wyslacocho ludu. A hdyž bě so lědva z wustajenich wrózil, jěđesche wjecžor w 8 hodžinach do „Narodnoho džiwadka“ (cějškoho), zo by přeni raz wopýtał tele krasne twarjenjo, kotrehož dokonjenjo džé bě sam něhdyl tak nadobnje spěchował.

Nazajtra bě njeđela, a swjaty měr zwonjachu zwony; ale w Prahy bě živjenja wjac hacž hdy hewak; ze wšchěch krajinow běchu na tele dny množy do Prahi pschijseli. Wjecžor dyrbjesche kejžor druhí raz do wustajenich pschijsč a ju w nōcnej címě, wobswěllenu z elektriskej swěcu, wohladacž. Kejžor pschijsč 1/49 hodžin wjecžor. Bě trochu pomrózne, a címa, kaž by kołmaz lał. Ale we wustajenich běše swětlo. Wšchě swěch, kotrež tu su, so palachu a w blyščeju pschemnich elektriskich lampow swěčzachu so wšchě te schklenčzane třechi a wěže kaž město z baiki, hdyž na nie měsacž swěčzi. „Fontaine lumineuse“ sczelesche sylne pruhi wody w wšchěch barbach tucžele k njebjesam, a jow bělojasna, kaž te čisté slěboro, cjerwjeniesche so tam kaž raušche zerja psched skóncom. Po zelenych brjózkach ležachu rozeklane lampiony a běle a cjerwene lampiony wízachu na wšchěch schtomach a kerežkach, hacž so wšchě halžy cžumpachu. Bě hížo 8 hodžin prjecž, a hischeze kejžor njeđiščijedž. Lud pocža njeměrn hycž, dokelž sebi myslachu, zo su tu cyłe podarmo; z cyła hischeze taſkeje čiſčeznych w naſhzej wustajenicy widžal njeſhym. Tola nadabo zaſchumichu trampety, pschez powětr hrimotache „Sława“ a kejžor pschijsč a stupi do pavillona, krasne wupyschenoho, runje psched fontainu. A nowe a rjeſſche prubi tuta mjetasche, a wjetše a mócnische bu zahorjenjo zhradzenoho ludu*, a wótiſſko a žiwiſſko njeſesche so hrimotaca „Sława“ k mróceſlam, doniž kejžor njewoṭjedž. Hdyž so domoj nastajach, wohladnych so na taſlu, hdyž je kóždu hodžinu widžecž, kello ludži je pschijsko; džensa běſhe jich pschez 80,000, a nowa „Sława“ hrimasche po wustajenischčzu, dokelž druhí million bě dokonjaný, haj, hížo wo 19,000 pschedročený. Ale nictó njeſe, schtò je tón druhí milliony był; dokelž, hdyž bě tu kejžor, nje-mózachu tola druhoho milliontoho po wustajenicy nosyčž. Z wustajenicy walesche so někſle lud, zo mož so naboyecž, a pucž, kotrýž hewak za 3/4 hodždu, tón trajetše mi njeđelu 1 1/2 hodž.; taſka bě čiſčeznica, a schtòž so w tutej njeħasche žhubicž, tón dyrbjesche so wot njeje njeſč dacž.

Nazajtra, pónđelu, na dženj swj. Wjacława, běſhe kejžor dopošdnu w 11 hodžinach pschitomny wulkej Bożej mschi naſhoho kardinala a arch-

* Njeħodži so wopisacž, kofke zahorjenjo so na wustajenich pokazuje, hdyž pschi hořiskej fontanje, z najkrasnischim elektriskim swětlem w wšchěch barbach so blyščejacej, hudžba tu abo druhu narodnu pěsen zanjeſe. Potom wšchón lud sobu spěwa a spěw tyfacow rozlěha so po scherokim schtomowniku a wubudža wothlós na wysokich brjohach Woſtawu a ſkalostých horach zdaleneje Troje. Tamón wjecžor, wo kotrýž rozprawa powěda, žadacše sebi kejžor Franc Józef sam, zo by so Kde domov můj („Hdže statok mój?“) piſtał, a radowasche so nad tym, hdyž 80,000 ludži mócnje sobu zanjeſe.

biskopa; popołdnju pobu w niektórych schulach a wobhlada sebi rozpadanym Karlowy most. Wjeczor bęsche potom Praha illuminowana, a fejzor jedżesche pschez hłowne drohi. Illuminacija bę pschekrasna, a jenož mózna, hdżż so wopomni, z tąk njezwiednej a wuslej luboścę a horliwoścę su tu Praženjo swojoho krala powitacż a zwieselicż chyli. Wot częstnych wrotow, którež bę miasto na wjaczych miestnach, někotre za wjac hacż 15,000 schěnałow, twaricż dało, hacż do jednoreje kheze njezamozitohu mięsciana pkuwasche wschitko w jenym morju swětka. Zana kheza njebe czmowa, tež w naschim seminaru mięsche kózde wokno w 1. a 2. poskhodze swoje 4 swęczki, wscho hromadze na 120 swęczkow. Illuminacija bę, taž praju, pschekrasna, a Praženjo su z tym połazali, taž sebi swojoho krala a fejzora waža.

Wutoru pobu fejzor w pschedměstach, hdżż su joho tohorunja swiedżenich powitali, a sředu wjeczor pschija wulfotny czah Pražskich spěvařskich a druhich towarzistw, którež jomu na kralowskim hrodze serenadu spěwachu, a potom z faklemi a lampionami pschez cyłe město czehnjechu. Wobdzělesche so na 6000 wošobow. Z dobom pobu wczora fejzor z nowa na wustajenyc.

Schtwórk rano wotjedże fejzor do Reichenberga (Vibera) a wosta tam hacż do popołdnja; wjeczor bę zaſy w Prazy a nazajtra, pjatki, wopyta hishcze Emauski klóštry benediktinow. Popołdnju w 2 hodžinach wotjedże zaſy z kralowskoho hrodu a wrózi so ze železnici do Wina, pschewodzany wot nutrnych pschecżow swojich swěrnych Pražanow.

Někotre słowa wo bamžowskej njezmylnosći.

(Słownięno.)

Hishcze dyrbimy sebi na praschenjo wotmołwicz: W tajich naležnosćach je bamž njezmylny? Na to praji nam vatikanski koncil: „Romski biskop ma tajku njezmylnoscż, z tajkej chyšce Bójski Wumogňik chkej w postajenju wěcow, wěru a tchesczanske ziwenjo nastupach, wuhotowacż“. We wšchem je tohodla bamž njezmylny, schtož je Chrystus jako k zbožnoſci trěbne pak za wszech jaſnje abo we druhich wuczbach w opšchijate wucđif: we wščej a jenož we wěrnoſci, wot Boža zjewjenej. Tale wěrnoſć može so dělicž do wuczby a do pschikaznjow. We wobojich naležnosćach rozsudža bamž njezmylnje. Pod katholskej wuczbu rozemimy wscho to, schtož so na tchesczansku wěru, kotaž je k zbožnoſci trěbna, wopravdze poczahuje. Taž može bamž rozsudžicž wo knihach, hacż su po katholskej werie spisane abo pschecžiwo njej.

Kózdy widzi z prajenoho, zo bamž w politissich naležnosćach, hdżż so tute na katholsku wuczbu njezmylnie, njezmylny njeje. Hdżż tohodla wo wěstych padach něcht wo politicy katholikam nětaktoho kraja praji, n. psch., taž dyrbja so we wěstych časach zadžerječ, tute joho prajenjo na żane waschnjo njezmylnie njeje; je za katholikow jenož rada, pschecžiwo kotrejž žadyn dobrý katholski tchesczan činiuž njebudže, dokelž tuta rada wot čłowjeka wułhadża, kotrejž ma swojoho zaſtojnsta a swojeje staroby dla wjele nazhonjenja, wo kotrejž luboſcji su wschitcy wěriwi pschewođečeni, wo kotrejž wědža, zo je jomu na jich wěcznym a čaſnym zbožu zaležane. Hdżż pak tutej radze poſluchali njebychu, tohodla pschecžiwo njezmylnosći bamža hreshili njebychu. Stawa so druhdy, zo móžem w časopisach a to husto w prawie njeſtatholickich čitatcz, zo je bamž něcht wo politissich naležnosćach prajif, taž n. psch. njezwawno, taž dyrbja katholscy němcsy wotpoſlanci w ſejmje wothłosowacž. Može

nam někole wjeho jene bycz, hacž je bamž tułe radu tehdom wopravdze dał, abo hacž su ju jenož spisaczelojo czasopisow wunamakali. Dokelž so wona našim politiskim pschećiwnikom lubjeſche, někotſi katholſch zapóſlanch pak wo njej wjele wědzeč nochchchu (z dželo, dokelž njevědzačhu, hacž wot bamža wuſhadža), tucči pschećiwnej, byrnejz na žane waſchnjo katholſch njebyli, jara ſkorzačhu, kał mało so katholikojo po wuczbje wo bamžowſtej njezmylnosći maja. Za kóždoho katholſkoho kſchecžana, kotryž je derje wo wěrnoſežach swojeje cyrkwe rozwuczen, je zadžerženjo tychle czasopisow jara směſchne, dokełž w tymle padže katholſka wéra z naležnoſczejmi, wo kotrychž so tehdom w sejmje jednaſche, niežo czinicž njeněſche a tohodla tež wo bamžowej njezmylnosći pschi tym žana rycz bycz njenóſeſche.

Bamž je dale njezmylny w naležnoſežach kſchecžansko ho žiwenja. Rozjudženja mjenujey, kotrež bamž w tychle naležnoſežach dawa, su po prawym rozjudženja w naležnoſežach wéry, kotař w ſtutku, to rěka, w kſchecžanskim žiwenju swoje žiwenjo doſtanje. Kunje tak bamž njezmylnje rozkazý wupraja, hdyz wo Božich ſlužbach, wo prawje a wo waſchnju žiwenja duchownych, wo zarjadowanju cyrkwe abo wo zaſtaranju ſwētnych ſubklow cyrkwe za cyku cyrkje rozjudža. Postajenja bamža pak, kotrež so na cyku cyrkje nje począhuja, njeſtu njezmyln e.

Wožne polo kſchecžansko ho žiwenja su naležnoſeże, kotrež cyrkwiſke rjady naſtupaja. Woſla pſchipóznacža cyrkwiſko ho rjada dyrbí so tute na dwoje waſchnjo rozpominacž. Wone wupraja pak, zo zakonje rjada Khrystuſowej wuczbje napſhęćo njeſtu, pak, zo móže rjad we wobſtejnosežach wětſtoho czasa wobſtać. W prěnim naſtupanju jedna ſo, kaž kóždy widzi, wo naležnoſežach wéry a kſchecžansko ho žiwenja, a tohodla ſu tajſe rozjudženja bamža „ex cathedra“ njezmyln. W druhim padže pak, hdyz ma ſo wo wobſtejnosežach czasa rozjudžicž, móže ſo bamž mylić.

Kunje tajſu wažnoscž za kóždoho kſchecžana ma rozjud, hacž je ſchto wotemrěty ſwiaty. Kał wažny je tajſki rozjud, spóznajemy, hdyz wěmy, ſchto z njoho ſczębuje. Šwiaty smě ſo mjenujey wot wſchitliki kſchecžanaw czesczicž, a joho poczinki ſu druhim halo pſchikkad poruczene. By tohodla za wſchitliki kſchecžanow jara ſchłodne bylo, hdz bychu někoho czesczowali, kotrehož Boh do njebjes pſchipuſhęći njeje, kotrež tuteje czescze do cyka hódný njeje, hdz bychu po joho ſtutkach cziniли, kotrež ſu hubjene a ſo Bohu njeſpodobaja, kaž Melchior Canus, wuczeń ſpaniſki theolog a biskop (wumre 1560) pſchipomni: „Njeje rozdžel, hacž diabola czesczicž abo do hele zaſtorczenoho cílowjeka.“ Zo dyrbí w tutej naležnoſci bamž njezmylny bycz, spóznajemy hižo z priewaſchoho. Jedna ſo tu mjenujey wo wěcach, kotrež ſo na wéru a kſchecžanske žiwenjo poczahuju a w tychle wěcach je bamž, kaž prajachmy, njezmylny.

Skóńczenie hisheče čicemy naſpomnicž, zo bamž z pomocu njezmylnosće nowe zjewienja wot Boha nje doſtawa. Bamž jenož hižo wot Boha zjewiene wěrnoſeże, kotrež ſo w ſwj. pismje a w ertnych podawiznach zakhowane namakaja, z njezmylnosći wukladuje, hdyz ſebi czas žada. Tohodla wopravdze nowoho bamž ſenje wuczicž njenóſeſche.

Schtož ſmy hacž dotal wo bamžowej njezmylnosći prajili, je wučžba katholſkeje cyrkwe, na ſwiatym powſchitkovnym vatikanskim koncilu ſwiatocžnie wuprajena a kóždy katholſki kſchecžan dyrbí ju wéricž, hdyz njecha pſcheczicž katholſki bycz. Hdyz ſo nas nechtó pracha: czjohodla dyrbí ju katholſki kſchecžan wéricž, wotmoſwimy; dokełž ju katholſka cyrkje wucdzi;

do tuteje imenujich je Chrystus poklad swojego wuczby zapołozil. Nic toho dala, dokelž węstu wuczbu rożemimy a widzimy, zo hinał bycz njemóże, ju wérimy, ale dokelž je ju Bóh zjewił a ju pschez swoją cyrkę wéricz porucza.

Te Throble sudjenjo!

Swj. Franc ze Sales bě jedyn z najponiżnichich a najpotornichich biskopow, kotrejch je Bóh w cyrkwi na swęczeniu stajil. Wschi wschej poniznosciž bě hacž k wobożnosći ródnym w drasęze a njezepřeslē oni najmienšeho bležka na swojej klapie; prajesche czasto: Swjatoszénjo njewobstoji w smieczech a njerodze.

Za cjas posta mějesche službu we wotleżanej cyrkwi a na puczu domoj džesche do cyrkwy bohy-mnichow, hdzej bě runje przedowanjo. Schudy mnich swarjesche w przedowanju runje na pschedstwo a tslejsche tež żehliwe schipy do biskopow a prałatow, kotiž w drohotnej židze khodža, pasy ze złotym wobrubjene, tež żadne, drohotne wozy trjebaju a z tymi wot japoščotskeje prostoty so motwobrocęja. Swj. Franc poſluchasche pokornie na horlivohu rycznika; po przedowanju pak skoczi do kapale. Mnich so mało njestroži, hdyz swojego biskopa wuſlada w dosz — pschednej drasęze.

Tu poczinasche někto swj. Franc-Salesius przedowanczo a džesche: „Mój syno, sy džensja spomožnje poprédował, a to je wérenoſć, zo pschedstajeni w cyrkwi a sami biskopia bjez brachow njeſtu, psched kotrymž was klóſtchrská krutoscž zakituje. Tola njezini derje, psched ludom tajke wustajecz. Cyrkwiny wyschisci bjeze wscheje swętneje pschi bycz njemóże, a tež japoščotskojo pschedch pěſhi khodžili njeſtu. Hdzej je jum něchtó rjany wóz dał, taž komornik królowny Kandaki swiatemu Filipemu (Cap. stav. 8, 27), su ſo na njón synysli, bjez toho, zo by ſo něchtó na tym poſtoręžil. Tež njeleşch, tajke zmyſlenjo ſo pod židzanej klapu a złotym pasom khowa.“ Tu wotkry swj. Franc swoju klapu wokoło wutrobna. Mnich padže płacio na kolena. Pschedtož ſpody židzaneje klapy mějesche swjaty biskop pokutnu koſchlu a rjemjenje a bě wot nich wſchon wobdrény a krawy.

„Sym tak ryczał, mój syno — džesche swj. Franc do konca — a swoje ranę tebi pokazał, zo by ſpóznał, zo ponizna myſł ſo derje pschednje ze židzanej drastu a zo by pschednje swoje ſłowa lěpje wažił, predy hacž je wuprajisch.“

Z Lutjich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wutoru pobuſchtaj wysokodostojnoj kniezaj senior Kucžank a scholastikus Hórník w Różencie, Schunowje a Kalbicach, hdzej w Schulach pruhowanjo z nabožin wotbýwaschtaj.

We Wotrowje běſche ſrijedu 30. septembra ſwiate firmowanjo. K tomu podaſchtaj ſo najdostojniſhi kniez biskop Ludwik a wysokodostojny kniez senior Kucžank wutoru 29. septembra z wožom z Budyschina do Wotrowa. Na mjezy woſady wočakowasche najdostojniſheju kniezow čırjódka 11 jěcharjow, nowjedowaných wot k. kublerja Smoly z Kaschec, kotryž wyschischoho paſtýrja z psich hódnymi ſłowami powita a potom hacž k farſkej wsy pschedwodžesche. Tu běſche ſo ſchula a tójskto pobožnych zhromadžilo a wysokodostojny kniez kanonikus Herrmann powita najdostojniſhoho knieza biskopa z dlejszej ryczu.

Ž dobroćitwymi słowami hnadny kniez wotwołwi, na czož so znate wobrjadły w cyrkwi a na kierchowje dokonjachu. Nazajtra dosta 60 młodzencow a kniegnow swiaty sakrament firmowanja.

Ž Rjebjelcic. Najrjenische skutki su pszechy te, wo kotrychž prawica njezhoni, schtož lewica czini. Młodożno, zo hospodar, kotryž je w zauidzenych njedzeliach naszej wosadze tajfu dobrotu wopokała, wo to też wiele njerodzi, zo w nowinach wo joho wulkomyślnej woporniwoczi so něshto ziewi: tola, našich czaſopis ma k hronika byz za wskie ważne podawki, kotrež we wosadach so stawaju; a k drugomu też rjenie bylo njebył, kij słowo džaka nima. Hdyž sebi położca Rjebjelcjanow po starym skhodże, kij, w l. 1744 twarjeny, wot cyrkwie do tylu wiedzesche, stanły zwinyła njeje, dha je to wosibite zwarnowanjo Bože: wobsmysko a padnyło ich za tute poldra sta lét mało njeje, a někotry, kij bę bědny na stanły abo dyń, ważesche sebi to za kschizowym pucž, po tutym skhodże do Bożego domu stupacż. Nětko je to lepiej: mamy nowy skhód, kotryž móže so widżecż dacż, kotryž je za wjes a cyrkej pycha, za cyku wosadu wina radszcje. Pszechemny hospodarjej, kij je tak zdobny a drohotny pschitħód do cyrkwie nam wobstarał, zo mohi pschi dobrey strowocze sam prawje dołko tute nowe skhody trjebacż a zo chcił Bóh stare dny jomu polóżicż, kaž je też wón mnogim hiczo do cyrkwie na węczne časy polóżił. — Wczipnym čemu hiszczęce pscheradzież, zo wudawki na tuton twar so na 1800 mk. wobliczeja! Skončju z prośbu: W drugich wosadach je kierchow weokoło cyrkwie a du kemšherjo do kemski abo po kemschach na rowy swojich pschitħuznych, za nich so pomordlicż. W Rjebjelcjacach tomu tak njeje. Derje pak so hodži, zo czi, kotsiż po nowym skhodże du, stupajch po nim „Bótcze nasch“ za wotemretych wusřewaja; w tym zamysku čcemy nowym trjejenam z mienom „Czjici skhód“ rēfacz.

Ž Driejdżan. Werowanjo prynca Friedericha Augusta z archwójwodowej Ludowiku z Toskana budże 21. novembra w katedralnej cyrkwi swj. Schęzepana we Winje.

3 cyloho swęta.

Ž Trier. Za 6 njedzel, w kotrychž bę sukňa (woblek) našchoho Zbóžnika wustajena, pobu tudy pôdla wjac hacž 1,500,000 strowych pucżowarjow ze wskich znathch róžkow zemje też pschez 8000 khorych, kotsiż za wuhodenjom wot wskielatich bědow žedżachu, za kotrež lekariskeje pomocy njebe. Psihi wskiem hanjenju na swj. tuniku w njewierowych nowinach (zle dość dżen bę, ale w lécje 1844 bę tola hiszczęce hörje) — bę so też njemała czrijodka njekatolskich bědnych do Trieru podała, biskopa proszho, zo smeli swiateje drasty so dōtknycz. Biskop džesche ze zamysłom ich proštwa z pucža a żadasche, zo měk kóždy, kij za tajkej hnadu žedži, prjedy pola spowědze a swj. woprawjenja pobyż, kaž bę w spoczątku postajene. — Psihi tutej składnosczi wopokaza so też, zo druga a werna relikwija swiateje sukňe so z wonka Trieru namaka: W spoczątku zauidzenego lětstotka bę archibiskop-kurwierach Franc Ludwik (1719—29, wumre 1732 w Maincu) zemianskiej swójbje Wojs lapku drohotneje drasty pschepodał, kotaż so na hrodże tuteje swójby we Wagen czeszczuje. Psihi swérnym pschehladanju w Trieru namaka so, zo bę znamjo (sigl) biskopa Franca Ludwika niezranjennu, zo bę tkanina a spódł (fityr) tónsamý, kaž na swj. wobleku, kotsiż w Trieru so khowa. Hdyž mohlo z jeneje stronę džiwnie so zdacż, zo

biskop, byrnje tež mały džel, z nieschitoho wobšeka (je to dželo Marije m. B.) wotreza, dha widzimy w tym z druheje strony wjedženjo Bože: je z tym do-pokazane, zo w spoczątku 17. lětstotka so ta sama relikwija cjećzowasche, kotaž džensa hřichče woczi křečcjanſkoho swęta na so czechnie.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 415. J. D. z B., 416. Hana Wenclecz z Khróscie, 417. Jan Pětrka z Budyšina, 418. Marija Libšee ze Smjerdzaceje, 419. Michał Suchi z Różanta, 420—449. překupe Jan Domanja w Khróscicach za 20 sobustawow.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 675. Marija Libšee ze Smjerdzaceje, 676. Michał Suchi z Różanta.

Za eyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 106,736 mk. — p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprował: njemjenowany prez redaktora 1 mk. — Hromadze: 106,737 mk. — p.

Na nowe piščele do Baćońskaje cyrkwi: Dotal hromadze: 5884 mk. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5885 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,882 mk. 50 p. — Dale je woprował: njemjenowany prez redaktora 1 mk. — Hromadze: 10,883 mk. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: N. z Drježdzań 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: Knjezej præsesej wotedachu: Kr. z Baćonja 5 mk., W. z Hrubjelčic 10 mk., knjez farař M. Bředrich z wotkazanja Michała Bředricha ze Smjerdzaceje 100 mk.

Za cyrkje w Lubiju: Ze zawostajensta njeboh Madleny Koklic ze Zajdowa 20 mk., P. T. N. z R. 8 mk. 40 p.

Zaplać Bób wšem dobročerjam!

Biblijiske Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrijadowanju dr. J. Schustera a G. Meya
serbscy wudal

Michał Hórník.

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera z Freiburga.

Šu na pſchedaři w Budyšinje na farje a tež pſhez dobročiwe expedicije „Kath. Poſoła“ so wobstaraja.

Wjazane z kožanym křibjetom 90 p., njewjazane 65 p. Štotož dřce je drožšho zwiazane měč, móže je tydzeń po sfazanju dostac̄.

Na srjedu 21. oktobra so česčene sobustawy towařstwa katholickich wučerjow Serbskeje Łužicy přečelnje přeprošuja na šulu do Ralbie popołdnju w 4 hodzinach.

Předsyda.

Na dnju ss. japoštołow Symana a Judy (28. oktobra) po nyjch porje budze w Khróscicach we Wjenke hosczenku zhromadzina towařstwa za Afriku. Can. J. Verner, farař.

Cjichcę Smolerjec křižcjičcečeńje w maciączym domie w Budyšinje.

 Přichodne čiſlo wuñđe za tsi njedzele, 7. novembra.

Katholický časopis

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 21.

7. novembra 1891.

Lětnik 29.

Měrczin Hattala.

W Praž ſweczeńſche 4. novembra professor Měrczin Hattala ſwoj sydomdžesaty narodny džen. Mamy to za ſwoju winowatoſcž, zo na tutoho wucženca, kotrež ma tež wo nas Serbow mnohe zaſlužby, z najwjetſchej cžeſeču tež tudy ſponnimy. Na dwachczi lét imjenujcy wjelczechomny kniez nawjeduje a rozwucžuje starſchi Pražſkeje „Serbowki”, koſiž maja w seminaru ſerboſtich ſtudentow w macjernej ryczi rozwucžowacž.

Rak wažny tajſki dohlad wuſtojnho wucženca nad ryczeſpnyh proco-
wanjom je, kóždy rozemi, býrnje tež hewak wo zeſnacjo rycze halo tajſke ſo
wjele njeſtaral. Hdze dha móže ſebi nechtó do cyle njeznameje krajiny zwěřicž
bjez wjednika a pucžnika? Tajka njeznamata krajina pak je macjeréſka rycž
za naſchich mlodých ſtudowachych Serbow, koſiž cyle ſwoje druhe wuſuczo-
wano w druhé, němskej rycži doſtawaja. A tola dyrbja w ſwojim pozdji-
ſhim powołanju piſacž, ryczeč a wucžicž móć tež w ſwojej macjeréſkej rycži.
Tuž je to jara ſpomožne zarjadowanjo w ſerboſtich ſeminaru w Pražy, zo
starſchi wucžomych mlodſtich ſwoju rycž lepje zeſnačž wucža. Zo by ſo to
na prawe waſhno ſtało, nad tym ſedžbuje něk hižo 20 lét wjeledoſtojný a
wjelczaſlužbny kniez professor M. Hattala. Starſchi pſchihadža porjadrne
k njomu a doſtawa wot njoho wſchelake rady, poſkiw a powucženja, zo ſam
naukuſnie, ſhtož ma druhich wucžicž. Stajnje z jenakej luboſcž a woporni-
woſcž je kniez Hattala hotowy, ſwoj čas, kij je jomu zavérno drohi doſeč, tež tomule nadankej luboſcž za naſch mały narod popſhęcž. Za to jomu
ſluſhja wutrobný džak tež naſ Serbow.

Hdž je w tutych dnjach čeſki narod ſwojemu wucženecj wutrobné zbožo-
pſhęcž wupratiš, pſchizamkujemy ſo tež my tutym zbožopſhęcžam a proſymy
Boha, zo chch ſjeleczeczenoho knieza tež nam hiſhče doſho w njeſlabjenej
moch zdžerječ.

104

Měrczin Hattala je rodzený Slovák. Narodží se 4. novembra 1821 v městci Trstenje ve Štúrovské. Dokončoval své studie ve všechnakých městech Štúrovském od 1841 do vystavena Bazilika ve Štúrově psalijat, zde by theologii studoval. Tam všeobecne nabyl všechny horlivosti za svou narodnou rycerství a za svůj luh, horlivostí, kterouž jeho hrad do dženského dnu v téměř našupanu mědnoho zářeza.

Ukáván na městci 12. dec. 1848 povu něčeho časa v duchovním pastýřství. Všechny zbytky času využíl k tomu, že v této rycerství se vydokonala a další studie v slovanských rycerstvích cíni. Tehden počala tež všechny spisy vydávat, kterež bývaly ledžeností všechny vystojených na jeho vobročí, takže od 1850 byl za profesora českoslovanské rycerství na gymnasiu do Bratislavu (Prešburga) povolen, a byl 15. června 1853 vot kněžerstva samého namolvaný, že by se v Praze na vysoké školu jako privatní docent zařídil. Byl 1854 už významný a 1861 rada vysokého profesora Pražské univerzity. Tuž byl 37 let na Pražské vysoké škole vyučují, vlastní díl českých vyučenců je jeho vyučbu využíval.

Na české a slovenské rycerství je Hattala mnoho spisů vydáv a rycerství v mnoha našupanu nové působení pokazek.

Za vystojeností a nějewystavacu dženového professeoru mnoho pohledů a vyznamenání dostal, tola píši všechny české kníže Hattala pokorný a sprostý muž vystoupil, ktež je za svou vědomostí, za svou povolenou život. — Mnoho leta!

Moje puczowanie do Bajerskeje.

(7. Potrvávanje.)

Větše hrozné vjedro. Nějbože bě stajni pochmurnene a deschcžík so skoro vjez pshetorhnenja džesche. Čtyři dženit we jistvě pshetorhnuvace pak tež ani v najhorším čase nijemóješ, a tuž džech, hdyž bě trochu popushtělo, won. Pshinidžech nimo kláschta svijatoho Žena, ktež je na dvěma bohomaj z vlastním lečhovom vobdaty. Stoji tam vjele rianých pomnikov. Vobhledovac sebi najnapadněšte a píši tým spóznanach po napisach, že jow tež nechtěkuli vopozvuje, kteříž bě v Reichenhallských kupjelach strowotu pýtač, ale smjercz namakal. Kterchov pshetorhnuvaci vinhů so do rianohho leša, hdyž schmrot píši schmrotu ptacíkam mitaný pshetorhnuvaci. Hewak drje lubozný spěv pshetorhnuvarov po všechny klásdny scézach pshetorhnuva a jím khoru vutrobu z nové nadžíju napjelnja, ale dženja všechno nijeležet. Vjez dživa, že nje klenutishe mysl, kteříž běž z pochrenných pshinidží, vopushcžíz njechahu. Napohlad krajiny, ktež bě hewak samý raj, dženja pak jeno černiny dok svýzov, pshetorhnuvanje po čichim, potajne schumjachym čornym lešu, hdyž běž skoro lutki sam, všechno to vjedžesche mi myslé vróčjo do dalokeje domizný a do dawno zaúdžených radoftních časom. A někotrežkuli lube znate voblicžo džesche nimo a vubudži mi pak vjelesku, pak zrudnu dopomjenku we vutrobie. A něběž rješ, že je bylo telko z tych, kteřichž sym tam vot malostě znak, dawno tutón svět vopushcžílo. Licžach jich. Džech v myslach vot statka k statce, najprjedy we své narodné všechny a potom v najbližších fesodných všach a píši tým so pshetorhnuvach, že tam ani jenoho domu njeje, v kteřimž by za moje pomocižo nicto njevumrěl. Haj, v najvých domach je jich bylo vjele, v některých su skoro všechny votemrěli, kteřichž sym tam won a nutz kholžicž

widział. Dokąd mniejach wjele czasu a mało za dżelo, szczenich sebi sam nowe dżelo a modlach so za kójdocho z tuthich wotemrētch wótcze nasch a tuż mniejach wjac hacj jene popołdnjo eyle nowu, w mnogim nastupanju zajimawu zabawu.

Ra wsach wschał su ludżo strowski dyżli w mestach, ale nic njeśmertni. Do toho pschińdzech bórzy, hdźż sebi wobliczich, felsko młodych je mjez wotemrētchmi, kotrychż sym w žiwienju znał. Mnogi luby towarzach, z kotrymż sym po schulskej szęczętach wjesele běhał, dawno w czichim rowczku dręma. Węzo najwjac je mjez nimi taikich, kotisz běchu pak w połnych latach, pak hido wot staroby wobceżenii a k zemi potuleni. Sym drje zahe narodnu wiesku wopuszczaj, tola njevoteznał, dokąd njebě dże nieżo radośnische, dyżli po dleščim czasu so zas domoj wróćtch a wszech lubych znatych zas widzecz a postrowicz. A tohodla bě mi jich wopominieczo tež za telek lét hiszczęce eyle žiwe wostało. Nimo toho pak je mjez nimi wulka syła taikich, kotrymż sym wulki dżak za jich luboscę dołzny. Wscho to czinieśče mi tute hewał tak khutne, haj zrudne dopomnjenki zajimawe, spodobne a lube, wosebje pak tohodla, dokąd běch z nimi z wjeticha po kemachach szęczętach so zetykował a dokąd wém, zo su „w Kenjezu wumreli“. Jeno myśl na bjezbožnu, nic pak na zbožnemu smiercz je zrudna.

Hdźż běchu tak wszych znaczi wotemrēcji: dżeczi, młodżency a knieżny, mužojo a żony, starci a śchedźwi, mi pschez pomjat schli, praschach so faž samo wot so: hdź so na tebie rjad dóniż? Węzo na tuto praschenjo sebi człowięk sam wotmołwicz niemože, ale tohodla wostanie tuto praschenjo tola jara wuzitne. Hdźż sebi je mieniujch sam pschi sebi rozpominał, je czi, kaž bych uje wliche czasne myśle a starosče a wsche żadoseż za zachodnymi kubkami a czesęzemi wopuszczaj, a kaž bych uje myśle na węcznu radość abo — żałosć twoju duszu pschewzał. A tute myśle dawaja czi nowy nastork k wutrajnej próch w dobrym a nowu mōc k scjerpnemu njeſenju bolesćjom a kichizkow. „Jow pak a śmal, o Kenjeze! jeno pschelutuj mie we węźnoſci“, progi wulki cyrkwiński wótc.

Wysle na smiercz naszych znatych a tež na naschu samnu smiercz wotdżerżują wot złoho a napominają k dobromu. Tola to njeje jeniecki wuzitk. Po mienienju samnego cyrkwińskiego wuczerja budża modlitwy a dobre skutki, kotreż so něhdby za nas po smiercji dokonjeju, nam cžim spomožniſche, cžim bōle sym sami za žiwienjo za khude dusze so modlili a z cyka dobre cžiniſli. Tuż wróćtch so hiszczęce husejzic和平 tuthym myslam a wopominach tež wotemrētch, kotryż běch znał jako wuczerjow, mjez duchownymi, mjez pscheczeli, mjez sobuschiulerjemi, mjez wojeſtini towarzchemi a w kajtimkuſli drugim nastupanju.

Spominanjo na wotemrētch pak ma tež to dobre, zo so czi ledy hdź zawiſeż, njepopszeczo abo njepscheczelſte zaczucza do myſli pletu. Pschetož ichó chch hiszczęce bohaczej joho zamoženjo, zbožownomu joho zbožo, strowomu joho strowotu, skawnomu joho ſlawu zwidzecz, hdźż je jim tute czasne kubla dawno hido smiercz wzała?! Tuż móže tajke rozpominanjo tebi khudobu, khoroſę, hanjenia a kajtežuli njezbožo wjele znieſomniſche szczenic, dokąd „podoba tutoho swęta zańdze“ a z njeju wscha radość a wscha żałosć.

Tak a podobnje rozpominajo běch so naſhodźil a wróćtch so ze schmrolovinh ke klóſtretj swjatoho Zena. Tutón klóſtretyr je lěta 803 romiſoněmſki kejzor Karl I. (wulki) założil; wo tym swědeči stara lisęzina a marmorowý wobraz (relief) w kichiznej khódbje, kotryż tutoho kejzora pschedstaja. Zastupich do cyrkwie, zo bych so hiszczęce wótczenach za khude dusze pomodlit. Je to jara wulki twar, sto metrow dolki, 30 metrow scheroki a 20 metrow wysoki.

Wołtarje a wudebjenja su jara krasne a wosebje rjane su khorowe stoły, z twierdoho drjewa wumijelscy w gotiskim stylu wurezowane. Alle stoja tu Bohužel hižo skoro sto lét wopuscicjene. Léta 1803 imjenujcy bu tutón kłoschtyr mnicham swjatoho Hawschtyna wzath, a wot toho časa je tu spěwanjo kħwalby a čescze Božeje wotmijelsko. Něk sluscha jandželskim sotram, kotrež su sebi tu wustam na kublanjo žónskeje młodoscje założile. Schtož sym widział a skuskał, skutkuja jara spomožnje. Maju tu džeczi z najwosebnischič, haj tež ze zemjanskich swojbow, schtož pak zwonkownje nichčo pytnyħ njeby: wsħeħ, hacż wosobne abo nje-wosobne, khodża w jenojskej, jara jednorej drascze, tak zo oni najmjeñšchoho rozdjela spóznacż njeje. A schtož we, tak drasta młody wotroseqzacy splach, wosebje žónski, kaž, tón dyrbi to jeno kħwalicż. Widżach tute džeczi nježju mjež Božim Čžetom, hdnyx wsħeħ w processionje, wot najwjetšich hacż do najmjeñšich, za Božim Synom scjhewachu, jara pschitoinje a pobožnje, a to směry z wulkoħo džela jich jednorej drascze pschipisowacż, kiž je bjeże wsħeħe debi a pschi, a toħodla ani węzpnoscz ani zawiseż njeħubudża. — A w Serbach njeħi něktrażkuli herak rozmna maez, tak by swoje lubuschič pschitila a — skazyla. A ledma je hólężec do sto liečież naukuħi a hižo ma rjanu drohi eżafniż w kapsh, na kotrjż wəzo radħo, huċċijsko a hordžijsko hlada, hacż do schulskich knihi! Wulch eżinicż eżlowejk eżasa doseż naukuħnej, ale poniznoscz jara eżejko!

Z cyrkwe stupiwszji wobħladach sebi hisħeče někotre pomniki na poħrieb-niſħeżu. Be tam też kamjenitna tafla; z pisma, kotrež bē khētру wobħijsko, z wulkej prōcu spóznach, zo tu měschnik wotpoczuje, kiž bē wysokej staroby docpēl. Poslednje słowo bē laczanski: tu fui, ego eris t. r. schtož ty sy (ziwy), sym ja był, schtož sym ja (mortw), to też ty budżesħ. Też tuto hrónczko so k mojim džensnischim dopominjeniem jara derje hodżeħche a spomjatkowach sebi je derje. — Džeh domoj. Pschiūndjeħch nimo faru, krasnoħo wulkoħo twarjenja, w kotrymž tachant a kaplan bħdlesħtaj, strowaj knieżoj w najlepšich létach. A teħdom so njeħbeħ nadžał, zo mohlo tamne słowo: „schtož sym, to budżesħ“ hižo za lèto też wo kaplanu pola swjatoho Zena placiejż. Alle tak je: młody móže, starý dyrbi, a drugdy móže młody předy, hacż starý dyrbi. Ĉjistach lětħa w lècje w nowinach, zo je kaplan pola swjatoho Zena, strowy kaž ji-wjenjo same, z wysokej horu „Untersberg-a“ tak hukħoko padnij, zo bē hnydom mortw. Beħ luħoġe polnij a wustojnij měschnik, njeħi je mi dowolene też jow w domiznje lubje na njoho spomnicż, kiž bē mi tam w cuzzbie tak lubi psħecżel! — Hajimawie snadżi je, zo bësħtaj z krotka za sobu pola swjatoho Zena dwaj fararjej, katrajjż staj něk biskopaj, imjenujcy biskop Leonrod w Eichstättu a archibiskop Thoma we Mnichowje. —

Duch z kerchowa na tuteju njeznamejtu biskopow spominajo dopomnich so kaž samo wot so na njeboħi biskopa Bernerta, kiž je, hdhjekli bē w Budyschinje, lědy hdny zakomđil, tudomny kerchow wopħataż. To bëtlu też bórġi džeczi swědome a bëtlu rady wokolo njoho, dokelż z nimi wobħadżecż miedżieħe kaž z redka schto. A pschi tym zabħ na swoje wysokę postajenjo a wëscze też na mnohe staroscje a zrudoby swojego powołania a njebojše so, zo mohlo jomu schkodżecż, hdny hy so k džecżom ponizil. Tak so sta, zo raz makomu wobħdlerjej Budyschijskich — wulicow — swoje samiħe rubiħiċċo k wörtrecżu nōška posicjji. To je zawiesze wopotaq njeħschedneje poniznosceje a luboħseje, hōdny, zo so njezapomni. Swedeżi džie wo tym, zo bëtħe njeboħi knież biskop, runnej hewak wosobny a psħex powołanjo wysoko postajenij knież, we swojej wutrobje

jara ponizny a zo njemēsche podarmo kschēzēske mieno swjatoho Francisca Assisi-skoho, kiž ma w poniznosczi lēdma swojego runiecza tež mjez swjatymi. —

Priedyd hacz dom dōidzech, pohladach hiszczę z krótką do czasopisow, kotrež su we wszech ryczach jow we wulce czitańni wupozłozene abo wupowisnijene. Běchu tu tež wsche wjetšhe katholiske nowiny. Pohladach do „Czas“=a, kiž w Krakowje wukhabza, a nadendzech tam wozjewienjo, zo budze za něchtó dñiow w cyrkwi pola swjatoho Zena w Reichenhallu Boža mischa za sławnoho pôłsko bašnika Adama Mickiewicza. Węzo to mi katholisku a słowiansku wutrobu jenak zwieseli, hdbyž widzach, kaž Polach swoich wulich mužow, a w tym padze drje skoro swojego najwjetsho muža, na tak dostoynie, rjane a pobožne waschnjo czescią. Bě džē tu jeno mała horſka Polakow, ale běchu wopravdze Polacy, ryczachu pôłski, žadachu sebi pôłske czasopisy a tohodla so tež tajte dżerzachu a tohodla rjedachu sebi tež ani w czubje składnoſcze nimo hicž, zo bychu so jako swerni synojo swojeje wótczinu niewopokazali. A njeje jim to tež nichčo za zlo měl ani mēz moħł. Adam Mickiewicz, abo kaž Polacy joho tak lubje a tak psche-kraſnje mienuja „nasch Adam“ jako swojego najlubshoho bratra, bě najwjetshi pôłski, haj z cyka słowianski bašnik a tež Němcy maja lēdma wjetshoho bašnika abo pěsnjerja dyzli wón bě. Mickiewicz dyrbjesche swoju horco lubowanu wótczinu, zemju swoich wótcow, a swój lud wopuszczic̄ a w czubje, w Parizu, swój row namakac̄. Alle joho bratsja we wótczinie njezabychu na njoho a tak bu joho čeło loni z Pariza do Krakowa pschewiezeno a tam na Wawelu po-khowane, hdzejz najlepschi, mjez nimi tež swieczi synojo wbohoho pôłskoho naroda, wotpoczuja. Kaž je Adam, tutón wszechczer lepshoho pschichoda za swój Lud, z wutroby k wutrobie spěvat a sebi ze swojimi bašnijemi njeſmiernymi pomnik stají, to njehoodži so tak z krótką wuprajic̄. Schtož pak je nam jow woſebje wažne, je to, zo wón swojej swiatej werie a cyrkwi, za fotruž džē je pôłski narod wjac dyzli žadyn druhi czerpjet, swerny wosta. Najrjenschi do-połaz toho je to, zo je wsche swoje spisly bamžowomu rozſudej vodciznyt a zo bě k tomu hotowy, wscho wróćzo wzac̄, schtož moħlo katholiskej wuczbje na-pscheczinne byc̄. Z dobom je z tym tež pokazał, zo je sebi pschi wschej swojej sławje, fotraž bě hijo za joho živjenjo dawno po chým swēče rožscherjena, tola poniznu kschēzansku wutrobu wobkhował.

(Pschichodnje dale.)

Džen kudsony duszow w Prazy.

Hdyž zyma do kraja czehnje, potom hale Praženjo pořazova, kaž rady maja swoju Brahu. Potom so nichčo wjac̄ z města njehiba; wscho sebi w czopkej istwiežch hołduje. W schtomowniku, hdzejz so w lečze Pražskii woſobny swet ani nabyc̄ nijemože, je nětk czichó jako druhy w Božim domje. A schtož bychu tam ludžo nětke chyli? Wrota wustajenicy su so zawrjele, a schtož schtomownik hewal rjane poſtliczescze, to je wschitko prec̄. Na hrjadkach žane róže wjac̄ njeckzéja, a hdzejz so něhdys zelenia luczka zyboleſtce, tam někto zjadke lisczo kłaje. Ze schtomow je wětsik wschitke lisczo zedrel a zrudne ſtaja mócné brezyc̄ swojeje pschi wurubjene. Zenož połhmurjene schmrijoki so zymy njenaboja. Wětr wuje w żałoszczach wjetškach schtomow a njeje nowu mróczel śneha abo deshcza. Psucze ſtoja polne luži, a hdzejzuli noha stupi, psichci bloto. Tuž so njezdziwac̄, zo so nam někto z Prahi njecha, a zo so nam w měscze lepje lubi.

Tola, njech so deshcžík lije, njech so sněh dže abo rězny wětsif z ranja duje, njech so pucze w běcze tepja abo njech mróz padnje, hacž wčho pikoce — jónu hischeze Praženjo dyrbja ze swojoho města won: je to na Wschéch Swjathch popoldnju a na khude dusche. Potom khwata kózdy na kerchow. Tam ma tola kózdy někoho, njech bohaty, njech khudý; khudý běži, bohaty so wjeze.

Mamý w Pražy wjac̄ kerchowom. Najwjetschi je we Wolschanach. Tuta wjes je snadž pol hodžiny wot města zdalena, a žiwi ju skoro jenož kerchow. Nimale w kózdy domje maja rowne pomniki na pschedan, dělajia fascheze, rowne fchíze a t. d. Kerchow sam je wězo jara wulki, a hacžunij je k lepschomu rozhladej na wjac̄ dželov rozdželeny, móžesč so tam kózdy čjaszaběžecž. Najbóle dyrbisč wězo fedžbowacž, hdýž je tam telko ludži kaž netkle tele dny. Potom su wsčě ſherſche a wužiče pucze a ſezejki pschedelnjene, jeni chžedža sem a druzh tam, a skoro kózdy pyta někoho a njeſe jomu wěnc a lampku na row. Tu je zaſh wulki rozdžel: krasne wulke ſawrjencowé wěnc leža pódla khudusčkých a jednorých, a drohe pisane lampy zybola so pódla wsłkowěje swěcžki, kofraž je ze ſchleincu wodžeta, zo by jeje wětsif njeruduš. A zawěſeče je to rjany napohlad, hdýž tak krocžich po cykym wulkim kerchowje, z jenoho wodželenja do druhoho, a hdýž wschudžom, na kózdyčkim rowje widžisč lampu abo lampku, a hdýž widžisč, kaž su so wsčě rowy w tymle puſtym čjasu hischeze jónu do zelenaje draſty wobleſke. Něvérno, to je rjane waschnjo, hdýž so runje na khude dusche wschitcy na tych svojich dopomnja, kofraž su jich z krótka abo hžo dawno wopuſtčili, a hdýž jich rowy wupuſtčea! Wězo, jedyn jeniežki wóteženach je wjac̄ hódný hacž wsčě te wěnci do hromady; ale tež tež zwonkowne wěci maja swój hukbschi wuznam: abo koho njeropomni rózowy wěnc na krónu wuzwoleňa a zaſwěczena lampka na wěczne swětlo? Haj, „Božo, daj jim wěczne swětlo!“ tale próſtwa stupā džensa z mnoheje rozrudženeje wutroby k njebeſam. Schtóž pak nima nikoho woplaſtowacž, tón dopomni so na te wopuſtčené rowežki a pomodli so za te dusche, na kofraž hewak nichčo njeſpomina. Haj, tež tajke rowy wóžesč namakacž, hdžez žana mloda wudowa ſylžy njewuroni, hdžez žanej starschej wjenicke džecžo njeplakataj, hdžez so ani dyrkotata ſyrotu njemodli a lubej macžerých spody w zymnym rowje mužy njeſtorži. — A mjez tym wětsif w halzach ſchtomow žaloseži a zymne křepe deshcža schwikaja do wuplaſtaných woblicžow. Tola čjohodla plakacž? Jenož pohan nima nadžije; my suny fchesczenjo, a nadžija njech nam woči wuſuſchi. Wschaf tež nas něhdy pojese na ſwiate polo, a potom ſuny tu hromadže, doniž truba wschtich nježwoſa.

Cjas so minje; dyrbimy domoj, ale čjorjödy ludži stajnje hischeze pschiwyaja, nam zadžewaja. A mjez tym ježdža wožy, jedyn za druhim, wschilke z wěncami nawěſhane. Tak pschiindžem z čjicheje mortweje Prahi zaſh do živeje.

Po Wolschanškim kerchowje je woſebje naspomnjenja hódný hischeze tón na staroslawnym Wyſchehradže. Tam, hdžez bě něhdy Libuſchiný* dwór, hdžez w ſriedžnym wětu z móćneje twjerdžizn a bohatohu města wěže k njebu ſahachu, tam je po wsčej moč a krasnoſeži woſtał jeniežki — kerchow. Wulki njeje, ale w swojim klinje khova wjele wulkich Čechow. Mužojo, wo wótežinu

* Libuſha je wjerchowka starých Čechow, kofraž pječa na Wyſchehradže sydlesche.

a narod zašlužbni, žadachu a namakaču tu na Wyschehradze posledni wotpocžinč. A narod na nich njeje zabył, ale krasne wency ze stami „navštívenek“ (visitów) debjene, wopowiedują nam džensa hiszczęce sławu tutych muži a potomnikow džakownoscž. Też mnohi pszczeczel Serbow a Pražskeje Serbowki tu wotpocžuje, a tohodla khodža Pražszych Serbja radu na Wyschehrad a woprytuja rowy Hanki, Douchi, Schutulca a druhich češskich wótczincow.

Starokatholicismus w Schwajcarſkej a Rakuskej.

Hdyž bě so wucžba wo bamžowej njezmylnoscži tež w Rakuskej wozjewicž pocžalo, rakuſke kniežerſtvo zwjožk (konfördat), kotryž bě swj. wótc Pius IX. l. 1855 z Rakuskej zwjožał, jeno stronscy rozwijaja z pišmom, kotrež hrabja Beust 30. juliia 1870 na austrijskoho zapóſlance do Roma póſla.* We Winje ſo něk tež starokatholikoſ poſkozowacž pocžachu, ale z biskopom Reinkensom ſo njezjednocžicu; mějachu za wychischoho paſthyrja znatoho, wotpadnjenohho měſchnika Aloysa Antona. Bórzy ſo wo statne, ſvētne pschipožnacžo zamolwach a bučni 8. nov. l. 1878 pod mjenom „Starokatholoska cyrkje“ pschipožnacži po zakonju z 20. meje 1874, kotryž wo pschipožnacžu nabožnych towarzſtow jedna. Tak czežich je z tym rakuſke kniežerſtvo katholikow raniko, ze ſcžehowacoho widžimy. Zakon wot 20. meje 1874 ſebi žada, zo ma kóžde nabožne zhromadzeniſtvo ſwoj wuftup z katholiskeje cyrkje, ſwoje wertywuznacžo, zarjadowanjo Božich ſlužbow kniežtviu zapoſlacz, zo tam njež nicž pschecžiwo ſtatej bylo. Tak ſebi § 2 tamnoho zakonja žada. Pola starokatholikow ſo to žadało njeje. Z toho paſ ſcžehuje, zo ſtat starokatholikow jako ſektu, a tola k prawej cyrkwi pschipskuchacu pschipožnacwaſe. Ze to prawda abo njeprawda? Njeje to ranjenjo, hanjenjo naſteje ſwj. cyrkwie, wotpadnjenych hiszczę za prawowéřivých měč? Žich dalshe zarjadowanjo bě podobne kaž w Němskej. Tak tež tu widžimy, zo ſu z mocu ſtata ſo wobkruczili, zo ſo z mocu ſtata džerža, zo wotpadnjeni měſchnich a mnichojo, kotsiž maja loſcht ſo ženicz, iich wodza.

W Schwajcarſkej. W Bernie. Do pucžowanja biskopa Reinkensa za nowu wéru běchu w tutym kraju jenož tſjo měſchnich pschecžiwo Vatikanſkomu koncilej a to Gschwind, Egli a Herzog. Prěnjeju dwieju baſelſki biskop Lachat wuzamkný, ale protestantske kniežerſtvo kantonow Bern, Baſla, Argau, Thurgau a Solothurn biskopa za to 29. januara 1873 „wotſabži“ a 16. hapr. z mocu z joho wobhydlenja wuhna. Pschecžiwo tomu duchowni z Žury** (97 fararjow) wuftupichu, bučni paſ za to 15. septembra 1873 wotſadženi a 30. januara 1874 z kraja wupokazani. Jenož někotſi starci a ſchědživcy njeſtrjebachu z kraja, dochla paſ jich 84 wuhnachu. Wuprzednjene města ſo zjednocžachu hacž na 28, wotpadnjeni měſchnich, kotsiž běchu nječiſtotoho živjenja dla znacži, tute městna ze ſwětnej mocu pschecžiwo woli czežicy ranjenohho katholoskoſho ludu naſtupicu. Wuhnacži katholoscy měſchnich ſmědžachu drje ſo po nimale 23 měſacow trajachym wuhnanſtwje zaſh wróćicž, ale žaneje ſlužby wjac̄ wukonjecž njeſmědžachu. Tež to je ſedžby hōdne, zo pozdžiſcho ſo wjac̄ měſchnikow za starokatholikow namaka a zo bu na to hnydom licžba ſcžehnjenych farow (28) na 42 powjetſchena. Zo by ſo nowa wucžba prawie

* Taſke konfördat ſo njeſmědža rozwijazacž, kiba zo wobě ſtronje do toho zwolitej; tak ſwētne, cyrkwinſke a internacionálne abo ludowe prawo wucži; tuž bě to pschecžiwo wſchomu prawu.

** Žura řeka wulki cžah horow w Schwajcarſkej (Suragebirge).

spłakowała, wobzamkny kommissija, z protestantow a ze starokatholików wobstojaca, 29. julijsa 1874 założenjo university a ju 23. novembra 1874 w Bernje wotewri. Miejsz 5 professorami bě tež Friedrich z Mnichowa, studentow bě 9. Džen 28. februara 1875 bu cyrkej swi. Pětra w tutym měscje katholikam rubjena a starokatholikam pschedopodata. W meji 1876 starokatholikojo cyrkej katholikam w Biele rubjenu protestantam za 15,000 frankow (12,000 hr.) pschedachu. Lépsche časť za katholikow kantonu Berna z 12. sept. 1878 pschedachu, dokelž bě jim zašy dowolene so na wólbach do cyrkwinsteje rady wobdzelicz, z cijimž bórzy wjetšinu dostachu, tak zo starokatholikojo w Bernje skoro wotemrechu. W najnowiškim času dostachu zašy z knježerstwa kuſt pomocy, dokelž so jim dowoli katholiske cyrkwe w Bruntru, Delsbergu a Chevenezu sobuwužiwac̄. So wě, zo katholikojo z cuzej bohoſlužbu wonječeſćene cyrkwe wužiwac̄ njeſmēda.

W Genfje so z kulturkampfom japoschtolski vikar biskop Mermillod wotpadzi a w schém katholiskim duchownym 9. novembra 1873 pschisaha, wotpadniſtvo wosahowaca, poruczji. Dokelž nictó njeſchisahaſche, wupokaza knježerstwo najprjedy duchownych z mestow, potom tež ze wsow, abo jim tola mždu zadžeržovasche. Na to wotpadnjenoho mnicha karmelitow z Francóziskeje P. Hyacintha Loysona 12. olt. jako fararja do cyrkwe St. Germaina w Genfje, kotrž běchu katholikam rubili, zapokazachu. Hac̄ do konca lěta 1878 běchu katholikam wšečne cyrkwe hac̄ na 3 wzate, haj samo 2. hapr. 1878 w Chenebourku Najswiecziſche wonječeſćene. Wsječ peticije katholikow nicžo njeſpomhachu.

Każ w Bernje a w Genfje, tak tež w druhich kantonach starokatholikojo ze swětnej mocu na podobne waſchnjo katholikow poſkózowachu, tak w Baslu, hdžez bě Michelis, potom Watterich professor; tak so jednotliwe wosady wutworicu w Zürichu, w St. Gallen, w Chaux de Fonds. Dochla bě duchownych 72 resp. 59, dusichow 60—70,000, tola běſche tuta liczba, kaž je ſo pozdjiſcho wukopalo, wo wjèle pscheinata. W naſchim času pak ſo dochla wo liczbje mjelečji. Cjohodla? Hdž by wulka byla, ſo mjelečala njeby!

Shtož netk zarjadowanjo nastupa, ſo wjèle nowoho prajic̄ njeſhodži. Žena synoda mjeſečne wschitko wobdič; 7. jun. 1876 ſebi biskopa wuzwolichu, Eduarda Herzoga, fotrohož biskop němſkich starokatholikow Reinkens 18. sept. wuswjeczji. Spowědž ſo wotſtroni a město njeje założicu powſchitkowne pokutne pobožnoſće, Bože ſlužby ſo we wschědnej ryezi dokonjachu, měſtñich ſo ženjachu. Sami ſebi mějeno „christkatholisch“ pschipoſožichu. Žo ſo sami k romsko-katholiskim wjac̄ njeſicžachu, že ſcžehowacoſho widžimy. 10. augusta 1878 zeňdzechu ſo w Bernje biskop „ſchęſzansko-katholikow“, Herzog, biskop němſkich starokatholikow, Reinkens, rektor anglikanskeje (protestantskeje) cyrkwe Loyson a biskop ſchotiskeje (tež protestantskeje) cyrkwe Cotteril a džechu zhrromadnje k woprawienju, potajkim ſo zjawnje jako wuznawarjo jeneje wěry pokazachu. Dale potajkim nimam ničjoho wjac̄ prajic̄.

-mz-

3. Lujich a Šatſkeje.

3. Budyschina. Čudomne katholiske towarzſtvo mužſkich mjeſečne ſchtwórk jara derje wopýtan „ſwójbny wjeczor“ ze ſpěvom a džiwadkem. Wjeczor bě woſbie wuznamienjeny ze zajimawym pschednoschłom knjeza fararja Röničha z Neuleutersdorfa wo joho pucžowanju do Roma. Na $\frac{5}{4}$ hodzin ryczeſche ſpominjeny knjez a wjedzeſche pschitomnych w duchu z jenoho zajimawoho a

pobožnoho města na druhé. Majdaje pšehodnawše w Rómje w swětaſławowej cyrkwi swjatoho Petra, ſrijedzíſcheju katolíſkohu swěta. Z vulej ſedžbnoſću pſchitomni jeho horſlým ſlowam ſežehowacu. Knež farar Rónsch je swjatohu wótc Leonu XIII. tři króč w tutej cyrkwi wibžał, z nim poruczał a dowolnoſć doſtał swojim woſadnym bamžoviske požehnowanjo wudželicz, z cžimž je doſpołny wotpuſk zjenoczenyh. Swjaty wótc drje je we wobliczu ſchlejerberéh, kaž z běloho marmora wurubany, hdyž pak ryczi, wožiwi ſo tele woblico ſpođiwnie. Knež Rónsch wupraji ſwoje pſchewdeženjo, zo može Leo XIII. naſebac ſwoje 81 lět hiſhčeje lěta dolho mlódný zwostac. — Młodlny ſo pińne za ſwojoho swjatohu wótc!

Rozprawu z Jasenyc podam y w pſchichodnym číſle.

W Bacjoniū budže pſchichodnu póndželu 9. t. m. najdostojniſchi kniež biskop nowozałożený kerchow ſwječicž.

Z Khróſcžic. Nascha „Fiednota“ pod wuſtojnym nawjedowanjom ſwojoho dirigenta knieza kantora Hile w cyrkwinſkim ſpewie pińne dale džela. Ma minjenych ſwjedzenjach naſcheje woſady, kermuſchu a ſvj. Symana a Judy, ſmy dopoſdňa miſſu (z džela z měſchanym, z džela mužskim khorom) a poſdňu nyſhpore cyſe po pſchedpiſanym cyrkwinſkim waſchnju ſpewali; woſebje ma ſo pſchispomnič, zo je tež Introitus, Gruduale, Offertorium a Communio ſo porjadnje ſpewalo. Kermuſchu póndželu ſmy requiem po Gregorianiskim khoralu ſpewali.

Pſchispomnenje redaktora. Spominjeny requiem ſym ſlyſhał a ſo nad nim wopravdze zwijesliſ. Chto je rjeſiſche hac̄ tele khotne a pobožne hłosy, koſkež ſo woſebje w requiem namakaja? To je modlitwa cyrkwie we hłosach, cyſe pſchimierjena ſwjatym ſlowam, kotrež pſchednoſchuje. Hdyž ſo hiſhčeje tež to docpěje, zo ſo liturgiſki text njeſpiſi krotſcheny wuſpewa, budža potom poruczoſće cyrkwie, liturgiſki ſpew naſtupace, doſpołnie do- pjetljene.

W Koſlufurcze niže Zhorjelca, hdyž ſo wſchelake železnicy zetkuja a czahi na kſiži jězdža, je ſo w noch 19. oktobra žałostne njezbožo ſtało. Čzahi, kotrež z Wrótſlawia pſchijedu, wottam dale do Barlina jědu; někotre wožy pak, kotrež maya pucž do Drieždžon jěč, ſo tam wot Barlinskoho czaha wołdžela a potom k Zhorjelskomu czahemu pſchipowisnu. K tomu je pſci pſchihadze czaha z Wrótſlawia na Koſlufurtiskim dwórníſcheju parník (lokomotiv) pſchihotowany, kiz potom ſpominjene wožy pſchewjeze. Njezbožo tamu noc z tym naſta, zo wjednik tónle ſwój parník předy pſchicži, hac̄ bě Wrótſlawiſki czah na dwórníſchejo dojel. Tak ſo ſta, zo parník z mocu do ſpělchnje pſchihadzacocho czaha, kiz z dwěmaj parníkoma jědžesche, praſny. Parníkaj ſo z kolijow walischtaj, wožy pak, kotrež za nimaj jědžechu, z tajkej mocu do ſo zajědžechu, zo bu woſebje jedyn wóz cyſe zlemienyh a pſchejědženyh; běſche to wóz přenjeje a druheje klasif. Z pucžowarjow tutoho woza namakachu 5 zrudnu ſmjerč, ſchety, kotořož hakle po dolhei próch wucžezechu, z někotrymi ranami woteridže. Tohorunja je poždžiſho na ſwoje rany wumrěk tamny parníkow wjednik, kotrež bě wina cyloho njezboža, dokež bě w zlóſčiwej njeſedžbnoſći a rozvjeſtlenoſći do pſchihadzacocho czaha zajel. — Lětusche ſeto je ſo na wſchelatich železnicach we wſchelatich krajach telko njezbožow ſtało, kaž drje hiſhčeje ženje, tak dolho hac̄ ſo na železnicach jězdži. W mnohich padach bě njeſedžbnoſć na tym wina. Ludžo, kотiž maya ze ſtralſhnyimi na- pravami czinicž, pomału tež ſtrachej pſchivuknu a trébnu ſedžbnoſć zanjero-

djeja. Někdyžkuli wſchaf tež pſchi želegnicach pſchiſſowo pſlaci: „Studnja hafle ſo potom pſchifryje, hdyž je něchtó do njeje panýl.“

Z Prahi. Naš serbski seminar hospoduje lětsa 32 wučomcow, 12 bohosłowcow a 20 gymnasistow. Z nich studuja 7 poslednje léto theologiju a to Jakub Šewčik z Baćonja, Bjarnat Hicka z Pančic, Wendelin Trenkler ze Seitendorfa, Jurij Křižank z Podhroda, Karl Kretschmer a Karl Rothe ze Šerachowa a Fr. J. Bodenburg z Lipska, rodženy z Münstera; druhe lěto studuja theologiju Karl Linke z Drježdán, Jan Just z Nowej Jaseńcy a Jakub Stranc ze Žurie; a za-stupiloj staj lětsa do theologije Michał Šewčik z Baćonja a Alfons Jäschke z Peterswaldau. Z gymnasistow khodža do VIII. rjadownje: Miklawš Andricki z Pančic, Em. Otto z Delnjoho Leutersdorfa, P. Kretschmer z Wostrowca, Isid. Klauss ze Seitendorfa a P. Rentschka z Budyšina; do VII. rjadownje: Jurij Winger z Khróscic, G. Vogt z Nowoho Kallenberga, J. Maier z Nowoho Šerachowa, P. Wagner z Wostrowca a M. Lange z Lindenawa (Lipska); do VI. rjadownje: P. Hentschel z Drježdán; do V. rjadownje: Jakub Rebiš z Baćonja, Pawoł Šolta z Wotrowa, Fr. Müller ze Šerachowa a Jurij Hejduška z Hórkow; do III. rjadownje: J. Siebertz z Königsteina, J. Wels z Kamjenca, A. Marschner ze Šerachowa, Jakub Žur z Njebjelčic a J. Rimpler z Leuby. Serbam, kotrychž je jenož 12, so w tydzeńskich hodžinach pod nawjedowanjom staršoho składnosć poskića, zo bychu so w swojej maćeřinje wudokonjeli. Hdyž so wopomni, kelko časa so n. př. w srjeđnych šulach němčinje wěnuje, dyrbi so přidać, zo je jena hodžina serbšiny na tydzeń jara mało. Toho smy sebi cyle derje wě-domi, a proucujemy so tuž sami za so cim bôle tež zwonka hodžiny, zo bychmy dostudowawši swojeje maćeřinje ryče, kotruž wšitcy lubujemy, we słowie a pismje cyle mócní byli. Tež na to dyrbi so džiwać, zo nam njeje přiležnosć data, serbski předować, a zo sebi wobstojnosće w Sakskej žadaja, tež trošku znajomstwa českéje a pôlskeje ryče. — Naspomnić hiše chcu, zo je so lětuše šulske lěto w seminaru započalo ze swj. exercicijemi; dale, zo je na universiće wot lětušohu założena wo-sebita česka theologiska fakulta. Z tutym dzělenjom fakulty je so serbskomu bohosłowcej witana składnosć, so w česčinje wudokonjeć, wzała. Na české fakulce je jich zapisanych přez 150, na němskej 51 rjadnych a 23 wurjadnych (z českéje fakulty do někotrych předmjetow) posłuchari. Rodženych Němcow pak je na němskej fakulce jenož 30.

3 cyloho swěta.

Němska. Po dolhím wosyroczenju je Hnězno-Poznański archibiskopski stoł někto skónčnje zas wobſadženy. Za nowoho arcybiskopa je sławný pôlski zapóšlanc kniez dr. z Stablewski, probst we Wręśčinje, pomjenowany. Pôlske nowiny swoju radoſć nad tutym pomjenowanjom wuprajeja.

— Dwaj sławnaj ſobustawaj centra staj w tuthých dnjach woſebicže wuznamjenenaj byloj. Swjath wótc je pſchedsydže centra ſwobodnomu knjezej v. Heeremannej wulkofskij rjada swj. Hrjehorja spožejil z woſebithym jara pſcheczelnym listom. Z tym je bamž z nowa dopokazał, zo je z politiku němskoho centra, tež ſchtož „trojzwiaż“ Němſkeje z Áwstriju a Italskej nastupa, pſchez-

jene. Druhe wuznamjenjenjo je so swobodnomu knjezej v. Schorlemerej. Alst došlo, kotrož je fejžor Wilhelm do přenjeje komory abo domu knježjich powołał.

— W němsekѣ Africѣ je major v. Wißmann swoje zaſtojnſtvo tam zložil. Hlowna wina zda so bycz, zo Wißmann a nowy němſki guverner swobodny knjez v. Soden ſebi praweje zrozemicz njemóžetaſ.

Awſtrija. Za nowoho wjetch-primasa w Granje je orghabt benetiktinow Vaszary pomjenowaný. Zastupjerjam z Grana, kotriž běchu jomu zbožo pschež pschiſhli, praiji nowy primas: „Sym muž poloja, dobrý mótežinc, ale tež dobrý měſchnil.“ Tež tudy kaž w Němſkej pschi wobſadženju pónaniskoſkoho biskopſtwa je knježerſtvo na to džiwało, ſchtož japoſchtoſki ſtok žadaſche. Wuherſke knježerſtvo běſche ſebi najprjedy exlaufſoſto archbiſkopa Samauſu zhladoalo. Tež wo pschepoloženju primacialnoho ſydká z Grana do Pesta nijeje rheež byla.

— Z Prahi. Wustajenica je ſkónczena. Poſtſecža milliona placžach a pschež poł milliona njeplacžach, potajkim pschež tsi milliony woſobow je cželku jubilejnemu wustajeniu wopytało. Čezechu ſu z njej ſwjeciſili prawy triumf, woni ſu pokazali, ſchto ſlowjanſka hłowa a ruka zamóže. Kaf jara běſche wustajenica wſhem k wutrobje pschiroſta, wo tym ſwědčeſche poſledni džen, 18. oktobra, na kotrymž běſche ſo w njej telko ludu zechlo, kaž hiſcze ženie. Raval do wustajenicha běſche njeſmerny, wſchě durje a wrota dyrbjachu ſo ſchěroko wotewrict, tak zo běſche kontrola njemóžna, telko woſobow je zaſtuſito. Zo je z najmjeñſha 110,000 ludzi pschi wobzamknjenju wustajenych pschitomnych bylo, je wěſte. Hrabi Thunej, fejžorowomu nameſtnikej w Čechach, kotriž ma wo wustajeniu najwjetſhe zaſlužby, pschihotowa ſo we wustajenych wulfotna ovacija, tak wutrobna a hnujaca, kaž drje ſo wjetchowomu zaſtuſperjej zrečka hdy dostala.

— Vjedželu 25. oktobra bu w Starej Bóleslawje Mgr. dr. Koſouš na ſwjeciſacohu biskopa Prajſleje diöceſy konfeſtirowany.

Ruska. W mnogich krajinach tutoho wulkoho fejžorſtwa je dla ſchpatnych žnjow wulka nuza zaſtupila. W Kaſanskim guvernemencje je z hłodom thfus wudyrif.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 450. Pětr Bjarš z Pančic, 451. Józef Stankiewicz z Budyšina, 452. Haňza Rjehořkowa z N. Pazlic, 453. 454. z Drježdán: towarzſtwo „Jednota“, Karl Domanja, zwóñl při kralowskej cyrkwi, 455. Michał Kórjenk z Trupina, 456. 457. ze Šunowa: Michał Bräuer, Marija Rabec, 458. Jan Bjarš z Lazka, 459. Jurij Kocor z Konjec, 460. 461. z Ralbic: Mikławš Błažik, Mikławš Kuéank, 462. Mikławš Bětka z Nowoslic, 463. 464. z Khróſcic: Pětr Krawža, Bernard Krawža, 465. Mots Bodlenk z Worklec, 466. Jakub Więaz z Prawočic, 467. Mikławš Smola z Bronja, 468. Michał Nawka z Miškec, 469. Haňza Mérćinkowa z Khelna, 470. Jakub Hošlik z Radworja.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 677. Józef Stankiewicz z Budyšina, 678. 679. z Drježdán: towarzſtwo „Jednota“, Karl Domanja, 680. N. N.

Na lěto 1889 doplačichu: kk. 676. Józef Stankiewicz z Budyšina, 677. 678. z Drježdán: towarzſtwo „Jednota“, Karl Domanja, 679. N. N.

Na lěto 1888 doplačichu: kk. 735. 736. z Drježdán: towarzſtwo „Jednota“, Karl Domanja, 737. N. N.

Na lěto 1887 doplači: k. 751. N. N.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 106,737 mk. — p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k wopomnjeću zemrěteje ze słowami: „Daj jej, Kneže, wěčny wotpočink!“ 15 mk.

Hromadze: 106,752 mk. — p.

Na nowe pišeče do Baćońskae cyrkwe: Dotal hromadze: 5885 mk. — Dale je woprowal: r. 1 mk. — Hromadze: 5886 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,883 mk. 50 p. — Dale su woprowali: professor Konrád w Taborje 5 mk., k wopomnjeću zemrěteje ze słowami: „Daj jej, Kneže, wěčny wotpočink!“ 15 mk. — Hromadze: 10,903 mk. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: J. L. 2 mk.

Za serbski seminar w Prazy: k wopomnjeću zemrěteje ze słowami: „Daj jej, Kneže, wěčny wotpočink!“ 15 mk.

Za cyrkej w Lubiju: k wopomnjeću zemrěteje ze słowami: „Daj jej, Kneže, wěčny wotpočink!“ 15 mk., J. M. z C. 20 m., njemjenowany přez k. katechetu Zarejenka 1 mk., za rozpředate „Twarne kamjenje“ 2 mk.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrěli su: Šana Salome Schäfer, Józef Eichler, Juliana Marija Wjerabec z Kheilna. R. i. p.

Zjawna proštwa.

Lubi serbscy, katholscy čitarjo! Džensa so z wulkej nadžiju na Wašu šcedriwu ruku wobroćam, hdyz Wam wulku nuzu skoržu, kotaž je při dotwarjenju cyrkwe w Lubiju so pokazała, dokelž njeje tu wjac pjenjez. Połojca pjenjez je hakle nahromadžena a cyrkej je hišće nje-dotwarjena. Tohodla, serbscy katholikojo, pomhajće nam našu cyrkej dotwarić, zo njebychmy wjac na — rejwanskej lubi — kemše mēc trjebali. Pomhajće khětře, Synej Božomu hódne bydlenjo natwarić, hódny tabernakel jomu přihotować. Pomhajće katholskim bratram w jich nuzy a činće tón dobry skutk w mjenje khudych dušow, zo bychmy z tym jim wumoženjo z jich wulkich čwilow dobyli. Hišće jónu: Pomhajće bórzy a zaplać Bóh tón Knjez wšem dobročerjam!

Miklawš Zarjeńk, dušepastyř za Lubij.

Nalutowańja a wupożczęſnja za Khrósczańsku wosadu.

Dezałożeńska (konstituowaca) zhromadźizna budže wutoru 10. novembra wjecžor w 6 hodzinach w Khrósczicach. Wschitchy, kotiž su so 28. oktobra jako sobustawy zapisali, kaž tej druzý, kotiž to hišćeje čcedža, su naj-podwołniščo píšeprošheni. Swj. Měrežin, kotrehož wopomnječzo so nazajtra swježi, wobradź dobre poradženje!

Nakhwisny wubjerk.

Zjawny džak

wuprajam knjezej lěkarjej **Dr. Rachelej** w Pančicach za wulku prócu a wustojnu lěkařsku pomoc při strašnej khorosći mojeje džowki Ludmile.

Miklawš Čoch, wučer w Kukowje.

Ejiphicj Smolerjec inihicjicjeherejne w macježnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lěnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Sudyšchinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 22.

21. novembra 1891.

Lětnik 29.

Joho Královská Wysokeš, prync **Friedrich August**, wójwoda w Sakskej, a Jeje Kejjorska a Královská Wysokeš archiwójwodowa **Louisa Antoinetta Maria**, džowka Ž. K. a Kr. Wysokeše archiwójwody Ferdinanda IV., wulkowójwody w Toskana, so džensa we wulkim domje svjatoho Schczepana we Winje z mandželskim zwjazkem za cyłe žiwenjo zjenoczitaj.

Cyłk nasłijski wótcny kraj zrabuje so nad tutym radoſtnym podawkom, kotryž wjelelubowanomu pryncej naschoho královskoho domu, herbje naschoho královskoho tróna, deſtojnemu pomocnicu za žiwenjo, nam pał, kaž so z polnej dowěri nadzíjam, swérnu macjer poddanow dobudze. Ze wshémi swérnymi poddanami wuprajamy tež my „dobri swérní Serbja”, kaž nas nadobny prync sam mjenuje, džensa swoje najnutrniſche zbožopschecža. Z hhubokoſeže swojeje wutroby chcemy wot najdostojniſchoho knjeza biskopa jutse poruczené džakne Te Deum zanjesč a Boha prosyež, „zo by z tutoho zwjazka bohate žohnowanjo wukhadžalo za nasch nadobny královski dom a za lubowanu sakſku wótežinu”.

Na mniohe lěta!

Sakski sejm

je srijedu 11. novembra zaszy preni raz hromadu stupil. Swjatoczne wotwrcenjo sejma w kralowskim hrodze bescze po starym waschnju z tronsej ryczu Joho Majestoscze krala Alberta piatek 13. novembra, a na to sejeho wasche tonsamh dzen wjeczor w pjeccich hodzinach pschyna hoscina, kajtuz kral pschi spoczatku sejma kozdy raz krajnym stawam a zaftojnikam knjezertsiwa, kotisz maja pschi sejmje dzekac, dawa. Pschi tym njech so tez hnhydom na to spomni, zo so prync Friedrich August pschi rozmroewjenju z jenym serbiskim zapolskancom z wulsek pscheczelniwosezu praschesce: „Kak so hiscze do bri swerni Serbja namakaja?“ —

Netezischi sejm je so wot poslenjoho w tym nastupanju pschemeni, zo su swobodnozmysleni pschi wolsbach niktore sydla pschidzili, socialni demokratowje pak bohuzel z sydla pschidzili, tak zo je netk w 2. komorje 11 socialnych demokratow! — Konserwativna strona ma pak, kajz prjedy, tez na tymle sejmje wjetshinu. Dokelz kniez dr. Haberkorn, kiz je pschez 30 let pschedsyda druheje komory byl, wysokeje staroby dla tule cestnemu sluzbu wjach zaftacj njechaſte, wuzwolichu zapolskanach tajnogo radzicza Ackermannia z Drejdzan za prenjoho pschedsydu druheje komory. Najwjacj a najhlownishe džela sejma maju deputacie abo komissije; ich je pječ, a maja kozda swoje wosebite sejmske džela a wuradzenja. Su to komissije: 1. za peticije, 2. za zliczbowanja, 3. za financy A, 4. za financy B a 5. zakonjedawarska. Do financeneje komissije B bu tez jedyn serbiski zapolskanie sobu wuzwoleny. Kozda deputacija ma 10 sobustawow, tak je 50 sobustawow druheje komory pschi deputacijach, 30 sobustawow pak nic, dokelz cyla komora liczi 80 sobustawow.

Wjesele dzeka budze sejmej czinicz powschitkowne powjetshenjo mzdby krajnych zaftojnikow, schtoz sebi sumu pschez 5 millionow hrivnow zada. Zwieselace k najmjenishomu pschi tym je, zo su sakse financy w tajkich wobstojenjach, zo so tohodla krajne dawki powyschicj njetrejba; wo malko ponizicj budza so pschez to, zo trachy so ręzny dawk za swinje město tjsich hrivnow na dwie hrivnie postoji. Z najwaznischich zakonjom, kotrež našte ratařstwo a domjace wobstojenja nastupa, je nowy naczisk zakonja wo czeladniškim porjedze (Gesinde-Ordnung). Wo tym pozdžischo. M. K.

Swjeczenjo Baczonistkoho Kerchowa.

Po zbożownym dokonjenju wurunanja městnosće, po jeje wobhrodzenju a po drugich muznych pschihotowanjach dzekse žadosej katholickich wobydlerjow Baczonja a wokolinj za tym, zo by so hotowy kerchow woswjeczil. Wosebita bē tohodla rodosć, hdz powěscj dónidze, zo najdostojnisci kniez biskop sam sem pschijedze a benedikciju dokonja. A tak njedyrbjal so runje Baczonii wysokeho wophta wjeselicz; wshak preni raz do joho srijedziny pschindze najdostojnisci kniez, na fotrohoj młoda wosada z dzeczowskej dowěru zhladuje a wot joho hnady wosebitoho, samsono dušchipastyrja woszakuje. Wjesele wunošchesce so powěscj wo žadnym swjedzenju a mócene zhni jaſnych zwonow pschipomědowachu wjeczor prjedy swjatocznež pschihodnogo dnja. Tez wudebi so wjes a dom Boži, drje snadnje, tola pschihodnje.

Kermusku pónidzelu, 9. novembra rano 9 hodz. mějesce so swjeczenjo stacj. A czesczownomu postrowienju najdostojnisczo knieza jechachu 14 jeharjo napšhezgo, mjez tym hacj so lud pschi rjanhui cestnymi wrotami na dokhadze

do wsy zestupa. Bórzhy wozjewiaczu zwony blízkość „żochnowanego, kij pschi-khadža we mjenie Knjeza”. Hdyž běsche najdostojnišči knjez biskop dojel, postrowi joho wykodostojny knjez can. farar Werner z Schrösczic; a swjatoczny czah poda so do cyrkwe a po krótkim wot tudy na swieczonej kerchow. Psched wykolicm knjezem kroczešte 16 malych družkow. Mjez tym hacz so pschenadobne poswjeczenjo sta, modlesche so lud rózowc a po joho dokonjenju wudželi najdostojnišči knjez pobožnym wériwym prenje biskopske pozjohnowanjo na nowoposwjeczonym měsće — swojoty wokomil a hukotkuhnjacy napohlad.

— Spewajo netk wrózci so czah do cyrkwe, a knjez biskop swieczešte tudy wulke kensche. Cirkel sama, jeje swiedżenſka pycha, a wschitko, jchtóz so netk wo njej stawasche, cjiniesche pschemocny zacjizhcz na zhromadzenych; bě, kaž by so wona po dolhich létach preni raz zašy zradowała we wjesofej nadziji; bě, kaž by wodychla we swojej staroſezi a horcej žadosezi za swojim měchniſkim zaſtaraczerjom; bě, kaž by znova wožiwila k zbožu mlodeje wosady a k džakownomu žochnowanju něhdý za nju woprowacoho serbſkoho luda. Po swiatym sczenju wobroži so hnadny knjez, zo by ważnoſć swieczenia a swieczenoho mětla rožjaſnił; zo by ze swoimi mócnymi hnijachmi ſlowami k wérnej luboſezi a k swérje k Božomu domej wschéh wutroby zahrēł; zo by k twierdej wobſtajnoſezi we swiatej wérje napominak; zo by wosadnym, kotſi za swojim měchnikom horcy žadaja, swoje dželbraczo wozjewil; zo by jich ze swojim wjſchim duschipastyrskim tróſtom zmierowak; zo by jim za jich swójb, jich hospodarſtwo a jich hona swoje zbožopſcheza wuprajil a jich pokazał na myto swérnoho ženiskoho běženja a wobſtajnoſeze w dobrym — na myto njebeſke. Po dokonjenju Božeje mſčę spewasche lud khwalny kerluſch: „Tebje my Boha khwalimy” a pschewodzecze tak spewajo wykodostojnoho knjeza z cyrkwe. Popołdnju $\frac{1}{2}3$ hodž wrózci so hnadny knjez biskop do Budyschina. Hort a wutroba kóždoho paſ, kij so k Baczoňskej cyrkwi džerži a tutu swjatu nalejnoscž zańc ma, wupraji džakownje: „Zaplač Bóh! Žochnuj Bóh naſchoho wykſtſkoho duschipastyrja!” — NB. Wo założenju a twarjenju poхrjebniſcheza něſhto we bližšim czasu podam. js.

Starokatholizmus w Italſkej, Francózſkej a Oriencje.

W Italſkej so starokatholiske hibanjo zapoczą pod wjedniſtwom P. Hyacintha Lovsona, kotrej nakhwilnie w Romje pschewywacze. Hłowne sydko pak bě Neapel, hdjež niewériwy czasopis „Emancipatore cattolico” bławnu wuczbu rozſchérjeſche. Redaktor bě wotpadnjeny mnich dominikanski Protas-Giurleo. Tutón muž so lěta 1873 z jebarjom Dominico Panelli zjednoczi, kotrej so sam archybiskop z Lyddy mjenowacze a w Oriencje wot nělajkoho wotpadnjenoho biskopa na jenym dniu bjez swědkow wscie swiecizny z biskopſkej doſta; na to bě biskop starokatholiskeje cyrkwe w Italſkej. Tamž joho 3. juliya 1875 zjawnje z cyrkwe wuzamkną; hižo 21. novembra bu tež wot starokatholikow zaſtorczeny. Joho nastupnik bě wěsty Trabucco, kotrej chycze ſo wot Rusow swjeczic̄ dac̄. Starokatholikoſu ſo w Italſkej tak směchni ſezinili, zo ſu bórzy z cyla wotmjelkli.

Tež we Španiſkej a w Mexiku běchu podobne hibanja, ale cyle bjez wjetſchoho wuspěcha.

W Francózſkej ſo pokaza, zo tam hiſhče myſliczki Gallikanismu wotemrele njebeču. Biskop Maret bě w knizi „Du Concil général et de la Paix religieuse“ tute myſliczki rozſchérjaſ, ale abt Guéranger joho z piſom

„De la Monarchie pontificale“ psłepokoza. Ma to so Maret swj. wótciejs podczisny, tohorunja też arcybiskop w Parizu Darboy a biskop Dupanloup w Orleansu 29. jun. 1871 Batińska rozsudzenjo wojewischaj. Dale so podczisny Gratry (25. nov. 1871), a hrabja Montalambert, kotryž bě jara psłeczivo Batińcej był, psłed smiercę wobkruczi, zo chce we wſchém jako posłuchny syn swj. cyrkwi wumręcz. Mała czrijódka duchownych, kotsiž běchu psłeczivo koncilej, w Francózskiej praweje płodnej role njemějše. Tak so mnich P. Hyacinth Luyson do Schwajcariskeje poda, jedyn duchowny z cyrkwi Notre-Dame w Parizu dżesche do Ameriki, do Siedzelskeje, Italiskeje a zaſy do Siedzelskeje, hdźez so z wudowu Meriman wożeni, ale jenož psłed swětnym zaſtojnikiom zwérowacż da. Potom dżesche do Schwajcariskeje, hdźez bu w Genfie farar „Echeczansko-katholikow“. Bózhy so do Pariza psłeczydli, hdźez pod titlom „Recteur de l'église catholique gallicane“ starokatholiku woſadu założicž spyta; 6. februara 1879 prēnju Božu službu dżerzesche, po jenym lěče licžbu swojich poddanow wuda a bě iich — 900. Dwoj měchnikai so jomu hiszceje psłitowarszischischaj. 45,000 frankow (wokolo 38,000 hr.) mějesche za wutworjenjo tuteje woſady, a z toho bě 30,000 frankow z wukraja, najbóle z protestantskeje Siedzelskeje a Ameriki psłischlo. W naſchim ežaszu wo tutej czrijodcy skoro nicžo wjacy słyszeć njeje. Kāk možt so tajki nierožni tež dołho rožscherjecž? Z wjetsha starokatholiko f protestantam psłechadźeja.

Schtož Orient nastupa, mamy tu Armenijsku naſpomnicž. Hdźez bě so patriarch Hassun do Roma na koncil podał, so woſeby francózcy wupóſlanch pozběhných. 35 duchownych a něčto njeduchownych so jim psłizamknij. Tirkowſke čžasopis̄i tuthy starokatholikow khvalach; 13. meje 1872 Mahmud Pascha Hassuna jako patriarchy woſadzi a woſadnenoho Kupeliana wuzwoli, kotoruž dyrbjachu so katholiko podeszisny. Katholiske cyrkwe buchu wurubjene. Hakle 18. hapryla 1879 so Kupelian zaſy swj. wótciejs Leonej XIII. podczisny, kotryž psłiflak tež druzh sejehowachu. Tak móžemy z tuthym lětom tež w Armeniji wotmrečzo starokatholikow postajicž.

* * *

Tak bychmy tute zrudne ſtawizny dołoncžili. Z nich, luby serbski čitarjo, widzis, schtož Tebi hujdom w zapoczątku prajach. Mjenujich winh tutoho bluda a joho rožscherjenja běchu:

1. Swobodnomyslne a horde nahladu wo prawach biskopow a poddatych a wo połkoczenju moch swjatoho wótcia.

2. Woſadneni měchnicy a mnicha, kotsiž ſlub czistoty dżerzesz nočnych.

3. Hłownu pomoc poſkiežachu swětna móć a druhe wery wuznacža, woſeby protestantismus, kotryž hiszceje w naſchich dnjach pjenjezy ſkładuje za starokatholikow we Čechach*.

Chyž Tebi tež licžbu starokatholikow w Němskej podacž, ale wona je tak mała, zo by mi projecž moħł: čjohodla tajkeje horſki dla tajku haru? W Pruskej** iich masz z lěta 1886: 15,063, w Badenskej: 14,635, w Hessen-

* Tak w protestantskim čžasopisu „Die christliche Welt“. Leipzig, 8. Januar. Nr. 2, 1891, čítam str. 47: „Für die Bibelverbreitung unter den böhmischen Altchristen: 10 Mar.“

** Psłirunaj: Weber, Compendium des katholischen Kirchenrechtes. Strona 133. (3. Auflage 1888.)

stej: 1002, z druhich krajow Němiskeje žaneje licžby wjach njezponimy. Haj, zo njebychym licžby spóznali, so starokatholikojo z krótko jako katholsch abo romsko-katholsch zapisowac̄ poczinaja. Hdy bychu we wulkej licžbie byli, ménisch, zo bychu potom mijesczeli?

Dale mózecz z tutych stawiznow spóznac̄, tak, schtóż wo jenej węch so hižo wot swj. cyrkwej dželi, ju pschech bóle a bóle wopushcza. Bamžowu njezmylnosć tuczi wbožy pschidacz nochtchcu, bórzy cyké bamžowstwo začíntchu, spowédz, njezenjenosć duchownych atd. To su zrudne stawizny kózdroho bluda a kónc taikoho bluda je dospołna njezwieriwosc̄. Wob-kožbuj nasch czos a to pónajesč.

Luby cíitarjo, wo něshco chcu Lebje hiscze proshcę. Modlm̄ so za wšichč bludnikow, dokelz je mjez nimi taifich, kotsiž su bježe wšcheje winy do bluda zapleczeni, kotsiž bychu so czi wtrobnje džakowali, byli jim swětko swjateje wery wuprošyl. Tuž modlm̄ so wobstajnje za nich! A džensa budž božemje!

—mz—

Z Lujic̄ a Sakskeje.

We Zorklecah swiecžeske píched krótkim kniez wuczer Hermann Jurk 25lēine wopomnijeczo swojego skutkowanja w tamniſcej ſchuli. Wjeleczeszczenomu a swernomu dželac̄erzej za serbsku ſchulsku młodosć a dołholétnomu ſobustawej naschoho towarzstwa ſf. Cyrilla a Methodija wupraja najwtrobnishe zbožopshcza redakcija Katholoskoho Poſoła.

Z Panczic̄. Kónc zanízeneho měsaca je so tu nowe spěwářské towarzstwo założilo. Wone ma zamér, serbski a němski spěw hajc̄ a w kerluſchowym spěwie so wudołonječ. Pschedsyda towarzstwa je k. dr. med. M. Nachel, naměstnik k. M. Wawrik z Kanec, pismownik k. wuczer Ž. Rězak z Wotrowa a pokladník k. P. Glaubsch z Panczic̄. Pschejemy towarzstwu z wtroby najlepšíci wuſpěch. Spěw, wosebje pak serbski spěw, je w nashei wokolinie jara žadny a dýrbli ſerbluſchowy spěw pschi taikomu spěwej njeſchihodnych wobſtojeniach z cyka hiscze wostac̄, je porjedzec̄ najwjetſchi czas a mohlo sebi towarzstwo tež w tym nastupanju wulkich zaſtužbow dobyc̄, budže-li to wot pschiluſchnych wjeſnjanow spóznate a towarzstwo doſez podpjerane.

Z Marijnjeje Hwězdy. Kniez P. Malachias Stingl je naš wopushczej, dokelz je do Marijnho Doła pschedadžen. Wutrobný džak za wſchitu luboſci a sweru pschewodža wjelelubowanego knieza na nowe měſtno powołania. Za knieza Malachjasa je nowy kniez P. Leo Lehmann z Œska sem pschischoł. Tež do Marijnho Doła je z Œska hiscze druhi kapłan poſłany kniez P. Valentin. P. Laurenc je za kapłana do Œska pschedadžen. Boh žohnuj ich skutkowanjo w knieżowej winich!

Z Jasenicy. Nascha katholska bjesada mějeshce nježelu 18. oktobra swoju měsacznu zhromadžiznu. Hdyž bě pschedsyda zhromadžiznu wotewrif, wopomni njemér, kotrž je so w Romje dla francózskich puczowarjow stał, a spominaše dale z pschihodnymi ſłowami na měsac oktober a swj. róžowc, woharuo ſimkoſc̄, kotrž w tym nastupanju tom a ſem wobſtoji, tež na pschihodne ſwjedzenje wšichč ſwjatych a wšichč khudych duschow. Dale ryczesche kniez Hic̄ka z Kulowa wo pohórschach. Rozestaji, tak so pohórsch dawa wosebje pschez wopacžne a njeahnite rycze a spěw, taſke ſpisy, taſke wobrazy a tohorunja, a powědasche mnohe pschikkady wo tym. Pohórsch je Bohu jara wohidny, taž naſch Zbóžnik ſam wobswědeča: „Pohórsch dýrbi

pschińcę, tola będa ciałowiskej, pśchez kotoro hoż pohórlskę pschińdę." Pschedsyda podżakowa so hiccy za pschednoskł a pschejesche sebi, zo by nam pschech tak pschiwiski wostak, hacżrunie je zdaleny wot nas. — Dokelż bę wo domje runje młodcy kwas, bęchu też hoscjo na zhromadzizne pschitomni, tuż pschejesche pschedsyda w mjenie bjesady młodymaj mandżelskimaj zbożo, Boże żohnowanjo w hospodařstwie, pschezjednośc w mandżelskije a wscho dobre, schtož so pscheć hodzi; też so jimi slawa wunjese. Potom so wobzamkn, zo ma założeniski swiedżenj preňu njedżelu po swi. Tsjoch Kralach bycz kaž zańdżene lěta, z džiwadka atd. wobstac, leša też ze zhromadnej wjeczerju. Schto je nowe jewiszczo placziko, so żhoni kónč lěta, hdźż so wschtike zliczenja wożewja. Městopepschedsyda M. Barjenk prosh hoscji a sobustawow na założeniski swiedżenj, a pscheradži, zo hru "Genoveſu" (serbski) za njón pschihotuje. Kierlusch „Czesz, kiswała budż Bohu Wótej" wobzamkn zhromadziznu. — W poslednjej bjesadze njedżelu 8. novembra, jara skabje wophtanej, so wo założeniskim swiedżenju wuradżesche; pschi tym pak so wschelake mienjenja wuprajichu, wosebje w nastupanju zhromadneje wjeczerje, za kotoruž pschi wothkcsowanju so stončznie tola wjekshina sobustawow wuproji. — Pschichodna zhromadzizna budż njedżelu 13. decembra, hdźż so wólby za nowy wubjerk stanu. A tomu so wsče sobustawy pschevroschuja.

M—k.

Z Marijnego Dosa. W tudomnym kłoschrje bęsche wutoru 17. t. m. kraſna swjatočnośc: zdrasčenjo pječižich nowych kniežnow. Bęchu to kniežna Roberta Reime ze Scherachowa, kniežna Margarita Juliana Grob z Lipška rodž. z Bayerskej, kniežna Uitgardis Marija Bogowska ze Ziegenhols w Schlezyńskiej, kniežna Čäcilija Teresija Schmidt z Bayerskej a kniežna Thekla Honža Skalic z Khrósczic. Swjatočnośc nawiedywalsche kniez probst Vincenc z Marijneje Hwędry jako visitator naſtheju kłoschrów, a bęsche na 20 duchownych z wosadom wokolo Marijnego Dosa a też dalej sem pschitomnych. Zdrasčenje same sta so po hnijacych webrjadach, kojkej cisterciiski rząd pschedpisuje. Młode kniežny jako świętne niewiesły żhotowane w židżanej bęlej draszcze z niewiesčińskim schlewjerjom a ruczanym wěncem debjene stojaču psched durjemi, kotrež z kłoschtra do cyrkwe wjedu. Cyle duchownstwo poda so tam po nie. Z hukobomyslnymi modlitwami pschepoda najprjedy kniez visitator kójdej wosebje zaśwéczeniu swęczku a kschijik do ruki. Ma to modlesche so nad nimi hiszczę dlejschu modlitwu, w kotrež so prosh, zo bych u tute kniežny wopuschcziwschi śwt a joho prózdnu pschu swojemu kniežei a Bohu, wernomu nawożeni swjatych duszach, w kłoschrje skuzile, zo by hnada Ducha swjatoho do jich wutrobow so wulinika a wone spóznawschi a lubowanwschi Boha swojego stworiczerja w žinjenju néhdź wurjedżene wot wschtickich hréchow do njebjeskoho kralestwa pschińc mohle. Po modlitwie wokrjepi je kniez ze swieczeni wodu, na czož so w swjatočnym czahu do cyrkwe k wulkomu wołtarzej wjedżechu, pschewodżane wot hnadneje knjenje abbatissy Hany, kniežny priorki Paule (kotraž je hdźż 67 lět w kłoschrje) a druhich kniežnow. Psched wołtarjom zonjese a wuspěwa so hymnus Veni Creator Spiritus (Pschińdž Ducha stworiczerjo) a potom swieczenche kniez visitator najprjedy swjatocznemu Božu mschu, pschi kotrež kandidatki psched wołtarjom kleczachu. Hdźż so epifla a scěnjo spěwasche, džechu k woporej a woprowadzu pierschęc a złoty. Zady kójdeje kandidatki kleczesche mała družka, kotraž swęczku a kschijik dzerżesche, hdźż bę trébne. Po Bożej mīchi pošnyschtaj so kniez visitator na evangeliowej a hnadna knjeni na epiflowej stronje wołtarja

a potom pschitupichu kandidatki a panhyku na swoje woblicza. Visitator so je praćesche: „Shto żadacze?” Wone wotmowlidu: „Smilnosz Božu a rjada” A poruczi jim: „Stanęże!” Něk mějesche kniez visitator najpriydy dlešchu rycę na podkošku slowow Sobowych „Derje je čłowjekie, zo kniezowym pschah njeſe wot młodoscze”, a dovokaza, czohodla je čłowjekie derje, kniezowym pschah njeſc a czohodla je derje jón njeſc wot małoscze. Někajki pschah njeſc ma kózdy w žiwenju; pschah swęta je czasto doſc częſki, zbożne imenowacz dyrbja so tute kniezny, zo su sebi pschah swojego knieza a Boha, slodki a lohki, wzwolile, a to wzwoſile hjo w swojich młodych létach. Ženo młoda wutroba zamózi Bohu słujicz doſtojnje, z połnej mocu. Tuž njeſc je najważniſcha starosz młodych kniezow za čas cyłoho ich žiwenja, zo bychu ich wutroby młode woſtale za Boha a joho swiatu słuzbu. Po tutej hluvko hnijacej ryczi woswjeczi kniez visitator pschihotowanu rjadnu draſtu, kotraž bę so psched woſtar stajifa, a po napominacej modlitwie visitatora, pschi spewanju psalma 142 „Knieze wuslysh moju modlitwu” pocza so zdraſczenjo. Wjesele pothilicu njewiesty njewoblaſkowanego Fehnecią swoju hlowu, zo bychu ije najrijeńsche debjeniſtwo, swoje wloſy woprowaſe, wjesele woſkoſichu swoju swętnu psychu pschi slowach „Slecž eže kniez staroho čłowjeka z joho skutkami” a z radoſczi pschijachu rjanu bęlu draſtu njewinowatoſcze, hdyz so měſchnik modlesche: „Woblecž eže kniez nowoho čłowjeka, kiž je po B.-hu stworzony w sprawnoſci a swiatotoſci wernoſcze”. Tak so młode kniezny z jenym dželom rjadoweje draſtu po druhim wot hnadleje knjenje zdraſcizhu, a hdyz bę to pola wſchitlič dokonjane, pschitupichu nowe kniezny po rjelu ſe kniezey visitatorej a potom ſe kózdomu měſchnikej woſebje ich wo swiate požohnowanjo proſho, potom tež k wſchitkim zhromadženym knieznam, zo bychu je wo modlitwu proſyſe; hnadna knjeni a wſchitke kniezny je z woſkoſenjom poſtrowicu a tak za nowe ſobuſotry pschijochu. Z měſchniskim požohnowanjom a z modlitwami ſobuſotrom wobdarjene pschitupichu po rjelu hiſtce jónu ſe kniezey visitatorej, kotryž je pschedroſhujo pola kózdeje zanjeſe Veni sponsa Christi, ſhtož kniezny dale ſpewachu: „Bój njewesta Chrystusowa, wzmi krónu, kotruž je tebi kniez pschihotwał na węczne”. Tak staji kózdej woſebje na hlowu mału ruczanu krónu, kotruž młode kniezny tsi dny na hlowie noſcha. Po tutym zanjeſe ſo khwalny ſerliwych Te Deum, a wuspewachu ſo pschituskichne modlitwy. Swiatocznosz ſkonczi měſchnikowe požohnowanjo. Hnadna knjeni poſlaſny ſo z nowymi duchownymi knieznami psched woſtarjom a proſchesche wo požohnowanjo prajo: „Požohnuj nas mótcę!” Doſtanski požohnowanjo podaſhu ſo kniezny z nowymi ſobuſotrami zas do klóſchtra, kotrohož durje do delneje cyrkwie ſo jim daſi Bóh za lěto zas wotewrja, hdyz po dokonjanym nobiciacze ſo zas k wusłomu woſtarzej powjedu, zo bychu ze swiatocznym ſlubom swojemu Zbóžniſcej na węczne ſo ſlubile. Bóh ſpožcz jim za čas wažnoho pschihotowanja połnoſcž swojego žohnowanja!

Z Brótslawja. W tudomnym alumnaſe pschedbywaja w tu khwilu 49 wuzjencjo, kotryž ſo na duchowne ſwjetlijny pschihotuſa. Mjez nimi ſtaj tež dwaj Serbai: k. Mikławſh Žawork z Mikočic, kotryž je hjo nižiſche ſwjetlijny doſtał, a k. Jan Scholka z Kulowa, kotryž psched hodami prénje ſwjetlijny doſtanje. Nimo toho ſtuduje w tudomnym wjerchbiskopſkim konvikcie druhe lěto theologię k. Michał Žur z Hóſka.

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 471. wučeř Mikławš Čoch w Kukowje, 472—475 z Wotrowa: Jakub Kokla, Pětr Nowak (Wornač), Marija Rycerina, Hana Lebzyna,

476. 477. ze Zuric: Miklawš Rachel, Jan Pjetaš, 478. Hana Šołćina z Kanec, 479. Michał Słodeńk z Nowodwora, 480. Marija Zurec z Worklec, 481. Madlena Žeńchowá z Wudworja, 482. Pětr Bětka z Kozaric, 483. Hana Pjechowa z Časec, 484. Pětr Smola z Nuknicy.

Za cyrkej Wutroby Jézusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 106,752 mk. — p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 mk.

Hromadze: 106,753 mk. — p.

Na nowe pišeče do Baćońske cyrkwe: Dotal hromadze: 5886 mk. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5887 mk. — p.

Za cyrkwięku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,903 mk. 50 p. — Dale su woprowali: M. Ź. z W. 25 p., r. 25 p. — Hromadze: 10,904 mk.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je daril: J. L. 2 mk.

Za serbski seminar w Prazy: přez knjeza seniora wot knjeza kanonika Krala ze Žitawy 50 mk.

Za cyrkej w Lubiju: Na Ledžborec kwasu w Kukowje nazbérane 18 mk. 70 p., H. W. z N. 2 mk., za khude duše: requiescant in pace: Hana Rjenčowa z Khróścic 6 mk., za khude duše: requiescant in pace: M. M. z B. 5 mk., Miklawš Buk, hosćenac w Čornym Hodlerju 1 mk., za rozpředačo „Twarnych kamjeni“ w P. 24 mk. 45 p., K. D. z B. 6 mk., knjeni Šołćina z Hory 3 mk., Michał Zmij ze Židowa 3 mk.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

K r a j a n

katholska protyka za Hornju Lužicu

na pŕhestupne lěto

1892

wuńdze za tydženj a budže w expediciach „Katholſkoho Poſoła“ a poła klamarjow za 25 p. na pŕjedan.

Wozjewjenjo!

Lokalne T. S. B. za Ralbičanskú wosadu změje na swjatoho Handrija 30. t. m. popołdnju w 2 hodź. zhromadziznu w Šunowje (w fabricy). K bohatomu wopystej přeprošuje

Předsydstwo.

D z a k .

Džen, na kotrymž sym před 25 lětami tudomne wučeřske město nastupil, su mi mnozy k woprawdze njezapomnitomu swjedženjej scinili přez zbožopřeča, připóznačo a tak drohotne a wužitne dary. Swój najnutrniši džak wuprajam našej hnädnej wysokiej hrabinskej swójbje, wysokodostojnomu knjezej kanonikej a fararjej J. Wernerjej a druhim duchownym knježim, našim česčenym šulskej předstojičerjam, cylej šulskej gmejnje a mojim lubym šulskej džéčom. Wosebity wutrobny džak tež česčenym knježim a lubowanym kollegam zjednočeństwa katholſkich serbskich wučeřow a druhim lubym přečelam, toho runja Khróscičanskéj lubej „Jednoče“ za mi wopokazanu česč. Zaplać wšitkim Bóh luby Knjez!

We Worklecaħ, 16. novembra 1891.

H. Jurk, wučeř.

Čejščej Smolerjec luhičejščeženje w maciežnym domje w Budýšinje.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budischinje.

Redaktor: Jakub Kala.

Cislo 23.

5. decembra 1891.

Lětnik 29.

Wěrowanjo prynca Friedricha Augusta z archwójwodowej Luisu z Toskanu

je so sobotu 21. novembra we Winię we wulkotnej cyrkwi swjatoho Šeřepana na najswjatočnisscho dokonalo. Dopoldna w 11 hodzinach so cžah do cyrkwi poda; dopředka džehu wschitcy ministrojo a wysoey zaſtojnich, kotrychž archwójwodojo a sakscy pryncojo ſeřehowachu. Psched awstrijskim kejzorom a sakstym kralom pruski prynce Biedrich Leopold w paradnej uniformje garde-tysirow kročesche. Kejzor Franc Józef bě wulku marschallku uniformu, sakst kral awstrijsku uniformu wobleczeny. Mjez woběmaj kniežerjomaj džesche nauzojenja, tohorunja w awstrijskej uniformje. Njewiesta so wot sakseje kralowej a wot swojeje maczerje, toſtanſeje wulkowójwodowej Alisy, wjedžeſche. Wěrowanjo měsiche kardinal, kotryž najprjedy w krasnej a pochnuvacej rycii młodymaj wysokimaj slubjenymaj swjatocž a wažnoſč tutoho ſlufka rožozji. Nauzojenja a njewiesta na to na znatej prascheni wótsje "haj" prajiſhtaj. Po něrowanskej a krasnej swjatocžnosći so młodaj mandželskaj na puež do Drježdjan nastajſtaj. W Prazy zaſtaſtaj, hdež bě za njej w starym kralovskim hrodze na Hradežanach hospoda pschihotowana. Sebi město wobhladawſchi so pónđelu na dalische pucžowanjo do Drježdjan podaſtaj.

Z radostnym wýſtanjom swérnoho ſakſkoſti luda powitaný je prynce Friedrich August pónđelu swoju młodostnu mandželsku do ſakſkoſti hłownoho města, jejneje noweje domizny, pschiwiedl. Z wjesotym wocžakowanjom bě so na drohach psched cžeklum dwórniſczejom swjedzeńscy psicheny lud zestupal. Na dwórniſczej same bě ludej pschiſtup zapowědzeny. Wokoło dwancižich pschiſtupu so cžestna kompanija tielskoho regimenta psched dwórniſczejom postaji. Na rjonych konjoch borzy na to něhdze ſchyrcyžo zaſtupjerjo ratařstwa pschiſtupu; mějachu zeleno-běle ſekle na ramjenju, piſane banty na

tschudziku, zrale kłoski na kłobuch. W czerwienym kabacze pschijschachu dżesacieżo za stupierjo Drjezdžanskoj jazdnoho towarzystwa. Z nutnika dwórnegocheza so generalojo a stanowi officirojo zhromadzicu. Psched czakarju vě so krasny balbachin nastajík, pod kotrymž běchu so łopjenate rostliny zestajale.

Pomaku czah, kiz mlodeju wyseku mandżelskeju wjezescze, k dwórnegochezu pschijsedze; z najwjetsczej napjatościu so wocji czakach na salonski wóz zlodischtet, z kotrohož w bliszchim wokomiku w połnej młodościnej czerstwości ze zaczerwienymaj licomaj Fejna lejżorska Wysokośćz pryncepsna Luisa, mandżelska Joho kralowskeje Wysokośćz Friedricha Augusta, wustupi. Wysoku knieni do czakarne pschewodzachu. Hdzęs dżewiecž schulerkow z Drjezdžanskich měscjanickich schulow ju ze zbożopšejačym spěwom powita a jej krasny buket pschepodachu. Hac̄ do słzow hnuta pryncepsna tole holdowanjo pschija. Wjez tym bě so prync August na peronne wot generalow a drugich pschitomnych kniežich postrowi a so na to k čestnej kompaniji podał. Hudźba hafku hymnu pišasche, hdz̄s prync po fronceze pscheridze a so potom do czakarne k swojej wysokej mandżelskej wrócił, zo by z njej do kralowskoho hrodu czahnyk.

Swjedzenijski czah so wot 12 wyshszych żandarmow wotewri. K nim so wodzelenjo gardejedznych, zastrupierjo ratarstwa a sobustawy jazdnoho towarzystwa pschizamknychu. Potom pschindzechu kralowcy wyshschi zaſtojnicy a blyjscežat pschewod jazdnych officirów. W prenium galawozu so kralowski komisar, wotkresny hejtman swobodny kniež z Hausen, w drugim komornikaj Sahrer ze Sahr a z Bünau wjezechu. Z wiesokym wyskianjom ze wszech stron witany so krasny wóz, kotryž schęscz brunnych koni czechniesze, blizescze. W nim młodaj mandżelskaj, wobdataj z połnosciu wonjach kweitow, sedzeschtaj. Tutón wóz je so niebozciczkemu krali Janei pschi skladnosczi joho złotoho kwaſa daril a je so tehdž za 60,000 tolej wot Drjezdžanskich kołodžejow (wozotwarcow) natwaril. W dwemaj drugimaj wozomai sczehowachu najwyshschi kralowcy dwórcy knieža. Kralowcy husarojo czah wobzamknychu, kotryž po Prajskej drožy na stare torhoscežo czechniesze.

Tu běsche psched rodnej khežu powitancka hala natwarjena, pschi kotrejž běchu so zastrupierjo wyshinościow zespupali. W jich mienje wyshschi měscjanosta dr. Stübel mlodeju mandżelskeju z rhežu postrowi. Na to czah do kralowskoho hrodu czechniesze. Tam kral, kralowa, swójska prynca Jurija, ministrojo, kralowcy dwórcy zaſtojnich a t. d. prynca-nawożenju a joho mandżelsku wobzakowachu.

Wjez tym zo so w hrodze wjeczor swjatoczeńsče wotbywachu, nimo njoho faktowy czah měscjanow czechniesze. Hac̄ runje so wot wyshiności na swjedzeniske poswietlenjo města myslito njebe, so njedziwajch toho Drjezdžany wjeczor w morju swetska blyjscežachu.

W Drjezdžanach su po pschihadze mlodeju mandżelskeju so wulkotne swjedzenje wotbywale, zo by so jimaj zdobna czeſcz wopokaſała, zo běchu pak tež poddani swoju wutrobnu radoſež nad wiesokym podawkom wozjewili. Pschi wshém tym staj nic jeno prync Friedrich Augusta, kaž je hižo znate, ale tež jeho wysoka mandżelska chle pokornaj a dobrociwaj. Hnhydom nozajtra, po pschihadze do Drjezdžan, pschindzeschtaj nadobnej młodaj mandżelskaj w 9. do dwórskeje cyrkwe na Božu mſchu, zo býchtaj Najwyshsichomu swój wshēdnym wopor modlenja a džaka wotkoſitoj. Rjech jeju Boži Duch pschecy wjedże a zakita!

Nowa protyka „Krajan”.

Każ je „Katholicki Posoł” hižo pšched schyri lětami 25 lětny jubilej swjecžil, tak je jón něko tež katholicka serbska protyka doživila. Tuž so skuscha, zo na jeje dotalne žiwenjo pohladamy. Dokelž hižo jena serbska protyka „Předženak” wot lěta 1854 wukhadžesche, po wopšijecžu drje za wschěch Serbow, tola w prawopisu jenož za lutherickich Serbow, njebe nadžija, zo so čiščej katholiskeje protyki zaplaci. Alle spisowar̄ přenjoho lětnika, njeboho Miklawšch Wojač, rodženy ze Schunowa, čeysche nowu protyku pilnje roznošowac̄ a njebojesche so pjenjezneje schkody za nashe towarzstwo. Wón wupjeli ju wosebje z pšchelozkami. Wézo běchtej ryc̄ a prawopis w rukopisu njedospołnej; tola na joho prástvu wza tehdyšchi redaktor „Katholicko Posla” porjedzenjo rukopisa a čiščeža samoho na so a da protyky nijeno „Katholicka protyka za Hornju Lužicu” (na l. 1868). Njewulki naklad přenjoho lětnika je drje so nimale rozpschedal. Redaktor druhoho lětnika katholiskeje protyki bu l. kaplan Duzžman, kotryž jej nijeno „Krajan” na lěto 1872 pšchida a wósm lětnikow (hac̄ za lěto 1876) spisa. Wón, kaž tež nastupowacy redaktorowje su sobudželac̄erjow pytali a měli; porjedzenjo w čiščezu je z wjetšcha kždokróczny redaktor „Posla” wobstaral. Wulkoč (5 listnow) wosta z malym wuwzaczom pšchec̄ ta sama. Nowoho redaktora dosta „Krajan” za l. 1877 we wosobje l. kaplana (někto fararja) Skole; tež wón wobstaral wósm lětnikow. Za lětnik 1885 nijenuja so tsto redaktorowje: l. Libsch, l. Biedrich a l. Kęzak. Tutoń posledni redaktor redigowasche lětnik 1886 a z najnowschej protyku je tež wón hižo sydm lětnikow wudał. Korrekturu je tónkrócz wosebje l. Libsch w Budyschinje na so wzal. Sobuspisowar̄ a woteberar̄ su nimale stajnie pšchiberali. Skowna expedicija a wschē druhe expedicije „Posla” a družy pšchecželjo su „Krajanej” dale swérni.

Nowy 25. lětnik „Krajana” zašluža wschitku khwalbu a wuznamjenja so zwonkownie jako jubilejski z tym, zo tsi wobražy (njeprajimy „swjecžatka”): prynca Biedricha Augusta z joho knjenju mandželskej Luisu, jenoho z korrektorow „Krajana”, z wukrajinočho čjopisja dobrocžinje požičenj a kwaſin čjah, kotryž je w Serbach derje znaty čjeksi spisowar̄ Adolf Černý fotografoval a za illuſtrowane nowiny zhotowic̄ dal. Tutoń čjah budže so čjitarjam zawěscze lubiež. Protyležný džel ma tón samy porjad kaž w předadovskich lětnikach. Potom sežehuje pohlad do minjenočho lěta „Rozgladuj so!” Tón je ze wschelakim rozpominanjem wobdaty, kotrež wo horliwej lubočci l. cyrkwi a l. Serbstwu swědečji. Najbóle debi „Krajan” přenjotne powědańcžko z wjesnoho žiwenja: Moc pastyrskie lubočce. Wézo njeju tam historiske podawki, ale je to derje wumyslene powědańcžko. Podobne podawki su so stale, a to je nadawal powědarja, zo wosobu a jich čjinjenja tak pšchedstaja, kaž su so l. wérje podobne stac̄ moħele a zo móže sebi čítać z tajlich čjowjekow dobry pšchikkad abo pohrožacu wuczbu wzac̄. Tuž dawamy wschitku khwalbu l. spisac̄zelej a proshymy wo wjac̄ tak we wschém wubjernych serbščich powědańcžkow! Wobrazkaj ze žiwenja stawiznow nasheje cyrkwe „Marträť spowědnoho potajinstwa” a „Jan z Kapistrana” budžetaj drje mnohim spodobnaj; tohorunja powuczacy nastawok „Kras” a žortny „Kuzlarška čjapla”. Schtož hewak w protyky pytas̄, nadendžesč tež w „Krajanu” a „Protyležku na sc̄enu” mašč jato pšchidaw̄; ale kupic̄ ju dyrbis̄, a potom rječniesch: To je tola rjenje a wuzitnje, zo

mamy serbštu katholštu protyku. Skawa redaktorej a joho pomocníkam!

M. Hórník.

Wjele zboža!

„Wjele zboža!“ to je pscheczę, kotrež sebi sušodža a znacji nowe lěto pschiwołaja. Tuž drje syn schyri njedžele do časa pschiwoł; ale dobrý křesćjan tola wé, zo so z prěnjej njedželu adventa cyrkwińskie nowe lěto poczina. Tuž njepschinđu pschezahe, ale hižo wo thdženj pozdže. To pak je skónčzne wšcho jene, dokelž wjele zboža kóždy cílowej pschech trjeba. — Wosobejje wjele zboža trjeba hračzhy!

Svjaty advent syny potajkim thdženja nastupili. Kajke se ženjo křschachmy tehdhy z křeli? Mi so zda wo poslednim sudže! To je dobre napominanjo za čas, we kotrež syny runje živi. Mamy džen so tchodla tež zdalowacz wšichc harowachc wjeselow. To dobrí křchesćenjo tež swěrnie wobledžbuja. Taſti zawěscze česec a mjeno katholškoho poddana njezaluzi, kotrež we tutym pokornym a počujachm času pschihotowanja po rejsachc lubjachc abo po koncertnych salach běha. — Tutoň porok sebi zawěscze njezachcu zaſluzic tamni ludžo, kotsiz prěnje popołdnjo zakazanho časa k tomu nažožchu, zo bychu z khartami placali hacž do hľubokeje noch. Zawěscze su so pschi tym dopomnili na swj. sezenjo, kotrež dopołdnja křschach. Posledni snadž su ze spodžiwnej swěru wobledžbowali napominanja, kotrež swj. Pawoł we epistli nam dawa: „Noc je pscheska, džen pak so pschiblizil“; — něk ezechimy domoj, schtož pak swj. japoščtoň njeprchistaji; najfferje so wón njeje dopomnik na črjodku tamnyh pobožnych muži! Njech tomu je kaž chce; spodžiwnje je a wostanie, zo so tajke zhromadne hračzo njezaluzi na žadyn druhý džen postajic, dyžli na prěni džen nowoho lěta! Te druhe spodžiwnne na cykle wěch je, zo so tajke neichto we Serbach stanje, dokelž so Serbia halo pobožny lud wukhwaluja. — Wězo su jenož harowace wjesela začozane; ale epistla nas tola dopomina: „Njezaluzi we wovilstwie, nic we hadriji!“ Vjez tajkich wěcow drje tola cykle njevostanie; tuž mamy so tajkoho „spielballa“ zdalowacz. — Kaž so znjese tute wjeselo, — schtož dyrbi za mnohich bycž, — z praschenjom, kotrež we kóždym spwiednun spipihelu namakas: „Sy njedželske a swjedženske popołdnja z njevoměrnym hračzom wonječeſči!“ Potajkim na jednorých njedželach hižo njeje wysoko hračzo dowolene, wjele mjenje we advencje. A tola ludžo we sušodnych wšach mjenja, zo dyrbja na „Spielball“ hicž. — Tak wobledžbujem napominanja, kotrež na předowanju křschimy. O, zo bychu tute rynčki tola toho abo druhoho mot podomnych pucžikow wottraſchile!

—z—

Něſahto wo swjedženju swj. Miklawſcha.

Z rodosču spominamych hřečeže džensa na časy młodosće, kotrež su so nam myšle jako štětna noc a jaſo w noč stôdky són, na tamne wjesele lěta, hřečeže žaneje starosće njeznaſachm jako ptučata pod njebiom, hřečež nam hřečeže Bože džecio a swjath Miklawſich wobradžeschtaj! Haj, tež w Serbach hřečeže swj. Miklawſich wobradža, a pěkne džeczi so na njeho

hijo do časa wiesela. Kholdzi pola nas pak wjedžor psched swiedženjom, pak nazajtra rano, na swiedženjim dnju samym, ale pschedy, hdz̄ je trochu čymicza. Potom pschilhadža na bělým konju abo pěški do dwora, schwika z prutom do woknow a poslucha pod woknami, schto nutsa džecži činja. Slyschi-li pacžerje spěvač, a to prawje pobožnie a mótle, potom pschiladž do théze, wocžini durje a čísnje něschto horschči jablukow a wojechow do sředž istwy, hacž wscho zaropoce. Hdžez pak zwadu slyschi, psichzenjo a wokanjo, tam nježda nicž, kiba swarjenjo a brézowy prut. Druhdý ma swj. Miklawš tež rjecžaz sobu, a zakhadža potom z nim kaž zle njedobro. Kholdzi radu w koſmatym kožusche a na khribječe ma wulki měch kaž rumpodich. Do toho tyka wschitke njepoſtuskne džecžiſta, kotrež potom do žymnoho hata zwijeta.

Hdž je we istwě zwobradžašo, potom běža džecži tež hischče ſe džedej a ſe woweh do komorki, hacž swj. Miklawš tež tu nicž wostajit' njeje. Z wiescha leži w kschini něfajki poprancowym muž abo rajtar, a hdž je swj. Miklawš wosebje bohaty, tež rjane ſkočatka a wuchata „měca“ z čoplymi rufajcami. Džen swj. Miklawša je za naſche džecži wjesoly džen; wschudžom je směw a spěw, a radoſez swěci z kždoho wózka.

Něhdježfuli swiecži swj. Miklawša hischče bóle hacž pola nas. W Čechach njekholži swj. Miklawš w kožusche po wšy, ale w rjanym bělým wobleku, mitru na hlowie a w rukomaj ſij, ſajkž maja biskopja. Dokha běla broda kryje wjetšchi džel pschedzelnoho woblicža. Mikłodžen w bělej draſce joho pschedowža: ie to jandžel, kotrež w rjanym korbku pěknym džecžom dary pschinovša. Za jandželom schmjata ſo čorný čert a wuſuwa jazyk, zo je zlé hladacž. Ale zworacž nicž nježde, dokelž je na rjecžazu. W Prahy je hijo tſi, ſchtyri dny do swj. Miklawša cykle swjatoczne živjenjo. Na wšech róžach ſtaja žony z korbami a maja „swjatych Miklawšow“ na pschedaní a runje telko čorných čertow, kotrež jazyk wuſuwoja, jedyn pschedem druhoho. A wſchě te žony chcedža něschto pschedacž, a pschedadža doſez; dokelž na swj. Miklawša rano masch nimale w kždym domje we wokne swj. Miklawša z joho pschedowníkom, a kolkwoko cyku hromadu licžatych jablukow. W Prahy dyrbí swjatych Miklawš móschnu tchasež — bjez dživa potokim, zo ſo jomu potom w Serbach wjac tak njedawa.

Tola tole wscho do hromady njeje nicž porňo tomu, ſak swjatoczne swj. Miklawša w swojim časlu ſkoro po wſchém kſchecžanskim swěcze swiecžachu. W 14. a 15. lětſtotku pschedotowachu ſo tež w najmjeiſchim městecžku ſchulerjo a čahachu, jedyn zhotowaný jako biskop z dwěmaj kaplanomaj, po wſach a po městach. Wosebje we wjetšich městach mějeſte ſwj. Miklawš čejjodu pschedowžerjow, vjenje wuhotowaných ſchulerjow ze swojimi wucžerjemi. Hdžez chycdu ſo wosebje wuznamjenecž, tam bě swjaty Miklawš na konju, a za nim jechashe hischče chla ſyla jezdnych w somocžaznych draſtach ze zlotymi kneflemi a ſpinkami. A zo njebyſtej jenož wocži hladacž mětej, ale zo buſtcej tež wuſti něchtio ſkyschalce, trubjachu a piſlachu pschi tym, hacž zemja rjeſe. Druhdý bě hara taſka, zo dyrbjeſte wuſhnoſež zakrocziež. Ale to malo pomhaſte: předy hacž bě zaſy ſwj. Miklawša, bě wſchitko zabyte a hara hischče wjetša.

Po času požhubichu tele wobkhady ſwoju swjatocznoſež. ſwj. Miklawš njejehashe wjac na živym ſchumjelu, ale na dželantym konju, a za nim čejrjačhu ſo cykle čejjodu jandželow, wojałow, židow, zelowych žonow a čertow,

otrež brodatoho kozola wjedzechu abo borcezacocho mjeđwiedža (vara). Pozdžiščo všchida so k tymle wobkhdam tež hischeze rjebkata smjerež, a ta njeschereshe z čornym djabolom jenož džeczi, ale wuschwika tež wotrosczenych, hdžiž so modlicž njechach.

Stare waschnjo je so hacž na nascie cžasie zakhowalo, z najmješčha wobrodženjo swj. Miklawšcha. Schzederiž je swj. Miklawšch, kaž něhdy, tak tež hischeze džensa a darniwy bě nón hžio we swojim žiwjenju, kaž nam legenda powěda. Swj. Miklawšch bě, kaž je znate, žiwý w zapocjatku 4. lětstotka w Małej Afisji a narodži so tu ze zamóžneju, a schtož je wjaczy hódne, z pobožneju starscheju. Hžio w młodych lětach debjesche joho pobožnoſć a cžista wutroba. Nuž a hubjenstwa njemóžsche ani widžecž, ale z radu a ze skutkom powihasče, hdžiž jenož móžsche. Rajskrasniščo pokaza so joho woporniwoſć, hdžiž I. 300 w joho narodnym měsćeze mór nastą a hdžiž tam tale za-traschna khorosć ze wschei ūurowoſću zakħadžesche. Wscho, schtož mjeſečhe, roz-dawa wbohim khorymi a starasche so pschede wschein wo wopuszczene syroty, zo njebnychu zohintke a so na njeprawe pucze zabludžile. Nahladny měſcjan, kotrež pak bě bjez swojeje winy wołhudnyk, mjeſečhe tsi džowki, kotrež chyčhu so wudacž; ale njemějachu nicžo. Podawizna powěda, zo je swj. Miklawšch tutomu měščanę, hdžiž něhdy w noch nimo joho domu džesche, tsi móžchny-pieniez z woknom do komory cžisnyk — a tak bě po nuzy. Swj. Miklawšch bě sebi duchowne pewołanjo wzwolisk a ze swojim njeſebičnym a soomožnym iſutkowanjom dobu sebi tjsku dowéru, zo joho bórzy za biskopa w Myrije wzwolichu. Hako tajki běſche tež I. 325 cyrkwiſkej zhromadžiznje w Nicaea výchitomny. Duch tam pschińdje do měſtaczka, hdžiž bě někajti złostnik tjskich hólčatzkow skoncował a do někajtogo ſuda cžisnyk. Swj. Miklawšch je zasyf žiwjenju zbudži. Swj. Miklawšch bě jara horliwy dželoczeř w Kenjezowej winicy, a joho žiwjenjo bě tjske, zo mjeſachu joho, hdžiž bě hischeze žiwý, za swjatoho. Wumrē wokoło I. 350, a woniaty wolič cžeczesche z joho swjatoho cžela, kotrež wjèle khorych wuhoji. L. 1087 so joho powoſtanči do Vari w Delnjej Italiskej piſchenjeſechu a hičče džensa z nich tamny spodžiwny wolič kapa.

Swj. Miklawšch cžesci so woſebje w ſlowiańskiſtich krajach. W Čechach na pschitkod ma na 114 cyrkwiſow joho měno, potajkim ſkoro telko, kaž je jich iwj. Wjaceſławej, patronej cžekeje zemje, poſwiezczenych (142). A tež my Serbja manu w Budhičinje iwoj „Miklawšch“. Kaf hodži so to wujaſnicž? Mała Afisja je wot noš tola jara zdalena, a zarečje je wjèle swjathych, kotsiž ſu nam bližihi a wo kotrež wjach wěmny džili wo swj. Miklawšchu. A tola ſo wo nich telko njeręgi. Wo teſle wěcy je so hžio wjèle rječalo a piſalo. Powěda ſo, zo ſu pschicžiny toho, zo ſo swj. Miklawšch woſebje w ſlowiańskiſtich krajinach tak cžesći, wěste nobožniſke nahladny nascich poħanskiſtich přjedowníkow.

Tola, nječ to je kaž chce; to je wěste: swjaty Miklawšch je tež hischeze w Serbach doma. Džeržmy ſebi joho dobroho, zo k nam njeplčestanje khdžicž, ale zo ſčelne džeczi dole z rjanymi darami zwjiesela!

—i.

Katholiske towarzſta a jich nadawki.

Nimale we wschitkikh katholickich woſadach wobſtoja katholiske towarzſta a ſtoja w najrejšichim kęžewje. Mužowje, za horjeni za cžesčj Božju a za derjemčzo čłowjeſkoho towarzſta, iſutkuja njewuſtaſajcy pschedzino zlym towarzſtom, kotrež je dženjiniſki džen bohuzel pschewjeſe. Ale wſchelacy tež Serbja.

njeznoja hiščeže zamysl a wuzitk dobrých towarzstw a tohodla hanja je a k nim njepristupja. Tuž šym sebi wotmysliš, někotre nadawki katholickich towarzstw do „Wosoła“ napisac̄.

W czerwcu zańdżenohu lęta założi so w Kösnię nad Rheinom towarzstwo pod njenom: „Ludowe towarzystwo za katholicku Něm̄sku“. Zamysl tutoho towarzstwa je zakitowanjo katholickiego porjada w człowieskim towarzstwie, wobaranjo pszechzjivo njewerje a socialnomu spowrócenju a rozhörperenju dobrzych pismow. Tuttó zamysl moja też nasche katholickie towarzstwa we Łužic̄y. Tohodla je wulki wuzitk, nic jenož za nas, ale też za nasich potomnikow, zo je podpjeramy. Za wēru njezrozy drje na wsach taiki strach kaž w mestach. Ale skazeność we privatnym žiwienju hodzi so na wsach runje tak derje zakorjenicz kaž we mestach. A bohužel many hido na wsach wjèle skazeności a njezpojności, kotrež su so nam z czubų pschinieſſe wot tych, kotsiz su na wysokich schulach, w kasarnach abo we měscjanickich skulbach pobili. Psched taikimi wěcamy dyrbja woſebje nasche katholickie towarzystwa nasch lud a woſebje naschu młodoscž zakitowacž, zo njevý do czubu czahala, ale swěrnia zwostała swojej narodności a lubej serbskej zemi, kotrež su naschi mótojo tak pilnje a sprójenje wobdzelaſi.

Woſebje za woceženjenjo młodoscž dyrbja so nasche katholickie towarzstwa staracž, dokež wot nascheje młodoscž wotwiſuje nasch cykly psichod. Tohodla je jara derje, hdyž pschede wjehemi starschi a wuczerio so na towarzstwach wobdzelaſi a so zhromadnje wo woceženjenjo młodoscž prouja a wudoſpołnjeja. Doroszanych młodzencow chyli woni prawje jara do towarzstw pschedproſhowacž. Nětrotomuzli młodzencej by wuzitnischho bylo, hdyž by město toho, zo do korezm na hraczo a piczo dže, radscho do katholickiego towarzystwa ſchół a tam něchtu wuzitne naukuſny.

Katholicka kasiina moja dale nasch cykly lud zakitowacž psched socialnym spowrócenjom, wo kotrejž so w něcžjich czaſi tak wjèle powěda a piſa, a někotry kudy dželac̄ej myſli sebi, zo trasch by pschez to k prawomu zamoženju iſchisze a kvali tohedaſ socialnych demokratow — a podpiera inadž tamne towarzstwa, kotrež na zahubjenjo wſchego katholickiego porjada dželaja.

Skóńczenie hiščeže dyrbja nasche towarzstwa też serbske pismowſtwo podpjeracž, dyrbja do swojich knihownjow też serbske knihi kupowacž a k čítanju wupoježowacž. Šym hido serbske towarzystwo nadeschół, kotrež mějesche rjanu wulku knihowjn, ale nic jeneje jenickieje serbskeje knihi tam namakał njeſtym! Tuž proſchu wſchile serbske towarzstwa, zo bychu sebi do swojich knihownjow też wažnische serbske knihi, kaž na vſchikkad „Hiſtorija serbskeho naroda“, „Ziwijenja ſwiatych“, „Mascha Wownka“, „Biblijske ſtawizny“ atd., kupili; zawiſeże bych u je też wſchitej rady čitali. — Wjehich katholickich Serbja pač chyli naschim katholickim kasiinam pschitupicž, kotrež jenož k nashomu zbožu ſkutkuja.

M. Š—a.

Moje puczowanjo do Bajerskeje.

(8. Pokroczowanjo.)

Wot Reichenholla k ranju je wysoka hora Untersberg, za kotrež Salzburg, jene z najrejnejšich mestow cyleje Rukiskeje, leži. Biez džiwa, zo čehc je wohladacž, hdyž keth jeno hiščeže ſchtyri hodziny wot njoho zdaleny; ze

żeleznici wschak tam za něhdze poł hodziny dojedziech. A tuta moja żadoscí bu dzen a wjetsha, hdny mi wschity znacji powiedachu, tak rjenie w Salcburku je. Zadzewk bē jeno jedyn, ale dość wulki, mjeniuch hrozne wjedro. Bē dże po cyklu Europeje mokry czas, tak hakle potom tam, hdzej so tež w suchich latach ledma cyly tydzeń bjez deszczika minie! A runie tuto město je hroznoho wjedra dla wnuvolane. Tola njemecach mera, pobycz tam dyrbjach. Hijo na schulach běch dość zajimawe węcy wo tuthm měscze skyschał, a tež wosebie jedyn z moich dobrzych pschezelow w Driejdžanach njemogeshe ženie domu kvalic, tak krasne město, tak krasny kraj a lud tam je. Sklončnje so mi poradzi, to sam z węczomaj wnhladacz, czohož bē wutroba hijo dawno pokua.

Běsche sobotu. Sklonco bē tak jasne zefihadžalo a swęczeché tak luboznje po horach a po dolach, zo nichci doma wutral njeby. Tuž sydzech so na żeleznici, zo bych zas nowy kruch swęta widział, kij je Bóh stworil czlowiekam. Węzo sydzech so k woknu a rozgladowach so do wschich mózgnych kóncow: kózdy wokomik druhi wobraz, jedyn rjeniuchi hacj druhi: horcy a horki, dolci a runiury, pola a lešy, wsy a městaczka, krasne domy Boże z blizka a z daloka. Tola schtó chył to wsho z pierom wopisacz, schtož mołk ledma moleč wumolowacz? Schtó mołk wsho to we słowach wuprajic, schtož jow wutroba zaczyna? Ale na zemi žana radoscž dołho czista njewostanie, ale bórzy měscha so do nieje nowa staroscž a jěrkoſcž. A tak bē tež jow. Ledma bē njebjio z jaſnym módrzym wózkiem poł dnja na nas zhladowało, a hijo hrožachu zas miroczele ze zrudnym połhmurjachym deszczem. Tuž dyrbjach swój plan trochu pschemienic. Chył sebi najprjedy město wobhладacz a potom na horu dojec, ale dokelž možesche za něčto hodzin hijo po rjanym wjedrje a po krasnym wuhladu z horu byc, sežinich nowopak. Wschak mi město nječeckje a tež w deszcziku wjele hinacze njeje.

Wuskoſich ze železnich a stejach bórzy psched dwórnischcjom, kij je nic jeno nimo mery wulke, ale tež jara rjenie, haj wumijescy twarjene. Z czym ijo, tak wschudże w Alpach, tak tež w Salcburku mjerwi. Prénja staroscž a prénje praschenjo bē, hdze pjschiidu na horu Gaisberk. Chył pešci hicj hacj k horje, ale schtó chył pjeniezhy Intowacz, hdzež je czas tak drohi. Tuž dojedzech z omnibusom psched město hacj k zastaniſcze zubokolowej železnicy, kotraj na spominjenu horu jězdzi. — Taſka železnica jězdzi tež z parn, ale wsho je tójschtu hinak twarjene dyžli w runinje. Sređz hladkeju kolijow, kajkež su tež pola nas, leži hischeze tsecza kolija z lutyimi wulkimi schtyriróžkatymi zarezkami abo džerami. Lokomotiva ma sređda mjeze wschednymi kolejami tež dwě ze zubami, z kotrymiz do sređdneje kolije zapśchimujetej a tak so wobfunycz njemogetej. Nimo toho ma lokomotiva a tež wóz, kij je jeno jedyn, wjac a to wschelakich bremzow, kij maja z džela taſku moc, zo cyly czah hnydom na meter puczą stejo wostanje.

Ledma dojedzech z omnibusom. Hijo chyłsche czah na horu wotjecj. Stoczich do woza a wotjedzechmy. Rozglad je do wschich wokow, dokelž je wóz bjez seženow. Najprjedy dže khwilk po ruuhym, ale uadobo z wrotceja so k horje a zbehā so železnica hladajey. Wuhlad so z kózdej kroczelu rožičerja, bywa kózdy wokomik dalschi, rjeniuchi, zajimawshi, krasniuchi. A nohomaž leži wulki, wjelewěżate město Salcburf, wupschesczera so mlođnozelena runina, posyta z wilemi, wjeskami, polami, lešami, mjez nimi mocna rěka Salcah swoje jaſne zelené zmohni wot połdnja k połnoccy njewustawacy sežele. — Na dobo sedzisich chyle potuleny, dokelž poczniue hischeze nahlischo hicj, tuž dyrbisich so

troču z nohu zapreč a z ruku wobloženja pschimnycz. Z blakami mjenujich je železnica tak nahle zložena, zo sy za schyri metry pucža kózdy raz jedyn meter wylche a to je wjele. Njewem, schto býchu našte konje k tomu prajše! Tola para je sylna, njepoczi so ženje, tež w najwjetšej horcože nic. Barnik je zezadu, a storka pomalu, ale stajne našch wóz dale horje, dwaj jenak wustojnaj wiednikaj stejitoj na lokomotivje a mataj cylu swoju fedžbnočj jeno na swoje dželo zloženu. Tuž je wěstočj wjetša, hacž na něčejiimžkuli knježkim wožu a móžesč cyle w mérje jeno krasnoho rozhlada wuziwač. Skónčzne dže železnica wokoło hory po sežech, kiz je do skaly hluboko wutšelana, potom winje so zas k wječoru t. r. k Salcburkej a wiedze runje posledni kruch pschi samej kromje, z wókelž snadž sto metrow sforo runje dele dže. Wězo troču cže strach hraba, ale dopominskli so na to, kaf kruče je wcho twarjene a kaf swědomicze tueči ludžo na swoje dželo fedžbuja, so strach sam zhubi. Runje tam džé so najwjac njezbožow stanje, hdžež so čłowjek cyle wěsty čzuje a na ničjo wjac — njefedžbuje. Tak wěseče kaž kćežla na třechu lěze, tak jědže tuta železnica na horu.

Běhmy dojeli, wuskočzih z woza do zastonischcza a kúpich sebi hnydom panorama, t. r. knížku z wopisanjom a khariku, na kotrejž je wcho wožnamjenje a pomjenowane, schtož je z horu widžecž. Rozhladnych so po horje samej. K wječoru stoji wosebný hotel, hdžež wcho dosteniesč, jeno nic darmo. Rum na horje je khétero wulki, zo moħl tam friedžnu serbsku wjes derje natwaricž. Wzach khariku a poczach so rozhladowacž, a hžo přeni wuhslad mi praji: wysche itojsich, dale widžisich a schérishu mašch wutrobu. Wot ranja, pošdnja k wječoru strojva cže horu ze schéreje dolin, z Rakuskeje, Schtyrskéje, Salcburkskeje, Tyrolskeje, Bayerskeje. Pak wustupuju w runym mérje nahle k měbju, pak su z waha zwjelbowane, pak zas tworja nahle pěramidu kaž gotiske wěže. Najwjac je jich ze schérhym kamjentnym płaſčeczom wodžetých, mnohe pak z bělym hněhovym poslesčeczom pschirky, a z njedosčejzneje dalinh blyščecza so lodowé kónce Tyrolskich Alpow, we skoncu so blyščotajo. Z doslow pak wustupuju toſte vróciele, lehnu so na horu a zda so, kaž by so z nich kurilo. Mež horami su našte jězory, kiz, kaž wózko wobliežo, cylu zemju woživojeja. Je to cyle hinašchi svět, kotrejž so cži jow wotewrja a cyle nowe myšle a zaczucza dobýwaja so cži mócnje do wutroby. Je cži, kaž by so cži nowa kniha wotewrila, kotrejž je Bóh ze swojim wchohomónym porstom hžo na spocžatku světa napísal. A jeje písmo je so jeno malo pschemjenišo, tak zo móiesč runje jow z tutych joho najrjeñsich dželov, kaž z přenjoho rukopisa Božoho, círatcz a spóznacž: kaf mócný, wulki, wěčny a krasny Bóh je. Jow hnydom Boža swórkba sama k wutrobje rěči a jow halle tak prawje rožymisch, schto chce swjate písmo prajicž ze słowami: „Kaf wulke su twoje skutki, o Knjeze! Wschitko sy z mudroſeču scžinit; schtož zemju napjelni, je twoje. Cíescž budž Knjezej do wěčnosće! Knjez budže so radowacž nad swojimi skutkami; kiz poohladije na zemju, a scžini, zo rži; kiz so dótknje horow, zo so kurja.“ Schtož cži tež najwuezenišchi wncjer ženje njewužoži, to pořaza cži jow jedyn jenicki poħlad na wulki Boži svět. — Džech dale po wjeršku horu wokoło, zo bých so tež k polnoč rozhladnyk: nowa rjanoscž, nowe wókhemjenjo. Rěka Salzach, Inn a druhé cžahnu so, slébornym smuham a nitkam podobne, dele k sylné Dónawje. Wězo su wysche wěcy z daloka troču zaczémnjene, ale zaczíscz je cžim mócnistci, cžim bóle so cži zda, zo svět žaných mjezow nima. Kaf njewurjeknicze rjaný halle je tutón wuhslad potom,

hdyż rausche zerja wjeſchki horow pozłoczeja, łodowcy z diamantowej krónu debja, zelene runiny a doly z njesižomnymi parlemi czerwone rosy poshywaja a cyka stwórba z nōchno ho dręmania k nowomu radoſtnomu žiwjenju wotucza a swojomu stworiczerzej kħivalbu spēwa!

Swēt je rjany, wo tymi swēdegi kózdy nowy napohlad, swēt je rjany, to prēduje kózda alpska rózicčka, kiž ze swoim purpurom horu pschiktrywa, to prēduje běla njesmijertnicčka*, kotař na samym kamienju roſce. A swēt by hischcze wjese kroſniſchi, haj sam raj Boži byl, hdyż by jón hřech njevohidzil a čłowiek čłowieka njerudzil. Alle tež nět, hdyż je so tuto njezbožo ſtało, ie tu hischcze rjanoscžow doſcz tomu, ſchtóz chce widzieć; a jow pschez poſpiata tysaca ſtopow nad druhiemi čłowiekiem i njebju pozběhniemy možesch zaczęć, tak rjane hafle njebijela ſu, kiž je Bóh jeno ſwoim lubym džeczem ſtworil, hdyż džé je hijo zemja tak rjana, kotrūž je Bóh nam hřeſchnikam pschewostojil.

Džech dale k wjeſzoru. A nohomaj mi leži město Salzburg, hijo wot starých Rominjanow założena twjerdžizna, z mócnymi wězemi, cyrkwiemi a hrodami w kuzlokoſnym zelenym dole z wobeju bokom rěki Salzach. A runje w tychle dnjach je nom tuto stare ſłowne město ežim zojimawſche: jow džé je krasna kwečka, wotnoha staroho ſlawnoho Habsburgskoho zdonka, podobi alpskich róži a njesmijertnicčkow, z luboſcžu a z njeviňoſcžu debjena prynceſna, arcywýwoda Łindowika wuroſila a wotroſila. Wězo božemje wot tuteje rjaneje domizny, tutoho paradiſa młodych lět, je wysokej njeviſcze, kiž budže něhdy ſakſki kralowski trón debicž, cęzke, ale luboſcž džé namaka wſchudzom luboſcž a hdžez je luboſcž, tam je rjenje, tam ſmí doma. „Domach, domach rjenje je, k domu luboſcž cęz hñje mje!“

(Pschichodnje dale.)

* Edelweiß.

Z Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. Za naſchu khroniku podam⁹ tudy krótki pschehlad z minjenoho měſaca. Wot 9. nov. wjeſzor hacž do pjatka 13. nov. rano wotbywachu ſo, kaž loni, duchowne zwuc̄howanja abo exercicije, kotrež tónsam⁹ duchowny z Brusfeje kaž loni navjedowawsche. — Niedzelu 15. novembra, džen⁹ wopomnječja cyrkwięſwyczezenja tachantskeje cyrkwi, mějſche tudomne katholſke towarzſtwo rjemieſliniſkih ſwoj 24. założeniſki ſwjedzeń z džiwadłom a balom. Tež najdostojniſchi kniez biskop poczeſci ſwjedzeń ze ſwoim wopptom. Jako präſes za naſchej d. včeſy poſtaſi pschi tutej pschiležnoſcži nowoho präſesa tudomnoho towarzſta: knieza Jurija Kummera, direktora tachantskeje ſchule, dokelž dotalny präſes, kniez Löbmann, jako direktor wuc̄erſkoho ſeminara tute zaſtojnſtvo wjac wobthowacž njemože. Ženo zaſtojnſtvo domu, katholſkeje towarzſhnie, kniez Löbmann hiſcze ſdžerži. Kniez Kummer je ſchtwóry präſes ſpomnjenoho towarzſta; joho předownych běchu kniez can. farař Herrmann we Wotrowje, kiž je towarzſtwo założiſk, kniez Józef Dienſt, vikariatſki radzicžer a dworski predor w Drježdžanach, kiž je dolše lěta wjednik towarzſta byl, a kniez Franc Löbmann. Pschejem⁹ kniezel Kummerej w ele zboža a bohate žohnowanjo za tute doſcz wožne zaſtojnſtvo. — Katholſke towarzſtwo žónſkih mějſche na dnu ſwiateje Hilžbjetý, swojeje patronki, zhromadne woprawjenjo z předowanjom w farſkej cyrkwi Ráscheje Lubeje ſenjenje. Założeniſki ſwjedzeń, ſedmy, mějſche 25. nov. w katholſkej towarzſni. Pschi tutej ſkladnoſcži mějſche duchowny wjednik towarzſta, k. farař Skala, ryež,

potom so składowachu dary na Boże dźęczę za chudych, schodzą 115 mk. wunijese. Zara lubozný napohlad pośliczne czerwona bělých zwoblefaných holcžow z róžemi a wěncami, kotrež na jewiszeju spěvachu a wosebje k tomu swjedzienej złożene bašnie pschednoschowachu. Tež so dwaj krótkzej kruchaj na dźiwadle wot doroszonych pschedstojeschtaj. — Spěwanske towarzystwo swjateje Čäcilije, „Domchor“, mějesche njedzeli 22. nov., na dniu swjateje patronki, cyrkwińsku swjatočnoſć wjeczor w 7 hodzinach, wobstojacu ze spěwa, pređowanja a Božoho požehnowanja. Cyrkej běsče pschi tym pschepjelnjena a po-wschitownje pschipóznamachu pobožni pozběhowacu a pochnuwacu swjatočnoſć. Nashe towarzystwo swj. Čäcilije je za 8 lét swojoho wobstacza jara spomožnje skutkowało a po-wschitownje so pschipóznamawa, zo je hido khérre dospołnoſće we spěwe nabyla. Njech tež dale kezje a pschibjera!

3 chłopohu swęta.

Niemyska. Pschi wurdżowanju etata je kanclerž z Capri i wažnu rycž džeržał, w kotrejž wschitke wupady pschecžiwo njomu a zarjadowanjam kniežestwa wotpakazuje. Taſke njeſcheczelske pschimana a stajne poroči wosebje wjéřich Biszmark njepſchewta czinicž, kotrež w Hamburgskich Nowinach stajne swari. Hłowny wobsah joho wurdżowanjow je: doſcz jaſnje wuprajeny hněw nad tym, zo je ze ſlužby puſczeny. Dokelž to njeje sprawne wojowanjo, wupraji ſo Capri i cyle jaſnje pschecžiwo „piſarjam nowinow“. To wosebje rožpalí tamne časopisy, kotrež ſu w swojim času wot wjéřicha Biszmarka z reptiliſkoſho fonda“ płaczene byly. Miljez nimi ſu tež nashe „ſlawne“ Drježdžanske Nowiny, kotrež pschi kódej pschiležnoſci pschecžiwo kanclerzej wustupuja, dokelž chce wón tež za druhich sprawny być, nic jeno za liberalnych a kartell.

Francófska. Archybifkopa w Aixu je ſudniſtvo k pokucje 3000 frankow wotſudžilo, dokelž je w swojim njebojaznym protesze pschecžiwo za-kazni ministra, zo pobožni puczowarjo wjac do Róma njeſmědža, ministrej wěrnoſci prajil, tón pak ſo ranjeny czuł. Taſke podawki drje tola ſtončenje drémachych katolikow w Francófzkiej wubudža.

W Brasiſliji je diktator Fonseca wotſtupicž dyrbjal, dokelž běhu wojerſke zbezſti pschecžiwo njomu dale a bôle hrožace. Tuž je njeſwěrny muž runje do tejſameje jamy paňyl, kotrež bě fejzorej Brasiſiskeje wurył. Za nowoho přäsidenta ſu ſebi generała Peigoto wuzwoliſli.

W Chinje ſu straſchne zbezſti pschecžiwo Europejanam a wosebje kſchecžanam, kotrež ſu tam wulku mnhoſci zabili. Zbezkarjo zbezhaſia ſo někto tež pschecžiwo kniežerſtu a chedža ſo hacž do hłownoho města Pekinga dobycž.

Naležnoſć naſoho towarzystwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 485. Michał Ella z Budyšina, 486. Mikławš Frencl z Ralbic, 487. Mikławš Lebza z Nowoslic, 488. Mikławš Brusk ze Šunowa, 489. Marija Lebzyna z Konjec, 490—492. z Radworja: Jan Šenk, Jakub Hantuš, Marija Pawlikowa, 493. Mikławš Rječek z Bronja, 494. Petr Paška z Kamjenej, 495. Marija Kašporowa z Měrkowa.

Sobustawy na lěto 1890: k. 681. Mikławš Brusk ze Šunowa.

Na lěto 1889 doplaći: k. 680 Mikławš Brusk ze Šunowa.

Na lěto 1888 doplaći: k. 738. Mikławš Brusk ze Šunowa.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 106,753 mk. — p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprowała: M. P. z B. za khude duše 3 mk. — Hromadze: 106,756 mk. — p.

Na nowe piſcele do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze: 5887 mk. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5888 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,904 mk. — p. — Dale je so woprowało ze zawostajefiſta zemrěteje 3 mk. — Hromadze: 10,907 mk.

Na wudaćo Nowoho Zakonja je darił: J. L. 2 mk.

Za cyrkej w Lubiju: M. B. z K. 3 mk., P. M. 1 mk., H. P. z B. za khude duše 6 mk., Mikławš Zofka z Bronja 3 mk., ze zawostajefiſta zemrěteje 5 mk., M. Z. z Kh. 3 mk., njemjenowany z Mafsec 3 mk., njemjenowana z Dzěžnikiec 1 mk., wot jeneje slepcie 1 mk., A. W. z B. 3 mk., za khude duše M. H. z B. 3 mk.

Za rozpředaćo „Twarnych kamjeni“ w archibiskopskim seminaru w Kölnej 16 mk.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

K r a j a n

katholska protyka za Hornju Łužicu

na pſchedupne ſeto

1892

je wuſčla a je w expediciach „Katholſkoho Poſoła“ a poła klamarjow za 25 p. na pſchedaní.

Biblijſke Stawizny

staroho a nowoho zakonja.

Po zrjadowaniu dr. J. Schustera a G. Meya
serbscy wudał

Michał Hórnik.

Ze 110 wobrazkami a třomi kartkami B. Herdera z Freiburga.

Šu na pſchedaní w Budyschinje na farje a tež pſchez dobročiſne expedicije „Kath. Poſoła“ ſo wobstaraja.

Wiązane z kožanym křibjetom 90 p., njewiązane 65 p. Štótóž čce je dróžſho zwijazane mēcz, móže je tydžen po ſkazanju dostacž.

Jako najrjeſiſhi a jara pſchihodny dar, kotryž móže ſo k wopomnjeſciu ſwiatohho ſirmowanja wot knótrom dariož, je:

Nowa Jézusowa winica.

Dospołna modlitna kniha.

Spisał Jurij Lusčjanſki, praeses serbskoho ſeminara w Praži.

Ł doſtacž je: We Budyschinje poła zwóńka tachantskeje cyrkwe; w Chróſcicach poła knjeza kaplana Nězaka, we Marijnej Hwězdze poła knjeza Maſachiaſa a we Wotrowie poła knjeza fararja Herrmannia.

Nowa Jézusowa Winica wiązana ze złotym rězkom placži: z křluſhemi a ſacionami 7 m. a 6 m., bjez křluſhov a ſacionow 4 m.

Cžiſkej Smolerjec knihičiſčejeſcie w macziczym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihaſni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 24.

19. decembra 1891.

Lětnik 29.

Nadwoř a joho farska cyrkę.

Hody so pschiblizuja a z nimi čas, kdjež so na swěcze tak wjele darow dawa, a kdjež tež najkhudschi starschi tola z něčim so prouja swoje džeczi zwjieselic a jim male „Bože džeczo“ daric. — W tymle času, kdyz ma lóždy trochu mjeſchju wutrobu, podawam so tež ze swojej prôſtu preni króz po tymle puežu do swěta, do serbſkoho kraja, zo bych hladal, njebyli tež za mnje, t. r. za Nadwořsku cyrkę něhdže „Bože džeczo“ so nadeńez hodžalo.

Każ drje je mnohim lubym cžitarjam „Posoła“ znate, jedna so hižo někotre lěta w Nadwořju wo twarje noweje farskeje cyrkwy. Zo nichto jeno į žortej taſku wulfotnu wobczęgnosć, kažkaž twar cyrkwy je, na so njebzjerje, drje je kóždomu wědome.

Nadwořska farska cyrkę bu hižo psched lětom 1319 założena, najſterje 1270. Tasama bu w běhu časow wjach króz pschetwarjenia abo pschitwarjenia. W nowishim času pak je někto mnoge tak dodžeržane, zo by tu porjedzenjo nimale to bylo, schtož nowotwar, a pódla by tola hischče wšcho połožźne a njedospolne bylo. Na namokwienjo duchowneje wyschynosće powołachu so 18. julijsa 1888 zastupjerjo zaſarowanych, kaž pschivokazanych gmejnow, zo by so z nimi wěc rozryčala a zo bychu woni so pohnuli za hromadzenjo ſredkow. W lěce 1889, 6. augusta, sta so jednanjo z patronatſkim knjeſtвom dla hubjenych twarskich wobstojnosćow farskeje cyrkwy a bu postajene, zo ma so njeſtroniskomu, nawěđitomu muzej pscheptytanju a pschehladanju cyrkwy pschepodac̄. K tomu powoła so twarski miſchr města Budyschina, ī. Baumgärtel, kotryž 17. augusta w pschitominoſći wyſoko- doſtojnnoho ī. seniora Š. Kuczanka, gmejnskoho pschedſtojicjerja Šak. Hantuſcha a Mikl. Měnja, ſobustowa Nadwořskeje gmejnskeje rady, kaž tež podpiſanoho cyrkly twara pschehlada. Po dokladnym pschehladanju a pscheptytanju cykloho twara, njezhonichym žane zwjieslace wuprajenju, kdyz spominjenz pschehladowar wuzna, zo je kóždoho nowoho pjenježka ſchłoda, kotryž so tu hischče

na porjedženjo wułożi. Bórzhy na to pôšla spomjený pšcheladovat swoje nožbonjenja tu tež pšomnje na tachantske konfistorium (30. septembra 1889), schtož so tež w originalu do Radworja pšchipósta a k tomu hischeže pismo wot někto zbožnje zemrétoho k. biskopa Franea Bernerta. Džen 1. oktobra 1889 pisaſche njeboh biskop, zo so farſka zyrkej njedyrbi na tak drohotne waschnjo porjedzec̄ abo pšchetwarjec̄ (kaž bě so tež hízo namjetowało a wobliczko), ale zo ma so nowa twaric̄ a to na druhim, prawje ſuchim měſtne. Tuž poda so hízo 14. oktobra deputacija, wobſtojaca z podpijanoho, Jak. Hantuscha, gmejnſkoho pſchedſtojic̄erja, Jakuba Hólbika a Michała Verka, řebetarjow, ke knjezej hrabi z Einsiedel nad Radworjom, halo patronomu knjezej, zo by jomu cyrkwinu naležnosć pſchednjeska, woſebje tež proſtuwo wo pſchihodne twarske měſino wuprajka. (Pſchispomjenjo: Hízo prjedy bě so knjezej hrabji proſtuwa pſchednjeska, zo chył staru cyrkwinu měſtnosć dac̄ powjetſchic̄, dokelž je tola najpſchihodniska, naſtupajo ležomnosće k farje a ſchuli; to pak so na žane waschnjo njehodžesche a njeſchizwoli.) Hízo 16. okt. na to pſchilubi k. hrabja z Einsidel na faru pſchihodſchi, nowe rjane měſtno za nowotwar cyrkwe. W pſchihodnym lēze, 7. meje 1890, bu tež nowe twarske měſtno wuměrjenc, po nac̄ísku twarskoho miſchtra, a je 95 metrow dołke a 75 metrow ſcheroke. Tak so tež dopjelni pſchecžo komiſsara, kiz hnydom měnjesche, zo by naſlepje bylo, cyrkje na pſchihodnische měſtno ſtajic̄, a zo tajſe měſtno kaž nětſiſche, nadobny ſkutk hízo do časa krónuje. Nowe twarske měſtno leži na połdnischem stronje Radworja, na naratischem stronje pucža do Budyschina, mjez tym zo so na wjeczornej stronje tohole pucža hischeže dwě živnostech namakatej, tak zo budžetaj tu cyrkje a wjes w jenej wyſokosći.

Tak daloko džensa, pozdžiſcho wjac̄. Podach tu najprjedy z krótka wſchelake data a wobſtojnosće, zo bych tak mnohim wopacžnym, haj hlyphym powěſčam, naſtupachym tónle twar, podložk wzał, wězo nic hischeže wſchitkim, a to bjez džiwa, dokelž hlowna wina hoſka a horu tola wostanje: zo je ta wěc dobry ſkutk k čeſecži Božej a Macžerje Božej. A wſchaf swjath Ignacius z Loyola praji: „Schtož so swěta boji, njedolonja ženje nježo wulke za Boha; pſhetož nježo Boha dostojune njemóže so ſtač bjez toho, zo swět so njeby pozběhnýl.“ Tuž na Boha, kiz je mócnischi, dyžli wſchitch joho nje-pſchecželjo hromadže, so spuschečejo, podawam so džensa přeni króč po tymle pucžu do zjarnosće a mam frutu nadžiju, zo, kaž hízo tele, nam tež pſchihodne čiſlo pſchinjese prawje nadobne „Bože džecžo“, wobradzene w rjanyh časju hodownym za Radwóř a joho farſku cyrkje.

Mikl. Žur, farſki administrator.

Založenij hutovarnje a požčernje!

(Z pſchednosčka knjeza wuežera Symanka z Bacžonja we Łahowje.)

Čeſczeni knjezovo! Lubi ſerbſcy bratſia!

W běhu posledních lét je so we ſerbſkim ludu hibanjo zbudžilo, kotrež je k wſchelakim zjenocženjam a žwiazкам dowjedlo; njeje najſnadniſche z nich „Towarſtvo Šerbskich Burów“. Wſchity, kofiz tudy ſmy, wěmy tež derje, kažli rjany wuzitk ſmy z tajſkoho zjenocženja hízo čeſerpali. Nic jenož, zo ſerbſli bur swoje trébne hnoje, woumjeſchť atd. lepsche a tuniſche kupuje, bjez toho, zo by pjenez-lacžnym pſchekupcam abo ſnadž ſamo ſichowarjam do

rukow padnūł, nē — serbski lud spóznawa džen' a lěpje swoje duchowne moch, Serbja mjez sobu stupaja sebi bliże we luboſcji a dowérje, Serbja zbudjuja čeſćowanoſt' a sprawny řeſpekt tež mjez ſuſodnymi ludami; haj, směm ſnadž prajicž: „Maſche Serbſtovo z procha ſtava”. A tak ſmy ſo tež my dženja zbromadžili, zo bychm ſročzel dale ſtupili: zo bychm „lutovar̄nju a požčeřnju” w tudomnym wotrijedje wulfkoh „Towařſta Serbſtich Burow” založili. Prjedy hacž wo zarjadowanju tajſich towařſtow ryežu, chcu na

ſtawizn lutovar̄njow a požčeřnjow

ſpomnicž. Preňi začožer tychle kassow je Raiffeiſen, něhdusič měſečanosta we Flammersfeld. Njeplodne léta 1847 a 1848 wjedzechu ludži tamneje krajin do rukow lichowníkow. Hdyž Raiffeiſen widžeske, ſak tele wjelki we lichcej dracſe wot potu a křejewi lichudých ludži ſo živja a ſak jim poſledni hórkо zaſlužený ſroček wurheža, dha zloži cyle swoje myſle a žadanjo na to, ſak mohk zapocjecž, zo bychu ſebi lichudži ludžo mjez sobu a jedyn druhomu pomhačz mohli. Wón namala ſredk we założenju „lutovar̄nju a požčeřnju” a začoži přenju tajku w lécje 1849. A dženſa je iich w Němſkej, Tyrolſkej, Vorarlbergu, Delnjo-Rakuſkej, w Schwaſcarſkej, Žendželskej, Francózſkej a Italskej pſchez 1500 z něhdie 124,000 ſobuſtawami. A hdyž 11. merca 1888 Friedrich Wilhelm Raiffeiſen swoje dželamuc̄ne wóčko začoželi, wo- plakowachu týſacy toho, kotrohož proſty lud z luboſcju a džakownoſću, wjerchowje a kejzor ſam ze ſprawnym pschipoznačjom čeſćowachu.

We dalshim chcu nětk to a tamo rožiaſnici ſpýtačz wo zarjadowanju a wobſtojnoſćach „lutovar̄njow a požčeřnjow”, a chzem ſebi pſchede wſhem zamery tajſich kassow

wobhlaſac̄:

„We pocje ſwojoho woblicža dyrbis̄ch ſwoj khlēb jěſcž.“ Tele ſlowo ſprawnoho Boha je čłowjekam za wſhikte čjaſh na pucž žiwenja ſobu date. Kózdy čłowjek, ludy wſchech krajow a čjaſow dyrbja dželač, a bjez džela žadny dobytk, bjez džela žane žiwenjo na zemi. Njeje paſ na tym doſcž, zo by čłowjek jenož dželaſ ſwojoho zejiwenja dla, nē — čłowjek naſchoho čjaſa njeje živý tak rječ z ruky do huby, ale wón ma tež pödla hiſcheze wjele potrébnoſćow, kotrež chedža tež ſpolojene bycž. Žadny rozmorný muž ſebi njebudže žadacž, zo bychm hiſcheze tak živi byli, kaž naſchi předownich pſched týſacom abo dwemaj týſacomaj let. Druhe čjaſh, druhe waſhnuja; a pſche- čjivo ſročenju čjaſa njemože a njeſmě nictó płowacž. Tola „žadanjo čjaſa“ a „móda“ je dwoje; čłowjek je lohcy k tomu zloženy, zo módzhe holduje. Čjinisch-li paſ wſcho z módu a njeđiwaſch pſhi tym na ſwoje wobſtojenja, dha lohcy ſchodus čjerpiſh. A někotry hido je pſchez ſwoj nieroziom z konja na woſka a z toho na pſa, haj pod pſa pſchischoſ.

Schto dha je nětk trébne, zo bychm ſo zakitali pſched tajſim padom? Blutniwoſć a zaſy zlutniwoſć a dobre liczenjo. Schtóž ſwěrniſe hromadu njelicži, tón ſtajnje ſubtrahiruje. A ſubtraktiſa drje ſo we ſchuli wucži, nic paſ, zo by ſo na žiwenjo a ſkutowanjo pſchenjeſka. Hdyž nětk njezlutniwy čłowjek džela a tola jomu nihdje njeđoſaha, dha lohcy wjeselo na džele žhubi. To zhonja bórzy wopacžni pſcheczeljo — lichownicy — pſchisbu, lubja pomoc, požečuju pjenježy — wobtruczeſa ſamo ſwoju pſcheczel- noſć, haj w nužy ſwoje wobžarowanjo — ale to wſhiklo ſwojoho wuzitka dla. Tajey ludžo derje licža a džea jara wěſeže. Požečuju jenož tak wjele,

hac̄ wędža, zo móža zasý dostac̄, a pschindže-li čas, zo je pola hospodarja wscho zadokjene, potom zadżernu poleczenie woko — a wokhudżený muž — něhdy nahladny bur — je někto khudy proscheń.

Ale — zwarnuij Bóh — jakož bych z tym prajic̄ chył, zo je kóždy, kij wokhudži, pscheczinjak. Wjele ludzi je tež do nuzý pschischko bjez samsejne winy, pak pschez njezboža, pak pschez khorosča a t. d. Džensnischki džení pak tlóča burski lud tež wosebje wobstojnosće ejsa. Mróczele naschoho politiskoho njebia mérja so ze swojimi blyskami wosebje na ratařtwo. Joho samostatnosć, joho njerotwišnosć, joho starodawne prawa chedža njespokojni ludžo zniecic̄. Socialistojo wótsa swoje brónie, zo bychu předy wschoho naschim wjercham a měschnikam, potom pak hnydom tež burſtwu žiwenjeni zniezili, a hdęż so w sejmach wo położeniu za burske powolanjo ryczi a namietuje, tam su woni přeni, kotsiz swoje „nē“ napschec̄o staja. Nasche pschełupstwo pak złožuje cyłe swoje żadanje na pschez mérku wulki dobytk. Neelsni abo sprawni ludžo su tak żadni, kaž w zymje kuntwory.

Wosebje pak czeipi lud naschoho časa tež na njewérje, a dawno zabyte je pola mnichich swjate slovo: „Spewaj a dželaj!“ Na Božim żohnowanju je wschitko zolejane. Schtó druhi ma móc, nasche lěsh a hona, nasche pola a luki żohnonac̄, hac̄ Boža dobroc̄iwość? Hdęż druhdże pak mohl hospodař, kotorhož njezbožo potrjechi, tróschi a nadžiju namakac̄, khiba we swojim na božnistwie? Tu pak netk wschidżom wosebje ríka: „Pomhaj sebi sam a Bóh tebi dopomha!“ To rěla do dobreje serbsc̄iwy pschelozene: Budž zlutniwy a pilnh, napinaj wschitke swoje cželne a duchowne moch, rjaduj swoje wudawki po swojich wěstych dolhodach, njezciu żadym dolh, wobledzuj pschi tym wschěm Bože kaznje, a zaměsc̄e jo tež tebi z Božej pomocu poradži, zo swoje a swojeje swobdy zbožo spěchujesch a zaměsc̄iſtch.

Zlutiwość móže drje kóždy sam za jo spěchowac̄. Napschec̄o organi- sirowanym (zariadowanym) mocam noskich pschec̄iwnisow pak móžemy jenož z hromadnje něchto wusłukowac̄. Dyrbimy so bronic̄ abo „mobitni cžinic̄“. Hospodarjo nascheje wosady dyrbja so zienocic̄ k wojowanju pschec̄iwo lichow- nikam, jebakam, revolucionaram, njewerowcam. Muž za mužom dyrbjal do towarzstwa zastrupic̄ a naše heško dyrbi rěkač: „Jedyn za wschitkach a wschitcy za jenoho!“

Nasch nadawk pak nieje jenož, so w śretnym zaměsc̄ic̄, nē, chcemy so tež zienocic̄, zo bychmy spěchowali nasche duchowne a na božne žiwenjeni. Koffeisen praji: „Hdęż chcemy nadawk naschoho towarzstwa zrozemic̄, dyrbimy kóne naschoho žiwenja wovomnic̄ a nasche woczi pozběhnež pschez nasch kóne do wěcznosće. My wschak wěmy, zo je nasche tudomne žiwenjenio jenož pschihotowanjo na tamne, hdęż budżemy wo wužiwenju noskich duchow- nyh a materialnych kublow zlicienjo (zamokwienjo) dawac̄ dyrbjec̄.“ Podložk naschoho zienoczenja je křečekanska luboſež, luboſež k swojemu sobubratrej. To je krasny a swjaty nadawk, kotorž sebi zienoczenjo staja, joho dopjelenjenjo mohlo mjez nami Serbami krasne płydy méc̄. Kak żadława je zamisc̄, tež mjez lubym serbskim ludom! Tule zwisic̄ su wschelocy starz njepocžin serb- skoho naroda, herbstwo noskich prawótcorow i enowali, a drje nic cyłe bjez pschic̄iny; ja a wschitcy, kotsiz tudy smy, smy jón zaczuli we wutrobje. Psche- cžiwo tomule tysiac króč zatamanomu njepocžinnej dyrbimy z hromadnje wojo- wač̄, a jeli zo jón tež tak bórzy njepschewinem, podusyc̄ a jomu furowu móć a schłodnu zamóžnosć wzac̄ tola móžemy. To daj Bóh!

Nadawč a zaměr „sudowatřijow a požčeřenjow“ je potajkim powschitkomne wudokonjenjo.

Tohodla rěka druhí paragraf statutoru zjenocjenstwa: Nadawč zjenocjenja je:

1. poměr (Verhältnisse) sobustawow towarzystwa w kóždym nastupanju polepschicž, k tomu trébne pschiprawy (Einrichtung) zarjadowacž, wosebje k wu-požčowanju na sobustawu nuzne pjenyež pod zhromadnej garantiju wšichc̄h wobstaracž, kāž tež prázdroje ležace pjenyež pschijimacž a zadanicž;

2. kapital nahromadzicž pod mjenom „założny fond za spēchowanjo hospodářskich poměrow sobustawow“ (Stiftungsfond zur Förderung der Wirtschaftsverhältnisse der Vereinsmitglieder — potajkim założny kapital, z kotrymž móga sobustawy twoje hospodarstvo polepsiticž a pschiporiciž)

Psihi wschitkum wobstaranju naležnosežow towarzystwa njesmě so ženje na to zabhež, zo chce wone pschež materialne požběhnenjo swojich sobustawow wosebje jich materialne spomoženjo wusknikowacž.

Pjenyež same potajkim njesu w tyčle towarzystwach zaměr ale sredki k zaměrej, mjenujcž k tomu, zo so sobustawy w moraliskim nastupanju požběhnu. —

Ważne něk je, zo tež so powucžimy

mo sredkam,

kotrež zjenoczenjo nałožuje, zo by, schtož chce docpěć, tež docpěto.

Zjenoczenjo požcžuje abo pschijima pjenyež za pschiskušnou daň a wu-požcžuje je swojim sobustawam za trochu wjichu daň. Wo posedzenju towarzystwa w Baczonju (16. aug. t. I.) je so wuradžilo, zo maja so přenje pjenyež wot krajnostawſeje banki w Budyschinje požcžicž. Wyshe toho je kóždy sobustaw winowathy, wěsty snadny pschinoičk do hlowneje kassu wottedacž. Wo statutach Raiffeisena je to jenož 10 hr. Taiske pschinoičk wostanje w kassu, dóniž sobustaw ze zwiazka njerwstupi. Pjenyež, kotrež su wylche toho hischeze trébne, požcža so w krajnostawſej banch w Budyschinje, a wschitke, kotrež su wyshe, so tam donjesu a so tam zadania. Tak nastanje mjez towarzystwom a spomnjenej banku stajne płaczienjo a wupłaczienjo, kotrež so „kontorrent“ mjenuje. Dokelž towarzystwo za wupožcžene pjenyež wjichšchu daň bjerje, hacž wone samo dawa, wostawa wěsty dobytk. Tež dyrbí kóždy, kij sebi pjenyež požcži, mału provisiu dawacž, snadž $\frac{1}{5}$ % na běrtl lěto. Z tohole dobytka so něk prjedy wjeho zbytkowym fond (Reserfefond) nalutuje; za tón so tak dolho lutuje, dónž 15,000 mark nahromadzene njeje. Wyshe toho so kóžde lěto něshko zapožoži do „założnho fonda“, wo kotrymž bě prjedy rycž. Schtož potom hischeze zbywa, rozdželi so do runyh dželow mjez sobustawy — to je dividenda.

Pschikkad: Brutto dobytk abo cyly dobytk njech je 100 hr. Wo toho njech so zapožožitej 2 tseczinje do „założnho fonda“ = 66 hr. 66 p. Čistý wunosch je něk 33 hr. 34 p. — 20% = 6 hr. 67 p. pschilicž so k zbytnomu abo reservefondej; tak hischeze 26 hr. 67 p. k rozdželenju mjez sobustawy wostanje.

Tola nahromadzenjo pjenyež njeje najważniſche, ale wupožcžowanjo. Hdyž sobustaw towarzystwa pjenyež trjeba, dha sebi dobudže dobroho pschecžela, kotryž za njoho rukuje; potom dže k pschedstejcerzej towarzystwa, tón jomu da wuswědzenjo, a sobustaw něk pola pokladnika pjenyež dōstanje. To je jara ważna a pôdla jara lohka wěc. Wjes wſchitkum wudawkow su za dobroho a

spróeniwoho hospodarja psiech pjenjezny dôstacj. Ma-li hospodař pjenjezny w nalutowarñi, dha drje mołk sebi tam po nje hicž; tu pak zhubi dań a wýsho toho wésty pschinostk (skonto), dokelž hmydom biez wupowéđenja bjerje. Tok nastanie jomu pjenjezna schłoda. Druhi hospodař, ketryž žanhch pjenjez w nalutowarñi nima, dyrbi hdyn je nadobo trjeba, žito abo skót atd. pschedacj. Bichez tajke nuzowane vshedawano nastanie tež husto doſcž za njoho schłoda.

Pschikkad: Hospodar trjebasche na psich. 460 hr. pjenjez w nov. 1890. Tuž pscheda 50 centnari žita = à 50 kg 9 hr. 38 p. Zo žito wýshschu placiznu docpěje, běliche tebdom do předka widzecj. Wón dyrbjeſche potajim wédoninje k swojej schłodze vshedacj. Hijo 1. dec. placiesche žito 9 hr. 50 p. Běli hacj to toho dnja člokač mólk, běliche hijo 6 hr. dobyk. Druhi hospodař schowa swoje žito hacj de létuschoho léta, a dosta 4. julijs za 50 kg 10 hr. 58 p.; doby na 40 cent. 60 hr. a sfoncžne tseči bur vshededa hakle 5. sept. a 50 kg za 12 hr. a doby na 50 centnurjach 119 hr. Preňi hospodař, snadž bôle próeniwohacj poſledniſchi tele 119 hr. zhubi, dokelž je khudy a tehdom pjenjezny trjebasche. Hdyn pak my swoju banku założimy, potom móže khudy hospodař tam hicž sebi 460 hr. požecjcz a swoje žito tež pschedacj, hdyn je drózſche. Běliche li sebi na jedyn měsoc tele pjenjezny požecjil, bě dyrbjal 1 hr. 55 p. danje dacj, z tom pak bě 6 hr. dobyk. Běliche li sebi pjenjezny hacj do julijsa požecjil, bě dyrbjal 12 hr. 7 p. danje dacj, za to 60 hr. dobyk; a sfoncžne běliche li sebi je hacj do septembra požecjil, by měs 13 hr. 82 p. danje zapłacjicj, ale by 119 hr. dobyk.

Hdyn drje je wulka njeprawda žito khowacj, zo by z tym so placizna njeſchemérne zehnala. Ichtož džensnischí dzejí bursa a kſcheczeni a njeſcheczeni lichownich cjinia, dha je ti-la donowlene cias lepscheje placizny docjakač, cjin bole, hdyn je tajka do předka widzecj. Tohodla je kóždoho kſchecžana, a wobejve tež kóždoho swérnoho Serba swjata winowatosc̄, tudn swojomu khudschomu abo votrénomu ionubratrzej z luboſcžu pomhacj. Njebudže wón tajki dobyk z džakownosc̄iu naložicj pytacj? Ciohodla dyrbjeli my tajki dobyk naſchim najhórschim ſocialnym a politiskim njeſcheczelam popſchecj: njeſtegizym vjenježnikam a Uchownikam! A praschamy ſo: kaſki džak doſtanemj wot tychle ludji? Zadym, abo wérniſcho njedžak. Abo njeje to njeđak, hdyn tajki z mjeſkim žiw enjom w njeſpomérnosći dobyk cuzeje pilnosće, dželawosc̄e a starosc̄e tak r̄ec zacrepieja! Njeje to njedžak, žadlany njedžak, hdyn woni iſchez swoje žiwjenj a zadžerzenjo najhórschi pschikkad ludej dawaja, a do ſpoſojnych wutrobow sympo njeſokoſja a njeſpokojnosće wuſhywaja; njeje to njedžak, hdyn woni mjeſ ſobu jenož radza, kaſ móhli na hiſhceje lóžſche waſchnjo spróeniwohu ludej pjenjezny wuwabicz? A pschi wſhem tym wopory ſwojich djabolskich njeſkuſkon jenož „die dummen Bauern“ mjenuju! Serbsch mužojo! tu dyrbimy muž všchi mužu ſtacj a pschedzino tajkim parafitam muſtupicj. Abo měni snadž něchtó, zo to trjeba njeje? To je jara nuzne a tež nuzne pola nos. Tale diuzina ludži ſtukuje, ani zo by tak lohcy widzecj bylo — woni ſu wíčak džeczi czym a khodza kaž paduch w noey. Tohodla vſchecžiwo nim a za noſchoho ſobubratra! Kaſka wjeſoſkoſz, tajke ſpoſojenjo dyrbimy zacžucj w wutrobie, hdyn móžemy sebi prajicj: tomu abo tamom ſm t̄: ja ſobu z nuzn wupomhaſ.

Pschikkad: Gorat Kaiser z Berg w Bayerskej powjeda: W naſchej wýběſche ſchewc, kij bě daloſko a ſcheroſko hako lohka nôžka znath; tež ſebi radu ſóku kupi. Nježelu džecze radſchi město ke mſchi do korežmy. Hdyn ſo we-

wosadze kreditna banka założi, běsche won našíorské, tiz pšcęzjivo njej za-
khodzēsche, proio: „Taikohole tomotsiwa njetrjebam; hdz̄ pjenjez̄ trjebam,
dostonu je wstudižom druhđe!“ Zondzechu lěta a pšchez swoje njerodne
živjenjo bě schewc tak daloko, zo bu jomu poslednja kruwa w hrôži napisana.
Něk běhasce čłowiek z jenoho doma do drugoho, wot jenoho fuſoda
k drugomu, ale nihdže 200 hrivnow, kotrež trjebasche, njedosta. Nichto jomu
njenerieche, nihdže njeměsche kredita. Hdz̄ jomu tak wulka woda do huby
stupačke, džēsche ke knijezi fararjei, tiz bě pſchedſtojer towarzſtwia. Nuza hale
joho k towarzſtu czérjeſche. Swoju mécu pod pažu, placzo wuprojji fararjei
próſtwu, zo byd u jeho do towarzſtu pſchijeli, a hnydom tež drugu, zo by
jomu towarzſtu 200 hr. požejilo. Farar wuži pſchiležnoſć, wjedžesche
proſdwacemu joho lohle, njerodne živjenjo pſched wocži, napominaſche joho
k polepſchenju a vohnu tak joho wutrobu z krótkimi słowami lěpje hacž by
snadz wjèle vředewani to pomhało. Schewc bu do towarzſtu pſchivazath,
dista swoje 200 hr., slubi polepſchenjo a polepſchi so tež woprawdže. Kóžde
lēto zavlači 25 hr z danju. Wjeselo a dželawoſcz zaſtupi zaſh do swójby.
Schewcocy buchu zaſh nahladni ludžo we wly, so pilnje prócuja a khodža po-
rjadne ke mſchi. A satož je pſchi wſhem najrjeſsche: Kóždy ſobustaw
začiua wjesoše ſpokojenjo, zo je tak ſobu pomhał, khudoſho wutorhnyč
z nuži a hubjenſtwia, a njewerivoſho a bohazabyciſtvoſho zaſh dowjeſz na
vucž poccžiwoſcje.

Tóniamu kniez tež powěda wo bohatym, tak tón towarzſtwo wuži:
Jenoho dnja pſchinđe kniez fararjei, ſkorjeſche jomu nužu, zo je jomu w noch
najrjeſschi kón ponył, a proſchesche, zo by jomu požejernja 800 hr. požejila.
Farar so woprascha: Tak ſo tola ma, zo wly na požejernju po pjenjez̄
džecze? Wy macže tola pjenjez̄ na hypothekach a we statnych papjeraſch!“
Bur džesche: „Tónu tak je, kaž prajicže; ale pola hypothekow je běrtſtne
wiponědzenjo (Ründigung) nužne a wylsche toho nichto tak 800 hr. hotowych
dema n'ma. Moje papjery njemožu wuměnicz; wone ſu wukrajne, ſtoja
někter runje nizko a ja byd nimoſe poloſciu na nich zhubil. Na kóždy pad
dyrbi moje hejedarskwo ſchfodu czerpiecž, tohodla proſchu wo požejenjo
z towarzſtu. Bur doſta na drugi džen ſwoje pjenjez̄; a mějeſche je po
dželoch zo dwě lěče zaſh zapłocžicž.“

Tak je z tu ho wiždžeč, tak može khudy a bohaty tele požđowanſke
banki z wulkim wužitkom trjebacž.

Moje pucžowanjo do Bajerskeje.

(9. Potrocžowanjo a ſtöneženjo.)

Režblad z Gaisberka wostanie mi njezapomnith a njeje mi žel ani pjenjez
oni czra, tiz ſyti na to nałożil. — Žedžechmy deſe. To ſda ſo ſkoro ſtrasch-
nič e býč, džali duch horje. Tola hdz̄ ſebi rozmýſliſch, tak truceje je wſho
twciene, a na loſomitiwu hlaſaſch, kotaž je něk predku, zo by nječiſtečzala,
ale žudzer, owoła, ipóznajeſch, zo ſtarosče měcz njetrjebaſch. Spodžiwny na-
puh d je. hdz̄ ſo czí z kóždym wokomikom fruch ſweta z wocžow zhubiwa a
tot u vti ſenku wierszala po druhim, wot jeneje horj po druhzej Bozemje bjerjeſch.
S ónczne nádžich zas Salzburg z módrymi a czerwienymi třechami w mlođno-
zelenum dole pſched ſobu.

Salzburg njeje wulke město, ma jeno něhdje 25 tysac wobydlerjow, ale jeho napohlad je wulki, haj wulkotny. To czini mócna twjerdzízna, to czinja woſebje mnohe krasne a wulke cyrkwo z wysokimi wěžemi a kuplemi, kaž tež druhé rjane twarby a hrody. Nimo toho porjenšcha a wožiwja sylna řeka Salzach z mostami cysy wobraz. Salzka ma tójschto městow, kotrež su po liczbje wobydlerjow runje tak wulke a hiszczęze wjeli wjetſche dyžli Salzburg, ale, schtož zwonkowny zacziszczeń nastupa, su wskę male, haj z džela jara male porinjo njomu. Rjonych twarbow džę je pola nos mało, wulkotne skoro žane.

Moja bojoscž wjedra dla njebe podarmo. Lědma běch že zubokołoweje železnicy wustupiſ, zbeže ſo wětr, haj wichor, czorne mróczele zaczimichu njebejſa, proch, kij ſo na bělým falkowcu po drohach a puežach natepta a nojedzi, zbeže ſo kołowokoło, zo mózach lědma wóczka motewricž, potom da ſo do deshcžiſka a po cykle rjanej krajinje bě ſo ſtaſo. Džakowach ſo Bohu, zo běch w měſeče, a khwatach, zo bych, wolschewiwiſchi wóczko, wutrobu a dusku w czistym hóřskim powětſe, tež spróchnymaj nohōmaj wotpocžink a cíelu woschewienjo vopſchal. A tež k tomu bě rada. Džech na winowu pincu pola swjatoho Pětra. Je to klóſcht benediktinow, kij maja swoje ſamſne winich a dofekž wino hakle do židovſtich rukow njeſdawaja, ſy ſebi wěſty, zo jow z pravohu a cíjſtoho žórkla pijsch.

Najedschi a napiwſchi ſo džech do cyrkwo benediktinow. Bě runje nyſchpor, tuž bě tu tójschto ludži. Schkoda, zo je cízmova, do ſriedž wysokich khědow zatwarjena. Ale tež tak je widzejz, zo pobožni mnichſha njeſju ani pjenjez ani prócy lutowali, zo bych ſwoju cyrkej bohacie wudebili. Woſebje napadne ſu někotre ſwycžata, kotrež nimale cyku ſcženju pſchikrywaju a debja. Najwjetſcha a najkrasniſha cyrkej pak je dom. Wón je 117 metrom dolhi, 71 ſchěroki a jeho kupla je 81 metrom wysoka. Zapocžaty a twarjeny bu i. 1628 wot italskich miſchtrow nimale po podobje cyrkwo swjatoho Pětra w Romje, ale wězo wjeli mjeiſchi. Zwonkowny napohlad njeje tak wulkotny, ale czim bôle pſcheſlapuje a jima cže znutkowny. Žena kapala rjenshā hacž druhá, jedyn voltar dróžſhi hacž druhí a wšcho wot miſchtrſkeje rukí wamjedzene. Tu ſu tež poſledni woſimjo Salzburgcy arcibiskopjo poſkowani, kotrež wobrazu, na kopru moloowane, jich rowy debja. Wězo pſchi tym njeſmě jo zabycá, zo běch ūtudo niſki biſkopja a arcibiskopja dwonacze ſtom lét pódla tež ſwětni wjetčhojo, kotsiž nad woſolnym krajom knježachu. W poſledních ſetſtatkach tutoho ſwětnoho knježtwa běch ūt furwjerchojo, kotsiž mějachu prawo romſko-němſkoho fejzora woſicž. Věta 1803 bu ſwětne knježtvo biſkopam a tež někotrym klóſchtram, kij je mějachu, wzate. A tak pſchestažu arcibiskopja w Salzburgu, Koelnie, Majncu a Trieru woſerſcy wjerchojo bycz. Hacž bě to wužitne abo ſchłodne, njeſhodži ſo z krótka a woschitkownje rozluſdziejz. Wězo mějachu tucži duchowni knježa pódla cyrkwinſtich tež ſwětne staroſcze a zo ſnadž je jene pſchi druhim druhdy ſchłodowalo, njeſhodži ſo přeč. Ale hdyž ſebi pomylſich, kaf ſu ſwětni wjerchojo z katholiskej wěru zaſhadzeli a, kaž n. pſch. w Žendželskej, Schwedſkej a we mnohich němſtich krajac̄, swoim poddanam ju z mocu rubili, dyrbisch pſchidacž, zo bě derje, zo běch ūt Němſkej někotre staty w cyrkwinſej ruci. Nimo toho pak — a to dowolam ſebi woſebje wopomnicž — ſu hlowne města tutych něhdusich cyrkwinſtich statow hiszczęze dženſniſchi džen̄ najrjenſche pomnikи, kotrež možl rjec z kóždym kamjenjom wo tym ſwědža, kaf je ſo katholiska cyrkej tóždy cjas wo wumjelſtwo, wědomoſcze a nic najmjenje wo khudych a hubjenych ſtarala. Salzburg mjeſeſche ſwoju ſamſnu univerſitu, w Salzburgu je ſo na-

rodził jedyn z najwjetzych ludzbnikow (kompositorow). Mozart, kotorohoz stolnych narodny dzen so letsa wopominaſche, ma najrjensche a najlepje zrjadowane museum nimale cyloho sweta a schto chch wopisac, tajke polkady so jow w cyrkach, kloschrach a w hrobach khowaja? Pjeniezhy w ruchy chrkwiſtich wjerchow njemozachu a njetriebachu so hacj na sto a wjac millionow kaž pola židow nahromadzic a buchu pschec zas derje nakožene. Tak woprawdze khudy a zrudny napohlad maja mnohe nowsche měta! Su to z wjeticha jeno sepie kamieni, kiž su trochu zrjadowane. Wumjelſtwo wobſtoji w něſotnych džiwadach, kiž su z njehańbitymi a pohanſkimi statuami a wobrazami wohidzene (nic debiene), zo býchu so tam wjedzor někotsi bohačec — židža a njekſeſzansch kſcheczeſenjo — dzen jako dzen zabaweli. Z cim, wo tym dyrbich mjeležec! Wuwzaczja su, ale to su tola jeno wuwzaczja. Ma to je doſez pjeniez na swěcze, ale zo su sta tylach bjez cyrkow, to nicžo njewadži. Pomniki móžesch tež w nasich mestach widzec, ole njeprasznej so, komu su stojane. Doſez husto ludžom, wo kotorich dyribi so prajic, derje, zo nam hiſhceze wjac ſchodzieli njeſſu. Něchtózkuſli ſnadž moħl ſebi myſlić, zo mam dwoje bryle, czorne a jaſne, a zo na zandzenoscj jeno z tutymi, na pschitomnoſc̄ jeno z tamnymi hladam. Tola, ſchtož je ſo trochu rozhlaſdowaſ, dyribi pschidac, zo czi kſhvalba ſtarich časow ſama wot ſo do vjera běži, wosiebie potom, hdyz je z nowymi pschirunujesč. Skončenje pak swedeži za to tež pschiſlowo, zo je pod zhibnenym kijom (biſkopskim kniežitwom) dobro bydlicz. Węzo telko kasernow, fabrikow a we wěstym nastupanju tež teſko ſchulow tehdom hiſhceze njebe — za to pak býchu ludžo ſpołojniſchi a zbožowniſchi. Zo to wo ſocialnych demokratach prajic, njemóžech, je znaſte.

To ſo wě, na swěcze ſo kóžda, tež najlepſcha wěc, njewužitnie trjebacž hodi a to je ſo tež we wſchech časach a we wſchech krajach ſtało. Tola předy bě to porědicho dyžili w nasich ciastach.

Tak a podobnje rozvominajo wotjedziech ze Salcburka wróčo do Reichenhalla. — Wostach tam hiſhceze tydzień. Ale kaž wſchudžom tak wupofaza ſo tež jow, tak prowje ma stare pschitowo „wſchudžom rjenje, doma najlepje“. Krajsny dol, w kotorym Reichenhall leži, pocza mi dzen a wužišti býcz a wjihote hor, kotrež hewak moje myſle jimachu a pozbehovachu, poczachu mojomu wózku ſwobodny wuhlad zadžewac̄. A bě mi druhdy ſriedž wſchech rjanosciow tuvoho alpskoho ſweta, kaž by riekt, zo ma tež runina swoje rjane ſamownoſcze. To dopomni mje na ſwérnoho pscheczela w Drježdzañach.

Bě Polat. Něhdys pschińdže joho macz k njomu na wopht. Ale jej ſo w Drježdzañach njelubiesche: „jow džé ſu lute hor, a to njemóžu nihdje daloko widzecz“. A jej pocza ſo po domiznje, kiž džé je ſamia runina, ſtyſkaž w Drježdzañach, kiž, kaž ſo praji, tak rjenje leža, zo je nicto rad njewopuſteči. A wona mjeſeſche prawje. Tež runina je rjana: zmahowate hona, viſane ūki a zelene brjózki, ſpěwapołne haje a hajki, mjez nimi wiň a wjeski, w nich pilni, pobožni, wjeseli a pscheczelni ludžo a mnoho pschelubych ſwérnych duſchi: to wſcho ſu wobrazy, tak hlučko do wutroby zacęſtcezane, zo tež w najrjeſtnej cužbje, haj w ſamym raju njezapomnите ſu a wostanu.

Tuž zezaplaſzach, rozzjohnowach ſo a ſydzech ſo na železnicu. Kloschrer ſwiatoho Benja kivasche mi hiſhceze rjane Božemje, na kotrež z poſlednim džalnym poſladnjenjom wotmołwic̄, ze zdychnjenjom ſtrowjo ſwiatu Mariju, kotrejz kraſna statua tam wulci woltař debi, hdzejz běch ju proſyl wo ſtrowotu a ſejerpnosc̄. Bórzhy zhubi ſo tež poſlednia kheža za horami a hórkami, ja

pak kchwatač pšchez Salcburk, Linc, Win, Prahu a Drježđanu domoj do wótczeňeje Lužic, do Budyschina.

J. L.

Z Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Swjaty wótc Leo XIII. je knjeza Jakuba Buča, pšchedsydu katholskoho konfistoria a dwórskoho kaplana w Drježđanach, za swojoho domjaco ho prálata pomjenovał. Tute wulke wuznamenjo je kaž radoſć za cyle sakske duchownstwo, tak tež sobu wosebita čeſć za katholikow Sakskeje. Hdyž so wysocydostojnomu knjezej w tuthy dnjach bjez dwéla ze wschęch stronow znamenja čeſće a luboſće poſtiegeja, njehamy tež my so komđicž, wjelcjeſćenomu swernomu synę nasheje Lužich, kiz je tež wjelerwažený sobustaw naschoho towarzstwa, swoje polorne zbožopſcheſćjo wupravječ: Vôh čeyl najdostojniſchoho knjeza prálata hisćeže mnohe lěta zdjerječ, zo by tež w nowym wysokim vostojnſtvo byl kaž pycha naschego duchownstwa, tak spo- možne ſkutkowacy syn nasheje wótežiny a ſkutkowny pšchečeſel lubeje Lužic! — Knjez Jakub Bul narodzi ſo 6. měrca 1825 w Bejicach, ſtudewaſche w Prazy, bu lěta 1850 na měſčnika wuſwjetzeny, ſkutkowaſche ſchtyri lěta jako wuczeř a druhí direktor na katholickim wuczeřskim ſeminaru w Budyschinje, bu lěta 1854 do Drježđan jako kaplan pſchi kralovskie cyrkwi pſchesadzeny, ſkónečnje doſta wažne měſto jako farar pſchi ſamsnej cyrkwi a bu ſobustaw konfistorija, kotrehož pſchedsyda je netk wot lěta 1885. Knjez Bul ma tež wulke zaſlužby wo ſerbske písmowſtvo. Vôh ſobuzaložer a přeni a horliwy starschi towarzſtwa „Serbowki“ w Prazy. Najznacžishe z jeho pěſni ſu: „Serbske barby“. W časichęzu wuńdze jeho jara doſpelna zberka ſerbskich pſchitowow a jeho gramatike džero „zynki ſerbskeje rěče“. Z radoſću powita wón założenjo naſheje „Maczich Serbskeje“ a je wjacy lět jeje „Casopis“ wudawal. Tež w czubje njeje na Serbow zabył, ale na wschelakore waſhnyjo ſerbsku wěc podpjerowal. Wosebje je wjelcjeſćený knjez za cyrkvi a cyrkvine naležnoſće w Baczonju pſhiec wulku luboſć měl a tule luboſć tež wjac krócz w ſkuku wopokaſał. Njech je najdostojniſhomu knjezej za to wutrobný džak zawaſtai!

Z Jasenicy. Njedzelu 13. dec. 1. zhromadžizna katholskeje bjesady. Pſchedsyda wotewri zhromadžiznu, a dokelž běſche džens wjeli ſobustawow pſchitomnyh, powita wschęch hromadže, dokelž běſche to něſhto žadne; w zańdzenym času ſo ſkoro druhdy zdaſche, kaž by naſcha bjesada wotemrěč chyka. Dale pſchedsyda po wschelakich pſchirunanjach mlody lud napominasche, zo by netkle w tym času, hdyž ſo zasy pſchečežahuja, tón abo druhí ſnadž tež dale ejehnje, ſo tola kóždy na to dopomniš, zo by ſwoju dobru wěru njezhubil. (Pſchiruna k tomu brézu a wólschu; brézo ma korjenje zwjéřha, wólscha pak hľuboko), njech tež korjenje dobreje wěry hľuboko du, kaž wólschiny. Na to knjez can. farar Werner wot pſchedsydy pſcheproſcheny ſkowo pſchija a wobſwědcji: pſchedsyda ma prawje, zo napomina. Potom ſpomni na wotadženohu kejzora Brasiliſkeje, Dom Pedro II., kiz je njedawno zemrěl, kotrež bě ſo priedy ze ſwobodnymi murjerjemi khetro do zwjazka dał, a je tohodla tež padnul. Knjez rycznik rozloži drobnischo Brasiliſke wobſtojenja, ſak doſho tam hžo Bohužel ſwobodne murjerſtvo ſkutkuje. Wobžaruje, zo ſo tam katholicki duch nuts dobyč njemöže. Katholicka wěra tam je, ale nic w duchu. Napomina naſ tohodla, zo many ſo krucje ſe katholicki wěrje džerječ, zo ſo nam njeby podobnje ſchlo, kaž w tymle njezbožownym kraju. Napomina starschich, zo býchu ſo prćowali,

swoje džeczi z časom k dobrej wérje džeržecz. — Też spomni kniez kanonikuś na professora Janjena, kotryž czećy khoru leži. Janjen je wustojny a sławný wuczenc, kiz je wjele tokszych zwjozków stawiznow némškoho luda napisał, a w nich wjele wo katholischej wérnosci i katholischich prawach dopokazal; tak mierz druhim, tak rjany lěstotyk je psched Lutherom był. — Potom běchu wólby w pschedsydšwje, wosta zaſy wšcho pschi starym. Pschedsyda Ž. Just, nameſtnik Míſt. Barjenk, piſmawjedzeř Míſt. Wawrik, knihownik Ž. Rychtař, poſkladnik Ž. Hynda. Wyšche toho hisheče so zaſ wuzwolichu pječzo wubjerkownich: kniez kantor Hila, Míſt. Just, Míſt. Lawkuš, Míſt. Kubic a Petr Nowak. Wschitcy swoje zaſtojnſtwa zaſy pschijachu. Tseczi džen hodow njedželu 27. dec. zmieje so hodowna zhromadžizna. M—k.

Z Khrósczic. Nasz cyrkwiński spěwařski khor je zaſy kroczel dale pschiſchol. Někde spěwoja so wschěndje rano na jutnjach nowa missa (jenohóſna) de Beata Maria Virgine (wo najzbóžnischej knjeznej Marii). Je woprawdze rjany spěw, a dyrbí to kóždy pschipóznač, kiz trochu rozhymi. Wobjarowacž pak so ma, zo so někotsi na takim spěwanju poſtkuju, spěw a spěwarjow na nje-lubožne waschnjo ſudža a hanja. Na swj. Čäciliju 22. nov., jako patronku spěwařskoho towarzſtwa, smy dopołdnja na Bożej mischi schtyrihóſne Offertorium wo swjatej Čäciliji spěwali. Tež popołdnju spěwachmy swjatocžnje wſchpor wo swj. Čäciliji. Khorhoj běſe (kiz je hewak zawodžeta) k czeſczi swjatej patronki cykly džen woczinjena.

Z Ralbicžanskeje wosady. Na kóncu staroho lěta chce tež „Katholiska Bjesada w Ralbicach“, kotraž swoje měſacze zhromadžizny w Lazku wotbýwa, krótki pschelad swojoho býčza a ſkutkowanja tudy podacž. Zhromadžizny naſcheje bjesady moja so poriadne kóždu přenju njedželu měſaca. Bjesada ma swojoho pschedsydu, měſtopſchedsydu, piſmawjedzeřa, poſkladnika, knihownika a za kóždu we njej zaſtupjenu mjes wubjerkownika. Zaſtupjenych je 9 mſow: Konjech, Koſlow, Lazk, Nowoſlých, Ralbic, Róžant, Sernjan, Smjerdžaca a Schunow. Sobustawow licži bjesada 68. Pschednoschekow je so 28 džeržalo. Tež cuži hoſczo su naſche zhromadžizny z wopytom po-česčili. Najwoſobniſhi hoſcž, kotryž bu z najwjetſhei radoſcu a luboſeju powitanym, bě naſch wyſchšchi duschepaſtři, najdostojniſhi kniez biskop dr. Ludwik Wahl. Wo tutym wyſokim wopytce je tež „Katholiski Poſol“ ſchérſchu rozprawu pschinjeſt. Tež měrne zaſjelenijo ſuň w naſchei bjesadze swjecžili. Njedželu 2. augusta smy přeni krocz w bjesadze třelenjo tarče wotmeli. Po třelenju wudželachu w bjesadnym lokalu na jara žortniwe a zabawjace waschnjo dohočza. Tak ſuň w běhu něk dokonjanoho lětnika džekali a tež so zaſjelenili. Zaměr bjesady běſe, w jeje ſobustawach ſebi ſwěrnych a dobrých katholikow a pěkných Serbow ſkulbowacž. Tež w nowym lěće wona ſwojim zaſadam ſwěrna wostanje a budže wo zdžerženjo a kežew katholiskoho živjenja a dobrých ſerbſkich waschnjow a poczinkow ſo prôcowacž. K tomu ſpožej Bóh ſwoju po-moc! Tuta lětna rozprawa ſtonci ſo z prôftwou na nětiſiſtich tych wosadnych, kotrij traſtih ſu hisheče naſchei bjesadze mjenje pscheczelne žurnſeni abo jeje prôcowanju zrozhymicz nochcedza: Wopytajeze junu měſacznu zhromadžiznu, psche-pokazaję ſo wo naſchim džele a potom ſo dajeze zapisacž do licžby jeje ſobuſtawow! Zaſtupny pjeniez wuczinja 50 np. na cykly lěto. Psichodna zhromadžizna jako přenja w lěče 1892 zmieje ſo wurjadnje nic přenju njedželu januara, ale na ſwiatyh 3 kralow po starej tradiciji.

Naležnosće našo towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1891: kk. 496. Mikławš Jawork, cand. theol. z Miłoćic, 497. Michał Domaška z Dubrjenka, 498 Jan Ulbrich z Małsec, 499. 500. z Budyšina: Michał Lusčanski, Jan Handrik, 501. Michał Kokla z Kupjele, 502. Ernst Lenš z Haslowa, 503. 504. z Pěskec: Michał Mjechela, Jakub Kubaš, 505. Pětr Šolta z Dobrošic, 506. Pětr Krawc ze Smjerdzaceje, 507. Madlena Hermanec ze Sernjan, 508. Jan Delenk z Wutolčic, 509 wučeř Jan Symank z Baćonja, 510. Marija Bukowa z Nowej Jaseńcy, 511. Marija Lehnertowa z Džěžnikec, 512. Mikławš Rynč z Kamjenej, 513. Jakub Hantuš z Bronja, 514. 515. z Radworja: Marija Śčapanowa, Wórla Herkowa, 516. Hauža Sočina z Casec, 517. Jakub Młónik z Worklec, 518. Mikławš Ješka z Kopśina, 519. Jakub Sócka z Nowej Wieski, 520. Marija Nowotnec z Khróscie, 521. 522. ze Star. Cyhelnicy: Michał Frencl, Hana Jórškowa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 682. 683. z Pěskec: Michał Mjechela, Jakub Kubaš, 684. Jakub Hantuš z Bronja.

Dobrowolny dar za towarzstwo: J. U. 50 p.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 106,756 mk. — p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadze: 106,757 mk. — p.

Na nowe piščete do Baćońskae cyrkwej: Dotal hromadze: 5888 mk. — Dale je woprował: r. 1 mk. — Hromadze: 5889 mk. — p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,907 mk. — p. — Dale je woprował r. 1 mk.

Hromadze: 10,908 mk.

Za cyrkę Maćerje Božeje w Radworju.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su woprowali: k Božomu džesću: kk. scholastikus Hórnik 30 mk., far. Skala 20 mk., Jakub Renč, kapłan w Budyšinje 4 mk., Madlena Welsowa z Hněwsec 50 mk., Marija Koprowa rodž. Kralec z Bronja 10 mk. — Njech lube Jēzus-džēčatko ze swojej bōjskej maćerju wšitkim dobročerjam z časnymi a wěchnymi darami nadobnje plací.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

stej darijoj: njemjenowany 1 mk., M. Gl. 50 p.

Za cyrkę w Lubiju: M. P. z Kh. 1 mk., njemjenowany 2 mk., P. Š. z D. 50 p., z Wutolčic 75 p., M. B. z N. J. 2 mk., wot šulskoho džesća Jēzusdžēčatko, smil so nad Lubijskej cyrkwu! 1 mk.

Za serbski seminar w Prazy: J. C. ze Str. 10 mk.

Zapłać Bóh wšem dobročerjam!

K r a j a n

katholska protyka za Hornju Lužicu

na ps̄chestupne lěto

1892

je wuſhka a je w expedicijach „Katholiskoſho Poſoła” a pola klamarjow za 25 p. na ps̄chedaní.

Ralbičjanske pokladničče towarzstwo.

Druhi ſvj. dženj hōdow budže po wuſhporeje hłowna zhromadzizna we Lazkowskim mſtyne. Zběranje wobkhodnych podželow. Woſoby, kotrež maja myſle, hūtce towarzſtu ps̄chistupic̄, njech jo hnydom pola naſhoho liežbnika, t. wuczerja Wjeńki w Róžencze, vodpiſaja, dokelž nikomu ps̄chistup do zhromadzizny dowoleny byc̄z niemóže, fiž sobustaw njeje. **Ps̄chedsydſtvo.**

Cájſtej Smolerječ knihičjischézneje w macžicžnym domje w Budyšinje.